

SENDE, BARBİE BEBEKLERİNE ANLAT YAZDIKLARIMI

Üç yıl...üç yıl... ötesi bir hastaya eder gibi refakat edilecek, fani zemine oturtulacak hayatı; simsiyah, yıldızsız gecelere boyayacak bir haberin gelişi... alınışı...bir insanın öldüğünü duymak...öğrenmek; olmayan, şeytaniyken niyeyse inatla olduğuna inanılan, belki de sanılan büyü, çekici, kışkırtıcı hayatın parlaklığını solduran, o tatlı uykuları...o hiç gerçekleşmeyeceği belli, oyalanılan hayalleri... geleceğe umudu; saat gece yarısını vurmadan bitiren, kırdığı parçalarıyla bütünü dağıtan, 'ben'i geride, ölenle yaşanan geçmişte bırakacağından bugünü, şimdiyi zora sokan...sokacak; ölümün, kaybın anılığı.Bu vahşi... bu çirkin... bu nefret edilesi...bu geride yalnızca ceset bırakan, 'ben'deki en ücra hücreyi dahi es geçmeyip, lime lime edecek hoyratlıkta kimsenin kimseye riyakarsız, içten yoldaş, yaren, sevgili olmadığı, olmayacağı, olunmayacağı fesatlığı bilinmesine rağmen kalbi, 'ben'i hançerleyen, ruhu, iyiliği zehirleyen deneyimleri tadarak, enkaza dönmekte ısrar edildiğinden, belki de, zihinde varlığından gerçekliği sorgulanacak kadar karanlık, yalnızca kavramlarda yaşayan erdemli, dostça, kardeşçe ilişkiler yaşanabilirmişçesine, varmışçasına davranmaktan vazgeçmeyen milyonlarla dolu, üstüne meşakkati de kendinden menkul **bu dünyada**; kırıklarını kimsenin toplama zahmetine kalkışmayacağı acı...ölüm.. ihanetle parçalanın kalbin, 'ben'in; insani değerlerin, hakların kutsadığının iddia edildiği modern toplumun "voyeur "luğunda; yanı başındaki kimse ona; ebeveyne, evlada, kardeşe, ..., ..., dahi uzak, yabancılığın nirvanasında; duymak istenmediğinden kimselerin duymadığı, duymayacağı nafile, biçare cümlelerin isyanındaki acıya...demek, an'da acı var; gün de... ay da... yılda da.Yaşam dediğin de; azıcık neşe, bol hüzün, keder, mutluluğa, iyiliğe, aşka yani imkansıza erişme çabasının beyhudeliğinde, hiçlikte sonlanacak 'ben'i, ruhu yetmezmişçesine, başkalarını eğlendirme için de, biteviye çırpınmanın; zihin niyesini anlayıp, olmayacağını kavrayana kadar hayal edilene...istenene kavuşamamanın, iyi yaşayamamanın yıllar geçtikçe anlaşılan kaderi, tercihleri, hayatı belirleyen; doğulan aile, coğrafya, hazır bulunan köken, mezhep, din vs. olgularla, yetiştirilme koşullarını değiştirme gücüne sahipsizliğin; altında boğulacakmış hissinden, çalkantılarından, heyezanlarından yorgun düşmüş; kopuşlarla...kaybetmelerle sarmalanmış 'ben'i baştan çıkarıp, yolunu saptırtan, eninde sonunda varılacak gözyaşlarının sığınağı 'yalnızlığa' henüz ulaşmamışken alınan inanılmaz...ani... yıkıcı... toprakla kavuşacak yakınlıktaki puslu bulutların getirdiği ölüm haberiyle, öldüğünü öğrendiğinle birlikte kaybedilecek, yitirilecek 'ben' içindeki ölmüş parça sana aittir de kimse bilmez; kimsenin bilmesi de 'gerekmez' varoluşsal çıkmazda; üç yıl 'meğer sen ! yaşadığında hayat onca felaketine ne kadar da tam; ne kadar da keyifliydim, şimdi bir parçan zamansız kesilip, koparıldığından hep eksik...hep yarım...bir boşluk; o kadar uzun süredir orada ki, tek kırıntı bile bırakmadı içimde...sensiz bu dünyada sanki hiç kimseyim... hiçim... kimim ben? bulamıyorum .Zaten adı, konumu, temsiliyeti fark etmez başkaları gibi, hayatın lüzumsuz efendilerine dönüşecek anne, baba, kardeş, eş, evlat, sevgili, arkadaş, yoldaş, patron, siyasetçi, lider vesaire, vesaire, tanıdık tanımadık kim var, kim yoksa, istisnasız, hakları varmışçasına illaki çekiştireceklerin, nefesini kestikleri elinde kalmış, öğretilen bir hayattı seninki de, benimki gibi; yaşanmışlıklarla öğrendiğimi, bildiğimi sandığım, inandığım her şeye bulaştırdıklarından; yaşananlar belki ben de, senin gibi koca bir yalandım... yalanmışım... 'dövünmeleriyle geçen üç yıl...üç yıl... Daha ölüm haberini almadan önce öylesine de azken, hayata dair keyif alınan ne varsa hepsinin sonunu; son baharı...son yazı...son kışı... son güzü... son hazanı...son kahkahayı...son neşeyi...

son heyecanı, hevesi...son yürek çarpıntısını... ; yaşadığını bilmeden geçirdiğin günden sonra, yokluğunda ki beşinci mevsimde değil, henüz sen yaşıyorken; hani bir elinde sigara, diğerinde bir şişe bira denize bakan kayalıkların üzerinde Cüneyt; Munzur'un kıyısında gerilla günlüklerine dalmış Lorina'yla, Bejna; deli deli esen poyraza vurmuşlarken kendilerini, beyaz çalışma masasındaki yazıcıdan, gözümün içine baka baka arakladığın, arkasını düzeltmelerimle karaladığım müsvedde A4 kağıda resim yaparken 'sen'; belki bir gün yayınlarım diye fırsat bulabildikçe yazdığım, bilgisayarda sen9.doc uzantılı dosyada saklı , roman taslağım vardı ya işte onu ben; seni kaybettikten üç yıl sonra ancak...bugün açabildim.

Bugün; düşünce dostun otuzyedi aydının yürekleri; egemen etnik kökene, mezhebe, dine mensup olmayan azınlıktaki, can güvenliklerinden sorumlu vatandaşlarının katlini gelenekselleştirmiş devlet yetkililerinin, dünyanın gözü önünde canlı, canlı kül eylenirken, yanık kokusuna karışan göğsüne yükselmiş ateşin etrafında toplanmış vahşi kabile üyesi yamyamların az sonra bir insan ölecekken...az sonra bir insan öldürülecekken, öldürmenin...ölümün hazzıyla, alkışlar, ısıklıklar eşliğinde atıkları sloganlardaki coşkuda gizli, insanın insana gaddarlığını, sevgisizliğini, vicdansızlığını da lanetle andıracak sevmeyeceğin tarihlerin arasında yerini alacak "Sivas Madımak Katliamı"nın yapıldığı **Temmuz ayının ikisinin** ertesi gününde, onlarca katliam, vahşetle kabarıp taşıdığından tarihi; ölümlere, vahşete, acımasızlığa methiyeler döşemeye alışkın Türkiyelilerden ziyade, ortaçağı anımsatan insan yakma barbarlığının bugündeki görüntüleri karşısında donakalmış insanların gözünde Türkiye'nin sarsılan imajını koruma telaşıyla "İnönü'ye Büyük Öfke" manşetiyle çıkacak gazetelerde " Sivas katliamı kurbanı 36 kişiden 20'si için Ankara'da düzenlenen cenaze töreni siyasi mitinge dönüştü..." İbareleriyle yer alan, paylaşmak istemedikleri sonsuz egemenlik, güç için katliamlar planlayan, örgütleyen, lojistik destek sağlayan, gerekliliğine inandığında sol, demokrat, sosyalist kisvesine bürünerek, alanlarda, programında kendisini yıkacağını haykıran en marjinal partide dahil hangi parti, hangi lider **iktidara gelirse gelsin**, kulluk edeceği, darbe müptelası militarist, ırkçı **devletin**; tutuklandığın oniki Eylül öncesinde de kullanıma koyduğu "Komünistler Moskova'ya", "Bozkurtlar burada, çakallar nerede?", "Biz, biz, biz; Mustafa Kemal'in askerleriyiz ", "Allahü Ekber,Tekbir" yanına eklediği ; dört yıl sonra bindokuzyuzdoksanyedinin yirmisekiz Şubatında, hep olageldiği üzere yine laiklere destekleteceği darbe öncesi " Türkiye İran olmayacak", " Mollalar İran'a" sloganlarıyla budayacakları kesimi ifşa ettirdiklerini yıllar yıllar sonra fark ettiğin, içine dumandan boğulmuş, yer yer yanmış bedenlerinin bulunduğu, üzerine bayrak örtülü tabutların arkasından Dikmen caddesinden Meclis'e doğru binlerle yürüdüğü Temmuzun altısındaki cenaze töreninde; iyiliğin, vicdanın, iyi niyetin, naifliğin, zeka ve estetiğin dışı vurumunu edebiyat, resim, müzik, sinemayı kullanarak etrafındakilere yardım ederek, saygılı davranarak, yaşlı birini ziyaret ederek gösterme imkanını bulursun ya, susarsın... susarsın da hani, sonra bir gün beraberinde toplumda, işyerinde, ailede, evde, mensubu olduğun grupta, cemiyette, kökende, mezhepte ve dünyada; katlanmak zorunda bırakıldığın dışlanmışlığa, uğradığın haksızlıklara, küçümseyiciliklere, hor görmelere duyduğun **tiksintiyi**; emeğine el koymasına, sayende zenginleşmesine rağmen kölesinden sürekli minnet bekleyen efendilere, patronlara **kinini** 'yeter artık, dayanamıyorum, ne olacaksa olsun' ruh halinde, **yüzlerine haykırmayı, başkaldırmayı** sağlayan bir olayın, bir sebebin o güne değin söylemek isteyip söylemediklerini, söyletecek cesareti buldurması gibi, acıdan inip kalkan, öfkeyle kabaran ciğerlerin, maruz kaldığın ötekileştirmelerin birikimi hıncını, gözyaşlarını;

havaya kaldırdığın sol yumrukta somutlaştırıp nihayet ortalara saçmanın şaşkınlığında, şahsında katliamın üzerine atılan sorumluluğunun simgeleştirildiği, törene katılan Başbakan yardımcısı **İnönü'yü**; siyasiler, liderler, yazarlar, çizerler, düşünürler ve ideologlarca, ve, ve yaratılmış, desteklenmiş her sistemin, yönetimin; aydınlanmasını tamamlayamadığı gelişmemiş bir ülkede, toplulukta yer edindirilen “bizim için devlet...bayrak...din... köken...kutsal kitap... Peygamber...ata...aile kırmızı çizgidir” anlayışının kesinliğinde, asla aşılması istenmeyen hassasiyetler...gelenekler...önyargılar eliyle çoğaltılmış – milyonlarca insanın ölümünün, Nazi kamplarının, işkencelerin, savaşların sonunda dünyaya, insanlığa zararı görüldüğünden yerilecek olgu haline getirilmiş nefret, kin, intikam, ihanet, kötülük duygularının dışa vurumu – içinden çıkılmaz, keskin **ırkçılıklarını**; gizleme gereği duymayan; bindokuzyüzlü yıllarda, seksenlerin darbeci çizmesiyle içi dışına çıkarılarak ezilmiş Tükiyelilerce ve belki Madımak oteli önünde toplanmış güruhca, demokrasiyi getirip, o güne dek Evren, Özal döneminde yapılan yolsuzlukların, kayırmacılığın hesabını soracağına inandırıldıklarından, iktidara taşıdıkları liderlerin, partilerin icraatlarıyla, yine ve illa ki kıracakları büyük umutlar, büyük coşkuyla desteklenmiş Başbakanlığını, iki yüzlülüğün mabedi taşranın ‘nerden ? kimden ? ne koparsam kar’ kurnazlarından Demirel’in yaptığı DYP-SODEP (SHP) koalisyonu zamanında, 1991’li yıllarda, daha yeni, yeni kullanılmaya başlanan internette, Messengerda ki kısa mesajlaşmalarda ‘yeter ki insan olsun, din, mezhep, etnik köken önemli değil’ paylaşımlarının altına yazılan “kaçak elektrik kullanımı Doğu da, Güneydoğu da had safhada, bu Kürtler yok mu , her şey bedava olsun isterler”, “ Ermeni piçi” , “Türklüğünle, atanla, dininle öğün” , “dünyanın başına bela Yahudiler” **yorumlarıyla** da besleyenleri – şimdiye, yarına faydasını da atlamadan– ifşa ettiğine **inanılacak saflıkta**; ergenlerin elindeyken birden altmışbeş yaşındakilerin istilasına uğramış; kimin söylediği yazdığı muamma kalacağından, yapılan hata, yanlışlık da düzeltilmeyeceğinden, genellikle de söylemeyen, yazmayan birinin söylediği yazdığınıymışçasına ona mal edilerek şöhret kazandırılacak ve neden ve kim için ve kim görsün diye yapıyorlar’ anlamı verilemeyen ‘ sen benimkine, ben seninkine like atalım, o hımbıl x’inkini de dislike’layalım ’ danışıklı dövüşte Twitter, Facebook piyasasına sürülen sadece beğenilen bir söz öbeği kalmış, kalacak aforizmaların en bilineni; her ne kadar hoşgörülü çağrı görünse de farklıları bir yerde toplama çabasında, farklının farklılığını gül dokunuşuyla vurguladığından incittiğinin ayırımına varılmasa da derin ayrımcılık, ötekileştirme taşıdığı hissedilen Mevlana’ nın “ne olursan ol gel yine gel”inin dolaşıma sokulmasının manasızlığını; dünyanın en tehlikeli silahı haline gelebileceğini dört gün önce kanıtlanmış, aynı havayı soluduğunuza, aynı toprakta yaşadığınıza lanet edip, utandığınız; en derinlerine ekilmiş faşizm odaklı varlığını hep sürdüren, sürdürecektir cahilliğini kutsamaktan da geri kalmayan yamyamcı, vahşi kalabalığın karşısında medeniliği anda tartışılmaz kalabalıkla **birlikte yuhlayıp**, çocukluktan itibaren hayatın bir anında, illa ki bir katliama şahitlik edildiğinden ; asırdır tek farkı ismi değişmiş Başbakanlarına, liderlerine göre öznesi değişen defalarca atılmış “katil İktidar...katil; ..., Erim..., ..., Evren, ..., Demirel..., ..., ” sloganını “katil İnönü”yle tekrarlarlarken; dünyanın herhangi bir yerinde bombalı saldırılarda, katliamlarda, faili meçhul cinayetlerde, savaşlarda, polis, erkek şiddetinde öldürülen tanımadığınız, karşılıklı bir bardak çay içip sohbet etmediğiniz, genellikle de yaşadığı memleketin azınlığının, göçmenlerinin (Martin Luther King, George Floyd) başlarına getirilenlere duyulan üzüntünün, düzenlenecek gösterilerle verilen tepkilerinin nedeni; olayın mağduru azınlıktan, düşünceden, gruptan, mezhepten, kökenden olunmasından kaynaklı, maruz kalınan öldürülmeli

vahşetin o aidiyet yüzünden gelip sizi bulmasıyla; ecel vakti denilen yaşlılığa varmadan hayatını kaybetme ihtimalinin varlığını hep korumasının gerçekliğinde, katılınan tören, gösteri sonrasında o katliam, o mağduriyet için sokaklara dökülen, gözyaşı döken kişi değilmişçesine; mağdurların neler yaşadıklarını, mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik neler yapıldığını, hangi yasaların çıkarıldığını merak etmeyip, takipçiliğini de miting, gösteri, panel, oturum alanında bırakarak, içindeki öfkeyi, nefreti kusmanın rahatlatıldığı benlikleriyle evine dönen protestocular, muhalifler gibi sende akşam ‘daha kalabalık olur sanmıştım ama nerde ? oysa şöyle bir milyon insan toplansaydı, hep bir ağızdan haykırısalardı gericiliğe, barbarlığa, şeriata hayır ! ...eşit yurttaşlık diye bak bakalım ! bir daha insan öldürmeye, yakmaya kalkışılır mıydı? İnönü’ye ne demeli? hiç sorumluluğu yokmuşçasına, utanmadan kalkmış, gelmiş törene, suç mahalline dönen katiller gibi. İyi oldu yuhalanması, az bile yapıldı... yahu sen başbakan yardımcısıysın nasıl emir veremezsin Vali’ye, Jandarma Komutanına...nasıl emrini dinlemezler.Sözün, emrin geçmiyorsa o koltukta niye oturuyorsun, ne işin var ?Ama biz Aleviler, hep yalnızdık değil mi? Kaç siyasi katıldı, neredeydi Demirel?Niye katılınsınlar ki cenaze törenimize. Onlara göre bir şey yok bu memlekette, canları yanmıyor nasılsa... öldürülmüyorlar.’ –‘Sosyal demokratlar ne zaman iktidara gelse hep böyle olur Aleviler, Kürtler tırpanlanır, katliama uğrar da ne olur ? Katline aşıklar, yine onlara oy verirler. İşte bu yüzden, hep çantada keklikliklerinden, hep böyle de ölecek, öldürülecekler’ – ‘kızım, kızım Sivas, koca Pir Sultanı astı, ne beklenir onlardan’ konuşmalarıyla, ana haber bülteninde katıldıkları cenaze törenini ya da mitingi seyrettiklerinde televizyon ekranında, katledilmiş evlatlarının fotoğrafını taşıyan anneyi görünce ‘vah... vah, vah ananız öleydi sizin, bir değil iki yavrusu birden gitmiş. Yasemin, Asuman; ne yandım ben, ne yandım bu iki kız kardeşe. Allahım kimselere verme bu acıyı’yla gözyaşlarını tutamayan dünde, devrim, sosyalizm, özgürlük, eşitlik, komünizm uğruna mücadele edenlerle, karşıtı devlet, beka, milliyetçilik mücadelesine girişenlerin gözünde; ölüm yoldaş, ülküdaş kılındığından kavga, çatışma, savaş ve mitinglerde; bir yoldaşın...bir ülküdaşın öldürülerek hayatından edilmesi ‘ölen ölür, kalan sağlarla kavgaya devam’la normalleştirildiğinden; o mücadelelerin dışında akrabalarının, tanıdıklarının ya da adını sanını bilmediklerinin, tanımadıklarının hayatın rutini bozan deprem, sel, çığ, trafik, iş, tren, uçak kazasında, ölümcül bir hastalıkta, operasyonda, savaşta ki trajik ölümünü, intiharını gazetelerde, şimdiki zamanın gözdesi sosyal medya da okuduklarında, duyduklarında, TV’de izlediklerinde ‘nasıl üzüldüm anlatamam, yüzü gözümün önünden gitmiyor...ne kadar da genç, güzelmış, çok ağladım. ‘ –‘Koca bir aile yok oldu gitti; emniyet kemeri tak be adam ! bu ne hız, kaç kişinin hayatına mal oldu sarhoş araba kullanman.’ – ‘İnsanın başına ne geleceği, ne olacağı belli değil dün malı, mülkü, ailesi vardı bugün deprem, sel evsiz, kimsesiz, mülksüz bıraktı .’ –‘Kim bilir ne derdi vardı da intihar etti....’ –‘Bu gece hiç uyuyamadım üzüntüden, kahroldum , annesi babası...” hissiyatında, anlık olmasa da ki, genellikle anlıktır, haftalık...aylık matem, üzüntü; bir iki saat bilemedin bir, iki gün çoğu zaman ölenin toprağa verilışinden sonra yerini hayatın akışı da gerektirdiğinden, rutinine, dinginliğe terk ettiğinde; yaşadığı mekanda kullandığı her şey; elbiseleri, ayakkabıları, kitapları, cep telefonu, tableti, yatağı, su içtiği bardağı, açtığı buzdolabı, radyo, televizyon, dolap yerli yerinde duruyorken, hayatını paylaşılanları geçmişe kelepçeleyerek müebbetle mahkumlayacak, en ufak bir şeyin, bir su sesinin, bir kahvenin, bir çiçeğin, bir parfümün kokusunun çağrışımıyla saldırıya geçecek anıların; dünde yaşananları, geçmişî bugüne taşımasıyla, hissedilen özlemin, çaresizliğin; her gün duyulan ‘ haydi ama çık banyodan geç kaldım okula, işe, servise’; ‘kahvaltı yapmayacağım,

yolda bir simit alırım’ ;‘çıkıyorum ben, geç kaldım’ ; ‘bugün börek yapsan... ‘ ;‘akşama bir şey istiyor musun’ ; ‘ çörek yapsan’ sesini bugünde duyamamanın; ömür boyu kullanılan öldürmeyip süründüren kortizonlu ilaçların tek çare olduğu, iflah olmaz otoimmün, kronik bir hastalığa dönüştüreceği; yerine getirilmesi imkansız, akli delirtecek sıfır ihtimalli sarılma, saçını okşama, konuşma, görme, dokunma isteğinin “böyle yaşamaktansa, insan ölse daha iyi” dedirtecek, bir insanın varlığının yok oluşu, ölümüyle, bedende hep kanayacak açık bir yaranın dinmeyen ağrısı...acısıyla ömrü tüketmenin **ne demek olduğunu**; rahatlarının bozulmasını da geciktireceğinden ‘ gelmek istemediyse zorlamayalım, daha acısı çok taze, elbet geçecek. Koca Nazım bile “ en fazla bir yıl sürer yirminci yüzyılda ölüm acısı” dememiş miydi ? Şimdilik ellemeyelim’ telkinleriyle, yaşanan faciayı...trajediyi bulunduğu yerde hapsederek, dışarıya yansımaları engelleme alışkanlığıyla belki öyle görüldüğünden... öğretildiğinden... yaşandığından tahmin edemeyecek, etmeye de kalkışmayacak; o kahrolası ölüm evlerini ziyaret etmediğinden bilmeyecek herkes gibi sen belki bende; “katiller bulunsun, hesap sorulsun”, “ unutmayacağız” sloganlarını attıran yaşananın...olanın sonrasını silmiş hafızaya sahiplikte, hiçbir şey olmamışçasına; belki bir gün bir yerde bahsedildiğinde, paya düştüğüne inanılan görevi yerine getirmenin huzuruyla ‘aaa evet nasıl unutturum o katliamı, cenaze törenine, protesto mitingine bende katılmışım’ la; yaşla, genetiklikle ilintisiz hayatların kaybedildiği – savaş çıkararak, darbeler, faili meçhul cinayetler düzenleyerek, işkencelerden geçirerek , kadına ve çocuğa şiddette, iş, trafik, tren kazalarına, afetlere göz yumarak – önlenemez ölümlere geçit, meydan vererek; düşürdükleri ateşin yaktığı sıradan evleri, bir anda cenaze evine dönüştürenlerin bulunarak, cezalandırılmasının peşini bırakıp unutuşa terk etmeye de meyilli...hazır ve de nazır olduğundan; cenaze evlerindeki; orada, öylece acılarıyla, anılarıyla baş başa bırakmayı yadsımayan kabullenmeyle; cenaze töreni dönüşünde okuduğun; yeniden yeniden okunacak kendisi ve eserleri hakkında başta Samuel Beckett “ Proust” Yaşamınızı Nasıl Değiştirebilir” le de Alain de Botton, düzinelerce yazının, incelemenin, araştırmanın kaleme alınmasının nedenlerinden biri; yaşadığı dönemde, 1800’lerde hayatında yer edinmiş Fransa burjuvazisine, aristokrasine mensup dedikoduyu seven, eşcinselliklerini gizleyen, Dreyfus davasındaki tutumları, arzuları, hazları farklı onlarca kişiden ya da bir kaçının karmasından yarattığı yüzlerce sayfalık romanlarının kahramanlarından her birinin – ikibinonaltı yılının Mart ayında modacı Fortuny’nin tasarladığı, 50’ye yakın elbisesi, Paris’te Palais Galleria’da sergilenen ince belli, zarif Greffulhe Kontesi Elizabeth’in Guermantes Düşesi Mme Oriane’ de yaşatması gibi– yaşayan bir karşılığının bulunması kadar, uykuya geçişi otuzsekiz, uyanma sırasında düşündüklerini, yaptıklarını üç sayfa da tanımladığı ;belleği yönlendiren; gündelik hayatta pek çok insanın fark edemediği, dikkate almadığı sonsuz sayıda ayrıntıyı yakalayıp; hatıraya indirgenmiş geçmiş; şimdi ve yarının iç içeliğinde bilinç akışıyla; her an... her hisle ilgili duygusal, gerçekçi tespitlerini kelimelere döken, bugünkü yazarların yazmayı kolaylaştıran teknolojik olanaklarına bakıldığında, o koşullardaki çabasına, zekasına, yeteneğine müteşekkir kalınarak hayranlık duymamanın imkansızlığında **Marcel Proust’un** –takipçi sayısı kendisini kat be kat geçmiş kültür, turizm elçisi Şeyma Subaşı’nda aşkı bulacak bir Orhan Pamuk nasıl herkesi demeyelim de pek çok insanı hayal kırıklığına uğratıp , pek çok kişi o ilişkiyi anlamdıramayacaksa, aynı şekilde hayatındaki kadın, erkek sevgililerden biri olan, fotoğrafına uzun uzun bakanın sadece seyretmek için yanında bulunmasını isteyeceği yetenek ve yakışıklıktaki besteci Reynaldo Hanhn dururken– romanında “Ayrıca, entelektüel ve duyarlı erkeklerin daima duyarsız ve düzeysiz kadınlara teslim

olmaları, onlara bağlanmaları, sevilmedikleri” ifadeleriyle bahsettiği, hayret uyandıracak, belki de hayıflandıracak tutkulu ve takıntılı ve uyutmayan kıskançlıklarla dolu ; aşk denilen **duygunun** insanın kendi kendine yarattığı genellikle kültürüne, aklına, tahsiline, mesleğinde ki başarısına, güzelliğine, gıpta edilen birinin de, kendinden her konuda farklı özelliklerde, boyuna posuna yakıştırmadığında **vücut bulmasının** sayısız örneklerinden, kremasız sade kahve kıvamındaki sevgilisi (hediye edilen attan düşerek aniden ölen romanın kahramanı Albertine gibi) **Alfred Agostinelli’ye sevdasının; hediye ettiği** uçağın Akdenize düşmesi yüzünden aniden sonlanmasıyla kimi zaman Marcel adlandırdığı anlatıcının ağzından “ıstırap , insan psikolojisine, psikoloji biliminden çok daha derinlemesine nüfuz eder... teselli bulmam için bir değil, sayısız Albertine’ni unutmam gerekirdi. Aralarından birini kaybetmiş olmanın üzüntüsüne tahammül edebilir hale geldiğimde, bir başkasıyla, onlarcasıyla aynı üzüntüyü baştan yaşamak durumundaydım “ **hüzünlü satırlara** özlemini, **acısını damlatmasına;** görmek için can atılan ama başta ekonomik nedenlerden dolayı gidilemediğinden sanal gezinme imkanı sunan teknoloji sayesinde Google da, web sitelerinde, gezi bloglarında tarihi, turistik yerlerinin fotoğraflarına bakmanız; saçlarınızda, yüzünüzde rüzgarın okşayışını, sokaklarındaki havayı duyumsayamadığınızdan, konuşmalarını anlamadığınız insanların el kol hareketlerindeki canlılığı göremediğinizden sanki yarattığın sanallıkmışçasına ekrandaki, yazılardaki Paris’e, Karadağlar’a, Floransa’ya dair duygular kadar uzak...soğuk **kayıtsızlığının;** anneanneni, dayını, amcanı onca akrabayı, yol arkadaşını, Aytül’ü , Metin’i, Fevzi’yi, Haldun’u, Can’ı hayatı paylaştığın birilerini kaybettikten sonra herkesin yaşadığının “peşinde koştuğum şey ise , Albertine’di, birlikte yaşadığımız zamandı, bilmeden izini sürdüğüm geçmişti...hatıra böyle acımasızdı işte”lerle ortaya koymasına **duyarsızlığının;** ‘ama abartmış’ **hadsizliğinin,** hafızanın neredeyse her gün dönüp, dönüp geçmişe bakışının...o günleri arayışının nesnelerinden **ola(cak)n** Marcel’in de Albetine’in ölümü sonrası çamaşırcı kızlarla ilişkisini öğrendiği ‘Ahhh o sırlar’ **öyle değil mi Haldun? gerek** ‘o mu ? benden hiçbir şeyini saklamaz’ yemini edilecek kadar eminlikte, mezarına da götürse bir gün ‘kimden çekiniyorsun, öldü o, bilsem ne olur, bilmesem, seni duymaz bile haydi’ üstelemesiyle anlatıldığında; vefatının sonrası da öğrendiğim, nasıl saklayabildiğine inanmadığım –‘ yok artık bilmiyorum deme tüm Türkiye biliyor gay olduğunu, Nişantaşı’nın, Nevizade’nin, Tunalı’nın yetmedi Sakarya’nın barları anlatsın kaldırdıklarını, şu ünlü etçi de sevgilisiymiş...’; ‘yetenek yoksunluğundan, parayı verene güzelliğini, vücudunu pazarlamaktan çekinmeyenlerdendi o’da herkesin yemek yiyip, yatağını paylaştığı, Kanal D’nin yatağından geçtiği için o dizide rol aldı da adı artist, sanatçıya çıktı.’; Başkası söylese inanmazdım ama meşhur restoranın sahibi arkadaşım anlattı, o “Söylesem Olur”daki S... var ya onunla bildiğin para karşılığında otel odasında birlikte olmuş ’ ;’ boşanacaktı, bıkmıştı ya terk edecekti, gidecekti buralardan, ne kadar acı, biletini bile almıştı...’ ;’ne yeteneği? abileri, ablaları olmasa kim gazeteci, müdür, bakan yapardı ki onu? Ha ! şans da var tabii, bir de..’;’o makama nasıl gelindi...nasıl zenginleşildi biliriz’li, **gerekse de** bir gün mutlaka gerçekleşecek herkesin herkesle bozuşmasının, küsmesinin olmayacağı aile üyeleri, akrabalar, dostlar arasına kara kediler, dedikodular, nifak girdiğinde ittifak yapıp iki üç kişiyle çeteleşilenlerden birinin– ki, o birileri de; içten içe sinirlendiği tavırlarının intikamını alma, duyduğu ama açık edemediği sinsi nefretini haykırma fırsatını kaçırmayan; ilişkilerin koptuğu güne değin hakkınızda söylenenleri, dedikoduları diğerleriyle tasdikleyenledir de– kapattığı şemsiye yüzünden her tarafınızı ıslatan yağmur damlalarını peş peşe dökmeden, akıtmadan öncenin ritüelli ‘senin için söylediklerini

bir bilsen’-‘ aaaa ne diyebilir ki benim için, anlatsana, korkma ! söyle zaten konuşmuyorum...’-‘belli mi olur kardeşsiniz...akrabasınız...eski dost düşman olmaz derler, bir gün konuşursunuz, o zaman yine ben kötü olurum, yemin et öyle...’yle de tamamlandığında ‘ gerçi söylediklerine inanmadım ama benden hiç hoşlanmazmışsın, çağırma onu gelmesin dermişsin, çok çıkarıcı bulurmuşsun. Başkana da bütün yazışmaları ben hazırlıyorum o oturuyor diye şikayet etmişsin ...’-‘ ay güya sen, Leyla’yla her gece barlara, çoğu zamanda Tunalıdaki Cafe Bien’e takılıyor, bildiğin koca arıyormuşsunuz.Hatta olan da olmuş’-‘ kocan aldatmış seni hem de kiminle biliyor musun? hani evli bir arkadaşın vardı ya adınız bile aynıydı ’ -‘ var ya, senin için öyle kurnaz, öyle kurnaz ki numaralarıyla baş edilemez dedi.Haydi bugün dışarıda yemek yiyelim teklifini yapıp canın ne istiyorsa yiyor, hesabı da ona kilitliyormuşsun’ -‘sen ne sanıyordun? değer verip seni sevdiğini mi? arkandan idare ediyorum maddi olarak yardımına ihtiyacım var yoksa ne diye çekeyim o manyağı derdi senin için’ -‘biliyor musun kendisi onca erkekle yattı, kaktı kimselerin ruhu duymadı ben de tersine önüme gelene anlattım o tiyatrocı çocuğu bile, ne oldu adım orospuya çıktı benim...’ sırlarını **önemsememenin**; ölmeden önce **en son** nerelere gittiği, ne yaptığı, ne yediği, içtiği, ne giyindiği, son sözünün ne olduğu ? zihni sürekli meşgul ederken, ölümün müsebbibi de şayet bir kulsa şimdi ne yaptığına, nerde yaşadığına, akıbetinin ne olduğuna dair soruların cevabını duymayı istemeyenlerin Ortadoğusu Türkiye’de; neredeyse bütün diktatörlerin, katliam planlayanların, yapanların cezalandırılmasını geciktirmiş, engellemiş- 17 yaşında Erdal Eren’i astırtan Evren’i elleri yağda, balda, kaymakta 90 yaşına kadar yaşatan- adaletin ilahiliği; adaletsizliği beklenirken, hayatının en kötü günü olacağından habersiz, her yıl öldüğü tarih yaklaştığında geçmişti; o günü sanki aynı günmüşçesine, aynı tazelikte yeniden başlatan makineli tüfekten atılıyormuşçasına acıtan hatıraların söndürdüğü ‘ben’in iyleşmeyece(di)ğini ; “iyileşen”nin sadece “zaman”lığını ‘acıyı yaşayan ancak böyle bir şiir yazabilir’ sığıntın Birhan Keskin’in;

“Ben hangi kelimeyi nereye koysam
Bir sonbahar konaklar sesimde.
Ben hangi kelimeyle girsem akşama
Ben hangi kelimeyle nereye gitsem.
Yokluğunun renginde depremler düşer boynuma....”

mısralarının yalınlığını **algılayamamanın**, hayatın bir döneminde tanık olunan (1977’nin 1 Mayıs, Çorum, K.Maraş, Malatya, Madımak , Roboski) onlarca katliam, cinayet, tehcir, sürgün benzeri sebeplerle evlatlarını, eşlerini, babalarını, annelerini, sevdiklerini kaybedenlerin, derinliklerinde **tutuşan alevi**; kökenine, mezhebine, dinine bakılmasızın bir insanın hayatını söndürdüğünden yaşanacak kedere, çöküşe rağmen ölümün **keskin bıçaklığını**; Madımak katliamında hayatını kaybedenlerin cenaze törenine katıldığı o günlerde değil de çok sonları Albertine Kayıp’ı okuduğun da **kavramanın nedeni**, gün gelecek de ailen dahil insanlardan uzaklaşmayı istetecek duygu patlaması yaratacak ‘ kanser olacaksın, kız kardeşin evlenecek, bir çocuk dünyaya getirecek, o çocuk senin dünyanın olacak sonra Madımak katliamının gerçekleştirildiği gün hayatını kaybedecek’ olaylarını yaşayacağını bilmeden katıldığı cenaze töreninde yirmibirinci yüzyılda bedenleri ‘Tekbir !...’ temposuyla yakılmış gençlerin , sanatçıların isimleri tek tek anons edildiğinde “burada” diye bağırdığında, bir gün aynı günün, ölüm günün olacağını daha doğmadığından aklının ucundan geçmesinin imkansızlığında, meğer o

lanet...o zalim...o ihanetçi Temmuzun ikisinde; Can...Can ! seni, öncesinde Haldun'u, O'nu **kaybetmediğindenmiş**. Onca kitap alışverişine, yazarlarıyla ilgili konuşmana karşın Haldun'la Proust hakkında hiç sohbet etmediğinin ayrımına da vardırarak kaybediştin...kaybedişlerden sonra; Arkadaş da dahil mahalledeki D&R'da, Kızılay Konur sokaktaki Dost, İmge kitapevlerinde bulamayınca mecburen 'kadere razı' tiplemede boş verip, Swann'ların Tarafı'yla başlayan Yakalanan Zamanla biten yedi ciltlik Kayıp Zamanın İzinde serisini beşinci sıradaki "Mahpus" hariç tamamladıktan epeyce sonra bir gün yine Dost kitapevinde bulduğunda "aaa Royale sokağı kulübünün balkonunu gösteren Tissot tablosunda ayakta duran kişi (anında her detayını inceleyeceğin tabloyu Google da aratıp, uzun uzun baktığın) Swann'mış, Bergotte ölmüş... düşes Mme Guermantes'ın giysilerine hayran Albertine metresi olmuş " nidalarıyla bitirip, yeniden gözden geçirdiğin Albertine Kayıp'da "Ah ! bir daha asla bir ormana adım atmayacak, ağaçların arasında gezinmeyecektim" okuduğumda Can! ölümün sonrası gittiğimiz parklara, gezindiğimiz sokaklara, alışveriş yaptığımız dükkanlara sensiz gidemediğimi söylememi anormal karşılamakla kalmayıp "aklı gitti" bakışıyla deli hissettiren tuhaflıklar silsilesinde, yirmibir yaşındaki oğlunu kaybetmiş işyerinde ki Elmas için , üzüntüsü arşa varanlar için bir zamanlar katıldığım ' yazık, ağır geldi ölümü, kafayı yedi sonunda' tespiti benim için yapacak aile efradımda, arkadaşlarımda **varlığını bildiğim baskın düşünce**; evinde bir elde kahve, şarap, viski diğerinde kumanda maç, Survivor , Yasak Elma, Bay Yanlış izlemek, Facebook, Twitter, Instagram'da like için yatağını, şortunu, göğsünü, saçını, kalçasını, kaslarını, sevgilisini sergilemek varken depresyona düşürüp, moral bozacağına inandıklarından acısı, sorunu, derdi, tasası olanlardan uzak durma, bir araya gelmeme istemi **olduğundan**; 'şimdi işin yoksa uğraş dur, yanlış anlamayın insan ister istemez etkileniyor, odasını, eşyalarını gördükçe üzüyor, başıma ağırlar saplanıyor, Migrenim azıyor'la cenaze evlerinde geçirilen saatleri vaktinden, ömründen çalan boşa geçirilmiş an sayan ahret, öbür dünyaya hazırlanmak için dünyaya getirildiğine de inandırılmış Müslüman Ortadoğulu toplumlarda varılmak istenen hedef "cennet" için yapılması gerekenlerle bağdaşması olanaksız "sen dünya mülkündesin, öyle!" yergisinin abes kaçmayacağı ortamda; özü; acıyla, kasvetle iç içe hayatın sonu; sadece kavramlarda yaşatılan (idrak ettirecek olayları daha yaşamamışken sen,) insanlığın varlığını; sahtekar, aldatıcı "dostluğun", "kardeşliğin", "evladın" vicdandan, merhametten yoksunluğunu, kendilerini ayakta tutacak tek şeyin paranın gücü, mevki, makama sahiplik olduğunu anladıklarından 'çok şükür a, o birkaç kuruş var bankada' yla sevincinde eğer gidemeyecek kadar hastalarsa 'bak ! hepsini çekme bıkar birazını' talimatını verdikleri eşlerinden, evlatlarından daha çok düşkün olduklarından bankamatik, banka gişeleri önünde saatlerce kuyrukta beklemeyi göze alarak çektikleri maaşlarını, paralarını avuçlarında pincik pincik saymaları, yastık, çarşaf altına, gardroptaki giysilerin, kütüphanedeki kitapların arasına saklayıp 'sende bozuk var mı ? bir kuruş lazım ekmek alacağım, ben emekli bir memurum biraz indirim yap' dilenmeleri ; 'aybaşına kadar bir tek bu yüz lira var, ona göre harca'yla canlarının istediği meyveyi, sebzeyi , gıdayı almayıp ŞOK, BİM, A101, Yunus, ..., ucuz marketlerin indirimlerini, kampanyalarını kovalayarak; seksen, doksan yaşında ne işlerine yarayacaksa 'Cuma günü üç çelik tencere 200 TL'den satılacakmış , matkap gelecekmış bana ayırsan ha kızım ! be oğlum ; ' krediler ucuzlamış çekip bir ev alsak'; 'yazlığa pergüle yaptırsak'la hala ev, eşya almaya, para biriktirmeye çalışırken 'elden ayaktan düşsek kim bakar biraz harcamaları kısalım' planlamalarından geri kalmayacakları; bükülmüş bel, kataraktlı göz, titreyen, yamuk el, bacaklarıyla vücuda 'ben'e ihanet ederek onsekizlik delikanlı saydıran belleğin

yönetiminde, gün be gün yaklaştıkları **ölümle yüzleşmeyi yaşlılıkta dahi** reddederek “sonsuzca kadar yaşayacak, ölüm hiç yokmuş’lu bir yaşam güdüsünde kendini var etmesi değil miydi **Can !** seni kaybettiğim o sancılı günlerde , çoğu kez cenaze evlerinde suratlarına sahtelik akan üzgün emoji yerleştirmiş oturlarken akıllarından ‘Allahım çok şükür yaşıyor’u geçirerek yakınlarının ölmediğine sevindiklerine inandığımdan “gerçek acıyı çekmeyenler tarafından yazılan makaleleri okumaya tahammülü olmayan “ Marcel gibi, acıyı yaşamadıklarından, yıkıklığını, anıların gün boyu resmi geçit yaptığı kederli dünyamı anlamaya çabalamaktansa ‘ahh mahvoldular ailece, onu öyle fotoğraflarına bakar, okuduğu kitapları seyreder, atletine, oyuncaklarına sarılır görmek beni çok üzüyor, bu kadar üzölmek iyi değil, bir yerime bir şey olacak, yarından sonra bir süreliğine gitmeyeceğim, hem bu gidişle zaten akıl sağlığını yitirir” kategorisine terfi ettirecekleri ‘ben’im de onlarla zaman geçirmek istemediğimi, onlara katlanamadığımı düşünememelerine dayanamazken hem! yanımdakilerden kim, ölüm sonrasının unutuşa da varabilecek aşamalarını, düşündürttüklerini, hissettirdiklerini betimleme güçlüğü çekmeden somutlaştırdığı nesneler, eşyalar, kokular, tatlar ve yemeklerin çağrışımını, anıları Vinteuil sonatı eşliğinde; öylesine içten; acının tek karesini atlamadan anlayabilir...anlatabilir... yazabilirdi ki ‘yle ayrıntıların efendiliğine, büyük yazarlığına toz kondur(t)mayacağın Proust’un satırlarında ki “...Albertine’in hatırasıyla ayrılmaz bir bütün oluşturdukları için, sırf ilk ve sonbaharları , kışlarıyla zaten yeterince hazin olan ... hayatta olsaydı bu benzer havada,şüphesizgezintiye çıkardı..Son olarak ta , bu mevsim değışililikleri ve farklı günlerin her birinin , bana başka bir Albertine’i geri getirmesi...” izdüşümler, ‘O’nu, Can’ı ve Haldun’u kaybettiğimde aynı şeyleri yaşamış, aynen böyle düşünmüştüm. Marcel’in her kadında Albertine’i görmesi gibi ben de parktaki çocuklarda seni görmüş hatta sen bile sanmış , ardından seslenmiştim Can!’ Etrafında hiçbir apartman bulunmayan evin salonunun, odalarının baktığı parkı , pencerelerden sürekli gözetlediğinden ‘görüyorsun değil mi? parkta tek bir çocuk yok çünkü hava soğuk, kar yağıyor, az güneş çıksın ’la zor zap ettiğin Can’ın bir çocuk görür görmez ‘ haydi, çabuk çabuk biz de gidelim, işte çocuklar çıktılar dışarıya ‘ mızmızlanmasına fırsat vermeden ‘haydi bakalım’ üşütme diye ağzını burnunu atkıyla sarıp, başına geçirdiğiniz yeşil montu, yeşil, mavimsi çizgili beresiyle gidilen parkta, ilk iş yapımına başlanan kardan adamın gözlerine koymak için siyahımsı küçük taşlar bulunamayınca, diz boyu karın ortasında ‘ icat edeni... elime geçirsem...bıktım ya rahat yok nereye gidersen git, tuvalette bile rahat, huzur yok , hayır bakmasan ya önemli bir şey olduysa diye yanından ayıramıyorsun da, bu nasıl görölmemiş zulümdür ’ siteminin baş rolü, o günü, o anları fotoğrafladığından bugün minnet duyduğün cep telefonunla arayıp, verdiğün talimata uygun anne(nin)annenin mutfağın penceresinden fırlattığı siyah zeytin konulmuş buzdolabı poşetini havada yakalamak için gerisin geriye gittiğinizden düşüp içine gömüldüğünüz **karlı her kış gününü;** pencere pervazına çıkarak caddeyi seyrederken düşmeyesin diye arkada geçerek kollarımla sarmış ‘ Can ! şuna bak ! sel bu, su nasıl güldür güldür akıyor cadde göle döndü ’ derken yeni öğrendiğün hoşuna giden bir kelimeyi ya da cümleyi konuşmanın ardından tekrarlamayı huy edindiğinden ‘bak! güldür güldür akıyor’una gülümseyip ‘yağmur yağıyor, seller akıyor...’u söylediğimiz **Nisan yağmurlarını;** ‘seviyor, sevmiyor aaa sevmiyor çıktı’ kederini ‘ ama yavrum oyun bu, seviyor çıkana kadar yapılır’ falına baktığımız papatyaların **ilkbaharlarını;** kulağımıza küpe yaptığımız kirazların, alır almaz sokakta yediğimiz dutların tezgahlarda görüldüğü **yazları;** videoya çektiğim birbirlerinin üzerine yığılı sonbahar renkli yaprakları avuçlayıp bana doğru attığını **Kasım aylarını Can !**

sende, Haldun'da bulduran ölüm sonrası yaşanacak sanrıların olmazsa olmazlığındayken, gizli gizli mutfakta, balkonda, banyoda 'bir psikologa mı götürsek acaba? Dur, dur şuralarda bir yerlerde antidepresan, verelim de azıcık uyusun' kör konuşmalardaki tanıdıklar; bir bardak suyla 'aç bakalım ağzını' komutunu verdiklerinde 'ne bu? içmem ben bunu' itirazına 'iç rahatlırsın' kolaycılığını öne **sürerek**; 'akşamları uyamıyorum, başım da çok ağrıyor' diyen evladına; kendindeki migren semptomlarını yükleyecek bilgiçliğin öngörüsünde 'kızım ben sana dememiş miydim, uykusuzluğuna çareyi bulacağım. Bugün Güven hastanesi nörologlarından üstelikte profesör Çiğdem hanımla konuştum, sende de benim gibi strese bağlı migren varmış. Laroxyl yazdı 10 Mg' müjdesini verdikten sonra yalnız kalındığında 'böyle şey olur mu? muayene etmeden, MR çekmeden nerden biliyor çocukta migren olduğunu da ilaç yazıyor? Ne o görüşme yapıldı, ne de reçete yazdı Çiğdem hanım. Bariz yalan söyledin çocuğuna, teşhis de, tedavi de senden, ama yapma ! 22 yaşında antidepresana alıştırma, yazık ediyorsun' dediğinde; aldatmayı ortadan kaldırmadığı halde, niyeyse affedileceğine kesin gözüyle bakılan, belki de İslam da takiyyenin günah sayılmayacağı yer bulunduğundan 'kimsenin canını yakmayan pembe yalan...' bahanesine sığınan; her yalancı gibi yalancılığının bilinmesini utanma vesilesi görmeyip, yüzüne vurulmasına aldırmayan pişkinlikte 'ne var bunda? Kız, her akşam, her akşam başım çok ağrıyor diyor, öyle görmeye dayanamıyorum ne yapayım?'-'madem kararlısın antidepresan vermeye bari Pasiflora içir. Hiç olmasa bitkisel, bağımlılık yapmaz .Hem niye bu kadar abartıyorsun baş ağrısını, uykusuzluğunu çocuğun? Hepimizin bunaldığı zamanlar oluyor. Çocuk yeni döndü Fransa'dan, zorlukla iş buldu, evde hala el bebek gül bebek, dışarıda herkes gibiliğe alışmadı. Baş ağrısı sorun mu? Ya ben kanser oldum, göğsüm alındı, bağırsaklarımın yarısı yok ...kanser olduğumu öğrendiğimde doktorum Semih bey, biliyorsun alanında çok iyi bir cerrahdır 'bir süreliğine kullan, şimdi anlamazsınız ama sonraları sorgularsın niye ben dersin o süreci atlatmana yardım eder' dediğinde bildiği bir şey var, başlayayım dedim üç ay zor dayandım lanet Ciprallex'e ! Güya akşamları uyutacaktı beni mışıl, mışıl... tersine etki, cin gibi ayaktaydım her gece, mahvoldum uykusuzluktan. Bunlara sende şahittin, şu yaptığın iş mi? Bu ilaçların yan etkisini de düşün' itirazlarını, sigarasının dumanını gözleriyle takip ederek dinleyerek öğretilmiş abartılı anneliğin gereğini yerine getirip kıcına saymayacağını **anlatan** kimyasına müdahalenin mutsuzluk iletilerini azaltarak uyuşturacağı benlik ehlileştirildiğinden, karşı çıkışı iteleyip her şeyi 'evet'leyerek istediğini yaptırarak sorunsuz bir yaşamın kapısını açtığını bildiğinden bağımlılık yaptığını bile bile sırf rahatsız edilmemek, 'veletlerle' uğraşmamak için; hayatın evrelerinden ergenliğe adımda sorumluluklarının, ilişkilerin komplikeliliğinin yeni yeni farkına varan, içini dolduracağı kavramlar; dedikodu, ihanet, aldatma, yalan, iftira, torpil, katliam, ölümle, aşkla tanışan; karşılaşacağı sorunlarla (ders çalışma, sınavlara girme, gönül koyma, arkadaşlarla gezip tozma, arayı bozma, küsme, ebeveyne karşı çıkma, kimseyi beğenmeme vs.) başa çıkmakta zorlanan evlatlarına, güçsüz gördüğü tanıdıklarına; yarattığı bir nevi alkol etkisiyle vücudu pelte haline getirip bebekler gibi uyutan tatlı pembe hap"lar; yasal eroınman, esrar ve uyuşturucular; Lustral, Prozac, Efexor, Cipram, Selectra, Seoxat, Lyrica'ları; avuç avuç kullandırmaktan **çekinmeyen kız kardeşin gibi**; iyi, kaliteli bir hayat sürmenin yanında toplumca değerli kılınmanın servetinle doğru orantılı olduğu gelişmemiş ülkelerde; Türkiye'de, ilaç firmalarıyla aralarındaki maddiyatçı, ahlaksız ilişkiler nedeniyle doktorlar tarafından kullanım alanı dışında "kız arkadaşım beni terk etti", "annem öldü", "kardeşim beni çok üzüyor, cep telefonumu bile karıştırıyor", "babam dışarı çıkmama izin vermiyor", "annem Whatsapp mesajlarımı okuyor", "prostatım

var”, “kocamı kıskanıyorum”, “karım mini etek giyiyor” temalı rutin problemlere dahi deva diye reçetelendirilen antidepresanların etkisinde, dünya yansa ‘bana yakınlarıma bir şey olmadı’ umursamazlığında, ecelini bekleyene bile sevinç çıgıllıkları attırtarak dans ettirecek sanal mutlulukta etrafında, toplumda var olan yalanı, iftirayı, yolsuzluğu, adaletsizliği, eşitsizliği ‘sen mi düzelteceksin, etin ne budun ne? Tek akıllı sen misin? otur oturduğun yerde, keyfine bak’ adam ‘sendeciliğinde’, bireyi kendisi olmaktan çıkarıp apayrı bir karaktere dönüştüren, öyle ki çocuğunu hayatından eden katilin yargılanmasını istemeyecek boş vermişlikte, en anormal olguyu, olmayacağı normal, normali anormal saydırtacak uyuşmalı, allak bullak– pek çok olumsuzluğu tetikleyeceğinden, kullananlardan uzaklaşmak, ilişki kurmamak yaşam ve akıl sağlığınız için elzemdir uyarısını yapmayı zorunlu kılan– antidepresan mantıkta , detayların labirentinde kaybolan zihnin yeni şeyler keşfettiğini sanıp ‘diğer insanlardan farklıyım, meğer ben ne kadar da mükemmel biriymişim, bu ilaç iyi geldi bana, almaya devam’ **düşüncelerine batıp çıkan zamane ebeveynlerinin; anne ve babaların çoğu kez** isteklerini, arzularını, yaptıklarını yerdikleri, hoşlanmadıkları karakterlere bürünmelerini seyrettikleri çocuklarının giderek kendilerine benzediğini gördüklerinde niye o denli **şaşırdıklarını da manalandıramadığından** yanlış anlaşılmasın demeyeceğim yanlış anlayan da anlasın hocam, herhangi kötü bir olayda, özellikle de birinin kaybında, ölümünde, acıyı yaşayanlara içirilmek için acilen – kafayı kazan yapmaktan başka bir işe yaramayan ikibinli yılların popüler çerezi; patlatılmış mısırı, çitleği çevrede neredeyse kullanmayan insanın kalmadığı küçükken anneme mide ülseri için doktorun verdiği diazemden başkasını bilmezken şimdilerde ‘ay şekerim sen ne kullanıyorsun ? yaa yapma onu bırak bunu kullan, hem bu sersemletmiyor, baş ağrısı da yapmıyor, acayip rahatlıyorsun ? sabah müdürle tartıştım attım iki tane Lustral, pamuk oldum pamuk...’ sohbetlerinin konu başlığı – antidepresan aranması o kişi, kişiler için endişelendiklerinden, gerçekten daha iyi olmasını...olmalarını...olmanızı istediklerinden falan değildir, iyi vakit geçirip, tad alma peşindeyken karşılaşılan acı duruma ait kendilerinin de tutmak zorunda kalacakları matem uzun sürmesi depresif anne, baba, evlat, kardeş, kanka, arkadaş, amca, yeğen ve sevgiliye müsamahada son nokta ‘elimden geleni yaptım...geldim, gittim, sarıldım, ağladım, hizmet ettim benden bu kadar’ tahammülsüzlüğü ucunu gösterdiğinde, göz önünde yaşanan yeisin büyüklüğünü gidermesinden **dolayı** gayet insani, anlaşılır biçimde ellerindeki –ki acıyı, keşmekeşini dindirdiğini sanılıp bir gün dindirmedeği de anlaşılacak– antidepresanı Can’ın, Haldun’un vefatını öğrendiğin gün ‘aç’ komutuyla ağzına dayayanlarda mideni bulandıran şey, duymanı istedikleri için artık gizli değil açık açık bıkınlıklarını dillendirdikleri ‘tamam acısını bölüşelim de, kardeşim nereye kadar? O’ da biraz gayret etsin canım, kaç gün oldu, nihayetinde de bizim de işimiz gücümüz, çoluğumuz çocuğumuz var ’ konuşmaları değildi; madende grizu patlaması, kalp krizi geçirme gibi sonu ölümlü olayları ‘hayat bu ne yapalım’, ‘madenciliğin...yaşlılığın kaderinde, fitratında vardır’a sığdıran şefkatsiz, bencil kişilikler dışında pek çok kişi kendini olayın mağduruyla eşleştiren bir şey bulduğundan evet ! gerçekten de üzgündür ama velakin ‘acımın kalbimi acıtan kısmı bu al sana, ciğeri deleni de bu, bu da sana’ üleştirmesinin imkansızlığında nasıl paylaşılacağına muamasında safsatadan başka bir şey olmayan; neden böyle söyledikleri, hissettikleri, ilk kimin bu işi başlattığı da bilinmediğinden cidden merak ettiğim kendilerini mecbur bıraktıkları ‘bir süre yalnız kalmasın. Acı bu paylaşılmalı. Sıraya koyalım bugün sen uğra, giderken bir şeylerde götür, patatesli börek sever, kete de, yarın da sen, baştan söyleyeyim, ben pide yaptıracağım, kimse yapmasın’dan önce; üstelik de

keder içindekinden uzaklıklarının farkındasızlığın da; kullandıkları ‘acını paylaşıyorum’ ağdalı söz öbeği **yok mu** ! kaybedilenle belki hiçbir hatırıya sahip değilsin, neyi ve niye paylaşın? ölmediğine inandıran onlarca nesnenin ortasında gevezeliklere katlanmasını engelleyip acısını yaşamasına, yasını tutmasına izin verip tek başına bırakmakken acıyı paylaşmak, tersine **cenaze evinde**; sanki herkes aynı şeyi düşünmek zorundaymış ve düşündükleri doğruymuşçasına ve de savaş çıkarmış, katliamlar yapmış, bir başkasının hayatını karartanlardanmışçasına hayatı yitene dair ‘ her gün onca genç şehit oluyor, ne güzel bir ölüm, Allah herkese nasip etsin, yaşını başını almıştı, bakalım biz o kadar yaşayacak mıyız? ‘-‘ahh düşünsene ya sakat, yıllarca komada kalsaydı. Şimdi diyebilirsin de ömür boyu bakardım ama insan yükü ağırdır’ – ‘ çektiği acılar dindi, kurtuldu’ –‘yaşasa yaşasa kaç yıl yaşayacaktı ki’yle belirlenen sınırın kaç olduğu söylenmeden genç saydıklarının ölmesinden birliğe yaşlanıldığından gözünüze nasıl gözüküyorsa yaş alsan dahi hep o yaşta göreceğiniz yaşlı, sakat ya da hastaların yaşam haklarını önemsemeyerek ölmelerinin hayırlı, sevinilecek bir durum olduğunun tebliğindeki insanlıktan nasip almamış **acımasızlık**; şüphe barındıran ‘ sen ölseydin acaba rahmetli bu kadar üzülecek miydi, sende biliyorsun ki ’ nifak barındıran varsayımların sıralanmasına **ses çıkar(a)mamak var ya** Haldun ! düşündüğünü, hissettiğini gizlemeden beyan ettiğinden, keşke diyorum keşke, ne vardı benim de, ağabeyinin cenaze yemeğinde ‘ defolun gidin! yalnız bırakın beni, saçmalamalarınız, bir boka yaramayan tesellileriniz, acıyı paylaşma saçmalıklarınızı da alın yanınıza, hepsi sizin olsun’ tepkini koyacak cesaretim olsaydı. Ama hep olageldiği üzre; iş işten geçtikten, güzele dair ne varsa ona geç kaldıktan, kalındıktan sonra başa gelen akılla, o gün tepkimi gösteremediğim mülayimliğime mi? hayır, edepsizlik sayılacağına eminliğimden ha varsın edepsiz denseydi ama işte o an... öyle kızgınım ki, yanında olmasa da varlığı hayatı dayanılır kılan, başına bir şey geldiğinde ‘ keşke senin yerine bana olaydı’ diyeceklerden Haldun, bugün o davranışın yüzünden sana çıkışmamın gözüne nasıl aptalca, nasıl anlamaktan, derinlikten yoksun gözüküğünü düşününce, kendimi nasıl suçladığımı, kötü hissettiğimi sana açıklayamadan; küçücük dünyamı anda durduran ölüm haberini **almanın şokunda** çatlamayın , az müsaade edin! Biz bilmiyor muyuz? Elbette hayat devam edecek, elbette yemek yenecek, su içilecek, işe gidilecek, yemek yapılacak, yaşlanacakken sanki bunlar bilinmiyormuşçasına, ölenin varlığını, hatıralarını anda silme teklifi “hayat devam ediyor” da saklı ‘ölen öldü, olan oldu, ya ölen sen olsaydın? ne şanslısın sen yaşıyorsun’ merhametsizliğinin itirafı “başın **sağolsun**”lar sağnağının sıkıştırdığı kalbin, krizle tanışmasına ramak kalmışken avaz avaz ‘ hayır ya, neyi anlatmaya çalışıyorsunuz? başıma yıkılmışken dünya, demeyin başın sağ olsun deyin ki başını vur taşlara, duvarlara...demeyin ağlama deyin ki ömrünü kaybettin ağla ağlayabildiğin kadar ‘ haykırışından beni neyin alıkoyduğunu hiç ama hiç bilmiyorum...hiçç bilemedim... bildiğim teselli sanılan ama acıyı hafifletmeyip katmerleştirdiğinden dileyenlere öfkelenilirken, anlamsızlıkların, boşlukların bakışlara yerleştirdiği anlık parıldamanın nedeni hemen **hemen her gün** “sanki, tıpkı hayattayken olduğu gibi, zihnimizi meşgul etmeyi sürdürür. Seyahate çıkmıştır adeta...”yı yaşayan Marcelmişcesine; daha ilkokula başlamamıştın sabahları baban bıraktığında ya da ben gelip seni aldığımda eve girer, ayakkabılarını çıkarır çıkarmaz annenin yedek giysilerini bazen de aldığı organik meyveleri, hastaysan ilaçlarını koyduğu bana göstermek için şeyini ; yap-boz, oyuncak, kitap, resim, bazen yiyecek ve de tabletini; getirmişsen, önce onları göstereceğinden anneannenin odasına (onlarca çocuk kanalına sahip Tele Dünya dedektörü sadece yatak odamdaki televizyona bağlı olduğundan son aylarında

gelir gelmez hemen yatak odasına giderdin) taşıdığımız (getirmemişsen antredeki beyaz, kare sepete bırakacağımız) küçük koyu mavi renkli sırt çantanın fermuarını açıp içindekileri yatak örtüsünün üzerine döktükten, ev giysilerini giydirdikten; iki üç yastıkla sırtını destekleyip yarı uzanır vaziyete yalnızca TRT çocuk kanalının çıktığı anneannenin televizyonunu açıp mutfığa sana kahvaltı hazırlamaya gittiğim günlerde, Pavlov'un köpeği alışkanlığında sütlü kakao, bazen de her sabah içtiğinden 'seni gören Varto Kasman köylü değil de, İngiliz Kraliyet ailesi mensubu sanır' taşlamasına girişmeyenini de görmediğim anneannene sütlü çay, kendime sade Türk kahvesi hazırladığımda, saat onu gösterdiğinde 'haydi gel!!!' **sesini duyduğumu** henüz birlikte onlarca şeyi paylaştıkları birini kaybetmediklerinden delirdiğime işaret sayacaklarından söylemediğim; 'yazık... düzeleceğine, günler geçtikçe daha kötü oluyor, '– 'bu gidişle ...'–'tamam da, yas tutma altı ayı geçti mi, profesyonel yardım alınmalı deniyor' yorumlarını tekrarlayan yanı başımdakilerin değil de **benden** yüz kırkbeş yıl önce doğmuş bir yazarın, duygularını, yalnızlığını, acını bulduğun asır öncesi satırlarında; yaşadığın gel, gitleri, ruhunun kargaşasını anlatmakla kalmayıp aynı duygularda, aynı düşüncelerde, buluşmanın, aynı fırtınaların, durulmaların sebebi acıyı hissetmenin yaralıyıcılığında; sonraları zihni epeyce meşgul ettiğinden; birinin kaybı, ölümü ya da herhangi bir facia karşısında takınılan tavırda, matemde; verilen tepkilerdeki naiflik, duyarlılık; olaydan etkilenme, empati kurma, **üzülme derecesinin** yaşanılan ülkede insana verilen değer, saygı, bilinç, gelenek ve göreneklerdeki incelik, eğitim, kültür düzeyinin kalitesiyle orantılı...ilişkili olduğu kadar, kanıksatacak derecede ölümle haşır neşirliği payının bulunduğu da düşündürecek onlarca olay, afet ; onlarca hikaye, roman, sözlü tarih film şeridi gibi gözlerin önünde **canlanınca**; haksızlık, adaletsizlik barındıran bir mevzu, hak kaybı getirecek bir yasal düzenlemede kendiliğinden sokağa dökülme, protestolarda bulunma refleksi gelişmiş ülke vatandaşlarının, insanı rahatlatacak o naif...o duyarlı... o içinde asla ve asla 'kader, başın sağolsun' sözcüğünün geçmediği filozofvari teselli sözcüklerine, içten sarılmalarına, kaybedileni birlikte anma isteklerine...öylesin zarif davranışları, düşünceleri sen **nasıl beklersin**; senin deyimle bir baştan bir başa memleketi sarmış yetiştirildikleri naiflik yoksunu; evlerin, okulların, ülkenin, toplumun; kabalığı, nobranlığı, cahilliği duygularına, davranışlarına sirayet etmiş, kanaatkar taşralığını bir türlü aşamayan daha doğrusu siyasilerin, düşünürlerin, yönetenlerin işlerine geldiğinden aşırtılmayan, kentli olması istenmeyen **Türkiyelilerden**; durakta bekler, pazar yerinde alışveriş eder, okula giderken, bombalı bir saldırıda, katliamda; balkonda oturur, parkta oynar, sokakta yürür, asker uğurlarken bir mağanda kurşunuyla; trafikte yol verdin vermedin kavgasında; madende, fabrikada bir patlamada, savaşta, çatışmada, iş kazasında; selde , depremde , çığda, bir afette, bir başka ülkeye göçte, bulaşıcı bir hastalıkta; onlarca insanın, çocuğun, gencin, askerin, gerillanın ölmesi, öldürülmesiyle göz önünde hayatların bozuk para kolaylığında harcandığı, daha da harcanacağı ölümün de 'kaderiydi'yle olağanlaştırıldığı; Manakis kardeşlere ait filmin kayıtlı olduğu üç bobini arayıp bulmak üzere, savaş ortasında Balkanların boydan boya geçecek yolculuğun bir noktasında, ellerinde kadehleri yarı karanlık sokakta , iki arkadaşa 'Hadi içelim ... Françoise'ya, Helga'ya, Michelle'e, Monique'e. Yok olup giden bütün umutlara. Kurduğumuz tüm hayallere rağmen hiç değişmeyen dünyaya....." gerçeğini haykırtan bir tanecik yönetmenlerinden Théo Angelopoulos'un Ulysses' Gaze (Ulis'in Bakışı) vari yüzleşmeli bir dönem filminin çekilmediği –hoş çekilseydi de, gışede büyük hüsrana uğrayacak kadar az izleneceği kesin – 'aklın almayacağı her şey olur, hiçbir şey değişmez'in **Ortadoğusunda yaşayanlardan.**

Nezaketten, duyarlılıktan muaf Ortadoğu'da hayatı abluka altına alan her an karşılaşılabilinen çoğu önlenebilir ölümlerin “şehit oldu” , “kader”, “ne yapalım” sıradanlaştırılmasının yüzyıllara dayandığına dair düşüncelerini iyice pekiştirence annenin biteviye karın yağdığı bir kış günü, anlattıklarıydı. O kış yine kar yağıyordu Ankara'da, yatağında uzanmış; hayvanlara özellikle de aslanlara ait belgesellerin her gün , her kanalda yayınladığı yıllardan biriydi; seninle birlikte Can, Discovery Channel kanalında seyrederken aslanları ‘aaa rengi değişmiş’le leylak rengi kumaşla döşettiğimi fark ettiğin Tunalı Buğday sokakta bir antikacıdan aldığım koltukta oturan anneme hani hiç ortamla, konuşulan konuyla ilgisiz (Freud’a göre de açığa çıkan illaki bilinç altında gizlenmiş) bir şey hakkında birden nereden akla estiyse bir merak hasıl olur, sorulur ya işte onun gibi televizyonun sesini kısıp annene ‘teyzem Sare’nin kaç çocuğu öldü?’ diyorsun. ‘Ben iki tane biliyorum, hele bir Hasan vardı; çok güzel bir çocuktü dedesine benziyordu, saçları sapsarıydı, gözleri mavi.Biz Van’dayken her sene köye gidiyorduk ya depremde önce valla yalan olmasın belki sonra da olabilir, görmüşüm ondan bu kadar net hatırlıyorum yüzünü ’–‘Depremde ölmediğine göre sonradır ölümü, kaç yaşındaydı’ –‘ kocamandı’ eliyle boy gösteriyor ‘bu kadardı , tabii ya yedi sekiz yaşlarındaydı.Sene 1965, yol yok bizim oralarda her taraf dağ, taş orman. Babam ben doğduktan dört yıl sonra bir şiir kitabı yayınlamış, hakim dayının sana fotokopilerini gönderdiği işte o kitabında dağlarla ilgili en az altı yedi şiiri var, o kadar çok severdi dağları. Çünkü sabah kalkınca pencereden ilk gördüğümüz yüksek dağlar, tepelerdi’ –‘ o şiir kitabını hatırladım “Bingöllerin Sesi” . Dur ! alıp geleyim’ kitaplıktan fotokopi halindeki kitabı getiriyor ‘bak! bu işte’ çeviriyorsun sayfalarını ‘gerçekten dağlara aşıkmiş. Dinle, şiirin adı Dağlar;

“Burcu, burcu kokar gider yaz faslı.
Sizden mi geçmiştir Kerem’le Aslı,
Ağlamıştır sizde aşıklar nesli,
Öter bülbülleri kafeste besli,
Yollarda yolcuyu ağlatan dağlar,
Garip bülbülleri ağlatan dağlar”

bu da Bingöl dağları şiiri

“ Yüce Bingöl şirin yurdum.
Yaylasına çadır kurdum.
Suyunu içene yok ölüm
Cennet gibisin Bingölüm
Aras çayı senden akar,
Murat nehri senden çıkar,
Yüce başın göğe bakar,
Sevdim seni doya doya,
....
hangi dağdır senin eşin “

susuyorsun ‘ okusana ’ diyor annen, fotokopileri yatağın üzerine bırakıyor ‘anne ! teyzem Sare’yi anlatıyordun, sonra okursun, günlerdir orada duruyor, okumadın da

şimdi ben getirince mi?..' –'şimdi taksiyle yirmi dakikada gidilen Gımgım'a , Varto'ya o şartlarda ya yürüyerek ya atla ya da öküz arabasıyla gitmenin dışında başka çare yok. Tek, tük araba demezdik biz taksi vardı ortalarda. O da kırk yılda bir köye gelen hükümette, jandarmada.Neyse hani bir hastalık vardı boğazla alakalı , kuşun bir şeyi deniyordu' gülüyorsun 'kuşpalazı, boğmaca ' –'hah işte o, boğmaca, o yıl köydeki çocukları tuttu' –'salgın?' –' eniştemde Hasan'ı sırtına vurup, kara bata çıka, yaya Varto'ya götürüyor' –' Yayan öyle mi?'–'gördün sende, eniştem çam yarması gibi uzun, babayiğit, hastaneye yetiştiriyor ama kurtarılamıyor, geç kalınmış' –'yavrum ! kim bilir kaç çocuk gitti öyle sahipsizlikten'–' sırf bizim evde bir ay içinde beş çocuk öldü kızamıktan, beş kardeş mezarlığı derdik, hepsini bir mezara yan yana gömdüler. Sene 1953'tü Mengî Cele, Ocak ayıydı net hatırlıyorum çünkü bir yıl sonra 1954 yılında babaannem öldü. ' –' hani şu..'-' evet o ! kız ! öyle zalimdi, yıllarca babamın öldürülmesinden 'başını sen yedin' diye diye annemi suçladı, ölüm döşeğinde ' Eeemine, sen güldün ama gübrede yetiştin, ne yazık ki değerini bilmedik.' dedi. O sene Piro'nun karısı amojın Hanesli'de bizdeydi, ben hep derim ya lojının, adircanın, ateşin önünde oturur parmaklarını böyle koparırdı, bende onun önünde oturur 'daye derdim senin bu parmakların niye kopuyor' –' nasıl yani? nasıl kopuyordu?' –'böyle' diyor gösteriyor parmağın boğum yerini 'böyle bu kemik buradan tak diye kopuyordu, oraları sanki ateşe düşmüş yanmış gibi simsiyahtı... simsiyahtı'–'morarmış, eğilmiş desene anne ! belli romatizmal bir hastalığı varmış' –'doğru diyorsun, ama o bana demişti ki Seys Sılıman (Seyit Süleyman) bana beddua etti.' Seys Sılıman pek çok anekdotu çağrıştırdığından –'kimdi o?' –' Sana çok defa demiştim, benim babam, deden çok seviyormuş bu Piri' derken işaret parmağını dudağına götürüp öpüyor 'Her işini ona danışmış, her davaya girmeden önce ona sorarmış. Çok büyük inancı, büyük itikadı varmış ona. O ne derse onu yaparmış. Ölünce çok üzölmüş. Şiir yazmış arkasından' fotokopilere uzanıp dedenin Seys Sılıman için yazdığı şiiri sohbeti bölmek istemediğin bakmıyorsun, sonrasında

"Bahar bağlarında bülbüller öter.
Dostumun hasreti içimde tüter
Mezarın üstünde sümbüller biter
Gitti bu illeri viran eyledi
Yaktı ciğerimi pürvan eyledi

...
Mezarında nice günler inledim.
Sesini duyarım diye dinledim.
Gece gündüz ona niyaz eyledim.
Dostum bu illeri viran eyledi.

..."

mısralı "Ameranlı Süleyman Uluyol, Sayın dost' başlıklı şiiri okuyorsun 'İşte bu Seys Sılıman, Hanesli'nin kocası annem gibi Bingöl'ün bir köyündenmiş. O köydeki Tekyadan (dergahtan) ayrılan dedelerden biriymiş o da, gelip bizim Onpınar'a Ameran'a yerleşmiş. Erkek kardeşi ölünce de karısının adı Şerife'ymiş, Seys Sılıman onunla evlenmiş, Hanesli karşı çıkmış evlenmesine. O bana öyle anlattı 'niye evleniyorsun' demiş' –'elinden öpmek lazımmış Hanesli'nin, o berbat...o saçmalığın dibi...ensest geleneğe karşı çıkmak o devirde, ne kadar cesurmuş. Belki o evlilik olmasa, anneannem de zorla evlendirilmeyecekti amcanla, peki nasıl bir bedduaymış' –'demiş ki Seys Sılıman ' dilerim kendi ceddinden parmaklarının hepsi kopar, tek tek düşerde insanlara muhtaç olursun, sakat kalırsın, Hanesli, o bana, öyle

dedi'. Tanrıya bak sen ! üzerine kuma getirmekle kalmayıp, duasını da kabul eyliyor, suçlu zavallı Hanesli'ymişcesine. O an yıllar sonra o günde ayrımına varıyorsun annenin 'o bana öyle dedi', 'hiç unutmam' cümlelerini çok sık kullandığını fark ediyorsun 'Neyse , Hanesli'nin bizde kaldığı o yıl, altı çocuk... Ben, sekiz yaşındaydım, okula başladık. Okul dediğim bir eğitimci geldi köye adı Remzi, çeşmenin yanında bir ev verildi, biz çocuklar okul diye o eve giderdik; ben, teyzen Hanım, Fazıla, Süleyman, Abbas...okul tam gün, sabah gidip akşama doğru eve dönüyoruz, civar köylerden de çocuklar geliyor. Amcam kızı Fazıla çok da güzel bir kızdı, annem de çok severdi onu. O kadar sessizdi ki tabii annesi döve döve... öyle sessiz, eğitimci onu alır getirir böyle koltuğunun yanında oturturdu' –'niye, çok mu severdi eğitimci onu?'- ' demek ki.. hepimiz çok yaramazdık bir çeşit ödöldü eğitimcinin yanında oturmak, akşam dönüyoruz, diz boyu kar, çeşmenin orda baktım ki...' –' üzerinde dedemin adının yazılı olduğu çeşmenin suyu, buz gibiydi...' –' O su Çepanik yaylasını çevreleyen dağlardan gelir de ondan o kadar soğuktur' –' bu bahsettiğin eski çeşme nerdeydi ?' dedenin şiir kitabına göz gezdirdiğinde annenin bahsettiği Çeşme'ye ait

"Asırlarca akıp akıp ta çoşmuş,
Derinden derine çağlayan çeşme.
Su yüreklere su vermiş koşmuş,
Derinden derine çağlayan çeşme

....

Bir fasıl koşmuştur şairle sâze,
Bir dem varmış hakka nazu-niyâza.
Ermiş hak sırrına ezelki râze.
Kaç bin kervan geçti yoldan saydın mı?
Kocamışsın, bilmem gözler aydın mı?
Kaynak mısın yoksa dağdan kaydın mı?"

şiiri görecektin ' bizim eve , çe Talu(o)ya 200 metre uzaklıkta yeni çeşmenin az ötesindeydi, beton borularla şimdiki yerine çekildi.Neyse, eski çeşmenin orda baktım ki Fazıla çok ağladı dedim ki 'niye ağlıyorsun?' dedi ' başım çok ağrıyor'. Eve geldik, kapıdan içeri girer girmez 'Daye!' dedi ağlamaya başladı, amojın (yengem) Zehra kalktı, bir tane attı... bir tokat attı, beni gösterip 'seni Turna mı dövdü?' dedi. Şimdi düşünüyorum da o kadar nefret edermiş ki annemden, bizden de. Hep suçlayacak bir şey bulmak umuduyla dolaşmış, etrafımızda. Yazık, amcam kızı Fazıla 'daye...daye o beni dövmedi. Benim başım çok ağrıyor 'dedi. Yengem aldı onu odasına götürdü. O zaman üç erkek kardeş, üç aile bir evde birlikte kalıyordu. Herkese avluya açılan bir oda düşüyordu. Sabahleyin kalktık, biz çocuklar hepimiz hastayız. Kızamık tutmuşuz' –'kızamık olduğunuzu nasıl anladınız?' –'başımız ağrıyor, vücudumuz dışarı atmıştı kırmızı lekeler. İlk gün amcam kızı Fazıla , ikinci gün kardeşim Leyla, ben, diğerleri sonra Fazıla'nın kardeşi Süleyman, memedeki altı aylık amcam oğulları Hüsnü Cemal, Abbas. Şimdi diyorum ki hep cahillikten öldü bütün o çol çocuk. Bizim orası, dört bir yanı dağ, orman , dağlardan esiyor buz gibi rüzgar, tipi, kış ki ne kış.Babamın , kış şiiri de var,

"Şu orman ağaçları
Soyulmuş kuşa benzer.
Dumanlı yamaçları

Korkulu düşe benzer
her tarafı bem beyaz
Bütün ovalar dağlar
Gök ayazdır, yer ayaz
Altı aydır halk ağlar”

soğuk buz kesiyordu

“Bağırdıkça karlı kışın
Senden bezdim doya doya”

denecek kış. Bunlar sobaya mazgal, kalın meşeler koyuyorlar, sobalar kızıyor kızgın, kırmızı alevler gözüküyor tenekelerinden, saclarından, demirlerinden... ateşimiz var yanıyoruz, odaların içi hamam, su vermiyorlar. Soğuk su üşütür diye sıcak çay veriyorlar. Ateşimiz daha da çıkıyor. Benim annemin odasının bir masası var, böyle (kollarını iki yana açıyor, elinde metre varmışçasına gösteriyor) tutuyorlar bir metre, adamın birisi yapmış anneme tahtadan. Ali Usta diye biri. Bizim köyde bir tane de kirve var, kirve Hüseyin. Baktım kapı açıldı, odaya girdi kirve Hüseyin, elinde Amerikan bezi böyle tuttu ölçtü ‘ –anladığım anneannemin masası köyün metresiymiş’ gülüyor ‘meğer Fazıla ölmüş, ben bilmiyorum. Babası amcam Hüseyin de o zaman bu pisliklerle uğraşıyormuş, Varto’ya gitmiş, 1953 de araziye almış diyorlar ya işte o zamana denk geliyor. Sordum dedim ki ‘kirve ne ölçüyorsun?’ dedi bir şey yok. Fazıla da ölmeden önce Hanesli’ye ‘daye , dakılaman bana klam, ninni söyle’ demiş. Hanesli’nin öyle güzel sesi vardı... öyle yumuşak...öyle içli...yavaş yavaş söylerdi, hep de dert yüklüydü kamları. Fazıla’yı odanın iki duvara çakılmış çivilere , mihlara asılı halatlardan yapılmış beşiğe koymuşlar, bizim orda o beşiklere bir de kalın ip bağlardı; böyle oturuyorsun o iple çekiyorsun beşiği kendine sonra bırakıyorsun öyle sallayarak ninni söylemiş Fazıla’ya, belki de öyle beşikte sallanırken öldü bilmiyorum. Şimdi benim annemin odası evin arka, amcam İbrahim’in odası ön tarafta bakardı , kızı Hanım görmüş’ –‘neyi görmüş, Fazıla’nın öldüğünü mü?’ –‘yok yıkarlarken görüyor. Cenazesini kapıya koyup yıkıyorlar ya, onu görmüş. Dört bir yan

“ Altı aydır şu kargalar
Dağdan kopan kasırgalar
Önünde yere serili
Karlara gömülür kalır
Altı aydır bu illerde
Karlı dumanlı bellerde
Nasıl yaşarlar şaşarım
Ben olsam dağlar aşarım
Uçar giderim sahile
Karda çekilmez bu çile “

kar, altı ay çekerdik bu çileyi. Dedi ki amcam kızı Hanım; karların üzerine uzun tahta bir masa koydular, yanında kara bir kazan içindeki sudan buharlar çıkıyordu. Siz bilmezsiniz bizde kilerlerde , ambar derdik biz, koca kepçeler vardı sütü, haşlanan buğdayı karıştırmak için. Baktım Fazıla’yı kucakta getirip o tahtanın üzerine serdiler, gözleri kapalı, elbiselerini çıkardı amojın Zehra ‘ daye , daye ‘ ağlıyor, işte o zaman

ölmüş dedim Fazıla, korktum bende öleceğim.Hanım öyle dedi ama ben hiç bilmiyorum neyse akşam oldu ikinci günü ’ –‘bir dakika, bir dakika dur ! hiç merak etmedin, sormadın mı nerede bu Fazıla diye.Aklım almıyor çünkü her sabah birlikte yediğin, içtiğin, okula gittiğin arkadaşın aniden ortada yok, sormuyorsun kimseye?Kimseler de bir şey demiyor, bir açıklama yapmıyor mu? Ölümünü niye gizliyorlar , ne faydası var? sanki ölen bir tavuk...bir inekmiş gibi davranmışlar.Eminim o yıllarda köylüler süt, et verdiğiinden ölen bir inek, manda, koyun, keçi için daha çok üzölmüş, daha çok ah, vah etmişlerdir’ –‘ aynen öyle, soruyorum tabii; anneme sordum bir şey yok diyor, herkes bir şey yok diyor.İki üç gün sonra ben ve Hanım yavaş yavaş ayağa kalktık ama nasıl halsiziz, Fazıla’nın kardeşi Süleyman’da beni ‘baba odasına götürün’ demiş.Annemin odasına demeyeyim zira erkek çocuklardan kim evlenirse, ev damında ona bir oda verilir, o ailesiyle birlikte o odada (öyle çocuklara ayrı; büyükle ayrı oda nerde?) kaldıklarından, bizim tek odalık evimize çe Talu(o) ‘baba odası ‘ diyorlardı, babamdan dolayı, evin büyüğü, babası ya. Getirdiler arkada böyle bir sedir vardı, Süleyman’ı sedire yatırdı amojin Zehra, ama kadın çok kötü, Fazıla’yı kaybetmiş ağlıyor. Benim kız kardeşim de beşik diyoruz ama bu kadar, karyola kadar büyük’ ne önemi var, yine de soruyorum ‘ tahta mıydı beşiğı’ – ‘ tahtaydı evet, çok büyüktü. Leyla 48 doğumluydu, 53’de öldü, kaç yaşında altı yaşında mı ’ –‘beş’ –‘beş yaşındaydı değil mi ? kocaman kızdı , çok güzeldi berrad. Öyle uzun kirpikleri vardı ki buraya kadar.’ elmacık kemiklerinin yerini gösteriyor , inan buraya kadar uzundu kirpikleri, sarışındı... o zaman Leyla’da orda karyolada yatıyor iki de bir anneme “ben çok hastayım daye, sen beni ne yapıyorsun” diyordu. Annem de “ben seni ne yapayım yavrum, yavrum” diyordu. Leyla orada, o da burada, ikisi aynı anda, aynı o odada öldü. İkisi de aynı dakikada öldü’ –‘Süleyman kaç yaşındaydı?’-‘ Süleyman da 46’lıydı benden bir yaş küçük’ –‘ yedi yaşındaymış.’ –‘böyle parmağını (işaret parmağını ağzına götürüyor) ağzına koyardı emerdi, demek ki onda tik varmış, yazık... biz de ona Sılı Musi dın’ der, kızdırırdık, o da arkamıza verip bizi kovalardı. Sılı Musi diye yaşlı bir adam vardı, hep parmağını ağzının içine sokar dolandırırdı. Süleyman da onun gibi yapıyordu,canım benim, nasıl güzeldi nasıl... Hiç unutmam gece öldü ikisi de, bizim yanımızda, benim yanımda öldü ikisi de’ –‘öldüklerini nasıl fark ettin sen ?’ –‘ Hiç unutmam Süleyman annesine ‘daye, bak dedi pencerede bir tane adam var bana elma uzattı’, Leyla bir şey demedi. Leyla o kadar dedi ‘ben ölüyorum daye.Onu öyle duydum’ derken aktı akacak gözyaşlarını engellemeye çalıştığı o anda neden kalkıp annene sarılıp da onunla ağlamadığına anlam veremiyorsun, gözleri televizyon ekranında görmediğin teyzenin ölümünü anlatırken , anlık dönüp ‘ ne kadar da yaşlanmış’ düşündüren, çizgileri artmış yüzüne bakıyorsun.Niyeyse; annesini, babasını hep anne, baba doğmuş sanarak; evlenmeden, çocukları olmadan önce başka, bambaşka hayatlar yaşadıklarına akla getirmeden yıllar, yıllar geçiyorsun; illaki agresif davranılıp eleştirilere boğulmuş annenin , babanın şüpheli, sevgisiz, açgözlü ya da tersi duygusal, verici, fedakar davranışlarının nedeni anlayarak ona göre davranmanın artık hiçbir yararının olmayacağı; anne babanın yaşlandığı, evlatlarının da orta yaşa eriştiğı vakitte yani yine iş işten geçtiğinde birden peydahlanmış bir merak sarıyor insanı, soruyor da soruyor, bilmek istiyor geçmiş. O an belki de yaşanan trajedinin etkisinde kalkıp gözyaşlarını içine akıtan annene sarılmasan da birlikte teyzen Leyla’ya ağlamasan da küçücük bir çocuğun “ben ölüyorum anne” demesindeki o titreyiş...o korku nasıl bir şey olduğunu bilmediğı ölümden kurtulamamamın çaresizliğindeki o masumiyet, iç parçaladığından kendiliğinden akan gözyaşlarını göstermeden geceliğınle silerken; ekranda ceylana saldıran aslan’nın görüntüsünde takılı gözleri, titreyen sesiyle

'kızım, kızım niye açtın bu mevzuyu, bırak öyle kalsın bu dertler burada'yla elini kalbine bastırıyor 'Leyla öldü, annem o güzel sarı saçlarını ördü, bir tutam kesti bir beze sardı teyzen Sare'ye uzattı 'çene, bunu sakla !.Ben ölünce gözlerimin üstüne koy' ağladığını görmesin diye sesimi çıkarmadığımdan 'teyzem Sare öldüğünde anneannemin vasiyetini yerine getirip, Leyla'nın saçlarını...' sorusunu itelerken geriye 'öyle de oldu' diyor ' kaç yıl sakladı; elli , elli beş yıl...annem öldüğünde çıkarmış, o günkü gibi duran saçlarını, gözlerinin üzerine koymuş.' – ' Leyla'ya kim benziyor?' –'Kimse, başka bir güzeldi o.Hiçbirimiz de ona benzemedik, çocuklarımız arasından da benzeyen yok. Ben orada, "baba odasında" ayakta öyle bakıyorum yani bende şaşırdım birden öldü iki çocuk. Feryat, figan kucağına aldı annem Leyla'yı, amojin Zehra babasının adını koyduğu Süleyman'ı, odanın ortasına bir döşek attılar, ikisini yan yana uzattılar, ahhh çok küçüklerdi.Hiç unutmam, şey geldi bu Vaide'nin annesi senin halan Elif, geldi.O iki çocuk o gece... o halan Elif yanımızda sabaha kadar oturduk. Tabii ağlıyorum bende; aynı ev damının çocuklarıydık, beraber oynuyorduk. Bir de karınlarının üzerine büyük tepsiler koydular hiç unutmam, şişmesin diye evet. Sabahleyin onları da götürdüler etti üç ölü' – 'anne! tepsinin içine, bir şey ağır bir taş falan koydular mı?' –'yok,hayır... hayır, tepsi bakır ya ağırdı zaten. Sabahleyin onları götürünce yıkamaya o zaman ben de dışarıya çıktım. Bildim artık dediler Fazıl'a da ölmüş. Leyla' yı gile Kurmanj yıkadı annemle. Leyla'nın boynu böyleydi (yana eğiyor) şöyle olmuş, gile Kurmanj'ın kocası, apo Hasanê İbrahimê Talo geldi cenazeye baktı 'neden Leyla'nın boynu büküktür, niye düzeltmedin' dedi karısına. İkisini götürdüler a o yukarıda, tepede beş kardeş mezarı var ya Fazıla'nın yanına gömdüler.Bu sefer de hasta Abbas ağırlaştı. Amojin Zehra doğum yapmıştı altı ay önce Hüsnü Cemal diye bir kız, memedeydi...meme emmiyordu o da öldü, ama Abbas ondan önce öldü' –'bu amojin Zehra kaç çocuğunu verdi kızamığa?'-'Üç tane, bir ayda üç tane; Fazıla, Hüsnü Cemal, kendi babasının adını koyduğu Süleyman.Çok güzeldi, hiç unutmam bu babayiğit ya maddi mirasını değil, ailesini işbirlikçi hain ilan edip soyadını değiştiren Almanya'da ki ..., amcaoğluna benziyordu. Benden bir yaş ufaktı, yedi yaşındaydı. Bunlar, ev damındakiler dedeyi, bizim Piri çağırdılar' –'niye?' –'dediler gel Abbas'ı Şehidi Mergé götürelim. Amca oğlu Abbas'la, Hanım kardeş, aynı oda da hasta yatıyorlar. Hanım bir gün dedi ki ben babaannemi sevmiyorum, Abbas'la hasta yatıyoruz, babaanne girdi odaya elinde bıjiki d(t)orak (peynirli gözleme) Abbas'a verdi, benim de canım çekti, istedim vermedi. Kızlar insan değildi onun gözünde, oğlan torunlarını severdi onun için sevmedim babaannemi. Neyse Abbas'ı kızağa koydular tamam mı? Abbas'a bir şey olmasın diye biz de dua ediyoruz, üç tane çocuk ölmüş, biz de çocuğuz, tabii üzülüyoruz. Ondan sonra kızakla götürdüler Seyidin üzerine, niyaz da pişirip yanlarında götürdüler... karı yara yara,geri dönüp getirdiler Abbas'ı, Piro'nun sırtına verdiler.Piro sırtına aldı , ahırda etrafında öküz çevirdiler dediler ki ' ne kadar senin hastalığın, kadan belan varsa hepsi bu öküzün üzerine, sırtına gelsin.' –'Öküzü kurban mı ettiler ?'- ' Bilmiyorum, Abbas'ı içeriye aldılar, uzattılar... Abbas öldü. Hiç unutmam; benim annem de Bingöl'den yirmi gün önce, yeni gelmişti, babasıgil şey vermiş ,böyle güzel renk renk yemeni, elbiselik kumaş falan, annem ölünce Fazıla'nın başını o yemenilerle süslemiş' – 'Şimdi ben sana yoksa biz Hıristiyan mıyız? desem kızarsın, iyi de anne öleni böyle süslemek Hıristiyanlarda var' – ' Her kılığa, her dine koydun bizi, bu da üstüne olsun. Annem Fazıla'nın başını yemeniyle sarmıştı ya amcam Hüseyin Varto'dan geldiğinde gömülmüştü Fazıla, düşün bir geliyor çocuğu ölmüş.Yan yana gömdüklerinden mezar açılınca tekrar Fazıla'yı çıkarmış, ağzını, yüzünü açmış' –'çocuklarının öldüğünden sonra mı haberi oldu?' – ' yok Fazıla o yokken ölmüştü, diğerleri

öldüğünde evdeydi. O zaman Fazıla'nın yüzünü açmış babası, görmemiş ya. Annem diyordu ki sanki yeni uykudaydı. Sanki ağzını burnunu kapattığımız o yemeniye...o leçeğe buhar vermişti.' –'Yani nefes mi almış, belki de ölmemişti, kim bilir ki?' – 'Annem hep anlatırdı derdi burnunu kapattığım yemeni ıslaktı . Çok güzel kızdı hakikaten güzeldi, sessiz sedasız bir kızdı. İşte hepsini gömdüler orada...biz diğer hasta çocuklar ayaklandık ben, Hanım, ablam Hatun, Selvi hepimiz hastalanmıştık. Amojin Zehra, o kadar hasetti, o hep benim derdime düşmüştü ' –'düşse ne olur? evladını kaybettikten sonra. İyi kadın delirmemiş' –'çok fena oldu, hep benle Selvi'yle uğraştı, ilgilendi. Nasıl sen yeğenlerini seviyordun öyle. Allah var kadının bizim üzerimizde emeği çoktu, oğlu Selvi'nin, kızı benim yaşımdaydı. O bizi var ya... her hafta, çocukları öldükten sonra her hafta; o kadın bizi yıkadı... saçımızı yıkıyor, iki örük yapıyordu. Nasıl sen düşkündün Can'a, Bella'ya kadın da bize düşkündü. Bir yıl bizimle uğraştı, en sonunda partiyi (yolunu) şaşırdı' –' Kolay değil, üç çocuğu bir anda kaybetmek' –'ne zaman amcam İbrahim annemi aldı, kadın zehir oldu anneme yapıştı, bize de ama emeği bizde çok' –' kadın korkmuştur benim kocamı da elimden alır diye' –'kızım, annemin kaynıyla zorla evlendirildiğini en iyi o biliyordu. Sonra hamile kaldı ama bu defa da sıtma geldi köye. Kinin içti. Sağlık memuru gelip köylerde geziyordu, bulaşıcıdır diyor kinin dağıtıyordu herkese içsin diye. İşte o zaman 1954 yılıydı, yok yok yani 53'ün kışında onlar öldü, o çocuklar, 53'ün ilkbaharıydı. Tamam, bu kinin içti, hamileydi ya meğer ikizmiş çocuklar, ikisi de erkek, kinin yüzünden düşük yaptı. Böyle resmen...o düşmüş çocukları bende gördüm, böyle her şeyleri belliydi, ondan sonra da bu Leyla oldu ' –'şimdi anladım teyzem Leyla farklıydı demek kinin iz bırakmış. Zekasında gerilik vardı sanki, eee onca kinine dahi olacak değildi ya' –'zavallı amcam kızı Leyla ! amojin Zehra, dünyaya gelince, kız kardeşim Leyla'nın adını koydu.' –' Allah... Allah amcan Hüseyin ne biliyordu ki Leyla'yı, ne kadar tanıyordu, ne kadar ilgiliydi ki kızına adını veriyor, laf olsun işte' –' Amcam Hüseyin pislik yapmasaydı...o zamanlar tabii yaptıklarını bilmiyorduk, çocuktuk, babamız yoktu. Ben onun kucağında büyüdüm...ben var ya öyle sanıyordum babamdır, anladın?' –' yıllarca öz dedemiz bildiğimiz amcan Hüseyin her şeyiyle yüzü, bıyıkları, görüntüsüyle Hulusi Kentmen'in ikizi gibiydi' –'gerçekten de çok benziyordu Hulusi Kentmen'e .Akşam olunca çe Talu(o)da, ev damında misafir odasında toplanırlardı, böyle sedirler vardı, sobanın arkasında her zaman amcam Hüseyin otururdu, ben de her zaman onun kucağında uyurdum. Mesela çağırır mış annemi 'gel dermiş götür kızı', amcam İbrahim'de Selvi'yi çok seviyordu. Selvi, amca olarak ona düşkündü, bende buna. Amcam Hüseyin öldüğünde ben çok çocuk sahibiyim daha haberim yok babamın arsasını üzerine geçirdiğinden, hoş o arsa da Ermeniler yollanınca Varto'dan Hazineye intikal edilmiş oradan da ihaleye çıkarılmış. Sende gördün tapuyu, ne yazıyordu....' gördüğünde kahrolmuştun; hiç yere...hiç yere evinden, yerinden, yurdundan sürülüyorsun; bin bir emekle aldığın içine ağaçlar diktiğin, duvarını ördüğün, özen gösterdiğin evine başkalarının kendilerinmişçesine el **koyuşunu da** "11295 metre Tarla ermen milletinden Simo Korki Veladanı hovikden hazineye intikalı hasebile tapu 24,5, 1959 tarihi ve sıra no, da hazine maliye namına kayıtlı iken bu kere mezkur tarla hududu asliyesi işbu hudutaamahdut 11295 metre murabbain mahalli bilifraz Varto ilçesi Kasıman köyünden Ali oğulları M..... F'ye sekizyüz lira bedelleri satıldığından ve parası tamamen teslim vezne edildiğinden namına tescilli malmüdürlüğü ifadesiyle Varto kaymakam 6,4,1949 günü ve 59458 sayılı müzekkerisi ve tarafından....." **ibareleriyle** yasallaştırıp devletin resmi evrakına tapuya yazmaktan çekinilmediğinden, onlarca mazlumun " ahi" alındığından işte lanetlendi bu topraklar...bu yüzden huzur yok...hep kavga, hep savaş, sadece mallarına

mülklerine mi? Kadınlarına da göz koyuyorlar, tehcirde kırma uğratıldıkları uçsuz bucaksız göç yollarında saldırıp altınlarını, paralarını çalıyorlar. Sonra da savaştaki başarısızlıklarının sorumluluğunu Ermeni milletinin üstüne yıkıp tehcire zorlayan, Hitler'in, Mussolini'nin örnek aldığı Padişah Mehmet Reşat, Enver, Talat, Cemal Paşalar, atalarımız pürü pakmış gibi neymiş Hitler Yahudilere neler , neler etmişmiş soykırım uygulamışmış da...geçişini yapan zihnin anneni ' çok ağlamış çok üzölmüşüm' de yakalıyor 'amcam Hüseyin öldüğünde, annem de İstanbul'dan gelmişti, bizdeydi.Ben çok ağlayınca 'eree çok mu seviyordun?' bende 'evet anne ben amcamı çok seviyordum' dedim, baktım o da başladı ağlamaya.Bu son zamanlarda bu pislikler...demek ki ben, şimdi düşünüyorum 53'de o kış zamanı, babamın Hazineden aldığı arsayı üzerine tapu etmeye, geçirmeye gitti, öyle olmasa karda, kışta Varto'da ne işi vardı? Sonra amcamla, karısı yaptıkları iyiliklerin içine sıçıtları kaşığa koyup önümüze bıraktılar.Oyyy amojın Zehra, az yapmadı hepimize; beter kadındı ! ben hep derdim ki ' bokuyla oynasın', hakikaten bokuyla oynadı .Kız kız kız...(bu yapılır mı ? şaşkınlığındaki yüz ifadesinde de) Zehra'nın annesiyle benim annem, çene Küçükağa amca çocuklarıydı, annem onun teyzesi gelirdi, ayrıca babaanne Fidan'ın abisi Süleymané Alibegé'n da kızıydı. '—' anne! hala, yeğen desen daha kolay anlayacağım' —'kızım ben ben onlar kadar birbirine düşman iki insan görmedim, güya hala, yeğendiler. Aynı kızı, hala Rukoş'la ablam Ceylan gibi. Babaannem senin gibi vericiydi, her şeyi verirdi; köylölere bal, ekmek, un.Amojin Zehra'da o verince çok kızardı. Yani ne bileyim ben, aman! her şey geldi... geçti ama çok güzeldi babaannem Allah için '—'anne! teyzem Sare'nin oğlu Hasan'ı anlatıyordun, ne oldu sonra?' —'İşte Hasan ölüyor hastanede, enişte ölü çocuğunu sırtına vuruyor karı yara yara getiriyor köye, dewa ma Kasman'a'—' yuh ya hükümet verseymiş ya bir taksii?'—'Hükümetin gemi değil, derdi bitti de ölü Hasan'ı taksiiyle yollayalım mı diyecekti, öyle mi kızım?Kızım...kızım kim; kime o zaman, her gün o köylerde onlarca çocuk ölüyordu, her gün. Neyse ablam Sare'nin kocası İbrahim'in annesi Kurmanj'ı sen hatırlıyor musun?'— 'hatırlıyorum, kapısının önünde otururdu, etekliğinin içine koyduğu ekmekle yoğurdu, mastı yerdii. Ama çok yaşlıydı, yüzündeki, elindeki çizgiler kalemle çizilmiş gibi kalındı, bir de alınmadığından gözlerini kapatan kalın siyah kaşları vardı. Adı niye Kurmanj'dı ?' —' dewa ma Kasman'a gelen ilk Kürt gelindi, adı Gulé 'ymış de Kurmanj kaldı. Eniştenin babası Hasanê İbrahimê Taloê köye getirdiğinde hiç Zazaca bilmiyormuş ama kolay öğrenmiş'—' öğrenir tabii Kürtçenin bir lehçesi Zazaca'—' alakası yok biz Türk'üz. Zazalar Türk'tür' odayı terk etmesiyle sonuçlanacak teyze oğlu Hasan'ın başına gelenleri öğrenmemene sebep olacak bam teline bastığını cümleleri tamamladığında fark ettiğinde, annenle tartışmanın kıyısından atlamayı tercih edip 'tamam anne ! sen Türk ol, ben Kürt sonra'—'Gile Kurmanj çok sevdiği torunu Hasan'ın öldüğünü görünce...—hep dram...hep trajedi... ölü oğlunun kaskatı kesilmiş bedenini taşımak saatlerce...karda, kışta. İyi karşısına ayı, kurt falan çıkmamış '—' çıkardı da, öyle çok olay oldu, a o İbi Risk'in oğlunun burnunu kopardı ayı, ormanda odun keserken' hep rastlanılacak, rastlanılmış olaylardanmışçasına ayının insan burnunu koparmasını hızla geçip, devam ediyor ' gile Kurmanj, çok ağlamış. Teyzen Sare önüne çökmüş, demiş ki ' niye ağlıyorsun daye, dakıla, bu kadar ağlama, bak geride dokuz torunun var, yetmiyor mu sana?' aynı evde bir ayda ölen beş çocuğun, burnu ayı tarafından koparılmış kan, revan bir yüzün dehşetini hazmedememişken ' yetmiyor mu sana dokuz çocuk'la hançerleniyorum 'bunu benim teyzem Xale(m) Sare mi söylemiş? Yapma anne!' ilkokul iki ya da üçüncü sınıftayız yaz tatilinde 'baba odas'ında üzerine kilim serili yüksek tahta sedirde yatıyorum, hastayım yanımda annem; titiriyorum, baş ağrısından gözlerimi de açamıyorum , üstü midemi kaldıran süt

kokan biri yaklaşıyor elini alnıma koyuyor ‘ kalk! diyor anneme; waye (m), wardı pay; yanıyor , kalk! Kucakladığı gibi deré Mengelî’n kenarındaki otların üzerine bırakıyor, elbiselerimi çıkarmaya çalışıyor, debeleniyorum ‘ anne kurtar, yapmasın’ . Bakıyor ki bırakmayacağım, vazgeçiyor kucakladığı gibi çırpınan beni, elbiselerimle suyun içine daldırıyor, donuyorum ‘kêna (m)...çenik eza vana, vındı; kızım, kıpırdama dur! vındı!’ söylediklerini anlamıyorum ama çocuklara karşı kullandıklarından en çok duyduğum kelime ‘vındı’nın dur demek olduğunu biliyorum, suya her batırılıp, çıkarılışında bacaklarımı birbirine vuruyorum. Gözlerimi açmaya kalkıştığımda güneşle parıldayan sular süzülüyor saçlarımdan, elbiselerimden dereye, teyzem Sare, kurtulmama fırsat tanımadan tekrar daldırıyor ‘ eree vındı, vındı ! şimdi geçecek, iyileşeceksin’ dudaklarımın morardığını görünce dayanamayan annem ‘ abla, a o Hz.Ali’yi seversen bırak kızı, nefesi kesildi, boğulacak’ alıyor ellerinden, kucaklıyor yer süpürecek uzunluktaki elbisesinin eteğiyle sarıyor, sırlıslıklamlığa anne kucağı rahatlatmışken sanki bir mucize olmuş ağrıdan açamadığım gözlerim, saçlarımdan damlayan dere sularının ısıltısıyla açılmış başımın ağrısı da geçmişti. Beni deré Mengelî’n serin sularına daldırmakla hastalıktan kurtaran, alnıma koyduğu elde anne şefkatini hissettiğim teyzem Sare’nin vicdanını, anneliğini, merhametini sorgulatan oğlu Hasan’nın ölümündeki tavrının şaşkınlığında yataktan doğruluyor yüzüne bakıyorum annemin ‘ bir anne, nasıl der bunu? Canavarlık bu’ burnu ayı tarafından koparılmış yüzü görmüş, çocuk ölümüne alışkın anneme göre basit mevzuu, konuşmayı abartmama şaşıran bakışlarına baka kalıyorum tabii ya diye düşünüyorsun bu teyzem Sare’yla ilgili duyduğum ilk vaka değil ki, annem de, teyzeme dair ilginç olayları bildiğimden tepkime şaşıyor otomotikman. Orta okulu bitirinceye kadar yaz tatillerini geçirdiğin sonrasında çok uzun yıllar sonra ikibinli yılların ortasında gittiğinde Kasman’da, odanın bir duvarını kaplayan uzun tahta sedirin üzerinde yan yana otururken ‘bu annem var ya bu annem, senin teyzen’ kızgınlığında ‘ öyle vicdansızmış ki’– ‘ niye ne yapmış ki?’ nin sonrası, bir tek isminin geçtiği kısımları anladığından ‘ne anlatıyor’ bakışıyla teyzen kızı Nade’nin Zazaca, Türkçe karışımı , hızlı, ‘iki buçuk yaşında kız kardeşim varmış benim adı Saime. Çok hastaymış çokk... öyle inliyormuş ki artık neresi ağrıyorsa, öyle de ateşi varmış, babam gece kucağına almış odanın içinde gezdirmiş, çocuk ağlıyor, yanıyormuş. Bu da ‘ teyzem Sare’yi gösteriyor ‘ uyuyormuş.Babam kucağında Saime eğilmiş ‘eree Sare, uyan, kalk ! haydi uyan! Çenek, kız, çok hasta,ölüyor’ gözlerini aralamış ‘çok uyum var’ demiş, uyumaya devam etmiş gile Sare.O uyurken ölmüş, kardeşim Saime’ konuşmasını kulakları da az işittiğinden tepkisiz dinleyen, biraz Türkçe bilen teyzene, Nade’nin söylediklerini Zazaca’yı tam konuşamadığından elinden geldiğince bağırarak tane, tane anlatma çaban ‘teyze, maye mı, dayé kızın ölüyorken, nasıl yatabildin?’ sorusuyla nihayetlendiriyor, söyleyeceklerini anlamak için kelimelerine vakıf olmadığı Türkçe konuşması gerektiğinden, yardımınla tamamladığı ‘ çene ma, o o zaman ev damında, çe Hasané’da en az 300 koyun, keçi, yirmi inek; mal vardı . A o Allah seni inandırсын, sabah gün ışıırken kalkardım, yazın ata atlar malları sağmaya giderdim, dönerdim dokuz çocuk , dünya kadar iş, çocuklara, tarlada çalışan marabalara yemek hazırla. Öğlen ata atlar tekrar yaylaya, süt sağmaya.’ –‘ Doğru,seni hep at üzerinde hatırlıyorum, bir keresinde beni de önüne almıştın, korkmuştum, indirmiştin hemen.Rüzgar gibi giderdin atla, bir bakardım pencereden yaylaya giden yol üzerindeki tepeyi çoktan aşmışsın, yoksun öyle hızlıydın’ – ‘severdim ata binmeyi, babam dedende severdi .Yayla dönüşü süt kaynat, ayran çal, yoğurt ,çökelek, peynir, yağ yap, ekmek için hamur yoğur, lojını yak ekmek yap. Akşam tekrar malları sağmak için düş yollarakızım kızım sen bunlara, bu

çocuklara ne bakıyorsun? Hal mı kalır insan da? Köpek, a o babamın kapısındaki Bozo bile, benim kadar koşmazdı...yorulmuştum uykum vardı, gözlerimi açıp kalkacak halim yoktu ama bunu şimdi , bu devirde kimse anlamaz' savunması, hayal kırıklığı yaşatsa da, kalbini sızlatan, dehşete düşüren çocuğu ölürken yorgunluktan, uykusuzluktan ayağa kalkamayacak kadar iş yapmak zorunda bırakılan bir kadının payına düşürülen şefkatsizlik, sevgisizlik niyeysen bu kış gecesi, annenden duydukların kadar canını yakmamıştı. Bir filmde seyretmiş, biri anlatmış olsaydı belki 'yok canım, bu kadarı olmaz'la gerçekliğini sorgulayacağın senaryonun hayal ötelikliğini, vahşi batıyı bile geride bırakan arkaik dönem yaşanmışlıklarıyla büyüdüğünden, kardeşi ölürken annesinin uyuduğuna şahitlik ettiğinden miydi; gördüğünü tekrarlayıp sonrasında da 'arkama bakmadım, dönmedim.Nasıl döneyim?Nereye götürecektim? Evim mi ? işim mi vardı. İlkokul mezunu değildim. Gel yanımıza, iş bulalım, ev turalım, oğlunla seni yerleştirelim diye kim el uzattı bana? Bende babamın, annemin, abimin yanına sığınacaktım, onlara muhtaçtım. Her gün küfür, hakaret, dayak ya bildiğin dayak canıma tak etmişti, boşanıyordum, Ankara'dan köye dönüyordum, abim dedi ki 'eğer arkanı dönersen, çocuğu almak zorunda kalırsın. Ben de seni bırakır giderim, haberin olsun .Babamgil ancak sana bakabilir.Senin yanında ser sefil olacağına, babasının işi gücü var, devletin memuru, daha ne olsun, hem çocuk onun, baksın. İstemediler oğlumu, ne yapacaktım? İnsan çocuğunu bırakmaz hizmetçilik yapar, tek göz bir oda tutar akıllarını verenler acaba hiç hizmetçilik yaptılar mı? Acaba çaresizlik ne bildiler mi?' avukat hitabetinde, müdafaasını veren teyzen kızı Nade'nin; Dikmen' deki beş katlı asansörsüz apartmanın dördüncü katındaki evinden elinde bavuluyla çıktığında ardından koşan, kapı önünde babası tarafından zapt edilmeye çalışılan altı yaşındaki oğlunun 'anne ! beni bırakma , beni de götür' feryadına kula tıkayıp, merdivenlerden inmeyi sürdürmesine 'zalımın kızı...nasıl ya nasıl ciğerin parçalanmadı o figana, nasıl geri dönüp de almadın o çocuğu sitemin büyük bir haksızlıkmış. Yaşananları yazarken , kalbinin anlatıldığı andan daha çok sızlaması nedendir biliyor musun ? Çok sonraları öğrendiğin olaylar olurken daha bir çocuğu Can'ı kaybetmemiştin; masal, çizgi film kahramanı hayvanların en asili, en masumu; çocuklar sevdiğinden seveceğini düşünüp okuduğun, tepkilerinden hoşlanmadığını görüp vefatı sonrası bile nedenini hâlâ anlayamadığın badem gözlerini çevreleyen uzun kirpiklerini kırıştıran "ahh ne kadar nazik, ne kadar zarif, ne kadar kırılgan" övgülü "Bambi"leri; aç karınlarını doyurmak için saldırıp parçaladıktan sonra afiyetle mideye indiren hayvan belgesellerini "doğanın Kanunu, yaşamak için öldürmek zorundalar " umarsızlığında seyredenlerin, belki de onlardır doğrusunu yapan 'aman Allahım bu nasıl merhametsiz bir anne' eleştirisine tutacakları teyzen Sare'den bin kat daha acımasızların cirit attığı diyarda; bir araya gelmek istenmeyecek düşünce, tavır ve kişiliktekilerle mecburen çalışılan devlet kurumlarında, methiyeler döşeyerek kendine en az iki üç teröristi öldürdüğü de tanık olduğu gaddarlığı 'Kuzey Irakta operasyundaydık. Bu bacağımı (protezli sol bacağını kaldırıyor) kaybettiğim çatışmada gördüklerim...yaşadıklarım insana inancımı yıktı, geçti niye biliyor musun? Ölüm kalım çizgisinde kader birliği yaptıkların eğer öyle davranıyorsa artık kimseye güvenemezsin. Yanı başında ölen arkadaşlarının kolundaki saatini, parmağındaki yüzüğünü, cüzdanındaki parasını cebe indireni görmek...bir insanın daha soğumamış cesedinin başında , arkadaşının bunu düşünebilmesi, yapabilmesi akıl yitirtir insana. Diyelim ki öldürdüğün düşmanın malı ganimetin, al koy cebine ama birlikte yarım saat önce siperde sigara içtiğin, aynı şey uğruna savaştığın, kaygılandığın arkadaşına, düşmana yaptığının aynısını yapmak. Sanma sadece bizimkiler yapıyor, karşımızdaki gerilla dedikleri o teröristlerde yapıyor, bunu.

Ölümlerini olduğu yerde bırakıp kaçarken üzerinde ne var, ne yok alıyor, soyuyorlar'la dile döken Görkem'le, onlarca konuda uzlaşmaz farklılığına rağmen 'tiksiniyorum insanlardan...uzak durmak lazım bu yaratıklardan' ortaklığında **buluşturan** biçimi değişse de gördüğünün, yaşadığının aynısı yapma, aynısı yaşatma, aynısını düşünme peşinde; belki görmediklerinden haz etmedikleri felsefe, bilim, sanatla uğraşma yerine kavgayı, gaddarlığı miras bırakırken, neler döndüğü az çok tahmin edilen kapıların ardında yaşananları da gizleme yarışında , kardeşi Leyla'yı dört amca çocuğunu gömdükten sonra sanki hiç var olmamışlar gibi geride kalan çocuklarla oyun oynamaya devam eden annene de kanıksatılmış ölümü hayata katık yaptıran **toplumda, asırlardır devam eden**, açgözlülüğün, gaspın, şiddetin, öldürme, iftira, yalan ve acımasızlık dürtüsünün içselleştirilme yaygınlığına sebep; bir hata...bir yanlışlık... bir şeyler var ortada bilmediğimiz yoksa nasıl olurda aynı acı , kaybediş karşısında onlarca değişik tutum kol gezabiliyor, etrafındakilerden anlayış bekleme; Marsa seyahat uzaklığında bir hayale dönüşebiliyor. Duyulan acıyı, bunalımı antidepresanla uyuşturmayı iyilik algılayan, algılatan **tanıdıkların yerine** 'ahhh Marcel Albertine (Alfred) öldüğünde, yanında bir tek hizmetini yapan uşağın Francoise'nin bulunmasının, uşağını göndererek evde olup olmadığını kontrolden sonra saat kaçta geleceklerini ya da eve kadar gelip müsaitsen görüşmek istediklerini bir notla ileterek rahatsız etmeyecek saygı ve anlayıştaki sosyal çevreye sahipliğin ne kadar büyük bir şans olduğunun farkında mıydın acaba?' iç geçirmeleriyle okuyup , teselli bulduğun Proust amcadan, minnacık feyz almış birileri bulunsaydı yanında, 'daha mı katlanır kılınırdı hayat' diye **düşündüğünü düşünüyordum ki**, okumayı, gözlemeyi, araştırmayı 'boşa geçirilen zaman' sayan tembellikte; görgüsüzlük addedilecek viskiyle lahmacun yeme, atletle dolanma, sosyal medya da bedenini sergileme, aptal tik toklar; kopyala, yapıştırılar, fphotosoplar başka ülkelerde yayımlanan ilginç trend videoları bulup taklit eden Youtube, Instagram fenomenlerinin peşinde koşma faaliyetini çalışkanlık gören, çırpındığı bir üst seviyeye ulaşma sevdasında önüne geleni harcayan Tanpınar'ın deyiimiyle " oturup beklemenin yeri.." **taşralılıklarını bağdaştırdıkları** kentleri, kasabaları ele geçirmiş köy kökenli küçük...pöti burjuvazinin, kentli olma uğraşında, o hiç bitmeyen iç çalkantıları...bunalımları... yersiz korkuları, her an ortaya çıkaracakları törpüleyemedikleri çiğlikleriyle 'ben'i , başkalarını **delik deşik eden**; enteresanı üniversite bitirmeyi kültürlülük tanımlayıp entelektüel payesi vererek kendilerini barizce halktan üstün yerde konumlandıran senin... benim sosyal **çevremiz de** ki, itiraf et senin de rutinliğinden önlenebilirliği kesin ölümlerde yakınlarını kaybedenlere söylediğin; Haldun'u, Can'ı ve O'nu kaybettikten sonra olandan...yaşanandan kopuk sanallık içerdiğinden nefret ettiğin; "kader, zaman her şeyin ilacı ...sabır sabır" telkinli ve de Thomas Bernhard'ın " zamanımızın gerçek iblisleri" dediği psikiyatrlarla, kişisel gelişim kitaplarının uydurması, nevrotik **belleklerin safrası** niyesi belirsiz "hayata tutunmak lazım" la fırtınalar yarattıklarından habersiz **seviyeli, kaliteli insanlardan** fersah fersah uzakta, bir dağ köyünde, bir deniz kenarında nehre, denize daldırdığın çıplak ayaklarının üstünden, minik dalgalı serin sular akarken ya da alabildiğine ağaç, çimen, gelincik kaplı tarlalara bakacağın bir tepede, Palaka'da rüzgar tozu dumana katmışken öyle tek başına kaybettiklerine, hıçkırı hıçkırı ağlamak...ağlamak istedim hep, o samimiyetsiz kalabalığı gördükçe, kendime de acıyarak. Hiç kendime ağlamadım ben, kanser olduğumu öğrendiğimde bile, ki gaipten bir ses değil, bir falcı onca doktordan önce söylemişti; DSP-MHP koalisyonu döneminde hep olageldiği üzre liyakatı bir kenara atacak MHP li bakan da; maddi, manevi ranttan, partilisi, adamı faydalansın diye olup, olmadığı tartışılacak sosyal demokrat daire başkanını

görevden almasına, Danıştayın da sürekli göreve iade kararı vermesine kızıp , kamuda her zaman başvurulun ‘bezdirelim de şu cadı kadını da emekliliğini versin, çeksin gitsin’i devreye sokup, koca Başkanlığı çalışanlarıyla Etlik’te kullanılmayan eğitim tesisine (sürgün edince) taşıtınca, her an koridorda denk gelinen üst düzey bürokratlardan, gözlerden, baskıdan uzak kamp hayatını iş yerinde yaşama mutluluğunda, bir gün mesai arkadaşlarından birini ziyaretine gelen – kısa boy, göbekli beden, turunculu sarıya çalan boyası akmış kabarık saç, sürekli etrafındakilerin yüzlerini tarayan çipil gözleriyle, belki tuhaf görüntüsü yüzünden, bazen şahsınıza hiç bir şey yapmadığı, kötülüğü dokunmadığı halde, birinden durduk yerde huzursuzluk duyar ‘ne diye geldi şimdi bu , bir an önce gitse ‘ denir ya işte öylesine bir his uyandırdığından– konuşmalarına katılmayıp işinle meşgulken lafın lafı açtığı, her zamanki gibi nerelisin muhabbetiyle de Alevi’liği de öğrenildikten sonra; için gitse de , devrimciliğinle bağdaştırılmadığından salakça nitelendirip, yurttan kızlar birbirlerine baktıklarında ‘ bak bakalım, bugün faşistler saldıracak mı? İzmir’e mitinge gidebilecek miyim? 1 Mayıs’ı kutlayabilecek miyiz? ha ! bir de acaba Cansu bugün altında mercedes yakışıklı bir “boy”a rastlayacak mı?’ alaylıgındayken, ileride niyeysen ??? müptelası olunan; “haydi, bir kahve söyleyin de size fal bakayım, ben çok iyi bakarım” önerisine balıklama atlamama isteksizliğini geleceğe merakını alevlendiren “iyi bakarım” kırdığından ‘madem öyle, bende alayım’

...Ellerini yanaklarına dayamış ‘acaba dediği kadar mı iyi mi bakıyor, şimdi anlarız’la önündeki sandalyede oturduğu masadaki ters döndürülmüş kahve fincanına parmağıyla dokunup ‘soğumuş bu’ diyerek fincanını açmasını beklerken ‘tamam, soğumuş, haydi bakalım’la fincanı eline alıp ‘ben gördüğüm her şeyi söylerim, korkmaca yok, sen ciddi hastasın, kanser bile olabilirsin, bir doktora git’ anında ölümcül ‘kanseri’ kelimesinin irkintisiyle ellerini masaya koyup ‘aaa daha yeni tahlil yaptırdım, bir şey çıkmadı.Doktor tahlillerin normal, aksi bir durum yok ‘ itirazını ‘sen bilirsin ben öyle görüyorum’la iteleyerek, adını hemen o gün unuttuğundan üç yıl sonra kanser teşhisi konulduğunda , aramana rağmen bulamadığın – bir gün ‘ iki Temmuz’da çok sevdiğinin birini kaybedeceksin deseydi sinirlenip ‘bu kadar abeslik... bu kadar saçmalık olmaz’la kahve fincanını, tarot kartlarını, suyu, taşları yüzüne fırlatacağının kesinliğinde, bazen iyi ki de bulamadın diye sevindiğin ; **o falcının dediğini** yapıp doktora gitseydin kanseri başlangıç noktasında yakalayacağından sol göğsün **alınmayacak**; halini göreceğinden çok korkacağı kansere yakalanma ihtimalini sıfırlamak için kim demişse artık ‘çocuk yapanlar yakalanmıyor’a inanıp bir an önce çocuk doğurma peşinde kırk yaşında ‘ayrılmak istiyorum evden ama, kemoterapin bitmedi, sana ayıp olmaz mı?’ dillendirmesiyle evden ayrılmak isteyen kız kardeşin Leyla’yı ‘git, hakkındır , kendine bir hayat kur, benim gibi olma, düşünme sen , beni’yle cesaretlendirmeseydin, İsmet’ le tanışmayacak, Can doğmayacak, vefatı sonrasında ailede yıkıcı olaylar gelişmeyeceğinden, hayatın, bugün çok farklı bir yerde olacaktı. ‘Falcı bana böyle dedi doktor bey ,bir baksanız’ diyemeyecek mantıklılıkta, doktora gitmek bir yana, iş dönüşü sigara içerken mutfakta annene ‘karar verdim, bizim bu Alevilerin dillerinin kemiği yok, çoğu da deli.İnsan aklına geleni tartıp, ölçmeden niye söyler? Hiç mi düşünmez söyleyeceğim karşımdakini ne hale getirir diye? Bugün Hülya’nın arkadaşı kadın, işyerine geldi, bana da fal baktı, tak diye sen kansersin’ ...– ‘ayy sus, Allah korusun, a o nerden çıktı?Deli resmen, olmasa öyle şey der mi? Ne kanseri olacak sende, inanma sakın, her gün doktordasın hiç biri görmedi, falcı mı gördü.Gülerler adama. Asabını bozma’ –‘ yok canım, niye bozayım , her fala inansaydık **öyle değil mi Can!** yaşasaydın belki şiirlerini elinden düşürmeyeceğin,

belki 'harflere cambazlık yaptırıyor' küçümsemesinde ' hayata, yaşanmışlıklara dair ayrıntılara sevdalıymış Proust gibi' hakkını da teslimleyecek vicdanda, aynı cinsel tercihtekiler ABD'de, Avrupa'da orduya alınır, evlenirken, "sapkın", "hastalık" ithamıyla suçlayacak marjinal, despot Türkiye'nin;

"zaman ki sana hasta olmuş,
incelikli haytasın"ın;

sıska, narin bedeninin, kırık duygularının üstüne toprak atılacak vefatını okuduğumda Twitter'da; ' ahhh...ahhh' dedirtmiş, açık yaralarla dolu yüreğimde "ahhh ince sözlü şair ahhhh..." sızılı bir yara daha yerini alırken; bulunmayacak olsa da ki, biliyordun bulamayacaklarını,

" en derin yaralarımıza gizleyeceğiz onu
rüzgar güllerimizin kokusunu duyacaklar sadece,

anlamayacaklar..."la doldurduğun "kara kutunun" yokluğunda; göz yaşlarıyla mahremiyetlerinde, mahremiyetini saklamanın belki de öfkesiyle hayatına aldıklarının ' kimseye tuz bastırmadığı açık yaraları vardı, zaten kimsede de tuz yoktu' düşüncesinde; naif, ince bünyelerin cehennemi bu dünyada; bir an önce bir av yakalayıp, parçalamak için sürekli tetikteliğin huzursuzluğundan bıkmayan, her 'leşe' üşüşen 'Akbaba'lıkta; doy(urula)mayan iştahakilerin 'hiç'liğini göstermek için dahi, kara kutularını ortalara saçmak lazım'la taslak romanının yatağı Sen9.word dosyasını açtığı; ölümünün üçüncü yılının ertesi günü, üç Temmuz'da, bugün; "rakı şişesinde balıklığını" unutacak kadar içesim var; benim şairim öldü diye... çok mu? Benim kendini, bile isteye tüketmiş şairim; diyorlar ki Orhan Veli, Ahmet Haşim'in

"akşam, yine akşam, yine akşam
göllerde bu dem bir kamış olsam"

dizelerine gönderme yapmış " rakı şişesinde balık olsam"la. Bir diğer rivayete göre de, yaşadığı dönemde, bir devlet adamı – 1950 yılında öldüğüne göre muhtemeldir ki İnönü ya da Hasan Ali Yücel olabilir– belirli aralıklarla önemli sanat adamlarını sofrada toplayıp, rakı eşliğinde sohbet eder, yemek yemiş. Bu sofraya hiç bir zaman çağırılmamış Orhan Veli'de bayağı içerlemiş. "Sokak kedisi"nden sofranın "ciğercilerine" veryansın etmiş "bir de rakı şişesinde balık olsam..." .O masada içilen rakı şişesinin üstünde "balık" figürü basılıymış. Burda koptun işte, herkes gibi oku geç değil mi, ama nerde? balık figürlü rakı şişesi hangi markanın da acep? .Google hazretleri ahanda orda ! haydi date çıkalım, tara da tara, nihayet "Cumhuriyet'in ilk yıllarından 6 rakı markası ve hikayeleri " Demitreopula rakısı, Bilecik rakısı, Aliyül Âlâ Arakı Türki Hususî (Âl-ül-âl Arakı Türki Hususî), Üzümlü Kızı Rakısı , Dayıbey Rakısı, Bahçe Rakısı , Zibib Türki; balık figürlü şişe hak getire .Hayır ne işine yarayacaksa, çöp bak hap değil, çöp bir bilgi için, bu kadar uğraşmaya, saatler heba etmeye... sonunda "Kulüp Rakı"nın şişesiymiş....

Bugün, hayatının da didikleneceği öldüğün gün , ister bir apartman katı, villa, köşk, gecekondusu; ister ofis, okul, karargah, mağaza, hastane, bakanlıklar; ister bar,

sinema salonu; ister AVM, işlevi aynı duvarlar arasında... kuytularda ömürlerini tüketenler, algısızlığı tavan, ötekileştirdiği kim var , kim yok herkesi canından bezdirmiş, sapmış Türkiye'nin çiğliğini; açığa çıkması istenmeyen korkuları, sıradanlıkları, cinsel tercihleri, gizli kapaklı sevişmeleri "sözcük aralarına, sözcük oyunlarına, gizlenme ve oradan çemkirirken" çürüdüğünü, çürüttüklerin göremedikleri yaşamlarına batıracağın kılıcın; düşündüklerini, duygularını yazıya dökme, istediğini söyleme özgürlüğünde; bir zamanlar lanetlendiğin, horlandığın Beyoğlu'nda, kendine siper ettiğin 'gay'liğinin, deyimle ibneliğinin 'O mu ? rahat bırakın, ne yaparsa yapsın marjinalin (ki oysa ne çok da işine yaramıştır bu hafta) ayyaşın, otçunun tekidir' kalkanını eline tutuşturanların; yaptıklarına, yapacaklarına sınırsızlık tanıdıklarının farkına varmadıklarını bilmenin keyfinde, derin uykudayken mahalleli 'uyanin salaklar ! hayat kaçıyor' şamatana 'terbiyesizlik etme gecenin bu vakti' karşılığını verdikten sonra yatağına uzanırken 'doğru söylüyor ' onaylı **ahhh benim kışkırtıcı Şairim ahhh !** şiirlerine taşıırken yaşamını, bazen ' yaptım oldu, yaptım da doğrudur' tavrın sinirlendirse de, amme hizmeti "uyarılarından" geri durmadığın bu hayat, cidden de arabeskmış be! Tanışıklığımız da; bakışlarında bir şeyleri, her şeyleri unutmak, başka şeyler hatırlamak istemenin sıkıntısı ; bir coğrafyanın işkenceden geçmiş, tecavüze uğramış, nafiye çırpınılı bir mahkumun boncuktan kuş yapması gibi yerimize tükürdüğün, tutunmak belki de tutunmamak için sövdüğün, saydırdığın, dövdüğün, dövüldüğün "sonunda....sürprizlerine yenildiğin" arabesk hayattan; kazandığımızı sandığımız anda kaybettiğimizi; üstelik kaybederken de hep, kazanmanın kirlenmekle eşliğini bilmeyenlerin vicdansız merhametinden kaçmanın, uzaklaşmanın uçarı güzelliğini bilmemizdendi. " Sarhoş olun" haykırışıyla hayatı en güzel yerinden yakalamış flaneur Baudairer, Rimbaud ,....,Neruda, Lorca...,Borges,..., Bukowski, Nazım, ..., Orhan Veli, ..., Cemal Süreya, ..., ..., Ece Ayhan, Atilla İlhan, Yılmaz Odabaşı mısralarında dolanırken; sabahın kör vaktinde, ezan okuyan müezzinlerle birlikte şiir yazmak için ayağa kalkan "gezegende bir şair daha öldü salak. O nedenle bu masal kahramanı uysallığım. Yoksa ben de bilirdim bir Peugeot'ya binip ters istikamete gitmeyi " sitemli bugün vefat eden şairin Erotika kitabını " Ben ölürsemküçücük ömrüm hep rüzgâr gülleri kokacak...küçücük kabrim bir çocuk gibi haylaz olacak..." mısralarını okuyacak, duyacak yaşa gelmediğinden, hiç şiir karalamamış ama masal yazmışken, top oynadığın, yürüyüş halısında koşturduğun, papatyalar topladığın Lozan Park dönüşü, Kahire caddesindeki şimdi yerine ŞOK'un açıldığı Hasanoğlu bakkalının önünde sergilenen, ilk defa gördüğün kağıttan, plastikten rüzgar gülleri dönerken 'aaa ne kadar güzel' dediğin o an kim bile bilirdi ki, gün gelecek vefat edeceksin ve ben de sana.... 'rüzgar güllü bunlar'—' ne garip, bir çiçek ' hayranlığının satın aldırıldığı önce balkon demirine monteleyip sonra bir saksıya iliştiirdiğimiz "dönmesi" için esmeyince gazeteyi savurarak sanal rüzgar yarattığımız, tuttuğun takım Galatasaray'ın renklerinin bulunduğu her biri farklı renk, şekil, desendeki küçücük kabrinin dört bir yanına yerleştirdiğim, her gelişimde mezar çalışanlarının bazen hepsini, bazen insafa gelip bir ikisini bırakıp diğerlerini çaldıkları, rüzgar, yağmur, güneş ya da karla bozulduğundan yenisiyle değiştirdiğim rüzgar güllerinden illaki biri, ikisi çocuk sevinciyle döndüğünde ' Can, bildin mi yavrum... sen, bildin mi kuzum geldiğimi ' ağıtlarını Karşıyaka tepesinden şehre savuracak rüzgar güllerine sadece içimdekileri değil, içimi, kendimi bıraktım, rüzgar gülüne tutundurulmuş bir hayatı da. Can! Ahhh yavrum... ahhh... yedi yıl, ne kadarda kısaydı ömrün; yıllar, yıllar sonra karşılaştığımda adının; yüzünün, kumu küreğinle kovaasına boşalttığın, kaydırakta kaydığın, salıncakta sallandığın arkadaşlarının hafızasında yer edinmediğini göreceğimi, bildiğimden, seni bilen, tanıyan etrafındaki üç, beş yaşı

kemale ermiş yakınların da göçtüğünde dünyadan, adının anılmayacak, hatırlanmayacak olması, her giden...her ölen...her terk eden için değil, senin gibi ömrü kısa çocuklar...gençler için söylendiğine inandığım, "bir insan, onu hatırlayan son insan, öldüğünde gerçekten ölür" gerçekliğinin ortasında; Proust'un "ölüm kelimesini kolaylık olsun diye kullanırız, oysa ne kadar çok insan varsa, yaklaşık o kadar da vardır..."la tanımladığı; sorgulamayla geldiğinden illaki suç hissettirecek bir şey buldurup "keşke.. " yükleteceğinden, masumiyetin celladı ölümün kiracılığını yapan hayat nerden...nereye kadar beyaz, mavi, turuncu? nerden sonrası siyah, griydi? ve yağmur nerde başlıyor... nerde bitiyor'un kaybettireniydi de. Ölüm nedir, ne değildir bilmediğinden, ardında bir vasiyet bırakmayacak miniklikteyken, yaşlıların geri dönüşüm kutusunda beklettikleri çocukluklarındaki, gençliklerindeki kaçkınlıklarını, canlarını acıtsa da karşı çıkma, istediğini yapma huylarını, zihinlerine **geri yükledikleri** görmediğin; her defasında değişik, farklı bir şekilde ama neredeyse aynı olaylar eşliğinde tekrar eden hayata; dair her şeyin; ölümün, öfkenin, benciliğin, yalnızlığın, aptallığın, aşkın, kırbacın, martının, marketin, futbolun, Galileo'nun pergel'inin teğet'in, sigaranın, esrarın, Porche keşköl ve narkozun, iyyinin kötünün yerleşik algılarını, bilindik mekanlarını darmadağın eden, sarsan, **benim zehir kusan Şairim**; her yıl utancından kızaran sıcaklığıyla dünyayı yakan, kahrolası Temmuz'un üçünde vefat etmeden aylar, aylar önce , bıraktığın vasiyete uymak içimden gelmediğinden, eğlenmedim, gitmedim dansa, partiye "....simsiyah bir gece giydim yüzüme!" iyi ki böyle bir şair yaşadı...geçti bu yaşayanını bedbaht eden Türkiye'den, dünyadan; senin gibi bir çocuk da dedim, Can....

.... neden diye düşündün sonra, neden on yedi yaşındayken ".... ilk kez ailemden ayrı olarak arkadaşlarımla tatile çıkmıştık, birinci durağımız Datça'ydı, bir tahta iskeleden denize bakarak 'söz' diye mırıldanmıştım, bir gün, öleceğimi hissedecek olursam buraya geleceğim!" sözünü yerine getiremedi benim çılgın Şairim? tutamazdı...tutturmazlardı da; nasıl ki sen, Can'ı, Haldun'u ve O'nu kaybettikten sonra seni, duygularını, düşüncelerini anlamadıklarını fark ettiğinde, vazgeçtiysen anlamalarını beklemekten; gerçeği tabutlayan radikal yandaşlıktan, doğmalardan, özgürlüğün hiçleyen herhangi bir şeye biattan uzak "kimse, kimsenin olmasın" boşaltımını algılayamadıkları **şairin** ölümünden sonra belki 'şiirlerimi beğenirdi, çok yakın dostumdu' faydacılığıyla, ölü bedenlerden nemalanmaktan geri kalmayanlardandı ? sosyal medyada hakkında "Bir de Flu'es romanının kapağındaki onca fotoğraf karesinden birinde Galatasaray formasıyla poz vermişliği vardı. Bunu niye giydi hiçbir fikrim yok. Zerre sevmiyordu Galatasaray'ı. Bir gün bana "gel Fener'in maçını izleyelim" dediğinde "Galatasaraylıyım ben, sıkılıyorum orda" dediğimde, üç dört saniye yüzüme baktı sonra da "nasıl yani ya? dedi" entrysini girmiş birlikte maç izleyecek kadar yakınının "nasıl yani ya?" tepkine şaşırmasına şaşıracağın **etrafını kuşatmış** benzer bir olayı yaşamamışlarsa, duygularının, tavırlarının, hislerinin farklılığını anlamadığı halde duyar kasan, kent kültürünü ayak altında ezdirdikleri taşralıklarını entelektüel kibirle kapatan **dostları**, peşini de bırakmadıklarından, öleceğini tahmin ettiği halde Datça'ya gidemedi diye mi düşündün? Ah be! **benim dağınık sözlü, serseri özlü Şairim** ahhh !!! hani hayatını şekillendirecek kararı yerine verdiklerine bir kez olsun, bir kez olsun 'sen ne düşünüyor...ne istiyorsun...ne yapalım' sormayan; karşı çıkışlarını umursamadıkları çocukları, kendilerinden yaşça ufak aile bireyleri, işyerlerinde astları adına neyin doğru olacağının kararını vermiş büyükler; ebeveynler, üst makamdakiler gibi, ölüm kilitsiz kapından elini kolunu sallaya sallaya kanserle

evine arz-ı endam ettiğinde ‘İstanbul’un kirli havasından, bu çat kapı herkesin postu serdiği, girenin çıkanın belli olmadığı, hijyenden yoksun evinden, sağlığın için bir an önce uzaklaşmalısın, pek çok İngiliz, Avrupalı akciğer dahil her kansere havası iyi geldiğinden Bodrum’a yerleşmiş...miş...miş...’ telkinleriyle, o dakikadan itibaren nasıl yaşamın gerektiğini de planlayan, daha uzun yaşatacaklarına, keyifli, mutlu bir son hazırlayacaklarına inanan o entelektüel hoppalar sözünü tutmana izin vermeyeceklerdi; olmamak için dirensen de sonunda, olunan kimsenin... olduğun kimselerin **avuçlarına** bırakacaktın sende, kansere yakalanan herkes gibi iplerini elinden kaçırdığın **hayatını**. Meçhul de hep yanına kattığı merakla geldiğinden “Rimbaud’ya akıl notları”yla seslenmiş sen, benim şairim ! aynı hazlar peşinde koştuğunuzdan, aynı tutkularla kavrulduğunuzdan yazdıklarında kendini bulacağın Proust’a dair tek kelime yazmamanın; nedenini artık öğrenmeyecek olsak da bugünde... yarında herkesin, yaşadığın günlerdeki düşüncen, yazmasaydı, yazılmasaydı belki senin yazacağın “hayatta daima **sevmediklerimizle**, bir kadına, bir memlekete veya bir memleketi içinde barındıran bir kadına olan dayanılmaz aşkımızı öldürmek için – bu satırlarda bahse konu yaşamını paylaştığı kişiler Reynaldo Hanhn, Alfred Agostinelli, Albert Nahmias, Albert Le Cuziat, Henri Rochat ve belki Marie de Chevilly ve Marie Finaly’dır. Yazdıklarını okudu diye okuyucuna çektiirdiğin azaba bak! Şimdi işi gücü bırakıp ‘kim bunlar?’ onu mu ’ araştırırsın? Relax, telaşa mahal yok. Yaşadığın toplumu bilmezmişsin gibi, inan ki araştırmaya girişecekler bir elin parmaklarından azdır– bizimle birlikte yaşamaya mecbur ettiklerimizle; **bir arada yaşarız**” geçip giderken dönüp de bakmadığımız gerçekliklerden sadece birisi değil midir? “Elbette bir gün ‘Açık Waliz’i bulacaktır evime girenler; tamamlanıp kapatılamamış olan son Waliz...” yazan sen “**hangi ağaç büyüyünce ormana katılacağım diye boy atar ki**”yle ters köşelerinden birini yapıp, hepimizde, sende, bende barınan; sergilesek dünyayı yerinden oynatmayacak, kimsenin umuru olmayacakkrn, niyeysel hep de saklama gayretinde, büyük efor sarf ettirip, akan saniyeleri boşa harcatan, güçsüz gösterdiğine inanılan korkular, arzular, sırlar – ahhh, o sırlar değil mi Haldun?– endişeler, söylemek isteyip söylenemeyen “kendini bir bok sananlarla aynı kanalizasyonda olmak zor”, “en basit yalanları gözümün içine bakarak söyleyen aptallar tanıdım” düşünceleri “bi s.k gidin”li küfürler, kırılğanlıklar ‘ aynı evde yaşıyoruz madem, hayatı birbirimize mutlak surette zehir etmeliyiz’ mantalitesinde –keşke yalnızca sevmek zorunda kalınsaydı – gökten leyleklerin getirdiği kan bağı olanları korumak, üstüne hep fedakarlık, biat beklemenin dışında hiç bir paylaşımın olmadığı insan topluluğu; ailenin, sistemin, çevrenin, başkalarının dayatmalarına boyun eğmekle dolu kara kutuları; kendininmiş... seninmiş gibi ulu orta, bağıra çağıra açarken, kim bilir ne çok eğlendin, ne de çok dalga geçtin sen ! hayatla, biz okuyucularınla. Seni kışkırtan hayata, yazdıklarına ihanetin, açmadığın kara kutunu, evine gireceklerin bulmayacağı “**Açık Waliz**”ini “... ilk aşkıma döndüm ben. On yedi yaşındayken burada sahilde bir gece tek başıma oturmuş, denize ‘sana âşık oldum, bir gün geleceğim sana, bekle beni’ demiştim. Sözümü tuttum sonunda...” bahanesiyle **kapatıp**; sözüm ona kalabalıktan kaçan –eğitilmiş, gelir düzeyi yüksek genelli beş yıldızlı asker, işadama, doktor, dişçi , avukat , bürokrat, sanatçı , ..., ...,– büyükşehirlilerin yaşadıkları yere rahmet okutan kalabalıklar yaratmak uğruna; bir zamanların ormanı, tarlası, zeytinliği yeşil alanları yakarak, doğayı katlederek meltem esintisinin, rüzgarın, yağmur damlasının yüzlerini okşamasına engel betondan evlerini, otellerini övdükleri; yaz ekranlarının değişmez magazin mekanı, her beş kişiden dördünün “ tatile nereye gideceksiniz”inin adresi; bir gece konaklamaya burun kıvıran, en az iki, üç gece konaklama şartı koyan, göt kadar

otellerin geceliğine onbeş bin, yirmibeş bin, lahmacuna ikibinbeşyüz , yarım litrelik bir şişe suya ikiyüz Türk Lirası ödenen uçuk fiyatlı, hijyen yoksunu işletmelerin müşterilere köpek muamelesi çektiği; Barlar sokağında on ikiden sonra laf atmakla yetinmeyip her an üzerinize atlayacak kız, oğlan avına çıkan

”....ardıma bakmadan kaçtım onlardan....şimdi onları unutmak için terapi gören kuşlarla bir olup menfaatlerine tükürüyorum! ölseler cesetlerine yok. yaşasalar manasızlar”

mısralarının muhatapları; teşhircilikte dipsiz, yalancılıkları, iki yüzlülükleri ile o beyaz çatılı saflığı bir şekilde kirletip, duygunun "d"sini dahi bırakmadıklarından ruhsuzluğa, 'leş gibi'liğe mahkumladıkları; “ her yeri boyamışsın, çok güzel, ama burada biraz kan kalmış, zincir kalmış, kırbaç kalmış...” paçoz **Bodrum’unda**, yaşayanın bileceği, mecalsiz bıraktığı bedenine söz geçiremeyeceğin kanserli zamanlarında; başlarını mineli, gümüş kumlara soka devede kuşu vizyonlu “olduğun kimseler” yüzünden **bekledin ölümü... beklemek zorunda bırakıldın** kimsenin duymadığı sessizliğinde, dilinde “mutlular, ölüleriyle mutlular”; belki bundan sonra hayat böyle olacaksa, salak sersem kanser; ciğerimi, her uzvumu; sırtımı, kollarımı, bacaklarımı dermansız bırakacak ağırlara boğacaksa, böyle Ulan İstanbul’suz, pezevenk Beyoğlu’suz kalacaksam, neye yarar ki yaşamak? İyisi mi, bitsin artık şu yaşam dersinde kaldığım hayatla beraber kışına kına yakacaklar da yaksın, ben Zozi’nin, Uzey’in yanındayken diyerek, o s.ktiri boktan kasaba da, Bodrum’da ‘nerde kaldın ey sevgili ölüm’ü istedin, aklından “...sonrasında ne yazılabilir” dedirtmiş aylaklığın, küstahlığın elebaşı Rimbaud, sadece altı yıl şiir yazdığı ömrüne otuzyedisinde ‘veda etmedi mi’yi geçirirken, ömürleri hep kısadır ya serserilerin, aylakların, dalgacı şairlerin, sen; **benim kışkırtıcı Şairim**, o hastane odasındaki hasta yatağında illaki bir gün “hayatımın sonuna yaklaştım işte”yle “sessiz sessiz ağlar gibisin, vay aman. Zaman geldi gideceksin, vay aman.” mırıldandığında kalk, haydi ! in Beyoğlu’na , ver elini İstiklal; duvarlarında asırlık geçmiş izi, hep tütsü kokan eskiden " ucuz, güzeldir" imajını şimdilerde Terkos pasajından üç katı fiyatına sattığı mallarına karşın bir kere uğranılmışsa, hep uğranılan her çeşit dükkanın bulunduğu, evim hissettiğin “ **Çalıntı’ya uğradım**, Suat kapının önüne posterler yığmıştı, fakat diğer posterler Kurt’un ismini örtmüş. Sadece sarışın, onlu yaşlardaki bir delikanlının resmi. Ben resme baktım, baktım, çocuğun gülümsemesini, gözlerini, saçlarının rengini çok beğendim. Ne bileyim, çocuğum olsun gibi mi hissettim? Bir yandan da tuhaf geldi. Çocuk resmini niye duvara asayım? İki-üç tur attım, sonra geldim, önündeki poster düştü ve altından Kurt Cobain ismi çıktı. O ânı hiç unutmuyorum. Kaldım. Üstümde para yoktu. Dükkanın sahibi Suat’a “üstümde para yok, sonra veririm dedim.O gün bugündür duvarımda asılıdır ” **anılarının da mekanı** Atlas pasajında giriş katının sonunda çok güzel t-shirtler, figürler satan mağazaya da bak bakalım ! cırtlak sarı, yeşil ya da gri, beyaz çizgili renkli bir tişört , bordo, sarı, mavi bir pantolon var mı, dörtyüz Liraya? Sonra belki, Atlas Sinemasına da uğrar, hangi film oynuyor diye bakar, kafan eser bir bilet alır, film de seyrederdin, belki. Kalk haydi ! kalk! vazgeçemediği haşarı çocuğunu , seni bekliyor Beyoğlu; beklemesin mi diyorsun? Bu beni horlamış, ötekileştirmeyi hep sevmiş devletin hastanesinin yatağında pencereye kadar, zar zor adım atan bedenimi taşıyamıyor titreyen bacaklarım; halsiz, yorgun...çokkk yorgunum, iki cümle kuracak, iki cümle yazacak takatim yok, artık ne içki, ne de sigara çekiyor canım tam istedikleri uysallıkta ; isteklerim yerine istenenleri yapacak durumdayken gelemem sana puşt Beyoğlu...gelemeyeceğimi biliyorsun boşuna bekleme beni mi

diyorsun? Nihayet şimdi, bitik...geçmiş yitirken anladın mı beni Beyoğlu mu diyorsun? Bak ! yatak odanın kapısı, sevişmek isteyen delikanlılara açık koynun gibiydi, karşında yine el değmemiş gencecik bir beden, keşfet haydi, sevişsene, her zaman ki fütursuzluğunla ama...ölüyorsun çünkü. Çok zor, en zor işmiş, hiçbir nesneyle tarif edemediğin, hiç bir duygu, olguyla da imgeleyemeyeceğin ölümü yaşamak, anlatmak yazmaya hiç benzemiyormuş değil mi? zormuş be hacı !!!! son dakikalarını yaşadığını bilenlerin gizlediklerini sandıkları acıyan bakışları altında bir o kadarda yorucuymuş öleceğini bilmek...ölümü beklemek. Oysa, muhtemelen artık tükenmiş bedenim, çarpmayacak kalbim, süzmeyecek böbreklerim, sindirmeyecek midem, bağırsaklarım makinelere bağlı yoğun bakımda kapanacak bilincim sayesinde, öldüğümü bilmeyeceğim ki diye düşünmüş müydün o hastane odasında; “ulan olm blym” ben de, kalbimi bıçakladıklarını unutup, her ölenin arkasından ilk gün yaptıkları gibi adımın önüne ölünce Beat kuşağının, Underground edebiyatın, alt kültürün Türkiye temsilcisi, post modern hayatın ağzı, Türk şiirinin Rimbaud’u vesaire, vesaire onlarca övücü çok az da yerici sıfat koyacak sonra çekilecek belgeseller de şiir okuduğum videoların yanı sıra ‘huzurluydu’ sanki başka bir yol varmışçasına ‘olgunlukla karşıladı ölümü, bir gün dedi ki’ yle anlatacaksın sen de son anlarımı, yanımda olmanın belki de ilk defa yararını görerek. Halbuki, farkında bile değildiniz hiç biriniz, hasta yatağında, baş ucumdaki ‘ bebek gibi niye öyle yapıyor? Ne demek istiyor ? acaba niye elini açıp kapıyor ? ‘ konuşmaları algılamaya çalışarak manasızca, yabancıymışçasına bakıyordum puştuluk etmiş hayata; yazacağımı yazdım, otuzbir yılda altmışdokuz kitap; deliler gibi içerek, çalışarak, sevişerek, bağırarak el atılmadık ne bir nesne, ne bir duygu, ne bir kavram , ne alfabede bir harf, ne de bir sözcük bıraktım, söylemek istediklerimi söylemek için.Evet...evet sen ! benim anlaşılmamak için her şeyi yapmış Şairim, madem Proust gibi; el atmadık, yazmadık bir şey bırakmadın, yazacak bir şeyin de kalmadığı gösterin bitti işte, şimdi artık perde zamanı. Nedense hep bu boktan hayata katlanmak zorundalığına son verip, finalini intiharla süsleyeceğini düşündüğünü düşünürken yapmanı engelleyen kanserin ibneliği yok mu ? Geç kalmışsın olm, hem de çok geç... geç kaldın; Tanrı’nın elinden hayatı tehdit ettiği ölümü alan Nilgün Marmara gibi, James Dean gibi, Uzay gibi, Junkie Can gibi, gibi, gibi..., evinin duvarında ki “benim o yaşlarda öyle tebessüm eden fotoğrafım hiç yok, evdeki en temiz poster odur, çerçevelidir. Sürekli temizlenir...” sürekli silinen , Kurt Cobain’in asılı fotoğrafına bakıp “....**Avrupa Yakası**’nda Burhan Abi gibi o duvardaki ağlayan çocukla konuşuyor, ben de bazen onunla konuşuyorum. Kurt Cobain’in resmi bana her zaman hüznü bir umut verir. Hem zekiyim diye bakıyor, hem gülümsüyor ve sonra da intihar edecek. Filmin sonunu biliyorum ama yine de seyrediyorum. O bakışlarda, “**ben her an çekip gidebilirim**” var. Bu adamın “**ben öleceğim**” dediği zaman koluna yapışmamak lâzım. O zaman sinirlenir...” gezintisinde, belleğinin bir yerinde, sırasının gelmesini beklettiğin “intihar” değil miydi? Bu kadar acı, acı çekmeden sen vurmalıydın hayata; sen vurmazsan balyozunla işte böyle başlangıcını belirleyemediğin, ömrünün sonunu belirleme hakkını da elinden alıverir; indiriverir tek yumrukla, nakavtının farkına vardığında da zaten ya her şey bitmek üzeredir ya da bitmiştir. Olmadı işte, olmazdı da...belki sende, bindokuyüzdoksandört yılının sekiz Nisan’ında yirmiyedi yaşında “sönüp gitmektense yanıp kül olmak daha iyidir” mottosuyla, kanında üç tane iğneyi peş peşe vurmaya denk yaklaşık 1,52 mg eroin bulunan;kotunu, gömleğini, ayakkabılarını giymiş, sırt üstü uzanmış durumda, göğsünün üzerindeki yirmi kalibrelik tüfekten attığı tek kurşunla suratını dağıtan **Kurt**; dokuzyüzdoksanaltı’nın yedi Mayıs’ında onyediyedi yaşında, otopsi raporunda düşme sonucu öldüğü yazıldığından; rivayete

göre de öldüreceğini bile bile aldığı overdose uyuşturucuyla fenalaşınca, öldüğünü düşünen arkadaşlarınınca uçurumdan atılan, Rumelihisarı'nda boş bir arsada cesedi bulunan, pek çok insanın, hatta Kurt Cobain'nin "inandığım hiçbir ideoloji yok. değerlerin hepsi yapay. Gerçek değerlerin hepsi yok olmuş, inanacağım insanlar yok. riyakar ilişkiler, düzenbazlıklar... bunlardan hangisinin içine girip beraber olabileceğimi bilemiyorum., hiçbirine ait değilim..." düşüncelerini savunan annesinin "yanlış bir dönemde, yanlış bir dünyada doğurdum ben o'nu...", seninse "olmayan kurdun ayağıyız biz seninle!" dediğin **Junkie Can**; dokuzyüzdoksansekiz yılı dört Nisan'ında "İstanbul kötü ya, tek istediğim sevgiydi" haykırışının yankılandığı Beyoğlu sinemasında cesedi bulunan **Kanat** gibi, lanetli dokuzyüzdoksanlı yıllarda intihar edenlerin en güzel, en uygun zaman saydıkları aşık bahar mevsiminin üç ayından **birinde**; eğer kanserle kalleşlik etmeseydi hayat ; "Sen de biliyordun bu hikaye böyle bitecekti; istesen de istemesen de!" yazman gibi sende biliyordun hayatının; diğer insanlar gibi öyle dümdüz... öyle kavgasız, gürültüsüz... öyle acısız, hüznüsüz...öyle fırtınasız...öyle huzur içinde seksen, doksan yaşında sonlanmayacağını; hikayene son noktayı koyarak bitirenlerden olacak sana kalsaydı; **benim senfonik yaşamış Şairim** zaten kanserden ölmektense, asırlarca yapıla geldiği gibi; bir zamanlar adını ağza almanın işkence, hapiste çürüme sebebi Che Guevara şapkası, tişörtü, kupası, ..., ..., nasıl ulu orta satılır hale getirildiyse , vitrine koyduklarının ideolojik duruş sergilediğini bildikleri halde, politik tavır işlerine gelmediğinden imaj kısmından etkilendiğini bilen **uyanık işadamları** mağazalarını pahalı postallar, haki renk çanta, yırtık kotlar, salaş hırkalarla doldurdularında; yağlı saç, hafif ter kokusu, omuz düşük yürüyüş, ölü balık bakışıyla kombinlenirse optimum yarar sağlar, mutlu mesut depresyona gireriz haleti ruhiyesine nail, maddi, manevi doygunluktaki gençlerden mütevellit Türkiye'deki temsilcileriyle, hiç karşılaşmadığından; dokuzyüzlü yılların Seattle menşeyli bunalım takılmayı meşgale edinmiş, dağınıklıklarının dezavantajları; düzensiz sakal, darma duman saçlar, bileklikler, bol, lekeli; kot pantolonlu, kazaklı, oduncu gömlekli giyim kuşamlarını avantaja çevirip, 'kime ne' ideolojili bir tavır da üstüne yükleyip, tarza çeviren "Grunge"ların simgelerinden; The Manhattan markalı iki cepli, düğmeli yün, likra karışımı yıllarca giyinilen hırkanın, benzeri değil neredeyse aynısı Kurt Cobain'in üzerinde **görüldüğünde**; içeri sızan soğuk rüzgarları kesmek için pencereleri kalın, şeffaf naylonla kapatılan, duvarları sıvasız gecekonduarda annelerin çocukları üşümesin diye, mahalledeki tuhafiyecilerden aldıkları ucuz yeşil, haki renkte yumaklar, dört, dört buçuk numaralı şişlerle ördükleri, içinde kaybolunacak geniş (large) dökümlü, her sonbahar kışlıklar çıkarılınca görüldüğünde 'aaa canım'la sarıldığımız, sonraları apartman katlarında kışın elde kahve, çay yada bir kadeh şarap ; battaniye altında saatlerce kitap okur, film, dizi izler, ağırlarken yakalarına, kenarlarına tutunarak gel gitleri, kahkahaları ilmeklerine iliştiğimiz ' bazen yüzüne bakmadığımız bu eski püskü, kırk yıllık hırkalarımız yerimizde sayarken biz, meğer meşhur olmuş, bir isim de verilmiş "depresyon hırkası" **hayretimize**, evine gelen gençlerden birinin uyarmasıyla "üzerimdeki hırkaya Cobain hırkası..." dendiğini öğrendiğinden, belki sen de bizim hayretimize katılmış, belki de asıl "Grunge"lardan habersizliğe şaşırmışken bile üzerinde "depresyon hırkası", Nevermind'i dinlediğin ânda aklını, vücudunu uyuşturacak, Nirvana'ya yükseltecek ne varsa elinin altında kullanarak, kendi elinle sonlandırmak **isteyeceğin**, emeğimin kadrini, kıymetini bilmeyip önüne kanseri koyan **nankör hayatına** 'ulan puştun da puştusun ! ' deme hakkını kullandığında, her şey buraya kadarmış... buraya kadar da biraz tekrar, biraz dağınıktım ben, şimdi içimdeki beni ordan oraya savuran fırtınalar, öldüğümü bildiğinden duruldu sanki dalgalar da... yaşadıklarım, hoyratlığım, kırdıklarım, dert

saydığım, saymadığım onca şey nasıl da, manasızlıklara , anlamsızlıklara büründü Nazım gibi, Can baba gibi, Ece gibi, onlarca yazar, şair öldüğünde benim de yaptığım gibi ardından yazılar, yüz kırk karakterli Twitler, Facebook, Instagram mesajları... mesajlar... mesajlar; sık gittiğim bir barda, meyhanede, Cafe de bir masada beni anmak üzere toplanıp dibine vurana dek içip 'rahmetli rakıyı sevdiği kadar sevmedi hiçbir şeyi, haydi onun şerefine' seslerini bastıramayan ekranda şiir okuyan ölmüş ben. Haydi kalk! bak! vazgeçemediğin "terbiyenin sadece çorbada bulunduğu" arenasından beslendiğin, şiir gecelerinde haykırıışlarınla yerini göğünü inlettiğin uçarı sevgilin Beyoğlu bekliyor seni, lakin hani iş için, gezmek için, bir akraba ziyareti ya da bir cenaze için ayrılmak zorunda kalırsın da birkaç gün geçtikten sonra sanki sevgilinmişçesine hatta sevgiliyi sollayan özlemde, kavuşmak istediğin; yokuşlu, loş koridorlu, ufak pencereci, yerde müzik seti, masada kitaplar; buzdolabında, sandalye, koltuk üstlerinde, kenarlarında her yerde bira, rakı şişleri, kadehler; memleketin sanatçılarında, yazarlarında, şairlerinde eskiden çayken yurt dışına özellikle de Paris'e gide gele filizlenmiş, sonrasında alıp başını gitmiş; nedeni rutine kayıtlı kahve içme modası ki, günde 40 fincan içen Balzac kadar olmasa da hizmetçisi Céleste Albaret'in "Bu bir ritüeldi. İlk olarak, sadece Corcellet kahvesi kullanılabilir ve taze olduğundan ve aromasının hiçbirini kaybetmediğinden emin olmak için kavrulduğu on yedinci bölgede Rue De Lévis'teki bir dükkandan satın alınması gerekiyordu. Filtre de Corcellet olmalıydı. Küçük tepsi bile Corcellet'teydi" anlatımına konu Proust gibi, kahvesiz (rakını da atlamadan) yapamayanlardan olduğundan bardakta koyu nescafe; Pulp Fiction, Sürü film posterlerinin, ara sıra konuştuğun Kurt Cobain'in fotoğrafının, gitarının asıldığı duvarlar; yirmi dört saat açık TV, salonda Fenerbahçe forması, nerdeyse Türkiye'deki bütün şehir takımlarının atkıları; köşe bucakta küçük notlar, karalanmış şiir parçacıkları, senaryo, sergi, konser tasarımlarınla tika basa dolu; öpüşen, sevişen, canı sıkılan, muhabbet, etmek, geceleme için yer arayan evsizler, düşkünler, parası olmayanlar, dışlanmışlar; gay, lezbiyen, Kürt, Türk, Çerkez, Arap,..., ..la kaynayan; ara, arka sokaklı canlı, parlak bir o kadarda kirli, küfürbaz Beyoğlu'nu, mekanlarını taşıdığı **evinden**; ayrıldığı kıştırıldığı Bodrum'da, ilk günlerde durgun da değil karmakarışıkken **sen** ! İstanbul'un kalbinin atışını duyduğun kaldırımlarında; sabahların erkencisi çöpçülerin, fırıncıların, polislerin, simitçilerin, otobüs, dolmuş şoförlerinin, apartman görevlileri kapıcıların; gecenin müdavimi evdeki eşini , lokantadaki Ayşe'yi, caddede ki Nurgül 'ü de kapsama alanına dahil ederek "sokakta hanımefendi, mutfakta aşçı, yatakta orospuluğunu" isteyen iki yüzlü erkek egemen toplumun abazan erkeklerinin, işin acınası o erkeklere istediği hizmeti vermek için çırpınan kadınların ayıplanarak dışladığı; para karşılığı seks mesleğini icra edenleri tanımlamasına karşın daha terbiyeli, kibar sanki bir kadının gelebileceği en üst mertebe imajlı 1950'ler de, 60'lar da köyden kente göçün hızlanmasıyla, dönem romanlarında çalışan kadın için kullanılan sonrasında 80'lerde 90'larda; bilmem neredeki, bilmem ne ? fuhuş baskınında yakalandı haberlerinin çocuk, genç akılda; kısa kollu danteli, abiye elbiseler giyen, şapka takan, makyajlı bakımlı, zengin algısını bıraktığı "hayat kadını " tabirli orospuların, sarhoşların , hayatın sillesini yemişlerin; hayallerin gezindiği; otuz dakikada beş bira devirip kayışını kırdıktan sonra "hapşurduğun" da "çok yaşa!.." diyene, burnunu silip kırmızı gözleriyle "baş başa!..", "... birinin kız arkadaşına 'bu çocuğu bu gece yalnız bırakma, alırım elinden"le cinsel tercihini açık etmekten çekinmediğin aksine açık etmek için el kaldırdığın; gündüz, gece fark etmez Chelsea kaşkollarıyla ellerini bağlayıp evini soyacak hırsızların, her an çantayı gasp edecek kalpazanların cirit attığı; mikropları öldürecek sıcaklıkta kaynatıldığından çorbadan başka bir şeye ki, çorbasına da el sürülemeyecek ufaktan pis mutfaklı,

gecelik avunmaların peşinde koşulan; kafaların sigara, içki, ot, esrar, hapla tütsülendiği; şarkıların söylendiği, sevdaların tazelendiği; arayışların, doyumsuzlukların gizlenmediği arka sokak meyhanelerini kutsadığın; Pazartesi, Salı, hafta sonu şiirlerini okuduğun Deli, Veli, Redrock, Meis ..., ..., Lovel, Taksim Roxy barlı; Leman Kültür Merkezli annenin de doğduğu, yaşadığı sana şiirler yazdırtan katedralin **Beyoğlu'ydun** ; biraz Gümüşsuyu, Taksim, Cihangir, çokça İstiklal'in ara, te arka sokaklarıydın; Küçükparmakkapı, Nizam Pide'nin karşısındaki köhne birahane, St Antoine'ın az ötesindeki muhallebici, melek resimli Emek Sineması, Beyoğlu , Pera gettosuydun.O paçoz...o hoppa aydınların aldatma, ihanet kürsüsü, her şeye aç kasabasının Bodrum'unda; annesinden ayrılmak zorunda bırakılan, yatılı okula gönderilen bir çocuğu nasıl eritmişse hasret...gurbet, yalnızlık gün be gün; içine itildiğin "kanserin" yüzünden yaşamam istenen temkinli 'hayat' öyle...öyle hızla erittiğinde; estin, gürledin, ihanete uğradın, ihanet ettin, aldattın, aldatıldın, harfleri, sözcükleri ters yüz ettin oynayabilirmişsin sandığın hayatla oynuyormuşçasına oynadın, ölsün diye yapmadık tek bir şey bırakmayıp "ölmüşüm, kendime gelmişim" güzellemelerine ek "İskender'i ben öldürmedim" yazdığında, biliyordun ki, insan doğduğu coğrafyaya, ait olduğu neresiyse oraya az biraz mı? bayağı benzer ya Türkiye gibi...Ortadoğu gibi...Türkiyeliler gibi altından kalkamadığın hırçınlığının, hoyratlığının yarattığı fırtınalara; bedeninden geçirdiğin karasal, ılıman, step, Akdeniz, Karadeniz, Okyanus, Ekvator, Muson, Çöl iklimlere; dört, beş mevsime; yaza, kışa, bahara, sonbahara, hüznü, aşka boğdurup, en çokta anneni öldürdüğün şiirlerinle öldürmüştün, senden başkası da zaten öldüremezdi hiç benim olmayan Şairimin;

"pencerelerden sarkıtılan
kaçık erkek çorapları.. aaah!olum!
içeceğim anasını satayım
kusacağım da! her yere bakan gözlerimle...
tut elimden istanbul!

tut elimden pis orospu!"larına tutkun Haldun'da 'aslında vermeye dünden razılığı bilinmesin triplerinde ki kadınlar gibi 'vermem de vermem' nazında "ne derler sonra...? sonra ne olacak? ne yaparım mesela hamile kalırsam...ailemin yüzüne nasıl bakarım"la bin dereden su getirmezler çünkü orospuyla sevdiğim tabirle yosmayla ilişkide, biz erkekleri ürküten **sonra** yoktur. Bakma sen, orda burada hayat kadınlarını ayıplamalarına. Mahalledeki en mutaassıp kadının bile, içinde. o aşağıladığı yosmalara on basan fattanlık kaynar' gülüyor 'tabii sen nerden bilecen ki, hem niye mesleği, işi başkasının değil kendi bedenini kiralamak olan hayatını yaşayan kadın niye kötü olsun?Hayat verir, rahatlatır, çeker gider işte, güzel değil mi? Gidince ardından bir sigara yakmam, tek kadeh atmam, düşünmem 'ne olacak şimdi diye' memnuniyetini gizlemediği kadın, erkek ilişkilerinin günümüzde yalanla, dolanla, maddi çıkar gözeterek yürüdüğü, ekranlarda kelli felli adamların, kadınların "üstüme ev yapacak mısın ?", "kaç tane evin var?", "ne kadar paran var ?" , " söyle evleneyim senin.."le birbirine bağırıldığı; takıldığı, flört ettiği kişiyle sevişmeyi evliliğe kapaklanma yöntemi görerek seksi trajediye, duygu sömürüsüne alet eden kadınların; önüne geleni becerme, evlenmek içinse bakire kadın isteme saplantısında milletin, tanıdıklarının bedenini sahiplenmiş erkek devletin yönetenleri, politikacılar, aileler kadar kimseye zarar vermediklerinden kim oldukları, ne yaptıkları açık seçik, fazlaca yalana dolana girişmeyecekleri kadın, erkek ilişkisinde takdiri hak ettiklerinden **bir gün** 'sonuçta ben de geçinmek için işe gittiğim Plazaların, Towerların, devlet kurumlarının, AVM'lerin, bir dairenin, ofisin

büronun, mağazanın , ev damının emrine verdiğim bedenimi haftanın 6 günü, günde 8 saat kiraladığımdan sırtım, dizlerim ağrıyor, kollarım uyuşuyor, çoğu zaman bilgisayar önünde gözlerim yanıyor, uyuya kalmıyor muyum yorgunluktan? Vücudun neresini feda ettiğinin önemi var mı? Hayat kadınları da, biz de; ikimiz de bedenlerimizi kullanıp cebinde parası olana, başkasına hizmet vermiyor muyuz? Tek fark belki onların gece, benim gibilerin gündüz çalışmasıyken üniversite bitirme, meslek edinme toplum açısından fark tanımlansa da, yok öyle bir şey üstelik , hiç olmasa onlara "nasıl düştün? buralara" diye soran var, bize kimse sormuyor da 'niye, düştün ki buraya?' Şayet mesleği de beden üzerinde yarattığı tahribata göre değerlendiriyorsak yıprandığının, kullanılmış hissettiğimin apaçıklığında; ben, diğer kadınlar aynı yolun yolcusu "hayat kadınının" üzerinden erkekler, benim üzerimdense hayat denilen 'pezevenk' geçiyor' **akıl yürütmelerinden kendimi alamayıp nasılsa geldim, gidiyorum dünyadan ama** her şairin, yazarın yazılarının, şiirlerinin iham perileri – tek istisna Thomas Bernhard'mıdır? belki – orospulara düşkünlüklerinin nedenini hâlâ çözemedim diye az hayıflanmadım da değil. İyi de aklın o kadarına bassaydı ne işin vardı burada' tıka basa dolu bu otobüste, terlerine karışan işportadan alınmış ucuz parfüm kokusuyla ağırlaşan havada nefes almaya çabalarken yanında oturan da kulaklığını çıkarıyor; bol diptisli şarkısını açıp kafayı geriye yaslıyor; "sesi kısa bilir misin?" diyorsun, öfleyip, pöfleyerek kısıyor. Tam çok şükür atlattım gerginlik çıkmadan derken, canları sıkılmasın diye bindikleri duraktan, indikleri durağa kadar; ayda elli bin dakika konuşma süresi veren ! mobil operatörlerine küfrettirecek cep telefonlarıyla abartısız yarım saat sevgili, kanka, iş arkadaşları, patron ve akrabalarıyla yaptıkları bazen tartışmaya dönüşen boş muhabbetlerini, özel sorunlarını herkese duyurmaktan hoşlanan nomofobiklerle mecburiyetten birlikte olunulan ortak yaşam alanlarında; nasıl davranılması gerektiğini bilmeyen yahut da bildiği halde 'bu yaşlılarında bu saatte, orada...burda ne işi var ? ondan bin kat daha yorgunum, dikildi başıma gitmiyor, yer vermemi bekliyor, pencereden bakıyormuş gibi yapayım'; 'kıro bir amca, kibarlıktan anlamaz , üzülme yerini vermedin diye, inan ayıp ettiğinin farkında bile değildir' ;' bundan böyle adamına göre muamele' kulpları taksalar da, 'bir toplu taşıma aracında bir hanımefendi ayakta, siz de bir genç olarak oturuyor, yerinizi vermiyorsanız, bir centilmen değil, nobransınız' denilse onu da umursamayacakların eğitimin, kültürün, aile terbiyesinin, nezaketin göstergesi , adab-ı muaşeretten yoksun magandavari jestlerin, mimiklerin kol gezdiği, istedikleri manada "kent"lilerle rastlaşmadıkları ; kimse incinmesin, kimseyi yaralamayayım diye temkinli davranmaya çabalamayacakları ortamlardan uzak, yaranmak için birilerine kendilerini paralamadan, ruh ve bedenin karşılıklı ve kisvesiz çıırılçıplaklığı; her şeye ota, boka kullanıldığından anlamını yitirmiş aşk oyunlarının Chanel parfümlü, acı Truff soslu canım, cicim , aşkı, bir tanem, sevgilim'lerindense ; darılmaya, gücenmeye de yol açmayacak 'sen nasıl da işveli bir kaltaksın öyle', 'sende iyi pezevenkmişsin ha' yla birbirlerini tahrik eden ' haydi bakalım.... ..k beni'li, "kaçma a..mına koyayım"lı açık saçık cümlelerle seks ihtiyaçlarını karşılayıp, partnerlerinden istemeyecekleri içlerinde ukde kalacakken sayelerinden denemek istedikleri her türlü cinsel fantezilerle hazzın dibine vurdurma karşılığında vizite ücreti, iki kadeh içki dışında ne mücevher...ne çiçek...ne de başka bir hediye, hiçbir şey beklemeyip rahatsızlık vermediklerinden, canları istediği anda da ulaşacak el altındalıklarından **olsa gerek** diye düşündüm sonra **yazarların , şairlerin orospulara düşkünlükleri**, belki yanılıyordum da ama seninde içinde;

"tut elimden pis orospu!

tut ki elim sana bir mektup gibi kanasın"

"Siz Orospular !

Aşkı sex sandığınız için, erkeklerin adı piçe çıktı...",

"sağanak halinde seviyorum bütün orospuları"

geçen **onlarca mısraya imza attığın**, bazılarının içki ve seksten aldığı zevk sonrası aklından geçirdiği, bazılarının gizli homoseksüelliğinin "erkekçe" itirafını sağlayan ama istisnasız tüm erkeklerin; bir gün ağzından dökülen (müş), dökülürken de dünyanın en ilginç şeyini ilk kez o söylüyormuş havasına girdikleri oysa, pis Moruk Bukowski, Kadınlar'ında bahsetmeden önce de yazılmış, kullanılmış dünya kadar eski ; içinde kesinlikle ' ah keşke tüm kadınlar doğruluğunu kavrasa da, alayı bize verse' fikrin de "cin"liklerini yatırdıkları klasikleşmiş erkek incisi "kadın olsaydım orospu olurum"u; "Orospu olsam eline su dökemezdim belki de"yle **revize ettiğinde**; istediğini, cinselliği kendisine, orospu kadınlara hak gören erkek mantalitesine kadınların da "erkek olsaydım çok çapkın olurum" tepkisi 'kızım, kızım dil orospularından kork sen, asıl' uyarılı anneannene rahmet okutup 'asıl işin orospuluğu...işin orospu yanlığı ' budur ki nasıl bir psikolojiyse artık, hem orospu olmanızı istemezler, hem kadın olsalar orospu olurlarmış...hem çapkın olmanızı istemezler, hem erkek olsalar çok çapkın olurlarmış; arzularına bakıp da kapitalizmin "kazan kazan (win-win)", pazarlanan arzu her şeydir" kültüne harfiyen uygun, cüzdanlardaki paraya el koyma peşindeki şimdinin V, Y, Z, Alfa kuşağı orospularını, fahişelerini, eskortlarını, tele kızları gördükçe; 18.inci, 19.uncu yüzyıllarda "Kötülük Çiçeklerinin", "Kayıp Zamanın İzinde"lerin ilham perilerinden Odette karakterini şekillendiren Léonie Closmesnil ile romanı okuduğunda kendini tanıyınca –bırakın okumayı Sabahattin Ali'nin adını duymamış yurdum fahişelerinin yurtdışı versiyonu Proust, Baudelaire, Balzac, Kant okuyor–Proust'a öfkeli mektup yollayan Laure Hayman'lı; Fransız İhtilal'inden sonra giyotin ve kanın ve frenginin başkenti Paris'in birbirini kesen dik sokaklarında, sisli geceye şiirsellik katsın diye öylesine konulmuş ürkek, titrek, kendini bile aydınlatmayan bir sokak lambası altında, yırtık jartiyeri, beyaz baldırı arasında sıkıştırdığı, kedi çevikliğiyle çıkardığı bıçağıyla hakkını arayan; Baudelaire'ı Baudelaire; Proust'u Proust yapan Fransız yosmalara, fahişelere duyulacak minneti pas geçmeden bunları yazıyorum benim bağı hep açık Şairim, sen! Baudelaire'ın "durmamacasına sarhoş olmalısınız, ama neyle? şarapla, şiirle ya da erdemle, nasıl isterseniz ama sarhoş olun" anlayışına canla başla riayet etmekle kalmayıp, yeşil peri absent, afyonu da menüye ekleyen gueer Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Bukowski gibi "alkolle bağım sabittir, ancak narkotik maddelerle ilişkim süreli ve zaaf çerçevesinde olmadı... insanoğlu, ona sunulan bütün tabiatı kullandıkça mutlu olur..."la merkezine koyduğun, süngermişçesine çektiğin, ömrünün sonuna kadar sadık kaldığın tek sevgilin... eşin içkiyle "sigara çok içerim. Tok içimli sigaralardan hoşlanıyorum. Her zaman içerim ben, yalnız çalışırken falan değil. Uyurken bile içerim mesela. Bırakmayacağım. Her sabah uyandığımda bağdaş kurup, yakarım. Bıraktım diyen insanların karşısında bir (tane) yakıyorum hemen, sırf içleri geçsin diye" övündüğün, rakı bardağını dudaklarına götürdüğünde parmaklarının arasında her daim tütecek kadar bütünleştiğin sigaranla , yine de iyi dayandı say ciğerlerin; çalkantılı, aldatmalı, aldanmalı marjinal Türkiye'ye, eşeleye , eşeleye kendini öldürmene; rakıyı, birayı da bırakmamış gibiydin o Allahın cezasının Bodrum'un da ; Halikarnas Balıkcısı'nın, Zeki Müren'in şerefine bir kadeh kaldırmasaydın olmazdı ki. Proust'un "Albertine'in içimde taşıdığım sureti, her yerde

karşıma onu çıkardığı için, kızların hepsi bana birer Albertine gibi görünüyordu” ilizyonunu yaşatan Haldun’u , Can’ı kaybetme acısı nasıl içinde bir şeyler...çok şeyleri öldürüp, gömdüyse ta derinlere; etrafındakilerin edepsizliğini, ihanetini fark ettirerek hayal dünyandan çıkarıp, yeni bir benlik doğurduysa; ortaya saçmadığın karakalem çalışmaların vardı ya tükenmez kalemle çizdiğin yıldızlı göklere "Uzaaaay!.." bağırarak adam silüetinde karaladığın Uzay, Kazancı Yokuşu’ndaki evinin perdelerini kapatıp üç gün yas ilan ettiğin Zozi vefat ettiğinde belki senin de içinde ölmüştü çok şeyler; sevmek ve kaybetmek nasıl da değiştiriveriyor her şeyi bir kere sevmezsen birini, alemleri cihanda olsa o kişi, değil kırk, yüz yıl da geçse sevmezsin düşüncesinde, Şark’a, zihniyetine, orda yaşananlara dair izlenimleri Binbir Gece Masallarıyla sınırlı sevgili amcacığım Proust, izninle buraya bir mim koyuyorum “aynı olayın farklı insanlarda farklı izlenimler uyandırması, zihinlerin arasındaki farkla, bizi sevmeyen birini ikna etmenin imkansızlığın da duyguların farklılığıyla açıklanabilir” tespitine katılmama engel olmamakla birlikte , çoğunlukla kayıplarından sonra anlaşılır; aynı olay karşısında etrafındakilerin, kişilerin farklı yorumları yalnızca zihinlerin, duyguların çeşitliliğiyle ilişkilendirilse bile yetişilen, yaşanan ülkenin, toplumun, ailenin medeniliğinin, ilkeliliğinin ; geleneklerinin, dininin, Kitabının akli paravanlayan buyrukların etkisi de **yadsınmayacağından**, her seferinde, sanki insanlar daha daha vursun kan revan içinde bıraksınlar diye sere serpelediğin açık yaralarından akan irinlerinin, vücudunu zehirlemesini, izlediğin hayatının son demlerinde belki de, belleğin bir şey algılayamaz, ruhun da yavaş yavaş uyuşurken; özelini yaşamana izin vermeyen, paçalarından taşralık akanlar ziyaretine geldiklerinde, hasta yatağında sana, karalamalarını gösterme, şiirlerini okuma pejmürdeliğine katlanıp, gider ayak hoşuna gitmiş gibi yapma sahteliğine soyunmaman, vaz geçemediğin alışkanlığın sürekli saate bakman da, her günün, insanın son günü olabileceğini bildiğinden miydi ? zaten kimsenin sevmediği “vedaları” da sevmediğin zamanlarında **daha** ,adın Derman; **daha** , seni şair k.İ. yapacak, epigraf dizeli “her Rimbaud büyüyünce Verlaine olur” patirtisinde şiirler yazdırtacak Baudelaire, Rimbaud, Verlaine, Nazım Hikmet, Edip Cansever, Foucault, Spinoza, Bataille, Allen Ginsberg, ..., .., yazarı okumamış; **daha**, beğendiğin şairlerin şiir kalıplarını aklında tutup, onlara benzer şiirler yazarak şairliğe adım atıp kendi üslubunu yaratmamış; **daha**, yaşamını idame ettirme kapısı, geçim kaynağın olacağından periyodik halde çıkarmak, satmak, söylemek zorunda değilken şiir kitaplarını, dinletilerini; **daha**, **hakkında sosyal medyada, sözlüklerde** ergenlik çağında erkeklere düşkünlüğünü sezeceğin cinsel dürtülerini ifşa etmekten imtina etmediğinden “gizli bahçede otururken garsonun gelip "bu kağıdı size vermemi söylediler" demesinden sonra benim kağıdı açıp içinde yazanı okumam, arkadaşşıma "ohaa olum kim bilir hangi hatun yazdı bunu" demem, garsonu çağırıp kim verdi bunu acaba diye sormamın ardından "şurdaki bey verdi" cevabıyla camdan atlamaya çalışırken arkadaşşımanın kurtarması... yazları her gün Neviza’de de rastladığım bahçıvan içine cırtlak turuncu, cırtlak yeşil, sarı gömlekler, bordo pantolonlar giyen, masamızda erkekler varken hoşsohbet olabilen, erkekler yokken kafasını çevirip bakmayan kişilik “ entryleri girilmemiş, hoşlanmayacağı anılara, yazılara muhatap olmamış; **daha**, sen ve ben, biz; yağmur damllarından, sabahın “sağır vaktinde” yapraklara düşen çiylerden gökdelenler yapmamış, çizmemiş; kimseleri de baharlarda, Temmuzlarda toprağa gömmemişken vefatınla başkalarının rakı, benim de kederle dibe vurma hikayemi de kaybedeceğim bugün, Temmuzun üçünde, üç yıl sonra açtığım ‘sen9.word dosyasındaki şimdi konusunu, kurgusunu, ne yazdığımı dahi hatırlayamadığım, bildiğin unuttuğum taslak

romanıma ait satırları, paragrafları sanki ben değil de bir başkası yazmışcasına okuyorum....

....‘Oysa ki’ diye başlamışım romana; **daha** karşılaştığın, karşılaşacağın ‘bu kadar olmaz, bu da yapılmaz ki, hep kötüler kazanır’ teyitli, alçaklık karşısında; darbe yapan, gençleri astıran generallerden, yargıçlardan ‘ah’ların, ‘ah’ın çıktığını şu güne kadar hiç görülmediğinden zaten sonrasında da görülmeyeceğinden yaşanan ‘yapanın yanına da hep kar kalmış ‘ kötülüklerin, haksızlığın, ahlaksızlığın, keskin bıçak; ötekileştirmenin arkasında sadece insanların değil Tanrı !!! nın, Allah !!! ın olduğuna inanıp, şayet yazmasaydı; M.Ö 341’de bol Tanrılı antik Yunan’da Epikür “Tanrı kötülüğü engellemek istiyor da gücü mü yetmiyor? öyleyse o güçsüzdür, gücü yetiyor da kötülüğü önlemek mi istemiyor, öyleyse o iyi niyetli değildir; hem güçlü hem de iyi ise bu kadar kötülük nasıl oldu da var oldu?”; 1800’ler de “ yarattığınız ‘Tanrı’ öldü, buyruklarını dayattığınız kitapları da” yazmasaydı Nietzsche, belki de senin, onun **yazacağı**; ailede, okulda, işyerinde, partide, sivil toplum örgütlerinde her yerde; illaki herkese ne yapması, nasıl davranması gerektiğini söyleyen alfa kişiliklerin, başta kendileri ‘kime güveneceksin ondan başka’ dokunulmazlığını bahsettikleri kötüler, başatlayıp, bireyi körelttikleri algılanamayan kimi zaman devleti yöneten liderler, siyasetçiler, başkanından müdürüne şefine bürokratlar, generaller, yargıçlar, hakimler, öğretmenler; kimi zaman da babadan anneye, kardeşe, arkadaşlara uzanan geniş bir yelpazede Tanrının **yeryüzü temsilciliğine soyunan**; kurdukları sistem, kural ve beğenilerine göre programlayıp bir biat... bir adanmışlık... bir hizmet beklediklerinin ilğini emerek bireyselliklerini ezerek özgürlüğe ulaşmalarını da engelleyen pompalıkta, hasta ruhlu **lüzumsuz efendilerin** başkası söylese belki üzerinde durulmayacakken, söyleyen o günlerde büyük sansasyon yaratan Prens Charles’ ın elinden ödül alan olunca, bugün sorsan iş peşindeki senin için önemi büyük ama o görüşmeyi yoğunluklu ilişkiler arasında anında çöp tenekesine atacak önemsizliğinden hatırlamayacak “herkes beni bu devasa kooperatiftin imparatoru sanıyor ama yanımda 99 imparator var” söylemiyle her olumsuzlukta, her yanlışta, suçu başkasına devreden , bulundukları yerde kendi mikro iktidarını kuran cevval tosunların, samimiyet kisvesi altında çürümüş dişlerini bileyleyen iblislerin diyarı, buram buram taşralı **toplumsal yapıda**; ‘daha iyi’si gelmiyor, daha güzel’iyle de karşılaşılamiyor’ günleri, yılları ardı ardına akıp götürürken; ağzınızla kuş tutsanız ilk önce ailenin sonra ilişki kurulanların sizi ta başında konumlandığı yerden kırıdayamadığınızı fark edip Camus’e “dünyanın derin anlamını duyar gibi olduğum her seferde, onun basitliği şaşırttı hep beni” selamını gönderten sıradanlığını keşfettiğiniz ‘olmamalıydı, yapılmamalıydı, yapmamalıydım’ın arka cephesi ‘aman sen de’ kanıksanacak; filozofların, yazarların, şairlerin üzerine tonlarca yazılar, şiirler döşediği, olağanüstü, büyüleyici anlamlar yüklediği; sonuna yaklaşılın yaşta ‘ne kadar da gereksizmişsin, değmezmişsin’ denilen **hayatta**; daha kiraz...ayva ağaçlarının hangi renk çiçek açtığını bilmeden; **daha**, ihanetini yaşamadan yoldaşlığın, kardeşliğin; **daha**, Proust’un okumamışken “ ...siyasal tutkular da tıpkı diğer tutkular gibi kalıcı değildir”ini, kucağına atlanan devrimci isyanın gölgesinde, sırf bu şehirde dinlediğinden şarkıların, dilendiremediğinden muhatabının haberinin olmayacağı platonik, imkansız sevdaların bir anlamı varken **daha**, Osmanlıdan bugüne , her mekanda biattın ‘nedir o sokakta kıkır kıkır kıkırdamalar, gülmeler’, ‘ seni orospu, ibne sanırlar’ denildiğinde bile kapalı gişe oynatıldığının ayırımına varmadığından ‘öyle içimize işlemiş ki boyun eğdirme, sokaktakilere dikkat et ! memlekette herkes boynu eğik, kambur, gülmeden, çatık kaşla yürüyor’ denilmeyen; işin garip yanı zavallılığına, çaresizliğine bakmadan ahlak polisi kesilmişleri de kapsayan; dayatılmış, dayatılan, dayatılacak bir hayatı

başkası için yaşamanın kimselere faydasının olmadığını, olmayacağını sonuçta herkesin yalnızlığında kendi sınavını verdiğini; hafızanın, kalbin bir yerlerinde unutulduğundan gün ışığına çıkmayı **bekleyen** ; “annem birini gönderip, küçük madlen denilen, bir tarak midyesinin oluklu çenetleri arasında biçimlendirilmiş gibi görünen o kısa , tombul keklerden aldırdı. Az sonra, o kasvetli günün ve iç karartıcı bir yarının beklentisiyle bunalmış bir halde, yaptığım şeye dikkat etmeden, yumuşasın diye içine bir parça madlen attığım çaydan bir kaşık alıp ağzıma götürdüm.....sonra ansızın o hatıra karşımda beliriverdi. Bu tat, Combray’de Pazar sabahları Leonie halamın günaydın demeye odasına gittiğimde, çayına ya da ıhlamuruna batırıp bana verdiği bir parça...” **hatıralar silsilesindeki** Madlen “tadı”nın Combray’i , safiye kasabası; Balbec’i , Akdikenî, bir çiçeği; nergisi, anımsatmakla kalmayıp Proust’u “kayıp zamanların”ın ardına düşürmesinin nedenini de henüz kavrayamadığın; annenin, babanın, aile üyelerinin, arkadaşların hep bildiğin, tanıdığın kişilik ve yaşta kalacağını sandığın, ummaktan yorgun düşmediğin **vakitlerde, zamanda** olduğundandı belki de ; her şey ama her şey anne, baba, kardeş kucağıymışçasına öylesine sınımsızdı ki henüz içinde döndüğün, döndürüldüğün bir film, bir dizi; Bülbülü Öldürmek, Kramer Kramer’e Karşı, İstanbullu Gelin, The İs Us, Bir Aile Hikayesi; izlendikten sonra bulunmadığını bildiğinden diğerleri gibi ‘ahhh öyle Meryl Streep gibi bir annem, Ted gibi bir babam , Yağmur Adamda ki Tom Cruise gibi bir kardeşim olsaydı keşke, hayat çok daha kolay olurdu’ temennisinde özlenen, istenen, hayal edilen aramaya kalkışamadığın “ aile”nin karşılığı bende yok çünkü, bize rehberlik eden anne, baba, aile, öğretmenler, arkadaşlar, Yoldaşlar, Hevaller, yöneticiler, sanatçılar, hep eğri, bükü, çürük çarık. Ondandı işte ölmeden önce yapılacaklar– Bucket List’in kabarıklığı, “to do list”in bomboşluğu. Elde maus, kalem, doldur evde ne varsa , kahve, viski, şarap, votka, Baileys, Amarula ; bir sigarada yak , iyi gider... kesmedi mi? bit tane daha yak...bir daha, haydi bakalım, yap bir liste de sem; içine sığdırılmadığından, gün gelecek nefretini kazanacak aile, ülke, toplum, sahip olamadığın evlat ya da öyle olmadığını, olamayacağını kafanı vura vura, kalbini kanata kanata öğreneceğin evlat yerine koydukların...söylemek istediğin söyleyemediğin sözler; kalp kırıkların... kapatılması, açılması gereken hesaplar, hesaplaşmalar...yarım kalanlar... yamaların... öncelik vermen gerekirken ancak listenin sonuna yazacağın fırsatını bulabilseydin yapacakların; okuyamadığın kitaplar, seyredemediğin filmler, gidemediğin konserler, tiyatrolar, sevdiğin yazarların, ressamların yaşadığı yerler...tatmadığın yemekler...ilişki kurmak, dinlemek, katlanmak zorunda kaldığın aptal, bireyi anlamaktan Everest uzaklığında dar görüşlülükte milyonlar; kocaman bir boşluk, ne yaparsan yap doldurulamayan. An’dan kopuveriyor, söylenenleri anlamıyorum eksik olan ne ? Aradıkça üşüyorum. Belki de eksik kendimim, bilmiyorum, yorulduğum; ortamlarda dışlanmamak için herkes gibi, onlar gibi olmaya çalışırken, yüzeysel konuşmalar, davranışlarla tatmin olmadan günleri bitirmekten yorgun, ‘bitik’im. Bütün sorunları, etrafımdakileri yok sayıp kimseyle konuşmak, görüşmek istemiyorum ya, tam da bu aralar, yok saydıkça inadına o sorunların...o kişilerin gelip, tekrar, tekrar buldukları ben, olmaktan uzaklaşan ben, meğer yıllardır ‘o ben’ değilmişim. Evet, buldum !!!! eksik benmişim; içimdeki zavallı, mutsuz ‘ben’e acıyor, sarılmak, teselli etmek istiyorum. İnsan, hepimiz hep, bir farklılığımız olduğuna inanmıyor muyuz? kaç kez ‘beni başkalarından ayıran, farklı kılan yönlerim bu kadar çok ve ortadayken değerimi nasıl anlamıyor, görmüyorlar bu siktiri boktan herifler, kadınlar’ iç sayıklamalarıyla sitem etmedik mi ? Acaba, bizi farklı yapan yönlerimiz gerçekten bizi farklı kılıyordu muydu? Yoksa kendimizi, kendi gözümüzde biz mi büyüttük, farklı kıldık? Sonuçta;

hiçbir şey değiliz, statümüz, paramız, işimiz, başarılarımız, başarısızlıklarımız, ismimiz, kavgamız, sevdamız, yazdıklarımız, hayallerimiz bizi hiç bir şey olmaktan alıkoymadı düşüncelerini, içselliğini birine, birilerine açarak **yüzleşmediğin** – ne kadar da zavallı, acınası bir haldir; her insan nefret ettikleri de dahil sevmek, övülmek istese de, her zaman da çokk, çokk sevmek istediği o tek kişiye her geçen gün daha çok bağlanmasına, sevgisinin büyüklüğüne sinirlenirken daha çok, daha çok sevdikçe, sevdiceğince de daha , daha, daha çok sevildiğini, önemsendiğini bilmek ister ama zamanın hışmına uğrayıp illaki yıpranacak, belki bitecek sevginin kalıcısızlığını göremediğinden, değersiz, boşlukta sallanıyor, hissettiği kendine ‘neden?’ diye sorup ‘buradayım’ demek için attığı taşları isabet ettiremediği hayatın(ın) o noktasında, geriye dönüp baktığında başlangıçtaki; yuvasından , ailesinden, o zamandaki duygularından, düşüncelerinden uzaklığını görüp içinin sızlamasına, ürpermesine neden – kimse evlenip yuvadan uçmamış, tanıdık herkes de bazen hasta ama sağlıklıyken, şairin “kimse bilmez be canım, bir yara bir ömrü nasıl kanatır”ını yaşatacak ‘meğer girdiği her yeri, ocağı dağıtıyormuş’ dedirten hayatı, aileyi, kendini ters yüz eden ölümle, asıl evin bir mezarla **tanıştıran** kimsenin ölmediği, yere kapaklandığında sıyrılan, bazen kanayan dizleri, bacakları görünce çığlığı basıp ağlamanın ardından "tamam geçti, geçecek"le yaraya kapanmış bir daha kimselerde de bulamayacağın hesapsız, saf, şefkat yüklü sevgiyi duyumsatan dudaktaki ıslaklıkla avutulabilinen her şeyi, sımsıcak kucaklayan **o vakitlerdeydi işte**, gidenlerin geri döneceğini sanıp da kurtttun midesine indirebileceği **Kırmızı Başlıklı Kıza yanmamak**; arayanın her engeli aşıp bizi bulacağına; kötülerin illaki cezalandırılacağına **Külkedisi**; burnu uzayacağından kimsenin yalan söylemeyeceğine **Pinokyo** sayesinde inanmanın da miraslığı yüzündendi işte, terk edinceye kadar nasıl bir ceninin dünyası, yuvasıysa ana rahmi, yedi, on yaşlarına kadar; dünya diye bilinen ev, mahalle, köy, kasaba ve şehrin ve ailenin ve hayatın; sadece on yaşına kadar kurulabilecek bir hayal olabilecek olması da....

....şu an; sen9.word dosyasında yazdıklarımı, üç yıl sonra okuduğum şu an, ne kadar inanılmaz, ne kadar garip geliyor daha yaşıyorken sen; vefat edenin arkasında bıraktıklarının hayatını allak bulak edeceğine ‘kesin’ gözülle bakarak, ölümle dair satırlar yazmış olmam. Şimdi beni şaşırtan bu satırlar; yaşısaydın bir gün sana da anlatacağım, sen doğmadan yirmibeş belki otuz belki daha önceki yıllarda okulda, işyerinde, kışlada, partide, dernekte, örgüte, cemaatte aileden daha çok vakit geçirdiğin; mekanları, güncel, ailevi, sevdasal sevinçlerini, dertlerini paylaştığın, teneffüste koşturduğun, ders notlarını değiş tokuş ettiğin, şakalaştığın, tartıştığın, sunum hazırladığın, yemek yediğin, elini tuttuğun, sarıldığın, müzik dinlediğin, benimsediğin ideolojinin "Faşizme karşı omuz omuza", "Bağımsız Türkiye", "Kahrolsun Faşizm" sloganlarını attığın, ırkçılığa, HES'lere karşı eylem yaptığın, sinemaya, tiyatroya, konsere gittiğin, mektuplaştığın sonrasında mesajlaştığın, Whatsaaplaştığın onlarca Yoldaşın, Hevalın arasında; ilk karşılaşılın her şeydeki gibi aylarca etkisinde kalacağın ismini, hatıralarını ölene dek unutmayacağını sanırken yaş ilerledikçe – Haldun'dan sonra kimi kaybedersem edeyim canımı bu denli yakmaz diye düşündüğün acının, çaresizliğin kat be kat fazlasını Can'ı, babanı kaybettiğinde yaşadığında o günlerde hiç unutmayacağım dediğin Haldun'u dahi aklına getirmeyecek– sıklıkta karşılaştığından; her defasında sanki o güne değin hiç bu kadar yakın birini kaybetmemişsin hissini yaşatan; ilk adını hatırlamadığın bir çocuğu, amcan kızı Leyla'yı sonrasında onca Aytül'ü,..., ..., Haldun'u, Can'ı, ..., babanı ..., **toprağa verme**; vefatını kabullenme süresiyle duyduğun acının derecesinin; kan bağı yakınlığına, kimliğine bakmaksızın ilişkideki

emeğin, paylaşmışlığının azlığına, çokluğuna göre farklılaştığını algılatmıştı; yaşarken vefat edenle sonsuza dek beraber yaşayacakmışın gibi geldiğinden sonrasında yaşanacaklardan haberi olamayacağından, sanki onu terk, ihanet etmiş incitmişçesine **sızlayan kalbinle bir başına** “Guermantes tarafını tekrar görme arzusuna kapıldığında, Vivonne Nehri’ndekiler kadar, hatta onlardan daha güzel nilüferlerin olduğu bir nehir kenarına giderek ... bana bir akdiken çalısını...” okumasında, gelmiş geçmiş en bilgili, en kültürlü üstelik bilgilerini hizmete sunarken ücret talep etmeyen ve başa kakmayan mütevazilikteki baş öğreticinin, danışmanın Google’da, Combray sayfalarda gezinmeyle, doğasına hayran kaldığın Combray’ın Illiers köyü, Vivonne nehrinin Le Loir ve çok merak ettiğin acaba hiç gördüm mü diye akıl yokladığın Akdiken çalılığı, ağacıyla da hiç rastlaşmadığını gördüğünde, her ülkenin kendine özgü, hayran bırakan doğal güzelliğe sahipliğini, hiç yurtdışı görmeyenlerle yurtdışına çokca seyahat edenlerin belki de vatan hainliğine eş sayılacağı korkusuyla bile bile “tamam memleketimiz güzelde, dünyada daha da güzel yerler var efendim, gördüm ben. Edinburg mesela uçsuz bucaksız kırlar...keza Karadağlar, Kotor, Viyana, Paris’ demekten kaçınıp ‘her yeri gördüm memleketimizden güzeli yok’ böbürlenmelerine tok karnınla, Guermantes tarafında Le Loir nehri üzerindeki köprüden geçerek, iki yanı ağaçlı Proust yolunda yürüseydin de, attığın her adımdan birinin boşluğa geleceğini... neyle uğraşırsan da uğraş; ister dünya kadar kitap oku, ister yaz, ister şirketin bütçesini, yatırım planını çıkar, ister arkadaşlarınla otur bir Cafe’de; ne kadar meşgul ve nerede olursan ol, derinlerde tam olması gereken yerde, kaybettiğinin bıraktığı **boşluk**, eksiklik olmasa, hayat nasıl da ‘tam olacaktı’yla, ordan oraya savrulurak yaşayacağın, bir daha dönmeyecek yola, ‘miş’li geçmiş zamana uğurladığının ; ne bir umut...ne yaşam sevinci... ne gelecek...ne devrim...ne özgürlük hiçbir şey bırakmayıp, bugüne, yarına dair de ne varsa hepsini, hayatı katlanılır kılan gerekçelerini de yanına katıp götürmesiyle, herhangi bir ölüm... bir felaket karşısında hiç bir Jung, Freud analizinin açıklayamayacağı; görülme olasılığı yüzde %50 den fazla ‘ben gencecik oğlumu...kardeşimi yitirdim bana ne... derdim, tasam bana yetiyor, ben kendime ne yaptım ki sana...ona yapayım? daha yeni kaybettim hayat arkadaşımı, babamı, annemi, kardeşimi, evladımı, ölmüşse ölmüş ne yapayım’; ‘her şeyim evim, eşyalarım, ailem bir gecede yok oldu gitti, o beğenmediğim hayatım meğer nasıl da güzelmiş, anlamlıymış’ duyarsızlıklarıyla dolu tavırda, eskisinden farklı belirsizliklere, tahmin edilememeye gebe bir kişilik...bir ‘ben’ armağan ettiğini, bunu da yalnızca o **boşluğu** dolduramayanların bildiğini, bildiğindendi belki de, daha Arapça "gece" anlamına geldiğini bilmediğin; üç aydır hiç eve uğramadığından ‘nerde?’-‘çalışıyor, çarşıda arkadaşıyla ortak otel aldı. Sevin kız, babanın oteli var Kartal Palas, zenginsiniz artık’ açgözlülüğündeki amcanla, evin ihtiyaçları karşılansın diye para yollayan babanın, durumuna ilişkin ‘ne yapabilirim ki, nereye giderim ki bu çok çocukla’ naçarlığında, elinden hiçbir şey gelmeyeceğinden ‘iki, üç aya kalmaz doğum yapacağım, bu herif gece gündüz hiç gelmiyor ki eve, bir şey var? ne var söyle bana ? diyorum kardeşine, hep bir şey yok, otel’de iş çok diyordu. Sonunda dayanamadı anlattı bir kadın varmış, Leyla’yymış adı, Ankara’dan gelmiş bir dansöz, odasında onunla yaşıyormuş. ‘dertleşmesinin ‘komşum üzülme ! öyle kadınlar eninde sonunda bir gün çeker giderler, o da geri döner .Ne demişler tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer yuvasıdır, sabret, erkek değil mi? hepsi yapıyor’ karşılanmasıyla, aldatmayı ‘kabullenme zorunlu’ yol yordam gösteren komşu kadınlara, çocukları duymasın diye yavaş sesle anlatan anneni kederiyle Mahsuni Şerif, Ali Ekber Çiçek, Mahmut Erdal, Feyzullah Çınar, Muhlis Akarsu’lara sığdıran pikapta, çalmak için, sadece adını duyacağın Kartal Palas’dan üç ay sonra yıkık

ruh halinde, elinde bir plakla eve dönen babanın, defalarca çaldırdığı, “bas bas paraları Leyla” öncesinin şimdi kimin söylediğini hatırlamadığın “su ver Leyla’m yanıyorum”, “Mecnun’um Leyla’yı gördüm”, “dertliyim Leyla” şarkılarından, türkülerinden, yaşlılardan, amca çocuklarından dinlediğin masallar, hikayeler yüzünden mavi gözlü olması mantığına ters, etrafındaki siyah, yeşil gözlü, uzun saçlı, esmer tenli, mahcup bakışlı kız çocuklarının çoğuna; annelerinin dışındakilere mecnunluğundan babaların koyduğu isimlerden (daha küçükken vefat etmiş sarışın teyzenin adının da öyle olduğunu bilmiyorken) Leylâ’yı her duyduğunda; öncesinde ebeveyn sonra haki postala tekmesiyle yokuş aşağı yuvarlanılan yaşadığın coğrafyada ölümsüz tamamlanmayacak bir çocukluk, bir gençlik de bahşedilmediğinden kayıp bir Özge Can olarak uzaklarda kerpiç bir evin pencere pervazında oturmuş sessiz, sedasız gözyaşı döken, gitmek için gelmişler de bu diyara, kalsalar sanki ‘Leyla olmayacaklar’ı ruhuna kazıtan eksik kalma duygusunu yaşattığından, beğinde niye silinmeyen iz bıraktı demeyeceğin oyun arkadaşın amca kızın Leyla’nın kayıpla, altı yaşında tanışacağın ölümün sıradanlığını **içselleştirilmiş**; dünya da dijital devrim tavana vursa, Mars’ta yeni keşif Europa’da koloni kurulsa da; kötülüğün MasterChef’liğinde kalpleri pas tutmuş; başkasının, komşularının evlerini, işyerlerini yağmalama, talan etme suçunu işlediklerinden taltiflendirilen pek bi “masum çocukların” 6/7 Eylül’ün , ..., ..., Maraş, Çorum, Madımak, Roboski katliamlarının planlayıcısı “katiller”e dönüştüren sistemin ürünü **Türkiyelilerin**, asırlardır neden değişmediklerinin, her nefretin, her öfkenin nasıl linçle zincirlendiğinin, hüküm süren...sürecek karanlığın kanıtıydı da.

II.BÖLÜM

Amcan oğlu Talo’nun bahçedeki evin çatısını kapatmış kocamanlıktaki asırlık çınar ağacının kalın dallarına halat bağlayarak kurduğu salıncakta, önce beyaz yaka siyah okul önlüklü kız kardeşini sonra seni salladığını **anımsadığın**; annesinin akrabası anneannenin ‘ismini ben koyuyorum Bad-ı Saba olsun’ isteğinin bir şey ifade etmediği, babanın anlatımıyla Gımgım’da; ilerde sırf ‘hırboydu, kiminle ilişkisi vardı da bu kız doğdu’ densin, başına bela olsun diye bilerek nüfusuna kaydettiği ancak iki binli yıllarda vukuatlı nüfus örneğinde fark ettiği biri 1956 (annenle evli bile değilken) diğeri 1965 tarihli aynı isimli, farklı doğum tarihli iki kız çocuğundan sanal olanının –ölümü halinde miras işlemlerinde sorun çıkaracağından–yokluğunu ispat için tüm aileyi, iki de şahidi mahkemeye hakim karşısına çıkaran; Cumhuriyetin ilk yıllarında 1930’larda , 40’larda, 50’lilerde hatta 60’larda önceleri iki, üç sonrasında yılda bir kez; baban dahil onlarca köylü çocuğun doğum tarihinin 31 Aralık olmasından yola çıkarak muhtemelen baharda; doğanları, ölenleri kaydetmek için köydeki evleri gezen; taşrada özellikle de resmi ideolojinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu adlandırdığı Kürdistan’da devlette, hükümette çalıştığından yaptığı işe bakılmadan Başbakanmışcasına hürmet gösterilmekle kalınmayıp kendilerinden akıllı gördükleri annenin amcasının kızı Zozan’la evli bacanağı Reşat gibi, nüfus müdürlüğünde çalışan memurların; ‘giderse tarlada kim çalışacak? çocuğu askere almasınlar, sorarlarsa ölen var mı diye ağzınızı sıkı tutun, Abbas’ın öldüğünü söylemeyin, yerine bunu saydıralım, nerden bilecekler’ kurnazı köylülerin ‘bunu yazmış mıydık? Yazmışız, peki bu ne zaman doğdu?’ –‘beyim dere taşmıştı, sel önüne ne geldiyse katmış, götürmüştü zanimca bahardı’ –‘bizim amcalardan apo Sofi hastaydı, köy başına toplanmıştı, ot biçme zamanı Haziran’dı’ –‘deprem olmuştu

apo Rıza ev damının altında kalmıştı, sıcak çoktu Ağustos' du'—' en tavlı inekti baktık bir gün ahırda ölmüş, kar kıştı; o esnada, bizim kız; çenek de doğum yaptı, bunu doğurdu' beyanlarını dikkate almayıp boyuna, posuna bakıp akıllarından geçirdiklerine, ideolojilerine göre genellikle de kendi ailesindekilere, çocuklarına, kardeşlerine ait isimleri köydeki çocuklara yazmalarına, doğum tarihlerini belirlemelerine ses çıkarılmadığından, Bad-ı Saba yerine adı Leyla yazılan üç yaş büyüğün **amca kızından**; babasını mahpusa düşüren başlı başına bir film hikayesi kadınlara zaafına dair vukuatı sonrası aynı mahallede oturduğunuz **Van'dan** bir ayağı sallanan iki sandalye, döşek, yorgan, iki, üç kap kaçaktan ibaret eşyalarını kamyon arkasına yükleyip, Zazaca (Gümgüm) Gımgım'ın yerini Ermenice "Vart=Gül"den türetilmiş Varto'nun alması gibi Türkçeleştirildiğinden Badan (Bada) yerine Teknedüzü demek zorunda kalınan köydeki büyükbabanın evine (çe Resul) geri dönmeleri yüzünden ayrılacaktın.Aynı topraklarda, coğrafyada asırlardır yan yana yaşadıklarından olmamasının mümkün olmadığını düşünemeyecek **çapsızlıkta**; çok uzaklarda Kürdistan'ın dağ köylerinde İstanbul'dakilerden daha önemli kıldıklarından okur yazarlığı, çocuklarını yatılı okullara gönderdiklerinden evlerinde klasik romanların bulunmasına şaşırılmayacak zanaatkarlıklarından; örfünden adetlerinden; dillerinden, dini ritüellerinden; dik kenarlı, yuvarlak tepeli, içi astarlı fesi andıran ortasından kenarlara doğru siyah püskülün sallandığı bir nevi şapka "keçe"yi başlarına takan kadınlarının yöresel giyimlerinden; küplerde pancar, kışın donmamaları için tepeleri açıkta kalacak şekilde toprağa gömülmüş lahanalardan turşu, sarma, dolma, kavurma, yoğurtlu bulgur, buğday çorbası , kurut, sulu köfte, sir, şir, siron belki onların belki de değil Babuko (Zerfet) ..., .. onlarca yemeğin yapıldığı mutfak kültürlerinden **etkilenmemiş**; bugünde otların altında kaldığından üzerinde çocuklarının oyun oynadıkları kalıntıları, güç bela fark edilen viran eylenmiş kiliselerde ilahiler okuyanların kederli yakarışlarını **duymamış, tehcir sonrası ilk sahibini** kendileri saydıkları, üzerlerine tapuladıkları, üstüne evlerini yaptıkları arsalarda, tarlalarda birlikte ekin biçmemiş, bostanlarda lahana, pancar, patates yetiştirmemiş, kavak ağaçları dikmemiş; çoğuna el koydukları içerisine girildiğinde bazen kapılı, bazen kapısız holün mutfığa, misafir, yatak odalarına, mahzene, üst kata çıkan merdivenlere açıldığı, yemek pişirilecek ocağın da içinde bulunduğu geniş mutfakta çocukların etrafında dolanmayı, koşmayı, birbirilerini yakalamayı sevdikleri ev damını taşıyan, destekleyen kalın tahta sütun "danık" lerin kullanıldığı genellikle iki katlı, üst katında derenin, ormanların, dağların, tepelerin, yakın köylerin seyredildiği balkonlu mimarisini beğendiklerinden annenin çocukluğunu geçirdiği depremde yıkılan konak dahil benzerini yaptıkları evlerde sacda, bazen de depo kullanıldığından odunların da istif edildiği, ekmek, balık, bījıkı dorak, güveçte et pişirilen tandır evinde lavaş, yufka ekmek **pişirmemiş** ayran **içerek** 'baoo bu sene zor geçecek, ekin az tarlada, vergi boyun bükecek' muhabbetini **etmemiş** deré Mengelî de **yıkanmamış**, dedenin evindeki gibi bahçe duvarının üzerine yatay biçimde yerleştirecekleri hasır, çalı söğüt dallarından örülmüş kül, toprak, saman ya da tezek, kül karışımı çamurlu harçla sıvanan arıların gireceği kadar delik bırakılan **sepetler**, oyma kütüklerle bal **ticaretine girilmemiş**; Gımgım 'ın sokaklarında dolaşmamış, çarşıdaki kahvede oturup kağıt, tavla oynayarak çay **içilmemiş**, şarapla **demlenmemişçesine**; **hâlâ kullandıkları** Amaran, Bodan , Dodan, Gümgüm,..., köylerine, kasabalarına adlarını veren, yabancılarda, filmlerde, dizilerde , kitaplar da rastladığından 'nasıl oluyor da köydekiler asır öncesi yabancılardan kullandıkları Sare, Benevşa, Hanese isimlerini çocuklarına koymuş ' merakına 'ne bileyim?' kaçamaklı cevapların da nedeni; her Dudu, Diran, Nazgül, Gülizar, Rozin, Azad, Elli seslenmelerinde bilmeden andıkları, geride

biraktıkları kimsenin ziyarete gitmediği mezar taşlarının barındırdığı hüznü geçmişin izlerini silmek için düşmanlaştırılmalarına **göz yumup, katkı sundukları** halbuki 1915 li yıllarda Rus işgalinden yaşlıları, kadınları çoluğu çoğu kurtarmak adına Kârîr dağlarına, ordan 1916'da Malatya Engüzek köyüne ulaşmak için çoğunluğu yaya , hastaları, yaşlıları yatırdıkları kızaklar, kağı arabası, at, eşek üstünde sarp geçitleri, tepeleri aştıkları, o kuş uçmaz, kervan geçmez taşlı , topraklı yollarda, ayaklarda çarık, lastik ayakkabı; rüzgar, tipi, fırtınada, sağ kalma mücadelesinde, açlıktan hiç yapmayacakları dilencilik denedikleri, hayatını kaybedenleri mezarın bulamayacaklarını bile bile öldüğü yerde, yol, dere kenarı y da tepelere, dağlara gömecek, her an kadınlarına tecavüz edecek, hoşuna gideni alıp kaçırarak korkusunu hissedecekleri çetelerin, eşkıyaların tehdidi altında 'bizi bu hale düşürenler hiç gün yüzü görmesin' lanetinde, ocağını, malını, mülkünü arkada bırakarak bilinmedik diyarlara gitme zorunda bırakılmanın facialığını, 'düşmeden askerin, eşkıyanın, çapulcunun eline ölsek de kurtulsak şuracıkta' yılgınlığını, nasıl bir zulüm olduğunu bilmelerine rağmen, empatiyi bir kenara fırlatıp ganimet için göç yolunda yanlarına altınlarını, paralarını, mücevherlerini almış Ermeni konvoylarına saldıran Türklerin, Kürtlerin, Çerkezlerin,,, Sünnilerin, Alevilerin, Hristiyanların birlikte yaşamamış, bir bardak çay içmemişçesine kendilerini haklı çıkaracakları yarattıkları tonlarca bahaneli Kaf dağının ardına **sığınıp**; dilinden kimsenin anlamadığı acının biçareliğinin, kalp sızısının fotoğrafı kiliselerinden, evlerinden getirilmiş taşların, mozaiklerin; onlarca Lara'nın, Lena'nın, Angel'in yemek yaptığı kap kakak, kara kazanların, ellerini sürdükleri saatlerin, lambaların; David, Adom ve Nurhan'ın su taşıdığı bakraçların hatırlatacağı oturdukları masalar, sandalyeler kadar yakın geçmişlerinden kurtulmak istediklerinden Ermeni komşularının kayboluşuna sanki büyük bir tufanda yer yarılmış, toprak yutmuş yaklaşımlı Alzheimer'lı **toplum , sülale ve aile bireylerince**; 93 Harbinde olduğu gibi kaybedilen toprakları, Kars'ı alma, Ruslara darbe vurma amacıyla başlatılan; 90 bin Osmanlı askerinin donarak öldüğü Sarıkamış Harekatına !! dair haber, bildiri, yayınlar Enver Paşa tarafından sansürlenip saklandığından, Osmanlı tebaasınca savaşla ilgili gerçeklerin uzun süre bilinmemesi misali, her devlette...her ailede...her kökende...her dinde, mezhepte...her örgütte olacağı...yaşanacağı üzere güzellemesi bol resmi; devlet, din, köken, aile..., ..., ..., tarihlerinde, kitaplarında yer aldırılmayacağından, kimse de dillendirmeyeceğinden, pek çok konuda aralarında ihtilaf bulunan köken, din, mezhep, ..., ..., sülale, aile üyeleri beraberce faydalandıklarından geçmişte, dün ve yarında ganimete konma, yakma, yıkma, yerinden etme, taciz, tecavüz, hırsızlık , ötekileştirmeli aynı, ortak suçlarını örtbas için 'kol kırılır, yen içinde kalır' absürtlüğünde aralarındaki defacto sözleşmeler, anlaşmalarla **gizlenen**; gençliğin devrimci başkaldırısının büyüleyiciliğinde, Marx'ın "Kapital"inin, Lenin'in "Ulusların Kendi Kaderlerini Kendilerinin Tayin Hakkı"nın altında bıraktığın, bu kadimliği menkul vahşi coğrafyanın, geçmişinden, tarihinden; ötekileştirilenlerin acılarından, kayıplarından; hayal meyal hatırladıkları belki de gaddarlığın utancından **belleklerinin bir köşesine ittikleri** ' bizde bir kazan vardı beş teneke su alırdı, beş teneke... onda çorba yapar, yağ eritirlerdi. Onların, 40 kişiymiş bir evde, bizim evle bir dostluğu varmış, falan... Onlar şey ederken, o kazanı bize verdiler, bu son senelere kadar da vardı o kazan. Beş teneke büyüklükteydi. Onlar gidince arazisi olan da , olmayan da, köylüler, gitti sahip çıktılar arsalarına, öyle ellerinde kaldı.Sonunda, kadastro gelince de tapu ettiler. Bizim köyde Ermeniler yok idi ama Ameran (Onpınar) o köy onların elindeydi.'- ' Bir gün amcam bana dedi ki Ermenilerin köyü Ameran'da Çarbuhar 'ın kollarından deré Mengelî'de bir kom, gome (ahır)

vardı, belki sende gördün köye gittiğinde. Sey (Sılıman)Süleyman'ın mezarına giden yolda, köprünün hemen altında, işte devlet bunlarla ilgili ferman çıkarmadan önce bizimkilerin Malatya'ya göç ettiren Ruslar Varto'yu, Gımgımı işgal etmişler, savaş var yani. Eeee bu Ermeniler de tabii Ruslardan yana olmuşlar hemen .Neyse Ameran'da ağalardan ; o zaman, bizim zamanımızda birini tanıtınca önce isim sonra baba adı söylenirdi Ali'nin oğlu Veli demezdik, Velié Alié (Veliye Eli) derdik. Amcam İbrahim , ağalardan, Velié Alié'nin başkanlığında Ameranlılar kırka yakın Ermeni erkeğini esir alıp Kom'a hapsediyorlar. Sonra kom'un kapısı önünde bir camışın (manda) üzerine gazyağı döküyor, yakıp içeriye gönderiyorlar, tabii içeri dolu saman, camışla birlikte komda ne var, ne yok yanıyor....' bu nasıl bir canavarlık... gaddarlıktır, Allahım, bir hayvanı canlı, canlı yakanların yapmayacakları zulüm yoktur, her şey beklenir...kimse kusura bakmasın, hiç kimse benim kaşığım ak demesin, bu toprakların mayası gaddarlık, vahşet düşündüren; yıllar, yıllar sonra çok geç dile gelen aile büyüklerinin su yüzüne çıkardıkları yaşanmışlıklardan, **anılardan** “bizim yoldaşlar, iyi eş becerdi” heyecanını yaratacağından, uluslararası öneme haiz proletarya diktatörlüğünü kurma, devrim yapma peşinde, hiç arkana dahi bakmadan dolu dizgin koştuğundan, doğduğun köyde bir zamanlar Ermenilerin evlerinin, kiliselerinin **bulunduğundan**; annen dahil pek çok akrabanın da miras davası sırasında ‘Ermen milletinden Simo Korki Veladanı Hovikden hazineye intikal ... ‘ yazılı tapuyla tehcirden sonra dedenin aldığı arsanın Ermeni bir vatandaşa aitliğinden çok çok sonraları ikibinli yıllarda **haberdar olunan** koşulların varlığında, ne hazindir ölümü sonrası, istemeyerek ağzından kaçırın, annenden öğrendiğine göre amca kızım Leyla'dan, seni ayıran, amcanın mahpusluk vukuatı da söyleymiş ‘ baban Karayollarında tabldot memuru, Nuri bey diye birini göndermişler Ankara'dan, Van' da, İskele köyünde TRT'nin radyo evini açacak. Baban rica ediyor ‘köyde bir abim var, işsiz, odacı olarak alsan’ adam tamam diyor.Tamam deyince, baban haber yolladı amcanı köyden getirtti, işe başladı sonra gitti yengeni, üç çocuğunu da aldı, geldi. Yanımızda ev kiraladık.Yazın yengen okullar tatil olduğunda çocuklarıyla köye gitti kışlık yiyecekler hazırlamaya; peynir, kavurma, çökelek, yağ.Gitmeden de iki üç tane böyle eldiven’-‘ eldiven?aaa yaz günü???’-‘ Şehirli ya artık, fors atacak köylü kadınlara, akrabalara; iki tane jarse, pamuklu siyah, beyaz renkte eldiven, bir de manto aldı. O sıcakta köyde eldivenli, mantolu dolaşıyor, başörtüsünü de köylü kadınlardan farklı boynunun altından bağlıyor şehirli gibi. Bizim kadınlar fes takıyordu daha, bir de başlarını beyaz leçekle bağlıyorlardı. Yalan olmasın Yoğurtçuoğlu mahallesinde oturuyorduk, evlerin yanında ahır, bağ, bahçeler vardı, komşu kadınlardan biri adı Makbule'ydi, sütçüydü, mahalleli sütünü ondan alırdı. Amcanlarla yan yanaydı evi Makbule'nin. Yengen kadına “ben köye gidiyorum, kocam burada tekdir, sana zahmet her sabah bir bardak süt kaynatıp versen” – ‘yok artık, olacak şey mi?’ –‘Aptal Makbule'de yengen gidince köye, sütü kaynatıyor amcan öyle diyor günahı onun boynuna, dedi ki sütü kaynatmış içine de şeker atmış, getirmiş ben zannettim gönlü bendedir.’ – ‘Amcama bak sen ! süte atılan bir şeker neye kadırmış’ –‘neyse, amcan gece vardiyasında çalışıyordu. Akşam radyoevine gidiyor, gece yarısı araba getiriyor bırakıyordu eve. Bu sinyal almış ya her gün arabadan inince kadının evinin kapısının, camının önünde bekliyor, duruyor, kadını gözlüyor. Hiç unutmuyorum, kocası da çok şerefsizdi Makbule'nin. Adı Ali'ydi, kendi annesini kaç kere dövdü, yaşlıydı yanlarında kalıyordu yok yemek döktün, yok altına kaçırdın, yok bilmem ne yaptın, ölmedin gittin diye, diye dövüyordu. Bende kalktım...’ bir olayı anlatırken birden bağlantıyı kaybeden annen yine son söylediği cümleyi (niye kalktığını) havada bırakarak anlatmaya devam ediyor ‘ondan sonra Ali yeğenini çağırıyor ‘gel ,

bu gece biz bu adamın hakkından gelelim diyor’-‘ anne ! dur, dur adam mı fark ediyor, Makbule’mi söylüyor amcamın kendini gözetlediğini, röntgenlediği?’-‘kadın söylüyor.Kadın bir gün değil, iki gün değil, bir hafta gözetledi beni diyor.Artık kadının burasına (boğazını gösteriyor) tak ediyor, söylüyor kocasına.Ondan sonra bende...tövbe, tövbe...Amcan yengen gittikten sonra baktım bir hafta bize gelmiyor bende diyorum ki ‘niye gelmiyor bu?’ meğer adam meşgulmuş. Ali’yle yeğeni bir plan yapıyorlar, kapının arkasında, amcanın radyo evinden dönmesini bekliyorlar. Bu nasıl , kapının önüne gelir gelmez, birden kapıyı açıyorlar amcan içeri düşüyor. Vay ulan! sen misin, namus ırz düşmanı? vur da, vur. Eeee amcanda iri yarı, durur mu? O da adamları cırmalıyor, dövüyor.’ aniden gözünün önünde hayal meyal bir görüntü; beliriyor; yoksulluğun aktığı 60’lı yıllara ait, Van’a geldiklerinde bebekliğini geçirdiğin annenle, babanın ilk oturdukları tek göz odalı **evde çekilmiş**; çocukların sabaha kadar kaşınmalarının, faresiz, tahtakurusuz, sineksiz hayat yok sanmalarının, yatağa yatıldığında tavanda bir o yana, bir bu yana patır patır koşturduklarından ‘oyun oynuyorlar’ düşüncesinde ölesiye de korkulan farelerin gürültüsünü duymamak için başa yorgan çektiren tavanı, tabanı tahta, ahşap evlerde; bugünkü kadar yaygın olsaydı üç dört seansa bağlayıp Ümit köyde, Çay yolunda, Beykoz konaklarında, Mavi Şehirde bir villa daha alsam çırpınmalarındaki paragöz – çok şükür Bipolar bozukluk isterken, bazı eksiklikleri olacak normallikte çocuklara muhataplıkta, bir Beat, X kuşağıyla karşılaşmamalarının izahı merak edilen – psikiyatristlere götürüldüğünde gözlerini fal taşı açtırtacağından ‘bildiğin cehalet. İnsan hiç küçük bir çocuğa bunu der mi? Ne yaptınız siz biliyor musunuz? Hayat karşısında sağlam durduracak benliği dinamitleyip, ürkek çocukların varlığına neden oldunuz’ çıkışmasına ‘iyi de sanki mutlu sonla biten Yeşilçam filmleri Küçük Hanımefendi, Tatlı Meleğim, Vesikalı Yarım, Şöför Nebahat, Senede Bir Gün, Ah Nerede, Hababam Sınıfı izletilen, peri masalları öyküleriyle büyüttükleriniz psikopat çıkmadı mı? Hoş içinde bulunduğumuz koşullarda psikopat olmamak mümkün mü?’ karşılığını vermekten aciz, ebeveynlerin ‘kapatın gözlerinizi yoksa şimdi gelip ısırır, hart diye kopartırlar burnunuzu’ korkutmalarını çoğaltan; komşu evden diğerine seyahati de seven, arka sokak otellerin, Hostellerin, evlerin sahiplerinden huylanıldığından yatağa girmek istenilmeyen, geceleri ışıklar söndüğünde fareymişçesine harekete geçen, yan yana çakılmış iki tahtanın arasına girecek yassılıkta, ezildiğinde vücutlardan emdiği kanın fışkırdığı, ısırdığı yeri kaşındırdığından habire yataktan kalkıp ışığı yakarak ortalığı kolaçanla kırım , katliam yapacakken, ışığı görür görmez hızlıca kaçan, kaldırılan yatakların altında tespih tanesi gibi dizildikleri de görülen, çocuk uykularının düşmanı hayvancıklardan kırmızı renkli tahta kurularıyla, mutfakta süt tenceresinden süt içen yılanlarla geçen çocukluğu aratacak, on basacak kötü olaylarla yanında karşılaşılacağını öngördüğünden belki de yer açmak için kapsama alanını daraltmış dimağlar (ımız) çocukluğa ait o ürperten günleri sildiğinden, hep eleştirilen ama değişmeyen, değiştirilemeyen gelişmemiş toplumların karakteristik özelliği “ balık hafıza”nın çoğunluğu psikiyatristlere düşürmemiş işe yaramışlığına şükran duyarak , her gece, masal kitabıymışçasına bakarak uykuya daldığın ve her defasında da farklı bir versiyonunu denediğin ‘şimdi o kırmızı elmaları bebeğe uzatacak’ kurgulu hikayelerin, masalların dayanağı; kireç boyalı duvarda asılı ressam titizliğiyle hiçbir ayrıntının atlanmadığı ; bir kadın kollunda açık beyaz örtüde çıplak, tombik bebeğin önünde diz çökmüş, beyaz bir kuzunun boynuna elini koymuş bir adam, yerde bir tabakta kırmızı elmalar, bir devenin yalnızca bacaklarının görüldüğü duvar halısının yer aldığı **siyah beyaz bir fotoğrafta**, annenin ayda bir mikroplar, tahta kuruları ölsün diye plastik kutuda jöle kıvamlı Arap sabunuyla köpürttüğü leğendeki suya

daldırdığı tahta kıl fırçayla sildiği halısız, kilimsiz tahta zeminin, üstüne atılan örtü kısa geldiğinden demir ayaklardan birinin gözüktüğü somyada kanaviçe işli yastık uzunluğunda kırlentlere yaslanmış, tekmi verilmişçesine yan yana oturan siyah saçları kısa kesilmiş yengenin , amcanın, Leyla 'nın , Talo'nun yanında **buluyorsun kendini** 'ben köydeydim amcan mahpusa düştüğünde.Dişim ağrıyordu önce doktora gittik , okulda tatil olunca aldım çocukları doğru ev damına, çe Resul'e.Bu Makbule her sabah süt sağardı.O da benim gibi ufak tefekti' diyecekti bir gün yengen – yanında mutsuz olduğu, davranışları, konuşmaları artık rahatsız ettiğinde, tahammülsüzlük had safhaya ulaştığında ya da zevk , keyf için aldatmaya kalkışan erkeklerin, eşini, sevgilisini, flörtünü; aynı fiziksel ruhsal özellikleri taşıyanlarla aldatmasının nedenini çözme görevini şimdilik siz okuyuculara devr ederek – amcanın vukuatına geri dönelim ' kırmızı mantosunu böyle (derken sırtını geriye yaslayarak vücudunu sağa sola evirerek taklide yelteniyor) giyinir, kuşanırdı.İçsin diye süt getirdiğinde amcana 'akşam Muazzez Türüng hangi saatte türkü söyleyecek radyoyu açayım' diye sorarmış. Bilmiyorum artık kim doğru söylüyordu Makbule mi? amcan mı?' Güneşin batarken gökyüzünü hafif kızılaştırmasına yakın radyodan yayılırken çağıldayan öylesine billur bir sesti ki, geceler annenin dilindeki ninni "kışlalar doldu bugün" , "geçti dost kervanı" çocuk yüreğini tarif edemediğin, nedenini bilmediğin hüznle dolduran Muazzez Türüng, bir gün ayağında sallarken Can'ı gayri ihtiyar dudaklarından dökülendi de. Amcanın Ankara Ulus'ta bir hanın alt katındaki kasetçinin "amca öyle bir sanatçı mı var?" gülüşmesine sebep Muazzez Türüng kasetini aramasını aklına getirdiğinden Makbule'ydi doğruyu söyleyen diye düşünmüştün yengen konuşurken ' Makbule'nin kocası Ali şantiye de çalışıyordu; bir giderdi on, on beş gün bazen bir ay yok. Zaide vardı, komşumuz. Bu olay olmadan önce bir gün bana dedi ki 'Makbule, kocanın yolunu gözlüyor dikkatli ol, kocanı elinden alır ha'. Amcanın dediği gece işten geldiğinde bu Makbule ekmek bırakmış bahçe duvarının üzerine, kocam evde yok manasına. Kocasının annesi de bunlarla kalıyordu Eze.İşte bu Eze oğluna diyor ki "senin bu karın orospu, komşunla her akşam bahçede aşna, fişne..."Sonra işte yeğeniyle amcanın gelmesini bekliyorlar, yakalıyorlar...'–'yengen ne bilir? Köydeydi o sıra, olayı amcanın anlattığı kadarıyla biliyor. Ben kocasına Makbule söyledi biliyorum o annesi diyor. Sonuçta bunlar birbirlerini bir güzel dövüyorlar.Polis geliyor alıp götürüyor bunları, tecavüz.Dünyada herkes bana öyle kazık attı ki... ben o kadar onun o çol çocuğunu yedirdim, içirdim... 'bir kopma anı daha 'sabahleyin kahvaltı yapıyoruz, ben kapının önüne çıktım bir baktım postacı Mehmet var, bak o adamın adını hatırlıyorum, Karayollarında çalışıyor 'yenge hanım, eşin evde mi?' dedi , evet dedim. Dedi ya yenge, ben yolda gelirken, onun abisini iki polis alıp götürüyordu. Bende bilmiyorum ne oldu? tek bir şey bana dedi 'git kardeşime haber ver'. Hallah hallah dedim 'bu ne yapmış' dedim, valla bilmiyorum dedi.Baban vey, vey kör olaydım abim, abim dövüne, dövüne giyindi, çıktı gitti.Gitti ki mahkemeye götürmüşler. Hiç karakola falan değil direkt, hemen cezaevine göndermişler. O zaman annemin akrabası Küçükağaoğullarından avukat dayım laji Teyfiké Hasané Küçükağaé 'nin Mustafa diye bir hakimi varmış, amcanın davasına bakıyormuş.Baban gitti dayı Teyfik'le konuştu, tabii Teyfik dayı çok üzüldü. Neyse amcan altı ay cezaevinde kaldı, yok üç ay.Dayı Teyfik babana demiş ki 'altı ay cezaevinde kalabilir abin .Ama demiş benim tanıdığım arkadaşım hakim. Yıl 1965 tamam mı? Baban geldi amcanın evine, yataklarını götürdü; döşek, yorgan, yastık cezaevine.Ya biz diyoruz ne oldu? Baban gitmiş sormuş 'ula Usen, eroo, eree sen ne yaptın?' demiş böyle, böyle ama ben hiçbir şey yapmadım.Sen nasıl bir şey yapmadın? kadının gittin penceresinden, kapısından baktın, adamlar da seni

yakaladılar, sen demiş ceza çok yiyeceksin.Sonunda dayı Teyfik, ben hakimle, Mustafa beyle görüşürüm, hele bir üç ay içerde kalsın diyor .Üç ay sonra bunu bıraktılar.Bize geldi, dedim amca sen bir hafta nerdeydin? Sen, her akşam bize geliyordun, yemek yiyordun Cumartesi, Pazar geliyordun, sen o hafta nerdeydin? Dedi eree, hiçç...Ben böyle bir kuyunun içinde çamur, pislik vardı dedi, ben o çamurun içine düştüm, nasıl kendimi kurtardım onu da bilmem. Çünkü dedi kadın , her sabah sütü kaynatıyor, içine şeker atıyordu. Ben dedim amca olacak şey mi? Kızım, zaten, sen bilmiyor musun? Doğu'nun insanı saf.Hani yengen, çene Hüseyiné Alié Sormemedan Nace "süt götür" öyle demiş ya bu da hani karısına jet (jest) olsun diye. Sonra, bir gün yengen bana dedi ki ' waye, bacım, köye, dewa ma badana gittim ya Van'dan, gece bir rüya gördüm, oturuyorum , böyle arkamdan tak diye bir kurşun geldi omzuma saplandı. Öyle bir fırladım yataktan, Talo, Leyla yanımda yatıyorlar, onlarda kalktılar, o kadar korktum.Sabah hemen a o veyvi Adile'ye gittim, daha gözünü açmamıştı, lojini yakıyordu anlattım ' bir ses gelir' dedi, roja (o gün) geldi haber Usen , hapse atılmış...böyle dizlerim kırıldı...'saçlarına aklar düşmese vaktin hep aynı yerde durduğuna inandıracak, bir akrabasına benzettiğinden resmini gösterip adını söylediğinden aşinalığını bildiğin için 'kendi kendime annem herhalde Sophia Loren'le ilgili bir şey duymuş anlatmaya çalışıyor diye düşündüm 'oğlum Sofialora içsene' sesini duyunca. Bir baktım elinde Pasiflora şişesi karşımda, yıkıldım ya o an, bir de "tam bir Nazi" diyeceğine, ailece şifresini zor çözdüğümüz 'Nazili, Nazili' deyişini unutamam 'la yer edinmiş konuşma sırasında bazı kelimeleri telaffuz edişindeki komik harf hatalarının torunu Duygu'ya banka ajandasında bir sayfasına alt alta yazdığı 'Gergadan Gerdanger, meşhur peynirci meşuru peynirci, kokarca koparca, lazanya larzany, kipa kitama, Mc Donald's Mek Denisil, Roksi Rosi, hamburger hamurger, MSN meser, radayatör radyosan, jest jet, Trump Tiborg, Macron Marko, English Home İngilizov' kelimelere ' Rukiye'nin rekorları' başlığını attırtırken, dumura uğratan –yanıldın okuyucu demedim kaç kere içimden geçirsem de Associated Press'i, acaba nasıl telaffuz eder diye ama yapmadım– hiç kullanılmadığından mutfakta, bulunmayan 'sabahtan beri arıyorum, sehpanın üstüne koymuştum mayonezi , gördün mü? nereye koydum' dört dolanmasını, sonunda ne çıkacak merakıyla izleyip 'Allah beni kahretsin, buradaymış gözümün önünde buldum sonunda' elindeki Magnezyum Plus tabletlerini görünce' gel sultanım , gel anacım, çok şükür buldun mayonezi' sevecenliğiyle kucakladığın annenin 'amcana dedim ki kadın sana sütün içine şeker atmış getirmiş, jet yapmış, dememiş ki gel benim kapımın, penceremin....Peki senin yatakların nerde? Dedi ki cezaevinde bıraktım. Güzelim bir kat yün yatakta öyle gitti mi?Ondan sonra bu, çıktı gitti köye. Gitti gitmesine de, yengen alıştı bir kere şehre, durmak ister mi köyde, sürekli çalışacağı bir saniye dinlenemeyeceği kalabalık ev damında. O kış, köyde durdular, ailenin büyüğü, Leylanın babası gibi babanın anne bir babaları ayrı ama kardeş amcan(Hesene) Hasané Halilé de istemiyordu ki bunları, erzakını, çe Resul'ü paylaşmak hoşuna gitmiyordu....'

....Ortaçağ Avrupa'sında şortla gezecek bir kadının, bugünün Türkiye'sinde göreceği tepkinin, linçin aynısıyla karşılaşacağını dışlamayarak, sosyologların yasaklanan her neyse , onun kişiyi tahrik ve cezp ettiği tespitinde; yüzyıllar öncesinin Apollo Belvedere (Belvedere Apollo), Knidos Afrodit (MÖ 4. yüzyıl), 1500'lerde Michelangelo'nun Davut heykellerinde (Osmanlı'nın İstanbul'unda, sergilenseydi başta parçalamak heykelin başına nelerin getirileceğinin, nedeni de herkesçe tahmin edildiğinden kapatıyorum parantezi) tabloları, resimlerde giyinirken, soyunurken, otururken, kitap okurken, ata binerken resmedilen vücudun tamamlayıcı, ayrılmaz parçası (penis, vajina) her uzvun Rönesans, Aydınlanma

çağının etkisiyle çıplak gösterimini, cinselliğin ayıpsız, günahsız doğallığını kabullenmiş Avrupa’da, eğer ruhsal hastalıktan muzdarip değilse, şortla gezen bir kadına en fazla bakılır, belki bakılmazken “kaldır da amcalar, ağabeyler görsün, göster oğlum” övücünün nesnesi “çükün...pipi”nin evde, parkta, sokakta değil de meydandaki heykellerde, tablolarla sergilenmesinin ‘ayıp, günah’ nitelendirildiği abes Ortadoğu’da; süte şeker atmıştı kaltak, gönlü olmasa niye atsın’ diyecek, beyninde kurguladığı olmayan, olmayacak sanmalar, basitliklerle yüklü erkekler değil kadınlar **suçlanacaktı** öyle ki bugünde bile, yazın Avrupa’da, Küba ‘da ya da başka bir ülkede bazı kadınlar sadece şortla dolaşır, sutyen takmazken bunu vatani Türkiye’de yapmaya kalkışsa bir kadın, iki adım yürüyemeyeceği gibi hemcinsi kadınların da **"böyle dolaşırsa...tabii"yle** her türlü tacizi, tecavüzü , laf atmayı **hak görmeleri**, yalnızca rakamların değiştiği bir şeymiş de yıllar ; zaman, coğrafya, toplum, ülke, bireyler hep aynı yerde kalakalmış hissini yaşatırken ‘geceleri yatağa girmeye, yatmaya kokuyorduk.Odalara serilen yer yatağında, kız çocuklarını, akraba diye aynı yaşta ya da kendinden üç, beş yaş büyük oğlanlarla yan yana yatıran **akıl**; başta annelerimiz dayın...kuzenin...amcan böyle bir şey yapmaz **iftira atma** diyeceklerdi.Kime söyleseydik, inanmayacaklardı.Kardeşini, amcasını, yeğenini kısaca ailenin erkeklerini korumak adına, kendi kız çocuğunu kötüleyerek feda ettirten aşiretin, sülalenin, ailenin, toplumun ‘kol kırılır, yen içinde kalır’ zihniyeti ‘çocuk bu, ne söylediğini bilmiyor, yalan söylüyor’ dedirttiğinden, vahimi yaşamın doğal parçası kabullendiklerinden olsa gerekti , yoksa niye bizleri erkeklerle yan yana yatırsınlar. Onbir , oniki yaşlarında başımıza gelenleri biz kızlar birbirimize bile itiraf edemezdik, sustuk hep... iğrendiren koca bir elin göbeğin üstünden külotunu aralayarak, mahrem yerini bulacağını bileceğin geceleri yatağa girmemek için direnirdik, kızardı anneler ‘eee, uyumayacağın tuttu, uyu artık, lambayı söndüreceğim elektrik boşuna yanmasın’ baskısında, yatmış numarasında yer yatağında yanlarına yatırılmamızı bekleyen, yaşça büyük, iğrençler mahluklar ... hayır ! şu an yazarken ürperiyorum, düşün çocuk ruhlara dehşet yaşatıldığından yetişkinliği de darmadağın eden – tesadüfen ortaya saçıldığından sanki ülke de ilk defa yaşanılıyormuşçasına hiç duymamışlar, karşılaşmamışlar rolünü kesen herkesin “kanının donduğu” “Palu ailesi” hikayeli– **ensest ilişkiler, aile içi istismar** karşısında, bilindik suskunluğa gömülerek **aşık etmediklerinden, edemediklerinden** süregidecek kadına yönelik her türlü ayrımcılığın, tacizin, cinayetin bin kat daha fazlasının yaşandığı – şimdi de cep telefonuna kayıt edilerek kamuoyuna, gündeme yansıtılabilirken – “mülkün temeli” adalet mekanizmasında tanıdık ya da rüşvetçi bir hakim, yargıcın ‘iyi hal’e sığdırıp işlenen suç yok saymasıyla **dünün** tacizcilerinden amcanın cezalandırılmayıp, beraat ettirilmesi; her nerede olursan ol...ne kusur, ne halt, ne suç işlersen işle, eğer yüksek mevkilerde bir tanıdığın, adamın varsa sırtın yere gelmemesinin , hayatın kolaylaşmasının her yılda, her devirde **devamı** medeniliğin, kültürün yana yana durması söz konusu olamayacağı yandaşlık ve tarafgirlikte kimselerin ellerine su dökemeyeceği sığılıkta; kültürlü tanımlanmaları için üniversiteyi bitirmeyi yeterli bulan; laik, dinci, muhafazakar, solcu, sağcı çığırtkanların, sırf destekledikleri liderlerin, iktidarların ,siyasilerin zamanını, dönemini ululaştırma, kutsama hedefli “bizim zamanımızda; adalet, özgürlük, eşitlik, saygı, sevgi vardı, düşün enflasyon dahi sıfırdı, yoktu böyle şeyler.Kadına şiddet, taciz, yolsuzluk falan hiç duymadık” gerçekliği; “her şey kısıtlıydı, fakirdik ama daha mutluyduk”un olabilirliği sanallıktan öteye geçmediğinden, ispatı için uğraşmaya değmezlikte ; hay Yarabbim! Az ya da çok ulaşma imkanı bulunacağından; başkasının, yediğine, içtiğine, Malboro sigarasına, son model eşyalarına özenmenin rüya sayılacağı **yirmibirinci yüzyılda** “bir tirpoda,

bir kameraya yenilecek” koşullar sayesinde Emine Bulut, George Floyd cinayetlerinin “kim vurdu”ya gitmesini engelleyen – eğer o günlerde keşif edilseydi kameralar kaydedeceğinden Sinan Suner’in öldürülmesinin protesto edildiği Ayrancı Hoşdere Caddesi’ndeki eylem sırasında çıkan çatışmada er Zekeriya Önge’li vurmadığı ortaya çıkacağından Erdal Eren tutuklanmayacaktı–iletişim araçlarından kameralardan, telefonlardan, internetten, televizyonlardan, sosyal medyadan yoksun kele koltukta gezilen, rüşveti, yolsuzluğu, haksızlıkları, hakareti, linç mahalle baskısını, yalanı, iftirayı anında kanıtlayacak bir kameranın, kendini, kimliğini ifade edeceği bir platformun bulunmadığı, darbenin ayak izlerinin görülemeyeceği karanlık bir kenara bırakılsa bile, tabak, çanak her dakika elde yıkadığından zıvanadan çıkılacak bulaşık makinesiz **dünün** ‘ahh nerede o eski günler’ özlemiyle anılması acaba “yaratıcı beyin”in Ortadoğulu versiyonunun sonucu muydu? Bir yaştan sonra eninde, sonunda herkes, ebeveynlerindeki bir, iki ,üç beş kuşak öncesi akrabalarındaki huyların, duyguların, davranışların, hastalıkların kendilerinde zuhurunu ‘annem gibi bende bir şey atmaz, her şeyi biriktirir ...babam gibi aniden öfkelenir oldum.Oğlan tıpkı büyük dayı, özgürlüne pek düşkün... anneannem de elini böyle sallar ‘heyvaho hey’ derdi. Ayyy bir inatçı...bir inatçı , tembel ya bıraksan hep yatar, demez ki kalkıp iki şey yapayım’ belirlemesinin ardından yürürlüğe konan ‘kime çekmiş bilmem ki’ hayreti, genleriyle bağlantıyı koparıp, kabahati bireye atan “gerçekten kaçış”ı rutine bindirenler gibi, dediğim dedik yeni yetmeliği, asırlardır üzerinden atamayan Türkiye’de “o güzelim eski günler nerde?”yle kast edilen İmparatorluk dönemine hasret olduğundan söze “bizim zamanımız da...” başlayanların aksine, hayatı çekilmez kıldığından, değiştirebilecek bugünkü müesses nizamın, statükonun tarumarlığına taraftarlığın **pekişirken** Avrupa, Amerika kıtasındaki ülkelerin; başka türlü rahata, refaha, kaliteli yaşama ulaşmaları imkansız olduğundan hayatın, evrenin mazotu, dinamiği sanayi devrimiyle atağa kalkıp, yeni icatlara odaklanarak her alanda yaşadıkları- Jardin des Tuileries’de ilk fuarı düzenlenen 1898 yılında Paris sokaklarında, otomobilin atlı arabaların yerini almasına, telefonun icadına, elektriğin, uçağın kullanımına tanık Proust’un “Françoise, telefonu kullanmayı öğrenmemekte –sanki aşı kadar tatsız ve uçak kadar tehlikeli bir şeymiş gibi– ısrar ettiği...Paris çevresinde, kısa bir süre içinde, gemiler için limanlar neyse uçaklar için aynı işlevi gören uçak hangarları inşa edilmişti;... Albertine sevinçten kabına sığamaz, uçak havalandıktan sonra geri dönen teknisyenlere sorular sorardı.... Aynı şekilde, bir zamanlar, yarattığı mucizelere şaşırp hayran kaldığımız, doğaüstü bir aygıt olan telefonu da şimdi hiç düşünmeden, terzimizi çağırarak veya dondurma sipariş etmek için kullanıyoruz ...” satırlarındaki – gelişmelerin matbaanın icadındaki gibi Ortadoğu ülkelerine arzı endaminin yönetimlerce geciktirilmesiyle önceki neslin; ebeveynlerin, gençliklerine, orta yaşlılıklarına denk geleceğinden ‘bizim zamanımızda yoktu ki böyle şeyler’ yakınmasını ciddiye almayan sanki öncesi yok hep varmış sanılan **şayet** tahta, çamurdan bebeklerin, konuşan Barbie’ lere; elde dikili bez çantaların sünger Bob, örümcek adam, araba baskılı okul çantalarına; radyoların televizyonlara, merdaneli çamaşır makinelerinin otomatik makinelere, ev telefonlarının internete, cep telefonlarına yerini bıraktığı **teknolojik değişime paralel** – eskiden kadının meziyeti , üstünlüğü kabullenilirken ‘bu yaşa kadar biriyle birlikteliği olmamış, ne bileyim kesin bir şey vardır’ şüphesinde bakireliğin yerildiği ; ‘hamile kalan banka mensubumuzun evlilik dışı gayri meşru çocuk doğurması genel ahlaka örf ve adetlerimize aykırıdır diye işine son verilmişti. Şimdi kimliğini bilmediğin erkeğin spermini alıyorsun sperm bankasından hamile kalıyorsun. Kimse de çıt yok’la ahlaksızlık sayılanın ayıplanmadığı– düşünsel, zihinsel gelişim de uzunca bir süre ,

asır sonrası değil de bilgisayardan laptop 'a geçen hızla **ilerleseydi** ' ay öyle sevindim ki anlatamam. Ermeni'ymiş biliyor musun? Pek zanaatkardırlar, o yüzden duyguları da pek bir incedir, zariftir. Dolmabahçe Sarayını bir Ermeni yapmış, bu ülke çok şey borçlu onlara ' övgüsüyle ; yıllar yıllar öncesinde ötekileştirilenlere hak ettikleri itibarları iade edilirdi düşüncelerinde, içinde yanında götürdükleri çocukluğun, gençliğin bulunduğundan çıkarsız "nerde o her şeyi sımsıcak kucakladığımız günler" üzüntüsünde, ama ve lâkin "nerede bizim zamanımızdaki..." okunu fırlatanların yaşadıkları toplumdan habersizliklerinin, ilgisizliklerinin "biz hiç bilmezdik kim Kürt ? kim Ermeni? kim Rum? kim Alevi " söylemiyle çarpıklığıyla yaratılan; resmi ideolojinin kendisinden saymayıp, çizdiği sınırların dışına ittiği kökeni, dini, mezhebi farklıyı, muhalifi mahkum eden Türk müesses nizamına muktedir akılın önce başörtüsü yasağı ardından "Türkiye İran olmayacak", Mollalar İran'a" sloganları eşliğinde 28 Şubat darbesiyle yaşatacağı mağduriyetle, budamayla köpürterek güçlendirdiği AKP eliyle iktidara taşıdığı siyasal İslamcı, muhafazakar, müteedeyin, milliyetçi, az biraz da liberal kesimin kendinden öncekilerin söylemlerini kendilerine uyarlayıp "biz eskiden kim Sünni, kim Alevi, ateist, kim deist bilmezdik. Bizim de Gayrimüslim arkadaşlarımız oldu ama saygılarından Ramazanda yanımızda ağızlarına lokma koymadılar. Din derslerinden muaflardı yine de girerlerdi. Herkesin dini de, dinsizliği de kendindeydi, saklıydı. Şimdi öyle mi ? yok inanç ayrılıkları, yok ben Aleviyim, ateistim, oruç tutmam da vıy vıy da vıy" adaptasyonunu öne sürmeleri yok mu , tam evlere şenliğiymiş Türkiye'nin. Hayır, yaşamasan, tanık olmasan sanacaksın ki ' kimsin?e ' içinden geldiği, hissettiğin gibi her türlü aidiyetten uzak 'ne, kim olmak istersem o'yum bugün Ermeni, yarın Türk'üm' dendiğinde bireyin düşündüğüne, davranışına, eylemine hoşgörölü, yaftasız yaklaşan toplumsal olgunluğa asırlar öncesi eriştiğinden; tehcir, 6/7 Eylül, Maraş, Çorum, Madımak, Roboski katliamları, onlarca Taylan Özgür, Vedat Demircioğullarının öldürülmesi, Deniz Gezmişlerin, Erdal Erenlerin darağaçlarında asılması, faili meçhul cinayetlerin kol gezmesi Sierra Leone'de yaşanmış da,işkencenin, şiddetin hiçlendiği, kadına saygının tavan yaptığı, darbenin 'd'sinin, rüşvetin 'e'sinin bilinmediği, demokratik, insan haklarına saygılı ' ayyy eskiden de pek bir güzel, pek bir hoş memleketimiz vardı" haklılığında bir Türkiye, bir memleket var ortada da, o yüzdendir " bizim zamanınızda yoktu böyle şeyler, eskiden buralar bağ bahçe, tarla dutluktuk" hasretli, gurbetlik. Heyhat ! yıllar yıllar öncesi de özel, resmi bir kurumda işe girmek ya da hastaneden randevu alma gibi herhangi kıyırık bir iş için bile gerekli torpili, adamı bularak, rüşvet vererek kayırılarak hak yemeyi ' yapmasam , etmesem, bulmasam da o kadroyu, ihaleyi almak, o arsayı kapatmak için başkası uğraşacak, rüşvet verecek torpil ayarlayacak ' normalleştirilmesine herkes gibi babanın, amcanın, etrafındakilerin de yetenek, liyakat gerektirmediğinden **balıklama dalmaları**; uzağa gitmeye ne hacet güya güvenilmesi istenen FETÖ'cülere verildiği ispatlandığından mahkemeye taşınmış ÖSYM den çalınan sorularla yapılmış KPSS, ÖSS, komiserlik, askeri okullara giriş, görevde yükselme sınavlarının binlerce mağduru **göstermiştir** (teknolojinin bu kadar gelişkin olmadığı yıllarda neler yapıldığını kimse bilmek istemez) **ki** "bizim zamanımız da her şey başkaydı ..." **dillerine pelesenk edenler**; değiştirilemeyen mevcut sisteme egemenlerine – merkezi ya da yerelde iktidar partisinin MYK üyesi, bakanı, milletvekili, belediye, il başkanı, meclis üyeleri ya da onları tanıyan partili biri ve de hâlâ iş yaptırmada en etkili güvenlik güçleri ya da medya mensubu kişiler vasıtasıyla – sözünü geçiren birini bularak ucundan kıyısından kuracakları ilişki sayesinde akla gelen her türlü işlerini rahatça halledip, çoluk çocuklarıyla

yaşadıkları “hayatın bayramlığını” sonlandıran bir iktidar değişikliğiyle karşılaştıklarında düşecekleri bunalımda kıvranacaklardır....

....heyvaho hey ! benden söylemesi, üç yıldır elini sürmediğin sende9.doc Word dosyanda kurguladığın roman taslağının, taslaklıktan romana dönüşmesi, her satırda ardına düştüğün “istemsiz belleğin” belleksizliğinin hışmına uğramak üzere. Bak, haberin olsun, seni ölümle tanıştıran amcan kızı Leyla’nın açtığı yaranın peşindeyken, aniden konudan yan yollara sapıp, okuyucuya bir önceki paragrafta yazdıklarını unutturacak uzaklaşmalar, çağrışımlar romanı içinden çıkılmaz metin haline dönüştürmek üzere. Dur ! hemen savunmaya geçme, ben söyleyeyim sen yine de bildiğini oku, tamam... tamam... sustum. Ahlaktan, kuraldan bi haber, kabile yaşamı cinselliklerin yaşandığı, erkek çocukların evlendirilmesiyle çoğalan hane halkının derebeyine çalışır gibi ev damına, ocağa çalıştığı feodal aşiret, sülale ilişkilerinde, çocuklar da aynı soydan, kandan geldiklerinden, aşiretin ortak malıymışçasına muamele görecektir her kadın, her erkek , ev damındaki çocukları kendi çocuğu; amca, teyze, dayı, hala çocuklarını da kardeş bellettiğinden, herkesin o kadar çok dedesi, nenesi, teyzesi, dayısı, halası, amcası, kardeşi olurdu ki ‘aaaa teyzen mi? aynı yaştasınız nasıl oluyor?’ şaşkınlığındakilere, şaşırmanın sıradanlığında; tarlanın, tapanın, malın, mülkün yeme, içme, giyinme gereksinimlerini karşılayamaz hale gelmesiyle, ‘çekirdek aile’ kavramının duyulacağı köyden şehre göç günlerinde; bono ma’nın, çe Resul’ün aile reisi büyüğü amcan Hasan , üç aylık mahpusluk sonrası dewa ma Badan’a geri dönen **Leyla’nın babası** Üseyine ‘ bi sitar olmadın (duramadın, geçinemedin) Van’da. Laooo burada ne yapacaksın? Bu arazi, bu üç beş davar geçindirmez hepimizi. Almanya’ya işçi alıyorlar. Akile, çene Haydar (Haydar ’ın kızı) da gitti; kadınların şansı erkeklerden fazlaymış, hemen alıyorlarmış. Önce veyvi, Nace gider, iki üç ay sonra sende gidersin yanına. Çocuklar, bizim çocuklarımızdır, gül gibi bakılır. Durumunuz düzelince alırsın yanına. Hem tırpan çekmekten, ot, buğday biçmekten kurtulursun’ **aklını vermesi**, şehirde yaşamaya dünden razı çene Hüseyiné Alié Sormemedan Nace’nin de ‘ Çe Resul’ün kalabalığının hizmetini yapacağıma, giderim, çalışırım oralarda, paramı da atarım cebime.Hem çocuklar için de iyi olur, okurlar. Apo Haydaré Zeynelé’n çocukları okudu dava vekili oldu, Turna’nın abisi hakim çıktı ama yanı yaşıta olan çe Resul’dekiler ne oldu? Maraba’ atılmasıyla Ankara’ya gidecek babasıyla, annesinin yeni doğmuş üç dört aylık kardeşi Burhan’ı emanet ettikleri amcan kızı Leyla, üzerinde kalın hırka (depresyon), serin ilkbahar sabahında toprak köy yolundan ana caddeye kadar birlikte yürüdüğü ‘çene ma, kızım, çene dön, uzaklaşma köyden, köpek vardır’- ‘daye, maye mı ne zaman gelirsin ? ’ – ‘ korkma , ölmeden gelirim’ diyecek annesi Nace’nin ardından bütün gün, hava kararana dek ağlayacaktı. Onlarca başvuran arasında Almanya’ya güçlü, kuvvetli, sağlıklı işçi götürmek istediklerinden, alacağı hayvanın incelenmedik yerini bırakmayan celepmişçesine, ağızlardaki 32 diştten birinin eksikliğini ,bedenlerdeki ufacık bir çizdiği bahane eden Alman yetkililerin, sağlık raporuna baktıkları amcan kızı Leyla’nın annesinin, 46’daki Varto depreminde, ev damında ortadaki kalın tahta kolonun (ustunun) altında kaldığından – gulamın, yazık başı böyle sallanırdı, elleri de titrerdi, şimdi benimde öyle sallanıyor ya çok üzülüyorum. Babam, piyimi, Hüseyiné Alié Sormemedan çene ‘hele bana bir kahve pişir.’ Lojında közün üzerine koydum cezveyi, pişmesini bekliyorum, o kadar bildim altımdan yer kaydı, a o koca ustun, direk boynumun arkasından vurdu beni..Allah yardım etti de ateşin içine düşmedim. Enkaz altındayım, toz, toprak, abim Reşaté Hüseyiné Alié Sormemedan, sesimi duyuyor, o zaman evler böyle beton değildi, taş, tahta karışık, baktım ‘Nace, Nace’ bağıriyor, valla hatırlamam, ses verdim mi, vermedim mi? ama abim, geldi ne yaptı

etti bilmem , karnımın altına elini koydu, çekti taşın toprağın arasından, utsunun arasından çekerken böyle kaşımın ortasından, başıma doğru yırtıldı derim, kan içinde kaldı yüzüm, gözüm. Acısını nasıl anlatsam, nasıl....A o kaşımın ortasından başlayan, alnımı geçip başımın arka tarafına kadar yol olmuş yara izini–gördüklerinde ‘uzaklarda, dilini bilmediğim bir yerde, tek başıma ne yaparım diye sıkışıyordu göğsüm, o sarı kafa Almanın söylediği söz onca yıl geçti, hala aklımda “fan, fun”... anladım, beni almayacaklar’ sevincini açık edemediğinden hayalinde havaya uçan veyvi Nace, büyük amcan Hasan’ın Almanya hayalini söndürürken, yetkili birinin görür görmez direkt Almanya’ya yollayacağı güçte, kuvvetteyken Almanya için niye müracaata yeltenmediğini sormadığın 1.90 boyunda, iri cüssesiyle manda, at, öküz (Camış, astorı, ga) yerine kendini koştığı sabanla tarlayı süren, bir oturuşta su, bulgur, unla pişirildikten sonra üzerine sarımsaklı yoğurt, tereyağı koca bir tencere (haşılı) Xaşıla’ı ‘Eroo Uso, bu yaptığın ne senin? suyun başını tutuyorsun önce benim tarlam sulansın diye, diğer köylülerin tarlası ne olacak? suyu bırak da biz de tarlalarımız sulayalım ’ eften püften onlarca, bilhassa da ‘buraya koyduğum taş benim arazinin sınıırıydı, sen niye alıp bu tarafa koydun. Gör bakalım şimdi’ hıncıyla kucaklanan kaya büyüklüğündeki taşı az öteye bırakıp ‘madem öyle arazimin sınırı işte buradır’ tarla, arsa, yayla, mera anlaşmazlıklarının, kavgaların eksik olmadığı, bugün traktörle yapılan ağır fiziksel işlerin beden gücüyle yapıldığı, çoğunlukla da günde bir, iki kez yemek yenilen dağ köylerinde; Batıdaki gibi yılda iki üç kez mahsul alınmasına sebze, meyve yetiştirilmesine izin vermeyen iklim koşullarında, hem enerji veren, hem besleyici, hem lezzetli, hem de her zaman evde bulunacak malzemelerden yapıldığından ucuza mal edilen, misafirlere de sunacak bir şey bulalım derdinin, fakirliğin keşfi ‘öğlene, akşama hazır olur’ dendiğinde akan suların, işin gücün durdurduğu utanmanın, düşmanlığın kenara itilerek, kanlı bıçaklı olunanın evine bile gidilecek mühimlikte bazı yörelerin Bafko, Babuko, kilora sîr’i , **bir tepsî Zêrvet’i** (Zerfet’i) kaşık yerine baş, işaret ve orta parmaklarını birleştirilip kaşıkmişçasına kullanarak yiyen amcan kızı **Leyla’nın babası** Üseyin’in ‘ eree bu Zerfet var ya... bir keresinde, biliyorsanız, anlatmayayım? büyük büyük dedelerden birisi bu Zerfet’le idare lambası sayesinde.....’ hey gidinin günleri heyyy ! sonrasında lüks (lüküs, löküs)’ün, elektriğin pabucunu dama attığı köylerdeki, gecekondu mahalleleri, gettolardaki yoksul , eziyetli yılları akla düşüren; küçük, titrek, yarı karanlık ışığında yazılanları görmek kitabın içine düşülecek, bir neslin en son Kıbrıs Barış Harekatında Ankara’da gece karatma uygulandığında mumla birlikte revaçtaliğinden haberdar oldukları, yazın sinek, böcek, cinsi haşereleri anında ortamına teşrif ettirten, kış akşamlarında soba, kısa dalga çeken radyo eşliğinde, evin dedesi, ninesi yoksa anne, baba, amcası tarafından cinli, devli, dört başlı yılanlı masallar, hikayelerle mükafatlandırılan çocukları, geceleri dışarıya çıkamayacak tuvalete gidemeyecek, korkağa dönüştüren, hafif siyah dumanı, yaydığı buram buram gazyağı kokusuyla solunum sistemine ince, ince zarar verdiğinden akciğer hastalığının yoldaşı, ev kadınlarının da onca iş arasında vakit bulup el işi, göz nuru örtü diktikleri, ördükleri; yakılmadan önce azlığı gecenin derdi, kızgınlık sebebi; azalmışsa gazyağı tenekesinden huniyle gaz ikmali sağlanan bakır, porselen, cam haznesindeki şayet kömürleşmiş, erimişse ucundan az kesilen, fazla yükseltirirse gereğinden çok ısı verip şişeyi çatlatacağından kibrit çıkılarak uygun ışığı yayması için fitilin ayarlandığı, yandığında çıkan duman kolayca is, kurum yaptığından her gün temizlenmeden büyük bir dikkatle yerinden çıkarılan kimi zaman küllü su, kimi zaman ince kum, sabun, deterjanla yıkanıp, yumuşak tülbent, bezle kurulanıp “hoh” nefesiyle parlatılan – kırılmadık hanenin bulunmadığı – uzun, ince şişesinin (şuse) yerine oturtulup ya hemen yakılacağı

odadaki duvara çakılı çiviye asılan ya da hava kararınca dek hep bekletildiği yere konulan sayısının, ekonomik durumuna göre değiştiği ev damlarında; şöminevari ocağın; lo(c) jın'ın yer aldığı mutfakta, antrelerde, hollerde çıra; odalarda gazyağı lambaları yanar eğer geç kalınmışsa, erkeğin gür 'eree bir bakın hele! kimse, hiç kadın yok mudur orda? zifiri karanlıkta az kaldı kapıya...sedire...sobaya çarpıyordum, önümü göremedim düşüyordum lamba nerde kaldı' sesi korkular karanlığı yardığında, lambayı elinde taşıyan kimse onun eteğini tutarak, 'gece karanlıkta bir şey yapılmaz, uyunur ' öğütlü aile büyüklerinin oturduğu odaya giren, gündüz dağ, bayırda koyunların peşinde çobanlık yaptıklarından, yorgunluktan genellikle birinin – annenin amcası Hüseyin'in – kucağında ya da odasında uyuyakalan ya da odanın en uç kısmına çekilip varlığını unutan büyüklerin konuşmalarını dinlerken ressamışçasına duvara yansıyan ışığın gölgesinde elleriyle hayvan şekilleri çizen, avuçlarındaki kuru yufka, elma, salatalık, mısır, kavrulmuş buğday, çedeneli kuruyemişleri yiyen çocukların bazen birbirlerini de korkutmalarını sağlamış **şehirlilerin gazyağı, köylülerin idare** lambasının 'karanlık ışığı sayesinde' derken Zerfet'en koca bir lokmayı da ağzına atığında, dudaklarının kenarından akan tereyağlarına aldırmayan amcan kızı Leyla'nın babası ' öyle akıllıymış ki büyük dedemiz' diyordu ' altın şeklini vererek kestiği – Zêvet'in kızarmış sert, sarı kabuk parçaları– kırtıkları alta , üstüne büyük bir, iki Reşad altını yerleştirdiği bez bir kese hazırlıyor, komşusu, cirané piyimi Seydalié Alié (Eliyi) de, Zerfet yemeğe çağırıyor. O zaman ağızdan çıkan söz senet, çek tamam. 'Eree Seydeli bak ! anlaştık değil? Kesede Reşad altınlar var, şahitlerin huzurunda sana veriyorum. Uskül sen ve sen Piro Kamer, huzurunuzda tekrar soruyorum, Seydeli'ye Kortagul'de ki tarlayı bana sattın değil mi?' şahitlerin önünde aldığı keseyi açınca en üstte yarı karanlık ışıktaki parıldayan altını görünce, bir de büyük dedenin en azından komşusuna bir numara çekmeyeceğini, kandırmayacağını düşündüğünden, güvendiğinden değil ha, zavallı Seydeli, gözleri kamaştığından saymadan 'sattım gitti' diyerek keseyi alıyor, evine gidiyor ki, ne gitsin, duman Seydaliyi almasın, keseyi açıyor, döküyor örtüye... vay ki ne vay.... soluğu çe Resul'de alıyor da, ne fayda ! itirazını 'baoo iyi valla, şahitlerin hem de Piro'nun önünde el sıkış, altınları al git. Sonra altın değilmiş, beni kandırdın, ortalığa düş, ne kadar akıllısın' çevirmeli büyük dede, civarın en iyi ekin veren tarlasını böyle almış' büyük dedenin; tarlaya çökme, konma sahtekarlığının 'o kadar akıllıymış ki' pazarlamasıyla sunan aile, içinde 'oyun bozandır, tüm dengeleri **değiştirir' deyimini eklettiren;** ayda en az bir kez ' anne! hafta sonu yapsan, dayımları da çağırsak, güzel olmaz mı? ' siparişi verildiğinde, Romatoid Artritin eğri büğrüleştirdiği elleriyle zorlanarak piyasadaki tam buğday, çavdar, siyez, kara buğdaydan en az iki kilo unu tek başına ya da karıştırarak su, tuz ekleyerek yoğurduğunda her seferinde 'hiç unutmam, bir gün Zerfet yoğuruyorum, abim Ali'nin eşi yenge Saadet benim yaptığım Zerfet'i herkes çok beğeniyor, çok güzel olur dedi. Bende yenge un, su, tuz başka bir şey koyulmuyor ki, niye seninki bizim yaptığımızdan güzel olsun dedim. O da eree ben sizin gibi değil, çok yoğuruyorum dedi' diyen annenin, yuvarlak bir ekmek şeklini verdiği hamur, en az iki, üç saat fırında –ki, makbulü sac altın da yavaş yavaş– pişince, ellerini yıkayacak, kolları sıvayacak aile üyelerinin çevrelediği masaya tepsiyle konulan, **Zerfet'i** yemek için meşakkatli yolu kat etmek için, büyüklerden birinin kesme işlemine başlamasıyla 'aklıma ne geldi, geçenlerde daire de... ofis de... okulda konuşuyorduk. Herkes memleketinin gözde yemeğini anlatıyordu, bana da sordular sizin oranın meşhur yemeği ne ? 'yle sofraya buyur edilen anekdotların **vardığı son;** hayatının her anında , her evresinde yaşadığından ayrımcılığa uğramışları yöresel yemeğini

tarifinden **alıkoyan, çekindiren**; ülkenin neresine gidilirse gidilsin karşılaşılan bir Isaac Newton, Edison, Dostoyevski, Debussy, Faulkner, George Orwell, Maria Callas, Obama, Bill Gates, Mark Zuckerberg, Aziz Sancar , Oğuz Atay olsa bir nebze katlanılacak, tolerans tanınacak, olmadıkları halde Jane Austen deyimiyle “Hiçbir şey olmamalarına rağmen kendilerini bir halt sanan...” öyleymişçesine ortalarda racon kesen her şeye karşı çıkmakla yetinmeyip Fatih Portakal, Selçuk Tepeliymişçesine her şeyi dizayn etmek istediklerinden ağızdan çıkan her şeyi ‘aaa’yı bile yorumlamaktan da **usanmayan**; sağcı, solcu, demokrat, otoriter, laik, mütedeyyin, İslamcı, fark etmez herkeste, her şeyde, her alanda, her yerde kökleştirilmiş, kökleşmediğini gördükleri nüvelere de kök hücre nakliyle enjekte edildiğinden düşüncesini, dinini – madem Tanrı tek ve hepimizindi; neden her biri, bir öncekini ötekileştirecek, buyruklarını , ayetlerini çöpe atan dört Peygamber, dört kutsal Kitap yollayıp “hayatı tamamıyla kaydedilen tek peygamber Hz.Muhammed ve ne güzel dindir İslam ve onun kitabı Kuran, gerisi...” kutsaması yapan kullarını birbirine düşürdü sorgusuzluğunda– mezhebini, inancını, ibadethanesini, kökenini, dilini, zevkini, giydiğini, yediğini, içtiğini, müziğini, sanatını, modasını, cinsel tercihini bir başkasına...diğerine dayatan tahammülsüzlüklerini tonca ‘Çankırı’dan, Yozgat’tan, Çorum’dan adam çıkmaz. Senin yaptığını Çorumlu yapmaz’; ‘bu kırolardan Kürtlerden adam olmaz’; ‘bakma sen onlar Müslüman değiller, inkar etseler de resmen başka bir din gibi Alevi’ler’ vari kırıcı, aşağılayıcı yapıştırmalarla kimseleri geçtik, illeri, ilçeleri, köyleri, ülkeleri **beğenmemelik** ‘genç kız dediğin dinç olur, sabahın köründe kalkar ayağa, uyumaz ‘ uykusunun haram edildiği ‘boş bırakırsan orospu olur’ izlemesinde “kadından şöför mü olur?”, “kadın dediğin erkek işine karışmaz, evde oturur, çocuk bakar” cinsiyet ayrımcılığı **yüklü** ; o güne değin işin düşmediğinden, öyle tek tip düşünen, protiplerle dolu ortamda bulunmadığından, bireylerin inanılmaz derecede kötü niyetli olabileceğini de öğretecek öyle bir soruyla da karşılaşmadığından , ortaokul sonundan itibaren gitmediğinden gerçekten bilmediğin ‘sadece Varto’yu biliyorum ama akşam annelere sorarım’ masumluğunu delen ‘ sana direkt Alevi misin, Sünni misin sormadığından, aklınca kibarca sormuş ama kimse o, boktan biri belki MİT’ dendir, uzak dur ‘ açılımını getiren , ayrımcılığını akıttığı ‘nerelisin? Öyle mi ? peki aşağı, Doğu Varto’dan mı? Yukarı, Batı Varto’dan mısın?’ cinliğindeki, daha sen ‘ bizim oraların meşhur yemeği Zêfet..’ der demez ‘dur,dur hele adı ne dedin ?! “**mim**”ini kondurup ‘ Zêfet’ –‘ayy o ne öyle ayol, nasıl bir isimdir o, zeret, zerved, zerd mi?’ on kafadan çıkan on değişik isimlendirmedeki çıkan küçümsemeyle kendini ele verdiren **faşist yaşam kültürüdür**. Şayet dünyada da popüler Ermenilerden, Rumlardan, Lazlardan esinli baklava, sarma, dolma, börek, döner gibi yemeklerden olsaydı Zêfet, üstüne atlayıp ‘şu Yunan’ın, Rum’un, Ermeni’nin , Gürcü’nün yaptığına bak ! tarih boyunca bizim olan her şeye sahip çıktıkları gibi buna da sahip çıktılar, kışımızdaki donu sahiplenmediler ya ona dua edelim’ nefretini **kusacağın**; bir arada yaşayan toplulukların, halkların yemeğinden, dininden, dilinden, inanışlarından, geleneklerinden, müziğinden, kültüründen etkilenmemesi, kaynaşmaması doğanın matematiğine ters olduğundan ‘Türk, Kürt, Yunan, Ermeni, Rum mutfaklarının kıyısından, köşesinden katkı sunduğu baklava, lokum, börek, çörek, yufka, hepimizin ortak değeri, ne güzel, nam salmış dünyaya’ cümlesini kurmaktan aciz **mantiğine** sonuçsuzluğundan usandığın ‘yemeğin isminin Kürtçe olması mı, faşist kulaklarınızı tırmaladı’ eleştirisi sonrası olacakları deneyimlediğinden dışlanmışlığını daha da artıracak tartışmalardan kaçınmak, o “**mim**”li sayfayı bir an önce geçmek için ‘ anlatıyorum tekrarı yok ona göre’ –o günde youtube, internet yaygın olsa aç “ <https://youtu.be/hi8ZCq-XdNc?si=0SnodDvR62TMaKJs> sarımsaklı

geleneksel zirfet, sir, babuko yemeği nasıl yapılır” linkini kurtul–iyi de şimdi nasıl tarif edilir bu yemek’ karaları bağlarken, ortada pişmiş bir (hamur) ekmek, ufak ufak parçalanacak “kırtık” denilen, pek değerli kızarmış üst kısmı kapak gibi kesilir, kenara bırakılır, içindeki pişmiş hamur tabağa alınmak üzere yavaş hareketlerle kaşıkla, makbulü ağza girecek lokma büyüklüğünde çıkarılmasıdır yoksa elle ufak, ufak bölünür , bu işlem dikkat ister zira derine dalacak bir kaşık hamlesinin, tabak işlevi görecektir alt kabuğu parçalaması, pişmiş hamurla yama yapılmasını gerektirecek.Bu önemli görev ifa edilirken, ağzın, dilin yanacağı bilinmesine rağmen bir parça yenilmeden durulamaz...odadakilere demedim tabii, geçtim orayı. Efendime söyleyeyim sonra o altta tabak hali aldırılmış sert kabuklu kısım sarımsaklı yoğurtla sivanır, ufaltılmış hamurlar üzerine de kırtıklar yerleştirilir ki ‘ –‘ yoksa ??? büyük büyük dedenin hikayesini de anlatın mı’ –‘ daha neler...adımız çıkmış dokuza, anlatsam sanki kendi ailelerinde yokmuş gibi ne düşünecekler ‘bunlar mangalda kül bırakmayan, dürüstlük abidesi geçinen Alevi’ler, şu yapılane bak!. ‘ ister Alevi, ister Sünni ol, bu toprağın adamı, kadınısın, söz bitter. Herkesin hamuruna konmuş maya aynı bunu düşünmez bile. Sahi herkes anlatıyor da, sülalenin akıllısı büyük dedenin ismini duyduğumuz yok, adı neymiş? Baba?’ sofradakilerin şaşkın bakışları, sorunun babaya sorulmasının, kesinlikle bir anlık boş bulunmanın eserliğine inançtı.Zira herkesin yaşadığı halde yapmaya devam ettiği, birini kaybettikten sonra illaki bir gün ardından söylenen ‘oysa ne kadar haklıymış, ne kadar da iyi tanıyormuş herkesi, şimdi anlıyorum ‘ itirafında gizli pişmanlık içinde, ilişkilerini hep asgaride tuttuğu, evine gidip gelmediği akrabalarının yeğenlerinin ve daha pek çok yakınının isimlerini bilmeyen nerede yaşadığını, kiminle evlendiğini, kaç çocuğu olduğunu merak etmediği, görüşmediğinden çocuklarını tanımadığı üvey kız kardeşi, halan hakkında ‘pek fena bir kız değildi, evlenip göndermişler, ben Badan’da mıydım, değil miydim ? hatırlamıyorum sonra da... ne merak edeceğim, evlenmiş işte’ izahını yapan; muayeneye götürdüğü daire doktorunun ‘ nasıl bir babasın ya, çocuğunun doğum tarihini bilmiyorsun’ öfkesiyle, annene dönüp ‘bu kimin çocuğu’ çıkışına üzülmecek vurdumduymazlıkta, ne zaman doğduklarını, doğum tarihlerini bilmemesini ‘ne olmuş , bilsem ne olacak?’ savunmasıyla çocuğuna, çocuğunun ‘eree, Ayşe kaç doğumluydu?’ diyebilen, yaşadığını ‘öyle değil de böyle yapsaydım...yapmasaydım keşke’ geri dönüşsüz geçmişe uğurlayan, kimseye hesap vermeyip, hesap sormadığı başıboş çocukluğu yüzünden belki de, tek bir gün hayata dair ‘insanlara böyle davranmak lazım, şöyle yapmalı’ tavsiyesini duymadığını ama ‘ sırf yemek... yemek yemek için yoksa beni sormak için gelmiyor. A o yok mu az mı kopardı benden para...paracı adam, gözü paradan başkasını görmez.Ha nedir gideyim de yanına, iki üç kuruş koparayım, atayım cebime. Ben bilmez miyim onu, bedava ya kaçırmaz, illa ki gelir buraya... aman ha’ yinelemeleriyle kimseye güvenmemek gerektiği ihtarını, akrabalarından, çevresindekilerden hep bir olumsuzluk, bir kötülük beklentili düşüncelerini aktarmayı unutmayan, 12 Eylül darbesinde Kastamonu’ya sürgün sonrası kırkaltı yaşında resen emeklilik dilekçesi veren babanla tamamen zıt, çocukluğunda yaşadıklarını hala hafızasında canlı, capcanlı bekleten, sülalesine, tarihine meraklı annen, her zamanki gibi, babanın yerine geçmişe dair konuşacaktı ‘ babanın tarafının tam bilmem (babasının babasıyla, kocasının babasının kardeşliğini atlayarak) o yüzden büyük dedenin adını bilmiyorum. Ama çok önceleri olmuş bir olay. Bizim dedeler akıllarına eseni de yaparmış belki de o akıllı dededir bir gün başını alıp giden. Bir daha ne gören olmuş onu, ne de akıbetini bilen var, gidiş o gidiş, ismi Selim’miş, galiba. Babanın dayısı Yusuf’un , Yusufu Naze’nin oğlu Alié

Yusufé araştırmıştı, bana abla dedi dedemin izini bulamadım demişti...ama' information'nu (bilgisini) yemeğe düşkünlüğü tartışılmaz babanın 'de haydi, rahat bırakın dedeleri, adamlar ölmüş gitmiş.Tereyağını getirin' sesi tamamlatmayacaktı hikayeyi ' ve final tümsek haline getirilmiş pişmiş hamurların yan taraflarına sarımsaklı yoğurt, en tepeye de tereyağı dökülür, elde kaşık yumulur tepsideki Zerfet'e' tarifini bitirdiğinde donuk bakışları altında, araya zorunlu kamu spotu girme gereksiniminde 'tek bir tabaktan yemek belki şu an kötü gelebilir ama ne göze batar, ne mide bulandırır öylesine damak çatlatan bir lezzettir ' –' onu boş ver, tarifi gözlerinde canlandırmamışlardır senin o işyerindeki mal kafalılar, ertesi güne anlaşı kavrarlar. Bence uygulamalı anlatmak lazımdı'–'anladılar, anlamasına da o anda hepsinin kafasından geçen 'kırolar ne olacak, yemeklerinde kullandıkları malzeme hep aynı; un, tuz, yağ, yoğurt. Nerde bizim zeytinyağlı tabaklarımızın, enginarımızın, şevketi bostanımızın, rezenemizin asaleti...nerde bunların Zerdo mu, Zerdi mi, daha isminde meymenet olmayan yemeği' düşüncesinin sözcülüğüne de soyunan her dairenin, odanın her ofisin demek yetmez, her evin, her yerin olmazsa olmazı Alfalarından, tahrikçilerinden Emine 'söze bir yemekte' diye başladı 'sarımsaklı yoğurt ve tereyağı varsa...bu ikili hangi yemeğe girse, o yemek zaten şahanedir . Benim anlamadığım niye pişmiş hamurları çıkarıyorsunuz, sert kabuğundan başlayıp ekmek gibi ufak ufak parçalayın, açın herkese bir servis, koyun ayrı ayrı tabaklara, dökün üstüne tereyağını, sarımsaklı yoğurdu mis gibi yesin herkes' Tam isabet ! nihayet **varılacak son !** buyurun, buradan yakın.Haksız mıymışım Zerfet'i tarif etmek istememekten? Şimdi Zerfet ya aile bir araya gelince ya da ağır misafir geldiğinde yapılan bir yemek olmasının yanında, kültürümüzde topluca yenirse tadı çıkan bir yemektir de. Yoksa bacım, bilmiyor muyuz biz, herkese servis açmayı. Ayrıca reytinglerde ilk ona giren ayıla bayıla seyrettiğin Hint dizilerinde, elle yemek yiyen Hintliler, İranlılar, Araplar senin yediğin tarzda yemiyorlar 'ayy pislikler ya elleri, gözleri yağ içinde ' dediğin için öldürülmeyi mi hak ediyorlar? Etçi avcı toplayıcı, göçebe toplumdan yerleşik topluma evrilerek geline günümüzde; gelişmiş, gelişmekte olan ve bir kap yemek olsa da karın doysa gelirine haiz vatandaşlarının makarnalı, patatesli, bulgurlu karbonhidratlara, kuru bir ekmeğe talim ettiği yoksul ülkelerin; sanayi, tarımla ilişkisine, gelir düzeyine, iklimsel, kültürel durumuna, tükettikleri geleneksel gıdalara göre değişkenlik gösteren; yapımında, pişiminde kullanılan teknik, yöntem ve malzemeyle bütünlük arz eden biyolojik ihtiyaçlık dışında; bugünde proteine dayalı sağlıklı, organik beslenmeyle alakalı tezlerin yazıldığı gelişmiş ülkelerde, güzellik müptelası erkek egemen küresel kapitalist sistemin yaratıp, dayattığı 1.70-75 arası boy, 90-60-90 beden ölçülerinde güzellik koordinatlarına uymak için çılgınlar gibi Paleo, Atkins , Dukan, Optavia, Ketojenik diyet listelerini ele tutuşturan diyetisyenlere koşan, yoktan var edilen "anne yemeklerinin" yapımcıları kadınları "akşama ne pişirsem" sendromunda öğüten, sunumu, yeme biçimleri farklı **yemek kültürleri** hem ülkelerin, hem de insanlığın ayrılmazlarından, hal böyle olunca da daha hiç tatmamışken, denesen belki de seveceğin, hep yemek isteyeceğin bir yemeği 'damak tadıma uymuyor'la sevmemek başka bir şey; 'midesizler, ayyy iğrenç, öyle yapılacağına falan, filan' yergisiyle b.k atmak, karşı çıkmak başka bir şey.Yeme usulüyle UNESCO'nun Dünya Mirasını Koruma listesine girseydi Zerfet, o zamanda böyle eleştirecek miydin haspam, yoksa denemek içi kalkıp ta Varto'ya mı giderdin merak ettim? Duyan da; dünya mutfaklarını sallayan yemeklerin çıkış noktası bir ülkede yaşayıp, 80'lerden sonra küreselleşmenin etkisiyle Hint mutfağı baharatlarının Fransız yemeklerine entegresiyle hayat bulan "bırakınız karıştırsınlar" mottolu; tabloyu andıran sunumu bozmaya kıyılamazken minik porsiyonları doyurmadığından

aç bir karnın haz etmediği gastronomik akım 'fusion cuisin', "fine dining" yaratan Michelin yıldızlı şeflere, restoranlara, özgün, farklı yemeklere, tatlara aşinalığından diğer mutfakları, yemekleri beğenmiyorsun sanacak 'Emine diyebilirdim, demedim...demedim.Çünkü sadece Zerfet'i değil hava alanlarının yurt dışı dönüş kontuarlarındaki "hiçbir şey yiyemedim Barcelona'da, ne o öyle hep tapas, hep tapas, Allahtan bir dönerci bulduk da ..."–"ne kaz ciğeriymiş be hocam, bi dünya da Euro.Bildiğin tereyağı kıvamında bir şey. Midem kalktı, sittin sene yemem artık"–"ayyy İtalya dediler geldik, Rönesans falan iyi hoş da her yer pizza."–"Domuz, çok pis hayvan ne bulsa lüüp götürüyor. Biz Müslümanlara boşuna günah yazılmamış, domuz eti, jambonu, salamı hepsi kokuyor.Zaten ağzıma sürmem, aç kaldım oralarda. Yanımızda birkaç paket bisküvi vardı da... yok onların kurabiyelerinde, bisküvilerinde de domuz yağı kullanılıyor"–"Ya yemin ediyorum kahvaltı bilmiyor bu adamlar, bir kere çay yok çay.Hep kahve... hep kahve. Beyaz peynirle zeytin, mumla ara " –"aptal, aptal çörekler, kuru Hasan bir de. Gülme, Kuruvasan dedikleri (zordur da yapımı; hazırlanan hamur buzlukta dinlendirilir, çıkarılır yağlanır, tekrar buzdolabına konur bu işlem belli aralıklarla tekrarlanır ki en az iki, iki buçuk saat sürer) bizden çalınma ay çöreği, üstüne reçel. Nerde benim simidim, gevreğim, beyaz peynirim, zeytinim, domatesim, yumurtam"–" bizde tek kahvaltı da görünen yumurta maşallah onlarda her yemeğin ana kahraman " –' ben yedim , Fransa 'da hangi restorana gitsen bulacağın pek bir şeye benzemeyen bir tatlı Creme Brulee."li konuşmalara yansıyan, seyahatten döndükleri ülkelerin kültürlerinin parçası yöresel yemekleri yerin dibine batırmaktan kendini alamayan; sızlanmacılığı da bol mevcut faşist yaşam **kültürüne ait**; bakış açısının altında; artık, ne söylersen söyle, ikna etmek bir yana, günümüz dünyasında her insanın istediği, merak ettiği her konuda bilgiye ulaşabileceği, fikir oluşturabileceği en başta Google'ın yer aldığı mecra ve teknolojik olanakları yok sayan 'ayyy maşallah her konunun da uzmanı, her şeyi de biliyor mübarek, bir şeyi de bilme be adam...be kadın, ne olacak ' dövmeli, psikolojik rahatsızlığın yattığına inandıran **delilerin yeterliliğinde**; Emine'yle hiçbir yere varmayacak tartışmaya girişmektense savunmasını yarıda kesen avukat edasında; aynı dayatmacı düşünce sistematığının ürünü psikiyatristlere de jüriymişçesine "tanık sizin" diyerek aradan sıyrılmak daha akıllıca geldi bana. Şöyle ki her gün duyulan "Zerfet dedikleri bu muydu ? – 'ay o ! neydi öyle, damak tadımıza uymak bir yana...'–'ahhh, ahhh eskiden ne güzel bir hırka, bir tas çorbayla yetinirdik. Şimdi öyle mi ya, bildiğin tavuk sandviçin Chicken Royal, pişinin pankek yutturulduğu garip garip Sushi Maki, yok Risotto, Paella yok o, yok bu isimler konulmuş yemekler her tarafta .' –'Çoluğun çocuğun elinde hamburger paketleri, lezzette bizim Türk kahvesinin yanına yaklaşamayacak kağıt bardakta bir değil bin bir çeşit filtre kahve; latte, Espresso, Mocha, Cappuccin, Macchiato bir de cep telefonu' muhabbetlerinde asl olan, olanakları el verdiği halde yaşadığı ilin, ülkenin dışına çıkmayı istemeyen elindekiyle yetinmeyi istikrar, tutumlu, prensipli adlandırarak kendine bir paye de veren, tutucu **taşralıkta**; yeni bir fikre, düşünceye, davranışa, yemeğe, ürüne açık olup denemektense, alıştığı 'kuru fasulye, pilav, turşu, soğan' kalıbının dışındaki gıdalar, sebze ve meyvelerle değişik mantarlı, zerdeçalı kuru fasulye ya da çikolata soslu kadayıf sunma gafletinde bulunanı 'kırk yıllık Kani olur mu yani, kaldır gözüm görmesin. Farklı, değişik bir şey yapmak istemiş. Ne yaratıcılık ama çikolata sos, kadayıf üzerine. Bir de yeni bir kahve çıkarmışlar, benim gibi Türk kahvesi tiryakileri için berbat.Türk kahvesine çikolata, zencefil, tarçın aromaları yakışmıyor, sallama çay nasıl demleme çayın yerini tutmuyorsa, makinede Türk kahvesi, cezvede – hemfikirim ama velakin onca iş, telaş, arasında kimin cezve başında on, onbeş dakika geçirmeye zamanı var?–

pişenin yerini tutmuyor' linçlemesiyle yemediğini, içmediğini, yiyenleri içenleri "ıgğğğ iğrenç, Taylandlılar çiğ balık yiyorlar, Çinlilere ne demeli? Önlerine ne gelirse hoop mideye..." aşağılamalı Narsist söylenmeli **depresif kişilikler** ; tavırlarında, düşüncelerinde ufacık bir gedik açılmasına izin vermeyeceklerinden Emine'yle girişilecek bir düelloda yaralanmaktansa ' bir gün Zerfet yaparsan sen, herkese servis açarsın canım benim' dileğiyle konuyu kapatmanın mutluluğunda 'Zerfet'i kahvaltıda yemeyi daha çok seviyorum, çelik tavada kuru kuru ısıtılınca tadı başka oluyor'-' yani bitirmeyin mi diyorsun?'-'yok canım ! geçenlerde benim de başıma seninkine benzer bir şey geldi. Öğretmenler toplantısına gittim, Tuna'nın öğretmeni Simay ' Gilda hanım, bir şey soracağım Zerfet nasıl bir yemek? 'demesin mi ! dünyanın en iyi mutfağına sahip Fransa'da Tartare de boeuf, Chateaubriand, Croque Monsieur , Makaron yemiş biri sorunca tabii, az daha küçük dilimi yutuyordum. Telaşla 'bir şey mi oldu?' -' yok anket yaptık, okulda. Çocuklara sevdiğiniz yemekleri yazın dedik. Herkes köfte, patates, tavuk, hamburger, nutella, dondurma... sizin oğlan Zerfet yazmış. Sordum, nasıl bir yemek bu Tuna ? anlatamadı. Duymadığım yemek olduğu için de...'-' Simay hanım, bizim yöresel yemeğimizdir, restoranlarda bulunmaz, evde yapılır. Nasıl desem bir tür kıymasız mantı. Tarifini şimdi versem size açıklayıcı olmaz. İyisi, anneme yaptırayım videoya çeker, yollarım size. Sevinirim dedi Simay hanım. Yaparsın değil mi anne?' sohbeti eşliğinde, taş kadar sert kırtık çiğnendiğinde kırılan dişlerin hesabının tutulamadığı onbeş günde bir bir tepsi **Zerfet'i** yiyen 'gavur oğlu gavur, öyle de yedi, böyle eve gelip sofrada beş, on tane ekmek yedi, yemin ederim, çok çalışıyordu, yoruluyordu. Allah var tırmık, ot biçince kardeşi amcan Haydaré Resulé Memilé arkasındaydı, yardım ederdi amcan Haydar'ı ev damındaki yengeleri de seviyordu, kimseye karışmıyordu ya. Mesela onlara karşı çıkmıyordu, ne derlerse yapıyordu-' evin önündeki taşı kim atmıştı sana a?' -'kim, hatırlamadım ne diyorsun?' -' amca Cemal?'-'aa ben böyle oturu...ben hiç bir şey yapmadım ki, niye gitmiyorsun...Rukoş gitsin.. o da dedi ki 'eree Rukoş niye gider ?Gitmez, bırakmazlar çünkü Doğuda öyle bir şey yok. Bir de benim annem beni vermiş, ben küçük yaştayım , onun için çok seviyorlardı tamam, yani kırmazlardı, annemi çene Küçükağa'yı seviyorlardı-'hayır, onu sormuyorum ben kuzuları çayıra mı götür dediler?' -'eree, kuzular çayır, önü var ya evin önünde bir çayır var oraya götürecekler, otlasınlar. O şimdi o yeni ev var ya , eskiden ahırdı, gomeydi. Evet, bu amcan kızı Hasanê Halilê 'n kızı Cemile'nin bu sene tamirini yaptığı ev var ya orada kümes vardı tamam, koyunların, kuzuların ahır ordaydı. Depremden önce.' -'oraya Kartal niye gelsin? Nasıl geliyordu? oraya kadar gelip şey mi yapıyordu?'-' bizim orada kargalar var'-' karga oraya gelip...'-'karga değil ya Kartal diyorum Kartal. Kartalın nerede duracağı belli değil ki, böyle uçardı, tamam, gelirdi koyuların arasına girerdi yavrularını alıp giderdi. Kartal dediğin iri kartallar vardı. Böyle küçük Kartallar yoktu.Öyle büyüktüler. Ne bileyim aman, öyle bir zaman geldi, geçti anılarını bırakıp gittiler. İşte öyle aklımda kalmıştı, amcan Hüseyin Van'a falan geliyordu , geldi ya işe girdi, o zaman ben her zaman derdim, her zaman. Derdim apo, amca, o Allah varsa derdim, o Cemal'in ahı senin burnundan getirir. Sen nasıl can veririsin derdim, ben merak ediyorum. O da gülerdi derdi 'eree öyle güzel ölürüm, sen görürsün.' Çok güzel öldü çok. Karısı Nace'yi de kıskanırdı, onun bir akrabası vardı. Sabri diye. Şimdi köyün ortak çobanı vardı, benim 30 tane, 60 tane koyunum varsa ona göre 60 gün, bir hafta bakıyorum çobana. Az olan az bakıyor, çok olan çok, onun o akrabası da bizim çoban, yani bizim değil, bütün köyün çobanı. Veyvi Nace'de sıra bizdeydi o gün, öğle zamanı yemek pişirip götürdü biraz geç geldi. Vayyy sen onun dostusun diye, aahııııı, o kadını aldı böyle urganla var ya, hiç unutmam o şeye bağladı oyyy gavur, o kadına

ne ızdırap yaptı tamam. Biz korkudan yaklaşmıyorduk ki hepimizi döverdi. Manyağın tekiydi ya onun oğlu Talo'da öyle değil miydi? Şey de öyleymiş...pis bir temelin üzerine güzel bir şey inşa edilemez. Allah aşkına, benim çocuk sanki Oğuz normal mi ? Elin kızının ağzına sıçtı. Normal miydi, kızını dövdü. Baban ne yaptı o da aynı şeyi yaptı. Dedim ya Oğuz'a, arkadaşşı Özgür'ün yanında hem de, senin baban, senin yanında beni o kadar beni dövdü, erkek evlattın, bir kere hakkımı aramadın be! arkadan söylüyormuş, sen dedim arkadan niye söylüyorsun? Önden söyleseydin bende duyayım. Arkamdan babasına söylüyormuş, git Allah'ını seversen, Boş ver sen, Kemal amca diyordu ya geldi... geçti, boş ver, ne yapayım ? gün gelecek çe Resul'deki erkeklerin hepsi dayakçıydı ' yakınmasında büyüdükçe pek çok vukuatına tanıklık edeceğin amcan kızı Leyla'nın tacizci babası, yengen Nace Almanya'ya gidemeyince, onca yolu kara trenle gerisin geriye kat ederek köye dönmektense Ankara'da kalıp iş aramaya karar verecekti 'Huylu huyundan vazgeçmiyor, amcan Hüseyin, iş ararken biliyor musun ne yapmış? Kendisi anlattı; bir gün Ulus'ta bir yerde, asansöre biniyor, bir kadın da biniyor. O yukarıya basıyor, çıkıyorlar, amcan aşağıya basıyor, iniyorlar. Böyle in çık, in çık bırakmıyor ki kadın insin. Sonunda kadın sinirleniyor diyor ki ' senin paran var mı? sen ne istiyorsun?' o zaman, o, kendisi anlattı onu da bilmem günah, yalan ben görmedim. Diyor ki cebimde beş kuruş yoktu. Yakın akrabalarından derezası Enveré Alié Haydaré, Ankara'da avukatlık yapıyordu, onun evine gidiyor. O zaman ayıptı, ağza alınmazdı, küs nedeniydi şimdiki gibi "müsait değiliz, kabul edemem" denmezdi, kim gelmişse kapıya baş, göz üstüneydi çünkü hem otel azdı, hem insanlar fakirdi, para yoktu, hem de misafiri, akrabayı evine kabul etmemek geleneğimize aykırı, utanç verici bir şeydi. Enveré Haydaré Zeynelé' n annesi yaşlı Mayk'da Ankara'da. Karısı da hemşire çalışıyor Hacettepe'de. Hızır gibi imdatlarına yetişiyor yengen Nace; Mayk'a bakıyor, evin işlerini yapıyor' Allahtan o günlerde memlekete azıcık okur yazarlığı bulunanların memur, ilkokul mezunlarının müdür görevlendirildiği devlette iş bulmak kolaydı, iş yapacak adama ihtiyacı had safhadaydı da bir süre sonra bir Çimento fabrikasında işe giren amcan kızı Leyla'nın babası, bir göz oda kiralayınca köye, Badan'a haber göndermiş 'çocukları hazırlayın, Hese Alık'a verin trenle Ankara'ya getirecek'. Geçinemediği halde maaşını her çektiğinde ' Allah razı olsun devletten, bu maaş iyidir ya olmasaydı ' duasının 'yapma Allah aşkına, aç, açık bırakan bir maaş bu'yla sinirleri hoplatmasına 'olsun ben razıyım' tamahlığında Karayollarından emekli olduğu , başına onca şey getiren devletine ömrü boyunca sadıklığını hiç yitirmeden yaşayan baban yıllık izninin bir kısmını –herkes erkenden tarla, tapana gitmiş, yaylaya yollanmışken çok sevdiği uykuda yakalandığı depremde ölen büyükbabanın evinde – Badan'da, kalanını da annenin köyü (Köprücük) Xasıma, Oasima'da geçirdiğinden; Türkçe bilmeyen Zazaca konuşan akrabalarıyla iletişimini sağlayan tercümanın amcan kızı Leyla'ya kavuşma heyecanını solduran, seni çocuk dertlerine salan, yaptığın tatili **kabusa çeviren....**

.... ağaçlık bir yerde, çubukla küçük bir kuyu kazılıp dışkı bırakıldıktan sonra üstünün toprakla kapatıldığı ya da dere kenarlarında, çayırlarda dışkının yapıldığı günlerde doğmadığına sevinse de; ev damına en az 50, 100 metre uzak, kuytu bir yere bazen sebze ekili bahçe, tarla içine kondurulmuş, ayağa kalkıldığında köy ahalisini görebilecek yükseklikte üstü açık manzaralı, başını eğerek tahta kapısından içine girdiğinde öyle ki Anadolu'nun sıcağında yukarıdan güneş vururken, dayanılmaz kokusunu bastırmak için tütün yakıp içildiğinden Osmanlı devletinin "günlük def-i hacet miktarı kadar tütün içmek caizdir" fetvasını çıkardığı pis, keskin bir kokunun derhal burun deliğini yaktığı, açılmış derin, geniş lağım çukurun üstünü kapatan direk, kalas ya da kalın odunlardan az yüksek iki kalın tahta, yassı taş, kerpiç

sonraları betondan yapılma ortasında bir götlük delikten her an aşağıya düşüp bok içinde boğulup ölme, popoyu zıplayacak bir fare mi, kurbağa mı, yılan mı ısırarak endişelerinde; gerili ip üzerinde dengesini sağlamaya çalışan akrobatmışçasına, ip cambazıymışçasına ayaklarını güç bela yerleştirdiğin **hela taşına**; olma olasılığı yüz binde bir görülürken, bir keresinde o mahrem yerini soktuğunda canhıraş çığlığını duyan ' ne olduuu' paniğiyle koşan annenin ' dereye, dereye git, çamur sür' acıdan ağlayarak, bacakların arasından aşağıya düştüğünden koşmanı engelleyen külotu bir çırpıda çıkararak (Allahtan yakındı da) yettiğin deré Mengelî'n soğuk suyu, eğilerek içinden çıkarıp sürdüğün taşlı, kumlu çamur acısını alsa da, yumru şişkinliğinden yamuk yürüyüşüne kuzenlerinin 'valla kaç yıldır sıçarız, böylesi başımıza gelmedi, nasıl soktu anlat hele ' alaycılığının, gülüşmelerinin baş rolü arılar yüzünden korka **korka çömeldiğinde**; rivayetten öte odur ki henüz ortada adabı yokken Güneş Kral XIV. Louis'in yaptırdığı Versailles sarayında, ortalığı kaplamış bok, çiş kokusunu gizlemek için parfümün kullanıldığı Avrupa'da, gündüz, gece demeden insanların dışkılarıyla dolu lazımlıklarını pencerelerden sokağa, bahçeye boşalttıkları ancak 18'inci yüzyılın sonuna doğru yasaklanmış "oturak terörünün", hijyensizliğin binlerce insanı öldüren veba, tifo, kolera, tifüs salgınlarını önleme arayışları sonunda, 1855 yılında III. Napolyon'un Baron Haussman'ı yetkilendirmesiyle inşa edilen, 1871 yılında doğduğunda en azından adabı **yerleşmiş**, 1894'de gurur kaynağı görüldüğünden ziyarete açılmış kanalizasyonlu Paris'te, 23 yaşında "Hazlar ve Günleri"le meşgul "o sırada, neredeyse mendireğin ta ucunda, şaşırtıcı bir lekenin hareket ettiğini gördüm; ilerlemekte olan beş veya altı genç kız...Karşımda, denizin önünde gördüğüm, Yunanistan'ın bir sahilinde, güneşin altında sergilenmiş heykellere benzeyen bu figürler, insan güzelliğinin soylu ve dingin örnekleri değil miydiler? Öyleydiler'yazacağın koşullardan yüzonbir yıl sonra 1966'da, canımın içi Proust'cum , daha nerede, nasıl dışkılanacağı sorunsalını çözememiş Balbec yerine dawa ma Badan'da, mendirekte değil deré Mengelî'de buluşan sadece çocuklukta değil, gençlikte, orta yaşlılıkta taş, toprak, tozu yollar; tahta, kerpiç, taş yapıli elektriksiz evler; karanlık **sokaklı**; etraflarındaki büyüklerin yaşamlarında iç içeliğine hala da haberdar olmadıklarından yerleşik "Roma hoyratlığı...Bizans riyakarlığı" deyimlerini **kullanmadıkları** 'ya insan hiç köy dolmuşunda kapıya yakın oturan daha önce görmediği birine elindeki erzak dolu çuvalı 'bra, sen bir bak buna, ben şuradan şekır alıp geleyim' teslim eder mi? iyi oldu sana, adam almış gitmiş işte beş kilo pirinci' kızgınlığını 'bu oğlan Lolij, ancak bir Lolij yapar bunu', 'eree sen Lolij 'mısın?' Gestemerd (Çobandağı), Zaçek (Acarkent) köylerindeki haz etmedikleri Lolan aşiretine yakıştırdıkları saflığa, aptallığa bağlayacakları ötekileştirici; savaş ortamında karşılıklı yapılacak canavarlıkların hepsini yükleyecekleri yıllarca aynı köyde yaşadıklarını söylemedikleri mallarına çöktüklerinden Ermenilerin tehcirini destekleyip devletin resmi söylemine paralel ' Ermeniler, Ruslarla birlikte işgal ettiklerinde Varto'yu önlerine kim gelmişse zulüm etmiş, bizim köye kadar gelmişler benim iki teyzemi öldürmüşler. Kara Ermeni çetesi dehşet salmış. Bu melun çete köye geliyor, iki teyzem evde yalnız, teyzemler bunları görünce birer sepi alıp dama çıkıyorlar, Kara Ermeniler de peşlerinden, sırt sırta çarpışıyorlar, direniyorlar sonunda Kara Ermeniler silahlarıyla delik deşik ediyorlar. Silah seslerini duyup gelen köylüler ne görsün ! Memilé Faki'nin kızı Elif kanlar içinde, son nefesini verirken 'namusumu korudum.. ağlama' diyor kocasına. Bizimkiler çok güzel olan iki teyzemin intikamını alıyorlar, Bingöl dağlarında pusu kuruyorlar Kara Ermeni çetesini paramparça ediyorlar' söylenceleriyle düşmanlaştırıcı; 'Kulan köyündekiler Sünni, kanımızı içseler doymazlar, bak ! onun için sana bir bardak çay bile vermemişler, Alevisin diye' li

öfke nöbetlerine alışık **çocuk dünyamızda**; görmediğimizden, duymadığımızdan, rastlamadığımızdan Yunan, Gotik mimariden esinli antik çağ, Roma, Rönesans dönemi heykellerine benzetemeyeceğimiz biz “çiçek açmamış” genç kızların birbirlerine ‘sana söyleyeyim dikkat et ! Oğlanlar tahta aralıklardan kızlara bakıyorlar ‘ uyarısından önce de; elinde tırpanla tarlaya gideni, Monet’in At Les Petit Dalles tablosundaki toprak yolu andıran yayla yolunda, omuzlarında heybe bazen de eşek üzerinde ilerleyen çocukları, indirim yapılan mağazalara girmek isteyenlerin birbirini ezmeleri gibi, sabahın ilk ışıklarıyla kapısı açılan kümesten çıkan tavukların didişmelerini seyrettiğin, özenle kimseye göstermemen istenen mahrem yerini ilk gören akrep, kertenkele, örümcek, hamam böceği, arılar ve sineklerin gezindikleri aralarında en az iki parmak boşluk bulunan tahta duvarların arasından kara, yeşil bir çift gözle karşılaşmaktan korkarak doğal yaşam parkında dışkıladığın, küçük bir fırtınada uçacak, yıkılacak eğrilikte derme çatma tahta kulübe; adabı bilinmeyen **tuvaletin, varlığıydı....**

.... hele de gece, hava karardığında belli bir yaşa kadar tek başına gidilmeyeceğinden çişin gelmesi bir çocuk için felaketlerin büyüklerindendi ki bugün hala onca eziyeti çekmektense geceleri çocuklar içine çişini yapsın diye bir plastik kovanın, leğenin ayrılmasına, lazımlığın alınmamasına akıl sır erdirmekte zorlanırken, idare lambalarının ancak kendisini, küçük bir odayı aydınlatan cılız ışığı pencereleri aşıp dışarısını gündüze çevirmediğinden zifiri karanlıkta; her akşam değişen ev damdaki çocukları yatmadan tuvalete götürme sorumlusunun ‘çiş gelen, haydi bakalım’ komutuyla iki, üç, beş kişilik turların düzenlendiği tuvaletin kapısı açık iş görüldüğünden, piyano dersine yeni başlayan birinin ilk derslerinde tuşlara tek parmakla her basışında bir saniyelik es vererek çıkardığı do, re, mi, fa,... notalarına benzeyen; çişin tahtaya, taş a çarpması, delikten kuyuya akarken çıkardığı tıp..tıp..şıp..şıp seslerinin resitallığında, ay ışığında sıranın kendisine gelmesini bekleyenler, gözcülük görevini ifa edeceklerdi tabii eğer tuvalete yetişmeden yol üzerinde bir yerlere çiş yapılmadıysa.Eldeki gazyağı lambasının fitilini bazen yakılan kibriti, çakmağı söndüren, ürperten kurt, ayı, köpek, domuz, at, ..., ..., hayvan seslerine karışan, dedenin yazdığı

“ta şafaktan gürlerdi,
Fırtına kopmuş yeller hızla eserdi.
Yaylalar yel altında titrer giderdi.
Bu yüce dağ başından,
Deniz gibi kudurmuş,
Ufuklarda dalgalanır gezerdi”

şiiirine ilham vermiş birbirlerini tüketen... parçalayan bir aşka ev sahipliği de yapmış İngiltere’nin soğuk bozkırları, uğuldayan tepeleriyle aşık atan;

“İnliyor uzaktan pek korkunçtur sesi,
Kızgın ağır hasta gibi çıkıyor nefesi,
Onu inleyen bu korkunç rüziğârdır,
Dağların başında kuzgun yeller vardır.”

esintili Bingöl dağlarının kaçık rüzgarlarıyla dalgalanan ağaç hışırtılarının, gizlemeye çalışsa da uykundan uyandıran çişini yapman için tuvalete götüren onbeş yaşında seni doğurmuş çocuk gelin anneni de korkuttuğunu gördüğünden daha da

artan kaygın, ev damından az biraz uzaklaşır, uzaklaşmaz kimse var mı, yok mu diye etrafı şöyle bir kolaçan ettikten sonra ‘çene, haydi çabuk çişini yap, buraya’ demesiyle azalsa da ‘anne! ya biri gelirse, görürse ’ huzursuzluğunu, çocuk olmandan dolayı kâle almayıp ‘çene, burdayım ya konuşmayı bırak, oyalanma ta oraya gitmeyelim şimdi. De haydi...çabuk , indir külotunu da yap çişini. Buraya.Bende yapacağım’ annenin toprağa, yere bıraktığı idare lambasının söneyim mi, sönmeyeyim mi kararsızlığında rüzgarın etkisiyle bir o yana, bir bu yana devrilen, oynayan ışığına ‘cici...güzel lamba sakın sönme’ şefkatiyle bakarak çişini yaptığında, 1388 yılında İngiltere Kralı II.Richard’ın göllere, derelere def-i haceti yasaklamasından 572 yıl sonra, evlerde tuvalet bulunmadığından gezdikleri yerlere dışkısını bırakan primitif topluluklar, hayvanlar gibi köylülerin de ihtiyaç duydukları anda deré Mengeli’n kıyılarına, bulundukları yere çekinmeden, çömelerek yaptıkları dışkılarıyla, hayvan dışkılarından yayılan ‘anne !!!! iğrenç, ne bu? her taraf çok pis kokuyor... midem bulandı, yemeyeceğim, süt de kokuyor, içmiyorum ’ kazanını kaldırdığın her şeyin, sence köylülerin üzerine, genzini yakan teneffüs ettiğin havaya bile sinmiş, gide gele oda spreyimişçesine alıştığın (dewa ma ra boya tezekan éna); şehirde ‘bu nasıl bir sorumsuz yöneticilik? Bu geri kalmışlık, başka bir şey değil her yer hayvan b..k’ yaygaralı kurban pazarında köy yolunda çocuk geçmişinle yürürken bulduran **gübreli köy kokusuna**; anneannenin sacda, tereyağında kızartırken ‘bu tadı şehirde bulamazsın’ övgüsünü eksik etmediği günümüzün moda deyiimiyle gezen hindi, tavuk ve yumurtadaki zengin **proteinin** otlandıkları, yemlendikleri tuvaletlerle; köyün her yerinden kürekle toplanıp el arabasıyla götürüldükleri açıklık alanda saman ve suyla karılıp çamur halindeyken koparılan bezeler elle yassılaştırılıp güneşin altına serilip kuruyunca da, o zaman görseydin resmini bir kitapta benzeteceğin Mısır piramitleri gibi üst üste yığılarak kışın sobada yakmak için bir kenarda bekletilen tezekten, tarlalara, bağ bahçelere atılan gübreden **karşılandığını bilmenin komediliğinde, dayanılmaz kılan banyo yapmak , tuvalete gitmek sorunlarına rağmen seni pencereden dağlarını seyrettiğin köye çeken**; Osmanlı öncesi, sonrası kurnazlık, dolandırıcılık akıllı olmayla eşitlendiğinden Zarfet’i altın yutturan büyük dedenden asır sonrası; sırf Motorola’yı dolandırdı diye “koca ABD’yi dolandırdı ya adam, helal olsun, işi biliyor” öykünmesinde neredeyse üstün hizmet madalyasıyla onurlandıracakları, 1992 genel seçimlerin de %7,25 oy alan Cem Uzan’ı Başbakanlığına yakıştıran kitleye sahip toplumda, yetişkinliğe doğru adım, adım ilerledikçe; bir dağ köyünde edindiği daktiloyla şiir yazdığı için büyük dedenden çok daha saygın bir yere oturttuğun annenin babası Efendi; Mehmeté Şerifé Alié’ nin, keçileri gözlemleyip zehirsizliğine kanaat getirdiklerini toplatıp pişirttiği – şükür ki hâlâ Vedat Milör’ün, MasterChef Mehmet Yalçinkaya, Somer Sivrioğlu’nun kapsama alanı dışında kaldıklarından kolayca bulunan– şehirde hiç rastlamadığın otlardan; rayihası, kokusu bilindik ebegümeci, ısırgan, madımak, kara hindibaya on basacak, karların erimesiyle kopartılacaklarını bilmediklerinden belki de bildiklerinden her yanı,

“Çayırında tatlı gözler akardı
her yanı yemyeşil birer lâlezârdı” 11

bahara boğan hêlig (çiriş otu), kardun, so, jağ=Jalik, kenger, windık, mendik; lezzeti tartışılmaz mantarlar ve de Van’da Süphan dağı eteklerinde “Poppies At Argenteuil” tablosunun canlı izdüşümü gelincikli tepelerin, dağların eteklerindeki kardelenler, ters laleler; yanı başlarından geçerken kokusunun baş döndürdüğü isimsiz

çiçeklerle bezeli **doğasını özlemekten çok**; acılarına, sevinçlerine bakmadan kaygısızca akıp gittikleri coğrafyalarda yaşayanların – Nil, Tuna, Seine, Murat , – en güzel isimleri vermekle kalmayıp

“Fırat’ın sevdiği ey nazlı dilber
Alem deli olmuş aşkınla inler
Fırat ulu bezirgândır
Gönlüm bir gevheri kandır
....

Fırat gibi deli deli söylersin
İnip deryalara umman boylarsın
...

Fırat der ki benim mülküm servetim
Fani dünyadaki pazara benzer”

mısralarını döktürdükleri; etrafındaki kara çam, meşe ağaçlarına tünemiş, suskun kuşların arkadaşlığında kıyısında saatlerce oturup öylece bazen usul usul, bazen taşlara çarpıp köpürdüğü akışına baktığın giderken birlikte götürdükleri kederleri, mutlulukları, kayıpları, sırları çağıldayarak okyanuslara açılan denizlere, göllere bıraktıklarını ‘nereye gidiyor böyle, sonu nerde bitiyor ki’ merakında, tatil süresince hemen hemen her gün ayaklarını, ellerini daldırdığın, çıkardığın kaygan ufak beyaz, siyah bazen parlak mavimsi, pembemsi taşları gerisin geriye attığın; çamaşırları, bez parçalarını, bulaşıkları kil, çamur ya da bugünkülerin yanında dev gibi görünecek kalınlıkta sabunla yıkamaya gittiğinde ‘ ben de’yle peşine takılıp, çalışırken ‘susadım, açım, bu ne’ mızımlılığıyla rahatsız ettiğin ; ardından akan suların – kenarında, içinde görüp tiksindiğin bokları– alıp götürerek temizlediğini gördüğünden, tereddüdünü ‘a bak, ben de içiyorum, kirli değil, bak ! gördün ne kadar temiz, iç, bir şey olmaz. Bırak iş yapayım, eree haydi’yle boşa düşüren **annenin, teyzelerinin, amojların**; belki senin yaptığını yapıp, saatlerce akışını izleyip, her defasında üzerinde yaprak, çer çöp, bez , pamuk parçaları, yün yıkayan kadınların ellerinden kaçırdıkları yünlerin önünden geçip, gitmrini “aynı nehirde, aynı suda iki kez yıkanamazsın” demiş **adından**, keşfinden habersiz **Herakleitos’la** aynı sonuca ulaştığını yıllar yıllar sonra fark ettiğinde nasıl da rahatlamıştın, onları dinleyip buz suyunu avuçlayarak içtiğin **deré Mengelî ‘ n varlığıydı da.**

Niye’sini uzun yıllar sonra anlatmalarından çok önce algıladığın, telaffuzunda “nerelisin? Doğu’lusun değil mi? meali; Kürtsün değil mi?” sordurtmayacak derecede mükemmel s Türkçe konuşan; Türkiye’deki asimilasyon lobisinin ailedaki işbirlikçisi, konumdalığından habersiz anneannen çene Küçükağa, annen, baban, akrabalar öğrenmesinler diye ev damında çocuklarla Zazaca yerine Türkçe konuştuklarından, ergenliğinde hâlâ ana dilin olduğunu bilmediğin, iki farklı dille haşır neşirliğin izahını ‘ şehirde başka, köyde başka dil konuşuluyor.Biz de şehirdeyiz, bizim köy diliyle konuşmamızı istemiyorlar’ çerçevesine oturarak ya da çoğunluk gibi durumun olağan dışılığını normal sayarak az, biraz da konuşmaya başladığında tutuklu, kaba telaffuzunla alay edildiğinden, tam manasıyla öğrenmeye çabalayıp, konuşmaya yeltenmesen de yine de köyde, şehirde akrabaların, annen, babanın aralarında

konuştuklarından ne dendiğini anladığın bazen mecburen (nan, aw mı rê') ekmek, su istemek , bazen büyükleri güldüreceğini bildiğinden 'erooo, eree Memooo ? Ez şona Gımgım (ben Varto'ya gidiyorum')' 'namê şıma çıyo ?(adınız ne) ' taklidini yaparak konuştuğun, asıl şehir de kimsenin anlamadığını bilmediğinin rahatlığında kızdıklarına Zazaca küfür etmekten keyf aldığı; "Orda bir köy var uzakta" kartpostallarının canlı hali; dört yanı dik dağlar, tepeler, ormanla çevrili , ortasından üzerinde her geçişte sallanan tahta köprülÜ Bingöl dağından doğan deré Mengelî'n geçtiği; yazın tatile girdiğinde okullar şehre göçmüşlerin, dışarıda okuyanların da gelmesiyle bir araya toplanan... offff hiç benim olmayan Şairim off ! herkesin ailesi vardır ama geniş bir akraba ağı **olmayan**ın teyzenin kaynının, görümcesinin oğlunun, kızının ya da eşinin kardeşinin çocuğunun; yalnızca teyze bağlantısı yüzünden tonlarca neden –okumak, işe girme, hastaneye, tapuya, bakanlığa , DSİ'ye, Karayollarına, ..., ..., gitme – ileri sürerek , eviymişçesine, çat kapı misafirliği olmaz ya yine de 'bıktım ya, ders çalışacak yer, başımızı dinleyecek an yok 'la şikayet edenin başta 'ereee, ma ne olmuş? Ne olmuş? Nereye gitsin, akraba... akraba, benim akrabam bana gelmeyecek de kime gidecek' aklamalı ebeveynlerce yerin dibine konulduğunu, sadece misafire değil, ailesindekilere de hediyeler alınarak uğurlandığını **bilmeyeceği**; kocası öldüğünde dul kalan, ailesinin yanına gitmek isteyen kadınlara 'ev damından tek çıkarsın, çocuklarımızı götüremezsin, onlar bu damın çocuklarıdır. Kaynınla evlen, çocuklar ortada kalmasın' **dayatmasıyla**; şehirde çalışan, az çok durumu iyi olanın, ev geçindirdiğini akla getirmeyip maaşına, kazancına ' 1000 TL. ayır...yolla ', 'altın al şu yengene', ' borcum var öde', ' bir ev al kardeşine ne olur ki' genişliğinde ortak çıkmanın garipsenmeyip **hak görüldüğü**; onlarca karmaşanın ortasında; sev sevmeme, sadece kan bağından dolayı katlanmak, görüşmek zorunda kalınan birinci, ikinci, üçüncü, yirminci dereceden değişken dinamikli, tipllemeli, karakterli akrabalarla dolu, **hayallerin de dalgakıranı** – eğer aynı evi paylaştığı hatta marazi bir ilişkisi olan annesi Jeanne Clemence Weil, 1905 yılında hatırı sayılır bir miras bırakarak ölünce, vefat edeceği elli bir yaşına dek yalnız yaşamış özgürlüğüne düşkün apo Proust'un da **olsaydı** kim bilir Kayıp Zamanın İzinde, bir nehirde, kaç bin sayfaıyla yol alırdı düşüncesinde – bir **sülale içinde bulunma** bireyin "özel"liği darmadağın ederken geleceğinin sınırını da çizdiğinden; Osmanlı tokatlı ellere sahip, kız çocuklarının büyüdüklerinde garip bir şey ama 'babam gibi biriyle evleceğime, yüz yıl bekar kalırım' iddiasındayken, benzeriyle evlendikleri, karakteriyle uyumlu evlere sahip babaların **reisliğinde**; hır gürün, şiddetin eksik olmadığı, ebeveynlerin birbirine bırak aşkla bakmayı, ufak bir mevzu 'çocuk okula gitmese bugün' de bile ortak karar alınamadığı, hiç sonlanmayacak 'aybaşı gelse de et alsak. Erciyes bakkala veresiye yazdırmaya artık utanıyorum. Ha adamcağız 'yenge hanım bir şey olmaz, nasılsa abi, devlette çalışıyor, maaşınız var, ödersiniz' diyor ama' kaygısında, onlarca olumsuzluğun başlangıç yeri; her evladın bir gün duyacağı '18'ime geleyim bavulumu, pılımı pırtımı toplayıp gideceğim' dedirten "bunun gibi salak değil, o daha akıllı"–"pek umudum yok bundan"– "ölme eşeğim ölme.Sen! okuyacaksın da bana adam olacaksın öyle mi? – "bıktım yaramazlığından, azıcık da şu abin...ablan gibi uslu dur be evladım"– "bazen şüphe ediyorum seni, ben mi doğurdum...?"– "bu da fena değil ama asıl sen bunun küçüğünü gör çokk güzel"–"Allahtan erkek, güzellik önemli değil yoksa..." – "bunu en aptal çocuk çözer ama nerde sen de o akıl? – "geri zekalı gibi durma karşımda, ne demek anlamadım?" – "ama sen tabletle oyuna devam... İsmail'in oğlu, kızı maşallah her sınavda ilk ona giriyor ya benimkiler?"– "NATO kafa , NATO mermer; na to kefari,na to mermari"– "dinle evladım dinle, sen bu Rock mudur , tak mıdır onu. Sakın çıkarma kulağından kulaklığı çünkü yarın

sınavda bu şarkıdan çıkacak sorular” – “ayyy sen nasıl bir kardeşsin hep ben, hep ben...bir de sanki boyun varmış gibi aldığım güzelliim elbiseyi giyip, içine etmişsin...”– “ucube, abla değil ucube”– “Fatodur bu Fato, her şey bekle...”– “kim alır seni bu halinle, evde kaldın işte” tabirleriyle kişiliğinin, özgüveninin, karakterinin ezim, ezim ezileceği **bireyin ilk ötekileştirilmeyle karşılaştığı**; ister kabul, ister reddedin, yaptığı iddia edilen dışı kuşun itilip kakıldığı, kendini üstün gören kibrini, baskısını fitratta var sunan ülkeye, topluma muktedirliğinden ‘aman çocuktur sümüğünü yese doyar, ama erkek öyle mi? yemese güçsüz kalır, çalışamaz, eree para girmese bu haneye ne olur? o yüzden önce onun karnı doyuracaksın, yemeğin etli tarafını ona vereceksin, çay demeden çayını önüne koyacaksın’ hizmetinde, leb demeden leblebilerin önlerine serildiği ayrıcalıklı, üstün erkekler sınıfı – dede, baba, amca, dayı, abi ve sonunda kocayla– tanışılan, **ilk sosyal çevresi** ; barındırdığı olumsuzluklara “benim gibi olsan keşke” istemli ebeveynler, yakınlar sevsin, takdir etsin diye onların istedikleri gibi davranıp, onlar gibi olmaya çalıştığını unutarak, uzaklaştıktan sonra ‘kimsenin huyuna gitmek, gönlünü yapmak zorunda kalmazsınız neyseniz o’ sunuz dur, kimse de sizden sızlanmaz, şikayet etmez... ah şimdi orda olsaydım” , şablonlu yalanlarla kutsanan, başa kötü bir şey geldiğinde, can yandığında, iyi hissedilmediğinde sığınak; ilk görme, yaşama deneme yerliğinden sahip olunan her ilki eşsiz kılan, ‘gerçekte neydi, ne yaşadım ben orda ???’yı kenara attırıp kulunç altı çocuklukta ömür boyu taşınacak kişiliğin, karakterin yaratıldığı öyle olmasa, yaşanmasa da içinde bir sıcaklık, sevgi barındırdığı sanısında özlemediğinden, güzellemlerle maruz ama ardında kurnazca gizlenmiş her türlü ayrımcılığın, battın, iyiliğin, kötülüğün, naif ya da kaba duyguların, faşist ya da demokrat mantığın mayasının atıldığı, “evimiz, yuvamız” yerine, çirkin, cinsiyet ayrımcısı erkek hegemonyasını, egosunu okşayan söz öbeği **“babanın evinden”** ayrı eve çıkma, başka şehre gitme, okuma, evlilik sebepleriyle **bir gün** gidilse de, hep orada kalındığının geç idrakın da, ‘gittiğim yerde eminim her şey buradakinden kat kat güzel olacak’ değişikliğiyle gelecek sanılan özgürlüğün sarhoşluğunda, cidden de önceleri her şey istendiği, düşünüldüğü gibi yolunda giderken, yaşanan illüzyonda, huzuru bulduğuna inandığından, inanmak **istediğinden....**

....kendini halkından üstün sayan devletin kadir-i mutlaklığının hane içindeki temsilcisi; ev damındakilerden yukarıda konumlandırıldığından hesap vermek zorunda kalmadan, her şeyin doğrusunu da bildiğinden, sebebini açıklamadan dövmek, şiddet uygulamak, nasihat etmek ve de sevmek hakkını elinde tutan ; birbirlerini besledikleri devleti gibi ne pahasına olursa olsun, ailenin varlığını, bekasını, namusunu her şeyin üzerinde tutma saplantısında; istediklerini yapma, davranma gücünü de eline geçirmiş yönetici, reis her kimse ona herhangi bir maliyeti olmayan; tüm zararın her zamanki gibi “devletin, ailenin bekası için”in ardına sığınıp demokrasiyi katlettiklerinden özgürlükleri elinden alınan bireye yazıldığı, cahillik dağ olsaydı zirvesi; hem sevip, hem dövme ritüeli olacak korkulan figür, mikro iktidarını kurmuş **“baba evinden”** bir üst level **“yuvamız”a, “yuvam”a** terfi edilen mekanda; can, gönül ne istenirse yapılır, istemezse yemek bile yapılmaz kahvaltı akıllıca gelir mesela, kitap okunur, yatak toplanmaz, ev işi önemsenmez keza yeme, içme de. Partiler düzenlenir, arkadaşlar çağırılır, çağırılmaz, hoşça vakit geçirilir. Bir süre sonra **“baba evi”ndeymişçesine** sıkılınır, hem iç dünyasını, hem de “yuvam”ın kapılarını açacağı özel birilerini katmak ister hayatına; işte o andan itibaren “yuvama” kafasını uzatanlardan biri şöyle bir bakar geçer, birileriye konuk olur bir süreliğine, yine gider...bazılarının gözünün içine bakılır bir an önce gitsin ya da biraz daha kalsın diye...tüm bu isabetsiz denemeler, atışlar, ne istediğini bilememenin...bilmenin yorgunluğunda; dili olsa da konuşmayacak duvarların, bir

dünya kişinin ağdalı yüzleri, izleri arasında dönüp de kendine baktığında görürsün ki sende, artık umut yüklü ayrılığın meyvesi “yuvam”ın yavaş yavaş dönüştüğü **“baba evi”**ndekilerden herhangi birisin; hayat dedikleri de belki bu döngüde dönüp durmaktı değil mi benim kendine de hoyrat Şairim! Bunları niye yazdım ki şimdi ?!?!? insanın hayallerinin uçsuz bucaksızlığının, karakterinin, narinliğinin kaynağı içine doğulduğundan orda bulunup , bulunmamayı isteme, istememe hakkının olmadığı **“baba evinin”** az, biraz olsa da taşralığından ödün vermemesine isyan yazdırdı belki de bu satırları Haldun, yanımızda, kıyımızda, köşemizde Proust’un ebeveynleri gibi ; sanattan, edebiyattan zevk almanın ötesi geniş vizyonlukta daha çocukken Sarah Bernhardt’ı izlemeye tiyatroya, Debussy’nin, Reynaldo Hahn’nın, Beethoven’in eserlerini dinlemeye operaya, Monet’in, Tissot’un tablolarının seyretsin diye galerilere götürün, duvarları Raphael, Boticelli, Roselli, Signolli, tavanı Michelangelo’nun freskleriyle süslü Sistine şapelini görmesi için Vatikan’a, Rönesans şehri Floransa’ya, Venedik’e seyahate çıkaran, iyi bir gelire de sahip kimseler bulunmadığından; şu anda nerden aklına düştü diye kızma, ultrasonun keşfinden önce hamile kadınlar çocuklarının kız mı , erkek mi olduğunu nasıl anlıyorlardı ki gerçi annem ‘ ‘cildin güzelleşirse erkek, çirkinleşirse kızdır, benim yüzüm kızlarda hep lekeyle doldu, Fazıl Çil kremi çok kullandım.Birde erkek bebek de karın sivrileşir, kızlarda yanlara doğru genişlerdi.Bende erkek çocuklar yılan gibi alt tarata, kızlarda tam tersi karnın her yerinde dolaşırdı, yaramazdınız’ demişti-‘ niye kızayım? Öbür dünyaya hazırlık, çok iyi yapmışsın annene sormakla.Eminim, Tanrı’nın sorgu listesinde ‘ hamile kadın erkek mi, kız mı doğuracağını nasıl anlar ?’ sorusu da yer alıyordur.Öğrenmeden ölseydin maazallah...Tanrı katında cahil, kültürsüz bellenecektin.’-‘yaaa merak ettim ne var bunda? Kadın, erkek pek çok akrabanın ‘Allahım, heko, hego bu sefer oğlan olsun, olmalı yoksa a bu gördüğün mal, mülk sahipsizdir.Tarlayı sürece, ekecek, biçecek, evlenip soyumuzu devam ettirecek bir oğlan nasip eyle. Arada bir de tabii süt sağacak, peynir, yağ yapacak, evlenilecek, çocuk doğuracak kızlar doğurtmayı da unutma’ dan ; “bebek, sağlıklı doğsun da kız mı, erkek mi önemli değil” anlayışına varıncaya kadar , kadınlar neler gördü ya.Son iki kardeşin doğumunu hatırlayacak yaşıydım. Bakma yüzüme öyle ilk üç kardeşimle aramızda birer, ikişer yaş farkı var, üç kız doğurduğundan babam annem doğum yaptığında yine mi kız doğurdu diye sormuştu, ben evet deyince çekip gitmişti, annemin yanına uğramadan. Kadının o ağrıyı çekerken sanki kız doğurmak elindeymişçesine kocanın suçlamasına maruz kalacağından kız doğarsa korkusunu düşünsene.Ne zalim şu erkekler? Hayır Haldun! öyle bakma, bir gün gaddarlaşırsan, şaşırmam çünkü, bu toplumun ürünüsen sen de. Hele de Mine Leyla doğduğunda...’ ah o sırlar değil mi Haldun? Mine Leyla’nın adı geçtiğinde gözlerini kaçırıp parmaklarını kıkırdatman o zaman dikkatimi çekmiş olsaydı... ‘ ne diyordum ha, Mine Leyla kız doğunca dört kız , bir erkek babası olma moralini bozmuştu babamın, son çocuk erkek doğdu da, annemin yakası babamın elinden kurtuldu . Bir gün sabah kalktık nasıl bir ağrı kızlar hepimiz kabakulak, o zaman Oğuz tek erkekti daha Mustafa doğmamıştı tabii Oğuz’a da bulaştı. Van’dayız, kış, kar diz boyu.Oğlu hastalanınca evdeki hastalığı anladı, bir çuval portakal getirdi.Has arkadaşın Oğuz sayesinde alınan C vitamini ayağa kaldırdı hepimizi.Bu kadar düşküncü ne oldu, Oğuz’un ne hayrı dokundu babama?. Bir şey diyeyim mi, ben babamın gözünde kız çocuklarının değersizliğinin ispatı o bir çuval portakalı hiç ama hiç unutmadım.’ –‘ baban devlette memur daha aydın olması beklenir değil mi? Demek köyde kalıp çiftçiliğe devam etseydi annen gibi on iki yaşında başlık parası için satacaktı kız çocuklarını. Tek vizyon, amaç aç kalınmayacak bir hayatı sürdürme olunca yufka ekmek arası peynir, soğan, çökelek, yumurtayla karın

doyurulan köylerden geldikleri şehirlerde, şayet iş de bulmuşlarsa bir anda gördüklerini, istediklerini sayın alacak her ay ellerine geçen düzenli maaşla kendilerini; eline ancak buğday, yağ, peynir, bal, koyun sattığında para geçen, kıt kanat geçinen köylü akrabalarından üstünde görecektik, tanışmadıkları edebiyatın, sanatın, resmin, sinemanın eksikliğini önceki kuşaklar nasıl hissetmemiş, önemsememişlerse, ebeveynlerimizin derdi, sorun da olamayacaktı donanımlı, kültürlü, naif, duygulu, dürüst, nazik, ayakları yere basan çocuklar yetiştirmek? Bir iki kişinin otomobil sahibi olduğu zamanda, rant paylaşan, ihale kapan, alenen rüşvet alan aç gözlü bürokratlarla, işverenlerle tanıştıkları; biriktirme aracı gördüklerinden harcamamak için parayı ticarete ilgisiz, onca kişiyle paylaşılan ev damlarındansa, kendine ait tek gözlü bir odayı; yufka değil beyaz fırın ekmeğini, ayran çorbası yerine – zengin değilseniz ölen hayvanın eti dışında kırk yılda bir önemli bir devlet memuru, yetkilisi, aile büyüğü geldiğinde ya da kışlık kavurma yapmak için hayvan kesildiğinde yedikleri ama kasapta her an alabildikleri etle yapılan– patates, kuru fasulyeyi, lastik yerine kösele ayakkabıyı lütuf sayıp, bir arabaya, eve, buzdolabına kavuşma sığılığında ki hayalleriyle, çocuklarına avukat, öğretmen, devlette memuru olmalarını aşıladıkları şehir yaşamına alıştıkça, yeni şeyler gördükçe, ülke de ulaşım, altyapı, gelir ve fikri düzey geliştikçe yavaş yavaş **hayalleri** de; tek göz sobalı odadan gecekonduya, kaloriferli, merdaneli çamaşır makineli apartman katına, sinemayla da tanıştıracak mesai arkadaşlarının, Ediz Hun'un, Türkan Şoray'ın giyindiği elbiselerden, çanta ve ayakkabılardan edinmeye, modayı takibe, yılbaşında sofraya Hindi koymaya, baloya katılmaya, kuaförde saç kesmeye, boyatmaya geçiş yapacak ebeveynlerimizin yetiştirdiği çocuklardan **senden...benden herhalde bir** Tolstoy, Oscar Wilde, Virginia Woolf, Rembrandt, Orhan Pamuk, Tezer Özlü, Gilles Deleuze, çıkacak değildi. Dua et ellerinde kitap görmememize rağmen en azından okumayı sevdik ‘ öyle ya rastlantıyla karşılaşılan bir insanın, bir peyzajın, elle tutulur bir nesnenin, bir koku, tını, tadın, müziğin irade dışında belleği, hayal gücünü devinime **geçirdiği** 19 yaşında oyun yazarı Rene Peter'in evinde Debussy; Paris'te seçkin sanatçıların, edebiyatçıların beş neslini bir araya getiren Dreyfus yandaşlarının merkezi de olan ünlü edebiyat salonları sahiplerinden arkadaşı Gaston'un annesi –Proust'u yazı yazmaya iteleyen, ilk kitabı Hazlar ve Günlere, önsöz yazmasını sağladığı – Anatol France'ın sevgilisi Madam De Caillavet; Geneviève Halévy (Georges Bizet'in eşi) ile Robert de Montesquiou'nun güllerinin imparatoriçesi Madeleine Lemaire'in Salı, Çarşamba, Perşembe (Les jeudis de Ludovic) günleri düzenledikleri onca yazar Emil Zola, Guy De Maupassant, Ludovic Halévy, Paul Bourget, Robert de Flers'in onca ressam Alphonse Daudet'in oğlu Lucien Daudet, Whistler, Helleu, Turner'ın; katıldığı edebiyat toplantılarında zaman, mekan konusundaki düşüncelerinden etkilendiği felsefeci Henri Bergson'la da tanıştığı **bir gençlikte belki de** Vatikan da Sistine Şapeli'nde yer alan Boticelli'nin Freskinde Jethro'nun kızı ve Musa'nın karısı Tsippora'nın çalışma masası üzerindeki reproduksiyonunda “Odette bu haliyle, ilkbahar tablosu ressamının kadın figürlerini her zamankinden çok hatırlatıyordu “ betimlemesiyle Odette ile Tsippora'nın çehresine atıfta bulunacak M.Swann'ı, Odette aşık ettiği, Madam De Caillavet, Geneviève Halévy, Madeleine Lemaire'den Çarşamba toplantıları düzenleyen Madam Verdurin'i; Robert de Montesquiou'den eşcinsel Baron de Charlus'ı; Kontes Élisabeth Greffulhe'den Guermentes Düşesi'ni; Sarah Bernhardt'tan Berma'yı, Anatole France'dan yazar Bergotte'ı, Whistler'le Helleu'n adlarının anagramından da Elstir'ı yaratıp ; Tissot'un Le Cercle de la rue Royale'in de kapıya yakın kişi diye belirttiği (Charles Haas) M.Swann'ın arabacısı Rem'i Antonio Rizzo'nun dük Loredan büstüne; bulaşıkçı kızı Giotto Di Bondone 'nin

Mercy'i heykeline; arkadaşı Bloch'u Gentile Bellini'nin Fatih Sultan Mehmet portresine benzettiği sayısız tabloya, heykele, büste göndermelerle bezediğinden, yanlarında cep telefonu, laptop, tablet bulundurup her iki sayfa da bir Google'da yazar, ressam, felsefeci, besteci, tablo, portre araması yaptırtacak Kayıp Zamanın İzinde nehir romanı okuyucularının gözünde roman karakterlerini **kanlı canlı siluete büründüren, Proust'un yaşadığı** zamandan çok sonra; 1960'lar da tek tük sinema salonunun bulunduğu, tuvalet sorunsalını çözememiş gecekondu mahallerinde; tiyatro, opera, bale, resim, heykel dimağlarda soyutluğunu aşamamışken, zaten de ismini duymadıkları herhangi bir ressamın tablosunu, heykellerini, gravürlerini görme için müzelere, galerilere götürülme, gitme; operayı, baleyi, klasikleri merak etme, kültürünü, yaşayışlarını, geleneklerini, doğasını, yemeklerini keşf amaçlı farklı bir şehre, ülkeye Van'dan İstanbul'a, İzmir'den Muş'a , Milano'ya, Atina'ya, Fas'a seyahat, onca çocuğa bakma, geçinme uğraşında baş sokacak bir ev edinme duasında; tek kanallı radyodan mecburen Müzeyyen Senar, Safiye Ayla şarkılarını öylesine dinleyen ama asıl bugün nostalji sayılan, onca yükü kamburlaştırmış sırtın ağrısında 'yaşasan ne olur bu rezil dünyada' umutsuzluğunu katmerleştiren **baba evinde** her gün Kerbela'ya döndüren Ali Ekber Çiçek, Davut Sulari, Aşık Daimi' in plaklarından

"aslan yavrusu yiğitler,
su içmeden öldüler
deniz derya dolu iken
su içmeden öldüler"

"illa dostun bir tek gülü yareler beni, beni"; "bilmem şu feleğin bende nesi var" deyişlerini dinleyen ebeveynlerimiz, adını duymadıklarından, habersizliklerinden akıllarının ucundan geçmezdi Bach'lı, Mozart'lı klasik müzik, nasıl bir şey olduğunu bilmedikleri bale, opera, Gotik heykeller, resimler, Jane Austen, William Shakespeare, Lev Tolstoy'lu klasik romanlar. Soyutluğundan zihinde canlandırılmayan 'asırladır etrafımız çeviren düşmanların tek amacı...' hamasetli nutuklar 'tek başına daldı arasına, Allah, Allah diyerek salladı kılıcını' kahramanlıklar, 'uğruna ölmeli öldürmeli vatan, devlet , millet , din, mezhep ...' yüklemeli şehit hikayeleriyle aşık atması, yarışması imkansız varlığının," ben'in , "töz"ün değersizliği, çöplüğü yanında, kaderini belirleme yetisini elinden alan bitmeyen fırsat eşitsizliğinin parçası, farelerden, tahta kurularında korkacağı; yaz kamplarına görevli gitmek için çırpınan devlet memuru; dansöz Leyla'nın ardına düşen 'bakma öyle durduğuna, dairedaki Yüksel; hin oğlu hindir, aklınca beni yerimden edip kendi oturacak şef koltuğuna' kurgulu asılsız astarsız düşmanlıklarda kıvranan, işin kaybetmemek için üstlerine yağcılık yapmak zorunda hisseden belki de kalan bir **baba** da yoksa onbeş değil otuzlu yaşlarda denizi görecektir ancak kırk yaşlarında bir otelde tatil imkanına kavuşulacak **koşullarda** yoksul, köylü ozanların keder, dert akıtan türküleriyle **büyütülen**; ister köyde, ister şehirde nerede yaşarsa yaşasın en az üç , altı çocuğuna bakmakla görevli yalnızca ailenin değil sülalenin bedava hizmetçisi...bedava aşçısı...bedava çamaşırcısı...bedava dadısı...bedava sucusu... kapı önüne dökülen bir ton kömürü elde kürek el arabasıyla kömürlüğe tek başına boşaltacak bedava hamallık da yetmediğinden, yatılı kalmaya gelmediğinden, hizmet etmekten mahrum kaldığı, dedesinin amcasının oğlunun oğlu dereza Rıza'ya 'oyy amca, apo ben senin kızın değil miyim? Kızının evi burada dururken, sen kalk dereza Şükrüé Kamerîé Sofué

'nun evine git, çok üzüldüm' dargınlığını ileten, 'kokla hele, mis gibi kokuyor, bembeyaz' çamaşırlarıyla övünen; bütün gün ayakta iş yapmanı, yorgunluğunda değil roman, gazete okumak ' bu ne, yeni mi, ne zaman yapıldı? ' merakı için dahi vakit bulamayan Türkiyeli bir annenin himayesinde ki **bir çocuğun**; elle tutulur hayallerine ulaşabileceği fırsatların eşitliğinde kaderini kendisinin çiziceğine inandırılacağı... inanacağı duyguların, düşüncelerin etkisindeki ailesel, toplumsal yapıda büyütülecek; kaygılarını, sevgisini Madame de Sévigné den alıntı sözcüklerle anlatan bir büyükanneye; sadece ülkesinin yazarlarını değil diğer ülke yazarlarını Puşkin'i, Dostoyevski'yi okuyan bir anneye, babaya; avukatına 500 sterlin ödeyen Whistler'in resmine hakaret ettiği, itibarını zedelediği gerekçesiyle aleyhine açtığı davada sadece bir çeyrek peni tazminat ödeyen sanat eleştirmeni John Ruskin'in Susam ve Zambaklar'ını çevirecek kadar iyi derecede yabancı bir dile; kendisine Hz.İbrahim'i andıran Benozzo Gozzoli gravürünü hediye eden, Hz.İsa'ya ihanet edecek sakallı figür Yahuda'yla diğer havarilerin sadece ekmek ve şarap konulu dikdörtgen masada yedikleri Son Akşam Yemeği tablosunda tempera boya kullanıldığına ilişkin detaylara sahip sanat eleştirmeni aile dostlarına sahip **çocuklardan; Marcel Proust'un**kinden farklı, hayallere, kurguya, vizyona, bakış açısına düşünce sistemine ve **gelecek algısına sahipliğinden daha doğal** ne olabilirdi ki? Proust'un "uykusuz gecelerimde görüntüsünü kafamda en sık canlandırdığım odalar arasında Combray'nin odalarına en az benzeyeni, Balbec'te (betimlemesiyle tatillerini geçirdiği Normandiya kıyısındaki Cabourg'da) Grand-Hôtel de la plage'daki odamdı..." çağrışımını keskinleştiren, sonsuz kırları önüne serdiği **okuyucusunun** gözlerinden, zihninden geçerek benliğini yolculuğa çıkartan " tıpkı arzuladıkları bir şehri gözleriyle görmek için seyahate çıkan ve hayalin büyüsunü gerçeklikte tadabileceklerini zanneden insanlar gibi..." sözcüklerinde, Cabourg'u, Floransa'yı, Venedik'i, Norman Gotiği kiliseleri, Rönesans tablolarını, heykellerini çocukluğunda, gençliğinde görmenin etkisini görmemek mümkün değildir. Doğumundan 89 yıl sonra hâlâ, 1960, 70, 80 ve 90'larda Ortadoğu'da doğmuş nesillerin her anlamda Proust'un olanaklarından mahrumluğu; İbn Haldun'un çağı aşan "doğduğun coğrafya kaderindir" saptamasının tecellisi miydi Rimbaud, Zola, Balzac okuyan, Claude Monet, Paul Cézanne, Edgar Degas tablolarına hayran, Bach, Debussy dinleyen Fransız yosmaları da. Olabilir miydi? kendisinin değil ailesinin seçimi; dünyaya geldiği, coğrafya kaderi... şansı... şanssızlığı mıydı bireyin? genler de bir nevi kaderse eğer , şimdi bu ikisi birden hayatı mıydı bireyin? IQ ? kaderle bağlantısı ???? ya Kristof Kolomb'un keşifleri, coğrafyanın kader olmadığını tersine kaderin coğrafya olduğunun kanıtıysa ? ya da coğrafyanın kaderin, hüznündür mü, demeliydi İbn Haldun? Offf ya "her yeri boyamışsın çok güzel, ama burada biraz sonbahar kalmış"ın Şairi, sence ne denmeli ! işin içinden çıkamadın, kader olan ne ? coğrafya... aile...ana dil... kültür... din...gelenekler... köken... gen...IQ' mü? Ne...ne??? Doğduğun yer mi kötü, iyi kader yoksa benliği, akli gerileten körü körüne kabullenilmişlikler; bağnazlık, biattı kökleştiren yönetenlerin, egemenlerin yönetim tarzına yansıyan zihniyetleri mi? Hele, bir dakika izin ver, bi dur ! bu arada biattın İslam dininin, Ortadoğu'nun Müslüman toplumlarının et, tırnak ayrılmazlığını da atlama, bir de Lucien Febvre'in "coğrafya imkandır" aforizması var, haydi bakalım şimdi ne diyeceksin sen! eyyyy bu romanı bitiremeyecek kadın ! söyle bana kim haklı Lucien Febvre'mi, İbn Haldun'mu ? Sıkıldın değil mi bu sonu gelmeyecek saptamalardan, üşendin de yazmaktan, kokusunun ruha sineceği doğulan toprağın kimyasal bileşimi, coğrafi (fay hatları üzerinde olma) ve iklimsel konumu, kültürel, dini, medeni, feodal yapısı, tükettikleri gıdalara, yaşayış tarzlarına, iyi ya da kötü, duyarlı ya da duyarsız psikolojiye kadar her şey

belirlediğinden ey oğul ! eğer yapıcı, yumuşak bir coğrafyada doğmuşsan olumlu bir seyirde pek çok şeyin gelişimine katkı sunma üzerinedir eylemlerin, düşüncelerin yok savaş, ihanet, şiddet, çalma çırpma yüklü her güzelliği yok etmeye yeminli bir zihniyetin kol gezdiği bir coğrafyada Ortadoğu'da doğmuşsan mesela, hiçbir şeye musallat olamamışsan, bu defa da uğraşacağın kendini, benliğini yerden yere vuracak eylemlerinin, düşüncelerinin hepsi yıkıcılık üzerinedir diye mi düşündün, tam da Kültür Bakanlığınca yapılan restorasyon çalışmasında 700 yıllık Osmanlı Tuğrasının bulunduğu, duvarları hitli ile yıkılan Galata Kulesi'nin görüntüsünü izlerken haberlerde; Paris'te Arc de Triomphe (zafer takının) restorasyonunda böylesi bir yıkım vuku bulsaydı, Parislilerin 'tarihimize, değerlerimize yapılan bu saygısız saldırının sorumluları derhal cezalandırılsın'la ayağa kalkacağı muamma değilken' çağrışımı; bir ülkede demokratik bir sistem söz konusuysa sorumluluk doğru iş yapmadığında beğenilmeyecek yönetimde ısrar eden toplumun üzerindedir. Onun içinde İbn Haldun'un yaşadığı döneme, bölgeye bakarak, 14. yüzyılda "coğrafya kaderdir" tespitinin doğruluğuna kanaat getirip 'buna, söylenecek sözüm yok ama alkışlayanlara sözüm var; 18 yaşında üniversiteye giden, kendisini diğerlerinden bir adım öne taşıyıp, donanımlı kılacağından Pursaklar'daki evinden yoğun trafiğe takılmadan İngilizce kursuna yetişmek için her gün saat 5.30 da uyanıp, saat 17'ye kadar kursta, okulda kaldıktan sonra uzunca bir yolculukla tekrar evine dönen birinden, beş adım öndeliğini sağlayacak olanakların önüne serildiği İsviçre'de doğan, aynı yaştaki bir genç de 5.30 da kalkacaktır ama spor yapmak, ata binmek belki de yüzmek için. Ana dili seviyesinde İngilizceyi konuşacak eğitimi daha kreşte aldığından Londra'ya gittiğinde isteklerini ifade edeceği dili konuşacağından yabancılık çekmeyecek, kültürel faaliyetlere girecek elektronik müzik partilerine, müzelere, galerilere, operaya, baleye giderken, mesleği ile ilgili stajını da yapacaktır. Bu durumun farkına vardığından kendini geliştirmek, yeni bir dil öğrenmek için çabalamaktan, yorulmaktansa 'uluslararası piyasada yetkin İsviçreli bir gençle rekabet edebilir miyim? ne yaparsam yapayım bir şey değişmeyecek, kaderim bu coğrafya da, bu kısır hayatı yaşamak' bahanesi işine gelen Pursaklı gencin havlu atması kolaycılığa, bedavacılığa tutkun toplumda garipsenmeyecek tersine onaylanacaktır. Oysa, gözleme, deneye, yeni keşiflerin gücüne dayanan bilimin, akılın kaderci yaklaşımları reddini gerektirecek dünya tarihinde yerini almış onlarca olay göstermiştir ki; bataklıkta bile güzel çiçekler açtığını; atılan tohumun GDO'suz olması gerektiğini de unutmadan; coğrafya sadece istenilmeyen bir hayatın yaşanılmasının mazerettir; Abraham Lincoln'un "köleliği kaldırma" kararı ' ne yaparsam yapayım köle öleceğim' umutsuzluğundaki Afrika kökenli bir siyahiye; Hitler'in akıldışı yönetiminin ülkesini savaşa sürüklemesiyle oğlunu savaşta, komşusu Yahudileri Nazi kamplarında yitiren bir Alman'a; çizdikleri kaderin coğrafyayla ilgisizliğine bakıp... Almanya' ya , başka bir ülkeye göçenlerin ülkelerinde edindikleri yaşayış tarzını, alışkanlıklarını, düşünce yapılarını devam ettirdiklerinden de yola çıkarak; tamam , belki doğrudur da; doğulan coğrafyanın mevcut sisteminin, geleneklerinin, dininin; farkına varılmadan hayatı, mizacı şekillendirdiği kalıptan kurtulmak sanıldığı gibi kolay da değil ama bugün küçük bir ekrana sığan istediğinle ilişki kuracak küçülmüşlükte ki küresel dünyada, refahını, güvenliğini, özgürlüğünü artıracak önlemleri alarak, Latince "quis custodiet ipsos custodes? koruyuculardan kim koruyacak?" ekseninde, korunması gereken güçlü devlet değil, karşısındaki güçsüz bireyken; hukukun üstünlüğünün, yargı bağımsızlığının devre dışı kaldığı Ortadoğu'nun iktidardaki ne hikmetse hepsi de otoriter, diktatör hevesli liderleri, siyasileri, yozlaşmış bürokratları, güç odakları yönettikleri iligini sömürmekle kalmayıp "devletimiz var olsun, Allah zeval vermesin"

kadir-i mutlaklığı zikrederek, içinde kendilerini gizledikleri kavram devlet için, aile için var olduklarını telkin ederek üstünlüklerini kabullendirdikleri halka, bireylere utanmadan kendilerine, yerinde olmaları imkansız baba, ana da dedirtirler. Tebaanın, halkın, bireyin kutsallığı temelken Osmanlı'dan, monarşiden kalma bu kadir-i mutlak hikmet-i devlet, hükümet, aile zihniyeti, alışkanlığı Cumhuriyeti kuran kadrolar uzaydan gelmediklerinden, toplum düzenini sağladığından o dönem için gerekli bu söylemi sonradan ilelebet şiar edinip reforma, Rönesansa, aydınlanmaya yönelmeyince her "demokrasi" talebi hem seven, hem döven babanın ağır tokadıyla sersemletildiğinden – benzeri Avrupa ülkelerinde, Amerika'da yapılsa yer yerinden oynayacakken– kimsenin çıkıp; bu adamlar neden vergilerimizi fabrika yerine bilmem kaçınıcı sarayını yapmak, mal kaçırmak için harcıyor, niçin bir arabaya geliş fiyatından çok daha fazla ÖTV ödüyoruz ? acaba neden her şey kur farkını hesaba katsak bile yurtdışında daha ucuz? diye sormadığı gibi aklına da gelmez çünkü devlete dolayısıyla o mekanizmayı çalıştıranlara taptığından, kaderlerini belirlemelerine suskun, ne veriliyorsa onunla yetinen bir kitlenin varlığında zaten de aynı coğrafyayı paylaşan Güney Kore, Kuzey Kore (Güney'de kişi başına milli gelir 30.000\$, Kuzey'de 1,000\$ dolar) Türkiye, Bulgaristan, Yunanistan, Rusya, Irak, İran, Suriye, Yemen'de kişi başına düşen gelir, refah düzeyi verileri, eşit yurttaşlık yaklaşımında gözlenen farklılıklar teyit ediyor ki ideolojisi, yaklaşımlarıyla hem döven, hem seven 'devlet baba'nın, yöneticilerin kaderleri belirleme yetileri İbn Haldun'un sözünün anlamını yitirtiyor. Tabii bir de Warren Buffett 'ın geleceklerini garantileyen gelir düzeyinin, servetin sahibi olarak dünyaya teşrif eyleyen zengin çocuklarını kast ettiği "şanslı sperm kulübü üyelerin" den biriyseniz, sığ Sierra Leone'de, Liberya'da doğulsa da, çevresini yenileyecek, sosyalleşecek, yoksul ülkesinden gelişmiş bir ülkede okuma şansını yakaladığından kaderi de....'mola'...'mola' hocam 'mola' ! rica ediyorum, bir dakika ara ver yazmaya, söylemeyeyim, söylemeyeyim diyorum ama çığırından çıkıp başlangıçtaki temasından uzaklaştırarak günlük bir gazetede, sosyal medyada bir internet sitesinde köşe yazarı tarafından yazılan izlenimler, görüşler, yorumlarla dolu makaleye döndürdün romanı, nasıl bir kurgudur bu ? Bunları niye yazıyorsun? Bak ! yazmasan sen, kimse bilmiyor zaten bunları küçümseyici bakışınla, yazdıklarını, önemsemediğini yine de 'yazdığı bu muymuş' eleştirisinin üzüntüsünü yaşamamı istemediğini hissettirerek yaptığın bu yorumla, herkesle aynı dayatmacı, faşist tavırda birleştiğini göstermediğini sanarak. Tamam acemiyim, bilmiyorum işte roman yazmayı ama madem dostumsun neden herkesten önce sen kırıyorsun beni? Başkalarından farklı bir tavır takınıp eleştiri okunu ilk atarlardan olmayıp yazma coşkumu kırmasan... azıcık bekleseydin belki düşündüğünden çok daha iyi bir yola evrilecekti romanım. Her zaman ki gibi yarardan çok zarar, hayır, araya girmekle, ne yazacağımı da unutturdun...

....evet ! elinin tersiyle Satre'in "var oluşumuza karışamayız ama ondan sonrasının sorumluluğu, kaderi oluşturmanın yükümlülüğü bize aittir"ini iten; daha, daha iktidarda kalmak gelişimi, ilerlemeyi durdurmakla mümkün olduğundan din, mezhep, tarikat, cemaat, etnik köken temelli savaşlar, sanal düşmanlıklar yaratıp, özgürlüğünün kısıtlanmasının, yoksulluklarının sorumluluğunun faturasını kesecekleri beceriksiz, iş bilmez damgalayacakları bireyi, kitleyi; yönetiminde her şey şahane yalanını yineleyerek daha iyisi gelmez , bulunmaz düşüncesinde oyalama, kullanma uyanıklılığında ki o coğrafyanın...o toplumun egemeni, yönetenleri; isyansızlığı, mücadelenin faydasızlığını, kabullenışı yerleştirdiklerinden kaderi doğulan Coğrafya kılan zihniyetin de baş destekçileridir. İşte sen ! şayet var idiyse Tanrının kırk yılda bir de olsa iyi bir şey yaptığına inanacağın **daha** yeryüzüne ..., ..., Marx,

Schopenhauer, Monet, Renoir, Rilke, Joyce gibi onlarca yazarı, sanatçıyı ve de kimi zaman bir çocuğun annesinden “iyi geceler” öpücüğü alma arzusunu, kimi zaman uyku, uyanıklık arasındaki muğlaklığı, kimi zaman etnobotanik dalına hizmet peyzaj, çiçek izlenimlerini Rönesans üslubunda yansıtan, sınır kapısını istediği zaman açan...istediği zaman kapatan apo Proust’u göndermesidir’ demediğin, Ortadoğu’da doğmanın gözyaşı, keder, acı, savaş getirdiğini de **bilmediğin**, duyumsadığın kokuların, tattığın yiyeceklerin, gördüğün çiçeklerin, böceklerin, dokunduğun insanların, hayatının içinde genel, geçer sınırsızlıkta ilerlediği **zamanda**; günde o da bazen tek bir taksinin, dolmuşun, cemsenin geçtiği, hem geçim kaynağı hem karınları doyurduğundan; koyunlara, keçilere, ineklere, tavuklara, camışlara (manda), atlara, süte, yumurtaya, salatalığa, sebzeye, buğdaya; çocuklardan daha fazla değer verilen, itina gösterilen **dewa malarda, köylerde**; yaşamadıklarından şaplaklı, çimdikli, saç çekmeli kabalığı sevgi sanan; on, on iki yaşındaki kız çocuklarını ‘bu oğlanın eşekten yalnız iki kulağı eksiktir ama amcan oğludur, akrabandır evlen bununla...’ **ilişkilerine zorlamalı**, başkalarına göre **eften püften ama oradakilerin hayatını etkilediğinden sonsuz öneme haiz** birbirini kıskanan eltilerin, yengelerin, kaynanaların, amcaların, yeğenlerin, gelinlerin ‘bütün gün çüçe anam çüçe...anca otursun, biz bu öküz gibi çalışalım neymiş, şehirde çalışıyormuş , tatile gelmiş ama iş ot, kavak parası almaya gelince başta o koşuyor’— ‘a o mergê Seterij’de çayırı tek başıma tırpanladım, otları bağ yapacağına gitmiş uyuyor — ‘şu münafiğa bak hele ! eline çay bardağı, yanına pırıka Hasena’yı almış, ma, a o lojinin önünde konuşup duruyor sabahtan bu yana.Hamur kabarmış taşıyor tekneden, çoluk çocuk aç ekmek geç kaldı, sofraya kurulacak, ne gam’lı; bazen yanından su geçtiğinden ekini bol arazinin kendisine verilmesini isteyen, bazen sattığı 100 kavak ağacından aldığı parayı bölüşmeyi istemeyen ev damı erkeklerinin atışmasına dahil olacak oğlan çocuklarından Talo’nun, amcasına babana, gözünün önünde saldırdığını gören büyük amcan Hasané Halilé’n kapı önünde bulunduğu değnekle Talo’ya daldığı, yumak halinde birbirine girişmeli, yumruklu, saygısızlığın tavan yaptığı bitmeyen **kavgaların** sonrasında, hiçbir şey yaşanmamışçasına, olmamışçasına birbirlerinin yüzüne bakma, şakalaşma, sinin,n etrafında toplanıp yemek yeme riyakarlığını ‘ne olursa olsun akrabayız, aynı kandanız, düşmanlık olmaz...’ yalanına ortak olmanın olağanlığında, en az yirmi kişiye ekmek, yemek yapan, sini indiren, kaldıran, dereden çektikleri suyla bulaşık, çamaşır yıkayan, onca kişinin oturması için sandalye, kürsü, minder ayarlayan, ev damı çocuklarını koğuştaymışçasına bitiştik nizam yatırmak için yer yatağı hazırlayan, sürekli sıcak su için ele ne geçerse ocağın üstüne koyup bir ordunun ihtiyacı kadar iki üç çaydanlıkta, semaverde – yeniden demlenmeyip ha bire üzerine sıcak su eklendiğinden çaylıktan çıkan – çay demleyen **annelerin, kadınların** ; çocuklarının ‘açım’, ‘su’ , ‘ne giyineceğim’ , ‘her tarafım kaşınıyor ‘ yakınmalarına ‘ karnım ağrıyor’, ‘İbo, beni dövü’ dertlerine kayıtsız kaldığı, yetiştirilmesi gerekli onca iş arasında istense, söylense ‘hele bak, çok önemli bir şey mi bu? Neymiş iyi geceler öpmesi ! olmasa ne olur’la hafife alıp ‘a bu benim oğlan, kız ne kadar değişik bir çocuk’ ...suçlama, hayır ! annelerinden görmediklerinden akıllarından geçmeyen, çocukluğunda annenden almadığın; yatmadan önce her akşam annesinden aldığı “iyi geceler öpücüğünü” eve misafir (M.Swann) geldiğinde almamasının kıvrandıran sancıya **yol açışını**; tezek kokularının arasında burna değdiğinden cennette yaşanıyormuş hissi uyandırıp ‘ ey çiçek, yok dünyada böyle mis koku, beni benden alan’ la yaprakları okşanmadan, güzelliklerine ilgisiz yanlarından geçilip gidilen, ömrü solduğunda ‘elbet farkıma varacaklar’ inadıyla ertesi yıl yine açan, toplanıp , olmadığından vazo da değil su bardağı ya da şişe de

odalara, salona fresh, taze koku vermesi için konulmayan bin bir çeşit çiçeğin, evlerin etrafını saran en sevdiğin reçelin hammaddesi, üzerine limon sıkılarak kırmızılaşan suyuna kırtlama şeker batırılıp çay içilen Van'ın kırmızı güllerin, Süphan dağı eteklerini kaplayan gelinciklerin, lalelerin isimlerini çocuklarına anlatan tek bir ebeveyn çıkmadığından belki inanılmaz gelse de onbeş, ondört yaşlarında 'aaaa!!! ama...ama bunların aynısını dewa ma Badan'da, Kasman'da, Ameren'da görmüştüm demek adı sümbülmüş 'şaşkınlığında nergis, hanımeli, ..., ..., 'yle tanışıldığından **bir yere koyamadığından** "yeşil hortumdan çıkan su damlaları gibi serin ve sert olan Gilberte adını, yaseminlerin ve şebboyların üzerinde yankılanırken duydum" harflerine resim yaptırtıp, ilk aşk tomurcuğunu bir çiçeğin renginden alınan ruhani doyumla; yumuşacık yastıklar üzerinde, ipeklere sardığı **sözcüklerle anlatan** duygulardan, betimlemelerden fersah, fersah uzakta; olması için öncelikle gidilecek bir memleket, gidildiğinde hepsini tanımanın imkansızlığında isimlerini bilemediğin elli teyze, bir o kadar amca çocuğu arasında kaybolan varlığının, benliğinin erimesine alışılan; birbirlerine saydırdıktan sonra gülüşen...haydi bunlardan dostluk, insanlık bekle ! ha oldum olası akrabayı "ağcın kurdu" sayarım, dedikoducu, etrafındakileri parçalamaya hazır akbabalar. Eninde sonunda herkesin 'yok ya, yok yedi kat yabancı, el kardeşinden, akrabandan daha can, el uzatan' da buluşacağı yeni çevre, fikir ve bireylere aralanmayan kapalılıkta; bazen iyi, bazen kötü, bazen canından can, bazen candan bezdiren kabile yaşayışlı topluluğun; akrabaların dimağda yerini aldığı çocukluk sonrasında; duyumsanan tadın, kokunun peşinde sürüklenerek yaz tatillerini geçirdiği Combaray çağrışımını tetikleyecek unutulmayacak tad bırakan bir yiyecek yemediğinden, hiç hediye alınmadığından, tezek kokusu, küflenmiş dorak tadı, koyunların boynundaki çan sesi, bağıış, çağrış, kavga dışında yenildiğinde, karşılaşıldığında tatilini geçirdiğin ev damına, dewa ma Badan'ı hatırlatmayacak güzel bir an 'çaya batırılan madlenli kek (kurabiye) parçasından' bunca duygu, cümle nasıl fışkırdı' imrenmeni mutluluğa dönüştüren **apo 'Proust** ki gibi kayıp zamanlarını dürtecek cinsten gözlemci hatta hazcı bir yaşam sürdürmeyenlerden **biri olarak**; "bırakınız yapsınlar, bırakınız üzerinden geçsinler" yaygınlaştırıldığından, sorumluluktan muaf erkekler gibi "saldım çayıra, mevlam kayıra" düsturlu çocuk yetiştirme, büyütme tekniğini benimseyen ev damı kadınlarının; kendileri de aynı yoldan geçtiklerinden üzerine tereyağı sürdükleri, arasına çökelek, şanslı günse bal kaymak bazen soğan, yumurta koydukları yufka ekmeği, bir parça niyazi, çöreği ellerine tutuşturarak başlarından savıp, günün geri kalanında kendilerini rahatsız etmedikleri müddetçe ne yaptıklarını, ne halt ettiklerini merak etmemeleri ev damı çocukları için sorun teşkil etmese de, yine de 'bugün Çepanik yaylasına gittik, yolda Nade kenger sakızı yapacağım, size göstereyim dedi. Toprağın üzerine çer, çöpleri, otları yana yana dizdi sonra kengerin sert, kartlaşmış kısmını çat diye ortadan böldü , böyle süt gibi akan şeyi otun üstüne döktü, çer çöple kapatıp gizledi, bir gün burada kurusun bu, alır, çiğneriz dedi. Sonra koca bir taş, kayaya yapışmış sarı, siyah, kahverengi toprağı yanındaki bıçakla kazıdı, azıcık su döktü bakın kına bu diyerek avucumuza buraya sürdü, orda bulduğu çaputla da bağladı. Ben istemiyorum, yıkayalım dedim, rahat dur, bekle az dedi, derede yıkadık sonra. Bak ! o kadar yıkadım daha da çıkmadı...' keşiflerinin sevincini kıran 'kızım, kızım adamlar kapıda çay bekler, çekil önümden, sonra anlatırsın' koşturmasında 'evlat mecburen bakıyorsun, atsan atılmaz ha satsan kim alacak' sızlanmasıyla katlanılması gereken nesne muamelesine muhataplıkta, 'ne yaptın bugün, nerelere gittin' meraksızlığı; büyükbabanın dokuyüzkırkaltı yılındaki depremde altında kaldığı yerde yeniden aynısı yapılmış ev damı Kasmanda çe

Taloda, e Resulde **Badan'da ki yaz tatillerini** eğlenceli, gizemli geçmesinin nedeniydi de....

....Harvard, Oxford, Bogaziçi, ODTÜ mezunu da olsa, hayatlarındaki herkes hizmet beklediğinden 'haydi kalkın, güneş doğdu çoktan, ne duruyorsunuz, abık, abık ' guguk kuşlu çalar saat yaşlıların, uykuyu haram ettikleri, şafaktan gece yarısına fabrikadaymışasına bitmeyen iş akışında fırsat bulurlarsa 'eree ne olmuş, ne? biri de dese yazıktır, gūnahtır bu kadın, öldü açlıktan...waye, insaf bir alkama (ayran) yap , ben de ekmek getireyim de yiyelim' öküntüsünde, bir bardak kırtlama çay içerken çocuklarıyla konuşacak yazgılarının; eziyet, fakirlik, horlanma, değişmeyen mansplainingle eşitlendiğini gözlemlediğin **ilk yer dewa ma Kasman'da, Badan'da** a o yüzdendi işte, çocuklarıyla ilgilenmesine izin vermeyen, bekletilemeyecek sağdığı malların sütünü kaynatma işlerinin önceliği yüzünden kızı Saime ölmekteyken yorgunluktan göz kapaklarını açamamasını anladığından acıdığın teyzen Sare'nın, kadınların peşinde mala gitmek; oturduğu görölmediğinden 'niye bütün işleri hep sen yapıyorsun?'la üzüldüğün tamamı akrabalarından ibaret köyde zayıf mı zayıf, kızıl saçlarıyla gözüne hepsinden farklı görünen elinde bakır, alüminyumdan bakraç, sırtında deri tulum (meşk)le yola revan annenin amcasının kızı Fikriye'nin, diğer kadınlar gibi; onlarca hayvan varek, bizek, beran, tükş'ün arasında ev damına ait keçileri, koyunları tanımasının hayretinde 'çene, eniii, şu kulağı yırtık sarı bizek var ya o da bizimdir, bıjı bere (hadi getir), korkma bir şey yapmaz' komutuna uyup yakalamak için düşe, kalka peşinden koşulan keçileri, koyunları ağızlarını büzölerek çıkardıkları 'şışşşş, bırrrr, bürürü' sesiyle bir bacağından tutulup önlerine çektikten sonra kalçalarına şaplaklar indirip 'sakin, sakın ol, benim güzelim, yaramaz kızım' sevecenliğinde sağdıa bakrata köpüren **süte bakmalı**; Nade'nin 'hayvan deyip geçme, onlarda kendi evlerini tanırlar' önermesini haklı çıkaran sayıa az olduklarından; samanların, ot bağlarının da depolandığı evin biraz ötesindeki "kom"larda kalan koyunlar, keçiler gibi yaylaya götürölmeyen, çobanın sabah alıp akşama doğru geri getirdiği büyükbaşların; inek, dana, camışların (manda)nın ahıra, "gome"ye yaklaşıldığında kendiliğinden sürüden ayrılmasını **izlemeli**; bazen akşama doğru, bazen sabahın kör vaktinde evin önünde, lo(c)jınlı mutfak da tavana asılı kalın halata, bir ağaca ya da üç ayaklı (Sepi) Sêpik'e içine yoğurt, soğuk su doldurulduktan sonra bağlanan – keçi, koyun derisinin sıcak suyun içine daldırılarak kıllarının yolunduğu, yağlarından arındırıldığı zahmetli işlemler sonrasında ortaya çıkan kızıl, siyah renkli– tulukun (meşkin) ya da tahta yagukun kapağı kapatılır kapatılmaz ileri, geri hareketlerle iteklenmelerinden çıkan, çalkalama sesi duyulur duyulmaz yataktan fırlayan ya da neredelerse ordan koşarak yayık yayanın yanında biten çocukların 'ben yapayım' isteğine 'enei...enei , laoo, lacek rahat durun, işim çok benim, bırakın da bitireyim, eğlemeyin beni, gücünüz yetmez yorulursunuz' direnmesine 'yorulmayız, bak gör, sen dinlen, a o taşa otur, oturun biz yaparız, sizin yerinize, yerine ' yalvarmasına ancak on dakika dayanamayacağı bilinen 'errrr, yakamı kurtaramayacağım elinizden, tamam' havlusunu atan büyüklerden genellikle de Fikriye'den koparılan izinle yayığın başına geçilen anda; ayranın alkalanmasının "tık, tık, tok tok" ritmine karışan dere or'un, Mengeli'n, köpeklerin, tavukların, ineklerin sesi "oooo, eroo memo, memo' bağrışları, senfonik konser veriliyormuşasına köyü inletirken, teknolojik devrim sayesinde her şeyi somutlaştıran görselliğin; dimağı tembelliğe iterek düşünme, yaratma, hayal etme yetisini azaltıp,

duyguları ifade edecek yeni sözcüklere, betimlemelere ihtiyaç bırakmayacak 21.inci yüzyılda dawa ma Badan'da, Kasman'da sülalesiyle yaşayacak Proust'un ; kalabalıkta hiçlenen benliğin devinimini, acıyı, aşkı, ölümü, umudu nasıl ve hangi sözcüklere, betimlemelere sığdıracağının hevesinde, kim bilir , belki bu yüzyılda imgelemeler, izdüşümler, sözcükler arasında debelenmenin alemi de yok? Boşuna yormayayım kendimi; vereceğim linki tıklayarak görün işte neyi betimlediğimi, anlatmak istediğimi, hissettiklerimi de arada sırada blog'umda yayınlarak yazma arzumu tatmin ederim, bitti gitti işte.Hem istediğini fotoshoplayacağın görsellik aslında yazında betimlemenin, imgelemenin, mecazın sonunu getirmede mi? düşüncesinde multicuture de; yukarıda yazdığın cümlelerle nasıl yapıldığını, ne olduğunu, şeklini şemalini tam anlatamadığım meşk, yaguk mevzusunu http://galeri.netfotograf.com/fotograf.asp?foto_id=40832; <http://www.erkurumgazetesi.com.tr/haber/yayik-geleneğiyasatiliyor/56519>; <http://rojnameyannewroz2.com/emekci-kadinlardan-bidemet-yayla-kadinlari-ve-asiklar-14364.html> şu üç linki tıklayarak görebilirsin ey okuyucu diyerek kestirip atmayı mı denesen ?? heyezanında şayet yazınla uğraşanlar böyle bir yol izlese, kitap okunan ülkeler listesinin sonlarındaki Türkiye'de popülaritesi yükselecek bu yazın türü sayesinde, ortalık 20, 30 sayfalık romanlarla dolup taşacağından, buyurun edebiyatın cenaze namazına...bu tembelliğe serenatlı uyanık aklına ne diyeyim? Uzaklaşmasana, yaz yazacağını be kadın! 'çocuklar, bir bakayım hele, oldu mu?' yiğitliğe zeval getirmemek için sızlanmadan yaymaya devam edildiğinden yorulan kollara , bacaklara azıcık nefes aldıracağından, molayı çocukların dört gözle beklediğini anlamamazlıktan gelip kapağını açtığı meşke, yaguka parmak daldırıp 'eh olmak üzere', 'az kaldı, beş on dakika daha, haydi durmayın' acımasızlığına yatan büyüklerden 'olmuş bu' duyulur duyulmaz, içten bir 'offf bitti nihayet, yorulduğum, fenayım'la köşeye yığılındığında 'nasıl, kolaymış değil?' alaycılığına prim vermeden 'hiç yorulmadım' ayaklanmasıyla köpük köpük ayranın döküldüğü, çamaşırın kaynatıldığı, suyun ısıtıldığı, yemeğin yapıldığı çok amaçlı kara kazanın üstünde toplanan yağın (ronu teze'nin) elle topak, beze yapılarak bakraçtaki soğuk suya atılma sonrası, odun ateşinin üzerine konan kara kazanda çürümeye bırakılan ayranın tülbentlerden, kevgirden süzülmesiyle kışın, yazın yenecek çökeleğin (t)dorakın) deri tulumlara, posta elle iyice hava almayacak biçimde bastırılması bazen de araya tereyağı konularak 'hoş dorak' **yapımında bulunulmalı**; yer yer paslanmış, emayesi, kalayı dökülmüş tencereye konmuş buğday, mısır, yemek artıklarıyla yemlemenin ardından kovalanan **tavukları yakalamalı**; kümese girip **toplanan sıcak yumurtaları** kirlenmesin diye elbiseleri önlerine önlükten geniş peştamal takan Kasmanlı kadınlardan farklı, hiçbir yeri kirlenmesin diye elbisesinin üzerine lastik geçirilmiş etek giyen, muhasebeciler gibi kolunun yarısına kadar çektiği siyah bez kolluklar kullanan, isterse bir küçücük iğne olsun malına, tavuklarına düşkün anneanneninin eteğine **koymalı** toprak, saman, su karıştırarak yapılan harcın döküldüğü uçsuz bucaksız geniş alana serilmiş dizi dizi kerpiç kalıplarının üzerinden atlayıp, labirentli kerpiç yollunda **koşmalı** faaliyetinin, onca etkinliğin içinde kimse karışmadığından, akla esen her şeyin yapılip dağ, tepe, çayır, orman gezilir, susuzluk çeşmeden, kıyısında ya da ortasındaki taşla oturup ayakların daldırıldığı dereden giderilir, açlık da kenger, yemlik, elma, yabani armut, erik, alıçla bastırılırken **saatlerin, zamanın su gibi aktığının habersizliğinde**;altı , yedi ay kar, kış altında geçirildiğinden, babanın yıllık izni; pek bi kıymetli salatalığın (hıyarın), sebze ve meyvelerin ancak yenilecek kıvama ulaştığı, başakların olgunlaştığı harman zamanına, Temmuz, Ağustos aylarına denk geldiğinden '(ma şérére ciwéna ser) haydi gidelim, dövene bineriz' eğlencesinde dibe vurmak için,

harman alanına uğramadan akşamın edilmeyeceği **çocukluk zamanlarında**; taş köprüyle karşı kıyısına geçilen deré Mengeli'ye bir, iki ağaçlık mesafede neredeyse bitişik harman alanına; öküz arabası veya insan, at, eşek sırtında taşınarak getirilmiş ekinlerin tanelerini, iş bitimi iki erkeğin sazlık kamışlarını bükerek yaptığı kalın ot halatlarıyla bağlanacak sapından, samanından ayırmak için, altına kesici çakmak taşlarının çakıldığı, boyunduruğa koşulu, ezecekleri ekin buğdaydan (usareden) mısırdan yemesinler diye ağızları kalın bezle bağlanmış iki öküz, manda, atın çektiği önü hafif kalkık tahta dövende (moşene de) arabadaymışçasına uçurulmak; kendisi de on iki yaşında evlendirildiğinden, ölmeseydi teyzen Leyla, onun da diğer beş kızı gibi on iki yaşında "kocaya" verilmesine engel olamayacak, kız çocuğu için evlenmekten başka bir alternatifi varsaymayan, ele tutuşturulan ibrikle sulanan toprak zeminli odaları, evin etrafını Palakaya kadar süpürmeyi iş saymayan çene Küçükağa'nın 'bahardır. Murat yükselmiş; çağıldıyor, gürlüyor, yıkıyor geçiyor; her yeri, köprüler sel altında, kimse geçemiyor karşıya, Turna kuşu bakmış yükseklerden insanların acizliğine seslenmiş Murat'a 'suyun coşmuş yine Murat, Turna'nın umrunda mı ? quling gotiye, ava Muradê rabuye xemê min e" Siz çe Talo kızların ki de Turna kuşunun hesabı. Evde iş, güç mü var, çeşmeden su mu getirilecek, odalar mı süpürülecek, sofraya mı kurulacak? varsa yoksa tiro viro işler; gez, toz.Yarın, bir gün gideceğin el evinde, senden harmanda oynamanı istemezler, iş beklerler, iş...' öfkesine değerdı değmesine de, altındaki ekini tanesinden, sapından ayırmak için durmadan dönen hayvanları ayakta idare eden büyükler mola vermediklerinden dakikalarca döven üstünde dönüp durma, ağza, burna giren toz, toprak mide bulandırıp, göz kararttığında "uygun an" kollanıp buğday, çimen, çiçek karışımı otların arasına, atlanır; bir dakika ! bir tavsiye, yanlış anlama kurguna müdahale değil amacım, ama okuyucuyu "Eskiden Harman Dövmek (Kovmak)", "Hey gidi hey...", "Eskiden harman döğme gem sürme, döven sürme böyleydi" başlıklı Youtube videolarını izlemeye yönlendirseydin, dövenle ilgili çok daha açıklayıcı bilgiler sunar, bunca satırı da yazmak zorunda kalmaz mıydın???? işaretli olsa da ultra post modern yazın bana, mantıklı geliyor, görsellerle destekli paragraflar süreci hızlandıracağından okuyucunun amcan kızı Leyla'nın vefatına dair merakı da kısa sürede giderilirdi. Bende biliyorum, bilgisayarlımışçasına ard arda tık...tık... tık açılan bir çok pencereden her şeyin ; duygusuzca "tak...tak...tak" hızında ilerlemesin, isteyenlerin fazlalığındaki bu ultra modern Alfa çağında , uzun satırların sıkılmadan okunmayacağını, üzgünüm her ayrıntının önemli kıldığı geçmiş; belirlediğinden geleceği; ultra Alfa okuyucuyu bu anlamda memnun edemeyeceğim zaten karşılayamayacağımdan benden hiçbir beklentisi de olmasın. Daye kurbane cane ! sıkıldıysan... yine de hemen bir kenara koyma, belki ilerleyen sayfalarda kendinden bir şeyler bulacağın sürpriz satırlar çıkar önüne. Ve sapından, tanesi buğdayı, arpası, çavdarı ayrılacak kadar dövenle dövüldüğünden kürekle, tırmıkla harman alanının ortasında piramitlere benzer koni biçimi verilerek toplanan, bazen ertesi güne bırakılacağından düşecek çiğden, yağacak yağmurdan korumak için üzerlerine naylon geçirilen ya da çalı çırpı örtülen 'pencereleri kapatın, ortalıkta da açık yiyecek, içecek bırakmayın; şimdi her yer toz, toprak dolacak' uyarısında bulunan ağızlarını burunlarını, başlarını leçek, bez, çaput, kasket, şalla kapatmış erkekler; genellikle hava kararmaya başlamadan rüzgarın estiği yöne doğru sapından, samanından ayırmak için buğdayı, daneleri savurma işlemine koninin tepesinden aşağıya doğru inerek başladıklarında; öksürük sesleriyle beraber göğe yükselen kalın, ince sarı, bejimsi toz bulutu köyün üstüne çöküp karartırken havayı, saman, toprak karışımı çer, çöpün de her yere; dereye, bostandaki meyveye, sebzeye, kirpiklere, saçlara, elbiselere, bakraçtaki suya **konmasının ertesinde**

önce iri delikli kalburdan, elekten geçirilerek taştan, topraktan buğdayı, arpayı, çavdarı temizleyen kadınlara, erkeklere güğüm, testi, bakraçtan ziyade hafifliğinden taşması kolay alüminyum kovalarla çeşmeden soğuk su taşımaya görevlendirilmiş; bezlerin, naylonların üzerine serilecek çiği karnı ağrıttığından arakladıkları buğdayı, mısırı ordan buradan buldukları teneke, kullanılmayan kap, kacağı üzerine koyacakları iki taştan yapılı ocakta, çalı çırpıyı tutuşturarak yakacakları ateşte kavururken, çuvallara, tenekelere konulan buğdaylar öküz, el arabalarında ya da sırtta taşınarak çuval çuval un için değirmenine götürülürken, yıkanıp, kara kazanlarda haşlanan, kalbur, bez üzerinde kurutulan, azıcık ıslayıp hanenin demirbaşlarından ‘koca taşlar böyle yuvarlak hale getirilip nasıl üst üste konulmuş’ akılın sırın erdirilmeyen, elle döndürmekte zorlanacaklarını, yorulup bırakacaklarını bildikleri çocukların denemelerine izin verilen taştan el değirmeniyle, (distaryle) çe (D)Talo(u)da, kom’un yanında toprağa gömülü dibekte kaldırmakta zorlanılacak ağırlıkta ağaç, taş tokmaklarla bir teneke için iki kadının ayakta en az 2 saat kol gücüyle dövdüğü ev damının ihtiyacı için ayrılmış **buğdayın** bulgura dönüştürülmesi hava kararmadan gün ışığında bitirilmesi gerekli işler listesinde yer aldığından, hiç olmasa gece dinlenen arılara gıpta edilen, normalden iki kat daha fazla çalışılan yaz aylarında çok acıkmışlarsa yanına uğradıkları, ancak, koyunlardan kırılan yünleri dere de taş üzerinde tokmakla yıkama keyfi için yardımına koştukları annelerin kendilerini fark etmeyen ilgisizliğini “iyi geceler öpücüğü almama “ sendromunda dramatikleştirip ruhlarını yaralamaması, çevrelerindeki herkesin aynı tavırla karşılaşmasıyla yaşamın bir parçası, doğal bir durum sayıldığı hengameli günlerde ip gibi arka arkaya dizilmiş yuvalarına yiyecek stoklayan çalışan **karıncaları**; peteklerine girip çıkan **arıları**, duvarda, yerlerde dolaşan **böcekleri** “insanların arasında yalnızlık duyulur, dedi yılan... Ve geceleyin gökyüzüne baktığında bütün yıldızlar gülüyor gibi olacak... Yalnızca senin gülen yıldızların olacak! " satırlarını okuduğunda Can’ın gözlerinin bir o yana, bir bu yana salınmasına “bu neydi şimdi” kalakalmış ifadesine bakıp ‘Küçük Prens’i anlayan bir tane çocuk varsa ben taş olayım’ derken, filmlerde sık rastlanılan yan yana uzanmış iki kişi arasında ‘görüyor musun yıldızlar nasıl parlak, bu ben, şu sensin, aaaa yıldız kaydı, çabuk bir dilek tut’ repliğini tekrarlatarak “gülen yıldızları” **gözlemenin düşünülmediği** Champs Élysées’deki dükkândan satın alınacak akik bilyelerin hediye edileceği Gilberte’n, roman okuyan, müzik dinleyen, şık giyinen zarif **arkadaşlardan, arkadaşlıklardan bir haber**; Proust’a “kuşkonmazların pembe tuniklerinin üzerindeki gök mavisi hafif taşlar, tıpkı Padova fresklerindeki Erdem’in çelenk yapıp başına taktığı, sepetine sapladığı çiçekler gibi ince ince, yıldız yıldız çizilmiş olurdu” göndermeli ucuz bucaksız hayal dünyasının kapılarını aralayan **dimağı, yetisini geliştiren; dewa ma** Kasman’ da şiir yazar dedenin “baba oda”sında iki raflı cam kapaklı küçük tahta dolapta gördüğün birkaç kitap dışında köy dışında okumaya gönderilenler getirinceye dek; kendilerine de okunmadığından, okuma yazma bilmediklerinden çocukların eline tutuşturulacak Aya Seyahat, Define Adası, Tom Amcanın Kulübesi, Çöplük, Çocuk Kalbi, Dede Korkut Hikayeleri, Cin Ali kitaplarının bulunmadığı ev damlarında; devleti gibi hane içinde amcalar, yengeleri, el kızı, el oğullarını, üvey baba ve anneleri, ev dışında diğer mezhep ve etnik kökene sahip insanları düşman belleten **dünde**; Valdermort’u defetmeyi planlayacak Hogwarts Cadılık ve Büyücülük Okulu’na kabul edilen Harry Potter, Alacakaranlık’ta (Twilight), kan emen ama (oluyor işte) sevimli vampirler Bella, Edward ; cadı Sabrina, Selena, Spider Man olunmak istenen Narnia Günlükleri, Netflix izlenerek büyülünen **bugünde....**

....yediklerini, içtiklerini paylaşma görgüsüzlüğünde, kendileri gibi düşünen, hisseden ama yüz yüze tanışılmamış Twitter, Whatsapp, Facebook, Instagram kullanıcılarıyla yazışmanın, mesajlaşmanın da sosyalleşme algılandığı, filmleri, dizileri gerçek kıldıkları sanal dünyalarında acı çekmeden, sevgiden, hakikatten uzaklaşıp sorunlu olmayı seçen, acı çektirmeyi, zalimliği sevebilen, vampir Edward'a Justin Bieber, Selena Gomez'e tutkusundan ağlayan Z, Alfa kuşağının, "Öyle Bir Geçer Zaman Ki"nin Ali Kaptan'ı, Üvey Baba'da ki Halil Güneşli'nin vicdansızlığını hiç taşıyorlarmışcasına Osman'a, Lamia'ya, ağlayanları eleştirmelerinin "bal gibi" saçmalığında; saman kağıda basılmış, imla hatalarıyla dolu kitapların yerini almış televizyonların Lamia çilekeşliğini yükledikleri Küçük Emrah, Küçük Ceylan'nın oynadığı Üvey Baba'nın, Küçük Besleme'nin bin beteri dramlarla dolu Prime Time'larını kaçırmamak için gecelikli, pijamalı, eşofmanlı, tepsisine kumandasını yanına çay, viski, likör bardağını, kahve fincanını meyve, çekirdek, kek tabağını koymuş yaşayamadıkları ama olmasını, yapmayı istedikleri, düşündükleri ne varsa; aşk, zenginlik, patronluk, çete reisliği, kariyer yapma, iyi bir eğitim, özgürlük ; hepsini tadacakları içinde bulunmak istedikleri, özlemini duydukları evlerde, konaklarda, işyerlerinde başkalarının yaşadığı hayatlarına odaklanmış Bay Yanlış, Sen Çal Kapımı, Çukur, Aile, Uzak Şehir ..., ..., dizilerinin, Esra Erol, Müge Anlı, Zühal Topal'ların realite Show'larının sadık izleyiciliğinde ' iyi ki bir dizi çektiniz; durmadan sabah akşam tekrarlamazsanız hatırım kalır' şikayetsizliğinde, usanmadan on yüz bin kere de tekrarına bakacakları onlarca Geniş Aile, Aşk-ı Memnu, Öyle Bir Geçer Zaman Ki 'nin senaristlerinin, yönetmenlerinin, yapımcılarının yazdıklarının aynısı diye düşündüğün Kemallettin Tuğcu'ya ait bir romanın uyarlaması filme, diziye 'bir eğitici, öğretmen bu tür psikolojisini bozacak ağlak kitapları nasıl tavsiye eder şuncağız çocuklara?' yorumunun acayıplığına dalış yapmadan özellikle taşralı dar, orta gelirli sınıfın okumaya meraklı **çocuklarını, bir nesli** zaten kederi öğreneceği, yaşayacağı bir coğrafya karşındayken; hayata hep hüznü tarafından baktıracak "Tuğcu Sendromu"yla tanıştırp, gereksiz merhamet gösterisine kalkışmasını sağlamanın gereği vardı mıydı?En... en önemlisi de kendilerini kötü hissettikleri anda bile, babasını kaybedip, annesiyle şehre taşınan, orada türlü sıkıntılar yaşayan , pek çok tanıdıkları öldükten seneler sonra döndükleri köyün tamamen yanmasıyla karşılaşan bir çocuğun başından geçeni anlatan az önce bitirdikleri romanı hatırlayıp "her şey bundan daha beter... kötü olabilir" kanaatkarlığında, kadere, mevcut yapıya teslimiyeti bellettiğinden **kesinlikle, üzerine en az dört beş tez yazılması gerekli** "her sakat biraz üzüntü içindedir ve içine kapanıktır... Ben onun (annem) için iç acısı idim. Beni sakat doğurduğu için gizli gizli ağlardı" üzüntüsünde, ölgün ruh halinde camdan seyrettiği oyun oynayan mutlu çocukları görmeye dayanamadığından belki de Öksüz Oğlan, Ana Hakkı, Kolsuz Bebek, Sokak Çocuğu, Baba Evi, İçler Acısı, Yavrucuk , Yetim Malı ... acıklı isimler koyduğu hemen her romanını "daha, daha da acı çekmeli" fikrinde temellendirerek; annesi babası hasta ya da annesinin , babasının ölmesi yetmezmiş gibi fakir yavrucuklara üvey anne ya da baba tarafından yapılan eziyetlerle doluluğundan tek satırına değil, her birine yüzlerce gözyaşı dökülen; ilk okulda öğretmenlerin " okuyun" tavsiyesine uyup, yatağa uzanıp gözyaşlarını sile sile ard arda onca kitabını okumanın etkisinde kendilerine kızan, bağırان , tokat atan annelerinden 'üvey anne misin? kötü davranıyorsun? bohçacı kadından alınan üvey çocuk muyum?' şüphelenme dışında, gaddar acımasız büyükleri taklit ettikleri '**çocuk acımasız'lığında;** AP'den senatör akraba vasıtasıyla tayinini Van'dan Ankara'ya çıkaran babanın da gecekondu yaptığı mahalleye, iki, üç kilometre ya var, ya yok uzaklıktaki Ulucanlar cezaevinin avlusunda kavak ağacının altında, 6

Mayıs 1972 tarihinde sabaha karşı saat 03'de idam edilmelerini %98 'inin sevinçle kutlayacağını bildikleri Türkiyelilere müjdemek için yıldırım, ikinci baskı yapan gazetelerin neredeyse hepsinin ortak "Gezmiş, İnan, Aslan idam edildi" manşetlerini 'oyyy ananız ölseydi ! Allahım, gece yarısı asmışlar' gözyaşlarıyla karşılaşmasını 'teyzen Selvi bugün bana ne dese ? abla, waye nasıl geziyor bu insan denizde? inanması zor ama... ben Deniz' in isim olarak bir insana takıldığını bilmediğimden, Deniz, Deniz diye duydukça adını, sanıyordum ki denizin üzerinde dolaşıyor, ilahi Selvi' her gün sabah, öğle, akşam ajansında aranan "anarşistler" listesinin bir numarasında adı okunan Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının yakalanıp tutuklandıklarını yine radyodan öğrendiğinde ' vah...vah... tühhhh, yazık, çok zulüm yapacaklar, öldürecekler bu gençleri' kederini kafanda bir yere oturtamadığın, ilkokulu, beşinci sınıfı bitirdiğin yılda söylemlerini, yaptıklarını, işleyişini onaylamasa bile ' ne yapayım Partimdir, vereceğim oyumu, şimdi Baykal'ı beğenmiyorum diye koca partiyi mi gömeyim? 'le hiç vazgeçmeyeceği 'babadan, atadan CHP'liyim ben' gururuna sabitli fanatikliğini 'geç git kızım, rahat bırak ben vermem, vermem oyumu senin istediğine' kızgınlığına dökmesine gülümsediğin, tam hatırlayamadığın ama dur...dur hiç unutmayan annene sorsan ?? ' evi öyle yapmışım çiçek, tertemiz, tamam.Ben dışarı gittim, geldim ki evi öyle yapmışsınız karıştırmışsınız, çocuktunuz tabii, oyun oynamışsınız.Dedim yazık günah, ben sabahtan akşama temizliyorum tamam, kızdım. İbrahimé Velié Taloé'nun kızı, biz ona Hakife bacı diyorduk, işte onunla oturduk çay içiyoruz dışarıda, bahçe de o kaysı ağacının dibinde.Biraz kaldık sen geldin beni çağırdın gel dedin, dedin evin tertemizdir, geldim ki kapının önünde boş arsada kum dökmüştü komşu, eteğine koymuşun, getirmişsin halıların üzerine bir ton kum koymuşsun.Hadi dedin şimdi git, temizle..' -'bunu, ben mi yaptım? hatırlamıyorum'-'ben, çöktüm yere nasıl ağladım, Hakife bacı, Allah rahmet etsin o da benimle ağladı, dedi ki sen hiç moralini bozma, benle sen , şimdi birlikte bu halıların hepsini çırpırız...çırttık ondan sonra temizledik getirdik, serdik.Bir de sabahleyin temizliyordum böyle çiçek gibi yapıyordum, süpürgeydi ya neydi?Dışarı çıktım geldim ki, böyle her taraf alt üst, yere atmış yastıklar, a o yataklar darmadağın 'ulan' dedim bağırmamla, bir de baktım yoksunuz; 'ulan nerdesiniz mahvettiniz beni.' diyorum çıt yok, herkes girmiş somyenin altına, hiç unutmuyorum Misto'yu da taşımışsınız.Bir gün sordum dedim tamam siz saklanıyorsunuz somyanın altına, Misto'yu niye götürüyorsunuz ?Ama dedin tabii ki götüreceğiz o bizim kardeşimiz ya sen onu döversen? Doğum yapmışım Oğuz'a küçüktü daha kundaktaydı bende helva yaptım, siz helvayı çok seviyordunuz bende helva yaptım...sana'yla , Ayşe'ye. Van'da Karayollarının lojmanındayız, hazırladım önünüze koydum dedim yiye. Bende bilmem neydi, dışarı, bahçeye çıktım geldim ki bebeğin başına oturmuşsunuz, helvayı ağzına koyuyorsunuz...le..le, le, le bebektir, bebek, yeni doğmuştu.' gülüyorsun 'büyük fırsatı kaçırmışsınız, öldürseydik üç yaşında ben, iki yaşında , Ayşe kim ne diyecekti ?' -'hele bak ! duyan ?Nasıl düşkündün kardeşlerine. Başucunda oturmuşsunuz ben dedim 'ayyy kız ne oldu? kız ne yapıyorsunuz?' Çocuk böle aaa boğuluyor. Sen dedin ki biz helva yedik, ona da verdik.Ya yavrum bu çocuk bebek, helva yemez, olmaz kızım olmaz dedim. Damağına yapışmış helva, böyle çıkardım aaa bu kadar (bir lokma yapıyor parmağıyla) iyi boğulmamış' -' boğulmadı da ne faydası oldu memlekete, ailesine, karısından başkasına?' -' ben anlamadım; böyle yerde sürükleyip götürüp koyuyordunuz Misto'yu, yatağın altına çocuk küçüktü iki yaşında var ya da yoktu o da hemen peşinizden geliyordu, emekleyerek.Niye yapıyorsunuz bunu, eee bizim kardeşimizdir, döversin. O kadar tutkundunuz birbirinize , ne oldu? Allah şahittir ben çocuklarımı dövmedim.Niye öyle diyordunuz bilmiyorum ama babanız dövdü, çokkk..

Yalan söylemeyeyim, ben bir çocuğuma tokat attım.O da her zaman edepsiz Gilda'ya.Bir gün a o beter Gilda yine sabah babanın peşi sıra çıktı, akşam döndü eve.Telefon yok, yol yok, otobüs yok , başına bir şey geldi diye deli oldum.Ben baktım bu geliyor nasıl rahat, sallana, sallana 'nerdeydin bu saatte kadar?' –'hala kızı Vaide'yle Kızılay'a indik, gezdik'–'madem öyle, bunda ne var haber verseydin istediğin yere gitseydin' geçti gitti önümden ama anam bu Gilda, baş edemezsin yine giyinmiş, kuşanmış ya ortaokulda daha, nereye gidiyorsun?söylemedi . Öyle bir tane vurdum ki yine de arsız, çantasını omzuna attı gitti, hadi defol dedim arkasından. Gilda kadar beter bir çocuk, dofandı, belaydı bacı bacı ooooooy oyyy kız sen benim hakkımı nasıl ödeyeceksin? Yine bir gün beni kızdırmışsınız valla sebep neydi şimdi hatırlamadım ' durun hele ben sizi döveyim artık' dedim, a ordan sandalyeyi elime aldım tabii yine patır patır somyanın altına, baktım sen karşıma dikildin ağlıyorsun 'ben küçüğüm, beni, kardeşlerimi değil gücünün yettiğini döv' böyle kaldım, hiç beklemezdim böyle bir lafı – 'o muhtemelen seni döven babama suskunluğuna itiraz etmişim' – ' bilmem kızım, o günden sonra ne zaman pataklamak geçse içimden, senin sözün aklıma gelir , vazgeçerdim.' çocukluğunu, ergenliğin savrulmalarını büyüteceği çocuklarının yanında geçireceğinden 'hiçbir çocuğum beni anne görmedi, hep onların, çocuklarının hizmetini yapan biri oldum' derdinde, üniversite sınavlarına hazırlanan dayılarının, annenin amca oğullarının, annei destekledikleri farklı sol örgütlerin sempatzanı yapmak için yarışırken anlamını bilmediği 'şimdi abla bu faşist diktatörlük koşullarında....duymasın eniştem, yatsın öyle anlatırım...' sessizliğinde ki, gizli konuşmalarından, okulda kötülener anarşistlerden taraflıklarını, kavrayamadığın nedenlerle askerden korktuklarını çocuk kalbinle hissettiğinden 'bemrad, canımı yedi bu kız, rahat durduğu yok anam' kızgınlığındaki mutsuz çocuk gelin annenden **intikam almanın** yolunun ondan daha güçlü gördüğün askerlere **şikayet**ten geçtiğine kanat getirerek; sıcak havalarda, sarkıttığın ayaklarını geceye, rüzgara emanet ettiğin, altına konulmuş somyanın, yatağının üzerine çıkıp açtığın pencere camından baktığında gözükene dar caddenin karşısındaki Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayının nöbet tutan erlerine 'askerler, buraya bakın, dinleyin! annem anarşistlerin, Deniz Gezmiş'in arkadaşı ' çığlığını duyduğunda alı al, moru mor suratıyla koşup , kolundan tutup camı kapatmasına engel için debelendiğinden kan, ter içinde kalarak , elinden kurtardığı kulpuyla pencereyi kapattığın da 'veyyy ya Hızıro Galo, nedir bu başıma gelen.Hiç mi demedim ya Ali? Kızım sen, deli misin? Ya duyduylarsa... bırak askerleri ya komşular duyduysa...ne olur halimiz, babanı alıp götürürlerse' çırpınışları yaptığının çok, çok kötü, bela getirecek bir şey olduğunu anlattığından, bu seferde korkudan, üzüntüden ağlayacak hale gelmiş pişmanlığın bakışlarına yerleştiğinde; olayın şokunda başını yumruklayarak dolaan ' ahhh Allahım, ya Bozatlı Hızır yetiş, yardım et ...ne yaptın? Ne yaptın? ya gelip beni alıp götürseler, hapse atsalar.Vudayy kim bakar size'; 'kim bakar size' vurgusu dayak yemediğinden değil babanın eve getireceği üvey annenin acıtacağını sandıran **ispiyonlamanın sebebi hikmetlerinden** ; yaşamın hüznünden, acısından, zalimliğinden düşmanlığından soyutlayarak pembe bir dünya sunmanın abesliğinden belki de, her evrede karşılaşılabilecek " hiçbir zaman iyiler kazanamaz, her öyküler mutlu sonla bitmez" mesajıyla, adeta "hayata hazırlama rehberi" övgüsünde okunmasında **beis görmeyeceğin Kemalettin Tuğcu'yu**; ayaklarını daldırdığın, kaya büyüklüğünde parlak ve ıslak taşlarının üzerine basıp düşmemeye çalışarak karşı kıyısına geçtiğin, köylülerin dinlenme, gençlerin elle ya da dinamit patlatarak balık avlama, sevgilileriyle buluşma yeri, onlarca aldatmanın, kaçamağın sırrını gizleyen deré İn'in, deré Mengeli'n sesine karışacak **hiçkırıklarla okuma** zevkenden azat

edildiğin, uzak tutulduğun ‘amcam kızı Leyla’yla öldüğü , o sene vedalaştık mı, ne dedik birbirimize son kez, acaba Ankara’ya gideceğinden bahsetti mi?’ sorularını karanlıkta bırakan, o günlere ait silik, bölük pörçük birkaç anıdır işte; bugüne kadar getirdiğin, çocukluğundan.

III BÖLÜM

Ahhh ! benim yüreği hep yangın yeri Şairim; bazen de yarıda bıraktırdığından, birlikte oyun oynamanızı sabotelediğini inanıp ‘ uykusuzluğuna çare bulacağım’ diye Gilda’nın, 22 yaşında antidepresanlardan Laroxyl’e alıştırmaktan çekinmediği, İstanbul’dan ziyarete gelmiş –büyüdükçe, inkar etse de herkes gibi, fotokopiliğini içinde taşıdığı annesini, küçük Gilda’lığını ortaya serecek– Bella’yla sohbetinizi engelleme adına; minderlerini, haliya attıktan sonra tepesine çıkıp üzerine atladığından, iskeletine oturmak zorunda bırakıldığınız koltukta yanına gelip elleriyle saçlarını yüzüne doğru dağıtıp, kulağının dibinde avaz avaz “lailaii laii” bağırmalı, anlık dikkatsizlikle düşüp kolunu, bacağını kırarak, kafasını yarıracak tehlikeler barındıran Nirvana yaramazlıkları bezdirdiğinden ayaklanıp ; yere saçtığı minderlerini toplayıp koltuğa yerleştirirken ‘ama yeter artık!’ kızgınlığında ‘otur bakayım şuraya ! azıcık da çizgi film izle ‘ kucaklayıp televizyon karşısına oturttuğun Can’ın, cep telefonuna fotoğraflarını çekmeyi de unutmadığın günün akşamı, yastığa başını koyar koymaz ‘niye kızdım...bağırdım ki ? çocuk nihayetinde, Bella yüzünden... ’ düşüncelerinin etkisinde ‘annesine, babasına ‘ bana kızdı gelmesin, istemiyorum’ derse’ kaygısında, yaptığı hareketin intihar etmeye yol açacak üzüntüsünde, derdini birine anlatarak rahatlama ihtiyacında ‘ böyle böyle oldu... kendimi çok kötü berbat hissediyorum, uyuyamıyorum...perişanım....intihar bile edebilirim’ telefonunu açtığım Gilda’yla olayın tanığı Bella’nın ‘ama teyzeciğim, kendini bu kadar da kahretme, o da bugün çok yaramazdı, dayanılır gibi değildi, kim olsa, hele teyzem Mine Leyla olsaydı, o kadar da dayanmaz çoktan patlardı’ sakinleştirmesine ‘ inandım, sen ! cidden delisin, bunda üzülecek ve var ? dövdünse... kızdınsa... bağırdınsa... ceza verdiysen ne olmuş ? bunlar sana da yapılmadı mı? hangimiz dayak yemedik... evden kovulmadık... arkamızdan atılmadı terlik, tekme ama şimdi çocuklukta, ergenlikte başımıza gelenlerin, yaşadıklarımızın kaçını hatırlıyoruz, o da bizim gibi unuttur gider’ deneyimine sığınman uykuyu getirmediğinden kendini **suçlamaktan vaz geçememen** ‘ ortada anımsatacak hiçbir şey, veri yokken... durduk yerde’ denir ya benim kafası dağınık yazarım ama değil, Türkiyelilerin ölüm, yas karşısında takındığı kaderciliğe, umursamazlığa isyanının doğal seleksiyonunda Ankara’da, karın yağdığı bir kış günü annene sorduğun ‘ teyzem Sare’nın kaç çocuğu öldü?’ sorusuyla, Varto, Kasman, Badan, Van, Ankara hattında radarına takılan; şu an içinde bulunduğun, bulunulan dünya vatandaşlığına uzak, küçük, bireysel cehennemimizin, cehennemlerin yaratıcıları, ebeveynlerin “uslu çocuk olur, bizi...büyüklerini dinlersen her şeyin yolunda gider” yalanına uyulmasına karşın, suratta iz bırakan; yaş ilerledikçe yalnızca bırakmakla kalmayıp, tesadüf etmediyse de sana, yaşayanı da vardır ama çoğunlukla, güzel olmayan belki öyle olmadığından yıllarca yanda taşınan “serkeşliğimizin, iplemezliğimizin, sessizliğimizin, itliliğimizin, yiğitliğimizin, kopukluğumuzun” karakterimizin, insanlığımızın, saygısızlığımızın, ötekileştirmelerimizin, sevgisizliğimizin, itaatkarlığımızın mayası; akla her düştüğünde soğuk terler döktürten, bazen irkilten bazen de; İlkokulun bitirildiği Van’dan Ankara’ya gelindiğinde; komşunun

rahatsızlanan eşine takılan serum şişelerinin lastik kapaklarının silgi kullanıldığını bilmeyen kardeşler arasında ki silgi kavgasına ara verilip, naylon bulunmadığından gazeteyle kaplanan defterler, kitaplarla orta kısmına gittiğin Çankaya Lisesinde özgüvenini iyice parçalayarak, hayat boyunca her şeyden çekinmenin, her yerde kendini yabancı, itilmiş hissetmenin nedeni; konuşmanın, düşüncelerinin, ten renginin benzemediği yaşlıtlarının ‘anlamıyorum ki, ne diyorsun’ vurgulamalı farklılığının...farklılıklarının utancıyla, hediye alacak para olmadığından Emel’e “ ne zaman mendil görsem, ilkokulda doğum gününde arkadaşşıma hediye götürdüğüm mendili hatırlarım” üzüntüsünü yaşatmış doğum günlerine katılmadığın, ailece hiç pikniğe gitmediğin; "fare kulağı mı yer, burnumu ısıtır mı" endişesinde yer yatağında büzüşerek yatılan sobalı; kavganın, dövüşün ve kalabalığın eksik olmadığı mutlu yuvanda ‘ tam şurada karşımızdaki gecekondunun sahibi İsmail önce Malatyalı birisine kiraya verdi, taşınıp gidince onlar, Sivaslı kiracı Ada moda evinde çalışan Sakine geldi, gelinlik, nişan , sanatçıların, pavyonda çalışanların giydiği elbiseleri getiriyordu, hem çalışıyor, hem de götürü iş alıyordu, bize de veriyordu, üç beş kuruş kazanalım diye, çok fazla bir para değildi ama.Geceleri önlerine, yakalarına, kollarına boncuk işliyordum, dikiyordum. Bir tanesini unuttu bizde giderken , a o dolabın üstünde bohça içinde duruyor yeşil tuvalet, üzerine gri gümüşü pul işlenmiş, neye yarayacaksa. Babanın tek maaşıyla geçim zordu, sen şehir dışında okuyordun, götürü işten aldığım parayı sana gönderiyordum. Ayşe’de yardım ediyordu. Gilda’nın umurunda değildi geçim, meçim derdi ‘ – ‘ev işi, yemek, çocuklar, babamın istekleri ne çok yoruluyordun...’ –‘yorgunsam...yorgundum, ne yapacaktım? Ben yapmasam kim işleri yapacaktı. Şimdakilere kolay geliyor, üç leğen su değiştirip çamaşırı elde yıkadık, en az üç saat sürerdi , evde onca insanın çamaşırını yıkamak.Bulaşık da bir saat, yemek yapmak üstüne.Kıt kanaat yaşıyorduk tatlı istediğinde çocuklar un helvası kavururdum. çocuklara zaman mı kalıyordu. Şimdi koy bulaşığı, at çamaşırı makineye, söyle dışarıdan yemek ohhh’ anneye yardım için küçük yaşta temizlik, yemek yapma, çamaşır yıkama, kardeşlere bakma görevlerimin ifa edildiği Eylül ayında traktöre yüklenen bol çekirdekli ucuz Hasan Dede üzümlerinden kasa, kasa satın alınmasına sevinildiği, uğranılan istismarın, tacizin üstünü kapatıp, olmamış farz edilen mevsimlerin buğusundaki akan zamanlar da ‘istemiyor olsa da, adaletli olduğuna kanıt gösterilsin diye bir kerecik mutlu olma fırsatını tanıdı işte Tanrı sana da, geride bırak her şeyi ve yürü!’ denilen beklenmeyen bir ‘merabaaa, beni hatırladın değil mi’ hareketi, bir ses, bir gülüş, bir kokuyla geri gelip ortalığın altını üstüne getiren yaşama bakışa, ilişkilere yön veren; kimi an tökezleten... kimi an koşar adımlatan ama hepsinin iç burkan olduğu, olacağı öyle söylendiği, nasihat, tavsiye edildiği gibi unutulmayan...geçip gitmeyen... kapatılamamış nice hesapla dolu içeren, Freud’un “karakter oluşumunun depolama süreci” üzerine; hepsi melek doğan, bir kenarda ebeveynlerini, etrafındakileri, olan, biten her şeyi sessizce izleyen bireyin, yetiştiği şartların, kendine biçtiği rolü uygulayarak şeytanlaştığını öne sürdüğü “psikanaliz”ini inşa ettiği çocukluğa dair, yüreğe, dimağa ömür boyu yerleştiğinden bugüne getirilen, onlarca berbat hatıranın da peşi sıra sürüklendiğinde, kaybettiğin yoldaşlarının, Haldun’un değil de barizliğine karşın nedense diye yazmaktan, kendini alıkoyamadığın şeylerden biri de, yaşasaydı herhangi bir yerde... sosyal medya platformlarında “çocukluğun iç burkan anıları” # hashtag’i **görüldüğünde acaba;** ömrünün kısacıklığını –kimse düşünemezdi, paralama kendini– düşünememe, tahmin edememe aptallığıma kızgın; öğlen uyku uyumak istemediğini ama öğretmen kızdığı için gözünü kapayarak uyuma numarasına yattığını anlattığında, küçücük kalbinin üzüntüsüne dermansızlıkta, gözümü kırpmayıp sabah

erkenden yönetici Gülay hanıma 'çocuğun psikolojisi de dikkate alınmalı, uyumuyorsa zorlamayın, oyun odasına götürün, başka bir şey yapsın' uyarısıyla, hiç olmasa son yıllarında isteğini yapmanı sağlamanın huzurunda artık severek gittiğin Minik İzler kreşinde geçirdiğin zamanlar mı? annenin de, öğretmenine ilettiği sadece birinci sınıfını okuyacağın ilkokula dair ilk kırgınlığın 'kalbim acıdı' şikayetin; Ege'nin koluyla karnına vurması mı ? A4 kağıdına eğri büğrü el yazınla mavi, sarı, gri Can, Nil, muz 20, 19 rakamlarını, benim de '11.01.2016 tarihinde Can, Kayra'nın Melis'e "karpuz kafa" dediğini duymuş ve çok üzölmüş .Can bir daha karpuz kafa diyenleri asla afetmeyecekmişşşş ' yazdığım gün mü ? Teoman Erel parkı oyun arkadaşlarından Berk'in istediğine uyarak dikenle topunu patlattığını fark eden annesinin elinden tutarak getirip senden özür dilediği Sarp mı? yoksa etkilendiğin ama anlatmadığından bilmediğimiz başka bir **hatıran mı** aklına gelecekti ? bilseydim de yaralara merhem olamayacağını öngördüğüm halde cevabını öğrenmeyeceğimi bile, **bile merak etmemse**; Bahman Ghobadi'n Niwemang'ın da ki tanımadığım bir köyün, tanıdığım dewa ma Kasman'ın, Badan'ın, Ameran'ın her defasında başkaldırısı engellenen **kadınlarının**; ellerindeki herhangi bir yerde; bir ilahinin huşusu, bir ölümün yası ya da bir zafer kutlamasında sesi duyulacak **erbane'lerinin**, sağ el darbesiyle birbirine, derisine çarpan zillerinin feryadı, çığlık çığlığa dağılırken âleme, gök kubbeye çarpan avazı; neşeli başlayan hüznölü bir şarkıdan bin beterlikte, geri dönüp böğre saplandığında, sol yanın da akşamın sönen güneşi gibi hitama erdiğinde, yaralarının, çektiklerinin yapamadıklarının, özlemlerinin, hayal kırıklıklarının cerahatinin cûş u hurûşun da benlik; bir o yana, bir bu yana devrilirken; girişi güneşin doğuşu, yükselmesi gümbürtölüyken bitiş i hazin, solgun ve fakat yine de rengârenk bir gurûba benzeyen; bazen uzayan, bazen kısalan içinde çokça kaybolunan **iç burkan anılar** yeise itmekten, insana güveni, inancı sarsmaktan başka hiçbir iş e yaramayacak, kırılğanlıkları yok edemeyecekken, belki de içinde çokça yer alınan yaşanmışlık da, daha, daha yaşanacakların sekteye uğramasının, yarımliğin tamamlanmasını arzuladığımdan mıydı Can ! bilemedim....

....inatla Ömer Seyfettin kurgulu projelerini önüne koyan, erbanenin derisine vuran her biri, birbirinin aynı minik zillerin seslerin örtüğü her mazlum'un bir Hüseyin, her zalimin bir Yezit olduğı hayat, sen ! ufak bir dalgayla yıkılacak deniz kumu kullanılarak inşa edildiğinden, her an tuzla buz olacak 'hiç birimiz için iyi değildi' denilecek dünün, geçmişin masumluğundan... günahlarından... yaralarından sızıp **suikast** düzenleyen **çocukluğun yaz tatillerinin mekanı**; Emin Alper'in "Kız Kardeşler" filmini seyrettiniz mi? İlk sahnelerden birinde Havva'nın geri döndüğü kapısını açıp içine girdiği evi duvarlarını, eşyalarını görür görmez sahneyi dondurarak seslenmiştin ' anne ! çabuk gel, bak ! evler Kasman'daki , Badan'da ki evlerin aynısı; taş, aralarında tahta serpilmiş duvarlar, çatı; sac, şu odaya bak! köydeki mutfağın 'bon'un aynısı, ortada Lojin, süpürge değ il mi o , yanındaki? o bile aynı, biri bana anlat deseydi , böyle anlatamazdım köyü, yollarını, dağlarını, köylölüleri de' sinemanın büyüsü, sahiciliği bu iş te' diyorsun ya boş versene, yetersiz betimleme kapasitenin, kelime dağarcığın, yazındaki yeteneksizliğin kurtarıcısı, bu film? Köyünü doğasını, yaşayanlarını tasvirlerken çok zorlanacakken şimdi okuyucuya, çocukluğunun geçtiği yer, akrabalarının yaşadığı, yetiştirildiği ortam aynen böyleydi, az biraz fark olsa da, köylölülerde bunlar gibiydi diyerek belki de otuz, kırk sayfalık anlatımı on satıra sığdırın, tabii Alfa, Mars yok, yok Beta çağının aklı bu. Gulamin, taşlamalarının eskisi gibi etkili değ il zira bir birey olarak var olamamayı, **konumlanamamayı**; taciz, tecavüz, istismar sınıfsal çelişkiler arasında dal budaklaşmış organize kötölüğün **normalliğini**, klasik beyaz yaka stoikliğinden

beslenen; sosyolojideki anlamıyla kent kültürünü özümsemeyip sadece biçimselliğini, görünürlüğünü yaşayan ki, emin ol yeğenlerin Bella'nın, Duygu'nun, Tuna'nın çocuğu, torunu bile olmayabilir; en az üç, dört nesil sonra biattı, yandaşlığı, ötekileştirmeye özenmeyi bir kenara bırakmış medeni, kentli bireylere, nesillere ulaşacak bu toplumda; aydın, entelektüel vs..vs süslü sıfatlarla anlamlandırdığı kendine has feodal, burjuva karışımı ahlaklı imparatorluğunda, sürekli ' ne güzel artık köyde; yaşamalı... yerleşmeli...ver coşkuyu' **sendromunda** doğaya dönüş güzellemesi yaptığı köyüne geri dönmeyen, okumasının, mesleğe sahipliğinin kazancı; çalıştığı devletle ortak muktedirliği iş bulma, torpil ayarlamalı velinimetlikte beye, Efendi'ye, ağaya, , patrona dönüşüp, kavakların satışı, havasına dair her konuda beyan ettiği fikirleri dinlenen, yerine getirilen, eşlerine hizmet için götürdükleri çocuk yaşta akraba besleme kızları geceleri odasına kapatan, bazen "mide bulandırıcı bir hümanizmin sözcülüğüne", bazen abartılı şefkat gösterisine soyunan köyden,köylüden hep bitmeyen isteği, beklentisi olan onlarca doktor Necati'lerin dewa ma Kasman, Badan, Zengen, Darabi'deki temsilcileri Velié Ağaé'yı , Memilé Talo , İbrahimé Talo'yı; Haydaré Zeynelé, hakim Mehmeté Şerifé'i, devrimci Hikmeté' İbrahimé, Selimé Hüseyiné'ni bir Emin Alper kamerası kadar **saçamazdım ortalığa** (yapan varsa da, o ben değilim) keza çatışmaların, bunalımların, yıpranmışlığın dinmeyen deviniminde, akıl, akıl dışılıktaki düzlemde git gelli hikayelerin , olayların merkezi "Kız Kardeşler" in o tek odasına, annelerin mutfak 'bona ma'ya sıkıştırdıkları geçmişleri, sakladıkları sırlarıyla yüzleşmeye açık görünmelerine rağmen, hep yarım bıraktıklarından topaç gibi sürekli etrafında dönüp durdukları bastırdıkları duygularının, özlemlerinin ardına düşemeyecek **kadınlar**; öksüz Reyhan, Havva gibi çocuk gelin çene Küçükağanın, teyzen Sare'nin, Selvi'nin, doktora götürülmeyi beklerken son nefesini veren ortanca kız Nurhan'la aynı sonu yaşamış Leyla'nın, Belkize'nin **geleceklerini belirleyen** kucaklarında buldukları mutsuzlukta belki aradıkları değil ama ufacık mutluluk bulacakları sonsuz tekrarlı "size üç nankör kız kardeşin hikâyesini anlatayım mı? anlat demekle olmaz" fıkrasını anlatan, şehirde bir kapıya kızlarını besleme atmayı amaç edinmiş; kendisini herkesten akıllı gören " baba Şevket " in muadilleri başlık parası hesabını yapan Memilé Talo'ların, Velié Ağaé'ların, Alié Hüseyiné'lerin, İbrahimlerin, Hasane Halilé'lerin; "Kız Kardeşler"in köyündeki yıkılmış, kapanmış madenden kömür "tırtıklayan" köylüler gibi odun için ormanlarını kesenlerin, erkek muktedirlerin sohbetinin ortasına dalan münasebetsiz misafirin sofradaki herkesi kızdıran saplantılı ısrarda iş isteyen dillendirdiği doğruları "deli işte" damgasıyla çöpe atılan çoban Veyssel'lerin, Haticelerin dewa ma Badanı , A(E)meranı, Zengenası, Darabisi, **Kasman'ında**; geliri iyi olanların iç, dış cephesini temizlik havası katan kokusuyla gecekondu klasiklerinden; tenekede, alüminyum kazanda, leğende ya da oracığa açılan küçük bir çukurda söndürülmüş kireçle badana; diğerlerinin çimento niyetine de kullanılan, kışın soğuğu geçirmeyecek tuğla şeklinin verildiği tahta kalıplarda kurutulan kerpicin de hammaddesi saman, sazlık, kamyı, ot bazen de kalitesini arttırmak kilin eklendiği suyla karılan toprakla sıvadıkları, idare lambasının, günlük kullanımdaki kap kacağın, maşrapanın, kepçenin, tahta kaşıkların, ıvır zıvırın bulunduğu bugünde niş, oyma denilen çıkıntıların, rafların da bulunduğu; genellikle ev damındaki kız çocuklarına toz kaldırmasın diye önce plastik ibrikle sulatıp, ellerine ne geçmişse ondan yapılmış ot, çalı , hasır süpürgeyle süpürtüldüğünde öksürtecek toz bulutuyla birlikte kokusunun odayı dolduracağı toprak zeminli; el uzatılsa bulunacak fazlalığından inşaat malzemesi yapılmış birbirinden farklı ; aralarına pencere, kapıları da destekleyen yatay biçimde konmuş birkaç sıra tahtanın üzerine döşenmiş kesme taş, kerpiç ya da tahta duvarlı... –

karişmayayım dedim, dayanamadım , madem yazacaktın köydeki evleri, ne diye okuyucu Kız Kardeşler filmine yönlendirdin “nerden baksan tutarsızlık”, he baoo, he tutarsızlık, ne yapayım?Onca tutarsız her haliyle kabullendiniz bana gelince itiraz, – fay hattı geçmeyen Mezre’de devletin yaptığı depreme dayanıklı kırk evin bitimiyle yeni köye taşınma sonu **eski köyün** hayvanların içine girip, çıktığı tek, bazen iki ,bazen üç oda, misafirlerin ağırlandığı geniş salonlu; çoğunluğu düz, sac çatılı enkazı; yıkık...dökük , otuz belki de kırk hanede yarı sağlam birkaç odanın kaldığını bilen bir çobanın, bir evsizin, belki çatışmadan, askerden kaçan bir gerillanın gecelediği Bingöl, Cepanik, Şerafettin dağlarının donduran, ten karartan rüzgarından, soğuşundan korunmak için sönmesin diye bir duvar köşesinde yakıldığı yeri karalaştırmış ateş külünün...kırık bir cam parçasının...‘içinde kim bilir kimin resmi vardı’ düşündüren kenarı kırık kahve renkli ince tahta çerçeveli bir fotoğrafın...her taş, her kerpiç, her tahta, her yerinden sökülmüş çivinin bıraktığı izin ip uçluğuna bağlı **hayatların sesini** bastıran **metrulukta**; bir zamanlar uğruna ‘kardeştir, akrabadır’ demeyip adam öldürdükleri şu an ine, cine terk eylenen, ineklerin, koyunların, keçilerin otladığı arazilerde, bahçelerde arada önüne çıkan kaya büyüklüğünde taşların da üstüne basa basa ilerlediğin dar, toprak yolda; ıslak yeşermiş yosunlu taş duvarında “M.Ş ARMAGANI 1950” yazılı çeşmenin paslı demir borusundan gece , gündüz akmasının ‘eree, a o Mengel köyünün oradaki dağlardan, geliyor bu su, kesilmez’ açıklaması çok...çok uzaklığından o dağı hiç göremeyeceğini anladığında ‘baoo hayret ! bilmiyorsun Mengel değildir artık Alabalık köyü diyeceksin’ düzeltmesi; orta yaşlarda sorulara alakasız cevaplar verdiren, nereye koyduğunu unutup yarım saat aranan TV kumandasını mutfak tezgahında bulduran “bu kaçınıcı soruşun bugün Perşembe” zılgıtı yedirten, sağ olsun koca Türkiye Cumhuriyeti devletin en büyük başarısı tarumarlığın... bilinmezliğin içine çektiği **çocuk dimağ**; Gımgım’ı, Gümgüm’ü Varto’dan, Badan’ı Teknedüzü’nden, Kasıman’ı Köprücük köyünden farklı köyler, yerler sandığından ‘yarın Gımgım’a gideceğim, piyimle (piyemi) baba’yla ‘ kasıntısına ‘babam da beni Varto’ya götürecek’ restine teyzen kızı Nade’nin ‘ wıdayy ...ma...eree a bu çenek Lol(u)ıj’a , Lolıj...hera her, Varto’yla, Gımgım...hayret bo ! şehirli güya, akli fıncık’a’ alaylı benzer onlarca anının silikleştiği zamanlarda; bir web sitesinde “Berivanların At Sirtında Zorlu Yolculuğu; Kasman köyünde az sayıda kalan Berivanlar (süt sağan kadın), yüksek rakımlı yaylalarda otlayan koyunlardan süt sağmak için at sirtında zorlu bir yolculuk yapıyor....” haberini gördüğünde, Ali’nin El;, Hüseyin’in Uso, Usen; Hasan’ın Heslen, Haso; Haydar’ın Heyder , Heydo, Güllenin Gılo; Lütfiyenin Luto, Mustafanın Misto, Mehmetin Memo telaffuzuna alıştığın ev damında çe Taluda; çobanların ikindi vakti köyün dışında bir yere, mezreye; süt sağmaya (beriye) getirdikleri malların sağım seanslarını kaçırmamak için telaşlı ‘beppooo geç kaldık, haydi gidelim (be! maşıma) beri’ye’ sesleri duyulduğunda, çene İbrahimé Alié (Ali ağanın oğlu İbrahim’in kızı) teyzen Fikriye’nin, çene Resulé Talu; amojın Fatma’nın, peşinde koşan sen, çeneni yorup Fikriye’ye, çene Mehmet Şerifé Alié Hatun ve Sara’ya, çene Kamerî Sofué İbrahimé Benevşa’ya, teyzeli (xalı), halalı (Emike (a)) sesleneceğine hepsine– dağ çiçeği ismi olarak kullanıldığını da duymadığın– ‘Berivan ‘ demek işine geleceğinden, günlük konuşmada yer alsaydı hayatta unutmazdım düşüncesinde; kimsenin aklında değilken varsa yoksa para, satın alabileceği şeyler, arzulandırma, arzular üzerinde yürüdüğünden artık ne public, ne de halkla ilişkisi kalmamış inanılmaz bir PR (public relations) çalışmasıyla !!!! rahatsızlık verilmeyeceği resmi ideolojiyle uyumlu, Türkiye Kürdistan’ına otantik bakış açısı denemesine girişen arabesk piyasasının; Sibel Can’la ülke gündemine arzı endam ettirdiği, sesi güzellerin ‘hadi patlat bi..... dinleyelim’ kabusu, popülerliği

sonrasında; ‘süt sağan kadın’ dışında, Google’da görselini göremediğin ama “kayalık yerlerde yetişen ve etrafında hiçbir bitkinin yaşamasına izin vermeyen bitki türü”yle tanımlanmış Berivan ’nın **anlamıyla ilgili** spekülasyonlara ‘ ben ne etrafımda, ne de ev damında tek kişiden duymadım, biz Zazaca da hiçbir zaman süt sağmaya giden kadına Berivan demedik, Kürtler demiş olabilirler’le ömür boyu dertleneceği dışlanmayla kendini, sülalesini Kürtlerden virgülle ayırmayı ihmal etmeyen annenin beyanı karşısında; yıllardır birbirlerine en fazla 300 metre uzakta yan yana yaşadıkları, ortak pek çok kelimeye sahip aynı dilin farklı lehçelerini konuşanların bile aralarında bir kelime ve anlamıyla ilgili mutabakata varamadığı bu topraklarda; dünya kadar mesele orta yerde durur ve de hiç gereği yokken tehcir öncesinde 15 hane de 80 Ermeni’nin yaşadığı , 1900’ler de 10 Ermeni, 30 Kürt hanenin varlığından bahsedilen, 1965’de 464 nüfusa sahip, Emeran, Ameran, Amaran, Amoran, Hamaran da denilmiş, kayıtlarda 1912 yılında Amarak, 1928’de Ömeran yazılı köyün, 1967 sonrası Onpınar ; Kalamaki’nin Kalkan; Makri’nin Fethiye; Nif’in Kemalpaşa; Parsa’nın Bağyurdu olarak değiştirilmesine bakıp, Batı dan Doğuya, Kuzeyden Güneye, genellikle de Kürt yerleşimlerinde; köylerin çoğunun Ermenice isimlerinin; bir coğrafyanın haktan, adaletten, geçmişe, değerlerine saygıdan, sevgiden habersiz acımasızlığını, yıkıcılığını, demografik yapıyı alt üst etmesini karakteristik özelliği yapacak kibirli ulus devlet yönetenlerinin, destekleyicisi yazarlarının, medyanın sürekliliğini kesintiye uğratmayarak, mensubu olduklarının dışındaki her milletin, dinin, mezhebin folklorik zenginliğine, türkülerine, geleneklerine, kültürüne, yemeklerine, isimlerine uyguladıkları “Güneş Dil Teorisi (1935)” perspektifinde ırkçılık, tehcir, asimilasyon yüklü anti demokratik, anti vicdani politikalarından **“Türkçeleştirme”yle**, Onpınar gibi on farklı ismi olmasa da, bir köyün en az üç isimle anılmasının **çocuk akılda yaratacağı bulanıklık tabii ki umurlarında olmadığından**, sırf Türkçeye benzesin diye eğitim, kültür düzeylerine, hoşlarına giden kafiyeli ses uyumuna ya da ailelerinden duyduklarını harf topluluklarına dönüştürerek uydurdıkları, Türkçede bile anlamı bulunmayan **isimlendirmeleri** büyük marifet, devrim sayanların, onca yaşanmışlığı bir anda sıfırlayan, her isim değişikliğinde yerleşim yerlerinin bir kez daha... yine...yine... yeniden fethini zaferle taçlandırmanın resmi geçitliğinde; ölümün, tecavüzün, acının, vahşetin, tekerrürüne...Vandallığına karşı durmak herkesin boynunun borcuyken; ümmetin ümmetliğinden hesabını sormadığı; savaş, salgın, kıtlık, pahalılık, seçim, darbe, göç vari herhangi bir sebep öncesi, sırası ve sonrasında; bozulan siyasal, ekonomik koşullardan ötürü toplumda karmaşa, boşluk, düzensizlik hakim olduğunda, işler iyiye gitmediğinde, sistemin egemeni güçler sorumluluğu üstlerine alıp gereğini yapacaklarına, çözüm üreteceklerine; başı sıkışan tüm otoriter, faşist yönetimlerin **başvurduğu** belirli bir etnik köken, dini inanç, ideoloji sahiplerini hedefleyen militarist, **hamasi söylemlerle** kışkırttıkları kitleye taşlı, sopalı saldırı, yağmalama, linç, talan, yakma, yıkma içerikli her türlü öldürme, maddi hasar verme kastıyla şiddet uygulattıkları dün, bugün ve dahi yarında geçerliliği yitmeyecek yöntemlerden, kayıtlara geçen **tarihin ilk pogromunu**; 1881 yılında İmparator II.Aleksandr’ın öldürülmesiyle tahta çıkan, beceriksizliğine karşı oluşan öfkeyi, hoşnutsuzluğu kendinden, yöneticilerinden uzaklaştırıp dikkatleri başka kesimlere yönlendirmediği takdirde tahtını, gücünü kaybedeceğini hesaplayarak yarattığı hayali düşmanı...düşmanlığı ete kemiğe büründürmek uğruna – tıpkı 34 yıl sonra meydana gelecek İstanbul’un güzide, elit Beyoğlu, Florya, Nişantaşı semtlerinde ve Anadolu’da yaşayanları galeyana getirerek yıllarca içten içe zengin yaşam biçimini kışkırtan duyguları köpürterek aynı işi, apartmanı, bahçeyi paylaştıkları komşularını katl ettiren, mallarına el koydurtan, ibret olsun

diye meydanlarda sallandırtan, kadınlarına taciz, tecavüz ettiren Ermeni Tehcirini, 6/7 Eylül olaylarını, Aşkale Çalışma Kampına sürgünü tetikleyen –siyasi, ekonomik başarısızlığını üzerlerine yıkarken, geçmişte İsa Mesih'in çarmıha gerilmesinde sorumluluk da attettikleri, ticaretle uğraşmalarından, zenginliklerine iritelliklerinden dolayı da geçim sıkıntısındaki fakir, sivil halkın desteğini kolayca alacağını da bilen saray ve çevresinin gazete manşetleri, el altından yaydıkları asılsız rivayetlerle; II.Aleksandr'a suikast yaptıkları söylentisine; atılan yemi gagalarken arkasından yumurtası alınan tavuk misali hiçbir şeyden şüphelenmeden inanıp, sonucunu düşünmeden, devlet mekanizmasının arkalarında duracağından emin kitleyi harekete geçirip 700' e yakın köyde, kentte kadın, yaşlı, çocuk demeden onlarca Yahudi'nin sistematik katlini **III.Aleksandr'ın** planlayıp gerçekleştirdiğinden Osmanlı İttihatçıları bilmiyorlar mıydı ??? İttihatçı borazanı haline getirildiğinden, askerlerin başına gelenler Payitahtta duyulmasın diye gerçekle alakasız, ordunun Kafkasya'ya muvaffak ilerlediğine dair yalan beyanda bulunan başta Tanin, gazetelere, mecmualara yayın yasağının, sansürün uygulandığı I.Dünya Savaşında, Sarıkamış Harekatında 80 bin askerin donarak telef edilmesinin bahanesi, izahı için yaratılan suçlular, düşmanlar; Müslüman olmayan azınlıklar; Rumlara sonrasında tehcir edilen Ermenilere, Süryanilere yönelik "Memalik-i Osmaniyye'de Ermenice, Rumca ve Bulgarca, hasılı İslam olmayan milletler lisanıyla yad edilen vilayet, sancak, kasaba, köy, dağ, nehir, ilah. bilcümle isimlerin Türkçeye tahvil mukarrerdir"le "özgürlük, kardeşlik, eşitlik" şiarını iteleyip, terör dönemini örneklediği Jakobencililiğiyle gururlanan **kendisini**; 'yaratmasaydın'direnciyle işin içinden çıkılacağından, otoriterliğini, egemenliğini yalnızca yaratmanın sağlamayacağını tahminlediğinden, üzerlerinde sonsuz güç kuracağı bir nevi Anayasa işlevi gören Kutsal kitaplarıyla belirlediği kurallarına, ayetlerine uymayanlara yağdırdığı cezalarını istediğim gibi olsan... davransan, kitabımda dediklerimi uygulasan...yapsaydın, sınavımdan geçer, başına bu kötü olaylar gelmez, mutlu mesut yaşardın'la kılıfıyla, haklılığını da savunduracağı onlarca katakulliyi, kötülüğü, entrikayı piyasaya arzdan geri kalmayıp böylece başlarına gelenlerin nedeni gördükleri yaptıklarından, davranışlarından dolayı kendilerini suçlu hissederek, bunalıma düşecek kullarını ötekileştiren, düşmanlaştıran **Tanrı'sının** yeryüzü temsilcisi sayan çağına damga vuran müesses nizamların egemeni yönetenlerinden Padişahların , Sadrazamların onca itttihatçı **Enver Paşanın** dokuyüzonaltı yılı (askeri yazışmalarda karışıklığa meydan verdiğinden altı ay sonra yeni bir emirle iptal edilerek durdurulan) talimatnamesi yayınlandığında, Kraldan çok kralcı kesilip "Ülkemizin sahibi olmak istiyorsak, en küçük köyün adını bile Türkçeye çevirmeli ve Ermenice, Yunanca veya Arapça biçimlerini bırakmalıyız. Ülkemizi ancak bu şekilde kendi renklerine boyayabiliriz" yazarak, yaşadığı memlekette, kendinden önceki; medeniyet...bir kültür kurmuş devamı nesillerle, atalarıyla o toprağın...o şehrin...o kasabanın...o köyün geçmişi, tarihsel dokusuyla, yaşanmışlığıyla bağını kesen hoyratlığını, gelecek nesillere sirayet ettirerek Türk, Türkçe, Müslümanlık, Sünnilik dışındaki uluslara, dillere, dinlere, mezheplere, kültürlere, ibadetlere daha pek çok şeye karşı azdırılan düşmanlık, nefret tohumlarını diye devam edersen **şayet yazmaya sen**; dini bilgiden yoksunluğuma karşın, herkesin bildiğini bildiğim, bir kadına vahiy gönderip peygamberlik vermeyerek halife, imam seçilmelerini de önleyen cinsiyet ayrımcılığında; önce Adem'i, kaburga kemiğinden de Havva'yı yaratan ötekileştirmesiyle ataerkil, erkek egemen toplumun temelini atan...kuran...yaratan; yönetimindeki cennette sessiz,

sakin oturan Adem'le, Havva'yı cennetten kovdurmak için sadece kendisinin bildiği bir gerekçeyle belki de rutinine, can sıkıntısına aksiyon, heyecan katmak amacıyla, bugün olsa elma bahçesi sahiplerinin diğer ; narenciye, nar, muz bahçesi sahiplerini piyasayı ele geçirmek için işbirliği yapıp komplo düzenlemekle suçlayacakları; ' ağacından koparıp sakın tatmayın yoksa' **tertipli yarattığı elmayı** yasaklama **tuzağının** tarafı da yaptığı; muhtemeldir ki kolayca baştan çıkardığından tüm meleklerden daha güzel, çekici olma olasılığı yüzde yüz; kapsama alanı dışında bırakıp sonrasında kötülüğe sevk edecek caziplikte onlarca nesneyi, şeyi önlerine sermekten geri durmadığı bu dünyada, sürekli tetikte kalmalarını gerektiren sınavlı, büyük ödül cennet olan öbür dünyalı yaşamı dayattığı kullarının; Kutsal kitaplarına uymalarını, isteklerini yerine getirmelerini sağlayacağından, yaratması gereken bahanelerden "Demokles'in kılıcı" şeytanın "sana sonsuzluk ağacını, çökmesi olmayan bir saltanatı göstereyim mi?" sözlerinden Havva'yla sınanacakları değil cennette yaşayacakları algısıyla kuşkulananmayan, kırmızı kabuğunun güneşte altınmışçasına parıldamasının sihrine kaptırtarak yasaklı elmayı yemeye teşvik edip sonrasında Anayasası Kutsal kitabına, ayetlerine itaatsizliğini 'elmayı yedin, uymadın yasağıma'yla sorguladığında, mızımız çocuklar gibi Havva'yı gösterip 'valla, billa benim suçum yok...o verdi, ye dedi, ne yapsaydım' saflığında "eyyy Adem'e" ilk ispiyoncu kul ödülünü takdim eden **Tanrı sayesinde;** yüzyıllarca ta Ortaçağ'da din adamlarının "kara lekesini tüm kadınlara geçiren....tüm kötülüklerin anasıdır" karalamasıyla Havva'yı öne sürerek istediklerini yapmalarına duvar ördükleri bir yaşama, ayrımcılığa maruz bırakılan, mansplaining uygulanan **kadınlara** 'alt tarafı bir elma yedik bilader, onu da boğazımızda dizip, zehir zıkkım ettiniz ' fırsatı da **tanınmadığından** 'nefslerine hakim olup da yemeselerdi, her şey çok güzel olacak mıydı? adaletinden sual olunmaz bilirim de, ama elmayı bir erkek Adem yedi, bizim suçumuz neydi ki hâlâ dünyadayız? Sonrasında vuku bulan kötü cadının elmayı Pamuk Prenses'e de yedirilmesiyle gizli bir bağlantı mevcut muydu? İşlenen günahın yanında önemsiz ayrıntı olsa da yine de, yenilen elmanın cinsi de merakımı celbetmedi değil; Jersey mac Summerred, Galaxy Gala, Golden, Fuji, Amasya'mıydı?'yı sonsuza dek açıkta bırakacak kalıcı durumun **varlığında;** bu esna da okurlarından bir #aynachallenge bekleme hakkımı da muhafaza eyleyip; bir gün kanepe de yan yana sohbet ederken öylesine, nerden aklıma geldiyse ' bal da aksa o ağaca dokunma, aman ha yeme, sakın yapma' ultimatolu diktatörlük karşısında, bence Adem'le, Havva; tersine şeytan gibi dayatılana, totaliter bir yönetim anlayışına bayrak açmış, zincirlerini kırmış, isyan etmiş ilk devrimciler' dediğinde Haldun'un 'sen var ya, sen pek bi akıllısın... bu düşündüklerim günah, yerim de cehennemse bunu düşünmeme sebebiyet veren beni, aklımı yaratan da Tanrı değil mi ?'yle cennette giriş bileti yakmamış oluyorsun... ' alaycılığının nedeni, akıllarında yokken allayıp pullayarak gözlerinin önüne koyduğu ağacındaki elmayı yasaklayarak tırmandırdığı merakın işlettirdiği günahı, bahane edip cennetten kovduğu kullarıyla gemlenemez kötülüğün, şeytanlığın, arzusunun, nefretin ilk tohumlarını da **yeryüzüne eken, yaratan Tanrı'yı atlamış** olacaktın ki müdahale ederek hatandan döndürdüm seni, eyyy benim daha şimdiden Alzheimer belirtileri gösteren yazarıcığım ! medeni, kentli davranışın göstergelerinden okkalı bir yüzleşmeyle, karşılaşılandan özür de dilenmeyeceğinden; tehcirli, etnik temizlik politikalarını katmerleyen taşralı devletin tehdidi altında kalan güçsüz bireyin, kentin, kasabanın, köyün hakkını savunacak, illaki bir muhalifliği barındırması gerekli içeriği Osmanlı'da boşaltılarak resmi ideoloji dışına taşması istenmeyen **aydın, entelektüel kesimin oluşturulmasının sonuçlarındandı işte,** 1928'de Latin harflerine geçilmesiyle uluslararası kullanımda adı İstanbul'la dönüştürülmeden

önce 1927 yılında Konstantinopolis'in geçmişinden geleceğe köprüsü sokak, cadde ve meydanlarına ait 6.215 ismin değiştirilerek Türkçeleştirilmesi de. Oysa dini argümanlarla halkın sömürülmesine katkı sunan **kilisenin, asillerin Ortaçağ'ından;** ilmin, doğa kurallarının dinle, sezgiyle çeliştiğini fark ettirdiğinden sempati beslediğin her şeyin şiirmişcesine geliştiği; coğrafi keşifler, matbaa, Rönesans, reform derken bireyi, aklını, duygularını geliştiren bilimi kutsayan Voltaire, Diderot, hümanist Rousseau'lu düşünce sisteminin etkisinin yabana atılmayacağı Fransız İhtilali'nin, on ay süren kanlı terör dönemi ertesi gücünü kaybeden **kilisenin, soylu sınıfın** feodalist ilişkileri sanayi devrimli, burjuvazili kapitalizme evrilirken "inancıma hakaret edemezsin" direngenliğiyle tarihe gömüldüğü sanılan dogmaların, yerini ne yazık yeni, başka dogmalar alırken, aklın, bilimin öncülüğünde her şeyin mükemmeliğini isteyen **insanoğlu**, kendini idealize ederek Nietzsche'nin "bütün tanrılar ölmüştür şimdi istiyoruz ki üstinsan yaşasın" muştusu "üst insan"ı, "ari ırk"ı Nazizm kisvesine girmeden, Yahudilere uygulanmadan çok önce, toprak edinme ve kaybettiğini geri alma vizyonlu Osmanlı'da, 1908-1918 yılların da devleti yöneten İttihat ve Terakkiden gelme Cumhuriyeti kuran kadrodan bazılarının da bilerek... bilmeyerek altına imzasını attıkları, bu coğrafya da yeşertilen, dünyanın da yapısını "faşizm" nitelemesinden önce etnik kırımın ilk uygulamalarından birine şahitlik edeceği **Ermeni Tehcirini yaşatan ideolojisi gereği** ancak mizah konusu isim değişiklikleriyle, yasaklanan eski isimleri kullananların da bölücü, terörist, hain ilanıyla tutuklanıp, cezaevlerine konulması, 20.yy da başbakan yardımcısının akıl çürümüşlüğü'nün ötesi "kadınsa o da iffetli olacak. Mahrem namahrem bilecek. Herkesin içerisinde kahkaha atmayacak, bütün hareketlerinde cazibedar olmayacak" konuşması... Noel yılbaşı kutlamak caiz mi? heykel günah mı? kızla, erkek aynı okula gitmeli mi ??? sorgular bile hâlâ yalnızca öznesi değişen, hep yapıla gelen "Van'ın Çatak ilçesinde tarlalarında çalışırken operasyona çıkan askerler tarafından tartaklanarak bindirildikleri helikopterden atılan Servet Turgut ve Osman Şiban ..." manşetli işkence, katletme haberleri...eğitilmiş, mastırlı okur yazarlar, koca koca paşalar, doktorlar, yöneticiler ve iş adamlarının tarikat lider(ler)ine himmet parası verecek biattın devamlılığından kurtulmayan vatanında, oniki yaşındaki kız çocuğuyla ilgili her haber, her on iki yaşındayım diyen kız çocuğuna bakış ' aman Allahım ! annem bu kadarcıkmiş evlendirildiğinde daha göğüsleri çıkmamış' kahrını yaşattığından, 12 yaşındaki kız çocuğuna cinsel istismarda bulunan tarikat liderleriyle fotoğraf çektirmiş siyasetçileri, devlet adamlarını gördükçe insanlık Ortaçağ'ı deneyimlemedi mi? bedbahtlığında, farz et ! keşmekeşinden kaçırdığın, yetişemediğin güzelliklere hasret Kant'ın aydınlanma çağı parolası " kullanma cesaretini göster"le vurguladığı "akıl"la; içine atıldığın, tutulduğun karanlıktan çıkarak, kendinin, ülkenin kaderinin daha güzel yapılabileceğini gösteren onlarca örnek, olgu, olay da duruyorken karşında, karşısında akıllı, bilimi, felsefeyi bir yana bırakarak Ortaçağa dönüşten zevklenerek yaşadığın coğrafya Ortadoğu'nun otoriter yönetimlerinde... toplumlarında her şey bu kadar mantık, akıl dışıyken yine de mantıklı bir neden aramadan duramayanlardan biri olarak,bunca korkutuculuğun...zalimliğin, yoksunluğun ortasında; daha ooof of neden ? neden ? Youtube'da orda burada yayınlanan Podcast videolarda dilendirilen onlarca felsefi kavram "Stoacılık, Panteist, Sofist, ..., " özümsererek; uşağından sık sık kulağına "memento mori; ölümü hatırla." fısıldamasını istemiş İmparator Marcus Aurelius'un olabilecek en kötü senaryoya kendini hazırlamak amacıyla her sabah uyguladığı "gün ışıyınca kendi kendine şöyle de: bugün meraklılarla, vefasızlarla, kaba, kıskanç, bencil kişilerle karşılaşacağım.." üzerine inşa edilen ya her şey ters giderse? " negatif görselleştirme" tekniğini uygulamaya çalışan milyonların tersine akşama

kadar aile dahil dört bir yandan saldırı altında; yaşamın ayrılmaz parçası kılınmış; en olmayacak – polis kapında “buyurun karakola”– uç kötülüklerle karşılaşılabilindiğinden kimsenin kurgulama, senaryolaştırma zahmetine girişmeye gerek duymayacağı bu diyarda, Varto da değil de mabedim Proust’cumun Paris’inde doğmamışım “sanki” yi düşünmediğin günlerde; dört,üç, elinde “dört, üç, iki dil, bir bavul”; aynı mekanlara, aynı şeylere, nesnelere, hislere ait onlarca farklı ismi, kelimeyi, sıfatı anlamlandırıp bir yere oturtmaya çalışırken, suyu hiç kesilmeyen dedenin çeşmesinin başında ‘Nade, Lol(u)ılar çok mu kötü, ne yaptılar ki’ konuşmanı gülerek izleyen teyzen Fikriye, anneannen; çene Küçükağa (çena axayé gijî) güneşte ıslıl ıslıl parlayan alüminyum bakraca, güğüme su doldururken sırasını bekleyen kadınlardan bazılarının seni işaretleyerek ‘waye...vaye, pirika, maye mi, gile çene Küçükağa a bu kimdir ?’ ya da ‘mala geç kaldım’ın hızlandırmasıyla yürüdüğünden, yetişemeyip arkasından koştuğunu görenin ‘eree güneko (yazıktır), dur biraz, yavaşla’ ihtarına aldırmadığını görünce, rüzgardan, suya girip çıkmaktan yanmış morumsu, çatlak derili eliyle, elini tutup ‘çenek, dayemi, yavaş, ben götürürüm, koşma ’ tavsiyesine nefesin kesildiğinden uyup birlikte gittiğin “**beri**” de beklemediğine kızdığın teyzen Fikriye’nin yanına uğramayıp, bazen tam sağarken o zamanda iltihabi bağırsak sendromu belirtilerinden olduğunu bilmediğin keçinin, koyunun leblebi tanesi dışkısıyla doldurduğu köpüklü sütü yanındaki, plastik yoğurt kapları çıkana kadar gün yüzü görmeyen bakracın üzerine örttüğü tül bentten, leçekten geçirerek temizleme işlemini yapan adını bilmediğin ama ‘nasılsa köydeki herkes gibi bu da ya teyze, ya hala, ya gelinlerden, akrabalarından hatta kuzenlerimden biridir’ güvenindeyken ‘çeneka, dakıla hele sen, kimlerdensin ?’ merakını konuşmaya dahil olacak üçüncü kişinin ‘çena Kemalé Resulé ağaé ...’; ‘toruna Efendi(é) ye... beğe’ ya da (çene waye ma) benim kardeşin kızı, teyzem kızı’ açıklamasının yerine bir gün kendin ‘çene Küçükağanın torunuyum... çene Turnaé, çene Kemalé’yle kendini tanıttığında ‘keşke öyle bir yer olsaydı’ insana, haklarına biçtiğin değer, sevginin, saygının, başarının, başarısızlığın, iyi niyetin kriter alındığı uygar, medeni ilişkiler ağında kimsenin sallamayacağı ama maalesef ülkenin gelişmişliğine göre ömür boyu muhatap olunacak –niyeysen birbirine sıkı bağlarla bağlı bir topluluğun, toplumun, bir ailenin ancak milliyetçilik, ırkçılık, din, kardeşlik, kan bağı tutkalıyla sağlanacağına inandıklarından sistemli bir şekilde her safhada iyi insanlığı, vatandaşlığı özellikle “din” ve “vatan” sevgisine etiketleyip “çarşı pazar pahalı , asgari ücret artırılsın”, ‘resmi işlemlerde bu nasıl bir karmaşadır her şey sadeleştirilsin’ istemlerine dahi “dikkat !!! fazla konuşuyorsun,iş vatan mevzusuna gelir o zaman yanarsın...” abası altındaki sopa da oldurulacak koruması kollanması, parçalanmaması adına sistemlerine muhalif onca Sabahattin Alilerin, Mumcuların, Üçokların, İpekçilerin , Özgürlerin, Aydınların, Dursunların öldürüldüğü, Adnanların, Denizlerin, Erdalların asıldığı; sağcısından solcusuna, darbe yapanların, destekleyenlerin de iteleyici güdüsü Hrant Dink’in katili Ogün Samast’ın eline Türk bayrağı tutuşturan polislerle birlikte çekilen fotoğrafın ana teması “... toprağı kutsaldır, kaderine terk edilemez”; “mevzu bahis ... gerisi teferruattır” aforizmalarında ki “**vatan**” **kavramında** yok edilişi yetmezmişçesine bu defa da –bir kere bile gitmese de, yaşamasa da doğduğu yer, sülale, aileyle tanımlanma, konumlandırmayla kendisinin, kişiliğinin, karakterinin değil, kimlerden olduğunun önemsendiğini yüze vuran “nerelisin ???? kimlerdensin ????”de ki “**ler**” çoğulunun **içinde** artık ne özneliği, ne **nesneliği**, **ne de özgürlüğü kalmamış**; uğruna savaşılmasını sevdiğini bildiklerinden olsa gerek Tanrı’nın vereceği düşmanı yenecek iman gücünü çanta da keklik sayıp, yöneticilerin kararını verdikleri savaşlarda ölen evlatlarının “vatan”ın yanındaki

'teferruatlığıyla' övdüren, anda artık uyarladıkları "mevzu bahis paraysa vatan teferruattır" cingillını rehber edinmiş silah, cephaneye yığan, faili meçhul cinayetler işletmekten çekinmeyen, haraççı, gaspçı, şantajcı, tarikatçı mafya, ihale çetelerin ciritliğine **susmayı**; Sakarya'ya fındık toplamaya giden mevsimlik tarım işçilerine Kürt kökenlerinden dolayı "it sürüsü" hakaretini edenlere, telefonu Kürtçe müzik çalanı ya da Kürtçe konuşanı "burası Türkiye, burada Türkçe konuşulur"la linçleyenlere **dokunmamayı**; teknolojik, bilimsel gelişmelere adapte de zorlandıklarından "ne güzeldi bizim zamanımız' yalanında **değişimi...değişmeyi reddettiren zihniyetin yaratıcıları** inanmayacaksınız ama –zaten ne yapıldıysa, yapıyorsa hep bu inanılmayacağına inanılması yüzündendir– böylece Cumhurbaşkanından, Başbakanına, tüm siyasi parti liderlerinden genel kurmay başkanlarına, yüksek yargı mensubuna, üniversite profesöründen, gazeteci, yazar, düşünür, sanatçı kimliği taşıyanların, herkesin büyük ihaneti; daima referans aldıklarını iddia ettikleri, Atatürk'ün hayali, isteği "fikri, vicdanı hür" bireylerin yetişmesini, ülküsü "muasır medeniyet"e ulaşılmasını engellemeleri; yalnız vatanla sınırlı kalmayıp aile, sülale içinde de sirayet ettirilen her kesimce biteviye tekrarlanan – var olduğu söylenen Petrolün; yardığı dağlardan, tepelerden, ovalardan, yollardan, akışını değiştirdiğı nehirlerden akmadığı, her 20,30,40,50,100 yıl sonrası şehirleri, kasabaları, köyleri, binaları yıkan, on binleri enkaz altında bırakıp, öldüren, hasarı önlenilecekken önlenmeyen 7.8'lik yer sarsıntılarını, depremleri meydana getiren fay hatlarıyla sarılı– dört bir yanı " düşmanla çevirili", "hiç dostumuz yok" –hoşlandıklarını gördükleri yönetenlerini pohpohlayıp, isteklerini yaptırma da araç kıldıklarından büyük devletlerin stratejik önemsizliğini rağmen bile öyleymişcesine muamelelerine – " önem arz eden jeopolitik, stratejik durumu gereğı Türkiye'yi parçalamak, bölmek, Sevr'i dayatmak için ", "dünya lideri olmayalım" diye "her şeyi yapar doları yükseltir, kredi notumuzu düşürürler"li üst seviyede kırmızı alarmlı tehlikeli bir durumun varlığından bahsettikleri söylemlerinin sürekliliğinde bir korkutmayla, paranoid halde panik ataklaştırdıkları, sorgulama yetisini kaybettirdikleri **bireye** sonsuz biat telkiniyle de; kendilerini hukuktan üstün tutan her şeyin, her sıfatın, her tanımın, her olgunun üstünde bir yere koyarak putlaştırılan liderlerin gölgesinde, her zaman, her dönemde **egemenliklerini** sürdürmenin keyfinden; dewa ma Badan'da, Kasman'da, Emeran'da, Zenge(na)'de yalnızca erkeğine, erkek akrabalarına hizmetle mükellef yaşayıp yaşamamasının, haklarının teferruatlıktan öteye gitmediğı sülale, aile içinde kimliği, kişiliğı eritilen kadınların varlığından habersiz; çocuklarından, eşlerinden, dostlarından daha çok parasına, evine, arabasına, değer veren pek saygıdeğer "Hatırla Sevgili"li beyaz Türk elitler 'yahu sene olmuş bilmem kaç, onlarca badire, savaş atlatılmış, faşizm geçmiş dünya üzerinden koca İmparatorluklar, SSCB yıkılmış hâlâ ekonominin siyasetin odağını insanın kendisi, hakları, refahı, eşitliğı değil de; deden kalma vatan, ülke, din, etnik kimlik yapmışsınız. Bugün varlığınıza hoşlaşmayan siyasal İslamcı AKP'yle, lideriyle, kadrolarıyla egemenliğı, kastı, iktidar olanaklarını paylaşmak zorunda kaldığınızdan verdiğiniz **dünde** size gösterildiğinden üzerine laf söyletmediğiniz ülkeye armağanınız biatçılığın "şunu da yap ölmezsin ya!" cümlesiyle aynı manada, her alana sirayet ettirilen 'söz konusu; mevzu bahis olan sağ, sol fark etmez örgütse...dernekse...tarikatsa... İslamsa... Müslümanlıksa... Türklükse... aileyse... aşiretse... sülaleyse sen bebeğim ! hiçsin... ayrıntıdan mütevellit teferruatsın ama bak Türkiye Türklerin ha ! sen de ömrünün adaklandırıldığı, arzularını yerine getirme, derdini çekme, dayattığı hayatını yaşama mecburiyetinde getir, götür, dur, kalk' komutlu lüzumsuz efendilerin; makamlı yönetenlerin... liderlerin.... patronların... sülalenin...ailenin erkeklerinin tahakkümünde 'öyle yordun... öyle bunattın... öyle

yerin dibine koydun ki beni' bıkkınlığında farkına varılamayan, keşfedilemeyen benliğin, yeteneklerin, kıymetlerin de katili; her şeyin bekleneceği kötü kötü kazaklar, çoraplar, hırkalar örüp başdan aşağıya geçirecek yığın...yığın...yığınlarla **dolu çevrede**; 'kalabalık yurt ortamında; geride bırakılan pisliği katmıyorum, ortak kullanılan bölgelerde ihtiyaçlarını aynı anda görme eğiliminde herkesin akbaba misali tuvaletten, banyodan, mutfaktan çıkmanı gözlediği anlarda dahil, az kaldı göçüyorum dünyadan; bu yaşmda hala tek bir gün yalnız kalmadım, yaşamadım, özlenir mi demeyin, ayna da yüzünün "nasıl"lığına bakacağı, yan odadan televizyonun sesini duymadan, kendini dinleyeceğin sessizliği, tek başınlığı istemez mi insan? Ama, şimdilerde gereksiz, boş trend 'sosyalleşmek lazım azizim' diye, diye sürü halinde ordan oraya, AVM'lere gitmek, yemek yemek, kahve içmek, bowling oynamak, birbirine laf yetiştirmeye koşturmaktan helak edilirken, evli olsan da partnerinin özelini, sınırlarını, yaşam alanını özgürlüğünü kısıtlamayan üzmeyen, daraltmayan, incitmeyen sevgi ve saygı yüklü sade ilişkileri ara ki bulasın' iç sıkıntısında 'Ayyüce ayrılmış ya' – 'saçına ne yapmış öyle, bu kaçınıcı sevgili?'– 'maaşı Euro alıyormuş ...'– 'yatakta çok iyiymiş...'–'kocasını tapuladı o makamı, her şeyi bedavaya getiriyorlar, görsen duba gibi olmuş ye,ye ,ye ...'–'Allahaşkına Youtube da şu parçayı dinle ... sana attım şu tiktoka, videoya bak, eğleneceksin' – 'akşam haberlerinde büyük bomba, mafya babasından, iktidarı sallayacak itiraflar' – 'ne değişecek? yüzüzlülükte tavan bu iktidara işlemez top da, tüfek de ' sesleri, baş ağrıtan uğultuya dönüştüğünde, saçma sapan şeyler anlatan durmadan açılıp kapanan sonunda aslına rücu edecek çoğu dolgulu dudağın; botoxlu, lazerli, silikonlu liposuctionlu derinin çatlayacağı el elde, baş başta kalınacağı, ilk söyleyeni bulsan, ele geçersen yeminlen boğup hapis yatmamım göze alınacağı; niye gerek duyduysa kişinin kendisini iyi, hoş, güzel hissetmesi için söylediği – niye mi gerek duymuştur? "ne kadar çok para döker, harcarsan, en güzel sen olursun"la dolgun, silikonlu, ıslak, nemli, şuh, davetkar' özellikli gökkuşağı renkliliğinde çeşit çeşit rujlar, farlar , BB'ler, yapay tırnaklar, kirpikler (yakında yapay göz piyasaya sürülürse şaşma!), saç boyaları, parfümler üreten kozmetik, giyim, kuşam şirketlerinin pazarlama stratejisinden başka ne olabilir? – olmamasına mantıklı açıklama getiremeyecekleri söylemekten utanmadıkları en büyük yalanlardan ' çirkini yoktur, bakımsız kadın, erkek vardır' motivesiyle 'elbet bir gün beni bu kaşımla, gözümle, seven bir kişi de bulunur' gömülerek iyi hissetmek, beğenilmek, beğendirmek, beğenmek için ' amanda bakım da bakım yapmalı' koşumunda kuaför, spor salonu, estetik, güzellik merkezleri arasında coşa da bilen, bütüncül bakamadığından ölesiye nefret edeceği ya da ölesiye seveceği bir ideale, ideolojiye, örgüte, tarikata, lidere, çevreye, kişiye ya da başka bir olguya, şeye inanan **biatçı benliğin**; Karl Marx'ın artı-değeri, emek sömürüsü cephesinden dünyayı algılamaya çalışan gecekondu bebelerinin, soylularının ergenliklerinde, gençliklerinde devrimci kimliklerinin kara sevdası; hiç bir katkısı yokmuşçasına gereksiz bulup yıkılması, yok edilmesi için kıyasıya mücadeleyle giriştikleri, bugünde 'keşke, gerçekten var olsaydı' talepkarlığında **burjuvazinin**, kültürünün, demokrasisinin hayata kalitesine, tarihe, çağlara olumlu katkısının **farkındasızlığında**; hoş Osmanlı'da dini ulemanın da engeliyle her olumlu şey gibi bilimsel, sanatsal, toplumsal gelişimi hızlandıracak bir aristokrat kültürün (var idiyse de sarayla, İstanbul'la sınırlı kalmış) mimarı Rönesans da atlandığından, **Cumhuriyet sonrası da**; gözümün nuru Proust'cumun elimde veri olmamasına karşın kendisinden nefret ettiklerini bildiğine inandığım zarıflığından, modayı takipleyen giysilerinden etkilenip roman kahramanı Odette de Crécy ve Albertine' nin giyim tarzını benzettiği Kontes Greffuhle, "petit Marcel" seslenişiyse Proust'u sevmediği sır olmayan Kontes Laure de Chevigé, Clermont

Tonnerre Düşesi Elisabeth de Gramont (yazar Natalie Clifford Barney'in sevgilisi), Madam Emile Straus esintili Guermantes Düşesi gibi devrim sonrası isimlerinin önünde bir çok unvanı taşıyan, bazen ceplerinde beş kuruş bulunmayan topluluk haline gelmiş aristokratların sosyeteye dönüşmesi öncesinde, kendini aristokrasiye eklemlemeye çalışan James Watt'ın buhar makinesini geliştirdiği teknolojik gelişmeler ışığında üretim ilişkilerinin değiştiği, fabrikaların kurulduğu, ticareti kolaylaştıracak demiryolu ağının genişlemesiyle feodal düzeni tamamıyla alt edecek "eşitlik, özgürlük, kardeşlik" güdüsüyle hareket ederek; Haussmann'ın yol, kanalizasyon, su şebekesi inşasıyla kasaba Paris'in şehre dönüşmesine paralel bilim adamları, yazarları, müzisyenleri, ressamı, maceracı gezginleriyle bir bütün olarak her konuda **egemen sınıf haline gelen**; değişimden, ranttan, moderniteden koca pay alırken , çalıştırdıkları emekçilere uzun çalışma saatlerini dayatarak sömürde sınırsız kapitalizmin hırslı, aç gözlü ve de gözü kara girişimcisi **burjuvazinin**; baskıcı, sefahat düşkünü monarşiyi temsil eden Ortaçağ Kalesi Bastille hapishanesini 14 Temmuz 1789 da basan 98 ölü, 73 yaralı veren Parisli isyancıların, öldürdükleri monarşi yanlılarının kelleleri takılı süngülerini havaya kaldırarak "hainler böyle cezalandırılır"la **resmedilmiş bir çatışmada** bedel ödeyeceği devrimini gerçekleştirip feodal değerlerinden kopamadığından kangrenleşmiş ırkçılık eksenli bitmeyen baskı, sansür, savaş, ötekileştirme, ölüm temelli otoriter müesses nizamı, darbeleri destekleyen demokrasiyi, insan haklarını yerleştireceği tarihselliğini yaşamadığından kendisini geliştirmeyip deforme olmuş, **çarpık Avrupa aristokrasisine ait kültüre yamanarak medeniyet** saydığı batılılaşmayı da giyim, kuşam yüzeyselliğini tarz algılayarak yaşayıp giderken, karşısında bulduğu batıya tezat yaşam tarzını benimsemediklerinin temsilcilerinden Emine Erdoğan'la, Melania Trump'un aynı karedeki fotoğrafını ' bak ! şu resme o da Cumhurbaşkanı eşi, bizimki de; kıyas kabul etmez biri Anya, diğeri Konya. En çirkin, en sakil kıyafet bizimkinin. Ne giyinse yakışmıyor, olmuyor işte, silemiyor rüküşlüğü . Bizimkinde Melania' deki asaletin, inceliğin "i" sini bulamazsın . Onun yerine ben utandım... orta çağ, geri kalmışlık akıyor üstünden, rezil etti bizi dünyaya...' sızlanmacılığında, partilerin makarna, kömür, kahve, bez alışveriş torbası, liderlerinin oyuncak, top, balon, şal, atkı dağıtarak, çay atarak oy toplamalarına öfkelenen ama devlet ihalesini, kömür, altın madeni işletimini nepotizmle, rüşvetle kapmanın, makarna, kahve almayla eşliğini, aynılığını göremeyen çapsizlikte; edebiyattan, sanattan, siyasette yenilemenin anlamından bir haber 'sadece zengindir, paraya para dememektedir o kadar işte' **tanımlı**; resmi ideolojisini üzerine inşa ettiği etnik köken, dine mensup, biatçılığından makbul vatandaşlarına katlettirdiği, vatanlarından kovdurduğu gayrimüslimlerin mal varlığını milli piyangoymuşçasına dağıtan devlet eliyle beslenip, teşvik, kredi, vergi muafiyeti, ihalelerle büyüdüğünden kendini var eden mekanizmaya bağımlılığından bir türlü ilan edemediğinden özgürlüğü kısıtlı, sınıf olamamış, Hawaii desenli ,sonradan görme **Türk burjuvazisinin**; bedavaya servet edinmesini sağlayan devletini biteviye kuralısızca soyma – hayır ! hayır benim dikkatli okuyucum, açığı yakalayamadın aynı şey değil galiba 2008-2009 global krizindeydi, Avrupa'da devlet desteği alan burjuvazi sayesinde sosyal devlet, demokrasi, fırsat eşitliği , Türkiye'yle karıştırma !– bilinen, bariz yeteneğiyken, aracılık, komisyonculuk hizmeti sunduğu küresel işbirlikçileri nereyi işaretiyorsa oraya doğru eğilen çoğunluktan ayrılıp; servetini riske ederek sınıfına ait değişimci bilinçle gelir adaletsizliğini törpüleyecek eşitlik, kardeşlik, özgürlük ve hukukun üstünlüğünü sağlayacak, tonca eşitsizliği gidermeye yönelik ekonomik, siyasal adımların atılmasına ön ayaklık etmek isteyen Osman Kavala, Cem Boyner, Sakıp Sabancı, Özdemir Sabancı gibi

temsilcilerini de öyle, böyle bir yolunu bulup devre dışı bırakan, devlet yönetenlerinin bürokrasiyle **birlikte**, menfaati için muhafazakarlığı, mütedeyyinliği, batı karşıtlığını savunarak kitlelerin gözünü boyayan; geçmişte ve bugün ve yarın evrensel değerlerinden yoksunluğundan sınıfsal işlevini yerine getirmemesinin Türkiye'nin başına neler açtığını...açacağını hâlâ anlamamakta direnen Sermaye Piyasası Kurulunu kınamakla kalmayıp, sonrasında öyle olsun istediği için öldürülen ama cahil nitelemeyle yediği halkına da maddi, manevi tazminat ödemeleri gerektiğini bildiren İsveç'li bilim adamı değil İsveç'li düşünür hiç değil ; İsveç, batı (tendency) tandaslı – değişik dillerden etkilenip daha zengin bir dille konuşma, yazma aynı anlamı farklı kelimelerle ifade etmenin kimseye zararı dokunmayacağından, böylesi süsleme ya da espri amaçlı, yabancı kelimelerin anlatımı güzelleştirmek için değil de entelektüelliğini, kalitesini ispat amacıyla kullanma görgüsüzlüğü de tavandayken– herhangi bir tanınmış sığ sığlığa sahipsizlikten düşündükleri, yazdıkları gaile alınmayacak Türkiyeli isyancıların elebaşı olması muhtemel aday adaylarından **bu satırları yazan**, düz mantıkla 'ülkenin ayakları yere basmayan, öyle ki Facebook da kadın ayarlayacak seviyesizlik ve vizyonsuzlukta ki hoppa burjuvazisi sanatsal, siyasal derinlikten uzak ve kopuk lümpenlikteyken onu örnek alan, resmeden diğer sınıfların, kesimlerin, meslek erbabı; hamalın, berberin, bakkalın, öğretmenin, profesörün, albayın, milletvekilinin, fahişenin hoppasızlığı, lümpensizliği, seviyesizliği **imkansızdır önergesine** onlarca yazar, besteci, ressam, fotoğrafçı, tasarımcı, heykeltıraşı etiketlediğini gören edebiyat, sanat dünyasına katkıları inkar edilemeyecek – dahi diyeceklerden değilim – roman yazmış Fransız fahişelerin ??? şaşırmış yüz ifadesini kelimelere dökmektense tam buraya iki elini de yanağına koymuş şaşırmış yüz emoji koyup, yazında betimlemenin, imgelemenin yerini alacak görselliğe bir kez daha şans tanıyıp, hatta romanın bundan sonrasını yazmaktan vazgeçip bilginin hap vari tüketildiği gelecekte...yarında kimseler de kitap, blog okuma isteği...sabrı kalmayacağından belki sende bu romanı **yazmayı bırakıp** 'güneşin soluk ışıkları karanlığı delerek girmeye çalışırken pencereden uyandım bu sabah'–'bugün markete gittim, baktım bir kadın peynir alıyor ama birkaç paket meğer 2 alana bir bedavaymış '– 'Starbucks'taydım' –'arabam bozuldu'– 'insanlar pek bir yavan'– 'dolar yükseldi' – 'Acun uçak, Hülya ada aldı, Ağaoğlu da adasını satışa çıkardı ama neden???'– "bak bu elbisemi Trendyol dan aldım"–"Zara'da, Morhipo'da %70 ucuzluk vardı halbuki" falanlı, filanlı arka plan dağınık çalışma odan, kaloriferin yanına çöküp elde sigara, kutu bira "dışarıda yağmur değil, deli kar yağıyor" günlüğünü okuyormuşçasına; depresifliğin dibinde; sen üşüyorsun , ben üşüyorum; sen gülüyorsun, ben gülüyorum hissiyatında yaşananların, düşüncelerin, tanık olunanların on, onbeş dakikalık videolara sığdırılmasından ibaret log çeşitlerinden video-log çekerek **Vlogger'liğe, You Tuberlığa taşı** diyemiyorum zira handikabın teknolojik özürülüğün bunu yapmana engel ayrıca her şeyden çabucak sıkıldığından her gün, her gün... absürt konu bulup, video çekmekhayır...hayır sana göre iş değil You Tuberlık, Vloggerlik...

...o yüzden sen ! devam et yazmaya, son ne yazmıştın? evet "fahişe"... önceki paragrafların birinde "Baudalaire'ı Baudalaire; Proust'u Proust yapan Fransız yosmalara, fahişelere duyulacak minnet" yazdığını hatırlayarak, yok artık yine mi fahişe, alıp veremediğin nedir? anlamadık fahişelerle ? takıntı, başka bir şey değil belli ama niye ?? diyene bak sen, totale yönelik ; gözleri kısık, "boşuna dönüyorsun dünya ! okeyin ikisi de bende' soğuk duruşunu "cool" sanan yarı çıplak erkeğe tabi salak kadın modeli; Senden Daha Güzel, Bay Yanlış, Sen Çal Kapımı, Emanet, Aşk Mantık, İntikam, Esaret; sapkınlığının son kertesi Yalı Çapkını türü; orada yaşananlarla, o figürlerle yoluyla hiç kesişmeyecek dizileri izleye izleye sersem

salağa yatmış; benim TV'lerde trend topic (TT) dizilere göre eğilimi, algısı, tavrı değişen okuyucum !! az sonra 'fahişelere' ilgimin nedenini öğreneceksin fakat ve lakin; klavye başında, başrol oyuncusunun inciği, cinciği, saç başı yanında; final yapınca kadar az da olsa seni psikoloji, sosyoloji konularında araştırmacılığa yönelten "gerçek yaşam hikayeleri" logolu popüler dizilerden Kırmızı Oda, Masumlar Apartmanı ve Netflix 'in "Bir Başkadır"ını görmezden gelemem; ebeveynin ekonomik, kültür düzeyinin, aile ilişkilerinin çocuğun kişiliğini belirlediğini, geçmişin ruhta bıraktığı yaralayıcı ya da mutlu izlerin kolayca silinmediğini; aynı ortamda, aynı odada bulunmalarına rağmen aile bireylerinin konuşmayan, konuşamayan; görmeyen, görmezden; anlamayan, anlamazdan; duymayan duymazdan gelen "bir başka" dünyaya sığınmalarına; istersen git dünyanın öbür ucuna master yap, bilimsel yeterliliğin, üç yabancı dilin olsun dön, gel memlekette, otur bir lokantaya, kendinden aşağı seviyede, eğitimsiz gördüğün servis yapan garsonla sıradan bir olay hakkında 'gördün mü yaptığını? adam değil ki'– 'yok yok bizden bir şey olmaz' yılgınlığında aynı ortak yorumda, düşüncede buluşturan, birbirimizden farklı, bir o kadar da **aynılığına**, kahramanlarından en az birinin televizyon seyredişini, oturuşunu, uyuyakalışını, temizlik yapışını kendin ya da yakınlarınla eşleştirip aynı ben... aynı sen... aynı bizim kız, oğlan...aynı komşum...arkadaşım... aynı babam **aydınlanmasına izlenen** bir dizi, film sayesinde **ulaşma, mevcudu** kavrama garipliği artık nasıl bir gerçeklikten kopma...nasıl bir yaşamı algılama... nasıl içinde yaşanılan koşullara, topluma yabancılaşma, kayıtsızlıktır da deme sakın ! on yıl çalışsa alacak parayı biriktiremeyeceği bir otomobil; donuna kadar Avrupa'da üretilip, gemiyle getirilip üstüne vurulan "made in Turkey" damgasıyla sergilendiğinde; Türkiye'ye de üretilmediğine ortada fabrika temeli yokken bile inanmayıp Türk zekasıyla gururlanan yoksullar da bir başkadır ama budur! Öylesine budur ki geçmiş de yaşanmış pek çok nahoş, gaddar, vahşet içeren olayları perdelemek için üstün çaba harcayan çoğunluğun gerçek gördüğünü, algıladığını gerçek kabullenme, 'algılama' yla tatmin olduğu mevcut sistem ve ilişkileriyle çatışmadan, sürü içinde kaybolmanın konforunda 'görüntü, gösteri, imaj her şeydir' kazandırmasının bilincinde değer görenin modern kıyafetler, modern mekanlar, sokakta yürürken elde taşınan bilmem ne marka kahve bardakları, sosyal medya profilleri, paylaşımları yeterlidir de yine de – Kate Middleton, Bill Gates, Obama hatta Roger Penrose, Ivanka Trump taca atacak – en modern, en akıllı, en kültürlü, görüşlerine değer verilen, takip edilen benim...biziz yaklaşımda; Kerem Bursin, Hande Erçel, İrem Derici, Enes Batur, Danla Bilic, Dilan Polat, Jahrein'in Oğuz Atay, Orhan Pamuk, Genco Erkal, Spinoza, Proust'cumdan, **Bach'dan daha popüler olduğu ortamlarda** kendisinin başarı saydığıyla övünen, beğenmediğini, görmek, bilmek istemediğini sosyal medyada engellemek, onunla bir araya gelmemekle faşizmin başkasına tahammülsüzlüğünü uygulayan, bir kez kendilerine, ebeveynlerine, ailelerine dönüp bakmadıklarından, kaynağına inmeden sorun...sorunlar hakkında 'bu Avrupalı çocuklara nasıl imreniyorum, düşseler de ağlamıyorlar, yemeğini bitirince tabağını lavaboya koyuyorlar, uyumlular da, havuz başında, kumsalda büyüklerini rahatsız etmeden sakince oturup oynuyorlar.Bir de bizimkilere bak!!! incelik, nezaket hak getire, her biri tek başına bir çete; her yerde bağır bağır, zırl zırl ağlıyor, küfür ediyor tutturuyorlar; yok su, yok mısır, yok dondurma isterim, çözemedim bu işi ' yüzeyselliğinde, doğru teşhisten uzak değerlendirmeler, paylaşımlarda bulunurken # "Avrupalı çocuk ve Türk çocuk arasındaki farklar "hashtag'ini açan da **bugünün post truth** Türkiyelilerdir işte. Tamam, nasıl bir anne babanın eline düşüleceği şans, kısmet ama Hesburg'un "bir babanın çocuklarına

yapabileceği en büyük iyilik onların annelerini sevmektir", Nietzsche'nin "erkek evlat, babanın eksikliğini taşır" yorumlamasını tartışmaya açmadan devam edeceksek şayet, içinde yaşanan despot, erkek egemen anti-demokratik devletin kadına davranışının, konumlandırmasının aynısının aksedeceği aile ilişkilerinde de ; genellikle görücü üslû ve çocuk yaşta evlendikleri; kendilerinde hatasız gördüklerinden her olumsuzlukta 'sen yaptın...senin yüzünden bu çocuk böyle, sen çıkardın tepemize bunları'yla suçu üstüne attıkları, varlığını görmezden geldikleri psikolojik şiddet; sevgisizlik, iteleme, dayak uyguladıkları **kadınların**; içi, dışı yıkık dolaştığı huzursuz evlerde tatmadıkları sevgiyi, saygıyı, mutsuzluklarını yansıttıkları evlatlardan huzurlu, sakin, mutlu, uyumlu, nazik olmalarını beklemek; ancak yüzleşmekten kaçınan Ortadoğulu birey düşüncesidir ki, yolun ta en başında hayal kırıklığına uğratmayan bir babaya tesadüf etmemiş, baş koyacak omuzu bulamamışken Ey Okur, gelgelelim senin roman yazamaya kalkışmış bu pespaye yazarının takıntısı Fahişe mevzuna; başı açık, türbanlı, çarşafı, eğitilmiş, eğitimsiz ya da başka bir kategoride bulunmasının paspas, temizlik bezi muamelesi görmesine engel olmayacak İslam coğrafyasında ki, hangi ülkede yaşadığının da önemsizliğinde, birlikteyken "hayatımın anlamısın sen... senden önce hiç yaşamamışım ben..."'i sarf eden, ayrılık sonrası "hocam, nasıl yenge? afiyettedir inşallah..."- "bırak Allasen, çoktan unuttum o orospuyu... o fahişeyi" **yapıştıran** yalnızca **erkeklerin değil**, Azerbaycan Ermenistan arasındaki çatışmada Azerbaycan'ın savaş propagandası için sosyal medyayı bloke ettiğini öne süren Ermeni Kim Kardashian'ın paylaşımlarını, savunma hakkının olmayacağını bile bile ana haber bülteninde "Kim Kardashian'ın kameralara göstermeye alışık olduğu büyük bir kaynağı var, yine aynı kaynağı mı referans aldı acaba?" seviyesinde !! çığlıktan uzak, entelektüel üsluplu **kadınların da** aralarında bulunduğu çok...çok geniş bir kesimde; ailede, işyerinde, okulda, partide, örgütte babası, annesi, kardeşi, abisi, ablası, amcası, kocası, arkadaşı tarafından yüzüne söylenmese de arkasından bir kez olsun "orospu", "fahişesin" sıfatı yakıştırılmamış, hakaretini, küfrünü yememiş tek bir kadın yoktur, "varım" diye el kaldıran sen hanımefendi, sen kesinlikle hünerli bir yalancı... cidden de bir yosmasın. Bu arada naçizane bilgilendirme özellikle 19. yy Avrupa'sında ev işi, çocuk bakımı, kendilerine hizmet dışında herhangi bir konuyla ilgilenmelerini istemeyen –zaten de yüklenen sorumlulukların altında dawa ma Badan, Kasmandakiler gibi ezilmekten, yorgunluktan, başka şeylerle ilgilenecek vakit bulamayacak – temiz aile kızlarını, kadınlarını eve kapatan erkeklerin; birlikte zaman geçirip, fikir alışverişinde bulundukları artı cinsel ihtiyaçlarını giderdikleri sanatla, politikayla ilgilenen, tiyatroya, operaya, baleye giden, kitaplarını hatmettikleri Proust, Zola, Maupassant, Fils'in katıldığı edebiyat toplantılarını düzenleyen, pek çok yazarın, bestecinin, sanatçının hayata dair derin fikirlerinden de etkilendikleri **ilham perileri** adab-ı muaşerete haiz kentsoylu fahişelerin edebiyat, sanat dünyasına katkıları **takdire şayanlığını** bildiğinden olmasın 'yosmayla ilişkide biz erkekleri ürküten sonra yoktur. İnsanların orda burada ayıplamalarına bakma ! dili suskun ruhu, bedeni diri daha çok tinsel kaynaklı bir karakter bence yosmalar, hayat kadınları. Sadece şuh, güzel olmak yetmez, farklı bir görüş, tecrübe de ister yosmalık, şayet çirkinse de hal, hareketleriyle bir şiirle, basit bir sözle 'bir adam vardı bir zamanlar bana gelen, böyle hiç konuşmayan ama bir ahhh derdi, anladın derinlerdeydi ' hüznüyle kapatır eksikliğini. Erkeklerin ne mal olduklarını, ne istediklerini bilirler ama sevgililer, eşler gibi zayıf yanlarını, istismar etmezler; o yüzden vazgeçilmezlerdir, düşkünlüğümün sebebi birincisi "imkansız" ya da "elde edemezsin beni" numarasına yatan kadınlar olmamalarındandır, ikincisi diğerleri gibi hemen sahiplenip 'iki kişilik bir

ilişki de tek kişi yaşıyorsun o zaman niye benlesin' triplerine girip ' acaba yanlış mı anladı? keşke demeseydim öyle... aklında ne vardı, uğrasam mı' düşüncelerine daldırıp yormadıklarından zaman da farklı akar sanki yosmaların yanında; yavaşça, demlenerek.Öyle bir bakar ki içine işler duygular; yıldızların arasında umarsıca uçuşan kuyruklu yıldızlara benzetirim ben; baki kalmazlar insanın hayatında, dönem dönem girer, habersizce de çeker giderler, illaki de. Belki efkara sebeplikleri de, bu coğrafyada ki duygusuz, pislik erkeklerin varlığı..' serenatlı, ! hiç bir şeyini saklamaz benden diye yemin üstüne yemin edeceğim ahh be Haldun; çenemiz yorulmasın diye kısaca Li diye hitabımıza 'evden çıktım size gelene kadar karşılaştığım beş genç kızın en az ikisinin adı Leyla, erkeklerin mecnunmuşçasına, kızlarına bu ismi vermeleri de Allahlık bir muhabbet.Bendeniz şu anda bir kadına daha aynı isimle seslenemeyeceğim o yüzden Mine'yi kullanacağım ki, bence bu isim sana daha çok yakışıyor, ev halkı da teessüflerimi sunarın, böylesine güzel bir isim dururken it çağırır gibi " Li" de ısrar etmeniz....'-' devam et, söyle söyle, şahtır şahbaz eyle Li'yi, kıskırt , aile faciası yaratma durduk yerde' çıkışına muhatap muzipliğinin – ölümün sonrası öğrendiğim sıranın yüzünden – hiç de öyle yansıttığın gibi olmadığını anlayan belleğimde, sohbetlerimize ait anların netleşmesi; acaba yosmalara tutkunluğuna kendin gibi beni inandırdığından mıydı?....

....arkadaşım, kardeşim dediğin, duygularını, düşüncelerini, sırlarını paylaştığın, güvendiğin, sevdiğine, aldatmayacağına inandığın kimse onu, her şeyini sen saftirik gibi açıkça ortaya sermediğinden izin verdiği , anlattığı ölçüde tanıyacağını, kişiliğini , karakterini bileceğini 'seni bilmez miyim? tanımıyor muyum ? iddiasının çürüklüğünü ve de en yakın gördüğün için bile hep bir soru işareti, her şeyi yapabileceğine dair bir açık kapı bırakmak gerektiğini Haldun'u kaybettikten sonra **anlaman okkalı hesap sormayı ortadan kaldırdığından, dertleşmek için kapısını çalıp** 'inanır mısın yeni öğrendim. Yıllarca "aklı fikri yatakta, bir erkekle tanışmaya görsün sapık, hırsız, uğursuz çıkabilir düşünmeden, korkmadan hoopp yatağa atan seks düşkünü, hep de, problem, problem " eleştirisini yaptığı Çağla'yı tanırısın, evin kızı gibiydi çok yakın arkadaşlardı Li'yle. Şimdi araları bozulunca sırları dökmeye başladı meğer Li, Çağla'nın bin beteriymiş. Hayır, ne bok yaparsa yapsındı 'neden kimse benimle birlikte olmak, yatmak istemiyor , niye benim flörtüm yok ' karaları bağlamasını da anlarım ama bunun için ağlamak ? ağlamış ya kimse beni istemiyor diye işte o beni çok... çok ...şaşırttı bizim sesiz, sakın Li'mizin istekleri, düşünceleri konuştuklarıyla ne kadarda alakasızmış. Bin tane psikiyatrist, bir araya gelse de Lise yıllıklarında arkadaşların kişiler hakkında yaptığı tahliller, tespitler kadar gerçeği yakalayamaz. Neden biliyor musun ? masumluk vardır ortada, art niyet yok, gördüğünü, kişiliğinin ayrılmazı davranışını gizlemeyi akıldan geçirmeden yazıyorsun. Geçenlerde bir şey ararken Li'nin, Lise yıllığını gördüm, o günlerde okula gidecek para bulamazken ' şuraya da, buraya da seyahat ' edeyim aklımızdan geçmezdi onun için de bir günlük bir tatil olmaya görsün bavul elde yollara düştüğünü görmedikleri halde ne yazmışlar biliyor musun " Evliya Çelebi soyundan geldiği de iddia edilmektedir. Sakin görünüşün altında canavar gibi bir mizaca sahiptir. Tek gözünü kapatmakla neyi ima ettiği hala anlaşılamamıştır." İşin ilginç babam da tek gözünü kapatarak konuşur. San gıcık olmuşsa, beğenmiyorsa öyle bizim gibi eşeklik edip pat diye yüzüne söyleyip ilişkiyi zedelemes; akrep gibi bekler...bekler en acıtacak anı bulduğunda sokacak gaddarlığını ta Lise'de fark etmiş arkadaşları ama bennn...ooooo Çağla 'güya ben, ona göre kiskancım, bencilim, takıntılıyım ya acaba bana yalan mı söylüyor diye çıktığım oğlanı oturduğu Cafe de hiç basmadım ama Li yaptı.Az düşüp, kalkmadı niyeyse oynak, erkeklerle dolaşan hep Çağla, namus abidesi hep Li oldu. Demem o ki, sinsiydi,

derinden giderdi, duygularını, düşmanlığını belli etmezdi ne düşündüğünü anlamazdın (içinden babam gibi diyorsun).Bana da ansızın, beklemediğin anda vurdu. Düşün Hasım'ın, ki adam bildiğin gaydi' –'nerden bileyim, Li 'gecikeceğim iş çıkışı Cafe Bien'e gideceğim, Hasım bekliyor' derdi o kadar, hiç oraya gitmedim, tanımıyorum adamı.' –'Doğru, sen hiç gelmedin oraya. Hasım'ın annesi vefat etmiş ikimizde evliyiz, daha boşanmamışım, başsağlığına gittik. Adamın annesi ölmüş senin Li dönmüş herkesin içinde 'bu var ya bu sevgililerine şiir yazardı' diyor 'özel'imi paylaşıyor ulu orta. Allahtan Tekin yanımda değildi . Tepem attı, öyle sinirlendim 'peki sen ne yapardın , onu da anlatsana?' dedim. Kocası İsmet, atıldı ' Li ne yapardı ki?' –'kendisi anlatsın 'la kapattım konuyu. Bildim ben, o an çizdi beni, kendisi başkası hakkında konuşunca kötülük barındırmayan iyi niyet, başkası onunla ilgili konuşunca anında kara defter...aramız da düzelmedi o günden bu yana' demese küsmelerinin nedeni de bilmeyeceğim zira Li 'manyak ya , insanın peşini bırakmıyor, rahatsız ediyor, ruh hastası uzak durmak lazım, bir daha görüşmeyeceğim' dediğinden, üstelememiştik bizde. Aslında; ne iş yapıyorsun dendiğinde ne olduğunu, neyi kapsadığını bilmemesine rağmen kimsenin de dönüp 'ne yapıyorsun mesela' demeyeceğini bildiklerinden işsiz güçsüzlerin sığındıkları afili mesleklerden 'grafiker' titli; kulağında küpe, sonbaharda, kışın sırtında parka, boynunda puşi, koltuğunun altında okumadığına kalıbımı basacağım Michel Foucault "Kelimeler ve Şeyler ", elinde Ludwig Wittgenstein "Defterler" kitaplarıyla gezinen İsmet'le, Li'nin tanışıp iki ay içinde evlenmeye karar verdikleri ancak Can'ın ölümü sonrası bir gün sırf 'nasıl bir yerdi, acaba' merakı için gittiğinde kimse görmesin diye mi ? sarmaşıklara sardırıldığından girişini, tabelasını görmeyip önünden geçip az ileride birine sorduktan sonra tekrar geri dönüp bulduğun; ortamdaki namından, hayatında, ailede estirdiği kötücül rüzgardan habersiz salaş biraz da tuhaflığından büyümlü atmosferinde pahallı menüsüne rağmen; peynir tabağı, özel sunumlu Akdeniz tostı, seçeneği fazla şarabın memnuniyetinde, erkeklerin %99'unun "karı, kız ", kadınlarında " cool erkek" kesme, bulma için geldiğine yemin edilecek; müptelalığı olası New Order'den

'How does it feel to treat me like you do?
Sana senin davrandığın gibi davranılması iyi oluyor muymuş ?
When you've laid your hands upon me
Ellerini üzerime koyup, Kim olduğunu söylediğinde'

Blue Monday çalarken 'aha ! ben bu simaları her gittiğim ortamda görüyordum bu vesileyle arayı da soğutmadık ama kimseyle yarım yamalak bir, iki laf bile edemeyeceğim' duygusunda, masa kapma yarışındakilere bakıp 'Ankara'da başka bir seçenek olmasa tamam, ama 50 metre yakınında zibille, kaliteli konsept mekanlar; Old Mariner Pub, Koala, Cafe Kish karşısında ısıllı ısıllı geniş ferah Bomonti Brasseri'e varken' rahatsız demir sandalyeler üzerinde, doğru dürüst ısıtma mekanizması da kurulmamışken buz gibi bir o kadar uyku getiren, loş kış kadar izbe bahçesine tikişma ısrarına anlam veremeyip, diğer mekanların ergenliğine tezat olgunluğa erişmiş bir duruşta, gecenin geç saatlerine kadar birbirini yıllardır tanıyan otuz yaş üstü kemik kadrosunu ağırlarken, kırılan bardak seslerinin de duyulacağı, sağlam miktarda gay'e ev sahipliği yapan, Konur'da ki Mülkiyeliler Birliğine de giden ağır entelektüel abilerin, ablaların, hocaların takıldığı Bülten sokağın belki en eski, en köklü ve en kuytusundaki barı – pencereden kızlarının yolunu gözleme alışkanlığından hiç vazgeçemeyen gecekondu zamanlarında yaşansaydı 'geç kaldın... geç geldin' öfkesinde dayak atıp 'nerden geldiysen oraya git'le kapıyı

yüze kapatıp, eve almayacağı, her birine bir dörtlük yazdığı altı çocuğundan Li hakkında; haftanın en az üç günü gittiğini bilmeden;

“ Birisi var Fona Bakar
Sık sık bara, saza gider
Aklına estikçe İstanbulla gider
Sıkıldıkca pencereden parka bakar”

dörtlüğünü yazarak sıkı fıkı olmadan sadece gözlemleyerek evlatlarını annenden daha iyi tanıdığını kanıtlamış babanın, yıllar, yıllar sonra can ciğer kuzu sarması arkadaşı Çağla'yla arası bozulmasa senin de haberinin olmayacağı Li'nin – **Cafe Bien'de ki maceralarını**, dün öğrendiğinde 'benim kardeşim bunları nasıl yaptı' infialiyile karşılaman, bugüneyse yalnızca şaşkınlık uyandırması, sanki 'yapmaz, yapamaz'la yüzde yüz kefilliğini üstlendiklerinin artık her şeyi, en olmayacak denileni yaptığını gördüğümde hüzünde olanları **anlattığında** haklı olarak ' yahu, haydi diyelim Haldun'la her dakika dip dibe değildin o yüzden yanıldın ya Mine Leyla (Li) ? yıllarca aynı evi, aynı odayı paylaştığın halde seni ayakta uyutan birinden bahsediyorsun, olacak şey mi.Hem bir dakika...bir dakika bu düpedüz bir vizyonsuzluk, gözlemleyememe eksikliği, otuz yıl aynı odayı paylaştığın kardeşinin arzularını fark edememiş, tanıyamamış sen, bu toplumun nesnel ve öznel şartlar olduğundan ayağa kalkıp seninle devrim yapacağına inanmışsın nasıl bir ironidir bu ? Kardeşini tanıyamayan hiçbir şeyi doğru tahlil edemez ki, bu saatten sonra Çağla'nın anlattıkları hayatına ne katacak? Hiç, olacakları da değiştirmes aptallığına yanmandan başka' demiş yaşamında yer almasının Haldun'un arkadaşlığıyla aynı tadı vermediği İlhan'a itiraz edecek bir şey **bulamaman** 'önemli olan ben, değildim. Önemli olan koca, çocuk, torun, akrabalar, onların rahatlığı, mutluluğuydu, Kendimin hiç değeri yoktu. Şu lekelerle dolmuş, buruşmuş, romatizmadan yamulmuş ellerimin şekli şemali nasıldır, parmaklarım uzun, kısa mıdır? yüzüm, derim kurumuş, çatlamış mı, krem sürmek lazım mı? diye bir gün ne baktım, ne de düşündüm. Kolay mıydı altı çocuk ? Lep demeden, leblebinin önlerine serildiği bugünün anneleri bunca kolaylığa bir çocuğa bakamazken. Onlar hasta oldu, ben onlarla yatardım, hasta olayım, kızamık, kabakulak oldum onlarla. Veliler toplantısına giden ben, hastaneye götüren ben, kuyudan su çekip getiren, keseleyen yıkayan ben., yemek yapan, okul önlüklerini ütöleyen , yatakları toplayan , seren ben. Zaman mı kalıyordu yüzüme, ellerime, bacaklarıma bakayım. Hep insanların ihtiyacını karşılamak, babana, amcalarına, dayılarına, çocuklarına, evlenip gittikten sonra da onların çocuklarına; torunlara bakmak zorundaydım. Ne içindi bunca çalışma...emek, bu kendini boşlayan hizmetçilik? Boş emekmiş hepsi boşss; çocuklar, torunlar yesin diye, seviyorlar diye beş kilo undan gözleme, su böreği yapmış, lahana dolması sarmış, mantı açmış bu eller, şimdi kavanoz kapağını açamaz, dizlerim merdiven çıkamaz halde. Ben insanlara hizmet ettiğimde; saçlarını taradığımda, boklarını temizlediğimde, çamaşırlarını yıkadığımda, çayını demlediğimde, elde börek açtığımda, Zerfet yaptığımda; çocuklarına baktığımda, evlerini temizlediğimde, lavabolarını, yerlerini sildiğimde anaydım... ablaydım... yengeydim, Amojındım yapamıyorum ya artık ne anayım, ne ablayım, ne de yengeyim, hiçbir şeyim. Keşke yıllar evvel, Mesut bey gibi biri çıkıp da 'insan vücudu para gibidir, tasarruflu kullanmak lazım, ne kadar çok harcarsan o kadar erken bitirirsin, kıymetini bilmeli çünkü zaman öyle bir zaman ki , yaşlandığında emek verdiğin, hayatını adadığın çocukların, torunların, hiç kimse yüzüne bakmıyor, yük kabul ediyor' deseydi, uyarsaydı ya da ben; yetmişsekiz yaşında dewa ma

Kasman'dan şehre göç zorunda kalan 'yuvasız kuşluğuna' ağıdına üzüldüğüm çene Küçükağa'nın başına gelenlerden ders çıkarsaydım. Halbuki beni ikaz etmiş, anlamamışım. Hiç unutmam Bella doğduğunda annem bizdeydi, ben Gilda'nın yanında, İncirli'de onların evinde kalıyorum, bir hafta geçti telefon ettim annemi banyo yaptırın, sizde bana telefon açtınız dediniz ki anneannem demiş ki 'Turna, gelmeden başımı yıkamam'. Bende yarın gideyim annemin başını yıkayayım dedim Gilda'ya. O gece, sabahleyin geleceğim, biz hastaneden eve gelmişiz, kayınvalidesi de gelmiş Gilda'nın, omuzlarına böyle şal atmış, kuruluyor, kıkırdıyor. Akşam bir de bakım Gilda'yla kocası tartışıyor. Gilda, kocası, Bella aynı odada yatıyorlar ben de diğer bir odada, kızım doğum yapmış yardıma gitmişim ya annesi olarak. Tartışma niye? Cem bey tutturmuş Zere koyacağım kızımın adını. Babaannesinin adı mıymış ne. Gilda 'da ben o adı istemiyorum, Bella koyacağım demiş. Tabii Cem ne bilsin benim kızımın istediği olmazsa hemen sinir kriz geçirir, genç kızlığından beri bu böyle. Gilda kriz geçirmiş yine elini, ayağını, ağzını böyle sımsıkı kapatmış. Girdim odaya öyle görünce dedim ki ne oldu?. Bir şey yok dedi, o bana dedi ki annemlerin apartmanında bir doktor var, çağırayım. Ya bunların yaptıkları... güya gazeteci üç gün olmuş eşin doğum yapmış, lohusa kadına bu söylenir mi? sırası mı şimdi. Ailesi de geldi, doktor da Gilda'yı muayene etti, ellerini, ayaklarını zorla... dedi ki doktor ne oldu dedi bu bir şeye üzülmüş ki böyle. Kızım, ben eşeğim o zaman dönüp desene böyle, böyle... Ben hiç sesimi çıkarmadım, neyse doktor avucunu açtı, dilini açtı, ağzını açtı Gilda kendine geldi. Bende sabahleyin eve geliyorum, Gilda dedi ki gitme. Ben dedim anneanneni banyo yaptırayım, geleyim. Ondan sonra ben kalktım eve geldim, annem oturuyor gittim elini öptüm, böyle önünde oturdum, diz üstü... ellerini öptüm, ovdum anne dedim kurban olayım ben bu ellerine ama dedim ben seni üzdüm ama bir haftadır dedim, bak dedim, böyle de yaptım (bir tutam saçını tutuyor) gösterdim, bak bembeyaz olmuş, ben daha yeni torun sahibi oldum. O zaman kadın bana hiçbir şey demedi şöyle saçımı okşadı 'he yavrum he' dedi 'sana bir şey söyleyeyim, biliyor musun zaman her şeyin ilacıdır yavrum, bekle de gör'. O kadar, başka da bir şey değil, bir kelime 'zaman her şeyin ilacıdır yavrum dedi bekle de gör!' o kadar. Ben elini öptüm, götürdüm banyoya koydum. Gördüm işte, annemin bir sürü torunları vardı görmüş, geçirmiş kadın tabii, açıkça bana sonunu bekle dedi. Yavrum bu kadar sevinip duruyorsun ama sonu da b..k demeye getirmiş ben anlamamışım har...har... har tahtaları fırçalayacağıma, halıları kilimleri çırpacağıma korusaydım ellerimi, kollarımı, dizlerimi en azından şimdi elimi attığımı tutacak haldeydim. İnanmayacaksın belki ama inan, sanırdım ki hep öyle kalacağım; el yok, ayak yok... bel yok her tarafım ağrıyor ya şimdi, bu hale geleceğim hiççç aklımın ucundan geçmedi; öyle hay- huy, hır-gür arasında, ne zaman bitti çocukluk, gençlik? ne zaman orta yaş oldum, ne zaman yaşlandım fark edecek zamanım da olmadı, bir baktım yetmişdördümdüyüm.. buralarda birinin mutluluğu bir diğerinin mutsuzluğuna bağlandığından, sahipleri erkeklerin; özgürlük getireceğini bildiklerinden ekonomik açıdan kendilerine bağımlı kılarak, pasifize ettikleri ev hanımlığında; pencere sildirip, çamaşır yıkatarak, beş saat sürecektir su böreği, mantı, içli köfte, yuvalama, analı kızlı, yaprak sarma yaptırtarak, lahana sardırarak ömürlerini tükettirdikleri; kırk yıl geçse 'elde bulaşık yıkayacağıma, bir makine olsaydı koysaydım o yıkasaydı bende kahvemi içip, azıcık rahat etseydim'i düşünemeyeceği biçilen rollerindeki nefes aldırmayan hizmetçiliğe adanmışlıkta dünyanın her yerindeki kadınların aynı şeyleri yaşadığını sandıklarından – cidden malmışsınız kendiniz için kol kıpırdatmamışsınız' zılgıtını çekecek 'ne yaptın bu güne değin'in sorusuna da 'çocuğa, kocaya, toruna baktım; ev işi, ütö, salça, konserve yaptım, hamur mayaladım, tutmaç, erişte kestim, turşu kurdum, dolaba kış için domates, fasulye, biber, bezelye, barbunya, sebze

attım; dolma biber, patlıcan kuruttum’ cevabını vermeyecek– nispeten özgür Avrupalı, ABD’li pek çok hemcinsinin varlığından dahi habersiz, dayattıkları kalıpların dışına çıkışlarını da yasakladıklarından yeteneklerinin keşfini, gelişimini de stabilize ettikleri, kitleleri, farklı kesimleri her konuda razı edeceğini bilen toplum mühendislerinin çok sevdiği, hep başvurdukları “vatan, millet, devlet, din, Kutsal Kitap, Allah, Peygamber” kavramının ardılı “kutsal”a monteleyecekleri “anne”likle, gözlerini bağlayıp, kulaklarını tıkattırarak itirazsızlık ve memnuniyetlerini sağlayacakları kadınların, **annenin** ; emeğinin, göz nurunun ‘annesin...anneydin doğurdun tabii yapacaktın...’ değersizleştirilerek ‘yapmasaydın ben mi yap dedim’ şımarıklığıyla heba edilmesiyle sını içinde bulunduğu durumu eğer okutulsaydı ‘bir çok rotasında, isabet ettireceğim yerde ıskaladığım hayatın genelde bana yaptığı bir eylemdi, teğet geçerken sıyrıp sonra “gel hadi yaşa” demesi’yle ifade edeceği kırılma anını, ötelediği arzularını bitmeyen...bitirilmeyen hamallığını ‘anne oldum diye günahkar mı oldum’ serzenişinde **yetmişdört** yaşında, **anlamasına esdi** .Ellerini, yüzünü inceleyecek fırsatı bulamamasını ‘biri karnımda, biri kucağımda, biri elimdeydi...ilk çocuğumu seni, on beş , ikincisini onaltı, üçüncüsünü onyediyim buçuk yaşında doğurdum.Kırk günlüktün sen, dewa ma Kasman’dan Van’a geldiğimizde. A o baban işe gidiyor; sabah çıkıyor, akşam geliyordu, amcanı da getirmişti yanımıza okusun diye. Benden başka kim vardı ki evi temizleyecek, işi, yemeği yapacak, çocuklara bakacak hazır çocuk bezi mi vardı? Çocukların boklu, kakalı bezlerini yıkamak, kaynatmak o kadar zaman alırdı ki, gün doğmadan kalkardım işleri yetiştirmek için...’ büyük hedefin sosyalizmi kuracak devrimci mücadelenin cevvalliğinde **atlayıp, proletarya diktatörlüğünün altına gömdüğün**; mevsimlerin penceresinden akıp gidişinin şahidi çocuk gelin annenin, büzülmüş ağılamaklı dudaklarında, gözlerinde birikmiş yalnızlık dolu üzüntüsünü, yorgunluğunu annen yetmişdört yaşındayken anlamam neyi değiştirir? Hani ‘zeka denilen şeyin derecesi hayatı, insanı etkileyen böylesi basit görünen oysa etkisi büyük durumları ayrıntılarını gözlemleyebilme, erkenden algılama seviyesinde fark edilir. Annenin ezilmesini biçareliğini göremeyecek kadar aptalmışsın, biraz ağır oldu , safsın evet safsın sen ’ diyordun ya tanıdığından diyormuşsun Haldun ’ harbiden gözümün önünde olanları göremeyecek, kardeşim Mine Leyla hakkında yanılacak kadar safmışım, ikisi de gizlemişler kendilerini benden, hem hiç de gereği yokken, sanki ne yapacaksam ? Tamam da, neden saf, iyi niyetli olmamalıydım ki? Biliyor musun kızım demişti hastane koridorunda saatlerdir sonuç göstermek için doktoru beklerken yanına oturmuş annenin yaşıtı teyze ‘sen iyiysen insanlar da iyidir?’ –‘ teyzem, artık o öyle değil.Sen iyi olunca da, olsan da insanlar kötü ‘ iki saniye önce dediğinin tam tersine yol alarak ‘ haklısın kızım, o zaman seni saf sanıyorlar, üstüne biniyorlar.Benim oğlan bazen bana kitap okur, bir yazar demiş ki insanoğlunda üç özellik vardır bir; yılan gibi sinsi, iki; kedi gibi nankör, üç; tilki gibi kurnazdır ‘ dediğinde, bak işte bugünde yapılanda, olanlara şaşırmayacağın tecrübeye erişmeden çok önceleri yazmış yazarın biri...‘biz, biraz sonbahara benzemiyor muyuz?’ biraz bahar, biraz son, açılmış kasımpatılar, yeşermiş çimenler yanında dökülmüş, hayatı sonlanmış yapraklar, çiçekler, birasını yudumlarken yüzüne bakıp ‘bir seni tanırım, bir de Meryem Ana’yı ama senin ’ bu fahişeleri, pardona de mua (Pardonne moi), yosmaları anlatsana’ demen yok muydu? Bu yosma merakın cidden incelenmesi gerekli bir vaka. Tanımayan sanır ki sabah, akşam piyasada iş kovalıyorsun’ kahkahalarının ardından ‘ ‘ne de iyi olur, bu işe alınsan, sayende dünyayı gezeriz’ sevincini açık ettiğin turizm şirketin de iş görüşmesine gittiğimde..’ ahhh yaşanmaz denilen bir dünyanın, ülkenin varlığının yaşanabilir bir dünyaya, bir ülkeye bağımlılığında; belki maddi durumu bizim aileler gibi kötü olmadığından, harçlık

veren meslek sahibi ağabeylerinin bulunmasındandı **Haldun'da ki** ' daha içeri girer girmez ısınmadım, o kendini bir bok sayan, s.ktirli, göz kenarı çapaklı patrona, işe alsaydı da, iki güne kalmaz kavga ederdim.Ulan sen kimsin be! hasbelkader paralı , sağcı bir ailede doğmasaydın görürdüm seni, diyecektim de, neyse, iyi ki almadı beni işe' **genişlikten**, rahatlıktan eserin bulunmadığı 12 Eylül sonrası " sakıncalı...anarşist...komünist" damgası vurulan 'devrim yapıp ülkeyi yönetecektik ya evim, arabam şunun bunum, peşinde koşmadık da ne oldu? halimize bak! açılığa ' iş olsun da ne olursa olsun'a mahkum edildik kimsenin umuru olmadı' yıkılmışlığını yaşayan biz, gecekondu, solcu gençler ne çok iş aramış, ne çok 'yine olmadı...almadılar' hüsranda dibe vurmuş, ne çok da nefret etmiştik sonucu hep 'biz size haber veririz' bitmiş iş görüşmelerinden. 'Bana kalırsa Asıl mevzu senin çalışmak istememen.Karl Marx'ın "herkesten yeteneğine göre alıp herkese ihtiyacına göre verme " kuramından çok önce İtalyan felsefeci Tommaso Campanella'nın 1602'de yazdığı "herkesin ihtiyacı neyse sadece onu aldığı " ütopyası (Civitas Solis) Güneş Ülke'sinde doğsaydın, yine de mutlu olmazdın çünkü orda bile "herkesin çalışması esastır...her insanın günde sadece dört saat çalışarak geçirmesi yeterlidir " kuralı geçerliydi. Annenler günlük sigara, bira parayı verseler, poponu kaldırıp da iş aramaya çıkmazsın sen ! Gülecek ne oldu şimdi?' –' ayyy nazik olayım diye kış, göt yerine popo deyincede, Turna teyzenin, annenin pipiye blo deyişi geldi aklıma. Sünnet olacağım diye korkudan ağlıyor Mustafa, annen 'oğlum blo'ndan azıcık kesecekler' diyordu, Oğuz'a dedim 'bu blo ne?' garip garip baktı suratıma ' blo işte ' anlamadığımı görünce 'çük, oğlum çük' dedi.' –' doğru, evet bizim evde 'blo' diyorduk. Yine konuyu değiştirmek için işine geleni, araya kaynak 'blo'yu ekledin. Sadece sayende dünyayı gezeriz demedim ki' –' doğru, şansa bak! dört ayağının üzerine düşmek diye buna denir, işyerin de tam yosmaların piyasa yaptığı cadde üzerinde. Artık akşamları iş çıkışı ne olur bilmem de ' demiştin ama bilirsin ben fahişelere, travestilere **mekanlık etmeseydi de**; seksi giyinen birine 'ne o Cinnah'a mı çıkacan aksam ehe...ehe" ya da parasız kalanlarla "Cinnah'a çık olm" muhabbetlerinin odağındaki; sağında, solunda biz gecekondu soylularına, oturma hayali kurdurtmayacak, erişilmez gözükten dış yüzeylerine hayranlıkla bakılan **apartmanların, villaların**; alabildiğine geniş, çim kaplı bahçe içinde farklı mimaride bir kaç büyükelçiliğin (favorim Almanya, İsveç'di); ilkbaharda Çevre sokak girişinde tomurcuklanan iğde, ıhlamur ağaçlarından, leylaklardan yayılan kokular getiren akşamın ılık esintileriyle sersemleten, göğe yükselen envai çeşit ağaçlar, etrafındaki binalardan gizlediğinden, okulu kıran Çankaya Liselilerin kapak attıkları, ortasındaki artık ne su, ne de kocaman kırmızı balıklarının olmadığı havuzun kenarında heyecanlı, coşkulu günlerin geçirildiği, 12 Eylül 'de kapısı kapanmış, çiçekleri terk edilmiş, serası metruk cam kafese dönüşmüş bir daha da kendini toparlayamamış, simitçi, helvacı, gazozcu işgali altındaki çocuk parkının eklendiği kısımda bir zamanlar Amerikan subaylarının gittiği orduevinin bulunduğu, Atakuleden girildiğinde aşağıya inildikçe hâlâ sessizliğini, sakinliğini koruyan, geceleri ıssız, karanlıkta hangi yönden geldiği anlaşılmayan köpek havlamalarıyla adeta korku film setine dönüşen sevdasız' –' ufak bir katkı da benden, sevgilisiz dolaşılmayacak' –' Hayır ! Haldun beyciğim hayır ! sevgili, yavuklu değil, neden hemen aklına sevgili geliyor sevda denince...sevdasız diyorum, sevda devrim olur...özgürlük olur...yalnızlık olur ...hüznün olur....simit olur... tatlı olur...Proust'un romanı olur...benim Şairimin;

"De gülüm! De ki: ela bir günde geleceğim
İstanbul darmadağın olacak, saçlarım darmadağın.

Hepsi, darmadağın! üzülme gülüm! Toparlanacağız, birlikte, ayağa da kalkacağız, yürüyeceğiz de gülüm “

şiri olur...olur da olur... Kuğulu,nun Seğmenler'in abartılmasının anlamsızlığında Ankara'nın Central parkı **Botanik parkının da yer aldığı**; yabancıların, zengin bebelerin 70'li yıllarda Amerikan arabalarıyla darg race'ler yaptığı, sonbahara yenilmiş ağaçların sarı, kırmızı, yeşil yapraklarıyla kaplanan ya da kışta yağdı mı kartpostallık görüntü kar kapatmışken yollunu, karanlığa direnen aydınlığın içinde Kızılay'a doğru duraklayamadan yokuş aşağıya şehrin manzarasına bakarak yürümenin, koşturmanın zevkine doyulmayan öyle ya da böyle her Ankaralının belleğinde bir anı...bir fotoğraf bırakmış adı hayat kadınlarıyla anılmış **Cinnah caddesini** severim.Bir keresinde öyle bir kar yağmıştı ki Ankara'ya, iş çıkışı Kızılay'da tek bir araç yokken ortalıkta otobüs, dolmuş, taksi, araba ne bulsan binmeye razılıkla, eve ulaşmanın yürümekten başka bir yolu kalmadığından... onca insan dökülmüş caddeye konvoy halinde dağa tırmanır gibi nefes nefese tırmanıyordu, Cinnah'ın soluk kesen dik yokuşunu. Karşıdan yüzümüze yüzümüze vuruyor kar, tipi, göz gözü görmüyor'-' o günü unutmam, nasıl bir kardi o, ben de yürümüştüm, eminim o gün evine yürüyerek gitmeyen tek Ankaralı bulunmazdı. Kar beyazının aydınlattığı, lambaların akseden ışıklarıyla adeta gündüzü yaşayan cadde , sanki bata çıka yürüyen onlarca kardan adam, kadın tarafından istilaya uğramış, rüzgar da inadına kamçılanmış vuruyor da vuruyor kirpiklerimi, yüzümü acıtıyordu. Ayak, el parmaklarımı hissedemiyordum, soğuktan,üşüyorum, atkı kar etmiyor, kulaklarım donmuş, morarmış. Karın ağırlaştırdığı ayaklarım gitmiyor, arada durarak, mola vererek, silkeleyerek, yere vurarak botlarımı ilerlemeye çalışıyorum, tepeye Atakule'ye ulaşabilsem(k) sonrası kolay da...'tamam artık çıkamayacağım, yürüyemeyeceğim burda bırakıyorum'la yılamıyorsun da, Botanik parkının oraya gelmiştim ki bir taksi durdu, arka koltukta yaşlı bir bey 'Yıldız'a çıkıyoruz çocuklar, gelin sizde' taksici atlıyor hemen 'söz veremem arabanın gideceği yere kadar gideriz ama atlayın, birazdan hiçbir araba bu yokuşu çıkamaz.' Yokuşu birlikte çıktıklarımızdan iki kişi daha biniyor taksiye.Mantom da biriken karlar eriyor, ıslanıyor taksinin koltuğu 'kusura bakmayın... elim, ayağım buz kesmiş, Allahtan yetiştiniz, gücüm tükenmişti, çok teşekkür ederim' zar, zor konuşuyorum, kelimeler doğru düzgün dökülmüyor dişlerimin sızısından, kamaşan dilimden.Her güneş battığında düne katacağı günün yaşananlı da kendisiyle birlikte götüren zamanlarda defalarca gelip geçtiğim Cinnah caddesi ne garip en çok da o geceden ibaret oluyor hafızamda. Haldun ! dinlemedin değil mi?' -' olur mu güzelim ? ben en çok seni dinledim bu hayatta. Hep sen konuştun, ben dinledim' -'duyan gerçek sanacak, olan tam tersi oysa' -' hani turizm şirketinde iş görüşmesine gittim ya, çok güzel bir Rus kadın vardı, yan yana oturmuştuk. Rus kadınlar cidden güzel, yaşlanınca o güzellik kaybolursa da, taş gibiler, Türkçe'si de bayağı iyiydi, tercümanlık için başvurmuş, Katerina' -'pek güzelmiş ismi' -'bu güzellikle, Türkiye'de ömrünün sonuna kadar onu kraliçeler gibi yaşatabilecek zengin adamlar bulabileceğini ' -' söylemedim de! olacak şey mi şu, gereksiz patavatsızlık? İlk defa gördüğün bir kadına, bunu söyleme ihtiyacını hissetmen garip? Aynı kadroya başvurmuş olsanız bir nebze anlar rakibini ellemek için söyledi derdim ama sen pazarlama departmanı için başvurmamış mıydın? A, a unuttum tabii, biz kadınlarhiç aklımızdan çıkmamalıyız erkeklerin beyinlerinin pipilerin de, 'blo'ların da olduğunu' - 'Abartma! Feminist damarın kabardı, sadece amme hizmeti sundum. Katerina, ne dedi biliyor musun? Tahmin et ? edemezsin, bu söylediğin "fahişelik "dedi' - ' Biz de peynir ekmek giderli deseydin ya? Türkçe de önce fahişe kelimesini öğrenmek zorunda

kalmak, tek kelime; korkunç !' –'trajediye bağlama, gündelik konuşmada günde kaç bin kez kullanıyoruz bu kelimeyi, tahayyül edemezsin. Öyle zengin, fakir eğitilmiş eğitimsiz ayrımına girmeden. Demin dedin işte pipi...blo beyinli, sapık toplum bizim ki, Katerina'nın söyledikleri **o ân aklıma**; eleştirdikleri "fahişe"liği yaparak para, ev, araba, mücevher sahibi olan, spor, güzellik, kuaför salonlarından çıkmayan, yüzlerinde, giyimlerinde modernlik maskesi uzatılan mikrofonlara ahlak dersi veren, konuşmaları hayranlıkla izlenen, yazıları Twitter , Facebook, Instagram da paylaşılan, karşımıza TV yıldızı manken, şarkıcı, oyuncu, köşe yazarı, sunucu, iş kadını çıkartılan türbanlı, açık no problem; cafelerde, barlarda, meyhanelerde, fakültelerde, AVM'lerde, sosyal medyada onca mekanda; dört açılmış gözleriyle koca avcısı, ilişkisini 'koynuna girsem, bakireliğim yitse mecbur evlenecek sonra bir de çocuk, çalışsam, yiyip, içip, gezsem' mantığında para, zenginlik, güç, tembellik stratejisi üzerine kuran, geliştiren, ahlaksız nitelenecek her haltı işleyip, Rahibe Terasa kılığında dolaşan, **günümüzün** kan emici erkeklerine özenmiş kan **emici kadınlarını** getirdiğinde, kim fahişe, kim değil karışıklığında hep kadınlar mı suçlu ? mobbingden, baskıdan uzak hayatını idame ettireceği pozitif ayrımcı yasaların geçerli kılındığı bir düzen yaratılsaydı; erkeklerin o altında hep bir günah, suç barındıran çalıntı, kirli paralarına el süreceklerine emeğiyle çalışıp, kazanarak şimdikinden bin misli iyi bir yaşam kuracak kadınlar yanlarında bir erkeğin bulunup, bulunmamasının kararını da kendileri verebileceklerdi. Ama yok... yok, önce mahvedebileceğini gösterip uysallaştırdığı vatandaşı uşaklığına devam etsin diye bazen el uzatıp, yardım ederek iyi, müşfik, düşünceli "baba" imajını güçlendiren devletini taklit etmiş erkek profilince muhtaç bırakıldığından kendini, arzularını unutup hizmetçilik ettiklerinin rahatı, mutluluğu içindir kadınların başına gelen, getirilen her şey. Genelev çalışanlarının, seks işçilerinin hakkını koruyan sendika başkanı, üyesi edasıyla (keşke zevk için) yapmaya mecbur bırakıldıklarını, suratlarının tam ortasına hayatın sillesini kaç kere yediklerini, hangi zor şartlar altında çalıştıklarını anlattırdıkları – erkeklerin koyduğu kesin, tanımlama – "orospu" ları "kader" mahkumu edebiyatıyla ağlamaklı, acınası halde gösterdikleri; parasını ödeyerek cinsel ilişkiye girdiği, girmedeği ama herhangi bir sebeple öfkelenildiği kadını, bazen kapsama alanına giren "jigolo" erkeği de "fahişe" niteleyenler , eğer ahlaksızlıksa asıl ahlaksız fahişelik müessesini canlı tutan fiilin gerçekleşmesinde "fahişe" kadar emek sarf eden; yüzyıllardır tacizi, tecavüzü sürdüren müşterisi erkeği niye "fahişe"lendirip, yerin dibine sokmuyorlar? Kuran-ı Kerim'de bir surede, bir ayette cinselliğin konu edilmesinin değil de, günlük hayata konuşulmasının ayıp sayılmasını muteber ahlak anlayışı dayatmasında, başlangıçta, özellikle de tek tanrılı dinlerin ortaya çıkışında tabulaştırılarak ahlaksızlık etiketi yapıştırdıkları ama düşkünlüklerini gizlemedikleri seksi, cinselliği abartıp beğendikleri, istedikleri kadınla birlikte olacakları çok eşlilik (poligami), kuma müessesini olağanlaştıracak dince de caizlenecek "onlardan (hanımlarından) dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın. bıraktığın hanımlarından arzu ettiğini tekrar yanına almanda, senin üzerine bir günah yoktur.." ayetli "Ahzap suresinin"indiğini anlatınca ; habire yeni eş, cariye alıp öyle ki kölesi Zeyd'le zorla evlendirip, boşattırdıktan sonra Zeyneb'le, Cüveyriye'yle evlenen Kureyş kabilesi erkeklerinin, bugünde Kırmızı Oda'da masaya yatırılması gereken psikolojik soruna delalet; hoşça giden her kadını mahiyetlerine, haremlerine alacak cinselliğe tutkunluklarına, kadınlığı yüzünden maruz kaldığı baskılara " yâ rasûlallah! vallahi bana öyle geliyor ki, rabb'in (kadınların değil) ancak senin arzunu/rızanı, hoşnutluğunu tahakkuk ettirmek için böyle çabuk davranıyor dedim" (Buharî, nikah,29; Müslim, reda' 49). Türkçe meali 'bakıyorum da senin efendi

Tanrın, yalnızca senin şeyinin keyfini yerine getirmek için koşuyor. (kaynak: Buhari, hadis no: 1721)" la karşı çıkışı ve "yalnızca Allah'a şükretmek için ayağa kalkarım; sana değil" dediğinden Hz. Muhammed'e inanmayanların önde gelenlerinden olduğuna, deistliğine kani olup dik başlılığını seveceğin Hz. Ayşe'ye 'üzülme bacım ! senin de başına geldi bilirsin, dünyayı yöneten bu pipi, blo beyinliler var ya illaki bir neden bulup 'kancık...kahpe...kaltak...orospu' yaftasıyla aşağılayacakları – bazen para da verip birlikte oldukları– kadınların yanına koşmuşlardır çünkü kendileriyle yatmayı isteyecek, sevecek kadınların, gayse erkeklerin varlığına inanmamışlardır' diyebilseydin gördüğünü görmemiş davranmanın imkansızlığında, dinin göz boyacılığının üstü **erkeksiliğinin** parlaklığını yitirdikleri akıl, felsefe ve sanatın her yere sıçratacakları kıvılcım; her yeri, her şeyi evi, mahalleyi, vatani, dini, imanı, kutsal anneliği yakarak özgürlüğün geleceği güne kadar **herkes**, hepimiz– ki yapmayan yoktur– her zaman acayip, adaletsiz ve karmaşık bir yol tutturup **karşıdakini, birini kirletecek** yaralayıcı söz , aşağılayıcı bir sıfatla haklılığımızı **ispatladığımızı sanıp, iyileştirdiğimiz kendimizle** pürü pak dolanmadık mı ortalarda? Erkek diliyle birileri düşerse çıkılacağından, inerse yükselineceğinden benliği dibe çeken vicdansızlık, şefkatsizlik ve sevgisizliklerini boşaltıp rahatlamalarını sağlayan kadınları, erkekleri "fahişe"yle fişleyeceklerine, cinselliği, yaşanmasını tabuluktan çıkarıp 'boşanmak mı? aklından geçirme' tehdidiyle mutsuz hayat sürdürmelerindense mutlu olacaklarının yanına gitmelerine ön ayaklık edilseydi bu denli dolambaçlı yollara başvurarak kendilerini, eşlerini, sevgililerini, arkadaşlarını aldatma, aldatılma ve yalanda kaybettirmeyeceklerdi' düşüncelerinden silkinip 'Haldun ! bir kez bile olsa, müşterisini seçme hakkını elinde tutan fahişeler kiminle çalışacağını seçme hakkından yoksunlardan daha iyi şartlara sahipler gibi geliyor bana? ' dediğinde gülerek ' ya kusuruma bakma da bir an seni, off ne dersin de, ne düşünürsen düşün, her şey kabulüm ama düşündüğümü saklamayacağım söylüyorum işte, velev ki fahişeydin, serde devrimcilik, halktan, yoksuldan yanalık var ya;üretici değil tüketici bir devletin başkenti Ankara'da, var olan sanayiciden ziyade taşralı zengin bürokrat, müteahhit, galerici, toptancı, esnafın cebinde ne varsa söğüşleme planlarıyla (bunun için gerekli çevreyi yaratma, bulma becerisini de yabana atmayalım) istemedikleri erkeklerle birlikte olmak zorunda kalan Bent deresindeki, Rüzgarlı, Çankırı caddesi, Ziya Gökalp'da ki orospularla aynı işi yaptığı halde Monaco Prensesi Grace Kelly , Caroline, Prenses Anne'ni takip eden, Dior, Guess, Valentino, Hermes markalı giyim kuşam, Box Bag çanta, Chanel parfüm satın almasına, lüks restoranlarda yemek yemesine, yurtdışına tatile, yurt içinde kayağa gitmesine, tek başına bir evde kalmasına yetecek meblağdan çok daha fazla para kazanan, Bilkent'te, Başkent, Atılım ya da başka bir özel üniversitede okuyan Pretty Woman filmindeymişçesine Richard Gere, Julia Roberts sendromunda eskortluk, tele kızlık yakıştırmasını ' seviyorum ...gönül bu, kim ne dersin'le bertaraf edenlerden olmazdın sen ! Topuklu ayakkabı giymekten hoşlanmayan, giydiğinde de 'mahvoldu ayaklarım; sık , kadınsı gözükeceğiz diye parmaklarımızı ezen, tabanlarımızı delen şu lanetlere..nalentlere bir saniye daha katlanamayacağım' sızlanmasında, eve girer girmez ayağından çıkardığın orospuluğun raconu; giymen gereken cam topuklu rugan ayakkabıları ayağına geçirip sokaklara fırlamak zorunluluğu olmasaydı, gece yere düşer düşmez dapdaracak payet pembe eteğin üstüne, inci askılı turuncu dekolte bluzunu giyen, siyah file çoraplarını bacaklarını sıvazlayarak geçiren kulağında çakma taşlardan yapılma uzun, kristal yo...yo çember şeklinde küpeleri salkım salkım, kirpikleri boyadan gözlerini örtmüş, dudakları ateş kırmızılı yangın yeri, başında, cilveli parmakların okşayacağı sapsarı peruk, envayi çeşit tokayla süslü, işportadan

alınma parfümü bastıran alkol esen nefesinin kokusuyla sendelerken bile kırıtarak Taksim'e, Beyoğlu'nun arka sokaklarına, Tunalı'ya, Cinnah'a, Alsancak'a, Kordon'a inmiş bile;böyle giderse ta kavşağa kadar tıkayacak trafiği de; iki araba şimdiden birbirine tosladı. Tosladılar ya, kimsenin ne arabalardan indiği var, ne de birbirini dövdüğü; arabalardaki erkekler sol camdan yarı bellerine kadar aktılar önüne...dilleri tutuştu... gözleri kaydı... istemiyor işte..., istemiyor bu gece sadece yürüyecek. Bu gece kimseye vermeyecek kendini. Mal onun değil mi? keyif onun değil mi? hem güzel kadın da, vermeyecek, inletecek milleti tavrında fahişelerden, orospulardan olurdun sen....'

....belki "orospu" erkeklerin estirdiği fırtınanın sert rüzgarlarının kaldırımlara düşürdüğü bir peridir, kimsenin itiraf etmediği, çoğu kez bahçedir mekan, herkes toplaşmıştır. Bahçelerin tadının hafiften kaçmaya başladığı, güneşin ısıtabildiği kadar ısıttığı yaz sonudur. Kalabalıktır aile, konu komşu, misafirler, fotoğrafa bir türlü sığmamanın stresıyla kıpır kıpır 'ayyy yeter çek, çek artık varsın güzel çıkmasın'-'çekerim de, yarınız çıkmaz, sen ablaaa! sen görünmüyorsun az daha yaklaşıp Ayşe'ye. Kolunu at omzuna abimin, oldu nihayet, kıpırdamaydın çekiyoruuuum'un siyah beyaz fotoğrafının bir yerlerinde göze çarpan köylülükte 'sendeki havaya, şu hale, şu poza bak, orta halli ailenin kötü yola düşmüş ortanca kızı sanki' kahkahalarının ardı, erkeğin elin kiri, kadının namussuzluğu, ahlaksızlığıyken, toplumun, başkalarının kendisi için ne düşündüğünü hayat memet meselesi haline getirmiş sürü psikolojisinde, iffetine laf söyleteceği kaygısının paranoyaklığın da 'ailemizin başını öne eğdirmeyeceksin, Tansu'nun kızı Yıldız gibi adın çıkarsa, oy, oyyy konu komşuya rezil oluruz' ihtarını ne yaptığını, niye kızıldığını bilerek, bilmeyerek haksızlığı düzeltme -'ama anne Yıldız, öyle bir kız değil' itirazına 'öyle kız değilmiş, sen nerden biliyorsun öyle bir kız olmadığını, geceleri birlikte miydin ? Ateş olmayan yerden duman çıkamaz kıyım. Bak git, gel okuluna oyalanma orda burada.Bu erkekler kötü yola düşürür sonra da almazlar kızları. Erkeklerden uzak dur , adını çıkarırlar "orospu" diye, evde kalırsın, kimse bir orospuyla evlenmek istemez, çocuk doğursan "orospunun çocuğu" derler. Dün filmde bir adam vardı hani, sarı , nursuz oğlan (Nuri Alço) güzelim, masum kızcağızın suyuna, çayına, gazozuna ilaç atan işte erkeklerin akli fikri hep ordadır...orda' korkuları salmalar kesmezdi 'baban...abin... deden...amcan...dayın... kuzenin duysa, görse aman Allahım, düşünmesi bile korkunç, sakın ha ! sakın ola....' devamıyla sonsuz söylenmeler kızının orospu görülmesi kötüdür de, daha kötüsü aileye laf gelmesidir 'kodlanmasıyla' **büyütüldüğünden kuşaklar**, duyulan ultimatoma sağanağının aynısını 1950'lerde anneannenin kendisine yağdırdığını mutfakta kahvaltı sonrası tabakları bulaşık makinesine yerleştirdiğin sırada, yemek masasını silerken ' o kadar laf eder yetmezdi, çıkardı güneş doğduğu zaman, böyle, hep derlerdi annenın duası kabul olur...böyle göğsünü açardı güneşe doğru derdi 'a bu Muhammet Mustafa'dan dilerim yavrum, sen gün göresin ama senin çocukların ateş olsun senin canına yapışsın' aynen öyle oldu, gün görmedim, çocuklarda ateş olup yapıştı canıma. Yemin ederim günde kaç kere böyle beddua ederdi'yle anlattığında annen, bazı bilgilere, tariflere kolayca ulaşayım diye hiç kullanmayacağını bilerek annenın cep telefonuna yüklediğin Whatsapp'dan kendine yolladığın Youtube da Nefis yemek tarifleri (Pastane Usulü Poğaça) videosunu açıp poğaça yapmayı düşünürken ' anne ! bir şey mi yapıyordun, ne yapıyordun da böyle beddua ediyordu anneannem' – ' A o Hazreti Hüseyin, hiç... bir şey yaptığımdan değil, çok beddua ederdi, arada da 'çene, çeni, yıldızın güzel olsun, başkasına güzel gözükün ki rahat edin' derdi ama daha çok beddua. Amcam kızı Hanımı dövüyordum, kızılıyordum, o da beni dövüyordu. Çe Talu'da babam, zamanın çoğunu

geçirdiğinden ‘baba odası’ dedikleri annemle, biz çocuklarının kaldığı, tek odalı evimize ‘eliniz ayağınız kirlidir girmeyin, kirletirsiniz ’ diyerek bizi bırakmadığından annem, biz de Hanım’ların odasında oynardık, amcamla, yengenin yatağının içine girerdik, onların odası küçüktü, böyle karyolada amojin Fatma, çocukları da yerde yatıyordu. Bizim ‘baba odası’ büyüktü, kocaman bir sedir vardı, iki kat yatak seriliyordu üzerine, burda benle Selvi, o tarafta da geniş karyolada Hatun’la, annem, Leyla’da kocaman bir beşik vardı orda yatıyordu. Babam öldürüldüğünde ben dört, Selvi üç, sağır dilsiz Hatun ablam da beş yaşındaymış. Annem her akşam, güneş batmadan bizi alır ‘baba odasına’, girer, kapıyı da kapatırdı. Babam öldürüldüğünde galiba iş görüşmesine –kimine görede o gün tapu dairesinde Varto merkezdeki arsayı almak için imza atmaya –gidiyormuş ki üzerinde takım elbise, beyaz bir gömlek varmış, annem üstünde babamın kanının kuruduğu, o gömlekle kanlı elbiselerini çıkarır Zazaca (Hardê Vartoyî hardo raşt o, min hinî zana ke no ap nê birazeyî de raşt o..)

Anne kurban , Varto'nun yeri,
Düz bir yerdir.
Aslanım , Paşam içinde dükkan kurmuş.
Ben öyle sandım ki bu amca ,yeğeniyle ilişkilerinde dürüştür.
Ben ne bileyim ki onu öldürür.’

bir de Kürtçe (Germê havînê Germê havîn gij gij e, hêk dêyne hêk dipije, Gelê der û ciranan, ki dîtîye, ap birazayê xwe kuştîye)

Yazın sıcaklığı kavurucudur,
Yumurta koysan pişer.
Kimin aklına gelir ki,
O kavurucu sıcakta,
Dostlar, komşular,
Kim görmüş ki,
Amca kalsın, yeğenini öldürsün

(wayî, wayî, kes çîno ke ez mektube binîvisnî biruşnî Husnî birayî, text û payê çêna axayî şiknayî)

Waye waye, bacım bacım
Kimse yok ki, ben mektup yazıp
Kardeşim Hüsnü'ye yollayayım.
Diyeyim ki o Yezid yıktı geçti,
Çene Küçükağanın tahtını.
Elini kolunu bağladı.’

ağıtlarını söyler ağlardı...ağlardı o ağlayınca biz çocuklar da durur muyuz? annem ağlıyor diye ağladık. Hiç akşam yemeği yemiyorduk, ağlaya ağlaya uyuyorduk. İki, üç sene hep böyle geçti sonra Kurmanj geldi, anneme dedi ki ‘waye, bacı, a bu böyle olmaz, yazık bu çocuklara, böyle yaparsan deli edersin, babalarının kanlı (entarılerini) elbiselerini bunlara niye gösteriyorsun?’ –‘koca dewa ma Kasman’da Kurmanj’dan başka akıllı, gün görmüş biri yokmuş, aferin kadına’ – ‘Biz bilmiyorduk ki baba ne? Annem ağlayınca, biz, ondan daha çok ağlıyorduk. O

duruyordu bu sefer de biz durmuyorduk, ondan daha çok ağlayınca bu defa da bize ‘ niye ağlıyorsunuz’ diye kızılıyordu. Suç bizde değildi ki? Çok ağlıyorduk be! isyan ediyorduk benle Selvi, annem ağlıyor diye. Kanlı gömleğini görünce babamın, çok ağlardım. 25 yaşına kadar her gün görmediğim babama ağladım durdum.’ – ‘ çocuklarını ağlatan anneannemin kendisi ağlıyorsunuz diye beddua mı ederd?’ – ‘ağlamayın derdi, gitme derdi ben giderdim; apo Yusuf’un evine, arkadaşım Naze’yle oynamaya. Bırakmazdı bir yere gidelim. Su getir derdi çeşmeden, arkamdan bağıırdı ‘çocuklarla, kimseyle oynama, doldur hemen gel !’ . Düşün olurdu, genellikle de kışın yapılırdı tarla, mal davar işleri biter, düşünler başlardı, böyle koca bir halka olup, zazaca “nereye gidersin hanım kız”

Dağda kırarlar meşeyi
Hanide gelinin döşegi
Vallahi biz Kasmanlıyız
Billahi biz Kasmanlıyız
Vallahi biz Vartoluyuz
Billahi biz Vartoluyuz
Dağda kırarlar meşeyi

Hanide gelinin çeyizi klamları, davul zurna sabaha kadar halay çekilirdi, ben çok seviyordum düşünüy, herkes böyle oynardı bakardım... gidip bakardık Hanım’la, Selvi’yle o kapının önüne çıkar bağıırdı ‘ çene, Turna, Hanım, Selvi eve gelin ,hemen! ‘ bırakmazdı o düşünüy seyredelim. Bende derdim ki niye bırakmıyorsun?O da gitmeyeceksin, bakmayacaksın, babanız ölmüş sizin, bu ne düşündür? size düşün ne lazım?’– ‘Sadece kendi çocuklarına değil çe Taluda ki kız çocuklarını terbiye etmeyi üzerine vazife aldığından bize de yasaklardı. Gulamın, biz gençtik, yerimizde durmak istemezdim.Baharda a o uzağa deré Mengeli’ye üstten bakan (teğet) Kozik’in o taraflara ormana gittik mantar için.Ara, ara bulamadık, her ağacın, her meşenin, her taşın altına baktık, bulamadık döndük, eve yaklaştıkça birbirimize yaklaşıyoruz Turna’yla, el ele tutuşuyoruz, korkuyoruz nasıl, çene Küçükağa’dan , dört açılmış gözlerimizle etrafı tarayıp çe Taluya girdik , doğru ambara, kilere yani, orda oturduk, saklandık, bir müddet sonra ordan çıkıp hiçbir şey olmamış gibi ‘bon’a lojının yanına çömeldik. Bizi görse ‘Hanıma hanım, Turna ! utanmıyor musunuz, dağlarda, çöllerde geziyorsunuz. Siz ağa kızımanız niye geziyorsunuz ? Ne işiniz var, mantar yemeseniz ne olur? Ölürsünüz?’ ağa da ne ağa ortada kimse yok ağalık var. Nasıl ağalıksa, çe Taluda bir teneke unla ekmek pişirirlerdi, a o Kasmanlılar gelir, götürür yerlerdi, biz hizmet ederdik köylüye.Köyün içinde birinin düşünüydü, tabii yine ‘anne’ den gizli gittik, annemin üzerine kuma gelmişti sevmezdim hiç, çe Talu’ da daye değil “anne” derdik biz çene Küçükağa’ya, . Anam bir korktuk... bir korktuk; oynadık geldik ama ödümüz kopuyor hemen yatağın içine girdik görmesin bizi çene Küçükağa, “anne” kızmasın diye ya düşün yani, düşünüy gitmemize izin vermediklerinden uzaktan seyrederdik, damın üstüne çıkar ordan bakardık yine kızardı, sevmezdi düşünüy, oynamayı sevmezdi, gezmeyi sevmezdi, zıplamayı sevmezdi. Çocuktuk ya saçmalamayın, nasıl karşı çıkacaktık?’ –‘Bu nasıl usul, gelenekmiş, ağa kızları oynamaz, bizimkilerde tuhafmış.’ Öyle deme demişti Şerifé Sevişé, bizim Karer’de, de öyleydi, Sünnilerden geçme bir adetti ‘ağa ya da köyün ileri gelenlerinin, zenginlerinin kızları oturur, düşünlerde falan oynamazlardı.Ayıptı, bir nevi taş yerinde ağırdır’ Annem, çene Küçükağa; hep karamsar, hep kızgındı gülüyorsun niye gülüyorsunuz... oynuyorsun niye oynuyorsun... niye düşünüy bakıyorsun,... niye rahat durmuyorsun... niye çocuklara karışıyor, dövüşüyorsun. Arkadaşlarla oynuyorduk , kavga çıkıyordu, haksızlık

yapıyorlardı mesela elimdeki leblebiyi alıyorlardı. Eee ben onları dövünce onlarda beni dövmez mi? Bir gün apo Yusuf'un kızı Naze'nin annesi emika , hala Benevşa geldi anneme ' bilmem senin bu kızın bizden ne istiyor? Senin kızın Rukoş, Naze'yi çok dövüyor' –'Rukoş mu? Rukoş nerden çıktı?'–'Babam, halam Rukoş'un adını koymuş bana, annem 'gökyüzünde bölük bölük ...' türküsünü ve de İmam Ali'nin sesi diye sevdiğinden Turnaları, Turna derdi bana, akrabalarda Rukoş.'–'eee sen niye dövüyordun Naze'yi' –Hiç. Emika Benevşa'nın beni şikayet ettiğini duyunca koştum gittim çayıra, bildim annem bunun acısını benden çıkarır. Benim annem var ya bir kere yapma dediyse tamam.Düşünmezdi bu kız durduk yerde dövmemiştir ya Naze'yi. Mutlaka bir şey yapmıştı ki onu dövüyordum, o da beni dövüyordu, Naze'nin de eli bağlı değildi ya.Onların dövmesi değil benim ki göze batıyordu.Yazık Naze'nin kardeşi amcaoğlu Zeynel' de bizimle oynamaya geliyordu, biz kovuyorduk 'sen git' diyorduk. Böyle boyu da ufaktı babası apo Yusuf gibi. Yazık, Allah rahmet eylesin ne kadar da iyi bir adamdı apo Yusuf, biraz sinirli olmasaydı çok iyiydi. Çok sinirliydi çokk' –'nasıl iyi olabilir, hanımını Benevşa'yı, çocuklarını döven biriymiş' –'ne yalan söyleyeyim, döverdi. Hiç unutmam, babaannen Zelhan –kardeşiydi apo Yusuf, babanın öz dayısı– yün getirmiş emika Benevşa'ya, onlara halı örsün diye; ev damında. Emika Benevşa halıya başlamış, örüyor , böyle şu kadar yer kalmış (bir metrelik bir alan gösteriyor) halı bitecek, tamam. Biz de okuldan geldik Cumartesiydi gittik halaya yardıma, halı dokumayı öğreniyoruz ya. Tamam mı? Amca Yusuf geldi dedi ki 'eree Benevşa ben açım'. O da dedi ki 'hele, hamur ekşi olmamış. Rukoş kalkıp gitsin çene Küçükağadan 4-5 ekmek borç getirsin ondan sonra...sonra ben de ekmek olunca, ekşiyince yapayım.' Annammm bu ' senin babanın ağzına sıçayım' dedi aldı eline makası ktır... ktır... ktır... kesti halıyı, böyle hepimiz donduk. Nasıl üzüldük ağladı ya kadın. Bu kadar kalmış bitmeye, koca halı. Ondan sonra ikinci günü, biz oturduk o ipleri var ya kestiği ipleri tek, tek, tek birbirine bağladık. Kadın yeni asma yerini yaptı, bizim böyle duvarda değil, hazır tezgah yoktu, dört tane kalın ağaç, ortada da bir ağaç ipler geçirilirdi. Kadın yeniden ördü halıyı. Bak benim yanımda yaptı, onun kızı Nazlı, Naze de ordaydı, bendim, amca kızı Hanım abla da vardı. Hanım pek gelmezdi amca Yusuf'lara, ben çok giderdim halı yapmaya, severdim halı yapmayı. Anam... anam benim yanımda kesti ya o halıyı. Yazdı, kızının, Naze'nin günü kesilmiş, nişanlamış, onbeş sonra düğünü olacak.Biz Hanım'la de evin üzerinde o cün var ya Palaka'nın altında bizim saman yeri, geniş boş bir yer, biz "cün" diyorduk.Hanım abla ile orda oturmuş böyle onların evine doğru bakıyorduk. Bir de baktım Naze koştı, apo Yusuf da arkasından öyle bir taş attı, a o kızın şurasına (alnına) değdi. Hele (hala) o yaranın izi durur.' – 'Allahım! Şiddet, şiddet, Naze'nin suçu neymiş?' – 'İnek gelmiş çayırdan, yavrusu ineği emmiş.Niye emiyor? Niye bıraktın emsin. Koştuk, ben bağırdım 'mayemi, daye, daye anne... anne... anne', Naze yere düşmüş, gittik, kızı kaldırdık bak şöyle şurası yarık olmuş. O öğ(y)le yaralı, düğün yapıldı, gitti. Bir de...bir gün annem git dedi, bizim çay demi bitmiş, misafir gelmiş dedi, git dedi emika Benevşa'dan biraz çay getir sonra Varto'dan gelince veririm. Ben de gittim, işte yoğurt koyuyor şeyin içine (meşkin) ayran yapacak ya dedim emika...hala ben geldim sizden çay isteyeyim. O da dedi ki 'Rukoş, az dur, sonra veririm '. Amca Yusuf da orda, kürsüde oturuyordu, hama öteden uzandı öyle bir tekme vurdu kadın 'ay' dedi yere döküldü (düştü). 40 gün, o kadın öyle yatakta yattı. Ben buna şahidim, hepsi gözümün önünde oldu, gördüm.'–'aaa niye tekme attı, hala Benevşa ayakta mıydı?'–'yok, kadın böyle çömelerek oturuyordu, dizleri üzerinde, böyle bir tane attı burasına kadın yıkıldı ya' – 'omuriliğini mahvetmiş amcan Yusuf – 'ee tabii kadın, öyle bir darbe alınca, ondan sonra yaşlandıkça omuriliğinden kaç kere ameliyat oldu yerlerde sürüne,

sürüne gidiyordu ya böyle otura otura , yan yan gidiyordu. Oturarak yürüyordu.Öyle dövüyordu ki vallahi, kadının kalçası, beli hep kırıldı’ – ‘Amca Yusuf niye tekme attı, hala yalan konuşuyor diye mi?’– ‘ Yok, yok emika Benevşa ‘şu anda işim var sonra çay veririm’ dedi, yok demedi ki, benim işim var şu anda sonra ben vereyim’ dedi. Apo Yusuf da ‘ vayy, sen niye hemen kalkıp vermiyorsun’ diye tekmeyi attı’ – ‘offf sanki Allahın adaleti mi var? Amca Yusuf, herkesten iyi yaşadı, herkesten de güzel öldü değil mi? nasıl öldü?– ‘öyle güzel öldü ki... bir görsen, kanser oldu. Ne güzeli, akciğer kanseriydi. Deliydi ya deli, herkes ‘Yusuf ‘a heğö’ derdi. Benim yanımda kendi kız kardeşinin halısını kesti ya. Emika Benevşa, apo Yusuf’dan sonra epey yaşadı’ – ‘ seni o zaman babamla nişanlamışlar mıydı?’ – ‘Ben nişanlı değildim, on yaşında falandım o zaman, yardıma gidiyordum. Cumartesi, Pazar tatil ya biz de halaya yardıma gidiyorduk ‘ –‘Kasman’da iyi dedikleriniz amca Yusuf gibiyse ...’– ‘kız çok mertti, insanlara karşı çok iyiydi, kimseyi şey yapmazdı. Bir lokma ekmeğini kırk kişiye verirdi. Allah var şimdi bacı ! insan konuşunca bir de iyi yanını konuşur. Hep kötü yanı konuşulmaz. Ne yapayım dövüyordu, kızını da dövüyordu. Herkesi de dövüyordu. Dövüyordu ondan sonra pişman oluyordu. Kökünden dal verdiğimiz, dedemiz Mustafaé Zeynelé Kasman köyüne geldiğinde yerleştiği, sonra oğlu Talo, torunu apo Yusuf’un babası Zeynel tarafından yenilenen ev; çe Mustafaé Zeynelé, köye giriş yolunun üstündeydi ya, gelip geçen herkesi ‘baoo ! bra, Keko, laoo, waye, Amoj hele dur, geçip gitme. Bir çay iç , bir yemek ye’ diyerek kapının önünde çevirirdi. Yoldan geçen de ‘apo, hak razı bo, sağ ol ben size gelmedim ki, başkasına, şuraya gidiyorum’–‘ Olmazzz, mümkün değil. Sen mutlaka burda oturup yiyeceksin, içeceksin sonra gidersin. Benim oğlanlarda Oğuz’la , Mustafa’ya Mahalledeki çocukları toplar eve getirirlerdi o zaman bende onlar diyordum ‘amca Yusuf... amca Yusuf gibiler, yoldan geçeni toplayıp getiriyorlar, mertti, çok mert adamdı.Ama öbür taraftan çok sinirliydi, aşırı sinirliydi.Bir semah giderdi ayakları havadaydı’ –‘Anne! müsaade et de ayakları havada olsun. Adam Hint keneviri ekiyormuş tarlasında, esrar yapıp içiyormuş sobanın üstünde. Esrar içip semah gidince tabii ayakları havada olacak. Komiksiniz ya. Yahu bu apo Yusuf katil değil mi? İlk karısı Hakife bunun yüzünden kendini asmamış mıydı? O olay nasıl olmuştu?’ –‘Şimdi mi? Bir gün anlatırım. Ne bileyim, hayat böyle bir şey. hallerini sormak için çok sık Badan’a çe Resul’e giderdi, yeğenlerini, babanları severdi...’ annenin cep telefonunu eline alıyorsun, yolladığın bağlantıları geçiyorsun nerde bu? Hay Allah ne çok tarif yollamışım, pastane poğaçasının tarifini bulamıyorum.Hah işte ‘kızım, kendi kendine ne diyorsun?’ –‘poğaçanın tarifini arıyordum, buldum, bir yumurta kır anne. Bu tarifte süt, yoğurt yok...’ –‘Biz köyde de süt, yoğurt koymazdık, yağ, un, az su bijık , çörek yapardık. Amcam kızı Hanım çok güzel yapardı bijık. Çe Talu’da kızlar arasında hanım sessizdi ama suyun altından saman yürütürdü, ben öyle değildim her şeyim açıktı. Çok tembeldi akşam kadar bıraksan uyurdu; çe Taluda, bizim yaşlarda erkek çocuk yoktu, olanlar kızamıkta ölmüştü, benle, Hanım’a iş yaptırıyorlardı, harman dövüyorduk, öküzlerin üstüne biniyorduk böyle, öküzleri döndürüyorduk. İş bitince öküzleri çayıra götüreceksin bırakacaksın, gidiyordum ki hanımefendi o saatte odasında yatağa uzanmış, kafasına yorgan örtmüş uyuyor. İnek o kadar çok ki, 17, 18 tane inek var, çamış (manda) var, evin kadınları amojın Zehra, annem, amojın Fatma, üçü de sağardı , malları. Çe Talu’da apo Musa vardı, bizim evde çalışıyordu, çobandı. Bir gün gitmiş, bakmış amojın Fatma süt sağıyormuş, tamam.İneği sağmış ama inek süt vermemiş .O da sinirlenmiş demiş ki ‘ be mübarek niye süt vermiyorsun?’ bırakmış, gelmiş. Amca Musa’da “bon”da otururken ‘daye, dakılama ‘ dedi ‘sen gidip ineği sağıyorsun kuru, kuru konuşmuyorsun, a böyle usul usul okşarsın memesini, şarkı söylersin, türkü

söylersin ki sana süt versin. Sen öyle yapmıyorsun, onun için vermiyor’ Hakikaten öyleydi sessiz dururdu amaa....Amcam İbrahim bana dedi ki... her gün gidiyorum koyunları otlatmaya, öküzlere bakmaya çayıra, annem bana yağ, dorak karıştırıyor, ardada yumurta haşlıyor ‘git, .gidersin çayıra ama’ diyordu, biz gidip bir şey yapmıyoruz, çimenlere uzanıyor, öküzlere, mallara bakıyoruz. Bir ağaç vardı koca bir ağaç belki de kesmemişlerdir daha, o ağacın dibinde uzanıyorduk. Annem diyordu ki ‘bak gidiyorsun diyordu, bir tane erkek çocuğu yanına gelse kovacaksın tamam mı? Yanına almayacaksın’.Bir gün, iki gün, üç gün, dört gün, on beş gün hep ben, tek başıma çayıra gidiyorum, koyunlara, öküzlere bakıyorum. Eee, artık isyan ettim dedim ki ‘ben de gitmiyorum’, a o amcam İbrahim geldi ‘ niye gitmiyorsun ?’ –“ben her gün giderim, senin kızın Hanım, hanım olmuş orda yatıyor. Senin kızın gitmiyor biraz da o gitsin.’ Amcam tuttu beni böyle iki kolumdan...canım neydi ki çok zayıftım, şu iki kolumdan tuttu beni, kaldırıp şöyle yere vurunca, bende sinirlenmişim zaten, burnumdan kan boşaldı.Hiç unutmam annem, inekleri sağmayı bıraktı geldi beni tuttu, elimi yüzümü yıkadı, burnumu temizledi ‘çene, kızım, kızım sen hak ettin, ben sana bir şey söyleyeyim mi? niye konuşuyorsun, karşı çıkıyorsun ? aha gidip geliyorsun, sen niye öyle dedin ki amcana?’ ben ağladım dedim ki ‘daye, bir gün değil, iki gün değil ben hep çobanlık yapıyorum, onun kızı oturuyor.’ Sonra ben gittim odaya, uyumuşum baktım annem ‘kalk, kalk Hanım harman döndürüyor, git yardıma’ Gittim, Hanım öküzleri getirmiş harman döndürüyor.Neyse işimiz bitti, dereye indik, amcam kızı Hanım, şeyin üstüne oturmuş, derenin kenarında kozık var ya’–‘bu kozık dediğin nedir?’–‘kozık ??? biz çocuklar böyle taşları yığar, dört duvar... evcilik oynamak için oyuncak ev yapar içinde ateş yakar, otlardan yatak yapar uzanırdık üstüne. A o kozık’ın az ilerisinde bir taş vardı, üstüne oturmuş, yazık elini yıkıyor. Ben bir tane tokat attım sen dedim ‘eşek oğlu, eşeğin kızı, yine oturmuşsun, sen az değilsin’ babasına küfür ettim ya o da benim babama küfretti ‘sensin eşeğin kızı.’ Bu defa da ben tokat attım ‘sen, benim babama küfür edemezsin’ diye, haydi bir daha birbirimize giriştik. Birlikte babamın Kasman deresi dediği deré Mengeli’ ye düştük, ıslandık, kalktık, eve geldik üstümüzü değiştirdik sonra tekrar hiçbir şey olmamış gibi beraberce harmana gittik.’ –‘küçük kız çocuklarına harman döndürtülüyor, kimse yok muydu?’ –‘erkek çocuk yoktu dedim ya iki tane, üç tane biz artık çoban demeyelim, yardımcı diyelim vardı, ot biçerlerdi. Buğday, öyle çoktu ki, sen gördün kilerde, tavana yaklaşan uzun tahtadan un ambarı, ağzına kadar un dolardı. Allah bir vermişti...bir vermişti... ekiyorlardı, marabalara veriyorlardı, biçiyorlardı payımızı getiriyorlardı, biz usare diyorduk, şimdi senin organik diye aldığın tam buğday, esmer un yapıyorduk. Deré Mengeli’den, Bingöl dağlarından arkla getirilen suyla dönen değirmen bizimdi, amcamlar buğdayını un yapamaya getirenlerden para yerine; bir teneke buğdaydan bir ölçek, on tenekeden on ölçek buğday alıyorlardı. Mısır da çoktu, çoktu çokk. Bizimkilerin maddi durumları çok iyiydi, gerçekten iyiydi. Koyunlar, öyle çoktu ki 300,400 koyun vardı, bizde keçi pek yoktu. İlkbaharen çobanlar koyunları dereye koyar yıkarlardı, yününü kırparlardı, dışarıdan insanlar gelir, yün alır götürürlerdi, Diyarbakır dan gelir; yağ alırlardı, bal alırlardı, biz onlara çerçi diyorduk tamam mı? Bize de Diyarbakır dan pirinç gelirdi, öyle güzeldi her bir tanesi böyle iri iriydi, kahve alırdı annem, kahveyi kavururdu değirmeni vardı, misafir gelince çekerdi. Sadece bana değil, bütün kızlarına beddua ederdi. Selvi çok yaramazdı, annemin canını yedi, çok ağlıyordu, hep peşindeydi, anneme taş atıyordu, annem de ‘nereye gidiyorsan git günün hep kara olsun, yüzün hiç gülmesin; lokma ağzında gözyaşı gözünde olsun, kızın da sana yapsın ’ diye beddua ederdi Selvi’ye’–‘ahh Çene Küçükağa ahh ‘–‘ anneme diyorum , daye, köyde düğün var, sakın o tarafa gitmeyin. Anne davul sesi? sana ne? Bu evin bahçesinden

dışarı çıkmayın diyor ya zaten köy bu kadar bir şey, tövbe yarabbi.’-‘Çıkmadın da ne oldu?’-‘ Ne oldu? Ben de onu diyorum, evin dışına çıkmadım ne oldu ? Ya küçük bir köy ya, hep akraba , Allah Allah, tövbe yarabbi. Bedduası tuttu. Bana da tuttu, Selvi’ye de tuttu. Çok ağlardı Selvi, yaramazdı.’-‘Ne yaramazlık yapacaktınız ki anne? -‘ ne yapacaktık, konuşurduk’ - ‘sizde ne kadar akıllıymışsınız, defterin yaprağını şey yapıp -‘ neee? diyorsun’ -‘diyorum ne kadar akıllıymışsınız, defteri kesip ...içine koyduğunuz ot, ne otuydu?’-‘ Hiç.ya kızım, sen tabii ki akıllıyım, sigara... sigara neyle yanar? Tütün var mı bizde? Tütün vermemişler ki’-‘ ne yapıyordunuz? -‘Defterin yırtık parçası var ya , onu aldım, ot getirmişiz ot...’-‘ kış mıydı?’-‘kuru ot, kuru ot, saman. Yaz değildi, Allahaşkına. Ateşin önünde oturuyorduk, ocağın önünde... ya tamam...şşt 6, 7, 8....9,10 bırakmıyor ki bu kız, ben hareket , egrersiz yapayım, sabahın köründe nereden aklına geliyor bunlar?’-‘ geldi işte, şey vardı nerde o?egzersiz lastiği vardı? Nerde?’-‘Eree baci, şimdi demişler her horoz kendi çöplüğünde öter, tamam canım. Sizin zamanınızda bilgisayar var, sizin zamanda cep telefonu var.Bizim zamanımızda ne bilgisayar var, bizde radyo bile yoktu. Tamam, sen alay ediyorsun bizle. Tabii ki ben akıllıymışım. Ne olacak, ot, orada şey vardı, tütün de ota benziyordu. Biz de kendimize şaka yapıyorduk, oyun oynuyorduk, büyükler gibi sigara yapıp içiyorduk.. Hoş yakmıyorduk ya oyun oynuyorduk. Amcam Hüseyin geldi dedi ki Rukoş, ne yapıyorsunuz? Dedim apo biliyor musun, sigara sarıyorum. Dedi ki, Rukoşum biliyor musun, yalnız bir eşeğimiz kaldı o da içse tam olur. Annem içiyordu, amcam İbrahim içiyordu, tamam mı? O da, onları eşek yerine koydu. ‘-oo amcan Hüseyin de az değilmiş.’-‘uffff amcam, onlar benim annemin canım yediler. Ben biliyorum. -‘ o içmiyor muydu ?’-‘Kendisi hiç içmezdi. Ben hiç görmedim.’-‘Senin baban, dedem içer miymiş?’-‘Bilmiyorum, babamın sigara içip içmediğini bilmiyorum. Ne bileyim kimse bana dememiş, ben de bileyim, bir Ceylan ablamdan sorayım. Ablam Ceylan’ın da kafası yerindeyse...’-‘Whatsapp’a bakayım. Offf Erdal Bey yürüyüşe gelmeyecekmiş, Çarşamba gününe kadar yokmuş anne, mahvoldum’-‘ Ne yapalım Çarşamba gününe kadar yoksa yok’-‘anne ! yürüyüşe gidemem ki tek başıma köpek çok o saatte, Çağatay’a söyleyeyim de erken gelsin bari’-‘ ne olmuş mahvoldun, sende 6 'da git. yani sabah saat beşte şart mı? 6'da geliyor herkes. Tövbe yarabbi.’-‘aaa nasıl yağmur yağıyor nasıl, bir görsen !’-‘ Ben de camları açtım sen yürüyüşten gelmeden kapattım, korkundan’-‘ Niye? Anlamadım korkacak ne var?’-‘ Dedim gelir der ki ben dışarıdan geliyorum, camları açmışsın sen, soğuk üşüyorum. Haksız mıyım? Benim annem derdi, eşek bir bataklığa battığı zaman, bir daha dikkat eder batmasın, yazık. Boş anbar, boş ölçek, ha ölç , ha ölç, kafada olmayınca. Ha diyim, ha diyim, bir şey değişmez’-‘Hem öyle diyor, hem de babam, seninle evlendikten sonra hep oraya Kasmana gidiyormuş, anlamadım niye?’-‘Açtı.Karnı açtı. Orada seviyorlardı annemgil, annem para vermişti, geldi bir tahta karyola , tahta böyle somaya yaptı bize.Ne yapsın?’-‘kendisi mi yaptı, yaptırdı mı?’-‘yaptırdı, para vermişti annem, tamam... annem bana sabun gönderirdi, bana başımı yıkamak... tarak gönderirdi, bana çorap gönderirdi annem, yazık. Ağlaya, ağlaya ‘annem ! ben seni nasıl bırakırım diye diye evlendirildim ben. Oyyy çok zalımlerdi. Annemin üzerine çay dökülmüş, yanmış. Demiş ki Allah’ını seversen, Turna’yı benim yanıma getirmeyin. Kimse beni annemin yanına götürmedi, bırakmadılar gideyim, aynı evin içinde. Ben de ağladım ‘ay annem... ay annem, seni nasıl bırakıp gideyim annem. A o Hanım ablam, evlenmişti 15 gün önce, bana dedi ki sana elbise kesiyorlar, gelinlik.Ben dedim ben istemiyorum, gitmiyorum. Ablam Hanım’ı çağırdılar, geldi durdu ayakta, ölçüsünü aldılar. Ona göre elbiseyi, gelinliğini kestiler. Şeyin annesi Fazıla’nın annesi, amojın Zehra dikti, bana giydirdiler. Gittiğim günde gene geldi, yazık, ablam

Hanım, geldi, birbirimize sarıldık, nasıl ağlıyoruz perdenin arkasında, yazık...’- ‘Bugün hep yağmur yağacak’- ‘yağsın su yok su, yoksa kuraklık başlayacak ’- ‘gene apartmanı öyle pisti?’- ‘yoo’- ‘kim yıkamış?’- ‘ Ben ne bileyim anne!, temizdi. Haberin olsun, teyzem Ceylan’ı aradım ‘babam sigara içmezdi, annem de içmezdi o zaman dedi. Ne zaman ki o Yezid babamı öldürdü, ondan sonra annem sigaraya başladı. Annem bana beddua etti mi hatırlamıyorum, ama diğer kız kardeşlerime etmiş ’- ‘ Gulamın ! aynen annemim, çene Küçükağa’nın dediği gibi de oldu, hiç gülmedi yüzüm, hep ağladım, öyle çok ağladım ki çe Taludakiler beni susturmak için kara reşanı (siyah urgan) damda bir kova, tencere vardı onun üzerinde getirip götürüyor ‘bak bu Tilki’nin kuyruğu, eğer daha da ağlarsan seni alır götürür’ diye korkuttuklarında, hele duruyordum. Ben bilmişim ya daha küçükken başıma gelecekleri de çekeceklerime, dertlerime ağlamışım. Çe Taluda amojin Fatma amcalarımı ‘çene Küçükağa arazileri oğullarının üzerine tapu ediyor’ diyerek kışkırttırdı. İki yenge, amojinda anneme hınçlarını bizden çıkarıyorlardı; dövmüyor, onlar da beddua ediyorlardı. Amojin Fatma çift (ikili) oynuyordu, yüzümüze kurban heyran, can; arkamızdan, amcalara ‘Efendi’nin kızları çok yemek yiyorlar, yetiştiremiyoruz hem artık evlendirin gitsin, orospu olmadan’ şikayetini ediyordu. Kasman’da ev damlarındaki kadınlara bol keseden ‘orospuluğun, kaltaklığın’ dağıtıldığını annenden, teyzen Selvi’den dinlemenin öncesinde daha **çocuklukta**; uğruna “Nisa ve Nur süresi ” nin indiği Kuran-ı Kerim’le iffeti korunan, bir anda, bir dakikada üzerine atılan iftiralar, yalanlarla ahlaksız ilan edilen kadına, istendiğinde aynı hızla masumluğunun geri yükleneyeceğini gösteren bugün vuku bulsaydı Reality Showcu Esra Erol, Müge Anlı, Didem Yılmaz’ın anında **çözecekleri** ; elde edilen ganimet yanındakinin sayıldığından ekonomik kazancın müstakbel sahibinin belirlenmesi için eşleri arasında çekilen kura gereği, Yahudi Mustalikoğulları aşiretine düzenlenen, zaferle sonuçlanan sefere birlikte çıktığı “ beni nasıl seviyorsun “ merakına ” kördüğüm gibi” cevabını veren kocası Hz. Muhammed’in, Mustalık kabilesi reisinin kızı İbn-i Kays’ın savaş ganimeti, ismini küçük kız, kadın anlamına gelen Cüveyriye’yle değiştireceği Berre Hatun’la para ödeyerek evlenmesinin; hoşuna gitmesi beklenilmeyeceğinden kindar, kıskanç duygulara yenik düşmesi de garipsenmeyecek; hacet gidermek için ayrıldığı mola yerine kaybolan kolyesini aradığından gecikince, ordunun kendisini almadan çekip gittiğini gören bu sırada karşılaştığı; sonrasında işin içinden çıkamayınca, kendisini bir şiirle hicveden şair Hassan bin Sabit’i kılıç darbesiyle yaralayacak, hakkında “gay” dedikodusunun çıkmasını dahi göze alıp “ya Müminler, ben hasurum zaten” deyip konuya bambaşka mecraya çekecek Safvan Bin Muattal’ın devesinin üstünde Medine’ye dönünce, hakkında çıkarılan kocasını aldattığı dedikodularını çürütemediğinden kovduğu, ama ayrılırsa babasının desteğini yitireceğini, itibarının da sarsılacağını düşünerek geri getirmek için gittiği kayınbabası Hz.Ebubekir’in evinde, Allah’ın müdahilliği sonrası, minderin üzerine inen vahiy; Nur süresi 11- 20 ayetlerindeki iftira atan “münafıkların” cezalandırılacağını –tüm bunlar yaşanırken bugünde rastlanmayacak kadın dayanışmasına parantez açıp; rekabet ettiği Hz. Âişe için görüşüne başvuran Peygambere “yâ resûlallah! ben işitmediğimi ‘işittim’ demekten, kulağıma gelmeyi ‘duydum’ demekten kulağımı; ve görmediğimi ‘gördüm’ demekten gözümü korurum. Vallahi, ben onun hakkında hayırdan başka hiçbir şey bilmiyorum.” (Müslim, 8:118.) diyecek Hz. Zeyneb ‘i anmadan geçmek olmazdı – Hz.Muhammed’in ümmetine açıklamasıyla aklanan Hz. Ayşe’ nin, maruz bırakıldığı; niye kaybedilince İslam dininin yeni ayetlere, yeni geleneklere... yeni temizlenme usullerine (teyemmüm abdesti) kavuştuğu “ İslamiyet’te kaybolan kolye, gerdanlık” İFK hadisesi için bile ayet gönderirken, karalama, asılsız itham, iftirayla karşılaşan kadınlara yönelik , tek

bir ayet gönderip de rahata erdirmediğini, ayrımcılığına son vermediğini bilmek istemediğin Tanrı'nın makbul, dokunulmaz kulları erkeklerin adını, işlevini tanımladıkları ilişkiyi sıkıntılı hale sokan 'bil bakalım kadının teki yolda yürüyormuş ayağı tökezlemiş soora oruspu olmuş nie...???' –'ayıp ya bu nerden çıktı şimdi?' – 'bugün okulda Enis, sordu' –'konuştuğunuza şeye bak, kadınlardan başka konu yok muydu? Cevap neydi?' –'kötü yola düşmüş de ondan' sohbetlerinin faili Ortadoğu'nun 'çiçek açmalarına fırsat tanınmamış' kadınları; bu hayatta; hep ve her zaman, en çok isimlerimizin '**orospu'ya çıkarılmasından**, kötü yola düşmekten...düşürülmekten korktuk...korkutulduk. Daha, hayat, toplum, vatan, din hakkında bir fikre, deneyime sahip değilken, önce ebeveynler sonra çevresindekilerce kız çocuklarının beyinlerinin en...en dibine kazınan; şahit olunana bile "acaba yanılıyor muyum?" sorgulaması gerekirken; görmediği, başkasından duyduğu şeyler için peşin hüküm; biri ya da bir şey hakkında bir şaya çıkmışsa, gerçek olma payı yüksektir saçmalığının, "beynim yok, somut delil olmasa da iddiayı doğru kabul ederim, çünkü malım" mealinin de üstü cahilliğin, önyargılılığın beyanı, söyleyen –sanki hiç olmamış olunmuş yapmamış, iftira atmamış, günahsızmış gibi ortalığı karıştıran kör olasıca ve pişkin trol– bir atanın dedikoduculuğunu kapatma uğruna ; haklı, haksız herkesi zan altında bırakan, "çamur at izi kalsın"ın tamamlayıcısı, yargısız infaz "ateş olmayan yerden duman çıkmaz"a güvenip yürütülen mantığın 'Tansu'nun kızı Yıldız'lara, masumlara zararının tiksindiriciliğinde 'aman kızım, ben diyeyim erkeklere güvenme, tek istedikleri yatağa atmaktır, onun için peşinde koşarlar.Bir kadına baktıklarında, konuştuklarında – olmayanlarda mevcuttur; medeniliğin ayracı da bu noktadır– düşündükleri, arzuları, merakları etek, pantolon altındakidir '**söylemli genellemenin gölgesinde**, diğer hazlardan daha çok sevilmesi eleştirilecek bir durum da değilken, başta sosyolojik açıdan istediklerini az çok elde edecek ekonomik güçteki eğitimli beyaz yakalılar; hazlarını, biyolojik gereksinim cinselliği mutluluğun aracı edip doğallığını bozarak; kapalı ortamda anda kendini gösteren şehvetin karanlık yüzü inlemeli, bağırmalı bilemedin en fazla yirmi dakikalık hazzı, dünyanın merkezi; tecavüz, taciz, cinayet nedeni yapıp, hayat kaydıracak kadar **önemse(T)menin, abartmanın** ayıplığı ilan edilmiş kadın, erkek üreme organının başrolü paylaştığı "a... koyum, siktir et "lerle başlayan **küfürleriyle** her günün vajina-penis diyaloglarının **akarlığında**, varoluş amacını üreme, seks ile anlamlandırmak, işte tam bu noktada, burda; ortaya sürülerek bireye, topluma empozelenen refah düzeyi yüksek, adaletli, özgür, kaliteli bir yaşam için değil de 'insan çoğalmak için vardır, onun için yaşar' tezinin amaçlılığının manasızlığını kendimce ispat için ' Homo Sapiens "modern insan" soyu da kaçınılmazdır, Arkaik Sapiens, Neandertal'ler gibi,bir gün yok olacaktır, varlığı sonsuz canlıya rastlanmamıştır' dememek için frene basmak zorunda kalındığım şu an, acaba diye düşündüm **bunu bilmelerinden** ...yüzü ölen dedesine benziyor... amcası gibi yalancı, annesi gibi ruhsuz, babası gibi sinsi, halası gibi inatçı, anneannesi gibi eli açık, dayısı gibi cimri, teyzesi gibi hayalci, babaannesi gibi duygusal tanımlamaların kökeni genetik pek çok özelliğini, karakterini, huyunu , suyunu, göz rengini, yüzünün ifadesini, güzelliğini, çirkinliğini, boyunu posunu belki zekasını da atalarından alıp sonraki nesillere devreden insanoğlunun, genetikle pek de ilintilenmeyecek çevresini algılama, ayrıntılara dikkat, sorgulama, sanatla, yazınla haşır neşirlik benzeri sosyal yönü; dünyadaki 8 milyar bireyin birbirine benzemeyen parmak izine sahipliği gibi kişiden kişiye değiştiğinden 'babasının...annesinin oğlu hiç değil...iki kelimeyi yan yana koyamıyor şu kadarcık babasından annesinden feyz almaz mı insan? bu kadar mı farklı olur' **yakınmalarını duymalarından**...kendisi gibi düşünüp yazmayacağını, çizemeyeceğini,

üretmeyeceğini tahmin edip ‘aman da soyum devam etsin , benden bir parça kaldın geride telaşına kapılmayıp’ ya da ‘beni tüketen iç sıkıntılarım, takıntılarım, umutsuzluğum, dur durak bilmeyen merakım, uçluklarım genetikle başına bela olmasın, hayatı mahvolmasın’ diyerek ardında bir çocuk bırakmamış onca Schopenhauer, Michelangelo, Kant, Nietzsche, Beethoven, Descartes, Proust, Thomas Bernhard, Franz Kafka, Edgar Degas, Sait Faik ve...ne? Yaz haydi? Çekinme, yanıldın yine ‘ve kendim’ yazacağımı sandın değil ? ve sen benim "Kaldır başını...Aşk belden yukarıda sevgilim !"ci Şairim, cidden ve de eğer kitleleri etkileyen roman, şiir yazma, resim çizme, heykel, beste yapma, farklı , reformcu, radikal düşünceler öne sürme, yeni şeyler icat etmeyi sağlayan kişiye özgü yetenekler kendinden sonrakine devr edilseydi, bugün Karl Marx, Victor Hugo, Ernest Hemingway, John F. Kennedy, Martin Luther King , Che Guvera Marie Curie, Steve Jobs; Nazım Hikmet, Tezer Özlü, Vedat Türkalı gibi onca yazar , besteci , ressam, felsefeci ve siyasetçinin; aldıkları telif ücretleri sayesinde kimseye muhtaç olmadan rahat bir ömür sürdürüklerinden el-hak şanslılıklarına diyecek söz bulunmayacak çocuklarının, torunlarının; en az onlar kadar kitleleri peşinden sürükleyen eserlerinden, düşüncelerinden söz ediyor olacaktık diye düşünmeye sebep bu konuda, öyle tez hazırlamak için yazarların , sanatkarların, düşün adamlarının soyunu, sopunu araştırmaya, gözlemeye de gerek yok, her gün ekranlarda seyredilen, kitapları okunan, müzikleri dinlenen yazar, şair, felsefeci, sunucu, gazeteci, besteci, oyuncu, ressam ; onca Mehmet Ali Birand, Ulus Baker, K.İskender, Oruç Aruoba, ..., ..., Müşfik Kenter öldükten ya da Sabahattin Ali, Uğur Mumcu, Tarık Dursun, Abdi İpekçi öldürtüldükten, Deniz Gezmişler astırıldıktan sonra illa ki ‘ yolu yolumdur...ondan çok şey öğrendim, mirasını devam ettirmek borcumdur’ militanlığında fikirlerini, davasını sürdürüleceğini ayan beyan eden kan bağı olan, olmayan tonca mirasçının, kısa sürede söylediklerini unuttuğu, ölenlerin eline su dökemeyecek sıradanlıklarını, eserlerini, davranışlarını sergilediği her **yinelenen gerçeklik...aldanış gibi** orospuların peşinde koşan caddede, otobüste, dolmuşta karşılaştığın asık, memnuniyetsiz suratlar tabu saydırıldığından konuşulmasından hoşlanmadıkları, utandıkları cinselliğin eşleştirildiği başka bir dilde dürüstlük anlamına gelen namus da, öğretilenin aksine –her ne kadar bazı insanlar için hâlâ öyle olsa da , bir gün herkes değişecek– iki bacak arasıyla ilişkisiz, kendin olmadır ki, demokrasiyi işletmeyen otoriter yönetenlerin yalanlarını, üç kağıtlılıklarını kapatmanın; çalıp çırpmayı, ahlaksızlığı, çapsızlığı, nepotizmi felsefesi yaptıkları rejimlerini ayakta tutmanın ‘ne yapsak, ne bulsak da uğraşıp dursunlar, peşinden durmadan koşsunlar sunduğumuz hayatın rezilliğini, zehirliğini fark etmesin, anlamasınlar ‘ derdinden kurtuluşu dinini de kullanarak, istendiği anda piyasa sürecekleri esneklikte, olağanüstü, abartılı anlamlar yükledikleri s, onur, şeref, vatan, namus, benzeri kavramlarının, argümanlarının yanına yerleştirdikleri uyuşturucu obje **“kadın”**ı geçici rahatlatma, haz almadan öteye gidemeyen cinsellikle de tamamladıklarında sen !

“Bizi sevmiyorlar hayta sevgilim

Bizi sevmiyorlar

İstemiyorlar bu gezegende.

Ne erk, ne demokrasi, ne muhalefet, ne de aşırı uçtakiler” le

kaleme dökmeden de benim sevdalara aç Şairim bil ki, evladın uğruna ölcek kadar sevdiği ama evladını öldür(t)meyecek kadar sevmeyen, evlatlarını sevmeyen bir memlekete kimse de seni, sadece sen olduğun için sevmeyecekti ‘dünyanın

para, cinsellik, seks üzerinde döndüğü bir gerçek' diyenlerin gerçeğinin paradan, seksten başka bir şey olmaması nedir Allahaşkına? da demedim ben. Evet ! çocukken bakkala şimdilerde markete ekmek ya da başka bir şey almaya gönderildiğinde parayla (muadili kredi kartıyla tanışmamıştık) isteneni alındıktan sonra belki de etraftaki çocuklar da öyle yaptığından, bir nevi kendine ait olmayan, güvenildiğinden emanet edilen paranın üstünü kullanarak, daha o yaşta anneler çalışmadığından "baba malına" çöküp sakız, tüpte çikolata, şekerleme, bisküvi, lokum alınarak alıştırıldığı vurgundan haz alan, ailenin, komşuların 'çocuktur ne olacak, canı çekmiş' korumacılığında kötü bir şey yapılmadığına inançla yola devamda , bir gün, hayatın odağında yerleştirildiği keşfedilen para ve seksin birlikte hareketlendiğinin (parası olan sekste de profesörlüğe uzanırken, olmayan "el"izabeth'le idare ettiğinin) farkında bile değilken sen, başkasının hakkına saygılı, sevgi dolu iyi bir insan olmanın, bilimle, teknikle, finansla içi içe Mary Anderson, Grace Hopper, Lisa Su, Marissa Mayer, Demet İkiler, Berna Akyüz, Bill Gates, Mark Zuckerberg, Jeff Bezos, Elon Musk ve Aziz Sancarlar gibi aklını, yeteneğini kullanarak para kazanmanın teşvik edilmesinin yerine değerler silsilesinin en tepesine 'uyuşturucu mu satarsın, kara para mı aklarsın, zaman zaman devletin desteğiyle şeytanlaştırılanların kayyumla malına mı konar, mafyatik usullerle Paramount oteline mi çökersin, 750 milyon dolar kredi kullanıp devleti mi dolandırırsın; ne yaparsan yap, nasıl olursan ol yeter ki' zenginleşerek çok para kazan = güç & güç + seksi kadın, yakışıklı erkek konurulduğu andan itibaren de; dirsek çürüterek sınavlara hazırlanıp, kazanmanın köküne kibrit suyu eken %60 dilimdeki bir öğrencinin her şehirde mantar gibi türetilmiş özel ya da devlet üniversitesine para bastıran, YKS 'de ilk bine, beş bine girmiş öğrenciyle aynı "elektronik elektrik... bilgisayar yazılımı... tıp" bölümünde okuma başarısızlığını a büyük bir ihtimal torpille, rüşvet vererek dolgun maaşlı işe girerek iyi bir maaş = seksi hatun= para, seks döngüsünde – bakmayın siz, kişinin dış görünümünden önce zeka, entelektüel ve kültür seviyesinden etkilenildiği iddiasında sapyoseksüel kadın, erkek tercihimdir geyiğine. Playboy dergisine kapak pozu vermesini eleştirenlere "kadınların kendi bedenleri üzerinde istediklerini yapma hakkı her zaman ve her yerde savunulur. İkiyüzlülerin ve gericilerin hoşuna gitse de, gitmese de" diyecek Fransız bakan Marlene Schiappa'danlarsa; Osmanlı İmparatorluğundaki gibi akşam Padişahın, Sadrazamın, Paşanın, Efendisinin yanına çıkarılırsa, götürülürse gözdeliğe, Valide Sultanlığa, hanımlığa atlayıp, bir veliaht da doğurarak sarayda, hanede söz hakkına kavuşmak amacı olduğundan, tek işi, tek düşüncesi süslenip, püslenip seçilme bahtına erişmeyi bekleyen cariyelerden yana oy kullanacakların çoğunluğunda – kola takıp cemiyete sokulan güzel, bakımlı bir kadına, bir erkeğe sahipliğin **başarı sunulduğu noktada**; tarih boyunca bulunduğu her ortamda rahatını sağlama, hizmetini görerek hoş tutma misyonu yüklenilen, kadınların da şuh, güzel, bakımlı görünme gayretinde, cilveli kadınlıklarını kullanarak – ki, yoksa bir halı içinde sarayına girerek sevgili olduğu (sonrasında yakın müttefiki Marcus Antonius evlenen) Roma diktatörü Julius Caesar hükümdar ilan edip arkasında durmasaydı ne Kleopatra Mısır Kraliçesi, ne de 1711 Prut Savaşında tarihçilerin hepsinin olduğunu kabullendikleri çadır ziyaretiule Osmanlı Sadrazamı Baltacı Mehmet Paşa'ya kuşatmayı kaldırtan, Çar I. Petro'nun da " çıkardığı emirname kurtarıcılığından söz ederek" 1712'de evlendiği Katerina Rusya'da Çariçe olamazdı – istediklerini elde etmelerini sağlayan yumuşak karınları sekse zaaflarını bildiklerinden erkeklerin, te ortaçağ öncesi kabile yaşamında bile başları sıkıştığında işlerini yoluna koymak, rakiplerini alt etmek hatta istihbarat örgütlerinin faaliyetlerini yönlendiren – I.Dünya savaşında Alman Gizli Servisi'nden 30.000 Mark aldığına dair

senedin delil gösterildiği, Almanya yararına kullanmak için pek çok kara, deniz ataşesine metreslik yapmış sonra idam edilmiş Mata Harilerin’ varlığının Sedat Peker “...Acarkent’teki bekar evinde yaşıyor. Cihan Ekşioğlu; o eve davet ettiğin, alem yaptırdığın, kafan güzelken padişah kaftanı giyme..” ifşası öncesinde de herkesin haberdarlığında, failleri gizlenen, istisnasız her partide, örgütte, şirkette, aşirette ‘fakir kızlara burs verip okutuyorlar. Hem kendileri, hem de yakın çevrelerine bu kızlardan sevgili ayarlayan’ Esenyurt Üniversitesi sahibi Orhan Özyurt gibi, onlarca Aliye Uzun, Korkmaz Karacan; Deniz Baykal, Burhan Kuzu, uyuşturucu patronu Zindaşti’ye, belediye başkanlarına, siyasetçilere, iş adamlarına servis ve hediye “kadın sunulması” törenlerinin şaşasında güneşin etrafında döndüğü unutulup “dünya para, altın, petrol, pırlanta, bitcoin ve seks üzerinde dönüyor” zihniyetine **yol verildiğinden** Afrika’da üstsüz dolaşılacak bir kabileden kadınların memelerini kapatmasını isteyen ‘yüz yıllardır böyleyiz, kadın memesinden tahrik olunur mu?’ “sapıksın”la suçlanacağını yüzde yüzlüğünde ‘bakma sende ! kafanı çevir ! yürü yolunda ‘ seçeneklerini **dışlayan**; cinsel obje saç ise saçla; gözse gözle; simsiyah bir örtüyse örtüyle; 6-8 yaşındaki bir çocuğun duru teniyse o tenle; sakızsa sakızla; gölgeyse gölgeyle hareketlenenlere “ yeter ! hiçbir şeyimi değiştirmeyeceğim, etek giydim diye arıyorum sanan sen, kafanı değiştireceksin. Evli değilim “başımda bir erkek yok” diye gece eve geç geldiğimde perdenin arkasından ‘cık, cık’ la gözetleyen komşum sen, perdeni kapatacaksın. Denizde kadını süzen sen önüne döneceksin çünkü ben, denize girmekten vazgeçmeyeceğim Artık seninle olmak istemiyorum dediğimde üzerimde hak iddia etmeye çalışan sen, yoluna gideceksin; çocuk doğurmuyorum dediğimde “aaa ne demek çocuk yapmam” diyen politikacı işine bakacaksın. İnsanlara kadın işi, erkek işi diye rol biçenler, eşit paylaşımı, yurttaşlığı öğreneceksiniz’ isyanlı Emel’in ardında ‘saç teline, ayak bileğinin, poponun, göğüslerin, gözlerin, dudakların, ellerin bir taraflarınız şişirmesine, bikini, dekolte, mini etek, pantolon giyinilmesine ‘tahrik ediyor...oluyorum “ bokunu atmayı artık bırakın zira, son durağı burkadan göz gözüksün mü, gözükmesin mi? kara çarşıdan burun çıkmalı mı, çıkmamalı mı’ olacağı kadına, gözünün üstünde kaşın var bahaneli yaklaşımla tahriksiz bakmayacağını bildiği **erkeğin** nefisini köreltmek için kadının kendi bedeni üzerindeki kullanım hakkını ‘tesettüre gir, örtün, saç teline gözükmesi Allah’ın gazabını çeker’ tebliğleriyle elinden alan, ayıp saydırdığı cinselliğin nasıl yaşanacağını, Gusül abdestini, zinanın tespiti için yeterince tertibat almasalar da paçayı yırtacakları asgari şahit sayısını 4 (why not four ?) belirleyen Kuran’ın **sure, ayet ve hadislerle konulmuş yasaklardan**, kurallardan konuşulan konuların, yakıştırılan sözlerin sıradanlığından, seviyesizlikten, muhatap olunan bakış açısından, anlayıştan haz etmediğim kaba sabalığından ısınmadığım **İslam coğrafyasında....**

....anlayamıyorum da, çıkış yeri aynı coğrafya olmasına karşın büyük absürtlük Hz. İsa’nın bakire Meryem’den doğmasını kabullenmiş Hristiyanlıkta, İncil’de bu derece yer almayan gündelik yaşam, değişim, akıl ve bilimle çatışan, çelişen yasakların kaldırılması, güncellenmesi –Galileo ve Engizisyon mahkemesi – dünde; dinle, tabularıyla kıyasıya mücadeleye girilmeden mümkün olmadığı dünyada, bugünde; ne kadar ötelenirse ötelesin Suudi Arabistan örneğinde görüleceği üzere, durdurulamayan teknolojik gelişimle tezatlık arz ettiğinden mücadele edilmeden de dini açılıma yönelerek kurallarında değişik yapma zorunda kalınsa da dönüp dolaşıp sürekli kadın, erkek doğmanın yol açtığı sorunlara demir atmaktan da artık **bıkkınım**. Öyle ilahiyat eğitimi almış, prezantabl sofı, soft irticalığını, medyatikliğinin arkasına beyaz Müslümanlığını da gizleyen mantığının gereği “cennette erkeklere

kadın verileceği gibi, kadınlara da erkek verilmeli” müjdesini ihmal etmeyen, ilahiyatçı profesör tavrında dini, İslam’ı yorumlayacak ne bilgimin, ne de halimim olmadığını baştan bildiriyorum ki kafa karıştırmaktan öteye gidemeyen ‘yok o ayette şu vardı , yok bu süre de bu deniyor’ tartışmasına bulaşmadan aklıma yatmadığından –eğer Kuran’da yazılmasaydı örtünmenin isteneceğini öne sürebilir misiniz? Ki Tarının kulu kadının (niye ilgilendirsın ki) zinetlerini söz konusu etmesi, Ayet göndermesini de– mantıksız bulduğum yasakların tartışılmasını, sorgulanmasını ‘günahla’, ‘münafıklık’la niteleyen cinsiyet ayrımcısı –Allasen, en nefret ettiğim şeyi yapıp, ordan ‘başka dinlerde de öyle, şöyle’ diye laf sokup durma, olabilir...muhtemelen de öyledir ama muhatap olduğum, hayatımı biçimlendiren kendi dinimle ilgili sorunum, sorularım var benim, ha sende farklı düşünüyorsun madem, savunmak için yaz bir roman, elini tutan biri yok nasılsa – baskıcı, erkek erkli **İslam dininin** – bugünde onca Hiranur Vakfı kurucusunun 6 yaşında kızının (H.K.G.’yi), 29 yaşındaki talebesiyle (K. İ’yle) dini nikah yapılarak evlendirildiği bu toplumda, çağdaş olduğunu söyleyenleri bile etkisi altına almış– ‘benim malım’ zihniyetinin **kadınların başına belası** “Küçük yaştaki kızlarla evlenilmesi sünnettir”ine **binaen**; yaşananı, gelişimi, değişimi incelendiğinde bilinen hiç bir medeniyet , çağ masum değildir insanoğlu gibi diyerek, günümüzde Sudan’da kadın sünnetleri, Afrika’da sihirli uzuvlarına sahip olanlara şans,sağlık getireceğine inanılan Albinoların uzuvlarını satmak için kaçırılıp öldürülmesi, Uganda’da eşcinsellere ömür boyu hapis cezası verilmesi gibi yöresel "kültürel" farklılıkların cinsiyetlere, ırklara yönelik hak ihlalleri, vahşeti, gaddarlığı nasıl mazur görülmeyecekse; **apolojetik yaratıcılığının** eline su dökülmeyeceğinin, apologist kanıtlarından; Peygambere, Halifelerine sübyancılık yakıştırmalarını bertaraf için yaş ergenlikten sonrası sayıldığından aslında 18 yaşında genç kızlarla evlendikleri söylenip zamanın Arap toplumunda diye başlamadan evvel Hz.Aişe’nin evlilik yaşıyla ilgili copy paste “onlar beni bezeyerek öğlen olmadan Resulullah’a teslim ettiler. Ben o zaman dokuz yaşındaydım.”(Sahih-i Buhari, c. 5, s. 70 – 71) "ben Resulullah’ın huzurunda oyuncak bebeklerle oynardım; benimle oynayan arkadaşlarım da vardı. Resulullah içeri girdiğinde onlar utanırlardı, ama Resulullah onlara iyi davranır, onları benimle oynamaya teşvik ederdi; onlar da benimle oyuna devam ederlerdi." (Sahih-i Buhari, c. 8, s. 37) içerikleri aynı hadisleri Buhari, Müslim ve Ebu Davud yanlış aktararak gaflete düşmüşlerdir diyorsanız şayet, İslam’ın önemli hüküm kaynaklarından "sünnet”i de inkar edeceğinizden susma hakkımı kullanıp; M.S 600 yıllarında 6 yaşındaki Hz.Aişe’yle nişanlanmış Hz. Muhammed’in iki kızından; sekiz ya da on yaşlarında evlendirdiği Rukiye’nin ölümü üzerine diğer kızı Ümmü Gülsum ‘ü de verdiği Hz.Osman’ın; Hz.Ali’nin on bir yaşındaki kızı Ümmü Gülsum’ün Hz.Ömer, ölümünden sonrada ağabeyi Cafer’in oğlu Avn’a, Avn ölünce, kardeşi Muhammed’e, o da ölünce yine Cafer’in bir başka oğlu Abdullah’la çocuk yaştaki evlilikleri; kadın erkek arasındaki ilişkilerde “seksonormatif” likleri ayyuka çıkmış; akışı içinde tarihin özellikle de bireyin özgürlüğünü reddederek, güçsüz ve zavallı kadına her türlü eziyeti reva görmüş dinlerin, sistemlerin arkasındaki ataerkil, sınıfsal iktidar yapısı görmezden gelinemeyip, Ortadoğu coğrafyasındaki erkek familyasında da; 1400 yıldır değişen hiçbir şey yok **demek ki**; **diyenlere** içten kalp emoji yolladıktan sonra, iradesiyle istemesinin mümkünatsızlığında 6 yaşındaki kız çocuğunun (Hz.Aişe) yeni kurulan bir devletin başkanına verilmesinin evrensellik, bilgelik iddiasını yerle bir ettiği Kureyş ve diğer kabilelerin dışında dünde ve bugünde İmparatorluklar da, Krallıklar da, çok uluslu şirketlerde, aşiretlerde , ailelerde görülen çıkar ve iktidar uğruna kadınları; ana malları, kapitalleriymişçesine takaslamalarının,

evlendirmelerinin, berdellemelerinin yüzyıllardır kız çocuklarının kaderi oldurulan çocuk gelinliklerin; ölünce kocası , karısı; kardeşi, baldızı, eniştesiyle evlendirilme geleneğinde saklı enstest ilişkilerin yaygınlığı yadırganmadığı sorgulanmadığı müddetçe “her kadın (artık ne kadarını kapsıyorsa) bir parça orospu’durun tezahürü ‘her erkeğin bir parça orospu çocuğu...pezevenk olması’ tartışması karşısında sanırsın dünya orospu...orospu olmayanlardan ibaret bir yer ve ataerkilliği sorgulatacak, şaşırtacak düzeyde bazen erkek çocuklarına bile ‘saat kaç biliyor musun? nerdeydin ? bu saatte kadar, kiminleydin’ copunu elinde sallayan babaların dayacağından kurtulduktan sonra bu defa da; ‘aptallığın dibi’ gördürecek medeni birinden algılamasını istemek, ötenin ötesi bir gerçeklik olacak ‘ sana demedim mi ben baban bi duysa, başın önde git gel işte’ öfkesinde saçı, kulağı çekip, tokat atarak **erkek ayarı verecek** annelerin, kızlarının ‘kendi haline, gönlüne bırakırsan Cumhurbaşkanı Özal kızı Zeynep gibi davulcuya, zurnacıya kaçmasını, orospuluğunu **önleme çabasında ki çoğu** çocuk gelin annelerin, boş egolu kocaların, abi ve ablaların ‘insanın, ailesinden başka nesi, kimi var, insan ailesi için (hani hiçbir karşılık beklenmemeliydi her şeyi yapmalı ’ manipülesi **“kutsal aile”nin** ‘ iyi evlat, anneyi, babayı, atayı üzmez –birilerinin üzülmemesi, birilerinin üzülmesine bağlı ise buradaki hakiki üzüntü nerededir ? –ders çalış, geç kalma, yaramazlık yapma, otur, kalk, ye, iç, dolanma, açık saçık giyinme, o küpe ne öyle oğlana yakışır mı? ‘lı psikolojik tacizini, baskısını hak gördürme anormalliğini kabullendirerek yetiştirilen itaatkar çocukların özgür bireyliği fark etmeleri “kutsal ailenin” yalanlığının idraki gibi ömürlük zaman alacağından, acaba ? ebeveynlik ruhsatı uygulamasıyla, anlayıştan sevgiden uzak, çağa uyumlu çocuk yetiştiremeyecek karakteri tespit edilenleri kısırlaştırarak topluma büyük bir iyilik edilmiş olmaz mı? Hey ! gülüm heyyy ! senin bu “üst insan”, “ari ırkı” çağrıştıran “ebeveynlik ruhsatı” düşüncen çoktan tarihin çöplüğüne yollandı üstüne İsrail’in , Filistinlilere insanlık dışı ihlalleri; sırf dininden, kökeninden dolayı Nazi kamplarında, savaş alanlarında milyonların yok edilme canavarlığını, savunacak derece şirazeyi kaydıranlara “Hitler, Yahudilere az bile yapmış” dedirtince; bir gün herkesin faşizm barındıran bir düşünceyi akıldan geçirebileceği...bir tavırdaki bulunabileceği önermesi de böylece doğrulandı.Oooo sen, eyyyy ne yazacağını şaşırmış yazarım , birazcık gergin misin, ne ? Amca kızı Leyla’nın ölümünden **iki, üç yıl sonra neydi o derenin adı**, hani Oğuz’un sel suyuna kapıldığı’ –‘ eree ! ben vakit bulup da sormuş muyum acaba ? buranın adı ne, nerden geliyor bu su diye? Adını bilsem ne, bilmesem ne.Bizim oralarda, nereye baksak bir dere, her yerde dağ, ormandı. Benim için, aramızda a burdan Lozan Park’a bir mesafe uzakta Şamran altı dedikleri; kilimlerin, yünlerin, bulaşıkların, çamaşırların yıkandığı deré Mengelî gibi suyu yazın azalan, ilkbaharda coşan bir dereydi, o kadar’ – ‘tamam senin vaktin yoktu ya diğerleri? Anlayamıyorum koca sülalede kime sorsam ne sen, ne teyzemler, ne amcalar, ne dayılar; bir Allah kuluda yaşadığı Kasman’nın, Badan’nın , Muskan’nın, Emeran’ın, Van’ın, Muş’un etrafındaki dağların, su taşıdıkları, çamaşır yıkadıkları derelerin, gittikleri yaylaların, evinin karşısındaki ormanın, tepenin adını bilmiyor ? İnsanın çevresine karşı bu ilgisizliği... on bir yıl yaşadığın bir şehir’de en az bin kez gördüğün bir derenin adını merak etmemek tuhaf....?’ – ‘tuhaf mı? tuhaf sensin? Ne kimse bize anlattı, ne de biz kimseye sorduk. Zaten niye soracaktık ki; şimdi aklıma geldi mesela deréyi Efendi derlerdi babamın vurulduğu yere, eğer dere bizim evin önünden geçseydi büyük dedenin adı verecek deréyi Talu diyeceklerdi, Deré Mengelî ‘nin adı Kasman’da Kasman deresi, Badana varınca Badan deresiydi, ne bileyim ben. iş yapmaktan boş fırsat bulduk da sormadık mı ? derenin adı ne, nerden geliyor diye; hem köyde hem şehirde hep çalış, hep çalış. Misafirsiz tek gün

yok, köyden ipini koparanın; işi için, gezmek için, hastane için, okul için, alışveriş için, olmadı nefes almak için, canı sıkıldığı için; geldiği, ne diyordu senin arkadaşın Emel “ nohut oda, bakla sofa” bir ev, aslında ‘Kemal Otel’ onca çocuk; amcan Haydar yanımda okuyordu, Leylanın babası geldi sonra amcan Cemal, deliydi ya deprem sonrası büyük amcan apo Hasan, hafta sonu evci çıkan yatılı bölge okuluna okuyan hepsi akraba bir dolu öğrenci, Lise’de okuyan dayın, Piro Kekil’in oğlu Cemal; her şeye yetişecek, hizmet edecek tek ben. O hengamede hiç akla gelir mi bu derenin adı nedir?’ cep telefonundan Google bakıyor “Akköprü deresiymiş’ duymuyor bile, üstelemiyorsun sende , bu saatten sonra bilmesi hayatına ne katacak ki ‘ilkokul üçüncü sınıfa geçtiğinde sen, ikinci sınıfa giden Ayşe’nin elini tutar üstündeki tahta köprüden karşıya, beş dakika yürüme mesafesindeki İskele caddesinden geçip babanın işyeri Karayollarına, ordan da 2 Nisan İlkokulu’na giderdin.’ Şimdinin servis kapıya dayanmadan okula gidemeyen çocukları gördükçe, annenle, babanın ‘başına bir şey gelir mi? gelmez mi ‘ kaygısızlığında evden kilometre uzaktaki okula göndermelerindeki rahatlıklarını, itimatlarını aklın almasa da, tek başına yanında aranda bir yaş fark bulunan kardeşinle gittiğin ilkokulun yolunun üstündeki kavşağın köşesinde, önünde babanın kışın evden hiç eksik etmediği içine parmağını daldırıp büyük iştahla yediğin tahta kutuda pekmezlerin, bakliyat dolu çuvalların, samanların arasında yumurtaların saklandığı sepetin dizildiği her gün uğradığın, şeker, bisküvi, sakız aldığın **bakkalı**; yıllar, yıllar sonrası bir keresinde de şaşkın bakışlarına gülerek, boynuna ‘kolyen pek güzel oldu.Aman yavrum, bunun içinde çok çekirdek vardır, bir de minicik bir kurtçuk, böcek de da çıkabilir, dikkatli ye’ uyarınla asıp, bir tane koparıp, elindeki peçeteye silip, çekirdeklerini çıkarıp ağzına verip çiğnemesini bekleyip, merakla ‘nasıl güzel mi?’ – ‘çok güzelmiş’ beğenisini aldığın Can’la, yiye yiye eve geldiğiniz, Ankara’da ne zaman yol kenarında, kaldırımlarda, parklarda illaki de yaşlı bir satıcının önünde, elinde ipe dizilmişini görsen ‘çok severim, iki kuruştı, ilkokulun önünde satılırdı, tadı, aroması hatta aurası başkaydı.Nerde Van’ın etli, etli güzelim alıçları, nerde bu bozkır’ın susuz, iç geçmiş alıçları’ şalvar, şapık (gömlek) giysili yaşlı, köylü bir amcanın el arabasındaki çuvaldan ölçüsü bardaktan gazetede kağıdından külahlara doldurduğu sonbaharın müjdecisi kırmızı, sarı, turuncu **alıçları**; mekan, yer ayrımsızlığında hep dewa ma Badan’nın uçsuz bucaksız tarlalarındaymişçasına koşuyormuşçasına hızlı, hızlı yürüyen, genellikle mahalledeki bostanlardan sebze, meyve veya çarşıdan entari, ayakkabı almak, bir yere gitmek için birlikte çıktığınızda, istese de yavaşlayamadığından, on adım önünüzde yürüdüğünden yetişmek için ev halkının, annenin arkasından nefes nefese kalacağı babanın, işe gitmek için evden çıkışını görür görmez peşine takılmayı adet –ki az daha o çokk istediği erkek çocuğundan Oğuz’dan edecek– edinen çocuklarına; bir, iki kuruş vererek şımartma huyu sayesinde, önlüğünün cebinde hep bakkaldan açık karton kutularda satılan lokum, bisküvi, sakız, okul önü tezgahta halka tatlısı, simit , boğduran leblebi tozu, diş kıracak sertlikteki keçi boynuzu, ayva, alıç, elma, pamuk helvayı alabilecek üç beş kuruşun bulunduğunu da **hatırlatan** ‘Van’da sen, ilkokula gidinceye kadar dört yanı yüksek duvarlarla çevirili, içinde mensuplarına ucuz mal satan kooperatife ait dükkanın bulunduğu lojmanında oturduğumuz Karayollarıyla aramızda İskele köyüne, Van gölüne ring yapan dolmuşların geçtiği, iki yanı gökyüzüne yükselen koca ağaçlarla çevrili işlek İskele caddesi... ‘aaaa Allah...Allah, her şehrin büyük ana caddesinin adı ya Atatürk ya da Cumhuriyettir, yanlış hatırlıyor olmayasın şaşkınlığını yansıtmaktan vazgeçtiğini bilmeyecek annen ‘eve yakın olduğundan’ diyordu ‘babanın işyerine gitmeyi çok severdiniz; amcan Haydar’ın adını Vangül koyduğu sarı saçları, bira da yüzünü o zamanın meşhur çocuk artisti Ayşeciğe

benzeten komşum Dürdane'nin 'Ayşecik, Ayşe' diye seslenmesine baban da **katılınca....**

....'mahalleye, sokağa, çarşıya çıktığında kara çarşaf giydirten; Aleviliğini açık etmemek için komşusunun 'Ayşe' hitabını kabullendiğini bu yıl olmuş hala itiraf edemiyor. İFK hadisesinde yer almış 100 esirin serbest bırakılması şartını da ileri süren Berre'yle "senin yerine mukâtebe ücretini ödeyeyim ve seni eş olarak alayım." teklifini edip mehir olarak da 400 dirhem gümüş vererek evlenen Hz. Muhammed'e kızginken "Ey Allah'ın Resulü, Allah sana darlık vermez. Sana kadın çoktur. Sen cariyene (Cüveyriye'yenin de Hz.Aişe'nin hamur yoğururken uyuyakalıp hamuru keçilere yedirmek haricinde hatalı hiçbir hareketini görmediğini söylediği) sor, sana gerçeği haber verir " telkinini yaptığından, "bir adam" diye bahsettiği, cephe aldığı Hz.Ali'nin Cemel Vakası sonrası "ya Ayşe, Resulullah sana ve bize bunu mu vasiyet etmişti?" ikazıyla, etkin olduğu siyasetle, halifeliğin kime verilip verilmemesiyle uğraşmayıp köşesine çekilmiş, Ehlibeyt'e reva gördüğü haksızlıklarını, entrikacılığını tasvip etmeyip erkek otoritesine başkaldırışını desteklediğini söyleseydin şayet, yüzüne tüküreceği kesin çene Küçükağanın; Kasman'da, Badan'da köylülerin, annenin de en çok da Gilda'ya kullandığı söylenişi aklına bir kadını çağırıştırdığından Mantorî adlı kadının, kıcını kırıp evinde oturmayıp o kapı senin, bu kapı benim ev, ve dolaştığını düşündürmüş en sevdiğin Zazaca atasözü kalıplarından "(çeneke zé mantorî cérena) Montera aşık gibi ne dolaşıp, duruyorsun" demeyi, unutmadığı ' Ayşe hıı, eree bu Ayşe nerden çıktı? Bunun adını Ayşe'yi kim koydu? Benim yanımda o naletin adını anmayın, ağzınıza almayın. Hazretmiş, ne Hazreti? Kim kaybetmiş de o bulmuş...hindir o hin. A o Hz.Ali'nin başını yiyenlerdendir. Ehlibeyt'in kanını içse doymazdı, Ayşe'ye yüzbin kere lanet ' karşı çıkışına karşın....

.... **herkesin**, akrabaların, senin adını yıllarca Ayşe bildiğin 'kardeşinle, sana çok güzel kısa kollu, yakası dantelli, beyaz elbise dikmişim.O elbiseyle çekilmiş bir fotoğrafınız da vardı, hatırladın mı?Benim diktiğim ilk elbiseydi, baban memur olduğundan lojmana taşındıktan sonra ordaki komşular sayesinde çok şey öğrendim, Dürdane abla vardı; o bana anne, abla, kardeş, arkadaş oldu; çocuğa bakmayı, giyim kuşamı, dikiş dikmeyi, yemek, turşu, salça yapmayı, alışverişi, lüzumlu ne var, ne yok her şeyi öğretti. Van' a ilk geldiğimde lojmana yerleşmeden önce baban bir oda tutmuş, tek bir oda; yatıp, kalktığımız, yemek yapıp yediğimiz, tek bir oda; tuvaleti de dışarıda. Hiç unutmam, babamın amcasının oğlu dava vekilliği, CHP İlçe Başkanlığı yapan dereza ma Haydaré Zeynelé 'n eski model bir cipi vardı, baban onu parayla kiralamıştı, Tatvan'a kadar Haydaré Zeynelé'n şoförü getirdi, gelmeden bir gün önce, hakim abim Mehmeté Şerifé benden...kız...kız iki arada bir derede nasıl düşünmüşlerse, amcam Hüseyin'le beraber, babamın mirasından feragat edip , tüm hisselerimi de abime "ferağ" ettiğime dair vekaletname aldılar, elimden. Tatvan'da bir gece otelde kaldık, ertesi sabah otobüse bindik amam Allahım sen bir ağlama tutturdun, susmuyorsun yanımda amcan Haydar 'eree Rukoş, hele ver bu kızı, şunu göle atayım kurtulalım ' deyince, ben öyle korktum, öyle bir sıkı sarıldım ki sana 'yok, yok'. Annen çok korktu ben öyle deyince niye bilmiyorum yapacağımı düşündü. Geceydi Van ovasına girdik aman Allahım ! onyediyahşındaydım o zaman, hiç böyle bir şey görmemiş, her yer ışıllı, aydınlık, ortalık bir parlak ki, sanki gündüz mavi, kırmızı, sarı ışıklar oynuyor dedim bu nedir ? bu elektriktir Erzurum'dan geliyor onlarda Rusya'dan alıyorlar. Valla Muş'ta var mıydı bilmem ama 1960'da, Varto'da elektrik yoktu, görmemiştik .Geldik Van'a, otogarda baktım baban şey kiralamış at arabası, böyle çadırılı madırlı...fayton. Amcan Hasan şehre gidiyoruz çe Resulden bir kat yatak, bir de cacım (kilim) başka bir şey vermedi, kapacak hiçbir şey.Halbuki

o ev e Resulde ki her Şey, babanın babasının malıymıŐ. Amcan Haydar , Kasman'a beni almaya gelmeden, amcan Hasan'ın verdiklerini Varto'ya götürüp cipe atmış. Van'a giderken Badan'a uŐramadıŐımdan annemin verdiŐi sandıŐım da orda kaldı, bavulum mavulum yoktu, ne bavulu?To, lo...lo...lo...to...Ne diyorsun sen? alay ediyorsun , onbeş yaşındaydım seni doŐurduŐımda, doŐum ne ? bebeŐe ne lazım? bildim mi ki sana bir Şeyler yapayım, kim bana bir parça, bez verdi al bunu ocuŐun doŐunca zıbın yap dedi de ben sana zıbın yapamadım. Hiç hazırlıŐım yoktu ne kundak, ne zıbın, doŐduŐunda birileri bir bez getirdi, sardık seni sonra e Talunun terzisi amojın Zehra, çok güzel dikiş dikerdi, çok dikti sana; kundak, kollu bir gömlek minacık, bir hırka rd, altını baŐlamak için bezler getirdi. Van'a gelince pudra var ya, hani böyle beyaz pudralar satılıyordu eskiden, Amerikan bezi alırdım etrafını makineye çekerdim, bez kullanırdım. Ben doŐduktan sonra kırk gün her gün yıkardım çocuklarımı, böyle ocuk tertemiz pırıl pırıl olurdu, pudra serperdim nasıl güzel kokardınız. Sümerbank'tan divitin alırdım, mermer Őahin vardı, kumaş, incecik leek gibiydi, bembeyaz, onu alırdım, Şöyle etrafını dikerdim uzun kollu zıbınlar, işte öyle, ne olacak ? benim param mı vardı, ben gidip en lüksünü getireyim... giydireyim çocuklarımı... abimin dŐn için yanımda getirdiŐim atlet, don iki entariyle sana ait iki  bezi annemin bohalarından birinin içine koydum, başladım aldım elime o kadar, al sana bavul bohça. DŐtk yola amcan Haydar'la. Otobüsün bagajından eşyaları alıp, babanın getirdiŐi at arabasına, faytona bindik eve geldik, içeri girdim a böyle rum rut... ırıl çıplak tek bir eşya, perde falan yok , bohçadan basma elbisemi çıkardım, astım pencereye. Ertesi gün baban Karayolları demirbaŐ listesinde yazılı bir tencere, bir gaz ocaŐı, iki  atal kaşık, bardak, tabak aldı getirdi imza karŐılıŐında. Ev sahibi meŐer...biz bilmiyorduk, bir kızı da vardı, ikisi de ŐiŐmandı, bir ay kaldık kalmadık daireden biri babana ' çıkın o evden o kadınlı, kızı kötüler, orospuluk yapıyorlar, baŐınız belaya girer' demiş, demese bilmeyecektik çünkü hiçbir Şeyini görmedim ben kadıncaŐızın da, kızının da . Bunun zerine başka bir ev tutuk, aynı mahallede, ev sahibinin çok güzel büyük bir bahçesi vardı, hiç unutmam, kadının adı Kevser'di; kk bir salon, bir oda. Amcan okula gider gelirdi, o olmasa ben delirirdim, arkadaŐtı bana 'Şöyle yapalım, böyle edelim, okulda Şu oldu, bu oldu' konuşurduk, bebesin aŐlıyorsun, ocuk bakmayı, niye aŐladıŐını bilmiyorum ya ben de aŐlıyorum, ne yapacaŐımı, nasıl susturacaŐımı ? Amcan kuaŐına alıp gezdiriyor yine de susmuyordun. Allahtan stm çoktu, bebekken topaç gibiydin, fakirdik bez yoktu, çamaşır yoktu. Bir süre sonra lojman çıktı, çeşit çeşit meyve aŐalarının bulunduŐu bahçe içinde tek katlı müstakil evlerdi öyle apartman dairesi deŐildi. Büyük bir oda, arkada koca bir kömürlük, varmış gibi fazla eŐyanın,odunun konulacaŐı. Pahalıydı kimse kömür yakmaz, odun yakardı. Tuvaletler evlerin dıŐındaydı ama tuvaletti yani içinde musluk da vardı. Dış kapıyı aıyordun tuvalet karşında, çok da güzel taşı vardı, betonunu da güzel dklmŐlerdi. Tuvaletle, kapı arasındaki aralıktı oyun oynar, ip atlardın ocuklarla. A bu baban az deŐildi, Leylanın annesi veyvi Nace doŐru demiş sana, demek görmüş, görmese yoksa niye anlatsın. Güler vardı baban ona tutulmuŐtu , onbeş yanındaydı . Hayret etme, on beş yaşındaydı, diyordu ki 'Güler, ateşin beni yakıyor ' . De boş ver gitsin –' niye boş veriyorsun, anlat ' –'olan oldu geldi...geçti .Lojmanda yedi yıl kaldık, ocuŐum da lojmanda doŐdu, sen ilkokula orda baŐladın, nlŐn giydirdim baban elini tuttu, götürdü. Karayollarının servis arabası lojmandaki Őrencileri sabah tek tek toplar, Őlen  gibi okuldan alır, Karayolların önünde indirir, oradan herkes evine daŐılırdı. Okula baŐlayınca Ayşe'yi ilk sen götürdün.Hükümette, devlette çalışmak o zaman çok önemli, herkese nasip olmayan bir Şeydi, Őanstı, memurların eşleri, çocukları için toptan sinema bileti alınırdı, sinemaya ilk orda gittim, seni de götürmüŐtük. Bir

daha tekrarı olmayan ilk ve son sinemaya ailece gidiş; tepenin arkasına gizlenmiş kameranın kocaman mavi gözlerine zum yaptığı başroldeki kadına, kum üzerinde kıvrılarak yaklaşan uzun ve iri yılanı görmenle attığın çığlığın salondakileri yerinden sıçratmasına, annenin utanarak 'bağırma kızım, ayıp, korkma, yılan falan yok, gözünü kapat, ben aç deyince aç'la elini sıkıştığını, hatırladığın. Uzun yıllar yılanın kıvrılışını, mavi gözleri unutamadığın ilk seyrettiğin filmin isminin bir gün televizyonda aynı sahneleri gördüğün filmi izlediğinde "Boş Beşik" olduğunu öğrenmenle kırk yıllık merakında sonlanacaktı. Ne yazık gençliğinde, orta yaşlılığında 'acaba neyi olsun isterdi... en çok neyin hasretini çekti... yetimlik kolay değilmiş başına ne geldi, ya 12 yaşında evlendirilmek çok mu korktu Badan'a giderken, ordakiler iyi davrandılar mı? Ta Badan'dan kalkıp da, arkanda da hiç kimse yokken Van'da işe girmesine, kim yardım etti? Dedem ne iş yapıyordu ya anneanne , babaanneler'e varıncaya kadar yaşam hikayelerini ilgi duymadığın, hayallerine, dertlerine kafa yormadığın ebeveynlerinden, evin, sülalenin hizmetçisi annene 'haydi' demiştin bir gün, yaşlılığında 'sinemaya gidelim seninle anne kız' – 'hayırdır, bu nerden çıktı şimdi?' – 'Methediyorlar, güzel bir filmiş, Vizyontele bizim oralarda, Doğu'da geçiyormuş.' Ankara'da Şubat, kış; kar, sabah ayazında demir kapısının önünde açılmasını beklediğini görüp haline acıdıklarından okula alan hademeler temizliğe girerken boş sınıfın, sınıfların koridorların keyfini çıkarıp tahtada öğretmenmişçesine ders anlatma, resim çizme, şarkı söyleme **aktivitelerinin**; iş yerinde odacıların 'evden mi atıyorlar sizi hanım? müsaade edin de odayı temizleyeyim' **sataşmalarına**, 'sabahın yedisinde ben yürüyüşten eve gidiyorum , bakıyorum babam kahvaltı yapıyor ' – 'yok canım' şaşkınlığına, muhataplığın nedeni okula, işe başlayan çocuklarını gün ışımadan uyandıran babanın kulağa 'haydi kalkın! geç kalmayın okulunuza...mesainize; geç kalmaktansa erken gidin' küpeliğine 'aman kalabalığa kalmayalım', 'yapılmayacak mı? gidilmeyecek mi? hazırlanmayacak mı? yazılmayacak mı? erkenden bir an önce yapalım gidelim, hazırlayalım, yazalım da aradan çıksın ' desteğinin, sabahın köründe ev temizleme, randevuya en az yarım saat erken gitme, açılış saatinde marketin , bakkalın, AVM'in kapısında bulunma versiyonlu aile geleneği, huyu gereği, trafiğe, kalabalığa karışmadan yürüyerek yeğenlerini götürdüğü için sevindiğin mahalleye yeni açılmış ilk seansına bilet aldığın Atakule'nin üst katındaki Ata On 'la aynı ayarda yeni açılan ne yazık ki yedi yıl sonra kapanan 2 büyük, 3- 4 küçük salonlu Cine Magic'desiniz, film başlıyor, salon sıcak ki ne sıcak, mayışan annen film arasında bile horul horul uyuması ' nasıl da yorgun, elleme , bırak uyusun ' dedirttiğinden ışıklar yanıp, çıkış kapıları açılınca 'anne! anne!' – 'film? başladı mı?' duymakta güçlük çektiğinden kulağına eğilip 'bitti anne, eve gidiyoruz' gülüşüne şaşırıyor, çıkışa yönelmiş sinefillere 'aşk olsun, senin bu yaptığın... neden uyandırmadın?' – 'uyuyordun' – 'nasıl yorgunsam' –'üzülme, yine geliriz' annelere verilen bir türlü yerine getirilmeyen boşlukta, havada kalacak sözlerden biri oluyor senin 'yine getiririm' vadin de.'Karayollarının olanakları çoktu.Baban yemekhanede tablod memuruydu sonra mutemet oldu, memurlar maaş günü küsuratını iki, üç kuruşu bırakıyorlardı, bir, iki üst üste gelince epey bir para ediyordu.Bazen arta kalan yemekleri getirirdi eve, yemekhaneye malzemeler toptan alındığından, bakkaldaki fiyattan ucuza peynir, zeytin, reçel, pirinç, kuru fasulye falan, filan da alırdı. Su, elektrik parası ödemezdik. Elektriğini yaka, yaka perişan ettik Karayollarını.He valla, aynen öyle oldu.Her şeyi elektrik ocağında, sobasında yapardık; yemek, çay, banyo için su ısıtma, ısınma. Öyle olunca devlette çalışan herkes para biriktirebildiğinden çıkmak istemezlerdi lojmandan. Van'ın önemli ailelerinden Kinyaslara ait Kartal Palas otelini işletti bir arkadaşıyla, aslında oranın

pavyonuydu işlettiği, orda vuruldu dansöz Leyla'ya. O sene kardeşi Cemal'i de yanımıza getirmişti, Karayollarında işçi koymuştu. Baban yok ortada Cemal alışverişimizi yapıyor, ekmek parasını da koyuyor, Cemal alıp getiriyor, tamam. Bir gün geldi dedi ki 'sana bir şey söyleyeyim mi waye'. Dedim 'niye? ne oldu?'. Dedi ki bir tane Leyla isminde bir kadın var dedi pavyonda, abim onun bacaklarını öyle ovuyor da ovuyor, ovuyor da ovuyor.' Ero ' dedim 'Cemal sana bir şey diyeyim, sen ne kadar eşeksin, erree bir bacağında sen ov. Niye gelip bana söylüyorsun? bana gelip söyleme oğlum dedim, bir bacağını da sen ov. 3 ay sonra ne oldu? Gece, kapı çalındı Kim o dedim, babanmış.'- 'pavyon macerası 6 ay değil miydi?' - '3 aydı, üç ay. Kapıyı açtım 'sen buraları bilir miydin ? bilir miydin? Sen ne kadar edepsiz bir şeydin' .Yok kusura kalma. Ne kusuru ya, kusura kalması. '- 'Allah aşkına özür dilerim dedi mi, babam?'- 'Evet dedi, ne özür dedim ya kimden özür diliyorsun ve Leyla oldu, onun ismi de ona taktı, ben de kızdığımından Mine koydum ilk ismini. Adam da pavyonu kapattı, parayı aldı gitti. Birlikte iş yaptığı adam.' - 'Babam pavyonu nasıl açtı?'- 'Ne bileyim?'- 'Kim geldi dedi gel pavyon açalım?'- 'işte o Malatyalı İbrahim diye bir adam. Alevi, iş yerinden değil. Malatya'dan gelmiş orada bir Astsubay vardı Malatyalı. Hani kızı vardı, öldü ya, Mine Leyla'yla yaşıt, Filiz, öldü. Onların akrabalarıydı, adam geldi gelmiş Malatya'dan. Baban bana öyle dedi. Ben olayı bilmem adam Malatyalıymış. Adam uzun boyluydu böyle. Onu anlatıyorum sana, 6 ay oldu para, para. Adam demiş ki , buna bir tane senet vermiş, ben sana paranı altı ay içinde ödeyeceğim demiş. Baktı ki adam senedi ödememiş. Kemal bey de kalktı, tıraş oldu, bıyıklarını adam çalışıyordu ya, bıyıklarını kesti. Ondan sonra Yenişehir'e, Yenidoğan şehrine gitti.'- 'Doğanşehir'- 'Doğru, Doğanşehir'e gitti, parasını oradan aldı, geldi.'- 'benim anlamadığım bir insan geliyor Malatya'dan bir akrabasının yanına, gel birlikte pavyon açalım diyor, o da olur diyor. O zaman öyle mi oluyormuş. İnsanlar birbirine ne kadar güveniyorlarmış. '- 'Onu bilmiyorum, o kadar biliyorum adam Malatyalıydı. Kahve var diye orada bir kahvehane var ya doğulular, Aleviler varsa orada birleşiyor, orada tanışıyorlar.'- 'Babam sana dedi mi arkadaş gelmiş, ortak olup pavyon açıyorum.'- 'pavyon açıyorum dedi.'- 'İnanmıyorum ya'- 'Şarkı, türkü söyleyen yer açıyorum dedi. Öyle deyince babanın bir musayip kardeşi vardı, o da dedi ki "keko, kirvem, kara koyun, sonra çıkar oyunu. Bırak bu işleri, yapma' . Ama baban, adam çekti gitti ,3 ay sonra döndü adam.' 'hele bir çay koy ' diyor devrimci dayın Hikmeté' İbrahimé annenle, mutfak masasındaki konuşmanıza dahil olup 'o zaman bende Van'da Atatürk Lisesinde okuyordum. Baban hırslı adamdı'- 'güldürme dayı, babam mı?'- 'öyle deme kızım, para kazanmak için hırs yapmıştı. Şimdi anlatayım sana, baban Karayollarında satın alma memurluğu yaparken cebine para atıyor, alışveriş yaparken eve de alıyor. Kumar da oynuyordu, bir dönem parayı faizle iş arkadaşlarına veriyordu. Baban kumardan eve gelmiyordu, ben hafta sonları geldiğimde size, Kemal abi iki gece evde yoktu, gelmiyordu. Pazartesi günü bir bakıyordun, sabah gelmiş, giyinmiş işe gidiyor. Kahvede oyun oynuyordu hafta sonu. Ben abla diyordum hiç karışma, boş ver hayat onun hayatı. '- 'verdiğin akla bak, enişten kumar oynuyor, belki batacak, aç açıkta kalacak ablan, sen hayat onun hayatı diyorsun?'- ' kaç kere arkadaşları Van gölü yolunda yolda öldü, Engin diye bir arkadaş öldürüldü, kumar borcu yüzünden ' -abla biliyorum , iki arkadaşını öyle kaybetti. Engin içinde çok ağlamıştı. Sonra ne oldu biliyor musun? kardeşin Oğuz da kumarcı oldu, o da kahvede kumar oynamaya başladı. Evde de oynuyorlardı, paralarını alıyorlardı birbirlerinin, kavga ediyorlardı. Baba oğulluktan iş çıkmış kumar arkadaşlığına dönmüştü. Daha Mustafa ortaokula gidiyordu, o da oynuyordu. Şimdi eniştem, para için her numaraya yapardı, her numara vardı işin içinde. Yani ben şuna inanıyorum mobilyacıdan para

almıştır.Mobilyacı Yılmaz'dan.'-‘tabii Güler'i peşkeş çekmiştir, para almıştır.Kadın çok akıllı kadınmış resmen pezevenk demiş babana.Kadını satmıştır yani inanırım. '-‘dayı..ne diyorsun sen ! ya bu ailede paraya düşkün olmayan tek bir kişi yok günah keçisi babam mı ?Başta sen '-‘gerçek can yakar kızım. Öyle, öyle para topladı baban da.'-‘ Sen sekiz yaşına geldiğinde, üç yıl oturduğumuz bahçesi,1200 metre kareydi, büyüktü, serdiğim kilimlerin üzerinde oynadığınız geniş mi geniş balkonlu müstakil bir ev aldık, ayrıldık lojmandan.' Ahh diyorsun içinden tahta tavanında çocuk uykularının katili farelerin cirit attığı o evi, anımsamamak mümkün mü ? ‘ Bak, dere gibi adı neydi diye sor şimdi, bilmem hangi mahalledeydi ev, aradan neredeyse elli yıl geçti. Aklımdan Suvaroğlu, Selimbey, Yoğurtçular, Polatoğlu , Alipaşa bir sürü isim geçiyor ama hangisiydi bilemiyorum. Otlu peyniri küplere koyup gömdüğüm, koca bir tandır odam vardı. Karlar eriyince ilkbaharda, yaylalardan toplanan tadı güzel olanlarının dağların Van Gölü'ne bakan tarafında yetiştigi otlar; sirimo, sirik, mendo, hellizle yapılan taze peyniri, biraz da çökeleği, bazen çarşıdan, bazen köylerdeki tanıklardan alırdı baban. Tazeyken değil küpte bekletilip suyunu saldıgında tadı, lezzeti artardı otlu peynirin. On, on beş kilo taze peyniri leğenlere koyar, sonra bütün bir yıl yeneceğinden en az dört, beş küpün içine çökelek, üzerine az kaya tuzu üstüne taze peynirleri sıra sıra dizer, son sırayı iğde yaprağıyla kapatır, beyaz bir tülbentle sıkıca bağlar kazılan boyu büyüklüğündeki kuyuya ters çevirerek ağız aşağıya gelecek şekilde gömerdik küpleri. Eylül'e, Ekim'e kadar bekletir, çıkarır, yedik. Balkon, bahçe sohbetlerinin, sofrada ister kızarmış kuzu , ister Confit de Canard, Flemish Stew ? olsun, sonunda mutlaka yendiğinden yemeklerin değişmez partneri, alışkın olmayan, buraya bir mim koy Allahaşkına ! 'Amsterdam'da niye yapılmıyor, otun, peynirin meşhur değil mi senin sevgili Hollanda? Yapsaydın bir otlu peyniri de ' sırf ithal diye 'Rokfor da hiç kokmadığından (tuu sana, yaptığın benzeşmeye, güzelim Rokforun kokusuyla kıyasladığına bak ! haddini bil) ayyy kokusuna dayanamıyorum... tadı berbat ' nidaları atanlar, her gün market raflarını dolduran Fransız, İtalyan, Hollanda orijinli peynirler tükettiklerinden !!! vazgeçemeyecekleri alışkanlıklarımışıçasına lezzetini ballandıra ballandıra anlattıkları Camembert , Gouda , Mascarpone , Gorgonzola, Parmesan peynirleri gibi yere göğe sığdıramayacaklardı sırf menşei Avrupa, Hollanda diye otlu peyniri de. Küpten çıkarılmış hafif kekremsi, küflü Rokfor tadında hele de tandırdan, fırından yeni çıkmış sıcak ekmek, yeni demlenmiş çayla, mükemmel uyum gösterdiği şarapla, tadına doyumlayan canım otlu peynire laf giydirenler beğenmesinler, hatta mümkünse merak edip almasınlar da, böylece eski usul küpte dinlendirmediklerinden hiçbir şeye yaramayan üretimden vazgeçilip, hakikisine kavuşulacağından, 'ıııggg tadı berbat, kokusu da, yenecek gibi değil'i yazmadık, duyurmadık sosyal mecrada bırakmasınlar. Biz; naylon beslenme çantasına; haşlanmış yumurta, patates, börek, Karayolları kooperatifinden alınma bisküvi yanına konulan Yılmaz Erdoğan'ın "soğuk ve şehirlerarası otobüslerde vazgeçtim çocuk olmaktan ve beslenme çantamda otlu peynir kokusuydu babam" mısrasının kokusu üste sindiğinden birlikte sıraya oturulan otlu peynirli çocuk bünyelerin, ellerindeki kulplu **naylon kupalarına**; ya kuyruk ya da oturduğu okulun tahta sırasında; yıllar sonra çocuk felci, kalp, karaciğer yağlanması türü hastalıklarla karşılaşılınca 'meğer insanın genetik yapısına, beynine ciddi anlamda zararı varmış, işte bunlar hep o zorla yedirdikleri, içirdikleri şeyler yüzünden. Mahvettiller bizim nesli, sağlığımızın içine ettiler, laboratuarda ürettikleri, sentetik, kimyasal sütü içirdiler .'Süt içirin çocuklara' kampanyasının sebebi; içeriğine bakma, şüphelenme gereği duymayacak ileri görüşlülüklerine, vizyonlarına, ABD'ye sadakatlerine hayranlık duyulacak devleti yönetenlerin, bürokratların, öğretmenlerin, ebeveynlerin

'Amerikan çocukları her gün içiyor, onun için zeki, sağlıklı ve güçlüler' telkinleriyle; tokalaşan iki el resimli beyaz çuvallar, teneke kutular içinde muhafaza edilen, okulda hademelerce kara kazanlarda kaynatılan sıcak su içine dökülerek eritildikten sonra doldurulduğu güğümünden dökülerek içirildiğinde, ağza gelen erimemiş beyaz topağından, kötü tadından **iğrenilen** – savaş şartlarının bulunmaz nimetliğinden mi ? nedendir, bilinmez askerlere de içirildiği – 2.Dünya savaşı bitiminde; kıtalararasında kolayca taşınabilen, uzun süre saklanabilen araç gereç, tank, top, tüfek, buğday benzeri mamuller gibi elde kalan; şartlarından birinin ABD'den mısırozü yağı alınmasının da olduğu, buna yönelik ilk margarin fabrikasının kurularak yüz binlerce zeytin ağacının söküldüğünden habersiz mutfaklarda bir köşede duran üzerinde "eritilmiş tereyağı koku ve lezzetinde bir mutfak yemeklik nebati margarinidir. Brüt: 2kg net: 1.7kg " yazan, sarı renkli boş tenekesi sardunyalının, sarmaşıkların, çiçeklerin saksısı "annem kullanırdı" anılarının assolisti Vita'yla, margarinle memleket insanlarını tanıştıran; 940'lı,50'li yıllardaki karşılığında askeri üsler, petrol arama izninin verildiği Marshall yardımı dahilinde dünya haritasının tepesindeki ABD'den aşağıya doğru bir hat içinde onca yol kat ederek son kişilerde sende, onda, bunda nihayetlenen; her ortamda dayatılacak her şeye itaati sağlayan "ağacın yaşken eğdirilmesi" gerektiğini bildiklerinden; '**süt tozunu** zorla içirme' uygulamasıyla; aba altından sopa gösterme yöntemini benimsemiş emperyalizm ve yerel uşaklarınca – hay bin kunduz! yıl ikibinyirmileri de geçti, kendini bir türlü bitirmediğin devrimci mücadele içinde sandığından hala 68- 78 lerin sloganvari sözcükleriyle yazıyorsun, no değişim, no gelişim, pes! – dünyada, ülkede, ailede, sülalede, okulda, örgütte, cemaatte normalleştirilmiş **faşizmin manipülatif kalp coşturan, ayak koşturan kelimelerinden** 'ülkenin...vatanın...devletin... vatandaşın... senin iyiliğini düşünüyorum... istiyorum , hoşlanmadığını görüyorum ama inan gerekli o yüzden yapmanı istemem, yaptıklarım, yaptırttıklarım yoksa bana ne senin, çocuklarının süt içip içmemelerinden'le, savaşın yıkıcılığı karşısında büyük alıcnaplığını göstererek batı bloğu, bağlantısızlar hareketi, aç, yoksul ülkelere, sağa sola çuval çuval "insani yardım" adı altında dağıttığı, bazen öğretmenlerin cicili , bicili paketler içinde annelere gönderdikleri 'evde yapıp, içirsin' hediyesi Amerikan süt tozlarına, Amerikan bayraklı gri kutulardaki limon sarısı renginde ekmeğe sürerken 'acaba domuz yağı mı? ' kaygısında ' bir bildikleri olmasa yapmaz, yemez Amerikalılar'la parmakların yalanarak yendiği margarinlere; yuvarlak teneke kutulardaki turuncu peynirlere, bisküvilere – yüz bin yıllık devlet geleneği adam kayırmacılık, yolsuzluk mecbur ettiğinden (yoksa vallahi de, billahi de akılların ucundan geçmeyecek) eşine, dostuna, akrabasına götürüp, evlerinde zulaladıkları– ABD yardımlarına kolayca ve tek elden ulaşacak makam, mevkideki **devlet yetkililerinin** Van'daki temsilcilerinin de ilk yediklerinde sevmedikleri otlu peynire yıllar geçtikçe bağımlılıkları söz konusudur ki hâlâ damağının aradığı **küp tadında**; delicesine sessizlik, mavi gökyüzü bahçelerinden badem toplanan Kız Kulesi hakkında sayısız efsanelerden birinden antik Yunan Mitolojisindeki Hero ile Leander'in hikayesinden araklanması **muhtemel**; sevdalısının kapatıldığı adaya ulaşmak için yüzerek aşması gereken mesafenin nefesini kesmesiyle "ahhhh Tamara...Ahh Tamaraaa... Ahhhh Tamaraaa" diye, diye can veren delikanlının yasından martılara yüz vermeyecek küskünlükteki **Aktamar adasında**; şehrin manzarasına bakmak için tepeye tırmanırken ayağın kaymasıyla düşebilececek sarp kayalıklar üzerine inşa edilmiş **kalesinde**; annenin ' denize götürsen Pazar günü de yıksam şu beyaz çamaşırları; atletleri, gömlekleri, külotları, nevresimleri de tertemiz, bembeyaz olsa' isteğiyle gidildiğinde, onlarca kadını çamaşırları "çiti"lerken gördüğün, mayoyla falan değil rengini solduracağı elbiseyle içine

dalındığında, boğaza, burna kaçıp, yutulduğunda ağızda bıraktığı acımsı tadı kusturan, içinde sık sık yüzüldüğünde saçların rengini açtığı tespit edilmiş sodalı suyunun bazen turkuaz, bazen açık mavi, bazen lacivert rengine büründüğü, kışın tepesi karlı, yazın gelincikli dağların çevrelediği kumsalında, ayak , parmak acıtan taşlarının ‘görürsün sen’ öfkesiyle uzaklara fırlatıldığı Van denizinin, Süphan dağının rüzgarlarıyla kıyıya vuran dalgalarının **köpüğünde kaybolan ilkokul günlerinde** henüz; öğlene kadar okullarda öğretim, devlet dairelerinde mesai yapıldığından, üç dört saatliğine yataktan kalkıp hazırlanarak okula gitme zülünü kaldırttığından büyük sevinç yaşatan 1974 yılında başbakan Bülent Ecevit tarafından Cumartesi günü öğretim , mesai yapılmamasına dair kararın alınmadığı zamanda Van’da; yeni mahalleye, eve taşındığınız yıl, okula götürecek servise binmek için Karayollarına doğru yanında Ayşe, üzerinizde kolalı beyaz yaka, siyah önlük, bazen boynunuza, bazen kolunuza astığınız devlet malzeme ofisi damgalı kahverengimsi kalem, silgi, defter konulmuş heybelerinizle yürür, tam da Akköprü deresi üzerindeki tahta köprüye yaklaşmak üzereyken, mahalledeki yaşıtınız oyun arkadaşlarınızdan üç, dört kız çocuğu yolunuzu kesip, elleriyle önlüklerinize, yakalarınıza dokunup, saldırgan biçimde heybelerinizi elinizden almaya uğraşır, bir yandan da – kaç yaşında olunursa olunsun, anlamı bilinmese de ağızdan çıkan iğneleyici telaffuzdan kötülüğü hissettirilen kelimeleri kullanıp – ‘okuyup orospu mu olacaksın?’ derken; olunmak istenenle, etrafındakilerin olmasını istedikleri, öngördükleri mesleğin bambaşkalığını da vurguladıklarını anlayıp ‘her orospuyu, orospu yapan bir orospu çocuğu vardır’ savunmasını yapacak kelime dağarcığından yoksunluğundan ve akran zorbalığının korkutuculuğundan ‘yok ben orospu değil, Teyfik dayı gibi avukat olacağım’ telaşında itelediğin hemcinslerinizden koşarak kurtulmanın **sonrası** “şarkılar çalmaya başladı, anlayan olmasa da anlatan varmış bizi” dedirtecek Berfin Aktay’dan Xwezi Yare’yi, Sasa Serap’dan Ay dîlberê’i dinlemek mi olacaktı? Ey okur ne sen beni, ne de ben seni tanımıyorum, şu an kiminle, nerede, ne yapıyorsun bilmiyorum, emin olmamakla birlikte bildiğim; bu dünyada yaşayan herkes gibi senin de canını sıkan, üzen şeylerin olduğu. Canını sıkan, üzen her neyse, geçecek demek isterdim lakin belki de geçmeyip ömür boyu yanında kalacak bir şey daha, bahsedilmediğinden bilmediğin, anlamadığın, hissetmediğinden zamanı geçirdikten sonra kendinin, hayatının, kıymetini, kadrini algılayamamanın pişmanlığı kavurduğunda yüreğini, yaşanmışlıklarını hatırlasan, özlesen, kaybettiklerin, acıların düşse aklına seni kör edecek derecede ağlatacak hüznünü körükleyecek duru bir ses, bir türkü, şarkı dinlemek, duymak istemenin garipliğinde Youtube’da açtığın Sasa’ın , Berfin’in sesi alıp götürürken kayalıklara; belki hemen üst, belki bir sokak aşağıda, belki de az uzağında her gün Beyoğlu, Tunalı, Konak, bilumum Cumhuriyet caddelerinde, Atatürk Bulvarlarında rastlaştığın eşlerinden, babalarından, ağabeylerinden , sevgililerinden aldıkları parayla onların istedikleri gibi giyinen, istedikleri yerlerde yemek yiyen, alışveriş yapan, gezen arada sırada da kimse görmesin duaları ederek istediğini yapan kadınlar dayatılanın kor ateşlerinde meydan savaşını sürdürürken ‘Allah hepinizi kahretsin, belanızı versin ‘ temennisi yerine gülümseyerek çevresindekileri aldatma becerisinde vardıkları son nokta ‘bunca çaba, bunca katlanmışlık bunun için miydi? Evet ve maalesef bunun içinmiş’ olacağının kesinliğinde; akıldan geçen ama “İnsancıklar” da yazıya döktüğünden Dostoyevski’nin duygulara tercüman “çok tuhaftı, ağlayamadım ama ruhum paramparça olmuştu” suna sarılıp , gecenin bir yarısı ışıklar şehri kapatmışken bir tepeden son ses açıp dinletesin var Ankara’ya, Varto’ya, “bû zivistan-bu sene” gibi bazı kelimeleri Zazacayla aynı anlamı içeren Ay dîlberê;

“Li baxê min bû zivistan
(Güzelim) bahar zamanı
Ay dîlberê dem gulîstan
Soldu bağım, bahçem
Li baxê min bû zivistan
Perişan oldum, evim yıkıldı
Ay dîlberê dem gulîstan
Ey Dilber, sen inleme
Ay dîlberê ke menale
Feqiyê Teyran artık ihtiyardır
Feqiyê Teyran êdî kal e
Çok halsiz ve çok hastadır
Nexweşekî pir bêhal e;
Bağımda kış oldu

Bazen bir kere kesmez, defalarca tekrar, tekrar dinlediğin aynı türkünün iç delici yanıklığında – ki Güler Duman’dan “bugün dost yaralanmış” öyle bir ezgidir– belki aynı açıdan değil aynı acıdan bakıldığından ağlamak için şarkı sözlerinin manasını bilme gerekmez; tınısının acıları yerinden oynatıp depreştirip zaman...mekan...dünya...vazgeçtiklerin...vazgeçenlerini kaybettiren içli, naif ses yeteceğinden gözünün önünden babanın, Can’ın , Haldun’un, Aytül’ün , amcan kızı Leyla’nın, imkansızlıklarının, üstesinden gelemediğin gerçeklerin geçip gözyaşlarını akıtmana ‘dediği doğruymuş’ onayını vereceğin annenin ‘insanın içi, yüreği güzelse kızım, sesine, yüzüne, ruhuna yansır’ına uyarak Berfin’in, Sasa’nın yüzlerine baktığında roman yazmaya çalıştığın odayı

“Xwezî Yarê tu ya min ba
Tu j'ber serê min raneba;yar ;
keşke sen benim olsaydın
başucumdan hiç kalkmasaydın”

‘çocukluğum şu an eşiyle uyuyor’ la sarıp, sarmalayan ezgiye ‘hâlâ, çocukluğumla seninle uyuyorum’ diyebilseydim keşke, öyle uzun... yüzlerce apartmanın boy vermediğinden öyle de kısa bir yoldu ki babanın tayinini aldırıldığı Ankara’nın merkezinde, kantinin, denge aleti, üzerinde takla atılan koca minder, erkeklerin atlatıldığı kırık dökük atlama kasası, masası konmuş beden eğitim dersinin yapıldığı spor salonunun bulunduğu alt katının yaz mevsiminde bile üşüten soğukluğunun, eskiden hastaneyken morg kullanıldığından kaynaklandığına dair rivayetin dolandığı, 70’li yıllardan itibaren aralıksız meydana gelen olaylar yüzünden Ankara’nın acayip belalı okullar listesinde TT (Trend Topic); , çok paran olduğunda her gün çay içmeye, çikolatalı pastasını yemeğe and içtiğin öncenin Funda sonranın Denizatı pastanesinin karşısında, baharda, sonbaharda okul kırdırtan Botanik Parkına yakın, 6 Fen F’ de derslerde sıkıldığında penceresinden teneffüs saatinde balkonlarında görülen süslemelerin, bir kaç taburenin yuva sıcaklığı uyandırdığı sonu pek güzel bir yere çıkmasa da 1,5 porsiyon döner üzerine irmik helvasının yeneceği Mutlu dönere yürümenin keyf verdiği ismini sevdiğin sokaklardan Portakal Çiçeği’nin başında Halide Edip Adıvar İlkokulunun bahçesindeki çocukların koşuşturmalarına, ip atlamalarına, top oynamalarına, gelip geçen arabaları seyre daldığın, önceki

okulunda gelir düzeyi yüksek, statü sahibi siyasetle uğraşan, milletvekili , bürokrat, gazeteci babasına güvendiğinden arıza çıkardığından herhangi bir koleje giremeyen zengin bebelerinin ya da bok püsür ocağı reisinin çocuklarının, oturduğu mahalleye yakınlığından mecburen kabul edilen gecekondu bebeleriyle hasbihal ettiği, dönemin iyi eğitim veren okullarından; 21. yüzyılda ama ne yazık ki yaşlılığında 'bu insanlık tarihi boyunca geçerliliğini hiç yitirmemiş gerçeği sende tam iki yüzyıl önce fark ederek 18.yüzyılda "söz konusu para olunca herkesin dini aynıdır " keşfetmiş Voltaire babanın önünde eğil be ! aptal kız' kutsamasında; zengin, fakir ayrımının belirgin yaşandığı –**bu satırda** eminim ki geleneksel 'biz bilmezdik zengin, fakir kimdi? kim değildi, hepimiz eşittik, insanlar zenginliklerinin belli olmasından utanırlardı, öyle mütevaziydiler' yalanlarını yeşillendirenleri mühtezi **bakışlayıp**– ayağında kara lastik ayakkabılar, üzerinde ("yemin"len tam zamanıydı depresyon hırkası giymenin) kalın hırka, en kötüsü okul çantan , kalemliğin olmadığından kolunda taşıdığı kitapların, defterlerin arasına koyduğu kalemlerini, silgini, kalem traşını düşürebileceğin bozkır rüzgarının karı yüzüne, yüzüne vurdurttuğu tipide, şimdi Kumru Rezidans, Adana sofrası, Park Otel, Nişantaşı olmuş tarlaları yürüyerek aşp 3 yıl orta + 3yıl da lise eğitimini tamamladığın Çankaya Lisesine **ulaştığında**, kol derine adeta yapışmış malzemelerinin, hırkanın üzerine birikmiş yürüyüşünü ağırlaştırmış kar tabakasını donmak üzereliğinden hissizleşmiş ellerinle temizleyip, merdivenleri çıkacak gücü kendinde nasıl bulduğunun muammasında sınıfına girdiğinde; ıslak saçların, morarmış yüzün, ellerin, konçlarından içine giren karın gözüktüğü ayaklarıyla sıraya güç bela oturduğunda 'ne oldu?', dudaklarını kıpırdatmadığını, titrediğini gören sıra arkadaşının 'yardım edin...bir şey olmuş...çok kötü' bağırsına başına üşüşenlerin 'aaa buz gibi elleri, donuyor, çabuk mantoları getirin' sınıf içi askılıktan kürklü, kürksüz mantoların, montların üzerine yığılmasıyla bu defa da boğulma tehlikesi altında ovalanan ellerinin acısını nihayet hissedip 'kaldırın...nefes alamıyorum' durumuna geldiğinde, hal-i pür melalinin iletildiği müdür yardımcısının direktifine uyup koluna girerek ayağa kalkmana yardım eden 'kendine gelince yanıma gelsin, bekletmeyelim' diyen arkadaşlarının arasında tedirgin vaziyette kapısını tıklattığın ' gir' gürlemesiyle ıslak saçların, kavuşuk ellerinle karşısına suçluymuşçasına dikildiğin Neşide hocanın 'ne oldu kızım, ıslanmışsın bu havada, karda tipi de insan yürüyerek okula gelir mi ? Tamam, bugün izinlisin, al bunu, git evine üstünü başını değiştir, hasta olacaksın, haydi çocuğum' acımasında imzalayarak uzattığı günlük izin kağıdın elinde odasından çıkmak üzereyken 'bir dakika çocuğum, eve neyle gideceksin? paran var mı?' ikircimliğine, masa üstündeki çantasından çıkardığı cüzdanından aldığı bozukluğu 'al bakalım' la vermek istediğinde, Sakıp Sabancı'nın "hilekarlık ahmaklık, gurur eşekliktir" aforizmasını da duymadığından ayaklanan gururun, yüzüne bakmadığın utancınla ' sağ olun, istemiyorum, param var benim' çıkışıyla arkayı dönüp, hızla odanın kapısını kapatıp, sınıfına gidip kitaplarını, defterlerini sıradan alıp arkadaşlarına tek kelime etmeyip tipinin yerini kuru ayaza bıraktığı havada, diz boyu kara bata, çıka yine yürüyerek evine döndüğünde, artık takati kalmamış ayaklarından, annenin yam ördüğü yün çoraplarını, ıslanmış önlüğünü, hırkanı giysilerini çıkarıp battaniyeye saran, saçlarını havluyla kurulayan annenin yardımına koşmuş dört ve bir buçuk yaşındaki iki kardeşinin minik çabalarına, garibanlığınıza gözleri dolan devrimci dayın ve sonuç; Okul Aile Birliği yardımından faydalanacak öğrenciler listesine alınma. Güya psikolojileri bozulmasın, rencide olmasınlar kimse yardım aldıklarını bilmesin diye son derste nöbetçi öğrencinin kapıyı tıklatarak 'hocam! ile Emel müdüriyetten çağırılıyor' anonsuyla aşkar edilen yardım alan öğrenciler kervanına katılıp 'çocuklar içinde çizme, pantolon, kaban, çorap var güle güle kullanın'la

yardım torbasını eline tutuşturan, sertliği ‘aman bugün nöbetçi hoca o, ona göre karşılaşmayalım, sınıftan çıkmayalım yoksa...çok disiplinlidir, diğer hocalar benzemez, gülmüyor da’ ifşalı boyuyla uyumlu saçlarını hep pixie cut, Audrey Hepburn tarzı kısa kestiren Birsen hocanın odasından ayrıldığında üzerine giyinecek doğru düzgün bir şey yokken soğukta üşütmeyecek yamasız yeni giysilere kavuşmanı kursakta bırakan ‘bunlarla sınıfa gidemeyiz, anlarlar. Ne yapacağız?’ sıkıntısına, Emel’le kafa kafaya verip anında bulunan dahiyane çözüm ‘kimse görmeden bir yere saklayalım, zil çalınca sınıfta oyalanır, herkes gidince de alırsız’ı zora sokan, saklanan yerden birileri tarafından görülüp çalınma endişesinin ‘alırlarsa alsınlar, ne yapalım’ bertarafıyla, yardım poşetlerinin bayanlar tuvaletinde pencereye yakın temizlik malzemelerinin konulduğu dolabın arka boşluğuna yerleştirip sınıfa döndüğünüzde ‘niye yalnız ikinizi çağırılmışlar?’ kinayesini ‘ya alırlarsa...aldırlarsa’ panik ataklığında son ders zili çalınma bekleme önceliği yüzünden ‘yok bir şey, Birsen öğretmen veliniz okula gelsin dedi’ kızarmasıyla gaile almadan ve de çok şükür ki kimseye yakalanmadan, kimse görmeden kazaya, belaya uğramadan eve yetiştiğinde ‘okul verdi’ mahcubiyetini silen ‘bende giyeyim...bakayım, sen giymediğinde ben giyerim, ayyy çok güzeller, sıcak tutuyor’ coşkulu kardeşlerinin sırayla torbadan çıkan ganimetleri deneme kargaşasında, annenin bir buçuk yaşındaki kardeşine çorba diye sıcak su içinde sade şehriye pişirip, ortaya bir yemek koymak için bahçedeki envai çeşitli otu toplayıp üzerine yumurta kırmasını zengin saydıran ‘yiyecek hiçbir şey, ekmek bile yoktu evde, açtık komşunun bahçesindeki kazlarının yemesi için koyduğu ekmekleri topladık, yedik kardeşimle’ dertleşmeli Emel’in çaresizliğini annene ‘Emel dün kardeşimle.. yemiş, çok fakirler, açlar’ duyurmalı **yoksulluk da;** devlet daha ‘imarsız bölge’ye elektrik getirmediğinden, komşu Kürt Mehmet de ‘Alevi’ diye kendisinin de bir başka Sünni komşudan (sonrasında siz de Alevi bir komşudan...) çektiği kaçak elektriğin bağlanmasına izin vermediğinden, uzun süre gaz lambası ışığında ders çalıştığın; ihtiyaç duyulduğunda, var olduğu bilinen okul, mahalle arkadaşlarından dilenilen “ansiklopedi” yokluğundaki **gecekonduda,** öğretmenlerin istediği biçimde yazamadığın kompozisyon ödevinden yine zayıf alınca ‘herkesin annesi avukat, hakim, sekreter, öğretmen, babası milletvekili, kuyumcu, bakkalçı. Çocuklarına derslerinde yardım ediyorlar, sen hiçbir şey bilmiyorsun’ gözyaşlarını sicim gibi akıtırken, yanına gelip saçını okşamak isteyen elini, kızgınlıkla itmene aldırmadan dağarcığındaki sözcüklerin yetersizliğinden hislerini ‘okutmadılar beni ne yapayım? okumadım değil, okutmadılar.Ben olamadım kızım; sen hakim ol, sen avukat ol, sen çocuklarına yardım et derslerinde, benim gibi cahil kalma’yla açıklayan annenin, yeşil gözlerini gölgelemiş üzüntüsünün, çaresizliğinin etkisinde, köyde, şehirde farklı dillerde konuşulduğunu, fakat her şehirde de Van şivesi ‘gidağ oraya... gettim...eve gec kalım...demağ ele... men...görisen.. Ayşe sensen... yığanağğğğ... kağ gideğ... içağ...toğ yedim yemağı...afat yiyasan...ele gözimin...vile’ telaffuzun geçerli sandığından ‘nece, niye değişik konuşuyorsun? ne diyorsun, konuştuğunu anlamıyorum’ tepkisi seninde arkadaşlarının, etrafındakilerin konuşmalarını anlayamamanın, ilk başlardaki özgüveni çöktürüp sonrasında parmak kaldırıp soru sormaktan, cevaplamaktan caydırtan geldiğin diyarın, senin farklı olduğunuzun hissettirilmesi, düşündürmesi **yetmezmişçesine** gülüşmeler, kıpırdaşmalar, göz kırpmalar, süzmeler arasında, alı al moru mor yüzle başını sıraya eğip

‘Giderem Van'a doğru
(valla(h)) Yolum İran'a doğru,
beni havar zalım yar (oğul)

Kes başım kanım aksın
(valla(h)), Kadir bilene doğru'

türküsünü söylemeye zorunlu kılan boş ya da müzik derslerinde 'susalım şimdi arkadaşınız bize Van türküsünü söyleyecek' komutlu öğretmenlerin de "çirkin ördek yavrusu" muamelesiyle, dört bir yandan tabii tutulduğu mobbing, ötekileştirme, ayrımcılık ve tacizin; Güler Duman, Ayşe Durukan sesini çağrıştıran güzel, içli sesinle topluluk içinde hala **türkü çığıramamanın** tek başına koca bir orduya karşı mücadele de ilk yıl nerdeyse tüm derslerde ikmale kalmayla sonuçlandığı zayıflarla dolu bir **karnenin** nedeniyken, Van'a yerleşme düşünülerek alınan evin bahçesinden 100 metrelik bir alanın, sorulmadan, izin alınmadan mahalleye yapılacak cami inşaatına katılmasına karşı çıkan babana "Allah'ın evine, arsasından pay vermeyen Allahsız Alevi" damgasının vurulmasıyla baş edilemeyecek düşmanlığı bitirmek amacıyla koca bir Isparta halısını camiye bağışlamasının nefretlerini söndürmediği Sünni komşuların bostanınızı, ağaçlarınızı suladığınız arkin önünü toprak, taşlarla kapatarak suyu kesme hamlesi, artık mahallede barınılmayacak ev sattırtacak noktaya taşınan ötekileştirme ve baskılarla 'Başkent buradaki gibi olmaz, ülke ordan idare ediliyor, hiç olur?' fiiliyatında karşı karşıya kalınmayacağına güvenerek tayin istenilen Ankara'da da, aynı tavırlara maruz kalmanın hüsraniyle, yeni şehre, yaşama uyumsuzlukta seni anlayacak tek kişi olacak **annenin** kapsamını bilmediğin ' Van'da konuştuğun dille buradaki aynı, köyde konuşulan gibi ayrı değil. Kızım, sen 'anne yabancı dil diye bir ders varmış, sınıf öğretmeni birini seçeceksiniz dedi, ben de ismi hoşuma gittiği için Fransızca'yı seçtim' demedin mi? Demek ki, dünyada daha bizim duymadığımız, bilmediğimiz o kadar çok dil var ki. Okulda arkadaşlarının, öğretmenlerinin konuştuğu Fransızca gibi hiç duymadığın bir dil değil. Sadece konuşurken bazı kelimeleri böyle "gittim", "gittim" söylüyorsun şiven farklı, o yüzden zor anlıyorsun, konuşman onun için değişik geliyor. İlk geldiğimizde daha kötüydü, şimdi yavaş yavaş onlar gibi konuşuyoruz. Sen hepimizden çabuk düzeltin Türkçeni, zamanla onlardan bile güzel konuşacaksın. Sen onu bunu boş ver, üzülme, derslerine çalış, çok çalış ancak çalışkan bir öğrenci olursan, arkadaşların alay etmez sana yanaşırlar' motivesiyle sonraki yıllarda hep takdir alarak geçtiğin, iftihar listesindeki adının Hürriyet gazetesinin Ankara sayfasında yayımlandığı Hoşdere caddesindeki **Çankaya Lisesinde** 'sınıfın çirkini kara kuru bir şeyim, nerdeyse her hafta saç rengini değiştiren Hülya, Alev gibi ne kuaföre gidecek para, ne evde saç kurutma makinesi olmadığından hale yola koyamadığım, kıvrır kıvrır, kabarık, düzleşmeyen – öyle ki hakkında iki satırlık yazının kaleme alındığı Çankaya Lisesi yıllığında "...herkesin dikkatini çeker" yazılan– saçlarımın berbatlığına bakıp, keşke benim de. Mine'nin dümdüz, bal rengi kısa saçları gibi saçlarım, Handan'inkine benzeyen, küçük burnum olsaydı. Bu halimle kim beğenir, kim sever ki beni' küçümsediğin kendinle platonik takıldığın; sınıf arkadaşların Şenol, Hüseyin, arabasıyla hava atan Levent, Bülent, jön Kemal'le konuşmayacak içe kapanıklılığında; Eylül'de okullar açıldığında; "uçaaan baloonn pantolonum, gömleğim, ayakkabım tişörtümmm" reklamı, alana üzeri şablonlu cetvel, bir, iki silgi, kalem tıraşın hediye edildiği, okulla ilgili her türlü ihtiyacın karşılandığı geniş ürün yelpazeli; en az iki, üç sene yıpranmayacak dayanıklılıkta, ayakları vurup yara, bere içinde bırakan ama yağmurda, karda su çekmeyen her türlü darpa, kovalamacaya bana mısın demeyen hantal görünümlü, sert deri ayakkabılarını giymekten öte yoksulluğu belli etmesinden bıkmışların 'büyüdüğümde, (herkesin hedefi) okuyup büyük adam olduğumda, Sümerbank'ı kapatacağım' hissiyatını dilendiren – büyük adamlığından vazgeçtik

adam dahi olamayan – Oğuz’a, fırsat tanımadan; ‘devletin işi gücü ayakkabı, basma üretmek değildir’ haklılığına –haraç, mezarat satılıp , arazileri yok yere peşkeş çekildiğinden– leke sürülerek özelleştirilmiş, Ankara taşı duvarları, basamakları, yüksek tavanıyla Cumhuriyetin ilk binalarından Ulus’ta ki Sümerbank mağazasına ailecek **alışveriş yapmak için adım atan** memur **çocuklarının ortalığa yayılmış** kumaş kokusuyla mest olduğu, püfür püfür, desen desen, top top kumaşları hızla açıp toplayan; babanın Ecevit mavisi gömlek istediği tezgahhtarların hünerli ellerindeki, annenin kiloyla aldığı makasla dahi güç bela kesilen perde, nevresim, sofrta örtüsü, el bezi, çarşaf , mendil, çanta diktği Amerikan bezini, pijama için çizgili pazenleri, divitinleri, patiskaları, Rahşan Ecevit’in de giyindiği dallı güllü emprime, basmaları, halıları, bugün arasan en kaliteli mağazada bulamayacağın sağlamlıktaki havluları, çarşafaları almaları için alışveriş çeki, istihkakı vererek ; kamunun ekonomideki azımsanmayacak payını düşünöldüğünde; haksız rekabeti palazlandırdığı kesin “devlet”in çalışanlarına taksit de yapılan; tek parti dönemi “tek devlet, tek millet, tek bayrak, tek vatan” ideolojisini pratiğe döken, nevresimlerin, elbiselerin, pabuçların, pijamaların, çarşafaların birbirine benzediği evlerde tek tiplleştirilmiş, bir kalıpta giyinmeye zorlayıp özgürce mağaza seçme, giyinme hakkı elinden alınmış herkes gibi **sende**; SSCB estetiğinde Sümerbank’dan alınma, pijamanı, Sümerbank çorabının içine sokup, Sümerbank çarşafına yatıp, lastik yerine siyah Sümerbank ayakkabın, siyah önlük ve siyah hırkanla geldiğin **okulunda**; kokulu silgilerine, renk renk kalemlerine, kalemtırışlarına, parlak kağıtlarla kaplı defterlerine, kitaplarına, cicili bicili renk renk tokalarına, çantalarına, deri çizmelerine, ayakkabılarına, Dior’dan alınmışçasına parıldayan zarif pilili siyah formalarına, hırka, mont, mantolarına, ince çoraplarına ancak aybaşında babanın verdiği harçlıkla alabilirken, her gün kantinde sucuklu tost almalarına **giptta ettiğin** sınıf, sıra arkadaşların Handan, Feray, Neşe ve Hülya’nın; Denizatı pastanesi üzerindeki apartmanda oturan babası kuyumcu Nilgün’ün imkansızlığından hayalini kurmaya dahi çekindiğin kaloriferli evlerde ki hayatlarını ‘babalarının işleri iyi, zenginler tabii’ normalleştiren kendine ‘tamamda sıcacık evde otur sonra da çalışmadım hocam , mazeretim var, ailevi’ diyerek her gün ilk dersin ortasında kapıyı çalan Ali , ‘hocam yani bir kerede göz yumsanız geç kağıdı istemeseniz, etek boyunu bir daha kısaltmayacağım’ sırnaşıklığında ki Tölin’in paçayı kurtarma şaklabanlıkları da fazla, biz olsak bize böyle ‘haydi geç geç otur yerine ‘ demez, tolerans göstermezler , sırf fakiriz diye haksızlığa uğruyoruz, üstelik babaları da üç kuruş ödüyor yanlarında çalıştırdıklarına’ karşı çıkan **öfkeli**; yönetici sekreter annesinin okuldan gelince yesin diye buzdolabına akşamdan yapıp koyduğu pirinç pilavını, yoğurtla yerken, yiyeenlerin ‘eline sağlık çok güzel yapmışsın’ övgüsünde bulunduğu annene ‘pilavı niye Şule’nin annesi kadar güzel yapamıyorsun’ **ergen isyanlarında**, olumsuzluklarla dolu eşitsiz şartlarda okumanın **dokunuşuyla sol örgütlere** devrimci mücadeleye **katılmaya hazır ve nazırlıkta** üniversite hazırlık kursuna gitmek için Ankara’ya gelmiş – annen erkek amca çocuklarının hepsini kardeşi kabullenip “dayın” tanıttığından – dayılarının, çekindiklerinden geceleri baban uyuduktan sonra eğitim çalışmasına tabii tutukları annenle konuşmalarında geçen içeriğini, anlamını bilmeden kulağına hoş geldiğinden cezb etmiş devrim, özgürlük, eşitlik, kardeşlik, sosyalizm, yoldaş, paylaşım, emek kelimelerine aşinalığından ‘bizim kızlarla tanıştıracığım seni; Canan, Firuzan,..., ..., Onlarla birlikte İlerici Liseli Derneğinde (İLD) de çalışırsın.Yerli yersiz sorular sorup da beni mahcup etme ‘ tekmilli illegal TKP MYK’ sında yer aldığını 1987 yılında TKP, TİP birleşmesiyle oluşturulan TBKP ‘nin temsilcisi Haydar Kutlu (Nabi Yağcı), Nihat Sargın’ın Türkiye’ye dönüşleri, tutuklanmaları, 1990 ‘da serbest bırakılmalarının

ardından çok sonraları öğrendiğin altı yaş büyüğün, onlarca sol örgüt arasından diğerlerini değil örgütünü seçme (dayatma) hakkını tanıyacak kadar **lütufkar**; aa bak yine aynı şey oldu... ne zaman TKP'yle ilgili bir mevzu geçse gömüldüğü yerden **ok gibi fırlayıp**; 4 Haziran 1990, TBKP kuruluş dilekçesini gövde gösterisiyle İçişleri Bakanlığına vermek için legale çıkmış komünistler Ankara'da toplandığında, ricasını geri çevirmeyeceğinin eminliğinde 'abla bir gece, bir arkadaşımı misafir edersin, tamam'ın sonucu, partinin tüm stratejik metinlerinde imzası bulunduğunu bilmediğin ama şık giyimi, mütevazı kişiliğiyle evdekilerin kalbini yarım gecede kazanan Zülfü'nün misafirligi sonrası 'eree oğlum bak, ben bir aydır ablan Turna'nın evindeyim, a bu bir, iki defadır görüyorum seni. Ma bu kaç gündür hiç burada değildin, nerdeydin?' – 'daye, İstanbul'a gittim, toplantımız vardı. Parti kurduk. Dün de arkadaşlarla birlikte Atatürk'ün kabrine çelenk bıraktık' duyar duymaz siyah başörtüsünü eliyle düzelterip başını iki yana sallayarak 'errr, laooo, tı lo, lo, lo... ula oğul ! sen hiç utanmadın, Atatürk'ün huzuruna çıkarken? Sen onun devrimlerini yıkmak için çalışmadın mı? devrimlerini yıkacaktın bir de yanına gidip çelenk mi koydun? ' köpürmesine gülerек cebinden çıkardığı Maltepe sigarasını ' daye ! al bir sigara iç , kendine gelirsın 'le uzatan **elini iterken** 12 Eylül darbesinden sonra 1990 yılına kadar arandığı kaçaklığında, çiftçi babasının gönderdiği senin de o sıkıyönetim koşullarında, Partizan Lila'yımsıcasına her türlü riski göze alarak kendisine ulaştırdığın paranın geçimine, saklanmasına yetmediğini örgütün, yoldaşların yardımıyla hayatını sürdürdüğünü düşündüğünden 'laoo, eree oğlum, ben, senin sigaranı içmem. Kim bilir ? kimin parasıyla aldın bunu haram maldır' çıkışmasına cevap vermeden, küserek evden ayrılan oğlunun arkasından az önce nahoş olay yaşanmamışcasına, sigarasını yakmakla meşguliyetten çene Küçükağa'nın duymadığı 'anne, anneannem ne zaman sigara içmeye başlamış? Dedem, biliyor muymuş, içtiğini?' – 'Çok oluyor.A bu annem bana, hamileyken hep sigara içtim, beni sigaraya alıştıran babandı demişti. Bir gün Gelincik sigarası getirmiş 'bunu iç Emine , bayan sigarası ' demiş. Ben daha Kasman'daydım , evlenmemiştim, annemin kapağında gelincik resmi olan Gelincik sigarasının kutusunu hatırlıyorum. Sigara içtiğimi çe Talu'da bir babaannen Fidan bilmezdi demişti. Hiç ara vermeden tam yetmiş yıl sigara içmiş annem, değil mi anne?' dumanını dışarı verirken burnundan başını sallayan anneannene 'Kasman'da, kapı önünde kürsüye oturur altın renkli parlak sigara tabakana koyduğun tütünü çıkarır, ince kağıtlara sararak yaptığın sigarayı içerdin. ' – ' bir ara doğru , tütün hediye getirirlerdi anneme sonra sigara sarmayı bıraktı. Ne sigarası içtin, o zaman?' – ' Bitlis sigarası içtim' oğluna kızmasının haklılığına inanarak keyifle sigarasını tütüren **çene Küçükağa'ya bugünde** yerini alıran **bir kaç anının** ortasında; devrimci dayının önemi tartışılmayacak devrimi yaparken sana da güvenmesinin kabarttığı koltuklarıyla, adımını attığın ama perde gerisinde 'lise örgütlenmesi isteğimiz yolu alamadı, tabanı genişletip, sempatizan toplayamıyoruz. Liselerde örgütlenmede zayıflığımız, Dev- Yol, Kurtuluş, Rızgari, Halkın sülalesinin üstünlüğünü getiriyor, üniversitelerdeki örgütlenmeyi de etkiliyor. Üniversite sınavına giren üyeler, sempatizanlar tercih listelerinde örgütlenmede zayıf olduğumuz üniversiteleri yazsınlar.Sempatizan akışını sürekli kılamazsak aleyhimize olan bu durum devam eder' endişesinin yattığını bilemediğin örgüt yöneticisi yoldaş **ağabeylerinin, ablalarının** – doğal süt içmesi gerekli çocuk bünyelere, katkı maddelerinin konduğunu söylemeyip daha sağlıklı olmaları için süt tozu yolladığını lanse eden çok mu alakasız, oldu yoldaşım? ABD, Avrupa devlet, aile, parti, örgüt, cemaat ya da anne, baba, koca, patron yapınca baskı, devrimci sen yapınca, yön verme adlandırdığın, farksızlığını, aynılığını gizlediğin iradeyi hiçleyen "dayatmacı" –

ABD emperyalizmi gibi düşüncelerini, yeteneklerini, karakterini göz ardı edip aslında gönüllerindeki okumayı istedikleri bölümü, sahip olmayı istedikleri mesleği 'iyiliğin, geleceğinin parlaklığı için bu üniversiteyi, bu bölümü tercih et' diye, diye sempatizanlara, üyelere dayatmakla kalmayıp kaderlerini **belirlediklerinin**; devrim düşüyle aydınlanmış, sakın bir gölgelik arayıp da bulamayacakları şu afişte hayatta; duymayan kimsenin kalmadığı ki sende, duymamış biriyle karşılaşmamışsındır **benim**, müptelası olduğum mısralarına hayat bulduran içkine, sigarana 'çok içiyorsun... bırak artık...değiştir hayat tarzını ' söylevlerini kimselere çekmemiş **şairim**; ' bırak artık, değiştir şunu, yapma' istekleri, yönlendirmeleri görünüşte nasıl da masum duruyor değil mi ? kişinin kendisiyle ilgili iyi, güzel şeyleri düşünme yetisine sahipsizliğini varsaydığından büyük bir hazla; söylediğinin, yaptığının; söylettirdiğinin, yaptırttığından doğruluğundan emin **karşısındakinin yerine** neye üzülüp üzülmemesi gerektiğine varıncaya dek her konuda kararlar alma, verme yetkisini kendisinde gören devletin, örgütün, partinin, ailenin, yönetenlerin, kocanın, arkadaşın, sevgilinin, ilgili, ilgisiz herkesin çizdiği kırmızı çizgileri aşma, geçme ihtimaline karşı dağda, taşta her yerden, her kesimden işitilecek 'senin iyiliğinden başka ne düşünebilirim? iyiliğin için... mutluluğun için...üzülmemen için söylüyorum, yapıyorum yoksa bana ne' yle **başlayan**, 'kızma ! bu yasaklar vatandaşın...senin iyiliğin için '- ' yapılan operasyon milletin selameti için' - ' Suriye'ye, Irak'a , Libya'ya, Doğu Akdeniz'e, Afrika'ya müdahalemiz ülkemizin çıkarlarının gereğidir'- 'güç durumdayım seni MYK'da değil İstanbul İl Başkanlığında değerlendireceğim...' - 'listede yer yoktu ama seni belediye başkanı, meclis üyeliğine atayacağım merak etme' - 'bu sefer il delegesinin'- ' gitme oraya ne işin var? - ' yapma demiyorum , yap ama hobi olarak' - ' bak son kez söylüyorum ondan uzak dur! ' - 'yeme bu kadar canım, tut şu boğazını, duba gibi olmuştun' - 'kıcını kır ders çalış, master yap'- ' ayy buna mı üzülmüyorsun, berbat biriydi... salla gitsin bebeğim ...cehennemin dibine' - 'evladım ders çalış ders, böyle elde telefon' - ' annelik öyle olmaz, o dediğin iş öyle yapılmaz'- ' ben biliyorum o adamdan koca olmaz' - 'evlen artık, yoksa ...' - 'geleceğin dijital dünyası yazılım üzerine doktorluk ne ki, onca yıl oku sonra bir bilgisayar mühendisi kadar para kazanma. Ya bilgisayar ya elektrik, elektronik ya da genetik mühendisliğini yaz'- 'bak o kızı...o oğlanı gözüm tutmadı, maddi durumu iyi bir aile kızı bul yavrum, sıkıntı çekmezsin' - '...gitme...gelme...yapma...etme' klişeli savunma cümleleriyle hayatlara müdahaleden kendini, elini alamayan, bunu adeta borcu kabullenen sonrasında yol açtığı tahribatın büyüklüğüne dönüp de bakmayacakların **"patronizing"liğine muhataplıkta** isteneni yapsan da, yapmasan da 'sonunda o beğenmediklerinden, o eleştirdiklerinden olunduğunu göreceksin' realitesinde, yapmasan... evet ! 'kötü vatandaş', 'kötü evlat', 'kötü kadın', 'kötü öğrenci', 'kötü kardeş', 'kötü yoldaş...arkadaş... sevgili' sayılırdın ama en azından 'başka bir şey yapamazdım...elimden bir şey gelmezdi' kılıfını geçirdiğin korkaklığının yarım bıraktırdığı arzuların, ukdelerin olmazdı. İstenen yapılanca, istenen gibi olunca ne oldu, ne değişti hayatında; mutlu mu oldun? Özgürlüğünü mü, bireyselliğini mi elde ettin? Mutluluğunu...iyiliğini isteyen, geleceğini düşünen devletin, örgütün, partinin, ailen, arkadaşların, sevdalın herkes ama herkes, senin için çırpınırken bu şeytanın avukatlığı yakıştı mı, sana? Denileni yapmak hep mutsuzluk...kötülük...üzüntüye mi vesile, nankörlük, vefasızlık bu düşündüğün utanmazsın ! yav he..he..birine hediye alırken bile hediye aldığın kişiden ziyade duygularını tatmin ederek kendini iyi hissetme güdüsünü de inkar edecek sizler içinde özgürlük bile barındırmayan, tersine büyük iticilik taşıyan " iyiliği...iyiliğin için" **abidik gubidikliklerin**; 'devlet dediğin...lider dediğin esmese de gürlmeli' tarzı övgüler ışığında para, güç,

başarı, iPhone imajlı medeniliği dizaynlayan stratejilerin **odağında** söylenenler, yapılanlar, yapma(n)m, yapmamız istenenler iyiliğin, iyiliğimiz için miydi şimdi? Neden kişiler, kurumlar neyin iyi, neyin kötü olduğunu söylüyor, dayatıyorlar? Ne vardı bir kez de benim iyilik halimi belirlemeyi bir kenara bırakıp da kendimden olmadı Allah'ımdan ? bulmam beklenseydi; yapabiliyorsam... sen yapabiliyorsan, o da yapabilir denseydi, işte bebecan ! iyileşmeye, kendini sahiplenip, diri tutmaya tam da buradan başlanılacak; başka birine tutunmaktan, arkasına gizlenmekten vazgeçilerek, bu hemen bugün gerçekleşmesi imkansız bir durum zira yılların paternleri her yerden, her duvardan vuracak, eski kalıplarına dönmek isteyeceklerinden her bağımsızlaşma, her tutunma çaban, hayal kırıklıklarına uğrayacak...aşama, aşama korku döngüsünü, kaygı girdabını zorlayarak iyileşmeye yüz tuttuğunda bileceksin ki, sana öğretilmeyen, gösterilmeyen durmadan iyiliğini düşündüğünü arz eden devletten... baba, koca evlerinden... parti, dernek, örgüt, cemaat mekanlarından...yanında yörende bıkkınlık verenlerden öte bir hayat da var(mış) . Ama ne yazık her şeyin, belki de **öte bir hayatın** olabileceğini sanmakla değişebileceğini duymak, çabalamak istemeyenlerin dünyasındayız değil mi benim huysuz Thomas Bernhard'cım, yaşasaydın ' bokunu çıkardınız dünyanın be! mevcut çarpık düzenleri beslettiğinizi aşık edemediğinizden, durmadan kavramlara – neymiş post-truth'muş– öldürttüğünüz, algılattığınız ya da 'ne algılıyorsan o'dura' indirgetip, bitter çikolatalı acı sosta kaybettirdiğiniz **gerçeğin yerine yalanı** koymak yeni bir şey, post-truth mu? Yahu dünya hep böyleydi, hep post-truth çağındaydı öyle değil mi moruk, Bukowski, gerçek yerine illüzyonun, ikiyüzlülüğün ikame edildiği, yalanın, manipülenin kazandığı...' diyecekti diye düşündüğümde anda tanıyamadığım 'döktüklerini, eşyalarını, oyuncaklarını topla ' sesi 'o kalbini toplamayı da unutma, akşama yeni maskeleriyle gelecekler' yoksa annenin sesi mi duyduğun? Belki bir gün kalbimi, ruhumu yormayan birine denk gelir miyim? kim bilir dediğinde 'biz ' demişti O'da 'biz yolları hiç kesişmemesi...tanışmaması gereken iki kişiyiz ya da vaktinden önce tanışmış...iki türlü de işin içinden çıkmadık; ne yaklaşabildik birbirimize, ne de uzaklaşabildik, yaklaşıp birbirimizi yok ederdik...uzaklaşıp da kendimizi.'

IV BÖLÜM

"Uzaklaşıp da kendimizi yok edecektik" demişti, ömür yiyen büyük aşkları tetikleyip, sonrasında bu aşkları alnından vurup öldüren sakinliğinde, gençliğin. Ne büyük huzur, ne büyük rahatlamamış meğer Haldun gibi aklından geçeni, hissettiklerini geciktirmeden, zamanında o günde...o anda dile dökmek annenin, teyzelerinin bekleyip...bekleyip de müsebbiplerinin vefat ettiği ve de hiçbir işe yaramayacak biz zamanda yaşlılıklarında anlattıklarını dinlediğinde. Başka hiçbir yeri görmeden, hiçbir yere gitmeden on iki yaşına kadar sınırlarında dolaştığı dawa ma Kasman'dan uzaklaştırılırken sesini duymamak için kulaklarını **kapatan** on beş gün önce çe Talu'da lojının önünde oturmuş çay içerken ' bram döndü askerden, gelinimizi alıp götürmek isteriz, ne zaman gelelim, hazırlık yapmalıyız.Ben davul zurna da getirmek isterim ama' dediğinde amcan kızı Leylanın babası apo Üso, Hüseyinê Halilê 'benim kızım ne bilir bu yaşta düğün ne ?çocuktur, babası öldürülmüştür. Davul, zurna benim neyime? Eğer davul getirirsen Useyin , kızımı vermem, söyleyeyim' demesinin üstünde kısa bir zaman sonra düğün günü gelenlere hazırlanan çayı bardaklara doldurmak için elini uzattığı anda babamın annesi Fidan'ın odasından, çe Talu'yu, ev damını inleyen 'daye...daye, dayema, ben seni

nasıl bırakır giderimmm' figanının paniğiyle devirdiği teneke soba üzerindeki demlikten dökülen çayla yanmış ayaklarının acısını bastıran, dinmeyen ağlamalarına dayanamadığından kızı Sara'ya 'sakın Turna'yı Allahısmarladık için benim yanıma getirmeyin, sakın... ' diyerek önlemini almasına e rağmen yine de ne edeceğini şaşırılmış 'baba odasında' ordan oraya gidip gelen **çene Küçükağa** 'kızım, yakındır düğünün' dediğinde bile ihtimal vermedim ben, çe Taludan gönderileceğime. Öyle, ne bileyim , onbeş gün önce evlendirilen Hanım'a, sağır dilsiz ablam Hatun'a gelin elbisesi dikilirken; Kasman'da düğünü yapılan hiçbir kızın üzerinde görmediğimizden gelinlik, dediğime bakma' ne gelinlik, ne gelinlik; pazenden, divitinden bir elbise. Düğünüm yapılacak ya amojlar peşime verdiler 'çene gel, inat etme, sana ölçü tutalım'; ' olmaz da, olmaz' Baktılar ölçü vermiyorum, gittiler amca kızı Hanımı çağırıp, getirdiler, ölçü alıp elbise diktiler. Biz çe Taluda gelinliği hakim abim evlendiğinde gördük, o zaman kadının, gelinin dudağını, yüzünü boyandığını da... gelin hanımda Erzurum'dan , şehirden geldiğinden yoksa bizim gibi köyden alınsaydı, o da gelinlik bilmezdi. Gelin gözümüze öyle güzel görürdü ki önünde sıraya dizilip hayran hayran bakmıştık.Oyyy, oyy eree a onlar, çe Taludakiler, öyle gaddardılar ki aynı gün iki kızı da gönderdiler "el evine" biri de demedi ki 'yazık'tır.Haydi beni, Hanım'ı evlendirmeye karar verdiniz ya siz a o zavallı sağır dilsizden ne istediniz? Niye evlendirdiniz? Amcalarım evlendirdi, başımıza kalmasın diye sağır dilsiz kıza koca buldular, annem dedi...dedi ki 'bundan ne istediniz? bu kızımı evlendirmeyin, bu sağır dilsizdir, ne bilir evlilik ne? Yazıktır, bırakın benim yanımda kalsın' ama anam, a o amojın Zehra, ateş oldu yapıştı, her önüne gelene 'bu evlenmese orospuluk yapar' – 'aaaa vicdan ya sağır dilsiz kadını,Hatun'u orospulukla suçlamak ??? – 'yemin ederim aynen öyle dedi, ondan sonra bizde çalışan bir tane çoban vardı, adı da Hüseyin'di. Lolan'lıydı ? Hanım 'ın evlendirildiği Alié İbrahimé Velié Talu, burnunu koparmıştı Hüseyin'in'– 'bir insanın burnunu koparmak da nedir? Bu ancak neolitik çağ başlangıcı vahşi bir kabilede yaşanacak şey'– 'ikisi birlikte bizim evde çalışıyorlardı, çobanlardı. Bizim koyunlar çoktu, a o yukarıdaki mergê Seterij çayırına giden yol kenarına ahır yapmıştı bizimkiler. Bunlar gitmişler koyunları çıkarmışlar dışarıya, az buz değil 200 koyun. Kışın koyunlar yesin diye karın üzerine öbek öbek ot bırakılırdı 'laooo niye acele ettin, bekleseydin de ben otları yerleştirseydim öyle bıraksaydın koyunları' deyince Hüseyin, Eli'ye İbrahim de (Alié İbrahimé) 'otuz saad oldu, daha da ot bırakıyorsun, bütün işleri bana yaptırıyorsun' kavgaya tutuşuyor, dövüşüyorlar . Eli'ye İbrahim sinirleniyor, adamın şurdan burnunu koparıyor' – 'nasıl ?' – 'Üseyin'in boyu Eli'ye göre kısa, bu hart diyor adamcağızın burnunu dişliyor, ısırtıyor' – ' Anne! O nasıl dişmiş öyle. Vahşi Batı halt etmiş ! yıl 1952 , dünya aydınlanma çağını döne döne atlıyorken...?'– ' öyle bir figanla çeşmenin ordan koştu geldi ki a o Hüseyin, yazık, burnu böyle sallanıyordu, kan içindeydi – ' tabii, hemen köyün profesör doktoru Kameri Şih (E)Ali ağa çağırıldı değil mi? ' –' evet, aynen öyle, babanın burnunu da o yapıştırmış.Adamın sallanan burnunu eliyle şöyle bir yukarı doğru kaldırdı, bir şeyle yapıştırdı; ince, dövülmüş et parçasıyla; burunu hemen yapıştı ama böyle top gibi kaldı'– 'anne, estetik operasyonlarda yüzde yüz başarı diye bir şey yoktur'–' sen geç alayını, Kameri Şih Eli ağa olmasa ne olurdu bir düşün? Şimdiki cerrahlardan yüz bin kat daha iyiydi. Şimdikiler cerrah mı? O yoklukta, burun yaptı adama; doktor falan hak getire, tecrübeyle ne öğrenmişse onu uygulardı. Saçımız döküldüğünde koyun gübresi sürerdik, çıkardı. Kulağımız ağrıdığında annem ateşin içine soğanı koyar, közler, azıcık soğuduktan sonra cücüğünü çıkarır, fitil gibi kulağımıza koyardı, ağrımız kesilirdi. Hiç unutmam, bir keresinde amcam İbrahim hastalandı, hem de nasıl, komaya girdi. Şimdi olsa direk yoğun bakıma yatırılırdı.

Derezası Tekiné Haydaré Zeynelé köye gelmişti ‘ ben amcam oğlunu doktora götürceğim’ , amcam kalkacak gibi değil ha öldü, ha ölecek. Evin içi matem. Haber gönderdiler halam Rukoş ‘da geldi Muskan’dan, a bu bal kabağı var ya, ortadan ikiye kestirdi, böldü, sacın altına koydu, pişince çıkardı, biraz soğuyunca kaşıkla içindikilerin bir kısmını çıkardı, a böyle taç gibi , yok yok bere gibi amcamın başına geçirdiler, sardılar. Sonra amcam gözünü açtı ‘beni niye uyandırdınız? bir çadıra götürmüşlerdi beni, ben diyorum bu çadırdan kim var ? diyolar Hz. Ali, Hüseyin, Hasan. Ben diyorum; siz beni niye buraya getirdiniz? Hz. Ali, beni getiren adama dönüp ‘benim dediğim adam bu değil, yanlış adam getirmişsin, alın götürün bunu.Bir de bakın bunun günahına ne var?’ dedi. Bir keresinde koyunları suya götürürken biri inat etmişti, bende söyle bir tekme atmıştım, baktım o koyun dile geldi sen beni dövmedin mi ? dedi. İşte tam o arada beni uyandırdınız.Bırakamadınız hakkımda ne karar verilecek öğreneyim.’ Neyse, annem ‘ulan oğlum sen bu adamın burnunu kopardın, ağzına sümüşü bile girdi, sen hiç utanmadın?’ diyerek Eli’ye İbrahime çok kızdı. Bir süre geçti, geçmedi apo Yusuf kapıda annemi ‘ çene Küçükağa ‘ hele bir gel’ diye çağırınca bende arkalarından gittim dedi ki ‘senin kızın Hatun bizdedir, Hüseyin kaçırılmış getirmiş, bizim evde oturuyor’ . Ev dediğin yan yana, gittik ki oturuyor , çok zavallıydı, garipti öyle sessiz , sağır dilsiz, ne olduğunu anlamamış vaziyette oturmuştu sedirde, böyle etrafına bakıp duruyor.Annem tek bir hareket yaptı, tek...işaret parmağıyla ‘gel’ dedi o kadar, hemen kalktı geldi. Annem çok kızdı Hatun’a, Hüseyin’e de ‘bırak çobanlığı git buradan’ dedi adam çıktı gitti. Köyde ne gizli kalmış ki, bu hadise ortaya çıkınca amojın Zehra durur mu başladı yine ‘ben demedim mi? bunu evlendirmesenez, bu orospu olur’. Yalnız bir tane Veli diye yok, Mehmet’ti herhalde Almanya’ya giden bir çocuk vardı, o hakikaten ablam Hatun’a gönül koymuştu. Adam aslan gibi ortaya çıktı ‘ben evlenirim bunla’, vermediler. Amcamlar karar verdiler, amcaları Begoé İbrahimé Talué’nun kızının oğlu Hatem’i çağırıp ‘ kızımızı sana vereceğiz gel, al, götür ‘dediler. A o da ablam Hatun’u, babasıgil zengin diye gelip aldı sonra da burnundan getirdi. Dünyada ablamın, o sağır dilsizin kocasından yediği dayanın hadi hesabı yoktu, onun için Hatem öldüğünde o sağır dilsiz kadın kalktı, oynadı. Bizim dilimiz vardı baş edemedik, her Allahın günü dayak yedik erkeklerden, kocalardan, o ne yapsındı? Oda bizim gibi, durmadan çocuk doğuruyordu. Kız kız marifet gibi peş peşe çocuk doğuruyorduk, rahat bırakmıyordu kocalar, biz bilmiyorduk ki nasıl hamile kalıyoruz, hamile nasıl kalınıyor ? üç çocuktan sonra ancak öğreniyorduk, inanmıyorsun ya ama öyleydi, gerçek buydu, kimse bize bir şey anlatmıyordu ki. Yazık, ablam Hatun yanında yatırıyordu çocuklarını dedim ki ‘sen nasıl anlıyorsun onların ağladığında meme veriyorsun?’ elini dudağına götürüyormuş, ağzı açılınca biliyormuş ki ağlıyor. Ne kadar şerefsizmişler güya benim hakim abim vardı ya sen sağır dilsiz kardeşinin halini, zavallılığını görmedin mi? evlenmesine ses çıkarmadın, hem babasının mirasından ettin, arsasını elinden aldın, bari sahip çıksaydın, dayak yemesine engel olsaydın, o da yok. Sorumluluk üstünden gitsin de...üstünden atsın da, yanında olmasın, görmesin gözü de, kardeşlerine ne olursa olsunmuş, kendisi çoluğu, çocuğuyla mutlu olsun yetmiş. Hakim abim kendini kurtardı ya yetti ona aslında ortada aile diye bir şey yok. Annem çok yardım etti Hatun’a evlenince, fakirlerdi, öyle de güzel kızdı, insan kıyamazdı baksın, annem hiç istemedi evlendirilsin hiççç. Amojın Zehra ne emrederse amcam Hüseyin onu yapardı, sağır dilsiz kızıdan bile başlık aldı. Hanım’ı da evde çalışan çobana verdiler başlık da aldılar, adamdan. Amojın Fatma’nın kız kardeşi Havse amcaoğlu İbrahimé Velié Talu’yla evliydi, hani şu adamın burnunu koparan Alié İbrahimé dediğimde, onların oğluydu, iki taraflı akrabaydı Hanım’la teyze çocuklarıydılar—’ bu sülalede ben çözemedim kim kimdir,

kim kimin nesi oluyor, kim kiminle yatmış kalkmış ? valla belli değil, hepimiz kardeşiz, gülme , genetik yapı kırılmayınca yani iç içe evlilikler yapılırken herkes böyle ruh hastası olmuş. Ortada bir köy var, o onunla, öbürü bununla evlendiriliyor, olan, yaşanan bu. Sadece iki taraflı mı, on taraflı akraba olunmuş, saçmalığa dur diyen de çıkmamış, bakıyorsun yan evin kızı, oğlu, akrabası, evin gelini, damadı olmuş’- Doğru diyorsun.Biri gelip elini uzatsa kızları hemen ona veriyorlardı. Eli’ye İbrahim de ablam Hanım’ı sevmiyordu ki, millet fakirdi, çobandı, evin sahibi kızını verince, ne yapsın zengin aile kızı diye, alıp götürdü adamlar. ‘ Niye verdiler?’ diye annene sormayacaksın değil mi? adamın maddi durumu, eğitimi iyi, geleceği parlaktı, kızıma saygılı, sevgi duyan iyi bir eş olur, geliştirir onun için verdik cevabını bekliyor olamazsın; kız çocuklarını başı bitli, altında donu olmayan adamlara vermişler ‘caney, bilmem niye öyle yaptılar.Biz hiç bilmedik bizi niye verdiler, niye evlendirdiler o adamlarla. Zozan’ı niye verdiler, yirmi yaş büyük bir adama? Çeksin gitsin, boğaz eksilsin diye verdiler başka ne için vereceklerdi.Amcam İbrahim olmasa kim verirdi kızını Reşat’a, yanında yatılacak gibi değil, ağzı çok pis kokuyormuş. Şimdi düşünüyorum da öyle de fenaydılar, çe Taludakiler, 50 doğumlu amca kızı Zozan’ı Hüseyiné Alié Sormemedan oğlu, amcan kızı Leyla’nın dayısı, babanın okul arkadaşı nüfus idaresinde çalışan Reşat istemiş, yaşı çok küçüktü .Evlennesi için bir kayıt çıkarmak lazım, tabii ne yapalım? yol araştırıyorlar, Reşat nüfus kaydına bakıyor; Makbule diye amcamın bir kızı vardı, ölmüştü o kütükten düşülmemiş, yaşıyor gözüktüyor, onun yerine geçiriyor Zozan’ı. Gulamın demişti bir keresinde teyzen Zozan ‘ biz ev damında Makbule diyorduk kız kardeşime ama kütükte Hüsniye yazıyormuş hoop hallediyor Reşat, adım cüzdanda Hüsniye’dir. Bir gün hakim oğlunun evine gelmiş oradan da bize geldi bir gece kaldı çene Küçükağa; yatağını serdim, eliyle şöyle bir vurdu yastığa , kabarık yün ‘ne güzel , temiz kokuyor Turna’nın yastıkları gibi’ sonra ‘ Zozan ! hepiniz çocuklarınıza iyi baktınız, ellinizden her iş geldi, fakirliğe ses etmediniz. Temiz, titizdiniz ama çe çe Mustafaé Zeynelén (Mustafayezeynelin), çe Alibeğin, Talunun kızlarının bahtı, şansı yoktu. Hele de çe Taludan, o evden çıkan hiçbir kızın hayatı iyi olmadı’ dedi, hakikaten de öyle oldu...Kızları gönderirken, gelin ederken de bir kat elbise, bir entari veriyorlardı o kadar. Ellerinden gelse, onu da vermezlerdi ya eski bir tahta sandık içine biraz sabun koydu annem, tarak koydu, lif, ceviz, kuru yemiş. Beni yolcu ediyorlar ya bir de yeni sandık aldılar; bir eski, bir yeni sandık. Köyde başkaları, herkes kızlarına ne verdiyse onu koydular; iç çamaşırı, çorap...çorap örmüşler ayaklarını üşümesin, yün çorabı, leçek, çok leçek koymuştu, kenarları renk renk iplerle oya işli.Sabun da çok koymuştu, ben yıkıyordum a o veyvi Selbi kızırıyordu ‘niye sen iki de bir leçeğini yıkıyorsun? bu adam; baban da ona çok kızdı ‘sen niye bırakmıyorsun leçeğini yıkasın sana ne ? ‘ Annem her zaman bana sabun gönderirdi. Ben giymezdim o gelin elbisesini, ablam Sara zorla giydirdi, kınadan önce.Feryadımı, figanımı kimse dinlemedi. Her şeyi usulüne uygun yaptılar, kız almaya gelindiğinde maddi durumun elverdiği kadar bir, iki, üç keçi ya da koyun kesilirdi.Tandır yoktu bizim köylerde; temizlenmiş koyunu, keçiyi koca bir kazanın içinde az suyla kaynatır, pişince çıkartır, tepsiye koyar, tuzlayıp soğumaya bırakırlardı “birane” derdik biz, onu öyle getirirlerdi kız evine, yanına kete yaparlardı.Köyde kaç hane varsa, hepsine keteyle birane dağıtılırdı. Eğer başka köye gelin edilmişse, kızı almaya gelenlerde evlere taksim edilirdi, düğün evine fazla yük binmesin diye. Akşam da herkes düğün evinde toplanır, gelinin ailesinin hazırladığı etle, pilav yenirdi. Dewa ma Badan’dan dört beş atıyla beni almaya gelmişlerdi. Çene, o kadar çocuk yapmasına, karnı dümdüz, dimdik tahta gibi vücudu annesi Zelhan’a, babaannene benzeyen, Mustafaé Velié Talué ‘nun kardeşi

Selim'le evli, yaylada ablam Sara'yla evleri yan yana olduğundan kapının önünde gördüğüm kadıncağız, babanın amcası Halilé Memilé'nin kızı Cemile – geline düğün boyunca refakat eden, yardımcı kişi, nedimem – berbümdü. Allah rahmet eylesin ne kadar fakirdi, bizim köyde Selimé Velié Talué evliydi ya, yazları baba ocağı dewa ma Badan'a çe Resule gelirdi .Çocuk çok yapmıştı. Geldiğinde böyle çorap örüyordu, beş şişle dedim 'bu ne?' dedi 'ben kocama çorap örüyorum' ben aldım elime çorabı, ölçtüm yemin ederim (dizden aşağıya) şurası bir metreydi, kocası öyle uzun boyluydu. Bu Selimé Velié Talué iş için dewa ma Kasman'dan birkaç akrabayla Harput' a (Elazığ) gidiyor.Devlet Demir Yolları'nın, yol inşaatında çalışıyorlar.Çadırdaki yatıyorlarmış. Her hafta sonu yevmiyelerini alıyorlar ya, başlarında bir yol çavuşu var.Bunlar parayı kaybederiz , çalarlar falan diye korkup ' al bu para senin yanında dursun, gittiğimiz zaman alırız ' diyerek (ustabaşına) çavuşa veriyorlar.Zaman geliyor bunlar ' biz memlekete gidiyoruz, paramızı ver' diyorlar. Çavuş 'siz ne istiyorsunuz, ne parasıdır? Siz bana para mara vermediniz'– ' Keko, ağa sen ne diyorsun ? her hafta o kadar para verdik sana, bir seneden beri burda çalışıyoruz. Sana itimat ettik, elimizdekini, avucumuzdakini verdik'adam, ustabaşı birden yatağının altında bir bıçak, kasatura çıkarıyor 'defolun gidin.Bu bıçakla kaç kişinin başını yemişim ben ' diklenince, a bu Selim hemen kalkıyor adamın elinden bıçağı alıyor, adamı yere yatırıyor 'ulan kafir , ulan Yezid' başını kesiyor.Sonra firar edip, gidiyor. Ondan sonra kaçak vaziyette gez... gez... gez sonunda yakalanıyor. Bir müddet Muş'ta cezaevinde kaldı, bir gün af çıktı, bu köye geri geldi. O sıralarda babasının işlediği cinayeti üstüne almış Alié Haydaré Mehmeté Halité'de Muş cezaevinde. Diyor ki, bir gün avluda volta atıyoruz, Kürtler koca bir taşı getirip ortaya koydular, dediler 'bu taşı kim kaldırıp en yükseğe çıkarır, ona madalya takacağız" yani işin özü, biz Kürtler çok güçlüyüz demek istiyorlar. Neyse, önce bir iki Kürt deniyor, dizlerine kadar kaldırıyorlar, sıra Selimé Velié Talué geliyor, tutuyor taşı omzuna kadar kaldırıyor.Öyle babayiğit, iri biriymiş.Neyse, köye geldikten epey bir zaman sonra Cemile'yi istiyor, hiç düşünmeden, a o baş kesen adama veriyorlar. 'Nasıl olur? Bir katile niye vermişler zavallı Cemile'yi? kim vermiş?'–' Babanın babası Resulé Memilé'in ilk karısı Selim'in yeğeni Selvi, çene Mustafaé Velié Talué, ondan iki çocuğu oluyor amcan Veli ve halan Elif. Yani yeğen amcasına Selimé Velié Talué' ya kayınbiraderinin kızını ayarlıyor. Cemile'nin babası ölmüş yetim, amcası veriyor işte, yoksa kim verir ? Mevzu, tek, ev damından çıksın, gitsin de kim alırsa alsın onun için önlerine kim gelirse, hep de delilere verdiler, kızları.Bir akıllı yoktu aralarında ' ne yapıyoruz' diyecek. Ne olacaktı köy gibi yerde. Apé (apo) Selimé, Badan'a ot biçmeye geldiğinde 'insanların başını kesiyor' diye kimse onunla çalışmak istemezdi. Benim düğün de...babamın annesi Fidan'ın odasında oldu her şey, kocaman, büyük bir sedir vardı, bir tarafa soba, bir tarafta lojun (Lojin) kışın ikisini bir yakardık. Gelinin sevdiği arkadaşları kimse hepsi gelini görmeye gelir, ev damındaki son gecesinde yanında oturlardı, benim de geldi Naze. Hanım'la, ikimiz birbirimize sarıldık çok ağladık. Biz perük deriz, iki duvara; bir çivi oraya, bir çivi buraya çakılır, incecik bir perde tutturulur, asılırdı, perde ne gezer, böyle yatakların üzerine serilen ince dokunmuş cacım (kilim) vardı onu gerdiler, arkasına beni oturtular, gelinim ya kimsenin görmemesi lazım beni. Neden öyleydi? kimse bilmezdi neden öyle olduğunu.Şimdi diyorlar ya uğursuzluk getirir gelini damat önceden görürse , açıklaması var, bizde açıklama yok, öyle yapılacaktı o kadar

Kınayı yakacak berbü (yenge) de perdenin öbür tarafında durdu, elimi uzattım böyle, böyle avuç içine değil, tırnakların başına, parmaklarımın da boğum yerlerine kınayı yaktı. Gece yatmadım ben, oturdum sabah kadar. Öyle bir figan edip, öyle ağlıyorum ev damı iniyor, gözümün önüne geliyor; ben yanımda kimse yok, tek başına başka bir evdeyim annem yok, Selvi yok, amojınlar, amcalar kimseyi tanımıyorum ne yaparım...ne ?? hemen ağlıyorum, a o babam öldürüldükten sonra annemle evlenmiş amcam – sanki annemi aldı da, bize, kardeşlerinin çocuklarına, babalık mı yaptı? – İbrahimé Alié odasına gitmeden önce geldi, bana dedi ki ‘waye ... Rukoş bacı, sen dedi üzülme, ben seni vermem’ meğer susmam için yalan söylemiş. Yalancı ! sende bana amca mıydın? Bende safım , yarın düğün olacak, bu seni vermem diyor, görülmemiş bir şey , düşün nasıl , çocuğum inanıyorum, adama. Sabah oldu, elimi, yüzümü yıkadım amcam dedi ya ‘vermem seni’ bekliyorum ‘amcam nerde?’ cevap veren yok, gelen giden de yok. Berbü gelip başına heli örtecek dediler. Kahvaltı getirdiler amojın Fatma, Zehra.Ben yemek istemiyorum ‘sabah, sabah zıkkım mı yiyeceğim? gitmeyeceğim ben’ dedim, her şeye karşı çıkıyorum belki vaz geçerler. Oniki yaşında ne yapabilirdim? Aklımın erdiği tek şeyi yaptım bağırdım, çağırdım, ağladım yapacak başka bir şeyim yoktu. Bağırıyorum, çağırıyorum ‘ deli bu’ dediler, deliye çıkardılar adımlı. ‘ Demek ta o zamandan belki de ta Osmanlı’dan bu yana bir klasikmiş; günahları, suçları, vicdansızlığı altına süpürdükleri “deli” damgasını yapılan, rezillğe karşı çıkana, marjinalle yapıştırırmak.’ Yemeği yemedim alıp götürdüler siniyi, yemesen yeme, kimin umurunda? ‘Çene, Rukoş böyle yapma, akıllı ol, hepimiz evlendik, ayrıldık annemizden. Bu kapıdan çıkan, ancak kefeniyle döner’ nasihatlerini yapan çene Resulé Talu amojın Fatma’yı, ablam Sara’yı dinlemeyip Türkçe, Zazaca karışık ‘daye...daye ma, beni bırakma daye! beni bırakma annee... dayeee... verad! bırakın annemi göreceğim, helè verdi lo, bırakın, annee ben seni bırakır nasıl giderim’ hıçkırı, hıçkırı ağlamalarına... beni öyle bir kovdular ki. Amcam İbrahim’in sözü geçemezdi çe Talunun reisi amcam Hüseyindi, her şey onda biterdi, onun kararıymış evlenmem. Leçeğimin üstüne gelinlerin başına örtülen, yüzünü de kapatan tül gibi ince kırmızı renkli örtü biz köyde **heli** derdik, duvak yani. Damadı değil de nazardan, kötü ruhlardan koruması için yüzünü kapatan duvakla gelinliğini tescillediği gelini; rezil ya da vezir etme gücündeki detaylığına, aksesuarlığına karşın; bembeyaz tül yığını gözüktüğünden kabarık, uzun olanındansa zarif, dar , kısa gelinliğe daha çok yakışacağını düşündüğün, uzun, kısa modelli **duvak**, dayanamadın, bu işlerde tarağın, bezin yokken ahkama giriştin beni de müdahaleye zorladın eyyy yazarcık! bu zamanda duvak mı kaldı? saçlara; renkli, şekilli gümüş altın toklarla, çiçeklerle, taçla yapılan süslemeler revaçtayken “gelinlik, duvak uyumu nasıl olmalı...duvak seçiminin püf noktaları, duvak seçerken hangi boy tercih edilmeli” pürüzlerini , gelinlik giymeyen sana değil, bilene sormalı. Yaa adamı böyle göçürtürler, nasıl da morardın ama hak ettin; her an zılgıt atacak...yiyecek mevzu, bahane eksikliği çekmeyen Türkiye klasiğini yaşamamak için “duvak”a dokunmadan devam et yazmaya; **örtüldükten** sonra amcam Hüseyin beni yolcu etmek için odaya geldi – ‘kuşak bağlamak için mi?’ – ‘bizde kuşak muşak yoktu.Evlenen hiçbir kıza kuşak takılmazdı, hiç görmedim bizim zamanımızda yoktu.Babam yok ya, baba yerine koydum o da bana kızım diyor, kıymaz bana, acır vermez’ diye düşündüğüm amcamı görünce ellerine sarıldım, öptüm, ağladım ‘amca, apo...’; ‘ağlama kızım, çene ma haydi, güle güle git, kızım’ dedi, işi bitirdi, ilk ismi Ali’yi değil de Hüseyin’i kullanan amcam Alié Hüseyiné Alié aldı beni bir güzel sundu elaleme. Ben, kucağında uyuduğum amcamın beni sevdiğini sanırdım, ne bileyim ki düşmandır, ne yapacaktı elleriyle göz yaşlarımı mı silecekti? Ooyyy bizler,

o köylerdeki kızlar, kadınlar Allah bilsin ne kadar gariptik, fakirdik. Yeri cehenneme olsun, anneme bize çektirenlerin. Annesinin üstüne kuma geldi diye annemi hiç sevmeyen Hanım da gelmişti beni yolcu etmeye. ‘Anne, daye ...dayeee !!! annemi getirin!’ diyordum, boşunaymış; “yanıma getirmeyin” dediği için beni de bırakmadılar; annemi görmeden çıktım ben. Amcam Hüseyin gittikten sonra babanın abisi amcan Hasan’la, berbü Cemile koluma girdiler, beni dışarıya, kapıya çıkardılar, ata bindirecekler...binmek istemedim, ayak diredim; gitmek istemedim...gitmek istemedim. Amcan Hasan kucakladığı gibi, beni kaldırdı atın üstüne oturttu. Benim atımının başını babam öldürüldüğünde annemle ilk yetişenlerden, ilk haber verenlerden apo Hüseyin tutmuştu. Annem çağırmış ‘bra Hüseyin sen Turna’nın atının başını tut, küçüktür Turna, attan korkar’. Aralığın beşiydi, kıştı, kar yağıyordu, hazin bir düğündü benimki. Heli’nin arkasında ‘bugünden sonra artık Kasman yok, Badanlı oldun. Yerin kocanın yanı, yurdunda onun köyü – öyle ki ilk çocuğunun hüviyetinde Kasman’da doğduğu halde Badan yazdırılacaktı–’ diyenlere, olanlara itiraz edemeyecek halsizliğinde ne atın karı döven ayaklarını, ne dewa ma Kasman’dan uzaklaştığını, ne de evi, köyü, dünyası oldurulan dewa ma Badana yaklaştığını görmeyecek ağlamaktan şişmiş, kan çanağı gözlerimden durmadan yaşlar akıyordu ben nasıl bir yere gidiyorum, neyle karşılaşacağım...ne olur ne biter, Badan’a hiç gitmemiştim çe Resulde ne Leyla’ nın annesini, ne de veyvi Selbi’ yi, hiç kimseyi tanımıyorum, gitmemişim, gelmemiş, görmemişim. Bilinmeyen, ilk olan, ilk karşılaşılacak her şey korkutur insanı, tamamda ama ben ev damından ilk defa ayrıldığımdan değil çocuk olduğumdan çokkk korkuyordum, korkmuştum çünkü büyüklerden, yapabileceklerinden, karşılaşacaklarından korkar çocuklar. Ben o kadar da çok seviyordum okumayı, ne bilirdik koca nedir, evlilik nedir? (Zengena) Zengel’den, Mengel’den, Emeran’dan, Badan’dan, civar köylerden her yaştan çocukların geldiği, eğitmenin bütün sınıflara aynı odada ders verdiği, yere konulmuş uzun bir tahta üzerinde devlet göndermekte geç kaldığında, Hukuk Fakültesinde okuyan hakim abimin Ankara’dan gönderdiği defterlere eğilerek, bazen tebeşir bulunmadığında kömürleşmiş odunla tahtaya yazı yazdığımız köy ilkokulu; önce Cafer diye bir adamın evindeki bir odaydı, orda ders görüyorduk. Sonra çocukların Leyla’nın, Abbas’ın, Fazıla, Hüsnü Cemal, Süleyman’ın surıjdan, kızamıktan öldüğü sene 1953’de, babamın öldürülmesinden sonra sülalenin, devletle ilişkileri ayarlayan amcalarım Hüseyin, Hasan sayesinde dewa ma Kasman’da çeşmenin yanında geniş tek odalı bir okul yapıldı. Tarihleri bilirim ben. ‘Baba odasında’ duvarda asılı arkasında yemek tariflerinin, güzel sözlerin yazıldığı, her güne bir yapraklı maarif takvimi vardı. Her sabah benim görevimdi yaprağı kopartmak. Hiç unutmam; hükümet büyükleri –ki Varto Kaymakamı, Alay kumandanı, (Üstükran; Uskiran) Çaylar’ın yüzbaşı çok sık geldiğinden çe Taluya– misafir için kullanılan tabakların, bardakların, pirinçten kahve fincanı takımının konduğu bir büfe de vardı, camdan, fincanların kulpları öyle parlaktı ki gözlerimi alamazdım ‘kızlar kahve içmez, içerse yüzleri kararır’ diyorlardı ya içmemizi istemiyorlardı çünkü hem pahalı, hem de bulunması zor bir şeydi kahve. Üçüncü sınıftaydım, 1955’ in sonbaharıydı, on yaşında nişanladılar beni. Babanı okulda görüyordum, dev gibi bir oğlan, tek bildiğim beşinci sınıftaydı o kadar...hiç konuşmamıştım hiççç, aklımın ucundan geçmezdi onunla evlendirileceğim. Badan’lılarla tek alışverişim bir gün kitapta bir yeri işaretlemek için beşinci sınıftaki Reşat abiden kırmızı kalem istemektir.’ Annenin sözünü kesip **konusmaya** ‘esasen babam; laje Resulé Memilé (Mmeilin oğlu Resul) offff kör olaydım...errr, a o Badanlılar neler getirmedi başına; arazi, çayır yüzünden. Babam ben küçükken elimi tuttu, büyük oda vardı onun başına götürdü, dışarı bak dedi, ben baktım sonra şey geldi, o laje Selo Hıra, belki yeri cehenneme

olsun, yaşı babama bir yapıştırdı. Meğer Selimé Alié, Selo Hıra'ya 'Resulé Memilé şimdi damın üzerindedir git de ki ' burası onun köyü değil, köyüne Kasman'a dönsün. Babasının elimizden aldığı arazilerimizi geri versin, gözünü korkutmak içinde bir iki tokat yapıştır' demiş'le **dahil olup** ölmeden önce adını öğrenmeni sağlayarak seni **büyük bir yükten kurtaran** alevre, dalavereyi seven; Leyla'nın babası amcan Hüseyin'in 'öyle akıllıymış ki büyük büyük dedemiz" bahislisi, ailenin sözlü tarihinin baş köşesine oturmuş; altın şeklinde kestiği Zêrfet'in kızarmış sert, sarı kabuk parçalarını (kırtığını) keseye yerleştirip üstüne iki tane Reşat (annenin anlatırken Mecidiye olduğunu söylediği) altın yerleştirip Seydali'nin elinden çayırını **alan**; Mengel'de ticaretle uğraşan Akıncılar aşiretinin; Karkapazar'ın hanedan ailelerinden Mala Xeto (Fetö) den 900 altın borç aldığını duyan, İbrahimé Talo Mustafaé'nın öldürülmesinden sonra aşiretin başına getirilmiş amcaoğlu Selimé Ağaé Mustafaé'nın altınları gasp eden baskınını 'altınlarınıza Selimé Ağaé baskın yapıp el koydu, ondan isteyin' haberinin gelmesiyle öğrenip altınlarının geri verilmesini isteyen, aralarında kirvelik de bulunan Mala Xeto'ye, Selimé Ağaé'nın 'ben sizden almadım ki benden istersiniz' cevabının başlattığı gerginliği bitirmek için, topladığı aşiret üyelerine, Mala Feran'lara 'Karkapazar'a sefere... baskına... savaşmaya gidiyoruz, talana, gaspa değil.Sadece silahlara, fişeklere el konulacak, ganimet peşinde değiliz.Talan, gasp yapanı öldürürüm' talimatına; Karkapazar köyüne yaklaşıldığında yüklediği buğdayları harmana götüren köylüyü kağrı arabasından alaşağı ettiğini görünce 'apo, amcam demem seni öldürürüm, bırak ... ne dedim talan yok' hiddetine, bir yandan kağrı arabasına bağlı öküzleri 'hooo bavemin hooo.... 'yla sürerken bir yandan da 'eree Selimé Ağaé, ben Talo Mustafaé 'nın oğlu Memilé, senin amcanım, senin büyüğünüm . İşime karışma, sen git , kendi işine bak, savaş ' karşılığını vererek, çatışmanın orta yerinde, hayatta kalma uğraşında iki , üç akraba da öldürülmüşken 'ne ganimet toplayabilirim , neyi talan edebilir, el koyabilirim ' **peşine düşen** o zamanda her köylü gibi gücü yettiğinde başkasının malına bedava çökmek için bazen 'iki, üç kese altına akbindeki (evin önündeki) çayırımı vereyim sana'yla köylünün altınına, parasına konup sözünü tutmayan, aşiretler arası savaşta el koyduğu kağrı arabasını Badan'a getirmesi 'bao a o Selimé Ağaé'ya doğru demiştir, amcasıdır, büyüğüdür, akılı adamdır Memil ağa.Hem savaştır bu, ele ne geçse alınır, hele de para, mal düşkünü Memile Talo, bırakır hiç' anlatılı çocuklarını feda edeceği para, **mülk sevdalısı**; Gimgim'in köylerinde binden fazla sırf Kasman'da iki ayda 63 kişiyi öldüren, nerdeyse mezar kazacak adam bırakmayan Ağustos ayındaki hal (tifo) salgınından önce 1915 Şubat'ın da Rusların Varto işgalinde hastalığından dolayı kış şartlarında kızığa bağlanarak yolculuk ettirilecek Alié İbrahimé Talo'yla , Zengel'li Velié Ağaé Mustafaé' nın öncülüğünde; iki yüz yakın haneyle –göç etmeyip Muskan'da kalanların, köylerini terk edenlerin bıraktıkları samanla karınlarını doyursunlar diye Emeran'a götürdükleri sürüye el koyan Ruslar yiyecek adına ne var, ne yoksa talan ettiklerinden, 1918 Nisan'ın da döndüklerinde zahire yokluğundan büyük bir açlık , kıtlıkla karşılaşacakları– köylerini Kasman'ı , Badan'ı, Muskan'ı, Zengel 'i, Emeran'ı terk eden Mala Feranlar; heybetli Bingöl, (Kiği) Kârer dağlarını, karlı yolları aşma mücadelesinde, kucaktaki bebeğinin, elini tuttuğu çocuğunun açlığına, ağlamasına dayanmayıp oracıkta, ölen cesetler arasına bırakacak teyzeleri, halaları, amcaları, kuzenleriyle **birlikte**, a o göç yolunda kaybedilen, belki de kaçırılan annesi Muskan'lı çene Alié Mahmuté kızı Fatık'ın, amcası Velié İbrahimé Talo; babası Zeynel Efendi İbrahime Talo'nun, Emeranlı Hüseyiné Mustafaé Velié tarafından gözünün önünde kurşunlanmasına tanık, Haydaré Zeynelé'n; 14 yaşında Zengel'li İbrahimé Mustafaé'yla evlendirilmiş kız kardeşi Hediye ile Velié Ağaé'nın

hastalıktan ölen oğulları Ağa'nın, Zeki'nin göçte zayıyatını isimlerini unutarak karşılayan, kendi köylerinde aç, açık değilken, 1916'da sığındıkları Malatya'nın Engüzek, Helavin, Hozan **köylerine yerleşip**; geçinmek için; çocuklar, gençler kör, topal, sağır dilsiz taklidiyle dilencilik yapıp 'Serhadın körleri, topalları canımızı yediniz, bezdirdiniz' isyanına sevk ettikleri **Malatyalılardan** topladıkları sadakanın günden güne azalmasının nedeninin Aleviliklerini gizlemeyen isimlerden kaynaklandığını düşünüp 'bundan böyle Sünnilerin seveceği ikinci bir adın olacak, Osman. Yiyecek, ekmek peynir, sadaka toplamak için gittiğin yerlerde kapısını çaldıkların, ismini sormadan, sen hemen benim adım Osman diyeceksin'le, oğlu Halilé Memilé'n Sünni köylerden daha çok yiyecek, para topladığını gören sevmediği akrabalarından birinin 'Memilé Talo ağa, benim oğlana da Sünnilerin seveceği isimlerden birini koysan' isteğini civarda sadece Sünni değil, Alevi köylerin bulunduğunu bile bile 'seninkinin adı Muaviye olsun' telkiniyle yola düşen akrabasının oğlunun gittiği Alevi köylerinde ismini her söylediğinde kapılar yüzüne kapanmasına, bir güzel dayak yemesine vesile; eşeği suya götürüp susuz getirmeye (Herî têşan beno ser ave û têşan ano..) , kötülüğe **yatkın aklı Mala Feranlarca taktir edilen** büyük dedenin **Memilé Talo Mustafaé olduğunu aşıkâr eden** vefatı sonrası tuttuğu günlükte;

Köyümüz iki dere ortasında
İçinde Mengel Suyu Akar
Her tarafı Kavak Ağaçları
Kurumuş Kızıl ağaçları var
Xx

Köyümüz Muş da örnek olmuş
Herkes suyuna Hasret Kalmış
İnsanları misafir perver edilmiş
Beriyaten işiretine Kuçak açmış

Xx

Sağında Koribabasına komşu olmuşlar
Solunda pirboğan gibi zat var
Çayırımızın içinde goşkarbaba var
Derede Beyaz baba dede var

Xx

Köyümüzün iki tane yaylası var
Merası çok toprağı bereketli
Evimizin damı yıkılmış direği yok
Sahibi kimdir bilen yok

Xx

Köyümüz elli hane vardı
İkiyüz insan yaz ayı beklerdi
Kimi Fakir Kimi Perişandı
Bingöl dağına bakıp duruyorlardı

Xx

Evimizin sahibi Resul ağa vardı
Odanın köşesinde Kral gibi oturuyordu
Gelen gidene hoş sohbeti vardı
Kimseye kötülük etmesini bilmezdi

Xx

Köyümüzde Seyar Karakol Kurmuşlar
Gelen gidenden kimlik sorarlar
Kimine köstek kimine destek yaparlar
Sonunda beratına karar verirler

Xx

Yaşlıları gençleri ayırtmışlar
Evli bekarları bir bir dağıtmışlar
Ellerine birer sopa vermişler
Bingöl Dağın yolunu göstermişler.

mısralarıyla köyünü, Badan'ı anlattığını fark ettiğin **baban** 'a o Seloé Hıra'nın' diyordu 'babam Resulé Memilé, tokatladığını duyunca; kalan iki oğluna, bir kızına babalık ettiği kardeşi Halilé Memilé ölünce, onun karısı annem Zelhan'ı almış babamı, babası yerine koymuş amca oğlu Hüseyiné Halilé Memilé babama çok düşküdü , hep peşindeydi, arkasını kolluyordu.Öyle ki kimse lace Hüseyiné Halilé'n oğlu demezdi, babamın boynuna atıp laje Hüseyiné Resulé (Resul'ün oğlu Hüseyin) derlerdi, abim Hasan'a da Resul'ün oğlu diyorlardı. Gözünü sevdiğimin Hüseyin'i Hz. Ali gibi yetiştirdi, a o Selo'yu derenin orda yakaladı dövüyor da...dövüyor. Akşama muhtar bekçiyi gönderdi 'Useyne Resule gelsin, niye bu adamı dövüyor?' – ' get, söyle gelmiyorum, muhtarda haddini bilsin yoksa onu da döverim' eee muhtar 'eree bunlar Talo soyundandır, adam öldürmek onlar için bir şey değildir' korkusuyla bir şey yapmadı. Evler Kasman yaylasında, Bingöl dağındaydı, haber geldi Berto'yla oğlu Ali Rıza sizin eve girmişler, evde kimse yokmuş, sade veyvi Selbi, abim Hasan'ın hanımı çene Selimé Mustafaé Müminé varmış, açmamış kapıyı bir hayli dayanmış' – 'neden eve giriyorlar?' – 'neden mi? ya kilerden yağ, peynir, ekmek çalacaklar ya da Selbi'ye kötülük edecek, ırzına geçecekler. Asıl mesele babalarını, Memilé ağayı gönderemedik, çocuklarını gönderelim Badan'dan. Çe Resulé Memilé'nin ocağını lekelendirmek. Allahtan Selbi'nin yanında bir kadın daha varmış da bağırp, çağırılmışlar onlarda çekip gitmişler. Köylüler haber getirdi, ben, abim Üseyin, hemen yayladan döndük. Berto dediğimiz de evli, tek gözü görmeyen bir adamdı. Mezredeki evine giderken Berto'yu, a o köprünün orda, yolda yakaladık abim Üseyin 'eree, eroo lace hero...hera; gelin eşeoğlu eşekler ' bir girişti, bir temiz dövdü, bende küçüğüm ancak adamın oğlunun başına vuruyorum.O , abim Üseyin olmasa Badanlılarla baş edemezdik. Badanlılar arazi için babamı mahvettiller, öldürdüler. Babam, depremde evin altında çok sağ kalmış, yardıma gidiyorlar veyvi Nace'nin babası Hüseyiné Alié Sormemedan enkazı kaldırmaya çalışan Badanlılara 'Resule Memil ağanın sesini duyuyorsun değil mi? Bakın ses bu yandan geliyor, demek başı bu tarafta niye toprağı o tarafa, terse atıyor, yığıyorsunuz' diyerek

babamın ayak tarafındaki toprağı alıp başının olduğu tarafa attırmış, nefes almasın, ölsün diye. Eğer babam, bir gün önce benimle yaylaya gelseydi, ölmezdi. Babama annem bana ‘laooo, piyi bırakıyemiyim, Kemo, git söyle babana yaylaya gelsin, köyde kimse yoktur ona bakan, aç kalıyor’ dedi,dediğimde ‘ tamam, yarın bende yaylaya seninle, gelirim ‘. Kalktık beraber deré Mengelî (Badan deresi) üzerindeki köprüyü geçtik, birden durdu... ‘sen git dedi bana, bak! arkadaşların geliyor, haydi katıl onlara’ . A o köprünün oradan geri döndü babam. Ben sana bir şey diyeyim esasen tek başına kalmayı severdi babam, herkes yaylaya giderdi bir o evde kalırdı, kendine çok güzel bakardı.’-‘Sen babanın yanında sigara içiyor muydun?’-‘ olur mu ya. O zaman ev damında hiç kimse sigara içmiyordu babamdan başka. Bir gün abim Üseyne demiş ‘git Karlıova’ya iyi bir tütün gelmiş, bana tütün getir. O da gitti, getirdi’ -‘ amcam Hüseyin gitmiş mi?Hayret, dedeme kim para veriyordu ? -‘nasıl?’-‘Büyükbabaya para nereden geliyordu, nasıl geçiniyordunuz?’-‘ ma yağ satıyordu, dorak satıyordu, hayvan satıyordu. Böyle şeyleri satıyordu .’-‘ot satıyor muydu?’-‘ yok,ot ancak bizim mala yetiyordu.’-‘ kime sorsam, babanın, Resul ağanın bütün gün oturduğunu söylüyorlar, iş yapmıyormuş.’-‘Hayır, hayır! Çok iş yapmazdı doğru, fakat iş yaptığında çok güzel yapıyordu. Komşular perişandı, arsaları yoktu. Onlarla, Badanlılarla iyi geçirmek için, şey... kapı önündeki şeyi !!! tarlayı veriyordu. Diyordu gelin biçin...gelin bostanı yapın beraber yiyelim.Böyle bir şeyler yapıyordu.’-‘ bu durumda oturuyormuş hep.Bir de sık, sık yemek mi yiyordu, sizler gibi. Büyükbabama bak sen, sigara iç, çay iç otur. Güzel iş’-‘Çay o kadar yoktu.’-‘ne içiyordu?ayran mı?’-‘ ne verilerse, onu içiyordu.Bende Kasman’a gidip geliyordum. Dayımgile, halo Yusuf’a. Bir seferinde bunların (ananın) evine, çe Taluya gittim. Merdivenle yukarı çıktım, çene Küçükağa böyle oturuyordu. Ben gittim yanına oturdum. Dedi ‘ eree baoo, to lace kama? sen kimin oğlusun?’.Dedim ben Resule Memilin oğluyum. Ma dedi ‘eee neye gelmişsen ? kim göndermiş?’.Dedim ‘ babam beni gönderdi. Dedi git çe Taludan, Efendigilden kahve değirmeni getir, a bu kahveyi çekelim .’ Ondan sonra Efendi, ananın babası geldi, böyle sırtıma elini vurdu dedi ‘Emine bu kimdir?’ . Sonra kahve değirmenini verdiler ben çıktım, geldim. -‘ kahveyi nereden almıştı büyükbabam?’-‘ bilmiyorum.-‘ Öleng’den Elif hala geliyor muydu Badan’a? Elif hala ile büyükbabanın arası nasıldı?’-‘ İyiydi’ konuşmayı pek sevmeyen babanın bariz özelliğiydi, kısa ve net cevaplarla, kestirip atması ‘ ya baba tamam da nasıl iyiyiydi? Elif hala ona para veriyor muydu?’-‘ yok ya, babamın paraya ihtiyacı yoktu ki mal, davar satılıyordu, yağ satılıyordu parasız kalmıyordu vatandaş . Her sabah yayladan yemeğini; taze tereyağı, peynir, kaymak, yoğurdunu getirdiğimde o daha uyuyordu. Çok severdi, sonunu getirdi ya o uyku.Depreme de uykusunda yakalandı. O sabah erkenden kalkan annem, ondan sonra Zelhan aslan gibiydi. Mala gidiyor, davara gidiyor ondan sonra şunu yapıyor, bunu yapıyordu. Eyle çalışkandı; tuz çuval, çuval alınırdı, mala vermek için. Kıl çuvaldan aldığı kaya tuzunu getirdi ‘a bu tuzu al, taşların üstüne koy, kuzular, hayvanlar yalasın, sonra, a bu da babanın yoğurdu, ekmeğidir, götür’ . Ben önce yemeğimi yedim; dorakla ekmek, çayımı da içtim, tuzu kuzulara verdim. Kalan tuzu da cebime koydum, babamın yemeğini aldım gidiyorum birden, hiç olmamış bir şey oldu, ayağımın altındaki yer, toprak az öteye kaydı, böyle o yana bu yana gittim geldim, az daha yere düşüyordum. Giyime, kuşama, güzelliğine zaafından, bir kadife elbise için babama arsa sattırmış annem Zelhan’ın ‘heyvaho heyyy! benim ağam gitti...o geç kalkar’ feryadını duydum. Baktım ! Selimé İbilé yayla yolunda çırpınıyor, elini sallıyor ‘ beri...beri; gelin... gelin, Badan, deva ma köy harabe oldu, köy yok oldu’ E ben bunu işittim, daha durur muyum ? Hemen fırladım ayağımda çarık var. Ne ayakkabısı, çarık koştum gittim. Cebimdeki çaputa sarılı tuzu aldım

attım, babam beni gördüğü zaman, sarılır, tuz babama gelir acıtır diye. Eve çe Resule geldim ki ev yok, yerle bir, toz, toprak, taş, tahta birbirine karışmış; çıkartmışlardı babamı, kapının önüne koymuş üzerine de yorgan örtmüşler. O zaman ... oooyyyyyy o zaman... o zaman... o zaman ! feleko felek, ne diyeyim sana. Ne olsaydı da, yine de yaşamak isterdi babam. Boyu uzundu, sarışındı; çocuklarından, torunlarından hiç kimse benzemedi ona, belki biraz kız kardeşi hala Elif, benziyordu. Kasman'da sülalede Efendi derdik biz; ananın babası Mehmeté Şerifé Alié duyunca babamın, amcasının oğlunun öldüğünü atlamış atı Zülfikar'a, gelmişti. Ben on, iki yaşındaydım deprem olduğunda, annen bir yaşındaydı. A o vakit, köylüler Efendi'nin bir kızı daha oldu diye konuşuyorlardı, ordan biliyorum...' – 'yıl kaçtı' – 'Bilmem ben, yıl, mıl, bilmemin faydası ne? olayı hatırlıyorum yeter.Ooohfff ne bileyim ben, hangi gündü, hangi yıldı, hepsi aynıydı günlerin' bıkınlığını saklamayan, yetim bırakarak yaşamının yönünü değiştiren 12 yaşında babasını elinden alan, Google amcaya göre 31 Mayıs 1946, Cuma günü saat 5.12 de olmuş deprem, askere gittiği, evlendiği yıl dahil yaşadığı hiçbir olayın, tarihini, yılını, ayını, gününü, saatini bilme ve de merak etme bir yana isteği de bulunmadığından altı çocuğundan hiç birinin ne doğum tarihini, ne nasıl doğduklarını hatırlamayan, bilmeyen babanın, Efendi'nin kızının, annenin doğumunu hatırladığını söylediğinde 'mümkünatı yok, yanlış biliyor " düşünceni doğrulayacak, depremin olduğu sene Efendi'nin doğan kızının çe Taluda Luto (Lütfiye) diye çağrılan, hüviyette Selvi yazılı teyzenin varlığıydı.Allahtan tarih mefhumsuzluğu yüzünden bocalayacağı "bugün ayın kaç, günlerden ne, hangi yıldayız, hangi ayındayız" sorulara muhatap 'akli dengesi yerindedir raporu altmışbeş yaşından sonra gerekliydi yoksa....

....'babam depremde öldükten dört yıl sonra Mehemed Eli üç, Heydo altı yaşındayken altmış yaşında ki annem, çene Zeynelé Talo; Zelhan, biz çocuklarını bırakıp kocaya kaçtı; Dodan köyünde yaşlı bir adama.Amcan Heydo diyor ki 'annem ortamızda yatardı benle, Mehemed Eli'nin. Ben çok iyi hatırlıyorum, Efendi'nin vurulduğu seneydi, Kasman , Bingöl yaylasındaydık. Haber geldi 'Efendi vurulmuş' herkes gitti. İşte Efendi Temmuz'da vuruldu, o kışın değil birkaç yıl sonra Ocak ayıydı, annem Zelhan gece aramızdan kalktı gitti, o kadar. Eyle galesizdi annem, çocukların hepsi de ona benzedi, dünya yansın tek kendilerine bir şey olmasın... kendini düşünürdü sade... Zelhan'ın annesinin babası' –'baba! Zelhan'ın annesinin babası ne demek ya, annemin babası, ayyy benide şaşırttın anneannemin babası, büyük dedem desene'–' he..he..he o işte Emeranlı bir Lolanlıymış adını bilmiyorum'–' büyük dedenin adını bilmiyor musun? –' dee get kızım, ben dedemin adını bilmiyorum, şart mı? Bilmiyorum' –'a bu baban neyi bilmiş ki onu bilsin anneannesinin adı da Naze (Nazlı)'ymış. Apo Yusufé Zeynelé Taloé, annesinin adını kızına, benim en has arkadaşşıma koymuştu. Anneanne Naze, a o da çok geçimsizmiş, bunların soyu hep öyle geçimsizdi; çocukları apo Yusuf , babaannen emike Zelhan 'da öyleydi. Kocası Zeynelé Talo'ya yapmadığını bırakmamış, durmadan hakaret de ediyormuş 'hera, eşek' . Kocası, babanın dedesi Zeynelé Talo iki çocuğunu , karısı Naze'yi, köyünü Kasman'ı bırakıp tahminen 1910-1920 arası bir yılda, bir sabah çekmiş gitmiş...gidiş o gidiş, bir daha dönmemiş. ne haber, ne bir şey...mezarı nerde kimse bilmiyor.Ama evlenmiştir, Mala Feran erkeği kadınsız yapamaz.Ma o da sorumsuz, bencilmiş, geride iki çocuk ne olacak halleri diye düşünme yok, kızı Zelhan gibi, bırakıp gitmiş çocuklarını.'–'Alkışlanacak hareket.Baba, deden çok akıllıymış.O dar çevrede, kapalı yerde, onca akraba arasında kafayı sıyırmadan, çekmiş gitmiş. Sorumsuz değil, onca şey görmüş geçirmiştir, bakmış ki herkes aynı hayatı yaşıyor, çocuklara birileri bakar çünkü köy aynı kökten üreyenlerin vatanı. Adamcağız o zamanda kendine dayatılan hayata karşı çıkmış, oraya sıkışıp

kalmamış, yeni ufuklara yelken açmış.’-‘hele bak, kariyı, çocuğu bırak, git olur mu? Dayım Yusuf, annem Zelhan çok küçükmüşler babaları gittiğinde, köyde erkek çocuklar babalarının ismiyle çağrılır, tanıtılırdı ya dayım Yusuf’a Yusufé Zeynelé Taloé demezlerdi, Yusufé Nazé; Yusufu Naze; Naze ’nin oğlu Yusuf derlerdi. Dakıla mı. mayemı, annemi Zelhan’ı, o komşumuz dul Fadime (Fade) ‘Dodan köyünden Seys Üseyin’in karısı ölmüş, adam seyittir, talipleri, musayıpleri çoktur. Burda, Badan’da bu deli çocuklarının eline bakar durursun. Bu her biri cenvir, döven, her gün küfür eden oğlanların elinden kurtul, Seys Üseyin’in, senin kıymetini bilecektir.’ diye, diye kandırdı. Kaçtığı Seys Hüseyin’de anneme, ne para, ne bir şey verdi, anca hizmetini yaptırdı. Fade’nin kendisi de Seys Hüseyin’in oğluna, Gül dedeye kaçtı, Zelhan’ın gelini oldu, bir oğlan doğurduktan sonra da öldü. A o Gül dedenin karısı, Fade’nin üzerine kuma gittiği Güle baktı bebeğe. Ben annemi akıllı biliyordum...çok değerli bir kadın biliyordum; teyyyyyy...hiç böyle bilmezdim.Halil öldü, çocukların perişan olmasın diye aynı ev damında yaşadığın kayınbiraderin Resul’le evlendin, bunda bir şey yok.Ama babam, Resul öldükten sonra bu yaptığı?Resul’ün malının, mülkünün üzerine otursaydın, gül gibi yaşasaydın.’ – ‘çözdüm ben bu sülale evliliklerini, eğer, evleneceği bir erkek bulunsaydı babaannem kaçmazdı ama çe Resulde evleneceği kimse kalmamış ki’-‘ Kızım ayıp, nasıl konuşuyorsun öyle babaannen o senin’ –‘yalan mı?’-‘Doğru diyor. Annem; o kadın; kocaya kaçınca, hem yetim, hem öksüz kaldık biz dört oğlan kardeş. O zaman kavga, döğüş ne ev damlarında, ne de köyde eksik olmazdı.Her evde bağırma, çağırma, nefret ederlerdi birbirlerinden ama ayrılmaz birlikte yaşamaya da devam ederlerdi..Her şey kavga için bahaneydi...her şey.Dewa ma Badan’da yol boyunca suyun aktığı arkin başında köylüler durur, suyu kesip kendi tarlasını sularlardı. Sırf “ereee laooo, kütik, daha benim tarla sulanmadı, suyu kesmişsin’ yüzünden küreği, tırpanı, baltayı eline alanın çıkardığı kavgaları anlatsam oooo, haddi hesabı tutulamayacak kadar çok kavganın, dövüşün, kardeşi kardeşe vurduran olayların en bilinenlerinden Taloé Mustafaé ağayla, Zengel’e yerleşmiş Ağaé Mustafaé arasında geçendir; efendime söyleyeyim ; Ağustos ayında Zengel’den gelen ark suyuyla dolan yapay Ağa gölünden Kasman’ın Emeran’a sınırına yakın arazilerini sularken, birden suyun kesildiğini görünce o sıcakta ark boyunca yürüyüp, kan ter içinde bir saatte göle vardığında kardeşinin arkin başında kestiği suyla tarlasını suladığını görünce ‘ ya Hızır’o Galo, tarlayı suladığımı biliyordun, bu sıcakta beni buralara yürüttün. Eree vıcansız bırak suyu’ – ‘ hele şuna bakın! demiyorsun arkada birileri de vardır. Hama tek senin arazin mi susuzdur.Bize tarla sulayacak su bırakmıyorsun önce ben sonra sen sulayacaksın.Hak budur çünkü suyun başı burasıdır, benim arazimdedir, benim gölümdür’ atışmalarıyla alevlenen tartışmada Taloé Mustafaé ağanın kardeşi Ağaé Mustafaé tarafından dövülüp, dermansız vaziyette dewa ma Kasman’a dönmesiyle, kardeşinin kendisine yaptığı haksızlığı öğrenince silahlanıp atlarını amcalarının üzerine doğru süren oğulları Zengel yolu üzerinde silahını, kılıcını kuşanmış Taloé Mustafaé görünce ‘piyimi sen ne ara ve niye geldin ‘ –‘ haydi gidelim’ – ‘bu yaşlı halinle sen niye geleceksin? Biz gider, hesabını görür, amcamın anasından emdiği sütü burnundan getirir, döneriz’- ‘ Eree , siz kardeşler bir araya geldiniz kardeşimi dövmeye gidiyorsunuz.Kardeşim Ağaé haksızdır ama tekdir, nen de kardeşimin yanına gidiyorum siz Taloé’nun oğullarıysanız biz de Mustafaé Zeynel’in torunlarıyız. Hele bir gelin kim kimin anasını....(Ela benre kam nano maa kami?).)... belli olsun’la kavgayı önleyen Taloé’nun inatçı kardeşinin suyu bırakmasını sağlayamadığı şartlarda; akşama kadar uğraşıp elde kürek Mengel köyünün alt tarafından; Aradzani (Murat) nehrinin sağ kollarından, Emeran’ın üst kısımlarında Güllüce çayının da kendisine katıldığı

benim deli dolu avare nehrim deré Mengelî'n; suyunu Kasman'a getirip; çayırını, tarlalarını sulamak için hem dedem Memil'in kardeşinin oğlu hemde dayım (Xalo-halo ma) Yusufé Zeynelé Taloé'ya yardıma giden abim Useyin'in , Uso'nun peşine takıldığı, hayvan peşinde dağ tepe dolaştığım, tarlada tırpan, ot, saman çekip, biçilen otları bağ, hayvan pisliğinden tezек yaptığım çocuklukta, babam yok ya öyle bir yokluk içindeydik ki abilerim, karıları, gelinler sandığa kilitler, ekmek kaçırıyorlardı biz Resulé Memilé ağanın çocuklarından. Sadece bizim ev damında değil Kasman'da, Badan'da, diğer köylerde herkes, sacda pişirilen ekmeği ortadan kaldırıyor, nereyi uygun görüyorsa oraya saklıyor; yemek vakti gelince sayılı çıkarıyorlardı. Belki inanmıyorsun ama teyzemin kaynanası öyle bir kadındı ki demişti Üseyne Gaborj, açlıktan ekmeği kilitlediği sandığın önünde kırıntıları toplayıp yiyen torunlarına da acımadı zaten torunlardan biri de açlıktan şimdi diyorlar ya bakımsızlıktan öldü. Senesini bilmem, babam öldükten sonraydı bir kıtlık... bir kıtlık başlamıştı tarif edemem 'nereye gidiyoruz' – 'Hınıs'a' dedi abim Hasané Halilé 'Hınıs'a lo, buğday, ekmek aramaya' bindik Karkapazar seferinde büyük dedem Memil'in el koyduğu kağrı arabasına, açlıktan takat, hal yok öküzleri sürelim öyle bir perişan haldeyiz. Çorak, ağaçsız bir köyden geçiyoruz zaten Kürt köylerinde ağaç göremezdin, kadının biri bahçede kapıya az uzak ocağın önüne oturmuş yakmış ateşi, koymuş üstüne sacı 'laoo, bira, Kemo, Kürt köyüdür burası.Bak ! şu ekmek pişiren kadın yüzü temiz, iyi birine benziyor, git yanına Alla Rızası için de... ekmek iste, al, gel' atlardım kağrıdan, yaklaştıkça pişen ekmeğin kokusu midemi çalkalıyordu. Kürt köylerine, Karkapazar'a tırpana gittiğimden Kürtçe konuşmayı öğrenmiştim dedim 'xwişka min; bacım Allahın yolcusu, Hz. Muhammed Mustafa' nın kuluyuz, açız', kadın üç dört ekmek verdi, o ekmeğin kokusunu, karın doyuran sıcaklığını, tadını bugün dahi hatırlarım. Malımız, davarımız vardı yok değildi ama tereyağını toplayıp celeplere, çerçilere satıyorlardı, bir gün doya doya yiyeceğimiz Zerfet yapmadılar; dorak, ekmek... dorak ekmek. Kaşık, çatal ne? yoktu ki, Hase Çarık, ağaç getirirdi ormandan, kaşık yapardık. Çe Resulde veyvilerin; ne veyvi Selbi'nin, ne veyvi Nace'nin gamı değildi temizlik, bitler , pireler gözümü çıkarıyorlardı. Altımda uzun paçalı bir tuman (don) üzerimde demeye bir şahit lazım gömlek diye bir bez. Beş sene bir gömlekle gittim, geldim Kasman'da ki ilkokula. Yine bir gün abim Hasan 'eree Kemo, Öleng'e git emike (halan) Elif'ten biraz para iste, alışveriş yapalım şeker, sabun, un, hayvan alalım' dedim 'ayıp değil mi ben , üstüm başım bu halde nasıl gideyim.' Para lafını duyan abim Üseyin, Leyla'nın babası gitti Hesene Memet Ali Caferin gömleğini ' Öleng'e gitsin gelsin, hemen getireceğim' sözünü vererek aldı, getirdi ' giy bunu, git'. Bana güvenmediğinden (Ali) Eli Kamoru'yu da başıma yaver diktiler, gittik. Ne para, ne pul, ne de yüz verdi, sadece iki buçuk lira Eli'nin eline emike(a) Elif o kadar, anlayacağın bir işe yaramadı gidişimiz. Abim Hasan, çalışırdı, yorulurdu.Baharda, tırpan çeker... çeker böyle otları üst üste üst üste balya yapardık.Bir bakardım tırpanı koymuş yanında, lastik ayakkabılarını çıkarmış, dayamış sırtını otlara uyuyor, yılan mı gelir, akrep mi geçer, sokar korkmazdık hiç. Ben okula gidiyorum, çalışmıyorum diye, kinleniyordular çe Resuldekiler diye düşündüm hep. Onaltı yaşındaydım, bir baktım abim Hesene Resul 'Kemo, Kasmanlılar, Erzurum'a tırpan almaya gidiyorlar sende git. 'Ne işim var benim ev damı tırpan dolu' –'akla bak' bozulmayacaklar mı? boş boş oturacağına, git işte' Alah, Allah o ne meseleydi ben bu yaşa geldim hala anlamış değilim.Herhalde gitsin yolda ölsün, ben de kurtulayım diye düşündü' – 'Baba yapma! o kadar kötü olabilirler mi? Belki tırpan ucuzlamıştır onun için demiştir. ' –'kızım, kızım kim, niye, nasıl öldü Kemo derdi ki, kimse peşine düşmezdi, öldün, öldün...tamam . Babamın arsalarını da bir güzel üstlerine alırlardı. İbi Rısk'la birlikte gittik Erzurum'a, tırpan

aldık ordan başka bir dükkana girdik orda host vardı, tırpanı üstüne koyup bileylediğimiz, dövdüğümüz bir taş diyeyim. İbi Risk sen onu, arada derede çal. Çıktık dolaşırken çarşıda ‘ eree Kemo ben host çaldım’ .Biz dolaşırken bir baktık dükkân çalışanları bulmasın mı bizi? Nasıl bir dayak attılar, paramparça ettiler İbi Riski. Amcam Halilê Memilê’n boyu iki metreymiş babası Memilê Taloé gibi, karısı yani nenem ölünce’ – ‘adı neymiş babaannenin’ – ‘tooo hooo, ahret sorusu, seksen, yüz yıl geçmiş, ne bileyim’–‘ne demek ne bileyim? Yüz yıl ne, taş çatlasa senden yirmi yıl önce ölmüştür, insan babaannesinin adını bilmez mi?’ – ‘bilmez..bilmez görmedim ki, ben varken o çoktan ölmüş. Öyle çok derdin, açlığın, fakirliğin arasında nenemin adı ne diye sormak aklıma gelmedi. Hem çe Resulde ne adı, ne de bahsi hiç geçmedi’ anlatısının ardında bir ay, belki daha da uzun bir süre babanın, babasının karısının adını, büyükbabası Memilê Taloé’n kaç evlilik yaptığını öğrenmek için çalmadık kapı, yapılmadık telefon görüşmesi, alt üst edilmedik aile tarihin yazıldığı kitapları bırakmamana, baktığın kitaplarda K(o)ürtegül’de (1894, kimilerine göre 1895) ki gibi, **diğer aşiretlerle çatışmaların, kavgaların hatta ve hatta aşiretin ilk yerleşim yeri Sülbüs, Badro dağlarının eteklerindeki Dersim’in Civarık köyünden;** her zaman mal gibi hiç görmedikleri, tanımadıkları erkeklere sattıkları kadınlardan şatafatlı bir düğün, yüklü bir başlıkla evlendirdiği erkek kardeşini gerdek gecesinde beğenmeyip, bir yolunu bulup evine geri dönen, o zamanda cinsiyet eşitsizliğinin farkına varıp, kendisine dayatılan kadere karşı çıkan devrimci karakterine, cesaretine hayran kalınacak, belki o diyarın ilk kadın hakları savunucusu olmasının, erkek hegemonyasına başkaldırmasının intikamını aile tarihini yazan tümü erkek yazarların ismini söylemeyerek, anmayarak aldıkları ihtimalini dışlamadığın Karsanu aşiretinden İlbayî Eliyi (Alié) Mura beyin kızının kaçtığını öğrenince ‘namusumuzu geri verin ‘le evini kuşatan ‘dönmeyeceğim’ direnmesine, Haydaran aşiretinin oğluyla nişanlı küçük kız kardeşini kaçırıp, kardeşiyle evlendirerek karşılık veren Zeynelé Yusufé ağanın aşiret geleneklerine göre bu mala tecavüz barındıran saldırısı; Karsanu, Haydaran ve diğer Dersimli aşiretlerin başvurdukları Padişah’tan ferman çıkartıp Civarık’ı kuşatıp, yakıp yıkmaları, onlarca kişinin de ölümüyle sonuçlanınca, yapılan aşiretler toplantısında haksız bulunup geri istenen, kaçırdıkları İlbayî Eliyi (Alié) Mura beyin küçük kızını ‘bizim namusumuz oldu ancak mezardan alırsınız’la vermeyerek alınan kararlara uymadığından aşiretini başına getirileceklerden korumak için; 1786 yılında 30, 40 hanesiyle birlikte yola düşüp Zeynel ağa mezarasını kurarak yerleştiği Karer’in (Kığı) mirlerinden (beylerinden) Yazıcıoğullarının düşmanı aşiretlerce ‘Zeynelé Yusufé oradan çıkar yoksa saldıracamız’ tehdit edilmesiyle, 1787 yılında “Kızılbaşlar geldi”yle karşılanacakları Ermeni köyü Darabî’ye sonrasında İran, Irak sınırına doğru ilerleyen hat üzerinde Gımgım’ın, Mengel, Kuzik, Zengel, Emeran, Kasman, Badan, Muskan, Uskiran köylerine **göçün; İmparatorluk ve sonrası Cumhuriyet coğrafyasında her mekanda; Sarayda, Çankaya Köşkünde, köylerde, kasabalarda, evlerde** aşiretler arasındaki ve ailelerin ve aşiretlerin kendi içindeki husumetlerinin, kavgalarının, birbirlerine, Padişaha, hükümete, yönetimlere, yönetenlere ihbarların, iftiraların, çatışmaların, ölümlerin; Mala Feran aşireti liderlerinden Selimé Ağaé’nın öldürülmesinin **sebeplerinden, masallardan, insanlık tarihine, ne kadar dönüm noktası, savaşlar, kırılmalar, zaferler varsa hepsinin; başrolüne yerleştirilmiş, starı yapılmış;** sadece Adem’i cennet kovdurmakla kalınsa iyiydi, Homeros’a 10 yıl süren, son bir aylık dönemini en ince ayrıntılarını anlattığı İlyada ve Odyseia destanını yazdıran; Antik Yunan’da Truvalı Paris’in Sparta Kralı Menelaos’un karısı Helen’i kaçırmasıyla Akhalıların, gelinleri Helen’i geri almak için saldırmalarıyla başlayan Truva savaşında; yeri

titreten Tanrı Zeus'un korumasında ki Hektor'un, gücü karşısında yenileceklerini düşünen Akhalıların kendisine onur payı verilmiş güzel Briseisi, elinden almasına kızdığından savaşa katılmayan Yaşlı Nestor 'un

“...Haydi vakit varken gel,
Güzel armağanlar, tatlı sözlerle alalım gönlünü “

seslenmesine;

“ateşe değmemiş yedi tane üç ayak,
on külçe altın, 20 tane pırıl pırıl leğen,
ödül kazanmış sağlam ayaklı on iki at,
yedi Lesboslu kadın vereceğim elleri her işe yatan,
Briseis'i kız da olacak içlerinde.
Argos'lu Helene'den hemen sonraki,
En güzel yirmi Troyalı kadın alsın kendine
Üç tane kızım var sarayım da Khrysothemis, Laodike, İphianassa
Ağırlık vermeden alsın istediğini...”

karşılığını veren erlerin başbuğu Kral Agamemnon'un, savaş meydanına geri dönmesi içi Akhilleus'u ikna etmek için vaad ettiği, tarih boyunca Antik Yunan'da da ödül, armağan, ganimet kullanılan, ismini, hikayesini duymadıkları, bilmedikleri **kadınların**; tatlı, albenili başka bir meyve yokmuşçasına **mütemim cüzü yapılmış**; dayanılmaz işkencelere maruz kalan Prometheus'un ateşi Olimpos'ta ki Tanrılardan çalması benzeri; hangi mantaliteyle böyle davranıyor denilemeyecek sorgulanmazlık – Albert Einstein gibi “Spinoza' nın Tanrısına mı inanmak lazım ?– kutsanmışlıkta yarattığı evrenle ilgili, kendisinden başka bilgi sahibi tek varlık görmek istemediğinden “5N1K” yı sildiğinden olsa gerek, onayını almadan kendilerine yasaklandığını bilip, bilmedikleri de muamma, meyvenin tadının merakına yenilen **Hava'yi**, Adem'le **cennetten kovduran**; Zeus'un, Akhilleus'un ebeveynleri Peleus ile Thetis'in düğününe davet etmediği tanrıça Eris'in, düğünü mahvetmek için “en güzel olana” diyerek ortaya fırlatmasıyla, tanrıçalardan Athena, Hera ve Afrodit'in; aralarında en güzelin kim olduğuna karar vermesini istedikleri, bulutları devşiren ölümsüz Zeus'un seçimi kendisinin değil iddağında yaşayan çoban Paris'in yapacağını söyleyerek tanrıçaları Hermes'in yol göstericiliğinde yanına gönderdiği Paris'in, Hera'nın Avrupa ve Asya'nın krallığı, Athena'nın savaşta kullanabileceği bilgeliği ve yetenekleri vaadini değil de dünyanın en güzel kadınının aşkı vaatli (ki bu kadın Yunan Kralı Menelaos'un karısı Helen'dir) Afrodit'e vererek **Truva savaşının fitilin ateşleyen hiç anlatılmadığından** kötü cadının Pamuk Prensesi kandırmak için sepetine doldurduğu, Newton'a yerçekimini bulduran, Steve Jobs'a servet kazandıran Apple'ın,...**Elma'nın** baş belalığından bir haber; kaderlerini değiştiremeyen, değiştirmelerine izin verilmeyen Mala Feran, **aşireti kadınlarının**; ne adlarına, kökenlerine, ne anne, babalarının, kardeşlerinin kimliğine, ne sürekli göç, çatışma ortamında kocaları öldüğünde, öldürüldüğünde kayınbiraderleri, kocalarının amcalarıyla evlendirildiklerinde ne hissettiklerine, düşündüklerine, yaşamlarına hangi şartlarda devam edip, hangi kapılarda süründüklerine, nasıl evlendirildiklerine, nasıl öldüklerine **dair bilgilere, izlere** ulaşmak bir yana, adeta yok sayılmaları; maruz kaldıkları tahminleri bile aşacak aşağılanmaların, gaddarlığın ve zulmün gizlenilmesinden başka bir şeyin belirtisi değildi. O yüzden zavallı kadınlara yöneltilen

'niye boyun eğdin, niye karşı çıkmadın, niye terk etmenin ' bombardımanlı altı doldurulmamış cümleler...çözümler **sunanların**; Zengel'li Velié Ağaé'nın Kasman'daki amcaoğlu Velié Mustafaé Talo'nun kızı Gülnaz'dan doğan beş kızı dışında; çene Küçükağa 'ben öldükten sonra da çıkarmayın' dediği birlikte gömüldüğü boynundaki siyah boncuğu vermiş halası Karer'li Alié ikinci Zeynel'in kızı, Küçükağanın kardeşi Zerif'in doğurduğu, adı, unutturulduğundan ey okuyucu ! bilinmeyen, her okuduğunda; duygudan, vicdandan bihaber; dağdan, taştan, kavgadan, gürültüden bol bir şeyi bulunmayan sevgisizlikten, düşmanlıktan beslenen bu diyarda değil de başka bir diyarda doğsalardı yalnızca kendilerinin değil başkalarının da kaderlerine yön verecek kudrete erişebileceklerinin kanıtı Habeş kültüründe anlamı "bu şekilde değil, böyle değil" Makeda; İslam'da Belkis; Matta İncil'inde "Güneyin Kraliçesi"; Luka İncil'inde Süleyman'a götürdüğü üç hediye altın, baharat ve değerli taşların yansıması altın, buhur ve mür'ü verdiği bebek İsa'yı reddedenleri de yargılayacağı söylenen "Meryem'in habercisi", kendini beğenmişlere "kim olduğunu sanıyor, Saba Kraliçesi mi?" ayarı verdiren Saba Melikesi Belkis; aklına düşsün diye Belkize ismini yakıştırdığın kızını kendi elleriyle öldürmesi gibi babalardan oğullara mirasmışçasına; dünden bugüne devir ettirilen, adı hatırlanmayan yüzlerce, binlerce kadını hayatından etmiş, yapanın cezalandırılmadığı, devlet, toplum, aile destekli cinayetlerin sürekliliğine muhataplığın korumasız, çaresiz kadınları sindirmesini, susturmasını algılamaları **cidden, çok mu zor ?** Ahhh Belkize ahhh; ' a o Velié Ağaé kim biliyorsun , amcan Hesene Resulün mezar taşına yazılmasını istediği ' candır dayanmaz cefaya, güldür bir gün solar' onun lafıydı. O kadar çok ağrı çekmiş ki a bu lafı söylemiş, altında kuvvetli, doru bir at var idi, Cibranlılarla çatışmaların birinde ayağından kurşunlandığından, amcasının oğlu Mehemed Halité Alié'nin – mezre ve yaylalar içinde ilk oturana göre isimlendirildiğinden – mezre Eliağa'daki evine gelmiş, bakımı orada yapılmış fakat sakat kalıp topalladığından yanında hep kendisini ata bindiren, indiren, işlerini gören bir hulam (hizmetli) taşımış. Cahiliye devrinin, ataerkil kültürün mihengi; yan unsurları değişse de 'avradın' yerini hep koruduğu, günümüz revizesi; para, silah , iktidar, karı; ev, araba, hatun, cep telefonu ya da su...para... kadın (karı) sesi oldurulan; ihtiyaç duydukları üç materyal 'at, avrat, pusat (silah)' yanlarında olsun da tek, geri kalan her şeyin eğitim, kültür, medeniyet, bilim, ilim ve irfanın fasa fiso sayıldığı her ataerkil soyda, aşirette ki erkekler gibi **kadınlara; kavga, döğüşe**; şehirde, köyde, yurtdışında nerde olunursa olunsun ev damlarında ardı arkası kesilmeyen günde en az on kere duyulan, sorulan ' ne yiyeceğiz... yapsaydın ya şöyle yağlı, iri etli bir yemek, çörek...ne var yenecek...ne yemek yaptın...bir şey yoktur ağzımıza atalım....içelim, hele bal, kaymak, kavurma çıkar' desturlu yemeğe, **içmeye düşkün** öyle ki bir gıdık (oğlakı), çok sevdiği koca bir tepsi Zerfeti tek başına yiyen, akrabalarına 'koynunuza genç alın, genç nefesi koklayın ki genç kalasınız, canık, kadın, evlilik dar ayakkabı gibidir (zevaj sol teng o) sıkı mı, çıkarıp atmaktan başka çare yoktur' nasihatini eylemieyi de unutmamış ulu bilgelerden Zengenli Velié Ağaé babayığit, omuzları geniş güzel bir adamdı, namı vardı, bir köye, bir haneye geldiğinde 'Veli ağa geldi' denilince ayakkabı giymeye fırsat bulunmadan çorapsız koşulur, karşılanırmış.Bir defasında dewa ma Kasman'da, çe Taluda, akrabalar toplanmış konuşuyorlar, kız kardeşi Rukoş'la evli Mehemedê Aliê Aliê Mahmutê güzel taklit yaptığından ' zama (damat) hele kalk, bize Velié Ağaé'nın taklidini yap' dediğinde babam, Efendi, o da kalkmış yürüyüşünü, sesini benzetip ' eree bao, Şerif'le taklide başladığında dışarıdan Velié Ağaé 'nın sesi duymuş ' eree baoo... Şerif' .İçerde Mehemedê Aliê, dışarıda Veli ağa, Şerif diye bağırıyorlar. Dışarıya taşan gülüşmelerden mevzuyu anlamış, kızı

Belkize'yi öldürmüş Velié Ağaé, karşılamaya koşanlar arasında saklanmaya çalışan Mehemedê Eliye 'ulan şerefsiz, utanmadın, amcanın taklidi yaparken, alay ederken. Al bu atımı, götür, güzelce derede yıka getir, bu da senin cezandır' demiş. Ma, a bu Mala Feranların, Hormeklilerin gaddarlarından Velié Ağaé'nın iyi bir başlık alarak ağabeyinin oğlu Alié Mahmuté Ağaé'yla nişanladığı Belkize; kuma gideceği epeyce de yaşlı amcasının oğluyla evlenmek istemediği gibi sürülerine bakan, doğru yanlış bilmem öyle deniyor, çobana gönül veriyor, kaçmak için plan yapıyorlar.30 haneli bir köyde kızının çobanla kaçacağıının haberini alması zor olmayan Velié Ağaé 'Keko ma, bira, ben nam yazdırmış Mustafaé Zeynelé'n torunu Zengen'li Ağaé'nın oğlu Veli ağanın kızı çobana kaçmış dedirtmem. Eliye Mahmut (Alié Mahmuté Ağaé), sende nişanlının, helalinin seni boynuzlu hale düşürmesine izin vermeyeceksin. Ailemizi, namusumuzu lekeleyecek böyle bir rezalete göz göre göre izin vermem, şanıma yediremem. Benim kızım, böyle bir şeye nasıl tenezzül eder yapar? Beni, atasını, velinimetini dinlemiyorsa, köy yerinde başımı öne eğdirecekse, ölümü de hak etmiştir. Bu aile namusu işidir , tek başıma hakkından gelemem. Senin de nişanlındır yardım edeceksin'; 'apo, piyimi, vazgeç, bırakalım gitsin, günahına girmeyelim, öldürmek nedir?Hiç baba kızına kıyar mı ? ' dese de Eliye Mahmut , amcasının 'eree kulakların duymaz, ne dersin sen ! O benim kızım olsaydı babasına, şerefine kıyamazdı' öfkesine söz geçiremez. Bir akrabasının Zengel'in karşısında mezre Pıtıka'da ki heyr(hayır) yemeğine karısı Zerif'i 'gitmeyeceğim, sen git, hiç olmasa birimiz gitsin, ayıptır'la gönderip yeğenini çağıran Velié Ağaé'nın, babasının planlarından habersiz, birkaç parça eşyasını koyduğu heybeyi kapı arkasına çakılmış çiviye asmış, sevdiğinin gelmesini sedirde oturmuş bekleyen Belkize, odaya nişanlısı amcaoğluyla, babası girince, başına geleceği anlıyor,babası gibi babayığit, iri yarı Belkize, kendisini yakalamaya çalışan amcası oğlunun elinden kurtulup, kapıyı açma hamlesine giriştiğinde baba çelmesi yere kapaklanıyor. O an itibariyle hiç yaşamamışçasına adı anılmayan, unutturulan Belkize'nin boğazı sıkılarak ya da ağzına yastık kapatılıp boğularak mı ? nasıl öldürüldüğünü bilen yok' -'Peki Zerif, ya nasıl olur kızını öldüren adamla yaşamış, koynuna girmiş, bu olanlar, aklıma mukayyet olamıyorum...' -'Ya ne yapacaktı ?? Kızını öldüren derazası, akrabası, aynı soy. Akrabasını mı ihbar edecek? Hele şunun dediğine bakın, Lolij mısın seni ? Onca çocuk aralarından biri ölmüşse ölmüş ne olmuş ki kadardı değeri bizlerin, kadınların, çocukların. Alevi, Sünni fark etmez her evde en az altı, yedi, dokuz çocuk, yoksulluk, yalnızca aşiretler, mezhepler arasında değil, ev damında, köyde akrabalar, köylüler arasında da kavga, dövüş; hayat ve ölüm anlık; sabah yanında uyandığın, düşman köye baskında, akrabayla kavgada, yolda eşkiya baskınında, çatışmada hayatını kaybettiğinden akşam yanında değil ; gece kucağında salladığın çocuk, süt sağdığın komşun sabaha hastalanıp ölmüş. Her an, her gün ölüm var...ölüm. Yas tutacak zaman? Saime'yi gömen Sara teyzen, Leyla'yı gömen çene Küçükağa , Fazıla'yı gömen amojın Zehra, Abbasi gömen amojın Fatma yas mı tuttular? Aynı gün mala gittiler, süt sağdılar, yayık yaydılar, çamaşır yıkadılar, ekmek, çay yaptılar, misafir ağırladılar. Şimdi ki gibi ölenin her gördüğünde ciğerini sızlatan yaşadığını hatırlatan, anımsatan bir odası, bir eşyası, oyuncağı, giysisi kalmıyordu ki, ardından belki diğer çocuklar almasın diye yatak altına saklanmış tahtadan bir oyuncak, bir entari, bir tıman, olurdu, küçülünce diğer çocuğun giyindiği, bir oda, bir yatak ortak kullanılan. Neye bakıp, neye sarılıp da 'bu kızın, oğlun, adamın, kadınındı diye ağlayacaksın. Ben demiş Zerif, çene Küçükağa'ya 'şüphelenmişim adamdan, kıza kötü, kötü bakıyor, için için kin duyuyor 'bemrad ! beni rezil etti aleme. Veli ağanın kızı bir çobanla olur? ' sabahı, sabah ediyordu, 'etme, kız bütün gün gözümün önünde iş , güçte, iftira atıyorlar ' yatışmıyordu kalbi

herifin. Ama, Hz. Ali biliyor, kızını öldürmez, o kadarını da yapmaz diyerek kalktım gittim mezre Pıtıka'ya.' Bu Velié Ağaé, evlendiği Ermeni bir kadını Akçık'i de öldürmüştü.' İslam dininin, Arap kültürünün çok eşliliğini benimseyip, öncüleri Ehlibeyt erkeklerinin, Hz. Muhammed'in, Hz. Ali'nin yolunu yol kabullenen, bir gece bir hanımının, diğer gece kumasının belki ev damı dışında bir başkasının koynuna giren Mala Feran erkeklerinin neredeyse tamamı, altıncı kuşağa kadar en az iki evlilik yaptığundan Veli Ağa....

.... sen var ya ancak sosyal medyada bir haber, web sitesinde "konuk yazar" olursun, ötesi yok derken, iş yerinde oda arkadaşın Adnan, haksız değilmiş, o kadarlık bir yazar olabilen sen, duyguları parçalı, bulutlu yazar müsveddesi Veli ağa insanlıkla ilgisi olmayan bir katil – 'senin katil diye karaladığına, Mala Feranlılar aile tarihleriyle ilgili kitaplarında "Talo oğulları Veli ağa ve Memil ağa sanki birer cisimli heykel idiler. Memil ağanın nükteleri çok ince ve zarifti....Zengel'li Veli Ağa cesareti, yiğitliği ve zekiliğin yanında çok yemek yemesiyle de ün yapmış bir amcamızdı ...bu değerli ve sevilen amcamız " övgülerini yağdırmışlar' – 'Öyle zekilik batsın. Sakın ! katillerin sevildiği, saygı gördüğü başka bir memleket arasan bulamazsın diye başlama. İşte o an, sana; dün ve bugün de; başbakanın, bakanların onca gencin asılmasının onca muhalifin faili meçhul cinayetlerde yitirilmesinin sorumlusu devlet yetkilisi;, Başbakan, Cumhurbaşkanı; onca Milli Birlik Komitesi üyesi, onca istihbaratçı, hakim, savcı, polis ; Salim Başol, Ali Erverdi Cemal Gürsel; Cevdet Sunay , Nihat Erim, Mustafa Kubilay İmer, Süleyman Demirel, Kenan Evren, Bülent Ulusu, Tansu Çiller, Murat Karayalçın, Mesut Yılmaz, Çevik Bir, Erol Özkasnak, Mehmet Açar, Sedat Peker, Korkut Eken'in ardından tek bir kişinin söylemediği "bir koltuk için 19 erkek , 20 kız kardeşini, 17 cariyesini, annesini ve öz oğlu Murat'ı öldüren katilin cenazesine gidilir mi? Babam da olsa katil katildir " diyecek, dürüstlüğü'nün gereği babası III.Mehmet'in cenaze törenine gitmediğini resmi tarihin yazmadığı, 1603 yılında tahta çıkmış I.Ahmet'in 14.padişah olduğu Osmanlı İmparatorluğunu, Hitler Almanyasını, Mussolini İtalyasını, Boşleviklerin SSCB'sini, Doğu bloğu ülkelerini, Ortadoğu'nun BAAS, şu anda dünyanın pek çok ülkesinde "neyse ne, benim dediğim olacak!" söylevli onca Trump, Erdoğan,Sisi ..., ..., majestelerinin, askerliğini benimseyenleri, spiral döngüsünde diktatoryal , otokratik, teokratik nasıl oluyorsa aynı zamanda da demokratik iddialı liderleri, rejimlerini hatırlatacak birisi çıkacaktır.Tehlikeli olansa hep vardı, var olacaklar düşüncesinde katile, katilliğe methiyeler dizerek "dünya kurulalı beri böyle" mantığında kutsayıp, kol kanaat gerilerek 'işe-gelen – bihaberlik' konformistliğine, kolaya kaçıldığından, karşılaşılacak sorunu çözmede de, sorun yaratana, karşıtını yok etmeye dayalı radikallik çare görüldüğünden, onlarca insanın ölümünü, sudan sebeple çıkarılan savaşları seyretmekten hicap duymayan kocaman bir kitlenin, dünyanın varlığıdır. Ülkene, topluma, ailene, sülalene, kendine saygıyı sağlamak için – az sonra da ne saygısı diye yazabilme ihtimalini dışlamıyorum – sadece bir masumu hayatından ettiği ispatlanmış katili, katilleri değil, onlara meydan verenleri, suç işleten ortamı yaratanları da cendereleyecek deşifreyle, topluma içine çıkmayacak duruma getirmek, dünyayı elimizin altında getiren cep telefonlarının işgalinde, Jeff Bezos'un 11 dakikada uzaya gidip geldiği bu Alfa kuşaklı dijital çağın, ileri medeniyetin gereği değil midir? Biri indiğinde, diğerinin yukarıya çıktığı, diğeri yukarıya çıktığında o birinin aşağıya indiği, birlikte yükselip, inilemeyen tahterevallili ucundaki hayatta "indir lan beni", "indirsene", "çok kötü oldum" sesini duymayıp gıcıklık olsun diye kıcı tak diye yere vurdurma pisliğinde, ne yazık katilliği, katilleri kutsamadığında, zarar göreceğin,

dışlanılacağıın mekanizmada güncelliği yitirilmeden zihinlere itinaıyla yerleştirildiğinden bireyleri olduğu konumda...yerde mihlatan; karşısına dikileni ya astırtmış ya öldürmüş ya da tehcirlemiş devlet, beka, vatan, aile, namus, ar, onur için yaptım ‘ argümanlarına atıfla, kendini haklı gören onbinlerce sebep, bahane sıralanıp niye de ! saygı duyurulan babayiğitlik, kabadayılık, eşkıyalıkla bütünleştirilip, yüceltilen katillik müessesesi öylesine geçerli kılınmış, doğallaştırılmıştır ki, insanları hayatından eden onca Topal Osmanları, Haluk Kircıları, Ogün Samastları var etmiş, taçlandırmış bu topraklarda nice Akçik’ler, Belkize’ler de kimselerin ruhu duymadan öldürüldüğünde; geceden yağmış yağmurun ılıkılığı kaldırım taşlarında, sokaklarda hava daha tam aydınlanmamış, sabaha karşıydı uyandım.Hep olageldiği gibi ölenlerden, öldürülenlerden habersiz uykusunun derinliğinde, sessizliğe sarılmış şehrin, nefes alıp almadığından kaygılı kahve yaptım, bir de sigara yaktım; tek eksik belki de Sezen Aksu’nun klarnet eşliğinde söyleyeceği “Yarası Saklım; Bir kırık gençlik hikayesi “ şarkısının arka fonda çalmasıyken, boşluk gibi hareketsizliğin içinde, artık hiçbir bir şeye kalmamış inançsızlığımla, yüz yüze oturdum kendimle, tanıdığım acılarıma, bıkkınlığın çöreklediği gözlerime bakamadı gözlerim...ne söylense kar etmediğinden dinlemeyeceğin şu andaki düşüncelerine, inancını yitirme safhasına ulaşman için hayatından onca yılın heder edilerek geçmesi mi gerekliydi ? Çocukluğunda, gençliğinde sende, herkes gibi inanmadın mı hep, her anlatılana, anlatana, olana, yapılan işte ilk orada, fark etmenin imkansız olduğu o yaşlarda, yıllarda başladı çöküşün, hayatının hederliği. Unuttuklarında olmuştur ama ne zaman ki 12 Eylül oldu, yoldaşsız, işsiz, aç, açık kalındı; ne zaman baktın 30’undasın; ne zaman ki kardeşlerin evlendi; sosyal demokrat partilerde çalıştın; ne zaman ki kanser oldun; öldü Aytül, Fevzi, Haldun, Can, baban her şeyin benliğın, ruhun parçalandığı o noktalarda; ardında en azından “benim kararımı “ diye duracağın ilkelerin... inandıkların ... beslemediğın umutların... soruyu sormadan cevabını ezberlediğın, peşinden koştuğın kavramların; kazara bir anda herhangi bir sebeple yapılan yüzleşmenin kaldırdığı örtünün altına sürülmüş kötülükler...pislikler... sırlar...yalanlarla karşılaşmanla ‘iyi oldu, ohhh’la alt üstlüğüne sevinenlerin başını çeken aile, kardeşlik bağlarını, ilişkilerini, dostluklarını yolda bırakmadın mı sende ‘gerçeği, yaşananın ardını, aslında ne ifade ettiğini, ne söylendiğini algılamam, görmen için gerekli miydi bunları yaşamam? ‘Dünyanın neresinde olursa olsun vatandaşlarına sahip çıkıyorlar, hastalansa ambulans uçak gönderiyorlar, kılına zarar gelse yaptırım uyguluyorlar görmedin mi Rahip Brunson için neler yaptı ABD? ABD hükümeti seni niye düşünsün, senin hükümetin varken. Öldürülsek hesabını soran bir devletten bile yoksunuz. İnsan vatandaşını kollayan, seven, güçlü bir ülkesi olsun, kendini güvende hissetsin, arada sırada da etrafındakilerden ‘iyi ki yanımdasın’, “seni seviyoruz” duysun, saygı, hürmet, değer görsün istemez mi?’Ama ne yazık ‘derdim ki herkes çalar çırpar o asla...’ – ‘ gözümle görsem, kulağımla duysam inanmayacak kadar inanırdım, herkesten bekler ondan beklemezdim’ – ‘herkes yapar ama o, kesinlikle yapmaz’ dediklerimizin en yapan...en şaşırtan...en şarlatan...en şefkatsiz, en, en... olduğunu, olabileceğini görmeye engel maneviyattı, duygusallığı hançerleyen, herkesin içinde yaşattığı ‘el alemden, komşundan bekleyecek, isteyecek değilsin, elbette ne bekliyorsan, ne istiyorsan’ en yakınlarından, eşinden dostundan bekleyecek, isteyeceksin’ tatminsizliğinde ‘her şeyden , elindekinden ver, ver, ver’ istemi doyurulamadığından , aldığından...alınandan daha çoğunu – anneden, babadan, evlattan, kardeşten, eşten, akrabadan, arkadaştan, sevgiliden, üye olunan partiden, örgütten, cemaatten, tanıdık, tanımadık pek çok kesimden, devletten (devletin vatandaşından) – alma,

isteme üzerine inşa edilmiş hayatta hep **beklenti** içinde olma olağanlaştırıldığından, dayatıldığından belki de sınıfta kalmalar, hayal kırıklıklarının çokluğu da. Geçmişin aksine bu yüzyılda; noktalı virgüllü Alfa **erkeklerin, kadınların; bireylerin hiç birinin** ; harçayacağı vakitte, kendiyle ilgili yapmak istediklerini yapamayacağını bildiğinden, gördüğünden ;çakışıyorsa ne âlâ; yoksa başkası için; onun beklentileri için yaşamak, hayatını feda etmek, bakmak istemeyeceğini, geleneklere, değerlere ters diye açık açık söylemeyip gizlemesinin çarpıklığında; kan bağından dolayı yakının tanıtılmışların, elalem diye sınıflandırılanlardan bin beterliğini görüp ‘ kardeşin yapmış, yapacağını, el yapmış çok mu? ‘ kala kalmalı beklentisizliklerin beklentisinde; birkaç yasal düzenlemeyle Avrupa’dakiler gibi daha iyi şartlarda, zor olsa da hayata katlanılmasını kolaylaştıracağından iktidara gelmesi istenin de iktidara geldiğinde – 12 Eylül darbesini yapanlardan hesap sorulacağını programına yazdırıp seçimlerde propagandasını yapan SODEP, SHP , DYP, DSP, CHP, RP, HDP, TKP, vs.vs– muhalifken savunduğu iç acıcı, demokratik vaatlerini yerine getirmeyip, göz boyayıcı iki üç rötuş sonrası her şeyin eskisi gibi akıp gideceğini bilmenin ve görmenin salıvermişliğinde; inançsızlığımın, güvensizliğimin, ilkesizliğimin kime zararı var? Kendine, diyorsun ya, yanılıyorsun; inanmamanın, ilkesizliğin, güvenmemenin, kan bağından koğuşun tahmin edemediğin rahatlığı, özgürlüğü, savurmadı ki beni, ordan oraya; eskiden herkesin; ailedekilerin, arkadaş bildiklerimin, akrabaların, yoldaşların, Hevallerin, ofistekilerin, dairedekilerin, okuldakilerin, parktakilerin hakkımdaki olumsuz düşüncelerinden, dedikodumu yapmalarından, yerin dibine batırmalarından ölesiye korkar, duyduğumda da öylesine etkilenirdim ki, ‘söylenen, söylediğin gibi, düşündüğün gibi, sandığın gibi değilim ben’ çırpınışlarında uyku tutmaz, kendimi ispat için kahrederdim günleri .Şimdi bu yüzden sabahlara kadar uyuyamadığım aklıma gelince “ aptal, banal, basit biriymişsin, ne estağfurullah’ı? bütün bu sıfatların üst level’ını hak ediyorum; Türk, Kürt, o, bu , Alevi, Sünni, Hristiyan, Yahudi falan filan ayrımsızlığında herkesin karşısındakinin içindeki büyümemiş çocuğa sarılıp, yaralarını iyileştirmeyecek bencillikte, kendilerini parlatmak için başkasını karartmaya kalkıştıklarını geç fark etmen bu gereksiz, bir de bayağı efor da gerektiren davranış ve düşünceleri taşıyan okulda, mahallede, örgütte, iş yerinde, partide yüksek mevkilerde, makamlarda tanıdığını arkasın aldığından çekiciliğini arttıran; vurdum duymaz ‘ bana bir şey olmaz’ eminliğinde dolanan, beş para etmez insanlarla sidik yarıştırmaktan kendi cevherinin farkındasızlığındaki milyonlar gibi kendini kahredeceğine, karşılına dikilip ‘hakkımda az demişsiniz, dediklerinizin, düşündüklerinizin on bin kat fazlasını yaptım, ne yapacaksınız? Bir yerlerde var olan asalet kendini başkasının gözünden görme, beğenmediğinin griliğini kabullenmedir ama tabii nerde sizde o kültür, görgü ‘ demediğimden kendime kızgınlım, tam şuramdan patlayacak haldeliğimin hercailiğinde geziniyorum işte amaçsız ve adamım inanamazsın bu beni öylesine de mutlu kılıyor ki okuyucunun yazdıklarını beğenmesi, beğenmemesi, sıkılması umurum değil, okuduğu bir romanı, izlediği bir filmi, konseri, tiyatroyu, sergiyi beğenmemesine karşın mecburmuş gibi ‘bir kere elime aldım, bir kere başladım izlemeye, yarım bırakmak, bitireyim bari’ zorlamasındaki okuyucuyla, seyirciyle işim olmaz benim, anında to dislike; dissлайkk; dururken devam etmek manasız bir aktivite. Hayır ! zaten okunsun, okuyucu bayılsın yazdıklarıma derdinde değilim, “İmparator "seni kimin savunmasını bekliyorsun?" diye sorunca, "zamanın"* cevabını veren. [Philostratus, Vita Apollonii 7.34]” Tyanalı Apollonius misali dilsiz, düşüncesini bilemeyeceğim zamana yazıyorum rahatlığım bu yüzden. Hayat da sürprizlerle doludur değil mi sayın bir zamanlar TRT 2 ‘de konser saatini kaçırmayan okuyucu,

çoğu kez insan kendini; bir eseri, bir faaliyeti, bir şeyi beğenmediği, yerdiği halde kimselere çaktırmadan o şeyleri sevmeye, tüketme fiili içinde bulabilir; hoşlaştığı karşı cins mensubuna benzettiği birinin oynadığı berbat bir filmi seyretmek; Franco Gaspari, Paola Pitti'li fotoromanlar; Teksas Zagor'lu macera öykülerini okumaktan zevklenmek gibi misal şu anda işi gücü bırakmış on dakikadır hem de yaşam biçimine tezat yayın yapan Kanal 7'de dünyanın en saçma senaryolu Emanet dizisini izliyorsun yaşadığın tiksinti desen değil, nefret desen değil, acıma desen değil, hoşlanma desen değil **anlamdıramadığın**; senelerce evvel de; üniversitenin kampüsünde görünce kalbini deli çarptıran ikamet ettiğinin evin karşısındaki araba galerisi sahibinin oğlunu, kimselere çaktırmadan tül perde arkasından izlediğine inanmayacak yoldaşlarının yıkacağınız özel mülkiyetçi kapitalist düzenin egemenlerinden burjuva bir oğlandan – Bejna gibi fark ettiğini bilmediği karşıt sol ideolojiden Halkın Kurtuluş'undan Eyüp'den– hoşlandığını anlayacaklar diye **içinin içini yediği**, ortaokul son sınıfta mahalleye gelen gezici kütüphaneden aldığı "bacım, çene bunda, naz bunda, kapris, yalan bunda, kibir, kindarlık bunda, bencillik bunda, daha neler neler bunda, aynı zamanda tutarlı, irade sahibi, tuttuğunu koparan, inatçı biri. Atsan atılmaz, satsan satılmaz. en iyisi hiç bulaşmadan ceketi alıp gitmek.." diye düşündüğünden belki de "hayır, buradaki her şeyle işim bitti artık. Huzur istiyorum. Hayatta cazibe ve zarafetten eser kalan bir yer aramaya gidiyorum. Neden söz ettiğimi biliyor musun ? Kırılmış bir vazoyu yapıştırıp hep çatlaklarını göreceğime, ona dokunmayıp eski haliyle anmayı tercih ederim Scarlett. Bu ilişki burada bitmeli..." diyerek herkesin yapmak istediğini yapıp kapıyı çekmiş, gitmiş; "para kazanabileceğin iki zaman vardır; devlet kurulurken, batarken" çıkarıcılığının altında centilmen ve duygusal, zevk sahibi, Güney'i körü körüne savunanlarla dalga geçmesine karşın savaşa katılan, yüz kadından 99'unu kendine bağlamış, hayat boyu arauyacağın ilk aşkın Rhett Butler – Mr. Darcey, Pavel, Sergey, hepiniz ayrı, ayrı cıvansınız, işte bu yüzden de hepiniz kurgusunuz; olsaydınız da bana yar olmazdınız ya – Scarlett o'hara'nın, birbirlerini tüketen fırtınalı ama sonlandıramadıkları aşkını anlatan (film afişini gördüğünde hala içimi titreten) Rüzgar Gibi Geçti'yi okurken hissettiğin yabancı olmadiğın **duygularının** "guilty pleasure"n (Türkçe çevrisi "suçlu zevkler", "mahcup zevk") sayıldığını tahayyül edebilir miydin? edebilecek öngörün olsaydı zaten, vaktini hoşlandığını, istediğin şeylere kitap okumaya, film seyretmeye, yazı yazamaya, yabancı dil öğrenmeye, seyahat etmeye, değişik yerleri, yemekleri keşfe harcayacak ilim irfana erişmişliğin icap ederdi ki, özellikle de eleştirilerinden korktuğun devrimci kardaşlarının, yoldaşlarının "ıyyy, onu da mı dinliyorsun", "böö, o diziyi de mi seyrediyorsun" çemkirmelerinin, aşağılamalarının doğurduğu utandırılma yüzünden kendine yakıştıramadığından "nereden dolandı dilime bu aptal şarkı?" triplerinde 'tamam biliyorum berbat, arabesk... suçluyum ama zevk alıyorum, takdir edersin ki bu kumsal da Andrea Bocelli'den " Love in Portifino" yerine Serdar Ortaç'dan şarkı dinlemek gibi hepimizin başına gelebilecek tam bir kendini cezalandırma 'guilty pleasure durumu' savunmasına yarayacağından yıllar, yıllar sonra müşerrefliğine üzüldüğün ama bu romanı okuyanların en azından duyduklarında anlamını bilmelerine sevineceğin, kavramlardandı "guilty pleasure" – ' şöyle de düşünebilirsin neden saklı, gizli olsun, neden hoşuna giden ama başkalarının basma kalıp, banal gördüğü, küçümsediği şeylerden dolayı annesi 'sosyal anksiyete, babası elitizm'li bir yavrucak; guilty olasın. Gizlim, saklım; "guilty pleasure"ım yok arkadaş! Bir şeyden hoşlanıyorsam niye saklama, örtme çabasına gireyim ki ? İMDB'si 4'ler de sürünen

standart altı filmleri, “ Sen Çal Kapımı”, “Bay Yanlış”, “Aşk Mantık İntikam” dizilerini izlediğimde; beynimin bir köşesinde guilty kısmın yanıp söndmesini af etmeyen yüksek egom orda kusarken, pleasure kısmında hücrelerim keyifle dans edecektir. Elbette kiro görölme korkusu ile basitlik barındıran beğenilerimizden utanmamız da olasıdır, yine de hakkımda ne denirse densin, bana ne? Yazdıklarını okuyunca, düşüncelerini dinleyince “guilty pleasure”lara gark oluyorum eyyyy yazarcık sonrasın da diyorum ki nihayet, geç de olsa hayatı kolaylaştırmamanın yolu demek ki böyle bulunuyor; kimsenin ne yükünü almak, ne kimseye yük olmak, ne de kimseye bir şey verip, almayarak...benim okuyucularım işte böyle de akıllı bıdıklardır, şakkadanak çözüverdiler yazarcığı. Düşüncelerim de haksız değilim; yaşamak için ısrar etmenin gereksizliğinde, herkesi terk edebilirim; herkese de beni etsin. Nasıl ben, artık kimseyi sevmek istemiyorsam, kimse de beni sevmesin ; sevdiler de... sevince de bir bok değişmedi hayatımda? Neden diye de düşündüm sanki cevabı varmış gibi, olmadı işte, bazılarında olmuyor ‘tüm kırılmalar Can’ın ölümünden sonra mı ? her bıkkınlıkta öne konan beylik ‘canım benim, hayat siyah beyaz değil ki griler de... hah, işte oraları da gör” kalıbının bünyeye kabulüyle bütün renkleri karalayan siyahın, her zaman beyazı yutacağının ayırımına “an”da varamayan bireyin, ‘kötülüğümü istemezler, düşündüklerinden bunu yapıyorlar’ konseptinde korunduğunu sandığın, tüketildiğini, kullanıldığını göremediği, henüz tanıdık birinin de vefat etmediği zamanlarda ayrılıkların ardından dahi atılan hüznü kahkahalarımız, gülüşlerimiz vardı diyebildiğin toplumun, ailenin, yoldaşlarının giydirdiği zırhın içinde dönüp durmuştun, sen de, hepimiz gibi “kendine kök salamamış”lığımı keşfimden sonra, hiç bir şeye takılı kalmıyorum; hiç bir şey, hiç bir kimse, hiç bir ilke, hiç bir ideoloji artık vazgeçilmezim değil dengesiz, patavatsız, dağınık kural dışıyım da; nefesi bile ölçülü ağırbaşlı alan senden farklıyım. Değişim istemenin değil, değiştiremeyeceğini kabullenmenin insanı değiştirdiğine, hayattın büyük gereksinimi “huzur”u yakalamak için de, sahiplendiğin mülklerinden; çevrenden, mekanından, dostlarından, aile üyelerinden uzaklaşmak gerektiğini anlayınca, öyle olunca hayattan, insanlardan beklentilerin sıfırlanınca yapılan, olan, yaşatılan hiçbir şey can yakmıyor, acıtmıyor, şaşırtmıyor da, hâlâ sanki şu kapıdan girecekmiş gelen Can’ı ... babamı kaybetmiş, ölümü görmüş beni daha nasıl büyük bir acı, felaket bekliyor olabilir?’ – ‘deme ! deme ! öyle konuşma , bir deprem, yangın, annenin, İlhan’ın vefatı felaketindir, un ufak eder, bulamayız seni’ – ‘ya bir kerede...bir kerede böyle anlarda, Kardinal Lawrence “her şeyden çok korktuğum bir günah olduğunu söylememe izin verin. "kesinlik".Kesinlik, birliğin büyük düşmanıdır. Kesinlik, hoşgörünün ölümcül düşmanıdır. Hatta İsa bile ölümünde emin değildi.. Çarmıhtaki dokuzuncu saatte acı içinde haykırdı. 'Eli Eli, lama sabachtani?' (Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?) İnancımız, şüpheyile el ele yürüdüğü için yaşayan bir şeydir. Sadece kesinlik olsaydı ve şüphe olmasaydı, gizem olmazdı ve bu nedenle inanca gerek kalmazdı.” söylevinde duyulmadık, farklı, rahatlatan bir cümle kurun, anlamaya çalışın etrafınızdakini; teselli diye herkesin yaptığını yapıp, söylediğini dillendirip en uç , en kötü olasılığı, felaketi öne koyacağınıza. Evet ! toplayamaz, bulamazsınız beni, rahatladın mı?öngörün doğru diye.Ama bunun için kendini harap etme Birhan Keskin’in mısrasıyla “ileride bir şey yok gördün” sende. Ay-nen bacım mı dedin ! Saime’nin her cümle sonu tekrarladığı laf nerden aklına geldi? Saime, çene Haşimé Hasané bazen öyle gereksiz konuşuyor ki, çok patavatsız’ –‘bazen mi? gelmiş babana, seksenaltı yaşındaki adama diyor ki ‘keko, abi, kocaya gittiği zaman, annen Zelhan’ı gördü mü? Yani, sen kocaya gittikten sonra gördün anneni? ‘ – ‘Saime bacı, waye, weyy... niye görmedim? gördüm –‘niye tiksindin o zaman? –‘ derçenama waye Saime, Kemal amca niye tiksinsin. Her

önüne gelene 'biiz bıraktı, kocaya kaçtı' dedi durdu, insanlarda bu annesinden nefret ediyor diye düşündü. Kaçtığı zaman olabilir ama yıllar, yıllar geçince yapacak bir şey kalıyor mu ? A bu hala, emika Zelhan, kayınvalidem Van'da, Ankara'da bize gelirdi, kalırdı sonra oğlu, amca Hüseyin alır götürürdü Kırıkkale'ye, Cemal'in evinde de kaldı, Haydar'ın yanında. Ben evlendikten sonra üç sene Badan'da kaldım, geliyordu 15, 20 gün kalıp, gidiyordu, kışın geliyordu .Oğulları sevmese de o, geliyordu, hoş geldin diyorlardı, konuşuyorlardı. sesini teybe, kasete de almıştık. Öyle güzel sesi vardı ki, öyle yüreğini yakan klam söylerdi ki. O kaseti bulamadık. Bilmem, a o çocuklar küçükken oynamış ne yapmışlar? Kayboldu , yok oldu gitti.' Gecekondu evlerinin kıymetlisi sandıklı, nişli, yataklı ahşap kanepede baban, kaseti yerleştiriyor, play düğmesine uzanıyor 'daye, haydi başla'; 'eree Kemo,'; 'dakılaman bir hatıra kalsın senden' ;' tamam' geleceğe bir şey bırakmanın heyecanını da ince, kırık sesinin kaydedildiği **o günü** "keşke, keşke uzak duracağıma elini tutup, konuşsaydım babaannemle, o kadar hüzünlüydü ki klamı. Biz torunları hiç ama hiçbir gün, bize geldiğinde sohbet etmedik– kokuyordu üstü, başı belki o yüzden – yanına oturup, sormadık dedemizi, ne yaşadığını, niye kocaya kaçtığını.Cahil , bilgisiz gördük, varlığımızı borçlu olduğumuz kadını.Dil bilmiyorduk bahanesine sığınma, annen, baban illaki biri yardım ederdi, anlaşıp konuşurdunuz, hiç sarılmadım ya.Oysa ellerimin ona benzediğini söyledi babam, belki huyum da, aslından utanma, köylülüğünü gizleme çaban genetik mirasını yok edemedi. Çıktığın vajinajı beğenmeme, gerçeğini inkar bir ruh hastalığı değil midir?' pişmanlığını da **animsatan** teybin yanında ellerini önünde kavuşturmuş oğluna zazaca klam, ağıt yakan garibanlığını katmerleyen, rengi solmuş siyah kadife elbise üzeri eski hırkanın hayal meyal görüntüsü, 'belki onunkine benziyordu' düşündürten duyar gibi olduğun sesinin iç burkan güzelliğinin sıkıştırdığı kalbini bastırırken elinle; ölümünden 40 yıl sonra hiç güldüğünü görmediğin , hep asık suratlı babaannene ağlamanın, gözyaşı dökmenin geç kalmışlığına tuz biber eken ' zavallı babaanne ya o ne gördü bu hayatta? 'aaa bu niye ağlıyor, Saime ne oldu, bu kıza?' –'anne, bir şey olmadı babaanneme üzüldüm'–'tooo,lol lo, bak kırk yıl geçmiş kadıncağızın, kemikleri kalmamış mezarında yeni babaannesine ağlıyor. Emika Zelhan, yeni babaanne oldu, torunları yüzüne bakmıyordunuz.Boşuna ağlama ne duyar, ne bilir sen üzülmüşsün?'–' duymaz, bilmez tamamdaki bu onun yaşarken ki garibanlığına ağlamama engel değil anne! – 'Bırak ağlasın abla, Kemal amca annesinin kalbini kırmıştır onu hatırlıyor, üzüyor herhalde , annem sağ olsaydı öyle yapmasaydım diyor mu? Emika Zelhan herhalde Seys Üseyin'i sevmiş, orada biraz rahatlık görmüş öyle diyor akrabalar' Saime'ye bak ! diyorlar ya, gazeteye ilan versen pek çok insan duymayabilir ama bir şeyi söylemişsen ya da duymuşsa Saime, herkesin, dünyanın haberi olur.De, sen nerden biliyorsun Seys Üseyin'i, hiç görmediğin adam için bunca laf.Geçmişte, anda olan, olmuş, olacak her mevzuya müdahil yorumcu edasında sanırsın; Selçuk Tepeli, Fatih Portakal, Didem Arslan Yılmaz. Komik de, hele de kendi cimriliğine bakmadan akrabası kocası Agaé Halité Mehmeté Müminé, cimrilikle suçlaması yok mu? Genelleme yapacak veriye haizim yaz tatillerini memleketinde geçiren ya da emekli olup 6 ay Türkiye, 6 ay Almanya'da yaşayan Türkiyelilerden kimi tanıdıysam amanınnnn !!! Moliere'in Cimrisi yanlarında bonkör, halbuki Türk lirasının 11, 12 katı Euro'yla maaş alıyorlar üstüne çoğu Türkiye'den de emekli. Onca yıldır bir tek gün Agaé Halité amcaya bir cafe, simitçide, pastanede çay, kahve içerken, bir lokanta da yemek yerken, bir başka şehre seyahat edip, bir otelde dinlenir, tatil yaparken, denize girerken gören tek bir kişi bulamazsın; 'bu dışarıda yemek yemek de nerden çıkmış? Kahvehane de, Cafe'de çay, kahve meyve suyu içsem , lokanta yemek yesem , tatile gitsem, otelde yatsam, kalksam

yine aynı adam değil miyim, ben benim gene' düz mantığında tutturduğu savunma sonunda darlayınca amca dedim bir gün, herkes senin gibi düşünse, davranırsa ortada ne hizmet ,Cafe, Restoran, otele de ihtiyaç duyulmayacağından ne inşaat sektörü kalmaz. Alem kişilik, şimdi bunun Yıldız'da ki arsasından imar geçti, 10 daireli apartmandan 5 daire az geldi –sanki apartman; sivil toplum örgütü, parti, cemaat, dernek yönetimde çoğunluk bende olsun, dediklerim yapılsın diye– bu müteahhitten temelden bir daire daha satın aldı, şeytanın aklına gelmez apartmanı şirketi, işyeri görmek. Bir insan 32 yaşında gencecik oğlunu toprağa verir de para, pul, mal peşine düşer mi?....

....tuhaf ama evladını kaybeden kimi tanıyorsam, kimi gördüysem başlarda ' malın, mülkün olsa ne yazar, kurtardı mı evladımı? Ne götürdü yanında neeee? O ki ölüm var dünyada, her şey boş ' dediklerinden bonkörlük beklenirken, sonrasında tam tersi yörüngeye yol alıyorlar. Dikkatini çekmemiştir, etrafında evladını, yakınını kaybedenleri gözlersen sende söylediklerimin doğruluğuna katılacaksınız. Belki de benim tanıdıklarım, Mala Feranlılar öyledir, bilmedim. Can'ın annesi de , adı ağzımdan çıksın istemem o derece değersiz gözümde, o tavra bürünmüş. bir insanın soyadıyla uyumluluğuna örnek gösterilecek Mustafa'nın "Açıkgöz" karısı anlatmıştı. Can, ne idüğü belirsiz o hazır market yoğurdunu yemesin, sağlıklı beslensin diye evlendiğinden bu yana yoğurdunu mayalattığı eşiği annesi yok ya artık MİGROS'a yoğurt almaya gitmişler ' her şey ne kadar da pahalı burada. Gel, BİM'e gidelim orası daha ucuz nihayetinde yoğurt, MİGROS içine kaymak mı koyuyor, hep aynı şekilde imal edilmiyor mu? Adı MİGROS ya, ürünlerim diğer marketlerden farklı imajı için fiyatı yüksek olmak zorundaymış gibi.Enayi yerine koyuyor müşteriyi' "İpek Hanımın Çiftliğinden" organik sebze, meyve alışverişini yapan, Can'ın ölümüne kadar organik ürünlerle beslenen Mine Leyla, gitmiş yerine, üç kuruşu hesabını yapan biri gelmiş. Herhalde diye düşündüm onca ihtimam, sağlıklı beslensin diye organik yiyecek hatta organik külot almak bir şeye yaramadı diye mi düşündü? Organik külot alacağına Can'a dikkat etseydi, emniyet kemerini bağlasaydı , kaza anında arka koltukta yanında oturuyordu bir refleks eliyle geriye atsaydı oğlunu, dikkatsizliği, özensizliği yüzünden Can hayatından oldu dememiş miydi Gilda şeytanı?Sonra Mine Leyla, kocası İsmet için onca lafı söyleyen değilmişçesine annesine, babasına, ablasına düşman etti kızı? Emniyet kemeri takma, hayatın boyunca araba kullanmadığın şehirle arası E-5, İzmir, Çanakkale yolunda hem de Arife günü araba kullan, kazaya davetiye çıkardın gittin, işte. Neyse bir şey demedim tabii, bana ne MİGROS'tan çıkıp BİM'e gittik ordan aldı Dost yoğurt.' Açıkgöz gelin konuşunca aklıma mahalledeki Selma düştü, kocası inşaat, turizm alanında holding sahibi, Ayaş'ta, Kaz dağlarında jeotermal beş yıldızlı oteller işletiyor, altı odalı tripleks evde oturuyor, iki oğlundan birini Can gibi trafik kazasında kaybediyor. Yağmurlu bir günde eve dönerken Oran yolunda, Turan Güneş'e dönerken kayıyor arabası, yanında aynı yaşlarda kuzeni, yaralı kurtuluyor, arabayı kullanan oğlu ölüyor. Korkunç olan, amcası yeğenini kaybettiği kazada, oğlu yaralı kurtuldu diye kurban kesiyor. Tamam anlarım, kimse oğlu ölsün istemez ama ölen yeğenin sevincini aleni kurban keserek göstermek ??? ne amcaymış, insanlık Alfa çağında insanlık yerde sürünüyor. Bu Selma barbunyasından, çayına her şeyini BİM'den alır. Üç harfli marketlerin indirim günlerini takip eder. Yirmibeş yaşında oğlunu kaybetmişsin , trilyonersin, git, en iyi mağazadan Macrocenter'dan alışverişini yap, organik beslen, ye, iç .Böyle üç beş kuruş artırarak, tasarruf ederek zengin olunmadığını da en iyi o bilir.Kocası da tersine lüks restoranlardan, mekanlardan çıkmıyor, aldatıyordur da. Belki de acının dibini yaşadıklarından, merhametsizleşiyor, hiç bir şeye üzülmüyor, kimseye

acıyorlar, bencilleşiyor, acımasızlaşıyorlar. Düşünülenin, sanılanın aksine yakınlarını, evlatlarını kaybedenler, diğerlerinden daha sıkı sarılıyorlar hayatta; ağızlarından da 'Allahım beni al' duası da eksik değildir. Teyzem Ceylan'da her gün aynı duayı ederdi, dört çocuğunu aynı gün depremde yitirmişti, azıcık grip olsun, azıcık kalbi sıkışsın, ateşi çıksın bir telaş... bir telaş o sevmediği hayatta kalmak için hemen en iyi doktora, hastaneye gitmek ister, kızlarının canına yapışırdı. Bir de pek bi gaddarlaşıyorlar; kötü bir olay karşısında başlarına gelmiş felaketten, evlat acısından istifade; mağduriyetin ardına sığınıp masumluğunu bile bile sinir olduğunu da aradan çıkarmak için yıllarca içten içe öfke biriktirdiklerine kusacağını kusup, hak etmemiş pek çok kişiye "kullan at" travmasını da yaşatmışlardır. Mine Leyla evlendiğinde –Erkin Koray gibi çocuğunu okula göndermeden evde eğitimi için Bodrum Gümüşlüğe tayinini istemeyi – düşündüğünü düşlediğini ama teşebbüste dahi bulunmadığını; yedi yaşındaki Can'ı kaybeden değilmişçesine, Can'ın vefatı sonrası ilk işinin Gümüşlüğe yerleşme olduğunu duyduğunda yüreğine saplanan sancı nefes aldırılmazken ' annesi böyle yapıyorsa, bana ne oluyor diyemedim mi?' kendine, ha denince ölemiyorsun da. Anne, baba varsa kardeşlerle başladığın hayata; erişkinlik sonrası ayrı mekanlarda, koşullarda, ayrı kişilerle devam etme yaşamın olağan akışı fakat aklın, ruhun algılamakta zorlandığı acı veren, özlem yükleyen yaşamı paylaştığını bir mezara bırakarak yola devam... her zaman ki gibi...herkes gibi derinlere gömülen söylenmeyen, yazılmayanlar "kol kırılsın yen içinde kalsın " saçmalığı aşılmadığından; okumayacaksın biliyorum, o kibir yüklü egon sırandan benin, yazdıkları okunmaya değer bulmayacak; günün birinde şayet "best of" olursa yazdıklarımı, okuduğunu duyduğumda, bilmeni isterim; Fransız filminde; kapısı açık kırmızı arabanın yanında ayakta duran, bigudi yardımıyla lüle lüle şekli verilmiş uzun sarı saçlarını, elbisesiyle aynı renk lacivert bandanayla bağlamış Brigitte Bardot'un söyleyemediği "bu kadar... ötesi yok, olmaz.." sitemini söyleyen sessizliğinde ; arkasını dönüp gittiği andaki aynı yüz ifadesini takıp, ardından "Non, je ne regrette rien"le gözyaşlarını akıttıran özlemimi de bilmeni isterim sahnesinde... a o dındık Saim 'ay-nen bacım, ay-nen' diye diye beni anladığını gösterdi 'gülme ! Saime'de böyle, sohbet ediyorsun, konuşuyorsun, bitim noktası ya da öncesinde' iki heceli "ay-nen"li bir tasdik duyuyorsun. Belki "ay-nen"in kullanılması Zazaca da Hüseyin'e U-so; Gülay'a Gu(ı)l-o, Haydar'a Hey-do, Hakife'ye Hako (e) iki heceli hitabın yaygınlığındandır da, bu "bacım" hitabı nerden çıktı ?' – 'kızacağını bildiğimden, Seda Sayan taklidi yapıtım "bacım"? ' – 'Bende gıcıklik olsun diye ara sıra markete falan tanımadığım, duruşuna, bakışına, saçına, boyuna, posuna ifrit olduğuma "bacım"la hitap ediyorum; ipi elden kaçırılmış, çoğu kez de ne kadar yükselecek merakından bilerek bırakılmış, nereye gideceği belirsiz kaçık, kopuk uçurtma gibi alıp başımı gitmek isteğim şu anda gereksiz geldi " bacım" ; iki üç basamaklı merdivenin en alt basamağında yan yana oturduk, sigara yaktık, hava kararmaya yüz tutmuşken; yıldızlar gözükmüş müydü? hatırlamıyorum; zaten etekleri ağır ağır karanlığa gömülen lavanta, kekik kokan tepelerin, dağların, ağaçların, gölgeye dönüştüğü Kasman'da, Badan'da, Emeran'da, Zengena'da gece aniden saldırcasına bir anda gelir; korkunun titrekliğinde boynu bükük ezilen ev damlarının idare (gaz) lambalarının aydınlatamadıkları simsiyah gece altında, uzaktan uzağa köpek , kurt havlamaları arasında elde kalan; tek hatada yargısız infazla, kör kuyulara itilerek kapı dışarı eden adaletin, menfaatinin bittiği yerde vicdan ve şefkatlerinin de bittiğini gösteren; mutlulukları, rahatları için çırpınıp durulan en sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının, açtıkları daha derini olmayacak yaralarla tepetaklak ettikleri zaman içinde; seni kendinden bile koruyup, elini tutarak kör kuyulardan çıkarmaya çalışan hiç tanımadığın ya da bir, iki gün önce

tanıdığıının olması hayatın attığı kazık, en acı şakayken, bu şans mı, şanssızlık mı? diye düşündüğünü, düşündüğünde ‘ bu topraklarda katillere bu akıl almaz övgü, tolerans, tahammül niyedir biliyor musun? şunu okusana, uzattığın kitapta altını siyah kurşun kalemle çizdiğin paragraf “dağlık bölgelerde yaşayan, sınırlı düzeyde tarımcılık yapan aşiretler, şiddete en fazla başvuran, bu konuda tecrübeli olanlardı. Onlar, yetersiz üretimlerini, yaptıkları talanlarla telafi etmeye çalışıyorlar ve yaşadıkları dağlık alanlar, onları karşı saldırılardan koruyordu. Osmanlı denetiminin zayıflığı sayesinde kendi köylerinin, kasabalarının uzağındaki köylere, kasabalara da seferler düzenleyerek... “ yazan doğru yazmış, inanmayacaksın belki Mala Feranlar Karkapazar, Mengel seferi “gerçekleştirdikleri talancılıkla geçimlerini sağlıyor, zenginleşiyorlardı. Bunun sonucunda nüfus artışı, yayılma, toprak işgalleri vardı ki bu muhatabını öldürmeyi de gerektiren genişlemenin, gaspın, talanın “ politik merkezle, iktidarla kurulan ilişkiler sayesinde – işte bu nedenle aşiretler Osmanlı’da koşar ayak Hamidiye Alayı, Cumhuriyet’te Milis Kuvveti olmak istemişlerdir – meşrulaştırıldığı Kürdistan dahil, memleketin her yerinde; her köyde, kasabada, vilayette, her evde, her ailede, her aşirette, savaşılan milletten, isyan edenlerden diye konuşurken, kitabı elimden alıyorsun ‘ düşman görülen aşiretten, eşkıyalığa, talana baskına gidilen yerdekilerden birini, namus için bir kadını öldürmüş; yasama, yürütme, yargı yetkisini tekeline almış erkeklerin hegemonyasında herkesin kıyısından köşesinden “katillik” eylemine ortaklık ettiği zalim, ahlaksız bir toplumdur mevzubahis...’ –‘yalnızca geçmişte böyle bir toplum mevcutmuş gibi konuşulmuyor mu? bu toplum hep böyleydi yarın da öyle olacak **gibi duruyor zira** ‘bak ! iyi dinle, Cibranlı 2.inci Hamidiye Alayı basmış Rakasan köyünü, çatışmada onlardan 3, biz Mala Feranlardan Hüseyin’le Selimé Ağaé’nın yeğeni İbilé Mustafaé ölmüş; ‘gördün, nasıl tepeledik Mala Feranları.Sırtımızı Gori’ye dayayacağımızı düşünmemişler, güle oynaya gidiyorlardı ki, duman oldular’– ‘Keke, keko, zannedersin Zülfikar, taktı koluna dokuzluyu Talo Mustafae Zeynel, Hz.Ali gibi dağıttı hepsini’ – ‘ tek başına, elinde mavzer Zeynelé Faki, mezrede Cibranlı Eliyê Safê’nin evini basıyor, karşı koyanı kim var, yok öldürüyor, malını, sürüsünü kattı önüne köye getirdi. Keyfi yerindeydi Eliyê Safê öyle de eşek, insanlar ellini daldırıp bakmaz diye altınlarını da kesenin içinde ahırdaki tezek yığının, bok çukurunun ortasında saklamış. O ne bilisn ben, kaçın kurasıyım ben, bırakır mıyım?’ yorumlu baskınlarda en çok düşman öldürenin, ganimet getirenin, emeğe, mala **çökenin kahraman ilan edilerek**; Milli (Millan)lı İbrahim Beyin; Cibranlı Mustafa’nın , Karkapazarlı Hasan’ın, Hormekli Velié ve Selimé Ağaé’ların, Hamidiye Alayları komutanı Halit beyin, onca aşiret mensubunun can almalarını, talan ve gasplarını ve tecavüzlerini ‘ aşiretin devamı , bekası için başka yol mu vardı? mecburlardı yoksa düşmanları onları öldürecek’i normalleştirilmesinde, af **edildiği**, kadınlarının da; eşkıya, çete lideri, alay komutanı, asker, milis, kaçakçı babaları, kayınbabaları, kocaları, erkek kardeşleri, amcaları veya dayılarının; erkeklerinin güçlü, kuvvetli, sağlıklı olmaları için kendilerin harap edecek vaziyette didinip, bakımlarına ihtimam göstermeleri, yaptıklarını desteklemeleri, gaddarlıklarını kabullenmeleri bir nebze de olsa anlaşılabilir ama Osmanlı’nın “katli vaciptir”liğinin Cumhuriyet’te devamıyla, kestikleri düşman kellesini Padişaha sunanlar, Dersim tertelesinde kesik kafataslarıyla fotoğraf çektiren askerler gibi can almış, ocak yıkmış onca tetikçi; Alpdoğan, Kırıcı, Çatlı, Yıldırım’a, Ağar’a gösterilen ilgiye, yaptıkları vahşete gösterilen müsamahaya, kutsanmaya akıl sır erdirmekte zorlanıyorum diye yakınıyor, anlayamıyorum diyorsun ya bazen, cevap belki de Bob Dylan’ın;

“The answer, my friend, is blowin' in the wind
The answer is blowin' in the wind
Cevap rüzgarda esiyor dostum
Cevap rüzgarda esiyor”

rüzgarında, yine de anlatayım sana tane... tane sadece Bilal'e değil Joe' da anlatır gibi. Demiyor muydun, her evde, ailede bir katil vardı ve hala her evde, ailede potansiyel bir katil adayı bulunuyor. Demek ki katillik adeta bir meslek, itibar vesilesi sayıldığından herkeste katillerle birlikte yaşamaya, onlara hizmete alışkın, bu kadar basit ! konuyu, irdeleme, uzun uzadıya Carl Gustav Jung, Freud, Doğan Cüceloğlu tahlilleri yapma, gizli saklı gerçekleri arama ihtiyacı “çöp” demiş miydim bende, diye düşündüm, ‘kırmayayım seni’ demiştin, bak ! kadın katili Velié Agaé yazdım ki dört, tane ev damı gelinini de karı diye almış’- ‘nasıl olur? ’- ‘yiyecek ekmeği zor buluyordu insanlar, herkesin evi yoktu Gilo; anne, baba, kardeşler eşleri, çocuklarıyla aynı ev damında birlikte yaşıyorduk. Ev damında kardeşlerden, amca oğullarından kim ölmüşse, kalan onun eşiyle, karısıyla evlenmiş. Bu katilde ev damında kim ölmüş, onun eşini almış. Kadın katili Velié Agaé uzun yaşamış evlendiği Ermeni bir kadın da var; Akçik. Bunların (Ermenilerin) sürülme fermanını çıkaran Osmanlıda, Cumhuriyette ve hâlâ, yüzyıllardır devleti, aşireti, aileyi yönetenler yanlış icraatları, stratejik, politik, siyasi hatalarıyla yüzleşmektense başarısızlıklarının, hatalarının sorumluluğunu, suçunu başkalarına atmakla yetinmeyip düşmanlaştırma ve ötekileştirmeyle pürü pak dolanma gelenek haline getirildiğinden, I.Dünya Savaşı, 1915 Ocak Sarıkamış yenilgisi, Şubatında da Rusların Varto'yu işgali, geri çekilen Osmanlı askeriyle birlikte göç yollarına düşen onca Kasmanlı, Badanlı, Muskanlı, Zengenli, Gımgımlı, Muşlu tebaanın bitaplığının, Sarıkamış yenilgisinin, Rusların ilerleyişinin öcünü almak için piyasaya sürülen **yüzyıllara devrettirilen** ‘Araplar arkadan vurdular, yenilmedik biz, Almanlar yenildiğinden I. Dünya savaşında yenik sayıldık” versiyonlarından “Ermeniler Ruslarla ittifak halinde, İstanbul'da isyan çıkaracaklar” ; “Kürtler düşmanla ittifak, Şeyh Said isyanı”; “İngilizlerle anlaşılan eşkıya Seyit Rıza öncülüğünde Aleviler, Dersimde, Cumhuriyete baş kaldırdılar ” ; “hainler, nankörler, eşkıyalar, teröristler, komünistler, anarşistler, düşmanlar dört bir yanımızı sarmışlar” **toplumsal paranoyaklıkta**; eğer bunca düşman varsa, ortada sorun da var demektir bağıni kurup; uzlaşma, anlaşmayla çözmeye kalkışma **yerine** –bu bazen bir ideoloji, düşünce, bazen etnik köken, mezhep, bazen muhalif kişilik, bir parti; aşiret, aile içinde anne, baba, amca, kardeş, karı, koca, evlat– işaretli düşman, hain **ilan ettiklerini** suçlayarak, hedef tahtasına koyarak, uzaklaştırma ya da radikal çözüm ortadan kaldırma, yok etmeyle sorunlarını çözmeye odaklı **bu coğrafyada**; bir milletin devletin olmasını istemesinin yasaklanmasının, suç kabullenilmesinin de sorgulanması gerekirken, diyelim ki Ermeniler Osmanlıyla savaşan Ruslarla – Ermeni devleti kurmak isteyen Taşnak, Hınçak cemiyetleri, Armenakan partisinin üyeleri arasında işbirliği yapan, destekleyenler olmuştur da...bunların işbirliğinin moda deyimle “ihanetinin” bedelini anavatanında günlük rutinini sürdüren, hiçbir parti, örgütle **ilgisiz** – 1856'ya kadar ağır cizye sonrasında bedel-i askeriye ödeyerek askere alınmayan; sevmemenin, düşman saymanın hadislerle serbest bırakıldığı ehl-i zimmet görülen Hristiyanlar, okumaya, yazmaya zanaatkarlığa, ticarete yöneldiklerinden Yahudiler ve Rumlarla birlikte ekonomide ağırlıklarını kullanarak iç çamaşırı, giysi üretimi, kumaş dokumacılığı, boyamacılığı, terzilik, çuval, teneke, güğüm, bakraç, çizme, ayakkabı, kemer, soba imalatında kuyumculukta, demir, bakır

işlemeciliğinde, taş ustalığında, çömlekçilikte uzmanlaşarak, ün kazanarak servet biriktirmiş– çoluk çocuk dinlemeden **Ermenilere**, ödetmenin, evinden barkından ederek cezalandırmanın; sevgiden, insanlıktan nasiplenmemiş öz biçarelik taşıdığını algılayamayan, insanlıktan, medeniyetten uzak devlet yapılanmasını gözler önüne serdiğinin farkındalığına bile varılamaması yüzünden güzel ve huzurlu geçmeyecek yarınların; adaletten, insani değerlerle uzaklığının da , **göstergesiyken**; savaş yenilgisi, ekonomik bunalım, idari başıbozukluk, gücü gücüne yetene şartlarında çare her zaman ki gibi, yine, devlet yönetme geleneği; ortadan kaldırmada, düşmanlaştırılanın malına çökmede, talanda bulunduğu; 23-24 Nisan 1915 Kızıl Pazar (Garmir Giragi) gecesi, İstanbul'da (Kostantineyye'de) Ermeni aydınların tutuklatılması; 27-30 Mayıs 1915 tarihlerinde Meclis-i Mebusan' dan çıkarılan Tehcir Kanunuyla “yerel mülki ve askeri yöneticilere, uygun görecekları kişileri geçici olarak başka vilayetlere nakletme yetkisinin süresiz verilmesiyle” **Ermenilerin tehcirinde** izlenecek yolu, yöntemi belirlemek için kurulacak Tahkik Komisyonlarında yer aldırılan askerin, aşiretlerin, eşkıyaların, serbest bırakılan mahkumların, hangi mıntikalarda görevlendirileceğine; kimin gözetiminde hangi yollardan tehcir merkezlerine götürüleceğine, mallarının nereye konulacağına, nasıl bölüşüleceğine, elden çıkarılacağına dair işlemleri düzenlemek için; **adını** Yunan mitolojisindeki aşk , güzellik tanrıçası Aphrodite'nin Ermeni mitolojisindeki temsilcisi su, güzellik, aşk tanrıçası her gece ovasındaki Aradzani (Murat) nehrine yıkanmaya indiğinde, gençlerin kendisini seyretmek için tepeye topladığını bildiğinden fark edilmemek için ovayı sis (Mışuş)le kaplatan tanrıça Asdğik'in sisli ovasından **almış** “sancaktaki bütün Ermenilerin savaş bitene kadar geçici olarak Diyarbekir'e gitmeleri gerektiği” emri gönderilmiş **Muş sancağında da**; Osmanlı sınırları içinde her vilayette, sancakta, kasabada, köyde olduğu gibi Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin valisi, kaymakamı, paşası, mübaşiri, odacısı; İttihat ve Terakki Cemiyeti, Teşkilatı Mahsusa mensupları, yöredeki aile, aşiret liderleriyle yapılan toplantılar neticesinde, yetkilendirilenlerden; Cibran aşireti liderlerinden **Saidê Nado gibi** “ehl-i zimmetin malıdır bu, ümmeti Muhammed'e helaldir, vurun gavura, Allah adına, Allah-ü Ekber ” nidalı atlılarca köyleri basılan, bazen içinde hane halkı varken evleri, samanlıkları, ahırları ateşe verilen – **ortaçağ Avrupa'sında** da görülen evleri, insanları, cadıları diri diri yakma; 1993'de Sivas'ta Madımak Otelin de tekrarlandığında, toplumca dehşete düşülmemesi de acaba bu yakmalı, yıkmalı geçmiş yüzünden miydi?– malları, hayvanları yağmalanan, kadınları tecavüze uğrayan, kaçırılan Ermeniler hemen katledilmeye başlandığında; 1915 öncesinde Osmanlı'da Ermeni milletinin Nuh Tufan'ını andığı su serpme bayramı Vardavar'ın kutlandığı 28 Nisan Pazar günü **Muş'taki Ermenilerin** de büyük kısmı öldürülecek ya da Aradzani (Murat) nehrinde boğdurulacak, Diyarbekir, Elazığ yolunda telef olmayıp kendilerine ayrılan; Talat Paşa'nın tehcirden on ay önce Meclisi Mebusan da “...bu muhacirleri dedikleri gibi, oralara gönderip çöllerde serpecek olsaydık, oralarda cümlesi açıktan öleceklerdi...” itirafını ettiği, tarihe bir milletin yok edildiği yer kazınan Suriye Deyri-zor (Deyru'z-zur) çölüne ulaşanlar da bir deri, bir kemik hastalıklarla boğuştuğunda; adının anlamını, kim tarafından konulduğunu hiç merak etmeyip yıllar, yıllar sonra ilk yerleşimi başlatan Ermeni Prensi; Ermenice gül, Zazaca da vare-to (senin yaylan) anlamındaki Vart-an yerine 1923' de TBMM onayıyla Varto denilen, **Gıngım** Kaymakamının da; muhtemelen; mahallelerinde, köylerinde topladığı ‘çoluğunuz, çocuğunuz’u yanınıza götürebileceğiniz eşyalarınızı alın, güzergah boyunca (kurda kuzunun teslimi) o tarihlerde adı Aşiret Süvari alayı olarak değiştirilmiş Hamidiye Alayları, aşiret atlıları, askerler refakatini de, Devlet-i 'Aliyye'nin sizlere tahsis edilen yerlere göçeceksiniz, ‘ talimatını verdiği– edebiyatta gerçekçiliğin babası Balzac'ın

“her büyük servetin arkasında bir suç gizlidir” ifşasının, Osmanlı’da sürekli zuhuru; istila, sefer, baskın, savaş da, kavgada mala, mülke el koymayı, yağmayı, talanı resmileştirip sonrasında da alay edercesine “çok söz yalansız, çok mal haramsız olmaz” literatüre ekleyen ataların da gözünü diktiği– **Ermenilerin** herkese pay edilecek büyüklükteki mal varlıkları; o güne değin husumet, düşmanlık gerekçesi **mezhep farklılıklarının** alt satırında gizlenmiş duygu, düşünce ; aşiretin, ocağın sınırını genişletecek topraklara, mensuplarını zenginleştirecek mallara çökme olduğundan; sürekli kavga, çatışma, çekişme içindeki ehl-i zimmet dışındaki her tebaa, tarikat, aşiret, her mezhep, her kesim, köken, din gibi Kürdistan’da ki Kürt, Türk, Çerkez, Alevi, Sünni aşiretler; Cibranlılar, Hormekliler, Lolanlılar, Hıranlılar vs. **anlaşmazlıklarını anında bitirip** ‘hepimiz ümmeti Muhammed’iz, her aşiret, cemaat, tebaa kendi köyü, kasabası , civarındaki Ermenilerin arazilerini, mallarını alsın, paylaşsın, kimse diğerinkine el atmasın’ defacto uzlaşmayla, tehcirin uygulanmasını tetikte beklerken; ‘yeni bir ses, insanca bir çığlık arıyorduk, kaybolmakta olan bir memleketin sahipsiz şehrinin, sahipsiz sakinleriydik çünkü’ çaresizliğindeki zengin **Ermeni aileleri; Muş’lu** Keşişyan, Mezrigyan, Baduhasyan, Amriğyan, Varto’lu Simo Korki, Arp, Gırp, Agi, Makar’ları ‘korurum...koruruz’ vaadiyle evlerine alıp altınlarının, paralarının, mücevherlerinin yerlerini öğrenerek el koydukları, bir kısmını da devlet yetkililerine teslim edecekleri; evlerinden, dükkân ve mağazalarından aldıkları menkul mallar; mobilyaları, çamaşırları, giysileri, ziynet eşyaları; yüzükler, bilezikler ve kolyeleri, âlet edevatları, silahları depo kullanacakları Kiliselere, konaklara, büyük binalara istifleyecek; Ümmeti Muhammed ‘in ilgi alanı olmadığından yüzüne bakılmayan müzik âletleri, piyanoları isteyene bedava veren paşaların, tabur, alay komutanlarının, askerlerin, valilerin, kaymakamların, aşiret liderlerinin yağmalarından geriye göstermelik bıraktıkları malların satışı için kurulan komisyonlar aracılığıyla –“bir Ermeni’nin kütüphanesinde ki 30 ciltten oluşan Fransız eserlerini 50 kuruşa (9 DM)” ; değerli halıları, kilimleri, ipek giysileri, vazoları, bakırları, gümüş sigara tabakalıklarını 2 meci diyeye– yine kendileri tarafından alınması komedisinde ki satıştan elde edilen gelirden eğer mahallinde iç edilmemişse devlet hazinesine aktarılırken, 18 deveye yüklü malları başka yerlere, paye-i tahta götüren kervanları izleyen yetkisizlikten yağmaya katılamamış halkın ‘bre vicdansızlar, deyyuslar bu nasıl bir aç gözlülüktür, azıcık da bize bıraksaydınız, ye ye ...al al doymadılar, ne var ne yok hepsini toplayıp, yüklediler, götürüyorlar ’ sitemi, buza yazılı bir yazıydı. Sıra taşınmadığından götüremedikleri, talan edemedikleri gayri menkullere geldiğinde; koca mecliste tek bir mebusun “....beni kolumdan tut, köyümden dışarı at, malımı mülkümü de sonra sat, bu hiçbir vakitte caiz değildir” karşı çıktığı, 13 Eylül 1915’te kabul edilen "Geçici Müsadere ve Kamulaştırma Kanunu"yla "Emvâl-i Metruke" terk edilmiş mal tanımlanan Ermenilerin tüm gayrimenkullerine, arazilerine, çiftlik hayvanlarına, evlerine el konulacak ancak, dünyadaki gelişmeler, İstanbul’un işgali, Osmanlının yıkılışı yüzünden tamamlanamayan dağıtımın, bölüşümün devredildiği Cumhuriyet’i kuran kadroların, sivil askeri bürokratların; 1950’li yılların ortalarına kadar kendileri, çevreleri tarafından el koyduktan sonra arta kalan **"Emvâl-i Metruke"lerde;** yönetimi desteklemelerinin, işbirliği yapmalarının mükafatı olarak kağıt üzerinde üç, beş kuruşa satışını gösterdikleri mezhep, etnik köken, cemaat, tarikat, aşiret ve ailelerin temsilcilerine bölüştürülmesinden Varto’da ki müttefikleri Mala Feranlar da nasibini alacaktı.

Annenin bıçak yarası “53’de o kış zamanı amcam bu pisliklerle uğraşıyormuş Varto’ya gitmiş, arsayı üzerine tapulamak için....’ **kızgınlığını;** Kuziklin M. Halité

Halité'n ' vala bra, Eliye İbo (İbrahimé Alié) parasını aldı, cebine attı, sonra ben sizden 300 değil, 200 metrekaresinin parasını aldım dedi. 200 metrekaresi tapuladı ' şikayetin, yetmişli yıllarda ölüm döşeğinde oğlu İbrahim'e 'laoo... keke ma, oğul ben sağken, Gimgim da derezalarının sattıkları arsanın tapusunu al, yoksa Eliye Uso'yla (Hüseyiné Alié), Eliye İbo (İbrahimé Alié) benden sonra, sana çok zorluk çıkarırlar. Üstelik istediklerinden bir kat daha fazla para; 500 TL. ödedim onlara a o Eliye İbo'ya ' dediği yeğeni (İbrahimé Alié) Eliye İbo'nun da ölmeden oğullarına 'Gimgim'da apé, amcam Hasané İbrahimé Talo'ya sattığım, parasını aldığım arsasının tapusunu vermeyi unutmayın, adamların hakkıdır' **vasiyetler, silsilesinin nedeni;** bir zamanlar "Varto'nun Sesi" gazetesi matbaasının da bulunduğu önce Hükümet sonrasında elbette Atatürk adı verilen caddelikleri **de kapsayan;** hizmetleri karşılığında devletin yasallaştırma adına cüzi bir paraya sattığı aralarında Lolanlı Kocadağ'lar, Hormek ağları, beylerinden Haydaré Zeynelé ile adına tapu kaydı hazırlarken, bir rivayete göre ödemede bulunmak üzere Varto'ya yola çıktığı gün öldürülen Efendi; Mehmeté Şerifé Alié'nin, hakim çıkacak oğlu Mehmeté Şerifé'nin iki amcasıyla işbirliği halinde üzerine geçirttikleri akrabalarına –amcaları (Hesene) Hasané İbrahimé Talo'ya, amca çocuğu Alié Haydaré Süleymané (Sılıman)'a, M. Halité Halité–Varto'lulara parsel, parsel sattıkları, aşiretinin devletle ilişkilerini sağlamlaştırmak için her şeyi denemiş, yapmış Efendi'nin kız çocukları ve de 'biz çalıştık, seni okuttuk, müfettiş yaptık... şimdi Kasman'a tapu girmiştir takip etmek için bize vermen gerekir' bahanesiyle alınan vekaletnameyle hisselerini üzerine geçirerek kardeş okutmanın (ağabeyliğin) bedelini ödettikleri küçük kardeş Hasané Alié'ye , amcasına , babası eliyle gerçekleştirilmiş düzenbazlığı; devrimci ahlakının bir köşesine 'babam, piyi mi, İbrahimé Alié her sene iki teneke kavurma, bal, dorak, peynir gönderiyordu , üzerine tapu ettiği hisselerin karşılığında' savunmasıyla sığdıran "Ermeni Tehcirini" kınamış devrimci dayın Hikmeté' İbrahimé gibi devrim, demokrasi mücadelesi vermiş, hapiste yatmış, yargılanmış ailenin solcu, devrimci, ilerici kesimi; amca çocuklarının, yeğenlerinin bir daire, bir dükkan için birbirleriyle kavgaya tutuştukları, düşmanlık besledikleri şimdilerde üzerinde dört bloklu apartman, 8 dükkanın bulunduğu "BİM" sitesinin yükseldiği **dönümlerce arazinin** sahibi Ermeni Tehciri kurbanlarından 1949 tarihli tapuda " ... ermeni milletinden hazineye intikalı" ibaresinde adı geçirilen Simo Korki Veladanı Hovikden'di. 'Dedelerimiz 1700'lerde Darabî'den Kasman'a, Badan'a, Emeran'a, Zengel'e gelip yerleştiklerinde, gördüğün bütün bu araziler; Emeran'da hala sahiplerin adıyla anılan Selimé İsaé'nın üzerine tapuladığı mergê Agi (Aginin çayırı), Agoy, mergê Markar, Gırp, Geyri, Bejan... Kasmanda İbrahimé Talo'ya ait mergê Hope, mergê Seterij çayırıları, Alié Dılmış (Eliye Dılmış) 'ın üzerine evini konurduğu 200 dönümlük merge Eliye'de, Osmanlı'dan önce de bu topraklarda yaşamış, yerleşmiş Ermenilerindi. Gulo, gulamın a, ma bu Dılmışlar; diğer aşiretler gibi kavgacı, dayanıklı değildiler, çatışmaktan korkarlardı.Babam Çene Küçükağa'ya ' eree Emine demiş, ben bilirim amcam Xallo (Halil) İbrahimé Talo beni öldürür' .Dediği gibi de olmuş sonrasında zamanın başbakanı (Şemsettin Günaltay) gibi; pirika mı babaanne Fidan desem, kadını boş yere suçlamış olurum, okuma yazma bilmiyor.A o amcam Hüseyin'in eline geçti, o da işlerini halletsinler diye Varto'daki devlet büyüklerine gösterecek zaman kadar e inde tutup sonra oraya buraya bir yere atmıştır, öyle kaybolup gitmiş başsağlığı telgrafı yollamış' Cumhurbaşkanı İnönü'nün 1930'larda , 'Ankara'ya gel, burda yerleş, milletvekili yapalım seni' teklifini ' errr bavemın Şerif, bu deden Talo'nun topraklarını kime emanet edeceksin.Sen, hepimizin gözü kulağı, eli kolusun, aklından öyle bir düşünce geçirme, burada bizim sana ihtiyacımız vardır yoksa bu Cibranlılar, bakma sen şimdi

böyle süklüm püklümler yarın... mahvederler' nasihatinde bulunarak, red etmesine sebep olmasaydı; bugün kim bilir hangi mevkideydi, üstelik de belki de yaşıyordu. babam pirine, haddinden fazla, çok düşkünmüş, önemli davalarından önce illaki Emeran'a gider, duasını, görüşünü almış. Ölümün ardından yazdığı

"Ne geceler ona misafir kaldım,
Yıllarca onunla sevgiye daldım,
Muhabbet dersini ben ondan aldım.
Gitti bu illeri viran eyledi.
Dolaştı gökleri seyran eyledi.

Benimle yaşadı gezdi dünyada.
Göçtü gitti gözüm kaldı arkada.
Hasretinle kaldım cevru cefada.
Gitti bu illeri viran eyledi.
Yaktı dostum beni püryan eyledi.

İçin için ona ağlar yanarım,
Yıllar geçti hala onu ararım.
Her yerde benimle gezer sanarım.
Gitti dostum yurdun viran eyledi.
Dolaştı gökleri seyran eyledi."

mısralarının acısını ifadede kifayetsiz kaldığı Hanesli'nin kocası Piro Seys Süleyman (Sılman); Karer'de ki çe tekyadan (dede ocağından) iki, üç hanesiyle göçüp yerleştiğinde E(A)meran'a , mezarlığın yanımda içinde kara meşelerle çevrili bir korunun da bulunduğu tepede, altında deré Mengeli'nin aktığı mergê Eliye'nin manzarasına büyülenir. Cumhuriyet'in ilanı sonrası bindokuzyüzotuzların sonu, kırkların başına doğru 'bra a ordan ot getir, hayvan açtır ' talimatını verdiği kapı önüne bağlı atı Zülfikar 'ı seyreylediği geniş balkonda, saçlarıyla uyumlu siyah beyaz kırçılı takım elbisesini tamamlayan siyah kravatı, yeleğiyle oturduğu kürsüde, pantolonun paçalarını içine koyduğu siyah çizmelerine elindeki siyah kırbaçla vururken 'bra Şerif ! Efendi ! bu Eliye Dılmış'la konuşsak, mergê Eliyenin bir kısmını bana satsa, genişçe bir hanem olsa. Görüyorsun işte, artık bu ev geleni, gideni, talipleri kaldırmıyor, küçüktür, yetmiyor. Mergê Eliye Emeran'dan köylüden uzakta, sessiz, sakın, çok da güzel, yemyeşil bir yer. A o kavaklar, göğe degecek kadar uzun, korudaki kökleri toprak üstüne çıkmış, geniş bir alana dağılmış, yüzyıllık meşe'nin altına atılır bir masa; Haydarê Zeynelê', Aliê Haydarê Selimê de haber yolladık mı ?Oofffff mergê Eliye de bülbül sesleri, çiçek, çimen kokuları arasında demlenir, coşarken, eline de aldın mı defterini, kalemini , yazarsın

"Gel sevdiğim, sende benim gibi yan
Benim içimde
Gözlere görünmeyen
Fırtınalar
Gözlere görünmeyen
Kasırgalar vardı
Ben bir dağ değil
Bir alemdim.

Ne bildim rüyada yahut bidârim “

gibi bir beyit daha. Ben sordum, soruşturdum bra, geçenlerde Gımgıma indiğimde Hükümet Konağına da gittim, baktım mergê Eliye'nin tapusu da ortada yok, kimin üstünedir belli değil. Ermenilerin malı değil mi mergê Eliye ? Kimsenin malı elinden alınmış olmayacak” diyen Seys Sılıman da – yolda gördüm, biri düşürmüş aldım, ben almasam başkası alacaktı bak ! nasıl da güzel bir gözlük...kalem...saat...cüzdan... telefon... anahtarlık... atkı... eldiven...şemsiye...aaa on kuruş, beş para diyerek bulduğuna, çaldığına çökenin , bir süre sonra çöktüğünü, çaldığını unutup malıymışçasına sahiplendiği, koruyup, kolladığı başına bir şey geldiğinde ‘saatimi... anahtarlığımı...telefonumu ...cüzdanımı kaybettim, üzerine su, çay kahve döküldü işe yaramaz, çok üzüldüm’ tıynetin de, çöktüğünün, çaldığının sahibini bilse teslimini istemeyen – binlerce insan gibi mergê Eliye'yi satsın diye, pirinin ricasını kıymayıp elçi gönderdiği Selimê İsaê'ye, Eliye Dılmış'ın ‘ baooo Efendi'ye söyle, yanımda yeri herkesten apayırdır. Gönlümdeki ağırlığı her daim fazladır.Ona sevgim, saygım sonsuzdur ama mergê Eliye, bana dedemden kaldı, yadigardır.Ortada bir şey yok, durduk zamanda niye satayım?’ sitemi ‘Eree Keko, Eliye Dılmış, sende, bende biliriz mergé Eliyenin sahibin’ –‘ A orda dur Selimê İsaê ağa ! Sende bende, bütün bu civar da bilir buradaki araziler kimindir. Fakat o vakit biz yollamamışız Ermenileri, Osmanlı, idare gönderdi. Ben mergé Eliye'yi almasam , başkası, özellikle de sen, orayı da alırdın’ –‘ Eree Eliye, deden rahmetli Hesene Çor hepimizden erkenciydi. Daha köyden çıkmadan Gırp'lar, gözlerinin önünde çevirdi çayırın etrafını, hanesini getirdi, yerleştirdi. Ama sende bilirsin buranın tapusu üzerinde değil, yıllarca ektiniz, biçtiniz iyi mahsul aldınız, ot sattınız kazandınız. Şimdi Eliye Dılmış, ağa ma , sana yalan demem, Seys Sılıman burayı çok beğenir , çayırın bir kısmını ona ver, sat yoksa bu iş hükümet kapısına kadar gider, zararlı çıkan da sen, olursun. Efendi diyor ki gelsin bu işi iyilikle, rızasıyla halledelim’ konuşmalarının sonucunu tahmine gerek var mı? Var diyorsan okuyucu, mergê Eliye'de çıkan yangının telef ettiği, ahıra, ev damına tüfeklerden atılan kurşunların , çığlıkların karanlığını deldiği gecenin sabahında, yangından kurtarılmış üç, beş parça eşyalarını, çocuklarını, kadınlarını yükledikleri kağrı arabasını takip eden at ve eşekleriyle Eliye Dılmış'ın, aşiretinin Karlıova yolunda görülmesinin haftasında; 200 dönüm arazinin Seys Sılıman'a tapulanmasının ardından yüzyıllık meşenin altında toplanmış Haydarê Zeynelê, Romiê Selimê 'li dost meclisinde;,

“kurulmuş Kalçıkta bir meclisi mey,
İnletti bahçeyi sazlar ile ney.
Gönüllere neşe vermişti bade.
Zamanın geçişi gelemezdi yâde.
Gönüller birliği meclisi sardı,
Sâkinin elinde döner peyâl e.
Herkes, her şey dalmış neşe sürura.
Mehtap , yıldızları boğmuştu nura,
Bulmuştum bu bağda ebedi hayat.
Sanki gelmiş bana haktan teminat”

şirini huşuyla okuyan Efendi'nin,

“Yanımda arkadaşım gene bizim Haydar.
Ben Haydarı çok severim

Çünkü o bir âlemdir
O bir gönül, o bir demdir”

ithafını ettiği, birlikte vakit geçirdikleri, herkes gibi Ermenilerin altını, parası peşindeyken, terk ettikleri evlerden Voltaire, Balzac, Hugo, Rousseau’nun kitaplarını toplayıp kendine kütüphane kurmuş, Farsça bilen bu **Aliê Haydarê Selimê**; dünya yetişilemeyecek hızda değişirken anlamıyorum demiştin sende, okuyucun gibi İlhan’a, yüzyıllardır pek çok ortak değeri, kökeni, kelimeyi, geleneği paylaşımlarına karşın insanların bugün dahi mezhep farklılığını öne çıkarıp birbirlerini yabancı kılmalarını. Mezhebi farklı köyler arası çatışmaların ortasında, Mala Feranlıların tarihinde önemli yer edinen 1905 yılında Emeran’a 13 km. uzaklıktaki Karlıova Karkapazar’a sefer düzenlenen, “Kızılbaşların katli helaldir“ fetvalarının verildiği Osmanlı İmparatorluğu, geride kalmış gibi geliyorsa da, demişti O’ da; Osmanlı’nın mezheplerle, etnik kökenlerle çatışmasını, ötekileştirmesini yineleyen Cumhuriyet, yüz yaşında bile değil yani olgun sayamayız. Demem o ki, demokrasi, insan hakları, adalet eksikliği tamamlanıp, eşit yurttaşlık, hesap verebilirlik gerçekleştirilmediği müddetçe, müesses nizamca geçmişte olan bugünde, yarında birbirini ötekileştirme, düşmanlaştırma yoluyla devam ettirildiğinden, toplumda da ‘bizimkiler... sizinkiler’ ayrımında, bireylerin mezhepsel, dinsel, dilsel farklılıkları öne çıkarılacaktır.’ –‘ bu ayrım ruha, kana işletiliyor. Annem, bir yere gitsek “nerelisin?” dense hemen “Muş, Varto” der, ardından alelacele ekler ‘Alevim’ . İlk başlarda mezhebini açıklamaktan korkar ‘Varto’luyum’ der, karşı taraf anlasın isterdi. Sonra baktı ki, Alevilik; laiklik, ilericilik ve medeniyetle özdeşleştiriliyor, “Cumhuriyet kadını” ilan eyleyince kendini, bir güven geldi ki sorma’ demiştin sende, ‘benim annem de öyleydi diye atılmıştı teyzen Sara’nın oğlu Sırrı, eve biri gelsin güvenilirliğini “şarê ma” (bizim insanımız)’la tasdiklerdi, fark ettin mi ? Bizimkiler “a o Tirk ‘a (Türktür), a o Kurmanca (kurmancdır), hatta aynı dilin farklı şivesini konuşanları bile “a o lolija, Dılmışa ” keskin hatla kendilerinden ayırır, “öteki” , “yabancı” yerine koyar. Alevilerin ekseriyeti Zazaca konuştuğundan Kurmanc lehçesiyle konuşanları “Kurd (Kürt) “Kurmanc”la, Sünnilikle özdeşleştirirlerdi. Pirika mı, babaannem Kurmanj(c)’ın Aleviliği yanında bizimki Alevilik sayılmazdı, bir Aleviden daha çok Alevi ritüellerini, adetlerini yerine getirirdi ama ölene kadar Kurmanj’lıktan kurtulamadı; dewa ma Kasmandakilerin odağında ki “**a o Kürt”lerin** saldırısına uğradıklarını sonradan öğreneceği Hınıs’da bir köyden geçerken, silah sesleri üzerine mavzeriyle yanlarında siper alarak çarpıştığı, püskürttükleri çatışma sonrası Babaguş **ailesince** ‘Hızır gibi yetişip, Hz. Ali gibi dövüşmeseydin, kim bilir ne halde, kimin arkasından ağıt yakıyorduk. Kimlerdesin, nesin, necisin bilmeyiz. Senin gibi cengaver bir adamımız, damadımız olsun isteriz’ övgüsüne mahzar kılınmanın **hediyesi Hıdıze’yle evlenmişti**. Güldüğünde ağzında parıldayan iki altın dışından gözün alınmadığı, hep takım elbise, kravatla dolaşan Cumhuriyet’in ilanı sonrası bir ara Üstükran (Çaylar) nahiye müdürlüğü yapmış, iki kızı ama erkek çocuğu olmayınca Hıdıze’nin üzerine yeğeni Doğanê Romiê Haydarê Selimê ‘le evlenen Zengel’li Yusufê Mahmutê’n kızlarından Zozan’ın kardeşi Hakife’yi kuma getirmiş, yedi oğlan, altı kız çocuğunun marabalığıyla tarla, tapan, hiç bir işle uğraşmayıp zamanını Palakada Kuran, kitap okuyarak, Efendi’yle at sırtında dağ, taş, köy, şehir gezerek geçirmiş, her yerde ‘bu hiç bizlere benzemez, aksinin tekdir aklından ne geçer belli değil’ diyerek kızdıkları, sevmediklerini açıkça beyan ettikleri kardeşleri Aliê Selimê ağa, altmış yaşında, amcaoğlu Aliê (Eliye) Mahmutê’dı öldürdüğünde ‘biz dereza Eli’ye Mahmudu boşa sevmemiştik’le haklılıkları kanıtlanmış saymış Aliê Haydarê Selimê’le, Romi’den, evladı Belkız’ı katletmiş Veliê Agaê’dan akrabasını öldürmüş

Aliê Selimê, Hüseyiné Mustafaé, Veliê İbrahimé Talo'dan habersizliğinde 'oyyy bu Talo ailesi, çe Talo , Mala Feranlar felakettir.Bu soy...bu soyun, mayası bozuktur.Kardeş kardeşi, amca yeğeni vurmuştur, ben ne yapayım?' yakınmasını doğrulayan olayların yaşanmasından öncede 'çene...çene, kız...kız eskiden çe Talo'da 'köpek akraba, ata ararsa (isterse) amcasını kurt, dayısını tilki sayar' derlerdi.Errr, Mala Fero(an)lar, kadar birbirlerine düşman sülale dünyada bulunmaz.Ele, yabancıya iyidirler, kendilerini yer, kul etmişlerdir. İlk başlarda Gımgım'a geldiklerinde göçebelikten bıkmış bir kavim, bir yerde kök salmak istediklerinden birlikte hareket etmişler –yoksa her aile, aşiret, cemaat, tarikat, parti ve örgütte olan karşıtına düşmanlık– hanede hoşlanmadığına, düşüncelerini iplemek istemediğine, gıcık olduğuna için için kin gütme, tahammülsüzlük gösterdikleri akrabalarına, ev damındakilerine de kan kusturmuşlardır.Öyle ki birbirilerine düşmanlığın, Hormeklilerin aşiret içi kollarından Feranlıların Cibran aşiretinin Halılanlar; Pircanijların da Teymüranlarla işbirliğini yaşayarak gördüğünden , her sabah yataktan kalkar kalkmaz ilk iş 'Hz. Mevlana bile dayanamamış da "köpeklerin kardeşliği aralarına kemik atılıncaya kadardır" demiş. Hego, Hego; Allahım, Allahım sen ! önce evdeki dosta fırsat verme, sonra dışarıdaki düşmana ' duasını ettiğinden bir gün ' daye ... mayemı? insanın dostu ne yapar ki? böyle dua ediyorsun' yüzünde büyük bir acı ve üzüntü, bana ' oyyyyy yavrum... çene ma...kızım, kızım evdeki dost fırsat bulsa, düşmandan beterdir. Onun için Allah dışarıdaki değil önce evin içindeki dost görünen, düşmandan korusun hepimizi' ne kadar doğruymuş söyledikleri, aile içi çekişmesi sonunda babamın amcası; Cibran lideri kaymakam Mahmut beyin de akrabası tarafından öldürülmesi gibi onlarca olayı duyduğumdan, yaşadığımdan boşuna mı diyorum ben bunların annesiyim, kimse evladı için kötü şey konuşmak, düşünmek istemez ama Allah kimseyi benim çocuklarımin düşmanı etmesin, ablalarıydın sana neler yaptılar, görmedin mi?' uyarılarını dinlemediğin yıllar geçtikçe; amcanın yeğeni, yeğenin amcayı, kardeşin kardeşi vurduğuna, öldürdüğüne tanıklık edilen ilişkiler yumağında; aralarında birinin bir adım öne geçtiğini, devlette, toplumda sevgi ve saygı gördüğünü fark ettiklerinde aynı koşullarda yetiştiklerinden, yaşadıklarından belki de 'bra, keko neyim eksik, akli benden fazladır? boyum, posum yeter' psikozunda "istemezük"la ayaklanmakla kalmayıp ' o ayrı, ben ayrı, ayrı düşünüyoruz... ona baksan ailenin lideri, büyüğü. O kim ? olacak şey mi ? ona gelen kadar şey var ? filanca dururken, aile adına konuşmak ona mı kaldı' aşağılamalarla, ihbarlarla ön kesen, öldürmeye varan düşmanlık, nifak tohumlarının geleceğe intikaliyle ortada birlikte hareket eden bir sülale de bırakmayan Mala Fero(an)lar birbirilerini yiyip bitirmişler ya'yla **hak verdiğin anneni**; çok geç anladığını, değişmesinin yaşanan ülkenin yönetim biçimiyle orantısının göz ardı edilmeyeceği insan doğasında var olan hırs, iktidar, güç, kudret, nefret, intikam, aldatma, kavga içerikli duygular yüzünden, birbirlerine üstünlük sağlama peşinde, kimsenin, kimsenin gözünün yaşına bakmayacağı, her insan diğer bir insanın, her kesim diğer bir kesimin (akrabanın akrabasının, ebeveynin evladının, evladın ebeveynin, komşunun komşusunun, yönetenin yönettiğinin) kuyusunu kazacağından hep bir kavga, kaos, anarşi, vahşet halinin devamında cennete ya da cehenneme dönüşen hayatta kalmak, kendini korumak için her şeyi yapmayı olanaklı kılacak egemenlik, iktidarı ele geçirerek karar alma, verme, kazanma savaşında, onbinlerce yıl, hatta yüzbin yıl öncesi, yüzyıllar sonrası için de geçerliliğine inanıp, 'ne kadar da doğru'yla tastiklediğin "homo homini lupus; insanın insana kurtluğunda" birbirilerine saldıracakların, saldırılarını önlemek adına ; bir daha geri istemeyecek kaydıyla; bir araya gelip yapacakları toplum sözleşmesiyle haklarını devredecekleri kurumdan– hak devrinin

asırlar öncesi dinlerin, biat kültürünün etkisindetek adama, tek yönetime; Peygamberlere, Halifelere, Padişahlara, Paşalara, aşiret, parti, örgüt liderlerine; hacılara, hocalara, erkeklere yapıldığı Ortadoğu coğrafyasındaki toplumlarda çoktan gerçekleştiğini bilmeyecek yabancılığından yeni bir şeyin keşfiymişçesine—bahsettiği Leviathan eserini iki asır sonra okuduğunda ihtimaldir ki haklarının devrini ‘ne diyon kardaşım ? önümüze koyduğun çözüme bak ! insanın vazgeçemeyeceği tek şey özgürlüktür... özgürlük’ çılgınlıkları atarak, kağıda kaleme sarılan **Jean Jacques Rousseau’ya**, özgün kuramlarını geliştirmede yardımcılık ettiğinden meşrutiyetin, mutlakîyetin ateşli savunucusu 17. yy İngiliz siyasetçisi, felsefecisi **Thomas Hobbes** beyciğime, dünyayı yerinden oynatan Fransız devrimine **ilham ve imkan kaynaklığından** saygılar, sevgiler sunarak....

....eyyy bu romanı yazan yazarcığın ordan oraya atlayan dimağından yorulmuş çaresiz okuyucu; kabul edersin ki her zaman ve hâlâ birbirinin kanını içmeye, entrikaya, doyamamanın ‘hele bakın şuna, daha düne kadar adı, esamesi okunmuyordu’ kıskançlığı, göz karartıp her şeyi yakıp yıktırdığından, zalimleşenler için ‘ana, baba, evlat, kardeşin; akraba, amca, yeğenin bir şey ifade etmediğinin gözleneceği geçmişlerini irdelleyebilselerdi...yüzleşebilselerdi Cibran, Çarekan, Haydaran, Hasenan, Lolan, ..., ..., ve Hormek aşiret liderleri, ileri gelenleri; çatışmayla, savaşla birbirlerinin kanını dökeceklerine, onlarca mensuplarını kaybedeceklerine, illaki bir gün gerçekleşeceğinden ‘bilmez misiniz? bunlar bir gözüdür arkadan da birbirlerinin altını oyar, kuyusunu kazarlar, bu her zaman böyle olmuştur.Onun için sabır...sabır, seyredin ve bekleyin .Görün , bakın nasılda kendi kendilerini imha edecekler. Yalnızca sabredin’ öngörüsünde had safhaya ulaşacak çekememezliğin, lider kavgasının sonunda rakip aşiretin kendi kendisini yok etmesini bekleyeceklerdi. Niye bu kimsenin aklına gelmedi şimdiye kadar?Bu ‘yalnızca sabredin’ yöntemi sayesinde bir bakmışsın aşiretler, devletler arası kavgalar, savaşlar da sona erivermiş, sana da Nobel Barış ödülü kazandırırımı ! pek bi akıllıymışsın Adam Smith, John Stuart Mill, Kapital’i yazmış Marx’ın, sosyolojinin babalarından Auguste Comte, Max Weber, Saint Simon’un mezarından ters dönmesini beklemeden tek satırda ‘ geç bunları anam, babam geççç’ yazarak devam et ! birbirlerini öldürecek kadar nefret yüklü, kindar Hormekliler arasındaki kavgaların, küslüklerin, çekememezliğin sonucu, onca olaydan yalnızca biriydi Aliê Selimê’n altmış yaşında yeğenin katili olması. İnanması zor, aralarında hiçbir nahoşluk geçmediği, somut bir zarar görmediği halde sırf **hoşlanmadığından, beğenmediğinden, nefret ettiğinden**; bu gerçekliği bilmene rağmen bu şaşırmış halin niyedir eyy okuyucu ! olumlu, olumsuz bir şeyini görmediğin halde, nedensiz hiç mi sevmedin birini, hiç mi nefret etmedin ? Bazen ‘bana bir şey yapmış değil ama ısınamadım, sevmiyorum, gıcık oluyorum, onda, beni rahatsız eden bir şey var, çözemiyorum, şimdi bunu sana nasıl ifade edeyim ki, benim hayatımda yanında konuşmaya, cümle kurmaya çekindiğimiz şair Cengiz, işte tamda öyle biri. Adam Dil, Tarih’ten mezun, gerçekten şiir yazıyor, editörlük yapıyor, anladık birikimlisin, entelsin de ama kardeşim ; “ki” ,”ve”, “da”, “de” bağlaçları, hayatın neresine ne anlam yükler, ondan vazgeçtim; kendini okulda Türkçe , edebiyat dersinde hissettiren, konuşmayı keserek ‘cahil, önce de, da , ki’ nin nasıl kullanacağını öğren, sonra görüşlerini anlat’ düzeltmeleri, kurduğun cümleye müdahale yok mu? Sınavda ya da önemli bir toplantıda, konferansta değiliz ki konuşmamıza dikkat edelim, alt üstü yürüyor ya da bir yerde oturmuş kahve içiyor, şunun şurasında sohbet ediyoruz, niye limon sıkıyorsun be adam ! Günlük , spontane konuşmada dil bilgisi kurallarına riayet mümkün mü? Hayır, gereği de var mı?Mesleğini editörlüğü, karakterine iliştiirdiğinden, günün yirmi dört saati noktaya, virgüle hatta noktalı virgüle

uygun Mücap Ofluoğlu tonunda, ağdalı, ağır teatral konuşması, off, yeminlen, yazarken bile baydı. Twitter, Instagram ergenliğinde, sadece kendinin değil karşısındakinin de sürekli tetikteliğini sağladığından, dostluğu, sohbeti eziyet çekmekten başka bir halta da yaramıyor. Geçen gün konuşma sırasında mesleğini icra etsin diye bile 'nalet' dedim, anında baş öğretmen edasında 'ancak nalet değil tabii o lanet...Allahın köylüsü' – 'düşün tongaya? bilerek 'nalet' i kullandım' – 'vaayyy, sahibe, beni sınıyormuş' alaylamasıyla gerginliği yumuşatarak, kendini kurtardığını sanacak çapsızlıkta, dikine dikine vuruşuna karşı çıkılınca da, sıkıntıyı yaratan değilmişçesine 'n'apıyım ben böyleyim işte, sen bilirsin...' restinde; kırıp dökmesinin, yargıçlığının, yaptıklarının 'benden ancak bu olur, bu halimle sev beni' şımarıklığında, kimseye göstermediği hoşgörüyü başkalarından bekleyerek, bir nevi mikro dokunulmazlık isteyen Cengizlerin çokluğundan sıkıldım da, ne yazık memlekettin dört bir yanı, bu sinir bozucu karakterler, tiplerle çevrili. Halbuki hepimizin parlayan, parlatılan yanları gibi karanlık, izbe yanları da olacaktır. Ama işte 'şuyum buyum, editörüm...', 'kibri soğutucu etkisi yaptığından şair Cengiz'den uzaklaştım bende, artık insanların, karşısındakinin yaptıkları, düşünce ve tavırlarıyla yaralayıp sonra da "ben buyum" diyerek sorumluluktan kaçıp kurtulmalarına geçit de vermeyip yontma, tıraşlama, ayar verme yöntemlerini devreye koymalı' diye düşündüğünü bilmediğinden, doğalmışçasına 'akşam Birhan Keskin'in toplu şiirlerini okudum, notlar aldım, esinlendim sabaha bir şiir yazdım' anlatımına devam eden **sen, auteur editörüm**; (esinlenildiğini iddia ettiği dizinin bire bir kopyası olan) başkasının dizelerinden yaratımından çalıp sonra benim dizem, eserim, düşüncem denileni, bildiğin "intihali", "esinlenme" adlandırıp, emek sarf etmeden kendini bir yerde konumlandıran araklamanın direkt söylenmeyip kibarlaştırıldığı **günümüzün trendi esinlemeci şairlerinden**, yazarlarından olabilirsin ama en sevdiğim şiirlerden "Gidersen yıkılır bu kent, kuşlar da gider..."ın yaratıcısı, beğenmediğini söylediğinde narsistliğinden emin olduğum Ahmet Telli gibi bir şeyler kanıtlama zorunda hissettiğin meslektaşlarından biri değilim onun için ağızımızdan çıkan her sözü düzeltme alışkanlığın hoş, doğru değil' diyebilecekken, günlük bazen bir saate sığın ilişkiyi bozup da, başıma yeni bir sorun daha açmayayım... doğru, tahlil, sen bir şey dersin, o cevap verir, alta kalmamak için sen... kayıkçı kavgasına dönüşmesin diye sustum, bende, 'zaten bu tip karşısındakinin; duruşu, bakışı, oturuşu kalkışı, konuşması, vurgusuyla irrite eden, sinir bozucu karakterler; sevilmemelerini kesinleştirecek özelliklerini kimyam uyuşmamış, elektrik alamamıştım, altıncı hissim hiç yanıltmadı beni 'yle göze sokarak, haklarındaki olumsuz, kötü düşüncelerden dolayı 'öyle değilse, ya yanılıyorsam' ikircimliğini de sonlandıracaklardır. Diyeceğim o ki, aslında bir insanı, nedensiz sevmek de, sevmemek de bildiğin peşin hüküm; her birimizin bilgisi, kişiliği, inancı, kültürü, yaydığı enerji farklı, ilk anda aurayı tutturmuşsak kaynaşiyor, seviyoruz, tersi durumda öteliyoruz, tanışmak dahi istemiyoruz, bu yüzyılda galiba en akılcısı "poker face" takılmak böylece tahmin edilemeyecek sürprizlerle karşılaşıldığında şaşırılmaz, duygusal suiistimallerinden korunulabilinir diyerek konuya dönelim, **auraları** tutmadığından amcaoğlu Alibegê Resulê'de, derinlere gizlenen "Anadolu irfanı"lı köylülüğün içinde yaşayan psikopatlık; kin güttüğünün, sevmediğinin tarlasına, ağaçlarına davarını salma, hem hasmına çok zarar vereceğinden, hem de sadece bir kibrit, çakmak gerektirdiğinden kolay eylem; evi, mekanı, tüm yılı aç geçirecek senelik rızk; harmanı, herkes ancak kendisine yetecek kadarını topladığından eğer diğer köylerden alacak durumda da değilsen, kimse kimseye de vermeyeceğinden tek çarenin eldeki mali satmak olacağı kışlık yem; otları, samanlığın konduğu ahırı yakıp kül etme için Kürtlere anlaşıp samanlığının yandığını görünce elinde mavzer yangının etrafında dönüp

duran Aliê Selimê'n; dumanı, ateşi fark edip toprak atarak söndürmek için kaptığı gibi kapı önündeki küreği yardıma koştuğunda Hasanê Aliê'den boşanmış, çene Hayderé Zeynelê Türkan'la evlenmiş amcasının oğlu Gazié (Memişé) Alibegé 'baoo, Emin ! sen misin?' – 'apé, apo benim, ben Memişe, yangını söndürmeye...' cevabının duyar duymaz mavzeri üzerine doğrultup 'bırak! bırak! yansın' öfkesinden korkarak uzaklaştığında, köy yolunda karşılaştığı Eminê (Doganê) Romiê 'ye 'keko, bra ! sen gidiyorsun da amca Eliye Selim deli olmuştur, bırakmıyor yangını söndürelim' – 'oyyy, bilmez miyim, apo Eli huysuzun tekidir, ne yapacağı, kime saldıracağı belli değil. Valla gitmeyecektim em–ma senin karı, Zeynep eve gelmiştir 'kalk git, amcandır, büyüğündür, dardadır, birbirinizi sevmeseniz de kötü gününde yanında ol' deyince...' – 'doğru demiş fakat o vakit bırakmadı, az daha beni öldürecekti' derken , az ötesinde, hiç alakasının bulunmadığı yangını söndürmeye koşan Aliê (Eliye) Mahmut'du 'eroo, errr Eliye Mahmut, yaktın, utanmadan söndürmeye mi gidersin, kimi kandırıyorsun?' hıncıyla karşılayıp mavzerini ateşleyerek öldüren, az biraz hapis yatıp, afla dışarı çıkan Aliê Selimê'nin baş rolündeki bu vaka öyle yıllar önce değil 70'li yıllarda yaşanıyor, yine pusulayı şaşırdın ey yazarlık ! anlaşılan elinden , klavyenden çekeceğimiz bitmedi eee sonra ne olmuş? Sonra, efendime söyleyeyim, Ermeniler Emeran'dan gönderilince sadece Eliye Dılmış'ın değil, çocuksuz Alta Ga-borj' un arazisine de el konuluyor. Ga-borjlar vardı...yok artık diyorsun içinden Aborjin çağrışımına şaşarak, Aborjinlerin akrabası falan mıydı bunlar? Kardeş, aklın kesiyor mu, 18. yüzyılda kıtalarına yerleşen İngilizler'in katliamına uğrayan, topraklarından edilen Avustralya yerlileri Aborjinlerin, öldürülmemek için kaçıp da kıyım, katliam şahı Osmanlı'ya, Türkiye'ye sığınacakları? A bu Ga bizim dilde öküz demektir, bunlar çok önceden İran'da yaşarlarmış, Hz. Hüseyin Kerbela'ya giderken, geri dönmesine mani olmak için beyaz öküzlerine binip arkasından gelip, yolu kesen kabile bunlar işte. Arkadan vurdukları, ihanet ettikleri Ehl-i Beyt'in katlini sağlamışlar, nasıl olmuşsa bir şekilde gelip Emeran'a yerleşmişler, Sünniler, Ermenilerin yanında barınmak için de Aleviyiz demişler, bir şey bildiğimden değil, ben öyle diyorum arazileri yok tabii bunların, Çepanik yaylasına çıkıp oralarda bir yerleri ekip biçiyorlar. Bunların başı Sisi Ga-borj çok fenaymış, fesatmış, mal, hayvan, silah için Hamidiye Alaylarından Cibranlılara muhbirlik (istihbarat) ederek 40 Hormeklinin, Mala Feranın öldürülmesine sebep olmuş' – 'o koşullarda, küçücük bir yerde ispiyonculuğu nasıl becermiş, fark edilmeden?' – 'Mala Feranlardan Mustafa yarın Üstükran'a yağ almaya...satmaya gidecek ' haberini atla ya kendisi götürüyor ya da biriyle yolluyormuş.Ertesi gün Üstükran yolunda mavzer atışıyla öldürülüyor Mustafaé Alié. O zamanda yeter ki elinde bir silah bulunsun, Padişah da sensin Paşa da. Osmanlı koca İmparatorluk Yemen'e uzanan, her yerde muktedir değil ki, kolunun uzanmadığı yerlerde nizamı, intizamı ağalara, beylere, paşalara, çetelere, eşkıyaya bırakmış, silah yasağı ? hak getire, eşkıya, çete her yerde, evler, ahırlar, mağaralar, taşların, samanları, köprülerin altı silah, cephaneye yığını çünkü insanların kendilerini, ailelerini, mallarını, mülklerini koruyacak başka çareleri yok, kime güvenecekler, yeter ki paran olsun, evini cephaneliğe çevirirsin. Hormekliler, Mala Feranlar da Ermeniler vasıtasıyla mavzer, tüfek satın aldıkları gibi çatışmalarda, eşkıyalıkta, baskınlarda yaptıkları talanda ele geçirilen "ganimetler" de var tabii. Her ev silah deposu, 1921'in 7 ve 8 Ağustos'unda 'halk elinde bulunan lüzumlu bütün silâh ve cephaneyi üç gün içinde teslim etmeli. Bu emre "cins, mezhep, sınıf ve meslek ayrımı yapmaksızın" herkes uymalı. Yoksa, İstiklal Mahkemelerinde asılacaklar." ibareli on maddeli Tekalif-i Milliye emirleri yayınlanıyor, Cumhuriyet'in ilanıyla da "senet karşılığı" alınan silahların bazıları sonrasında "hatıra" olarak sahiplerine teslim ediliyor ki bazı köylerde, duvarlarda asılı duran, camlı büfelerde görünen "mavzerler"

işte bunlardır. Bu Alta'nın kocası ...' –' Alta kadın mı? ben erkek sandım' –' kadın tabii, kocası Boke'nin parası da, malı da çok. Adam ölünce malın, mülkün tek sahibi Alta Ga-borj bir süre sonra Kuzik'ten Kameri Sılı Kılı'yle evlenince, geçmişteki husumetleri bitirmek için Hese Ga-borj, birkaç akraba ile 1928 doğumlu oğlu, Ali'yi de yanına katıp kirvesi Efendi'nin evine çe Taluya gidecek ' kirvem, bilirsin Alta'nın arazisi dedelerimizden Boke'nindir. Evlenince, arazilerimiz hiç emeği yokken Kameri Sılı Kılı'ye geçti, bu haktır? Üzülüyoruz, artık bu işi saf edelim kirve' 'halledeceğim' sözünü veren Efendi; Mehmeté Şerifé Alié, başlığına 'Muş Dağlarında bir hatıra 9/9/1936 Vali Tevfik Gürün işe başladığı günler. Eski Muş yeni baştan yapılıyor, mektepler konaklar, sular, hamamlar . Yer yer kaynaşıp duruyor' notunu eklediği;

“Bir Sonbahar Günü;
Unutma O Günü;
Hava Durgun,
Güneş Yakıyor;
Çarşı Pazar Bütün Kaynıyor;
O Gün Pazardır;
Halk Dinlenmek İçin;
Bağlara Köşklere;
Gezmeye Çıkıyor”

dizelerini yazdığı Muş'a gidiyor, Alta Ga-borj öldü gösterilip kütükten düşürülüyor, böylece araziler yeniden kirve Ga-borjlara geçiyor. O günlerde Kimsenin haddine değildi;

“Yeşil pınarın başında;
Haydar bir şişe açarak;
Bize bir kadeh mey sundu;
Çarşıda gördüğümüz;
Sıcak ve susuzluğun;
Yorgunluğu geçmemişti;
Bu susuzluk ve yorgunluk bize:
Kerbelânın sıcak çölünde- Üç gün susuz kalan İmam Hüseyin'in;
Dertlerini hatırlatmıştı;
İztıraplar haddini aşıyordu;
Yekpare olarak Haydarla Mersiyeler okuyarak;
İçimizi hakka yakarak;
Kanlı yaşlar akıtarak;
Ebediyete gidiyorduk.
Biz o çağlayan dere ile Kerbelâ çölünde
Hakka yetmiş iki kurbanını susuz veren şehitler şahına
Dolu selamlar gönderdik.
Dere vecde gelmiş bizimle;
Akar ağlar coşuyordu”yla

Allah, Muhammed, Ali yoluna taliplikte, ikrar için Seyitlerine, musahiplerine büyük kıymet biçtiğinden, isteklerini emir telaki edip, yerine getirmek için her şeyi yapacak Efendi'yi, şikayet etmek. Böyle, böyle ülkenin dört yanında torpil, rüşvet, hile hurdayla önceden verilecek kişinin belli olduğu satış ihaleleriyle arazileri talan edilen “beterin, beterine...” maruz Ermenilere “100 Kürt bize gardiyanlık ediyordu ve

hayatımız onların keyfine kalmıştı. Kızlarımıza gözlerimizin önünde tecavüz etmek onlar için sıradan bir olaydı. Sık sık 8-10 yaşlarındaki kızların ırzına geçiyorlardı, bunun sonucunda birçok kız yürüyemez hale geliyordu ve vuruluyordu. Yarım saat sonra bir grup Kürt'ün Çapağ(k)çur (Bingöl) yönünden bize doğru geldiğini gördük, Etrafımızı çevirdiler ve nehri geçmemizi emrettiler, birçokları denileni yaptı...ve öldüler” **zulmü, vahşeti**... zalimlik, gaddarlık da sınır yoktu; Ermeni kabilelerini teslim alan askerler kadınları, erkekleri sıraya koyar, tek tek sayar, üstlerini arayarak; yanlarındaki paralarına, kıymetli madenlerine, güzel giysilerine el koyar, ganimetlei paylaşırlardı; deme sakın, güçlünün güçsüze mezalimini, rezilliğini, hukuksuzluğunu yasalmışçasına meşrulaştırma, ellerindeki, avuçlarındakini çalmışlar, çökmüşler işte. Çırılçıplaklarına kani olunca yüzyıllardır devşirme mekanizması işletildiğinden özellikle çocuklar ve kadınlara kafa sayısına göre fiyat biçip başta Kürtler, eşkıyaya, çetelere , kşm istiyorsa onlara mal gibi sattılarda. Ağzlarında altın diş ve kaplama olanların vay halineydi...bir, iki yıl öncesinde, Rus işgalinde topraklarından, baba ocaklarından göçe zorlanan, çoluğunun çocuğunun cansız bedenlerini zor şartlarda aylarca katettikleri yollarda bırakacak acıyla, zulümle karşılaşp, çetecilerin, askerlerin, eşkıyanın saldırılarına uğrayan, bazen yanlarında götürdükleri kızlarına, kadınlarına gözlerinin önünde tecavüz **edilenlerden değilmişçesine**, günde en az on kez çeşme başında, mala giderken, yayık yayarken, sacda ekmek pişirirken, meyve, sebze, tar, so, çag, helig mantar toplarken, ot biçerken, harman savururken karşılaşp konuştukları komşularına, tehcir yoluna dizilmeden ‘dakıla mı, gile Besime, başımıza ne gelir bilmiyoruz. Bunca kap kacağı yanımızda götüremeyiz, süt, ayran kaynatmak için ödünç istiyordun, başkasına gitmesine gönlüm razı değil gel, al bu kara kazan artık senin.Süt, ayran, dare kaydattığında, su ısıttığında beni hatırla, yeter. Geçen sene Garo, bu kahve takımını İstanbul’ dan getirmişti, bunu da al. Nasılsa birileri alacak, önceden ben dağıtayım dedim, ailenizi severim. Veyvi Güle’yle, Selbiye’ye de haber yolla, gelin bakın, işinize yarayanı alın, sandalye, masa... a o gaz lambaları, kandiller, güğüm. Canımızı, çoluğumuzu çocuğumuzu kurtarma derdindeyiz’le eşyalarını taksim eden Ermenilerin, gözyaşları içinde kapılarına kilit vuramadan terk ettikleri evlerine, köyelerine, tepelere, dağlara, yaylalara, deré Mengel’ye dönüp, **dönüp bakmalarını**; böyle bir fırsat her zaman ele geçmez fikrinin aceleciliğinde uçsuz bucaksız arazilerine, eşyalarına, giysilerine el koyma, sahiplenme sabırsızlığında ‘de haydi, gidin artık’ mırıldanmalarıyla **seyredip** Emeran’dan, Zengel’den , Muskan’dan, Badan’dan , Mengel’den ..., uzaklaşmalarını, gözden kaybolmalarını beklemeden; katır, eşek, at ve kağrı arabalarının azlığında, yana alınamadığından geride bırakılan, evi ev yapan; karyola, somya, tel dolap, kazan. sandalye, masa, güğüm, leğen, süpürge, bardak, çanak, o kargaşada çocukların bir kenarda unuttukları müzik kutuları, bez bebekler, oyuncak arabalar, romanlar, okul kitapları, işlemeli kapı tokmaklarına varıncaya kadar, tehcir kararını duydukları andan itibaren önceden gözlerine kestirdikleri yükte ağır pahada hafif ne varsa; ‘ ma ben sana söylüyorum keko, Mısto ağa, bak Gırp’ların evindeki kazan, leğenler benim, Korki lerin büfeyi, içindeki tabaklar Zerif’in, kimse elini sürmesin. A o Garo’ların kara bir kazanı vardı, gözüm ondaydı, onlar gitmeden eşyalarını çe Mehmeté Müminé verdiler. Eliz’in giyindiği kadifeleri, elbiseleri çe Selimé götürelim sonra paylaşırız. ’ açgözlülüğünde, yağmalama sonu, el konulmadık hiçbir pas geçmeme peşinde, define avına çıkıp altınlarını, mücevherlerini, paralarını gömdüklerini düşündükleri evlerinin, Kilislerinin, tarlalarının kazılmadık yerini bırakmayıp göç yolundaki Ermeni kabilelerine (askerlerin, çetelerin, eşkıyanın bulamadığı) mücevherleri, parayı bulmak için refakatçi askerlerin önünde saldıracaklardı. Öyle bir başına buyruluk, öyle bir çapulculuk, öyle bir kendi

hesabını kendin kesmeydi ki, talana katılmayan, kenarda, kıyıda duran tek bir Allahın kulu olmayacaktı, 'bu Ermeniler; Ruslarla birlikte Piro Dergi ocağının bulunduğu a o Serçuk'ta harman yerinde erkekleri toplayıp birbirine bağlamış, tek, tek kurşunlamışlar; piroları, dedeleri, kadınları, çocukları bir eve yığıp ateşe vermişler. Çene Eliye Rıza; Zerde, o da lojına saklanmış, epey bir zaman sonra bacasından tırmanarak ev damına çıkmış ki ortada ses, mes yok. Sabaha kadar orda, damda bekliyor, sabah bir bakıyor ki harman yeri ceset dolu.Oyyy nasıl gavurlar ! az insana kıymadılar. Düşmez kalmaz bir Allah, ne hale düştüler, a o öldürdüklerinin intikamını alma sırası bize geldi' anlatımıyla da sadece savaşta tarafşar arasında yaşanacak zulmü, hak ihlallerini düşman sayılmış kesim yapmış da kendileri ellerine hiç silah almamış, tek bomba, top, kurşun atmamış, hiç Ermeni, Rus öldürmemiş, zulme, ihlale yeltenmemişçesine vicdan ve acıma ve adalet kırıntısını da sıfırlayıp, iftiraları yüzünden cezalandırılmayacaklarını da bildiklerinden tehcir günlerinde Emeran'da Agaê Hüseyinê 'nin hizmetlileriyle baskına gittiği Markar'ın evindeki yedi Ermeniye mergê Agi'ye götürecek ellerine tutuşturduğu kürekle mezarlarını kazdırdıktan sonra, fazla mermi harcamayayım tek kurşunla hepsini halledeyim diye tek sıra dizerek mavzerini ateşleyecekti. Anda ölmeyen, ağır yaralanan acıyla kıvranırken , güç bela 'Üso'ya decal lo, bir daha sık, öleyim' yakarısında ki Agop'u 'a o pis canın için kurşun harcamam'la canlı, canlı mezara itip, üzerine toprak attırtacaktı....

....Ahhhhh Gulame, Gulamı...daye gurbane; ben, sana daha ne anlatayım, mergê Agiye bir Ermeni kafilesi götürüyor, emrindeki askerlerle Salo jandarma...adamin adıydı Salo, jandarmaydı, Salo jandarma, Salo ekser diyorduk biz. Kız kardeşler; Lara, Liza yan yana yürüyorlardı. Lara'nın kucağında sıkı sıkıya sarıldığı her adım atışında kolunun üzerine düşen sarı saçlarının dalgalandığı iki, üç yaşlarında ki kızı Angel vardı.Hiç unutmam, bahardı, dağlarda eriyen karlar dere Mengeli'yi coşturmuştu ki nasıl. Liza 'bizi öldürmeye götürüyorlar, sen bunu nereye götürüyorsun'la Lara'nın kucağından aldığı gibi damların üzerine çıkmış kendilerini seyreden Emeranlıların gözü önünde attı dereye çocuğu, sarı saçları battı, çıktı, suyun yüzünde bir var, bir yok o kadar, su aldı götürdü çocuğu. Oyyy yarabbi, yarabbi , Hego, hego o kadının, o kadının ciğer delen çığlığı...o kadının kurşun sesiyle biten figanı, dağ ağıladı, dağ, değil insan. Şimdi üzerine buğday , mısır , çavdar ekilen mergê Agi, Ermenilerin toplu mezarıydı. Eree bütün bunların, bu zalimliğin yaşandığı bir yerde; kimseden acıma, insanlık bekleme, hepimiz zalimiz...hepimiz mal , mülk, para peşindeyiz. Veyvi demişti daha gözleri akmamışken Gile Gaare 'a bu içinde yemek pişirdiğim, tencerenin sahibi sana anlatırken aklıma geliyor zaten o yollarda ölmüştür de.Bir gün Konağın balkonundan, Kasman'a , etrafındaki dağlara, yeşil ovaya baktığında çene Küçükağa'ya 'öldüğümde beni şu karşıdaki (raver'de) tepeye gömün' vasiyetli Efendi gibi, alt tarafında deli deli akan deré Mengeli'n sesinin duyulduğu merge Eliye'de ki tepede Seys Sılman'ın mezarının yanındaki çayırın ortasında Şilan diyoruz biz, kuşburnu; gulame, o Şilan ağacı halen de ordadır tam orda, Ermeni Nare, kucağında üç, dört yaşlarında çocuğuyla kaçarken Salo eksere rastlıyor, öldürüleceklerini anlamış ' Allah rızası için önce beni öldür...bana bu acıyı yaşatma' , gaddar ki ne gaddar eskere Salo'dur bu, almış Nare'nin kucağından çocuğu, kurşunlamış, görenler diyordu ki kurşun sesiyle sanki semaha durdu Nare, yere çökmedi, çocuğunun kanlı cesedinin etrafında döndü...döndü, yanına düştü, a o Salo, onunda işini tek kurşunla bitirdi. A o çayırın üstünde İlkbaharda bazen beyaz bir kuş, bir şey arıyormuşa dönüp durur. O kuş, acısından semaha duran Ermeni anne Nare'dir, hâlâ öldüğüne inanmaz da arar durur yavrusunu.Ta Osmanlı'dan bu yana insanlık

dışlıkların sadistliklerin, hukuksuzlukların hesabının sorulmaması, cezai işleme tabii tutulmaması da zaten olmayan utanmayı, arı da ortadan kaldırdığından zengin, fakir , Türk, Kürt, Sünni, Alevi, kültürlü, cahil her kesimin, emek sarf etmedikleri halde aazanmış, almışçasına gayri Müslimlerin mallarını **paylaşmalarındaki bu hep yapıla gelmiş suç ortaklığı...severliği**; Cumhuriyet Halk Partisi 9. Bürosu tarafından hazırlanan 1939, 1940 tarihli Milliyetler Rapor'da azınlıklarla ilgili "Ermeni'lerin asimile olmayacakları gerçeğinden hareketle mübadele edilmeleri ya da başka ülkelere göçlerinin kolaylaştırılması yoluyla, her gün nispetlerinin azaltılması; Anadolu'da artık bir tehlike olmayan Rumlarla ilgili asıl esaslı tedbir alınması gereken yerin İstanbul olduğuna dikkat çekilerek " bu hususta söylenecek tek söz, İstanbul'un Fethinin (500.üncü) yıldönümüne kadar İstanbul'u Rumsuz bir hale getirmektir önerilerini hayata geçirmek – İstanbul'un fethinin 500.üncü yılında yani 1953'te değil de, iki yıl sonra uygulanan şiddet, yağma, saldırılarla Rum nüfusu azaltmak – için ilmek üstüne ilmek atılarak hazırlanan plan gereği ; 1942 yazı boyunca hemen her gün, her gazetede "karaborsacı Yahudi" tiptemeli karikatürler yayınlayıp, gayrimüslimleri hırsızlık, tefecilik, vurgunculukla suçlayan haberler, yazılar eşliğinde; Başbakanı olduğu ülkenin azınlık vatandaşlarını fazlalık görme çarpıklığında Şükrü Saraçoğlu'na "Bu memleket tarafından gösterilen misafirperverlikten faydalanarak zengin oldukları halde, ona karşı bu nazik anda vazifelerini yapmaktan kaçınacak kimseler hakkında bu kanun, bütün şiddetiyle uygulanacaktır... Bu kanun aynı zamanda bir devrim kanunudur. Bize ekonomik bağımsızlığımızı kazandıracak bir fırsat karşısındayız. Piyasamıza egemen olan yabancıları böylece ortadan kaldırarak, Türk piyasasını Türklerin eline vereceğiz....." dedirten **eseri**; 11 Kasım 1942'de Varlık Vergisi Kanunuyla – muaf dışılık için Osmanlı'nın devşirmeliğini seçip İslam'a geçenler hariç tutularak –, Boğazda ki yalıları, köşkleri, Beyoğlu'ndaki apartmanları, dükkanları bir gecede ellerinden alınıp malından, mülkünden, yuvasından edilen "saf Türk" olmayan vatandaşların, Hitler'in Yahudiler için 1940'da yapımını başlattığı Auschwitz'ine özentili Aşkale (Toplama) Çalışma kamplarına gönderilmesiyle uygulamaya konulan; MGK sekreteri Sabri Yirmibeşoğlu'nun "6-7 Eylül de, bir Özel Harp işidir. Muhteşem bir örgütlenmeydi. Amacına da ulaştı." itirafına nail **gayri Müslimler için 6/7 Eylül 1955 günü bir kez daha, tekrar zuhur ettirildiğinde**; Ermeni Tehcirinde ki gibi İstanbul sokaklarına ellerinde silah, kazma, balta, sopalarla dökülüp kafa, göz yaran, evlerini, işyerlerini, dükkanlarını yakıp yıkarak "Kristal (bir günü) Geceyi" yaşattıkları; belki dün, belki de sabah karşılıklı kahve içtikler malına, canına göz diktikleri komşuları, tanışları vatandaşları Rumlardan, Ermenilerden, Yahudilerden, Hristiyanlardan yağmaladıkları gümüş şamdanları, vazoları, kol saatlerini, alyansları, altınları, Fransız porselen kapaklı sahanları, kazandıkları zaferin taçıymışçasına ellerinde, çantalarında övünçle taşıyan; cadde ortasına çömelmiş, topuklu ayakkabı, şık kısa kollu, yakası açık, boyu dize kadar beyaz bir elbiseli ipek kumaş yırtan kadınların, takım elbiseli erkeklerin fotoğraflarının çekilmesinden utanç duymamaları, bizati **kendilerini sergilemeleri de**; herkesin gücüne göre başkasının malına çöktüğü, Ermeni tehcirli talancı geçmişin resmileştirilmesinden, olağanlaştırılmasındandı. Çena...çene boyê rizayê Heqîî (Hego) bo (boyeriza hekobo-Allah rızası için) hadsiz, hesapsız mezalim, hangi taraf dönsen, sus artık ! ne kadar inkara kalkışılrsa da bu topraklarda, hepimizin bir yanı... bir parçası biraz Akçık, biraz Lara, Nare; biraz Agop, Gırpken; senin biraz çene Küçükağa, Zelhan, Behij, Belkize, annen; biraz İbrahimé Talo, Memilé Talo, Kemalé Resulé barındıran parçalarının birbirinden ayrılmaya meraklı ve kararlı oluşu , belki de her kadının, en iyisine dahi lanet okuyacağı bir erkeğin; her oğlun, her kızın da bir

babanın...geçmişin kurbanlığını bildiğinden miydi ? Onun için miydi **HER GİDENİN** ardından da bu hesapsız darmadağınlığın, savrukluğun. Ermeniler tehcir yoluna dizilmeden (Hamidiye) Süvari Alayları komutanlarına, aşiret liderlerine, köylerin ileri gelenlerine, tanıdıklarına 'gidip bakın. İşe yarayacakları, beğendiklerinizi seçin, alın, nasılsa yollarda ziyan olacaklar' dediğini duyunca Kaymakamın, çoğu köylü gibi güçlü kuvvetli, güzel bir Ermeni kadını almak üzere Kuzik'ten aşağıya a o yol (cadde) üzerine atımı sürdüm diyecekti; yıllar yıllar sonra torunu Agaé Halité'n "bizde bir kazan vardı beş teneke su alırdı, beş teneke... onda çorba yapıyorlardı, a o Ermeniler 40 kişiymiş bir evde..." anısını anlattığı Mehmeté Müminé. O zamanın vesaiti kağı arabaları, at, eşek, kadın, erkek, coluk, çocuk, aha böyle ana, baba günü, kalabalık, uzayıp giden Ermeni kafilesine Emeran çıkışında a o deré Mengelî'n üzerindeki köprüde yetiştim. O zamanda tek tük görülen ordudaki komutanlarla, zengilerin bindiği (ilk olarak 1895 yılında İstanbul'un tanıştığı) "zatü'l-hareke" otomobil, fayton içinde, at üstünde kafiledaki kadınları inceleyen, gözüne kestirdiğini tuttuğu gibi yanına katanlar gibi bende, yolun kenarında yürüyen güzelce bir Ermeni kadını gördüm, hoşuma gitti, atımın yularını topladım, yanına yaklaştım, beni fark etmemişti, tek elimle kolunu tuttuğumda öyle bir sıçradı, bir feryad... bir figan, yere çöktü ağladı, sızladı, saçlarını yoldu, çekti, yerde taş, toprak bırakmadı. Kendi kendime dedim 'ben bunu alsam, bundan ne heyr çıkar? Bunun rızası yok, hele baksana ne işler yapıyor, yarın kim bilir ne yapar? Bıraktım.A o ara baktım Mengel tarafından bir atlı geldi, bir kadını kolundan yakaladı, kaldırdı, oturttu önüne, durmadan sürdü atını, kadının derenin çağlayan suyunu yaran, kuşları havalandıran 'Allahını seversen beni ayırma çocuğumdan' çığlığı, adamının sırtını yumruklaması, saçlarını yolması, dövünmesi, nafile. Eee be, zalımın zalımı Velié Ağé hiç bu fırsatı kaçırmaz? Akac, köydekilerin Akçik'i Ermeni kadını almış, getirdi çe Ağaya. Kime sorsan ' öyle bir karı yoktu idi dünyada diyordu. O kadar güzelmış, çokkk...çokkk dağ çiçeğiymiş, zeytin karası gözler, dişler inci, uzun sırma saçlar, beyaz ten, boy pos..Amcam oğlundan duydum, Velié Ağé'ya hep 'yalnız, bir öpüşüm dahi yok idi sana ...bir bakışımı vermez idim ama fellek, şartlardan istifade ettin, aldın beni; bizimkilerin altınlarının, paralarının yerini biliyorum, gün var ki, gelir böyle senin ceplerini altınla, parayla doldururum ' diyormuş. Ancak bir türlü... herhalde hayatının garantisi; altınların, paranın yerini söylemiyormuş; öyle de yalancı, sahtekarmış !!!!!. Ermeni tehcirinden on, on bir yıl sonra, Şeyh Said isyanından sonra destek verdiği, Milis kurduğu devletten beklemediği sürgün kararının çıktığı Kütahya'ya giderken Karer yolunu kullanacağından 'ben yarın gitsem, Küçükağalar bana ' sen bacımızın üstüne niye kuma getirdin, der, rezil ederler, bırakmazlar yakamı ' korkusunda 'eee burada, çe Ağada bırakıp gidemem de' yle Akçik'i hulamalarından (hizmetlilerinden) iki kişiye teslim ediyor, onlar da götürüyor, a o aşağıda Efendi'nin;

"Hayatın ve dünyanın

En kötü tarafı...

Her şey vefasız

Her an hercai...

Tatlı, acı her âlem geçer.

Her şeyde son, bir ayrılık.

Bu fani pek vefasız meğer.

Bana bak kardeşim Haydar,

Bak bu güzel günümüzde geçti,

Bütün bir ömür, bütün bir hiçti.

Çünkü Böyle imiş-Kanunların hilkatın
Tanrıdaki hikmetin.”

dizelerindeki ilhamını, sırlarını, Ermenilerin ölü bedenlerini Murat'ın sonsuzluğuna taşımaktan yorgun sergüzeşt nehir deré Mengelî'n orda öldürüyorlar. Lara, Belkize, Akçık ve Nare'nin çektikleri, nesillere duyurulmadan, devredilmeden sumen altı edildiğinden, yaşamamışlarcasına isimleri unutturulup, varlıkları yok sayıldığından, haklarında tek bir bilgi kırıntısına da ulaşamadığından, hatırlanmamalarını sindirip, araştırmaktan vazgeçecekken amcan Hasanê Halilê 'n kızı Cemile'nin mentalini zorlamasıyla, ailede kaç defa evlendiği bilenin bulunmadığı babanın dedesi Memilê Talo'nun eşlerinden **birinin**; deden Resul'u, kardeşi Halil'i, Elif'i, Gülizar'ı, Rus işgalinde ki göç sırasında yolda, sadece Erzurum'lu bir aşirete iyi bir başlık parasına sattığı bilinen izi kaybedilmiş Cevriye'yi doğuranın **adının**; kesin olmamakla birlikte Şadi aşiretinin kızlarından adı belli belirsiz hatırlanan **Canbek (Canbegiz); diğerinin**; ufak bir bağlantının, ilişkinin devlet katında baskı, sürgün getireceğine, mevki, makama boğdurulacak “makbul vatandaşlıktan” çıkaracağı görüldüğünden ailelerde, aşiretlerde ki önceki kuşaktakilerin gayri Müslimlerle, Ermeni kadınlarla evlilikleri gizlendiğinden, kriptö Ermenilik, Rusluk, Rumluk, ..., ..., ve Çerkezlikte; Hormek aşiret liderlerinden Selimé Ağé'nın, pek çok kez yaptığı başvurular dikkate alınmayınca Dâhiliye Nezareti'ne **çektığı son telgraf** ‘...kulları Bitlis vilayet celilesi mülhakâtından Varto kazasında Hormek aşâiri olup, mecmû-yı aşiret Hınıs ve Göynik kazalarında bulunan altı yedi bin nüfus şâmil olup, eyyâm-ı sayfa Bingöl cibâlinde cümlemiz haymenişiniz. Şevketlü ve merhametlü padişamız bizim aşiretin etrâfı ve eknâfı cümleten Hamidiye Hafif Süvari Alayları'nı teşkil ederek o nâm-ı âliden hemân biz mahrûm kaldık. Bu ifâdatımızı sem-i humâyûna resîde ettiremediğimizdendir. Alayların teşkilinde şimdiye kadar hemân yüz telgraf keşide etmecliğim ber sâika-yı muhabbet ve uğur-ı meyâmin-i mevfûr-ı hazret-i tâcdari yolunda kurban olmaklığımızın sevdası cüret ettirdi. Yoksa bizim haddimiz değildir ki o makâm-ı âliye arz ve niyâz edelim. Bunun saye-yi ihsânıvaye-yi hazret-i hilâfetpenâhîde üç alay kulları hazır olup hangi mevkide muâyenemiz emr olunursa esblerimizle müheyyâyız. Lütfen ve merhameten bizi de akrân ve emsallerimiz merhamet-i şehinşâhîye dehâlet ederek arz ediyoruz. Muradımız hizmet ve sadâkattir. Eğerçi bu mârûzatımızı şevketlü pâdişâhımıza takdîm etmezler ise bu kadar ahâli-yi fakir kulları yarın muâkeme-yi kübrada müsebbiblerinin yakasından tutup ihkâk-ı hak buyurulmasını iddia edeceğiz yoksa biz için itibâra şevkâ eden kullardan değiliz her halde muradımızın husûlû içindir bu mârûzatımız son def'a olarak arz eyler...’ de görüleceği üzere; hiçbir Kızılbaş aşiretin alınmadığı, dışında bırakılan diğerlerinin makâm-ı âliyece verilen düzenli maaş ve cephaneliklerle edindikleri prestij ve gücü kullanarak mal ve mülklerini artırmalarına, müdür Kâmil Bey'in “bunlar aşiret değil Haşerat” şikayetini ettiği çocuklarının İstanbul'da ki Aşiret Mektebi'ne gönderilmelerine, Ali kıran baş kesenliklerine gıpta edecekleri; Sultan II. Abdülhamid'e “Bave Kurda- Kürtlerin babası...” denilmesinin nedeni ” idari makamların sıkı gözetimi altında tutacağı Kürtleri; Rusya karşısında güçlü bir askeri siper, İran'a karşı saldırı aracı durumuna getirme yanında, azınlıkların, özellikle de Ermenilerin özgürlük hareketlerine karşı” kullanmak amacıyla 1891 ‘de **kuruluşu öncesinde** yapılan istihbaratla biatlarından emin olunan okur yazarlığı meçhul aşiret reisleri İstanbul'a davet edilerek, sarayda ağırılanacak “atlılar, askerler “ aşiretten, her türlü askeri mühimmat, giysiler, para da devletten şartıyla keselerinde “Hamid” altınları, omuzlarındaki albay, binbaşı, vs.vs. rütbelerine uygun maaş cetvelleri “atlarının terkisinde de bir yüzü Kur'an ayetli diğer yüzü Padişah

Tuğralı atlastan sancak ve beyaz ipek kumaşa nakşedilmiş ferman... “ la döndüklerinde Kürdistan’a, artık **koca İmparatorluğun güvenine mahzar** merkezi Erzincan, müşir Zeki Paşa’nın başkomutanlığındaki milis gücü **Hamidiye Alayı seçilen** Zirkan, Hasenan, 1200 süvariden dört alaylı Cibranlılarla, Karkapazarlılarla arazi, yayla, mal anlaşmazlıkları yüzünden sürekli çatıştıklarından er geç öldürüleceğini tahmin eyleyip oğullarına ‘bir gün ölürsem silahımı Veli’ye, evlerimi Ali’ye, aşiretin idaresini Zeynel’e verin ‘ vasiyetini etmiş beş eşinden on oğlan, iki kız sahibi **İbrahimé Talo’nun** Besse (Besra), Nazan, Melek, Şerife dışındaki beşinci, son eşi, babanın amcası Selim’i doğuran **Behij** (Sadija) **olduğunu öğrenecektin.**

Osmanlı ve Cumhuriyet de akrabaları tarafından veya çatışmalarda öldürüldüğünden, eceliyle ölen birkaç kişiden biri olduğundan Hormeklilerin ‘Allahın sevgili kuluydu, yatağında ölümü karşıladı’ şükrüyle andıkları Talo(Ali)é’nin, **babası Mustafaé Zeynelé Yusufé ağa;**

–Mustafaé Zeynelé ağa deyip geçme, yiğit ki nasıl bir yiğitmiş, uzun boylu, iri yarı, ayı ile güreşmiş, Muş’ta. Adam var ya eşkiyaymış. Dağlara kaçıyormuş. Eee biz dağlara, Aleviler hep kaçtık. Tamam. Adam orada, bunu, tutuklayıp götürüyorlar. Oranın – sancak beyi (mir-i liva), beylerbeyi demek istiyor– Paşasının, önüne, getiriyorlar. Paşa diyor ki, sen ormanda ayıyla güreşen değil misin? Sen gözü kara, güçlü kuvvetli bir yiğitsin, ben seni içeri atmam, sen ne istiyorsan, hediye verip, göndereyim. Muş ovasını vereyim ? Benim salağım demiş ki ben Muş ovasını ne yapayım ? benim düşmanlarım çok. Tövbe yarabbi onun için demiş ben Kasman köyünü istiyorum, o da verdim gitti demiş.Bu aslında dağda gezerken, eşkiyayken Kasman’a da gitmiş, orda bir çoban varmış adı Kasım’mış. Mustafaya Zeynel’in evi, babanın dayısı, apo Yusuf var ya işte onun oturduğu evmiş, ortasında böyle kocaman bir ağaç vardı, o ağacı herkes gidip öpüyordu, diyorlardı bu ağaç Mustafaya Zeynelindir, bu damın, çe Mustafaya Zeynelin himmeti üzerinizdedir.. Herkes gidip öpüyordu, bir tanede bizim evde, “bon” da vardı.Hiç sormadım niye öpüyoruz diye, hiç....

....çe Mustafaya Zeynelde, lojının orda, kalın bir sütun, direk ağaçtan kesilmiş getirilmiş, ev yapılıncı , çatıyı dengede tutmak için konulmuş, waye Sara’nın dediği o’dur diyecekti Aliê Yusufê, anlatılanın aslı astarı nedir diye sorunca.Bu ağaç, Kasman’a ilk gelen, yerleşen büyük dedemiz Mustafaé Zeynelé ‘ndir. Diyorlardı ki her evin bir sahibi, koruyucusu vardır, bu evin çe Mustafaya Zeynel’in hatta çe Alibeğin çe Taloé’nun’da hamisi Mustafaya Zeynelidir . Öyle bir ağaç çe Talo Alibeğ’de de bulunur. Bu çe alibeğle, çe Talo aynı ev damıdır, babası İbrahimé Taloé ölünce Alibeğ demişler ama biz hep çe Talo dedik. Basit bir ağaç değildir, ziyaretir, ondan himmet beklerdi ev halkı, öper şefaatinin eksik etme üzerimizde derdi. Evet, ayıyla güreşmiş ama Muş’ta değil. Karer’de Darabi’de Bir kız mevzusu yüzünden yerleştikleri Darabi köyünü, düşman kuşatıyor. Günlerce sürüyor bu abluka, bir türlü Mala Feranların direncini kıramıyorlar.Sonunda Mustafaé Zeynelé’le anlaşıyorlar, köyü terk edin, size hiçbir şey yapmayacağız. Bunlar Darabi ‘den çıkıyorlar, böyle 500-600 metre uzaktaki ormana sığınıyorlar. Ama Osmanlı askeri, Emin Paşa kuvvetleri sözünü tutmuyor, talan edip, yağmıyorlar, köyü. Bizimkiler ormanda Bunlar ormandayken birden bir ayı karşısına çıkıyorr, güreşiyor, ayıyı alt ediyor. Güreşirken bu sancak beyi, o zaman bugünün valisi yerinde sayılan zat bu güreşi görüyor . Bu adam ayı alt etti, canını zor kurtardı ayı, çekti, gitti, biz niye çatışalım diyor, toplayıp askerlerini gidiyor. Aradan yıllar, iki seneye yakın bir zaman geçiyor, Osmanlı af çıkarıyor. Mustafaé Zeynelé’ de gidiyor, teslim oluyor. O kişi

Emin paşa, sancak beyi, bakıyor teslim olan, ayıyla g re en Mustafa  Zeynel . Karısına da diyor işte bu sana bahsettiğim babayi it, sen nereye istiyorsan orayı vereyim, yerle . Dedemizde Kasım korusu, ormanı var. Benim d  manlarım çoktur, açık alan olmaz, orayı ver diyor. O zaman etrafı da larlar çevrili, derenin ikiye b ld   bir  anak Kasman, tamamen ormanlık, açık alan olmadığı için, d  manlarından saklanacak yer olduğu için Kasman'ı istiyor, içinde bir  e me, bir de Kasım diye bir adamın "kom"u (ahır) var. Gome Kasım derdik, Palaka dediğimiz tepenin altındaydı komu. Bunun  zerine Mustafa  Zeynel  topluyor hanesini,  olu unu, çocuğunu geliyor Kasman'a evini yapıyor. O koca ormanlık alanı da ev yeri için, odun yerine kullanmak için kese, kese yok ediyorlar.  Karer'de bıraktığı oğlu Mehmet dışında, kardeşleri Veli'yle Resul'  Emeran'a, İbrahim'le Mahmut'  Muskan'a, A a'yı da Zengel'e yerle tirdi inde, Mu ; Erzurum vilayeti Erzincan'a bağlı bir sancakmı . Ermenilerle, Hıran a iretinin elindeki Emeran'a geldiklerinde (  harfi telaffuzda ismin son harfine göre Veliye, Selime evirildi inden) Veliye Mustafaye, bir gün kalkıyor kimseye bir şey demeden, danışmadan Erzincan'a Osmanlı'nın Emin Pa asının yanına gidiyor. Yalan olmasın ya Emin Paşa ya da onun yardımcısı gibi biriyle tanı ıyor, dedesi Zeynel  Yusuf'tan bahsediyor, orada tabii a ireti falan biliyorlar ' hayırdır, buraya kadar niye geldin a a?'   'ben geldim, Emeran'da biraz arazi üzerime geçirin'  'Veliye Mustafaye a a, o kadar yolu gelmiş, zahmete katlanmı sın, köyün hepsi sana feda olsun'  'yok pa am, yok beyim, ge inmem için lazım olan kadar yeter' yine de buna bayağı bir yer tapuluyorlar, o zamanda arazilerin sınırları birbiriden koca bir ta , tahta, direk falanla ayırt edilirdi, Ermeran'a dönünce Veliye Mustafaye ilk i  tapu edilen yerlere işaret, ta  koyunca Emeranlılar 'apo hayırbo, a sen buraya niye ta  koydun , bu  ayır senin değil ki ?'   'benimdir, Devlet-i Osmaniye bana verdi a bu da fermanı, tapum'. Resulü Mustafa  eroo, erooo, oyy , oyy Veliye Musatafaye seninle biz hani karde tik? Keko, benim arazimi de almı sın'   'bra mı Resule Musatafaye Akil ta a zerr n a herkes sare d'  n a (akıl, altın taca benzer, herkesin başında olmaz) sen gitseydin, sen yapsaydın? Aklına gelseydi benden  nde ko ardın'  'Herkesi kendin gibi bilme, seni kardeş bilirdim , ne bileyim sen d  mansın, ne bileyim aklın böyle pis şeylere çalışır ? Haber vermeden gitmiş köyün tamamını üstüne tapu etmi sin şimdi de suçlu benim öyle' tepe atırılınca, herkesin ömrünün sonuna doğru algıladığı gerçeği Albert Camus 'un "sizi yıpratın insanlardan sessizce uzakla ın." İfade etmesinden çok önce 'öyle bir yere gideyim ki beni yoran,  zen bu kan ba larından karde lerden, akrabalardan uzakta, bir lokma bo azımdan huzurla geçsin 'le fark edip hanesiyle birlikte Hormeklilerden, Mala Feranlardan kimsenin bulunmadığı Kuzik'e yerleşen; (uzak ne ki o zaman da aha bu köy değil orası arada bir, iki kilometre var, yok) Resul Mustafa  gibi kardeşlerin, akrabaların arazi, mal, mülk için birbirilerine d  t  n  bildiğinden yetmiş yaşında hasta yatağında oğullarına 'kendar...kendar (sindor...sindor) sınırları, hudutları açmayın, hakkınıza razı gelin. Amcalarınızın, karde lerinizin, akrabalarınızın arazisine, malına, mülküne göz koymayın, arazilerin hududunu değiştirmek kötüdür, bela getirir. Sakın ha! ' vasiyetini yapan Talo (Ali) Mustafa  Zeynel  Yusuf  a a'nın ölümü sonrası Kasman'da babalarının vasiyetini unutan kardeşler Memil'le, Veli arazi kavgasına girecek Memil  Talo  Kasman'dan ayrılıp Badan'a yerle ecekti. Teyzen, Sara'nın kayınpederi olacak Hasan  İbrahim  Talo 'ya hamileyken **Behi'j'a**; ilkbaharda çıkılan Bingöl da ındaki Kasman yaylasında, Temmuz başında saçılan sütün her yıla göre azalmasını 'bizim  iwane... oban Eliye Uso; hayvanları istediğimiz yerlere götürüp otlatamıyoruz onun için süt azdır. Hamidiye Alayları, Cibranlıların  obanların bek isiler, bırakmıyorlar kozıka girelim 'le açıklayan çobanların  ikayetine

hal çaresi arayan, her gün yaylalarının yakınında geçit töreni yaparcasına mermi sıkarak geçen, bir keresinde gasp ettikleri tam 700 koyunu (inana, inanma sayı doğrudur) kavurma yaparak aşiretlerine ziyafet çeken Cibranlıların, Hamidiye Alayının **baskınlarını**, yan yan çadırlada konaklayan İbrahimé Taloé'nun amcasının oğlu Selimé Ağae Mustafae komutasında püskürten ancak sürülerinin neredeyse tamamının çalınmasına engelleyemeyen Hormeklilerin 'Hamidiye atlıları, atmışlar omuzlarına tüfek, mavzer üç, dört kişi birlikte gezip duruyor, ne görürlerse alıp götürüyor, talan ediyorlar' başvurusunda bulundukları **İbrahimé Taloé**; çok önceden de saldırıların durdurulması amacıyla kirvesi Ermeni Serop Vartan'ın Miran köyündeki evine oğlu Zeynel'le yaptığı ziyarette Serop'un okula giden çocuklarının davranışlarından, heyecanlarından, İstanbul dışında adını yeni yeni duyduğu ülkelere gitme heveslerinden 'Kirve gel oğlumuz Zeynel'i, bizim çocukların gittiği okula gönderelim' teklifinden etkilenip, heybesinde peynir, yağ, yoğurt hediye götürdüğünde niyetini açıkladığı Gımgım kaim-i makamının 'buraya geldiğimden beri bakıyorum Ümmeti Müslüman birbiriyle hep kavgada. Gün geçmiyor siz Hormeklilerin, Cibranlılarla ölümlü vakası olmasın ama Gayrimüslimler, gavurlar, arasında Müslümanlaraki gibi kavga, sürtüşme olsa da bu kadar değil. Okumaya vermişler çocuklarını, kazandıklarıyla silah almıyorlar, ticaretini yapıyorlar hayvancılık, ekip biçme, çiftçilik dışında da iş tutuyorlar, zanaatkarlar; sanatla uğraşıyor, çocuklarını Osmanlı dışına, uzaklara yolluyorlar.İlimle meşguller, Ümmeti Müslümanın önündeler.Memnun oldum ben, senin bu düşüncene. Harput'taki okulun müdürü arkadaşımıdır, mektup yazarım, oğlunu kabul eder' telkinleri, yardımıyla 1891 yılında Harput'ta ki yatılı okula kaydettirdiği, eğitimini önemseydiği **oğlu Zeynelé İbrahimé Taloé'yu Gımgım kaymakamıyla görüşmeye gönderecekti**. Odasına girdiği göreve yeni başlamış kaim-i makama vaziyeti anlatmak, şikayet dilekçesini sunmak üzereyken, baş köşede oturmuş Cibranlı Mahmut ağanın "ne yapalım, siz Hormeklilerin fermanı Padişah'tan efendimizden, Sultan II. Abdülhamit'den çıktı" tepkisiyle Zeynel'in kovulması, Osmanlı'dan ümidini tamamen kesmelerine saldırılara kendi öz güçleriyle karşılık verme kararını almaları; 'isyan başlatıldılar'la İstanbul'a Payitaht'a Cibranlılar ve diğer aşiretlerce ihbar edilen Hormeklilerin te'dibi için bir alay nizamiye askerinin Gımgım merkeze gönderilmesi, baskıların artması, mallarının gaspı, Zengel'li Mahmuté Ağae'nın Kârer'deki Mehmeté ikinci Zeynelé ağayla nişanlı kızı, yeğeni Zozan'ın ağnam (vergi) adı altında durmadan koyun, zahire topladığı Hormekli, Lolanlı halka zülüm eden, Üstükran nahiye müdürü Hüseyin ağanın oğlu Hasan tarafından kaçırılması üzerine Hormek ileri gelenlerinden Selimé Ağae'nın; Caneseran köyüne geldiğini haber aldığı nahiye müdürü Hüseyin ağanın kaldığı eve, gece baskın düzenleyip, dövdükten sonra silahına, topladığı vergiye el koyması; kardeşi Memilé Taloé'ya 'Osmanlı'dan, Devlet-i Aliyye'den çektiğimiz ortada, dereza Selimi Ağaye, yaptı yapacağını kimseye sormadan, tek başına yine samanı ateşe verdi, rüzgarın önüne geçti (Adir Verda simerî ho da vere vayî) bu çok yanlıştır. Uskırana (Üstükran) gidip derezaya Selime, Talo'nun oğulları olarak karşı durduğumuzu , Hüseyin ağaya söylemek lazımdır. Yoksa yarın, bir gün Hamidiye Alaylarıyla Kasman'ı, Badan'ı, Emeran'ı, Muskan'ı, Zengel'i basıp sürülerimize, zahiremize, ambarlarımıza el koyacaklar' **şikayeti** ' eree lace piyi mi, babam oğlu, İbo şur (kızıl) ! hiç gördün sen, köpek , köpeğin ayağına basar (kutık payna linga kutiki nêdano); bu vakitten sonra sen ne yapsan da Muaviye torunlarının önünü alamazsın. Devlet-i Aliyye'ye giderler, ecdadımıza isyan ediyorlar diye adımızı çıkartıp arkalarına idareyi, Divan-ı Hümayunu alır, dünyayı dar ederler. Ne yapsak olmaz, boşuna gidip de bizi; Evladı Kerbela'yı önlerine küçültme, rezil etme. Hatırlasana, babam Mustafaya Zeynelin

oğlu Talo ağa ne derdi ‘bir günlük aslan ol, bir yıllık tilki olma. ‘ Sen, haberim yoktu desen de, demesen de olacakları değiştiremezsin. Zaten Pircanışlar Selim’e esip gürüyorlardır ki bu mevzu da böyle kalmaz. Müdürün kaldığı evi basmak, ne demek ? bunun hesabını, intikamını illa ki Hormeklilerden alırlar. Az bekleyelim, a o komun altın da epey bir cephane, mermi vardı ya bir bak bakalım duruyor mu ’ **tavsiyesiyle kesilen** İbrahimé Taloé , Badan’dan, Kasman’a dönüş yolundayken ; mülazım-ı sani komutasında bir takım nizamiye askeri ile Osmanlı’nın Gımgım’ın asayişini emanet ettiği Cibranlı Hamidiye Alayından 200 atlı, Selimé Ağaé’yı yakalamak için Zengel köyüne hareket edecekti. Cibranlı Teymüranlıları saldırıya katıma için ikna etmiş nahiye müdürünü destekleyen; 1900 yılların iki katlı taş evli Gûdêmira köyü Ermenilerinden Sarukxan ailesinin damadı, Ermeni köylerini oğullarını yerleştirerek yöneten Kulan’lı Cibranlı Ahmet’le, yeğeni Hasan’ın nahiye müdüründen aldıklarını iade etmesini istemelerine ‘hayır’ demiş Selimé Ağaé’nın hulamından ‘ Selim ağam der ki Cibranlılar, esker Zengel yolundadır, zanım odur ki tüm Hormek köylerini basacaklar. Dereza ma İbrahime Talo, Kasmanı terk etsin, bir süre ormanda, dağda saklansınlar. A o amcam oğlu bilir, ben, düşman karşısında bir günün Aslanı olmayı yüz günün ineği olmaya yeğlerim’ haberini aldığı anda geri bırakacakları kadınlara, yaşlılara, çocuklara ‘sırtımızı dereza Selim’e dayayacağız. Hamidiye atlıları, Cibranlılar dewa ma Kasman’a da geleceklerdir. Karşı koymayın, ses çıkarmayın’ tembihinde yanında birkaç akraba oğulları Ali, Cindi ve Hasan’la, Şubat ayında yedi metre boyundaki karı zar, zor yararak Bingöl dağı eteklerinde ki K(o)ürtegül mezresinde **saklandığı**; Zengel’de Selim’in direnmesini kıramayıp Gımgım’a dönüş yolunda – askeri mezreye çekmek için silahın ateşlediği gün gibi ortayken, aşiret içi rivayete göreyse kaçarken, kendini yaralayan askerlere karşılık verdiği için takip edilen–sülalenin eşkıyalarından Zeynelé Fakié’nin **de sığındığı, evi** çeviren askerlerin, içerdekileri dışarıya çıkarmak için, kapının önüne yığdıkları otu ateşe vermesiyle, dumandan boğulmamak için; tutukluk yaptığından duvara çarparak kıldığından mavzersiz, silahsız kapıya çıkan, cesetlerinin altında kaldığından kurtulan Ali hariç iki oğluyla birlikte kurşunlarla delik deşik edilen İbo şur (kızıl İbrahim) lakaplı İbrahimê Talo öldürülünce, kardeşi Memilê Taloê’yla **evlendikten** bir süre sonra doğuracağı; kırkı çıktıktan sonra, senin acımasızlık ama oradakilerin normal saydıklarından komediymişçesine gülerек anlattıkları kardeşinin oğlunu, yeğenini ‘ gelin ! yetiminizi alın götürün’ geri yolladığı Kortegül baskınından sağ kurtulan ağabeyi Aliê İbrahimê Talo’nun karısı Karer’li Aliê Beğ’in kızı Fidan’ın Hasanê İbrahimê Taloê’yu büyüttüğünü; Leylek köyü Sünni Cibranlı, Rakkasan Alevi arada 300 metre var, yok birinde bir kurşun atılsa, diğerinde anında duyulur, sabah Cibranlıların Rakkasan’a, akşam Rakkasanlıların Leylek köyüne saldırdığı vakitte; Harput’ta ki yatılı okulu bırakarak baba intikamını almak için döndüğü Kasman’da kurduğu 18 kişilik çeteyle; Hormekllerin ya da Alevilerin köylerinin basıldığını, talan edildiğini duyar duymaz iki üç güne kalmadan saldırganların taşını, taş üstünde bırakmadığından ‘gidin...gidin yarın bunun hesabını sizden soracak’ gözdağlarının ‘olmasaydı rahat bırakmayacak, yerimizden yurdumuzdan edeceklerdi’ minnetinin kahramanlaştırdığı, cesaretini anlata, anlata efsaneleştirdikleri; kaldığı, ağırlandığı, saklandığı evden çıkarken tahta kapılarına demir uçlu kalemle Ömer Hayyam’dan

“---

Ezeli sırları ne sen bilirsin ne de ben
Bu muammayı ne sen okuyabilirsin ne de ben
Perde ardında sen ben dedikodusu var amma...

Perde kalktı mı ne sen kalırsın ne de ben...”

----“

Pir Sultan’dan

“

Kısmet verip bizi salan çöllere
Ya eceldir ya didardır ya nasip
Felek bizi saldı özge hallere
Ya eceldir ya didardır ya nasip”

----“

Fuzuli’dan

“

Vefa her kimseden ki istedim ondan cefa gördüm
Kimi kim bîvefa dünyada gördüm bîvefa gördüm

----“

bazen de kendine ait

“

Mehtabını saklayamayan kamer
Rebî’ül-âhir de bana da siper olmazdı ey Canan
Sevda-ül kalbini koyduğum makber olur idi emma
Bulsa idi beni hakim-i zâlim“

dörtlükler yazan Zeynelé İbrahimé Taloé’nun (Zeynel Efendinin) nam yürüten eşkıyalığını, babanın babaannesini, **Behij’i araştırırken**, öğrenecektin. a o dağ köylerinde, gözlerinin önünde, haberleri dahilinde kadınların, bir mezarın çok görüldüğü Akçik’in, Belkize’nin başına getirilenler sonrasında ahalinin, köylülerin hiç bir şey olmamışçasına koyun sağmaya, dereden su çekmeye, yemek yapmaya, ot biçmeye, harman savurmaya devam etmelerinde ki; Zerif’in evladını öldüren Velié Ağé’ya kaymaklı, ballı kahvaltı hazırlamasında ki isyansızlığı, sükuneti nereye koyacağını, mantıklı açıklama getirmemenin, anlamdıramamanın **çelişkisinde**; a a o suskunluğun, itirazsızlığın **nedeni**; **yüzyılların öğretisi** ‘başın derde girsin istemiyorsan, birinin yanışını (çire çevt kerda to zana hena nêva mekke) gördüysen de, biliyorsan da söyleme, sus! susmasan söylesen ne olacak? kim seni gaile alacak? sana mı kalmış dürüstlük? Söyledin diye belki kötü olacaksın? Hayatı cehenneme çevirmek, öldürmek çok kolay, görmüyor musun? Waye mı, öldürülürsün ! herkes işine gücüne devam eder, kimse de sen öldün diye yas tutmaz, ardına düşmez. Akçik’in yokluğunun ardına kim düştü, kimse. Her taraf kızını öldürmüş Velié Ağélarla dolu, sana mı kıymayacaklar? Kimin kapısına gidersin, kim alır seni, herkes birbirinin akrabası...herkes kendine var ’ telkinli çaresizliği, umutsuzluğu dağ kadar büyüten **korkular** ? iki dudak arası kelimelerine kaderi düğümlendirilmiş kadına, hayat bahsettiğine inanan erkeğinin; kocasının, babasının,

kardeşinin, oğlunun; arkin yolunu, kavak ağacını kesmeli eften püften mevzular yüzünden çıkan aşiret içi ya da aşiretler arası çatışmada, savaşta öldürülebileceği; ekmek pişirdiği, yemek yediği, mala gittiği kumasının, kızının, komşusunun da boğdurulacağı koşullarda her an karşılaşabilecekleri **ölümün varlığı mı ?** yoksa psikolojik rahatsızlığı aşikar şiddet, taciz uygulayanın ‘ şimdi bu, kaçıp başkasının damına gitmesin, beni aldatmasın’ anksiyetesinde, katmerli kötücülüğe kalkışma olasılığında kıymetsizliklerini anlayıp, yerlerinin hemen doldurulduğunu gördüklerinden; dünyadan, diğer ülkelerden, şehirlerden, kasabalardan, köylerden soyutlanmış yalnızca ev damından, mahallesinden, köyünden, kasabasından; ikamet ettikleri yerlerden ibaret çevresinin dışına da çıkmadığından, çıkarılmadığından, moda deyimle sosyalleşemediğinden, başka bir dünyanın, yaşamın varlığını bilmediklerinden, alternatif kılınacak farklı bir yaşama, bakış açısına da rastlayamadıklarından, cehennemden çıkışın imkansızlığına inançla ‘ kurtulamayacaksın bu yerden, bu ev damından, bu hayattan. Rahatlık istiyorsan hep sus, her şeye evet de. Bak ! ma, a o gördüğün bütün bu kadınlar hepsi senin gibi ? Kocandır, hiç olmasa arada gönül alır, altın, para koyar eline. İstese senden daha güzelini başına kuma getirir; işini, temizliğini, yemeğini yaptırır, ayaklarını yıkatır’ la kendilerine güvensizliği **beslemeleri miydi?** bu her an cehennemden yaşatıldığı endişe ve korkunun imparatorluğunda ki ortamda, aynı toprağı paylaştıkları Ermenilerin tehcirine, mallarına, mülklerine el konuluşuna tanıklıkta ‘bu devlet her şeyi yapar, yıkar. Görmedin Ermenilerin başına ne getirdiler? ‘tavanlığında dini, mezhebi, kökeni, dili farklı Kürt, Rum, Çerkes, Alevi, ..., ..., azınlıklar da ; tehdit, tehlike unsuru sayılmalarını önleme çabasında; boyun eğmeli, sessizliğe gömülü ‘hayatta kalma stratejisini’ geliştirip , kadınlar gibi, (ufacık bir iyiliklerini yüceltikleri) üzerlerinde tahakküm kuran, şiddet uygulayan kimse ona; azınlıkta devlete, Zerif, Behij, Nazlı, Selvi; kadınsa erkeğe, sıkı sıkıya tutunmaları, sarılmaları karşısında; mucize mi? hep beklenmeyenden gelir, ne de olsa. Sadece verilen talimatları yerine getiren Bonobo Kanzisi ruh halinde ‘ öyle götün açık gezmeseydin, dediği saatte evde olsaydın...adam aç gelmiş yemek yok’la benimsemenin ötesine geçip savunduğu kendisini zora sokan, zarar veren, üzen koşulları yaratanları sorgulamayarak, minnet duygularıyla baskı kuranın, ezenin yanında durmasının “Stockholm sendromu “nun semptomlarından sayılmasına bakıp eğer bilimsellikten, analitik düşünceden, gözlemden, biatçılıktan fersah fersah uzak olunmasaydı ‘dön geriye bir bak ! her gün her evde, her mekanda her çağda, cıllı taş devrinde bile herkesin, her kesimin, her kökenin, mezhebin, dinin, cinsiyetin, minnet duygularıyla otoriterlikte sınır tanımayan, horlayıcı celladına aşıklığını bulursun ki, Batı’da ancak 1973 yılında literatüre dahil edilmesinden asırlar öncesi, (1048- 1131) Ömer Hayyam’ın

“Azrail’ine, Celladına aşık olmuşsa bir millet
İster ezan dinlet, ister çan dinlet
İtiraz etmiyorsa sürü gibi illet
Müstahaktır ona her türlü zillet”le

dile getirdiği **bugün de varlığını artarak sürdüren sosyolojik ve psikolojik durum çok önceden fark edilebilseydi belki Stockholm değil de ortaçağ... Ortadoğu,Osmanlı...Türkiye...Gımgım sendromu’yla** literatüre kayıt edilecekti düşüncesi abesle iştigal midir? Hiç kimse kalkımsaydı da, en azından sen ‘gitmediğim yer, götürmediğim doktor kalmadı, bulamadılar ne olduğunu’ telaşında ’

bulsa, bulsa onlar bulur çareyi dediler, kalktım ta buralara İsviçre’li bilim adamlarının yanına, sana geldim sevgili Carl Gustav Jung, Jean Piaget ‘Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyetinde hemcinslerine; annelere, kız kardeşlere, gelinlere, ..., ..., yönelik **erkek** (baba, amca, dayı, abi, koca,) şiddetine taciz, ve tecavüzüne göz yuman **düнде** Konstantinopolis’de İstanbul’da, Ankara’da, Karer’de, Kasman’da, Badan’da, Muskan’da, Gımgım’da iftirasına, tacizine dayanmadığından kendini asan onca Hakife ; kırk günlük bebeğinin elinden alınmasına susan Behij, kocasının, babasını öldürdüğü çene Alié Mahmuté Nazlı, kocasının kızı Belkize’yi , kuması Akçik’i öldürdüğü Zerif; **bugünde** 14 yaşında babasından hamile kalan L.Ş’nin annesi S.D.A, dedesi babası çıkanı öldürülen üç yaşındaki Müslüme’nin annesi S.Y , dikkatsizliğini bile bile kiraladığı arabayla kocasının yaptığı trafik kazasında evladını kaybeden Mine Leyla gibi hayatlarını alt üst eden vahim olayların sorumlularının koyunlarına girmekten vazgeçmeyen, yanından ayrılmayan ‘ne yapalım, çocuklarla nereye gitseydim, kim kabul ederdi beni, çekmekten başka yolum mu vardı’ya sığınan **kadınlarla....**

,,,,maddi, manevi gücü elinde toplamış kimliğine, kökenine, dinine, siyasi düşüncesine, duygularına, cinsiyetine kadar her şeyini takipleyen, gençlerini idam edeni, işkenceden geçiren, asan, kesen hak, eşit yurttaşlık taleplerini acımasızca bastıran hegemonik **devletle ilişkilerinde** ‘sen kalk protesto, boykot et, eylem yap ! hak ettin, devlet bu , ne yapacaktı? Yasasına karşı çıkmama, bölmene, parçalamana izin mi verecekti? tutuklayacak da , asacak da, sürecek de, vatandaşın görevi devletine uymaktır’ söylemli dayatmacı, faşist bakış açısıyla , olguları, dünyayı değerlendirip, başına gelenlerden kendini suçlama eğiliminde, maruz bırakıldığı hukuksuzlukların, hoyratlığın azaltması, olumsuz yorumlarda bulunulmaması için sömürgelerdekilerin, sömürgecilerine Afroların Amerikaya , Hindistan’ın İngiltere’ye, Cezayirliilerin Fransa’ya hayranlığına benzer tavırdaki **azınlıkların, muhaliflerin olanı kabullenişleri....**

....bireylerin de **gözüne girme, memnun etme çabasında** dayak yediği öğretmenine ‘hocammm verin mübarek elinizi öpeyim hocammm’ ; kocasına ‘Allah bol kazançlar nasip eylesin... seni başımızdan eksik etmesin akşama ne yapayım, ne istersin’ ; azarlayan evladına ‘cenabı Allah zihin açıklığı versin yavrum, kazadan beladan saklasın’ şükrün de, katledene, öldürene, dövene, sövene ‘ eyvallah , eksik olma’ medetini ummaları Saygıdeğer Jung, Game Of Thrones’ta Ramsey Bolton’un kendisini hadım eden Theon Greyjoy’a sempati duyduzan iyi niyetlilerin işlerinin, yaşamlarının kötü, kötülerin işlerinin, yaşamlarının iyi, yolunda gitmesi yanında hep kazanan olmaları, güzellikten, iyilikten uzak Tanrı, katliamcı, işkenceci adaletsiz devlet; hırsızlık, yolsuzluk, yağma; zarar verici eylem için hep üst bir makama sahip kul virüslerinin viraliğinin yiyip, bitirdiği bireyin tedavisi için acaba Berlin’de Freud’cuların kapısını da mı çalmak lazım?’ **söylevine dayanabilirse** ‘acelecilik...tez canlılık hastalığı tanı da yanlışa sevk edebilir.Bahsettiğin semptomlar; tehlikeli ortamı yaratanların, şiddeti, tehdidi silah kullanarak gücü ellerinde topladığını gördüğünden, denileni yaparsa kendisine dokunulmayacağını zannettiğinden, hayatta kalma güdüsüyle kurbanın katiline bağlanması, kulluğu duyulmamış bir şey değil ki, halkla yönetenler, kadınla erkek, ebeveynle çocuk, öğrenciyle öğretmen, erle komutan, astla üst arasındaki düşünsel, duygusal ilişkilerde bozukluğu, kopmayı ve şiddetin devamını getiren, dünyanın her yerinde özellikle de, şimdilerde faşist argümanlı otoriter devlet yönetimlerinde daha çok da medeni bağları kuramamış Ortadoğu toplumunda ölümle ya da başka bir unsur, hapse atma, tutuklama, korkutmayla genelleştirildiğinden... gelenekselleştirdiğinden psikolojik bozukluk algılanmayan bu travmatikliğin adının Türkiye...Gımgım ya da

Stockholm sendromu olması, önemsiz bir detay. Tedavisi kendini değerli kılma, maddi, manevi özgürlükte bireyselleşme, bu bir sitem değişikliğini gerektirdiğinden, az gelişmiş ülkeler bu aşamaya çok geç ulaşırlar' beyanını edecek hocaların hocası Jung'la diyalogun, herhalde ' o vakit Ortadoğu'da, Türkiye'de sonra ki yüzyıllara sirayetle de hep baki bu sendrom, desenize' sonlanırdı....

....Jung değilim ama annene, Zerif'e, Behi'ya, Nazlı'ya, çene Küçükağa'ya, veyvi Selbi, amojın Fatma'ya 'ya kızını, oğlunu, babasını, kocasını öldürmüş, dayak atmış, tecavüz etmiş erkeklerin koynuna nasıl girmişler?' le kızma, sakın ! asıl vehamet, ulaşım aracının at, kağrı olduğu dağ köylerinde, gözlerini kırpmadan insan öldüren katillerin yanında, kendilerini haklı görecektir, el uzatacak tek bir ev damının, sığınacak tek bir yerin bulunmadığı, okuma yazma bilmeyen mesleksiz onca Zerif'in, Behi'in, Nazlı'nın, Heje'nin başlarının çaresine bakacak yollar varmış da bakmamışlar gibi düşünmen. Bugünde eğitilmiş, makamı, mevkisi ekonomik bağımsızlığını elinde tutan, o zavallı arkaik dönem kadınlarından çok daha iyi imkanlara sahip kadınların; onlarca Mine Leyla'nın, Ceylan'ın, Zerif'le, Behi'la aynı zihniyette, tavırda buluşmasına da şaşma ! Kesinlikle 'ailelerin çocuklarına koydukları isimlerle, dönemler arasındaki alaka tez konusudur da (ne alaka şimdi, bunu yazman, aklıma geldi yazayım dedin değil mi?) derin siyasi mevzulardan, ahkam kesmekten, dünyaya ayar vermekten fırsat bulunmadığından ardına düşecek kimse yoktur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, Mustafa, Kemal, İsmet, Atilla, Kazım, Fevzi, Halide, Latife, Mülkiye, Türkiye; Yeşilçam'ın popüler zamanlarında Belgin, Türkan, Fatma, Emel, Ayşe, Ayhan, Tarık, Kadir, İzzet; 1960 ihtilal öncesi, sonrası Adnan, Celal, Cevdet, İsmet, Gürsel, İrfan, Hürriyet, Çağdaş; 12 Mart sonrası, Deniz, Hüseyin, Mahir, Sinan, Taylan, Vedat, Emek, Umut, Barış, 12 Eylül sonrası Kenan, Eylem, Devrim, Evrim, Özgür, Batuhan, Doğuhan; AKP İktidarında İslami kesimin Aleyna, Enes, Ecrin, Eymen, Ela, Tayyip; sekülerlerin Kemal, Mustafa, Mert, Yiğit Çağdaş, Asya, Egemen, Emre döngüsünde siyasi iklime, iktidardaki zihniyete göre isimlerinin gözdeliğinin **değiştiği**, günün küçük burjuva– trend profili televizyon seyretmeyen, kitap okuyan, köpeğini dışarı çıkarmayı sosyal medyada takılmayı eğlence gören, işkembe çorbasını kokoreci sevmeyen, genellikle klasik, Rock müzik dinleyen, yazlarını Bodrum'da geçiren– elitleri dahil **herkesin, kendini** bir gruba dahil etme çabasında, köprüyü geçene kadar oldukları değil olmak zorunda kaldıkları başka biriymişçesine davrandığı, **gösterdiği** 'bugüne kadar tanıdıklarım, çıktıklarım, gördüklerim, rastladıklarım, buldıklarım arasında en cicisi, en zekisi, en anlayışlısı, en iyi yazanı, çizeni, en en'e sığdırılmayan her şey **gibi** " ilk", " buldumcuk" olma şokuyla vıcık vıcık "aşkıım", "bebeğim, "cicim"le seslenen, ofistekiler, etraftakiler çatlasınlar işte, cam fanus içinde 7 kırmızı gül, su damlası kolyeler, telefonlar vs vs.. gönderilmesini sağlama, böylece kendini mutlu, şanslı hissetme aktiviteleriyle de abartıldıkça abartılan – kışın dağ başında, ovada ya da başka bir yerde mahsur kaldığında soğuğun etkisinde donuyorsundur, yürümek, hareket değil uyumak tatlı gelir de öldüğünün farkında değilsindir ya onun gibi– kişiliğin, karakterin analiz edilmediği birliktelikler evlilikle **taçlandığı** âna dek aynı mekanda partnerle yaşanmadığından dikkat çekmeyen 'sevgiliyken hoşuna giden kıyafetlerim birden tu kaka oldu.Babama tahammül edemezken adam bildiğin pis ; 3 günde bir, o da benim zorumla banyoya giren, çamaşır değiştirmeyen, parmağıyla dişlerini temizleyen, yemek, tuvalet sonrası elini yıkamayan biri çıktı? Bir de evi kim kirletti de temizliyorsun demiyor mu? dahası ben bunun kirliliğini nasıl fark edemedim ??? işsiz kaldı, işe gir' dedikçe, adam ben 35 yaşımdan sonra el kapısında çalışmam, onun bunun ağzının kokusunu çekmem diyor. Benim maaşımdan başka

eve üç kuruş para girmiyor , arada 3-5 kuruş ailesinden alıp getiriyor ama neye yeter, ancak kredi kartlarını kapatıyor' pişmanlığına takılı **Türkiyeli kadınların**; sonrakine muhataplığa kadar, tekrarı ihtimalini bilinç altına ittikleri **şiddeti**, eziyeti, **dayağı** ' annemi döven üstüne küsen babam yazık adamcağız bir şey yemeden yattı diye üzülen annem'; ' sabah Azer, Selim akşam dövdü beni dedi, mesai bitimine doğru makyajımı tazeleyeyim eve gidince de güzel bir sofraya kurayım'la **içselleştirmeleriyle**; zorbalık yaparım, çalarım çırparım, eserim gürlerim sonunda da Affedilirim ey halkım ! ey ailem neden bir kez daha bana övgüler döşemiyor, mükemmelliğimi alkışlamıyorsun? egosu da şişirilen erkeği baskın **Türkiye...Gımgım sendromunun kalıcılığını görmen seni de**; kapitalizme muhaliflerin, devrimcilerin 'biz onlar için mücadele ederken meğer millet keyfindeymiş, herkes olup işime, gücüme bakacağım' yanına taşıyacak noktanın yanına üç nokta koymalarının sebebiydi de....

....ayrıca, bırak katillerle yaşamayı, onlara hizmet etmeyi Proust amcanın Sodom ve Gomorra'da ' ...ama henüz taze olan bir kederin ortasında bile fiziksel arzu yeniden doğar. Bir çocuklarını kaybetmiş olan çiftlerin, üstelik de ölümün olduğu odada, kısa bir süre sonra birbirlerine sarılarak kaybettikleri çocuğa bir kardeş yaptıkları vaki değil midir?'le altı çizilen insan ruhunun "gel, git"li karmaşıklığının sonucu çoğu kişinin kabullenmeyeceği ama arzusunun itekleyiciliğinde gelişen eylemlerdeki acımasızlıklar, gaddarlıklarla yüzleşmeyi yüzyıllardır ertelemiş ataların, kuşakların torunlarından merhamet, vicdan, adalet beklenemez diyordum ki, Ankara'da, yağmur öncesi okşayıcı, ılık bir hava, içten kelimeler bulmanın zorluğunda ' orda olup pencereden yağmur damlalarının göle düşüşünü izleseymdim' hasretinde, sana da anlatmak istiyorum benim **sevdasız, sevdalı şairim**; Merkez binasının da bulunduğu hala kesilmemiş ama yaşlanmış anıtsal çınarın altında İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin ileri gelenlerinin Meşrutiyet fikrini tartıştıkları, Arnavut kaldırımlı daracık sokaklarında, elma, ceviz ağaçları dolu bir bahçenin ortasında, balkonundan çiçekler sarkan beyaz taş evlerine ' böyle bir evim olsaydı başka bir şey istemezdim' duygusunda paçozların Bodrumuna, Egeye, Güneye, Kuzeye gidildiğinde yemek; otel, pansiyon, kiralık ev, falan filan derken harcadığın paranın üçte birini harcayıp 'bu yemeği Bodrumda yeseydik 10.000. TL. den aşağıya çıkamazdık' sitemine dükkanlarında Ülker, Torku ürünlerini gördüğünde 'ayyy nereye gitsek bu dincilerden, İslamcılardan kurtuluş yok arkadaş' düşmanlığını ülke sınırlarına taşıran satıcının boynundaki hacı gösterip 'boş ver sen şimdi dini, mini.Yaşasın, insanlarda din, iman bırakmayan paragöz, kapitalizm ! Hem dikkat ettin mi insanların karakterleri, davranışları, nezaketleri, huyları memleketine, iklimine göre nasıl fark ediyorsa aynı durum hayvanlar içinde geçerli. Bizim memlekettekiler bırakmazlar yürüyelim, parçalayacakmışçasına havlarlar, hırçınlar, bunların sokak köpekleri gözümüzün içine 'sev beni' dercesine sevimli sevimli bakıyor, kuyruklarını sallıyorlar' laf yetiştirmesi, Makedon güneşi altında Arnavutluk'un "mavi incisine" dalarak, rüzgarın getirdiği iyot kokusuyla Balkanları içine çektiğinde, Milcho Manchevski'nin "her çember yuvarlak değildir" cümlesiyle başlayan "Before The Rain" filminde Anastasia " Pass Over " çalarken telefonda, akşam karanlığında kıyısındaki bir otele yerleşip, sabah perdeler açıldığında karşılaşılan manzaranın "Tanrı cenneti yaratırken bir damlasını yeryüzüne düşürmüş , o damla Ohrid'miş" efsanesini doğrulatan kıpırtısız duruluğunda, deniz seviyesinden 700 metre yükseklikte dik yokuşunda soluklandığında, senin gibi Çar Samuel Kalesinin inşaatında kullanmak için taşları, kayaları tepeye taşıyan emekçilere **ahhh Ohrid** dedirtmiş, Emeran' da gökyüzünün maviliklerinde süzülen Nare'nin beyaz kuşu belki de, bıraktığı kalbini geri almaya buraya **Ohrid 'e gelecektir**, bekle!

Gölsen FERÖĞLU